روزشمار قمری

گردآوری: علی حائری و همکاران

روزشمار قمری

مشخصات کتاب

روزشمار قمری

کد: 720

گردآوری: علی حائری و همکاران

ناشر و تهیه کننده: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

لیتوگرافی: سروش مهر

چاپ و صحافی: نگارش

نوبت چاپ: اول / 1381

شمارگان: 2000

بها: 2500 تومان

نشانی: قم، بلوار امین، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

پست الکترونیکی: Email: IRC@IRIB.COM

تلفن: 2935803 و 2910602 نمابر: 2933892

شابک:964-7808-37-2- ISBN: 964-7808-37-2

ص:1

اشاره

دیباچه

تاریخ سرگذشت ملت هاست، آنانی که در گستره زمانْ جاودانه مانده اند و آنانی که خودشان و آداب و رسومشان آرام آرام به نابودی، پراکندگی و فراموشی سپرده شده اند. جذابیت این سرگذشت ها انسان را به مطالعه تاریخ می کشاند. اما قرآن مجید افق دیگری از مطالعه تاریخ و بررسی احوال پیشینیان را به رویمان می گشاید. در این کتاب مقدس، سیر در زمین، گردش در آفاق و مطالعه داستان گذشتگان؛ سرگرمی، قصه گویی و یا افسانه پردازی نیست. مراجعه به تاریخ برای روشن شدن اذهان، پند و عبرت گرفتن از وقایع و حوادث، الگوپردازی از شخصیت های برجسته و در نتیجه، پیش گرفتن راه تقوا و پرهیزگاری است. تاریخ، آیینه تمام نمای ملت هاست و تامل و تدبر در آن، ضعف ها و قوت های اقوام و ملل و نیز علل پیروزی ها و شکست ها را می نمایاند.

تاریخ، خوب و بد و زشت و زیبا را در منظر انسان می نشاند و رفتار و کُنش و واکنش او را متاثر می سازد. روز و ماه و سال، واحدهای سنجش زمان و ظرف وقوع حوادث و پیشامدهاست که گذر و تکرار ظاهری آنها بهانه ای برای یادآوری شیرینی ها و تلخ کامی های رخ دادهاست.

صدا و سیما به عنوان مهم ترین و مؤثرترین ابزار فرهنگ سازی، معرفی مناسبت های مختلف و تجلیل از شخصیت ها و حوادث زندگی ساز را وجهه همت خود قرار داده است و برنامه های مختلفی در روزهای عادی و برنامه هایی ویژه در مناسبت ها برای تذکار و عبرت ها و پندهای تاریخی از شبکه های متعدد پخش می کند.

برای آگاهی بیشتر از وقایع گذشته و برای اطلاع از رمز و راز موفقیت های

چهره های ماندگار و راهنمایی درباره آثار بجا مانده از گذشته، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما بر آن شد که روزشمار تقویم تاریخ را در سه مجلّد قمری، شمسی و میلادی به ساحت برنامه سازان و فرهنگ سازان ارجمند تقدیم نماید که اکنون اولین مجلد آن در اختیار شماست.

هرچند برای تهیه این تقویم، کتب تاریخی متعدد و تقویم های مختلفی مطالعه و بررسی شده اند اما از آنجا که تاریخ دقیق وقوع بعضی از حوادث در منابع اصیل ذکر نشده اند و یا در منابع گوناگون، به طور یکسان نیامده اند، احتمال وقوع خطا نیز وجود دارد.

این مرکز بر آن است تا پس از انتشار اولیه و محدود این اثر و جمع آوری نظرات متخصصین امر و برنامه سازان، انشاءاللّه در سال های آتی، روزشمار کامل و غنی تری را تقدیم نماید.

در پایان شایسته است تا از تمام همکارانی که در تحقیق، تدوین، بازخوانی و تهیه این اثر همت گماشته اند: خانم ها شیده صادقی، زهرا متعلم، مریم رضایی، خدیجه عالمی، اعظم خوشگفتار و آقایان وحید لطیفی، محمدعلی تفرّجی شیرازی و به ویژه جناب آقای علی حائری که زحمت تکمیل و تحقیق نهایی را برعهده گرفتند سپاسگزاری نماییم.

«انّه ولیّ التوفیق»

«اداره کل پژوهش مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما»

محرم

اشاره

محرم

زیر فصل ها

محرم 1

محرم 2

محرم 3

محرم 4

محرم 5

محرم 6

محرم 7

محرم 8

محرم 9

محرم 10

محرم 11

محرم 12

محرم 13

محرم 14

محرم 15

محرم 16

17 محرم

18 محرم

19 محرم

20 محرم

21 محرم

22 محرم

23 محرم

24 محرم

25 محرم

26 محرم

27 محرم

28 محرم

29 محرم

30 محرم

1 محرم

1 محرم

_ آغاز محاصره ی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و بنی هاشم در شعب ابی طالب (هفتم بعثت)

_ آغاز سال هجری قمری

_ فتح مصر به دست «عمروبن عاص» در زمان خلیفه ی دوم (20 ق)

_ تولد «ابن کثیر» از قُرّاء سبعه (45 ق)

_ وفات «محمد حَنَفیّه» فرزند امام علی(ع) (81 ق)(1)

_ رحلت عالم بزرگ «حسن بن زین الدین» فرزند شهید ثانی (1011 ق)(2)

_ رحلت فقیه بزرگوار «میرزا جعفر قزوینی» (1297 ق)(3)

1- محمد حَنفیّه از مادری به نام خوله ی حَنَفیّه دختر جعفر بن قیس متولد شد. تولد او در دوره ی عمربن خطاب و وفاتش در دوره ی خلافت عبدالملک بن مروان روی داد. مختار ثقفی پس از قیام خود، محمّد حنفیه را امام خواند و به نام او بر عراق مستولی شد. اواخر عمر محمد حنفیه، در طائف در نزدیکی مکه و شام سپری شد و سرانجام در شام درگذشت. یکی از فرزندان محمد حنفیه به نام ابوهاشم از علمای تابعین به شمار می رود. گروه یا فرقه ی کیسانیّه محمد حنفیه را امام و مهدی می دانستند و معتقد بودند وی در جبال رضوی پنهان شده است و روزی ظهور خواهد کرد.

2- ابومنصور حسن بن زین الدین عاملی، عالم فقیه، رجالی، ادیب و شاعر، فرزند شهید ثانی، و از شاگردان مقدس اردبیلی، ملاعبداللّه یزدی و شهید ثانی بود. شیخ حسن بر اثر تلاش مستمر به سرعت مدارج علمی را پیمود و به تدریس و تالیف همت گماشت. مهم ترین کتاب وی «مَعالِمُ الاصول» است که به نام این کتاب، به «صاحب معالِم» شهرت دارد. همچنین کتب الاجازات، مَعالِمِ الدّین و مَلاذُالمُجتَهدین نیز از این فقیه بزرگ می باشند.

3- ابوهادی جعفر بن سیدمهدی بن حسن حسینی، از علمای امامیه ی خاندان آل قزوینی و شاعری ماهر و ادیبی لغوی است که در «حِلّه» در عراق سکونت داشته و دارای ریاست مذهبی بوده است. این عالم گرانقدر نزد پدر خود و شیخ انصاری و فاضل ایروانی به مدارج عالی علمی دست یافت و سپس به تدریس و تالیف مشغول شد. کتاب اشراقات در منطق و تلویحات در اصول فقه از تالیفات میرزاجعفر قزوینی می باشند. میرزاجعفر قزوینی در حله وفات یافت و در نجف اشرف دفن گردید.

ص:6

_ ارتحال آیت اللّه «سیدابوالحسن رفیعی قزوینی» (1395 ق)(1)

_ آغاز شورش جَزیرهُ العَرَب (1400 ق)(2)

_ رحلت آیت اللّه العظمی «سید عبداللّه شیرازی» زعیم حوزه ی علمیه ی مشهد (1405ق)(3)

1- آیت اللّه میرزا ابوالحسن رفیعی قزوینی در سال 1310 ق در قزوین به دنیا آمد و دروس حوزوی را در قزوین و سپس در تهران گذراند. پس از ورود آیت اللّه حائری یزدی به قم، به این شهر عزیمت کرد و به تدریس و تالیف پرداخت. میرزای قزوینی پس از اخذ درجه ی اجتهاد راهی قزوین گردید و حوزه ی آن دیار را احیاء کرد. وی از افراد نادری بود که علوم عقلی و نقلی را به خوبی فرا گرفته و مدارج عالی کمال را پیمود. علامه سیدابوالحسن قزوینی سرانجام پس از سال ها مجاهدت، در 85 سالگی به لقاءاللّه پیوست و در حرم حضرت معصومهس به خاک سپرده شد.
2- با اشغال مسجدالحرام توسط 300 نفر از افراد مسلح، شورش جَزیرَهُ العَرَب علیه خاندان سعودی آغاز شد. رهبری این شورش را که اندکی پس از پایان مراسم حج انجام شد، «جَهیمان العُتَیبی» از اتباع عربستان بر عهده داشت. در این ماجرا که دو هفته به طول انجامید، سرانجام نظامیان عربستان با کمک نیروهای ویژه ی فرانسوی و با استفاده از سلاح های سنگین، به این مسجد حمله کردند و پس از کشته شدن 244 نفر از دو طرف، خانه ی خدا به تصرف ماموران سعودی درآمد و قیام سرکوب شد. حدود یک ماه و نیم بعد، 36 تن دیگر از شورشیان توسط دولت عربستان گردن زده شدند.
3- آیت اللّه سیدعبداللّه شیرازی در سال 1309 ق در بیت علم و فضیلت در شیراز به دنیا آمد. ایشان در 21 سالگی به همراه پدر بزرگوار خود به دلیل مبارزات ضد استعماری انگلیس به مدت شش ماه از شیراز تبعید شد و پس از بازگشت، به تحصیل و تدریس ادامه داد. وی سپس به مدت سیزده سال در نجف اقامت گزید و پس از اخذ اجتهاد به شیراز بازگشت. آیت اللّه شیرازی در مسیر مخالفت با حکومت رضاخان متحمل سختی های فراوانی گردید. از این رو مخفیانه راهی نجف شد و این اقامت، چهل سال به طول انجامید. ده سال پایانی عمر معظمٌ له در مشهد گذشت و حضور ایشان، حوزه ی این شهر را رونقی دوباره بخشید. آیت اللّه شیرازی

همچنین در نهضت اسلامی مردم ایران به رهبری امام خمینی همواره پشتیبانی خود را اعلام داشته و در آگاه سازی افکار مردم مشهد، نقش مهی ایفا نمود. از آیت اللّه شیرازی آثار و بناهای فراوانی به جای مانده که تاسیس مدارس، کتابخانه ها، مساجد و... در شهرهای مختلف از آن جمله اند. هم چنین عُمدَهُ الوسایل، الامامَهُ و الشیعَه و ذخیرهُ الصّالحین از جمله کتب این عالم آگاه می باشند.

2 محرم

2 محرم

_ ورود کاروان اباعبداللّه الحسین(ع) به سرزمین کربلا (61 ق)(1)

_ درگذشت فقیه بزرگ شیعه «ابوالحسن مسعود بن عیسی» معروف به «شیخ ورام» (605 ق)(2)

1- پس از آن که والی مدینه، امام حسینع را برای بیعت با یزید تحت فشار قرار داد، آن حضرت به مکه رفت و پس از مدتی، در روز ترویه یعنی هشتم ذی حجّه ی سال 60 قمری از مکه ی معظمه به سوی عراق مهاجرت فرمود. در اوایل ماه محرم سال 61 قمری، لشکریان عبیداللّه بن زیاد به فرماندهی حُرّ بن یزید ریاحی با آن حضرت مواجه شده و مانع پیش روی آن حضرت به سوی کوفه شدند. گرچه حرّ بن یزید، مأموریت داشت با امام حسین(ع) برخورد شدید نماید ولیکن رفتار وی با امام بر رِفق و مدارا بود. از این رو حرّ و لشکریانش در نماز جماعت امام حسین(ع) شرکت می کردند و به خطبه های دلنشین وی گوش جان می سپردند و این دو سپاه چند روز بدون هیچ گونه مشکلی در کنار هم بودند. امّا عبیداللّه بن زیاد که در جنگ با اباعبداللّه الحسین(ع) اصرار فراوان داشت، نامه ای به حرّ بن یزید نوشت و وی را مأمور سخت گیری بر امام حسین(ع) نمود. حرّ بن یزید نیز طبق فرمان، راه را بر امام حسین(ع) و یارانش مسدود نمود و آنان را به سوی منطقه ی خشک و بی حاصلی به نام کربلا هدایت کرد و در آن جا آنان را در محاصره ی خویش قرار داد. قافله ی امام حسین(ع) چون به سرزمین کربلا رسیدند، آن حضرت پرسید: این زمین چه نام دارد؟ عرض کردند: کربلا. آن حضرت تا نام کربلا را شنید، فرمود: اَللّهُمَّ اِنّی اَعوُذُ بِکَ مِنَ الْکَرْبِ وَ الْبَلاءِ. و سپس فرمود: این، موضع کَرْب و بَلا و محلّ محنت و عِنا است. فرود آیید که این جا منزل و محل خیمه های ما است و این زمین، جای ریختن خون ما است و در این مکان قبرهای ما واقع خواهد شد. جدّم رسول خداص مرا به این امور خبر داد. به ناچار، آن حضرت و یاران و اصحابش در روز پنج شنبه دوم محرم الحرام سال 61 قمری در آن سرزمین فرود آمدند و حرّ بن یزید نیز با سپاهیانش در مقابل آن حضرت، خیمه زدند.

2- ابوالحسن مسعود بن عیسی معروف به شیخ وَرّام بن ابی فِراس المالکی الاَشتری، از اولادِ مالک بن حَرَثِ اشترِ نخعی _ از اصحاب امیرالمؤمنین امام علیع _ می باشد. شیخ وَرّام، جدِّ مادری عالم بزرگ اسلام، سید بن طاووس و ابن ادریس حِلّی است. امام فخر رازی، از شاگردان شیخ ورام به شمار می رود و کتاب تنبیهُ الخاطر و نَزْهَهُ النّاظِر در اخلاق معروف به مجموعه ی وَرّام نیز از این فقیه بزرگوار شیعی است.

ص:8

3 محرم

3 محرم

_ روز آزاد شدن حضرت «یوسف(ع)» از زندان و استحباب روزه برای رفع هر گرفتاری

_ دعوت جهانی اسلام توسط پیامبر اکرم (7 ق)(1)

_ خریداری قسمتی از ارض کربلا توسط امام حسین(ع) (این اراضی همان مکانی است که قبر مطهر در آن قرار دارد) (61 ق)

_ ورود سپاه «عمر بن سعد» به سرزمین کربلا (61 ق)(2)

_ تولّد «ابن خَلّوف» کاتب و شاعر مسلمان (829 ق)(3)

1- پس از تثبیت اسلام در مدینه و نواحی اطراف آن، پیامبر اکرمص به حکم صدور جهانی اسلام به نقاط دیگر دنیا، با ارسال نامه به پادشاهان و امپراتوران زمان، رسما دعوت به اسلام را آغاز کرد. مورّخین، تعداد نامه هایی را که رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله در این زمان ارسال فرمود، بین 12 تا 26 نامه ذکر کرده اند. مخاطبین نامه ها نیز پادشاهان و فرمانروایان روم، ایران، حبشه، بحرین، یمن و برخی دیگر از سرزمین های بزرگ آن عصر بودند و هر کدام از آن ها به گونه ای نسبت به دعوت حضرت رسول، واکنش نشان دادند. چند سال پس از این دعوت، دین اسلام، گسترش چشمگیری یافت.

2- پس از آن که حرّ بن یزید، امام حسینع و یارانش را در سرزمین کربلا در محاصره ی خویش قرار داد و مانع حرکت آنان گردید، عبیداللّه بن زیاد عامل یزید در کوفه، فرماندهی سپاه یزید را بر عهده ی عمر بن سعد گذاشت. عمر بن سعد در روز جمعه سوم محرم الحرام سال 61 قمری به همراه چهار هزار نیروی جنگی وارد کربلا شد و فرماندهی آنان را بر عهده گرفت. عمر بن سعد پیش از واقعه ی کربلا، منصب حکومت «ری» را از عبیداللّه گرفته بود ولیکن با مخالفت اباعبداللّه الحسین(ع) با یزید و امتناع از بیعت و حرکت آن حضرت به سوی کوفه، عبیداللّه ، حکومت «ری» را مشروط به خاتمه بخشیدن به قضیه ی امام حسین(ع) نمود. عمر بن سعد

به خاطر دست یابی به حکومتِ منطقه ی وسیعِ ایالت «ری» _ که هرگز به آن نایل نیامد _ فرماندهی سپاه یزید را پذیرفت و مرتکب جنایت بزرگ غیرانسانی شد. از روزی که عمر بن سعد وارد سرزمین کربلا شد، پیوسته لشکریانی از سوی عبیداللّه بن زیاد برای وی فرستاده می شد. بنابر روایتی تا ششم محرم، متجاوز از 000/20 نفر در سپاه عمر بن سعد گرد آمدند.

3- شهاب الدین احمد بن ابی القاسم محمد خلوف معروف به ابن خَلوف در کودکی عازم سفر مکه و سپس بیت المقدّس شد و در جوانی به قاهره رفت. هدف وی از این سفرها، تحصیل علم و دانش بود به طوری که در 26 سالگی در جوامع علمی قاهره، دانشمندی برجسته محسوب می شد. ابن خلوف شعر نیز می سرود و قصیده های زیبایی درمدح پیامبراکرم در دیوان اشعار او به چشم می خورد. دیوان الاسلام، نظمُ التَلخیص و نظم المغنی از آثار قلمی ابن خَلوف است. وی در سال 899 در 70 سالگی درگذشت.

_ تعطیلی مجلس شورای ملی در پی اولتیماتوم روسیه به مجلس در زمان احمدشاه (1330 ق)(1)

4 محرم

4 محرم

_ سخنرانی «عبیداللّه بن زیاد» علیه امام حسین(ع) در مسجد کوفه (61 ق)(2)

_ درگذشت «ابن ناقیا» شاعر و ادیب بغدادی (485 ق)(3)

_ وفات «ابن ادریس» کاتب و شاعر مسلمان مراکشی (1264 ق)(4)

1- به دنبال درخواست روسیه مبنی بر اخراج مورگان شوستر، مستشار اقتصادی آمریکا از ایران، غوغایی در کشور به راه افتاد که به تحریم کالاهای روس و انگلیس از طرفِ پیشوایان روحانی منجر گشت. مجلس در برابر این اولتیماتوم روسیه مقاومت کرد ولی چون دولت وقت تحت فشار روس و انگلیس بود، نتوانست مقاومت کند و در سوم محرم 1330 ق، مجلس را تعطیل کرد. در نتیجه، مواد اولتیماتوم قبول شد و مورگان شوسترِ آمریکایی ایران را ترک نمود. از آن پس دست نشاندگان روس بر خزانه داری کل کشور به جای شوستر مسلط شدند.
2- عبیداللّه بن زیاد حاکم کوفه، به منظور ایجاد فاصله میان مردم کوفه و امام حسینع در سخنرانی تندی علیه مردم این شهر، آن ها را در صورت یاری رساندن به امام حسین(ع)، تهدید به قتل و اعدام نمود. همچنین برای تنها ماندن امام حسین(ع) دستور داد تمام راه های ورودی و خروجی کوفه مسدود شود.
3- ابوالقاسم عبداللّه بن محمد بن حسن بن ناقیا بغدادی مشهور به ابن ناقیا، شاعر، کاتب و ادیب معروفِ اهل بغداد بود. او به خاطر طبع روانی که داشت، شاعری چیره دست شد و صاحب نظران، شعر او را به زیبایی و شیوایی ستوده اند. ابن ناقیا در دیوان شعرِ خود به نام «مقامات»، مفاسد اجتماعی را در قالب حکایت و طنز بیان کرده است. دیوان رسائل، مختصَر اغانی و مِلَحُ المَمالِح از دیگر آثار اوست. ابن ناقیا به هنگام مرگ 75 سال داشت و در مقبره ی بابُ الشام در بغداد مدفون گشت.

4- ابوعبداللّه محمد عمراوی فاسی معروف به ابن ادریس، کاتب و شاعر مسلمان مراکشی، تحصیلاتش را با حفظ قرآن آغاز کرد و سپس به آموختن نحو و ادب پرداخت. ابن ادریس پس از آن شغل مکتب داری پیشه کرد و به نسخه نویسی از کتاب ها همّت گماشت. او در حین این فعالیت ها بر اطلاعات تاریخی خود افزود و به تدریج کاتب مشهوری شد. ابن ادریس به مناسبت تجاوز فرانسویان به خاک الجزایر، قصیده ای سرود و طی آن، مسلمانان را به جهاد دعوت کرد. پس از مدتی در اثر توطئه های مخالفانش توسط سلطان مراکش به زندان افتاد و تحت شکنجه قرار گرفت. ابن ادریس پس از آزادی از زندان، انزوا گُزید و به سرودن شعر پرداخت. او به بدیهه سرایی شهرت داشت و بیشتر اشعارش را در مدح پیامبر و وصف طبیعت سروده است.

5 محرم

_ اعزام سپاه ابن زیاد جهت ممانعت از حرکت مردم کوفه برای یاری امام حسین(ع) (61 ق)

_ اولین قیام «یعقوب لیث صفاری» علیه عباسیان در سیستان (237 ق)

_ شکست و عقب نشینی روس ها در نبرد «ایروان» در زمان فتحعلی شاه قاجار (1219 ق)(1)

_ درگذشت «فاضل مراغه ای» فقیه و اصولی قرن سیزده و چهارده هجری قمری (1310 ق)(2)

_ انتشار نخستین روزنامه ی فارسی بعد از مشروطیت (1326 ق)

1- دولت روس که از زمان پطر کبیر در صدد اتصال به دریای آزاد از طریق جنوب بود، با هر بهانه ای متصرفات خود را افزایش می داد. در سال 1218 ق مردم قره باغ و گنجه شورش کردند که با عکس العمل خشن دولت روس سرکوب شدند. مردم آن نواحی به ایران متوسل شدند و این امر باعث آغاز جنگ اول ایران و روسیه گردید. در ابتدا عباس میرزا ولیعهد و فرزند ارشد فتحعلی شاه قاجار بر سیسیانوف فرمانده ی روسی غلبه کرد و نیروهای روسیه عقب نشینی کردند. بعدها سیسیانوف در این جنگ کشته شد و زمینه ی جنگ اصلاندوز و امضای معاهده ی ننگین گلستان فراهم آمد.

2- ملا احمد بن علی اکبر مراغی معروف به فاضل مراغه ای از علمای برجسته ی آذربایجان، پس از سال ها تحصیل در حوزه ی علمیه ی نجف و بهره گیری از محضر اساتید مشهوری چون شیخ مرتضی انصاری و حاج سید حسین کوه کمره ای، فقیهی متبحّر در علم فقه، اصول فقه و دیگر علومِ دینی شد. وی پس از بازگشت به ایران به تدریس پرداخت و شاگَردان برجسته ای را تربیت کرد. فاضل مراغه ای همچنین کتب متعددی را در زمینه های مختلف علوم دینی به رشته ی تحریر درآورد. از این دانشمند گرانقدر، تفسیری بر بخشی از قرآن و همچنین حاشیه هایی بر

متون قدیمی اسلامی به جای مانده است. فاضل مراغه ای در وادی السلام نجف اشرف مدفون است.

_ رحلت عالم بزرگوار آیت اللّه «سیدجعفر شاهرودی» (1352 ق)

_ رحلت آیت اللّه حاج شیخ «محمد باقر کمره ای» (1416 ق)(1)

6 محرم

6 محرم

_ دعوت «حبیب بن مظاهر» از طایفه ی بنی اسد برای یاری امام حسین(ع) (61 ق)

_ وفات عالم و محدث شهیر شیعه «سید رضی» گردآورنده ی نهج البلاغه (406 ق)(2)

1- آیت اللّه حاج شیخ محمدباقر کمره ای خمینی در سال 1320 قمری در کَمَره در اطراف خمین دیده به جهان گشود. از آثار فراوانی که از ایشان باقی مانده است، مهارت آن عالم فرزانه در فقه، اصول، تفسیر، کلام و عقاید، تاریخ، تراجم، ادبیات عرب و عجم، لغت، حدیث، ملل و مذاهب اسلامی، معانی و بیان و غیره مشهود است. از جمله کتاب هایش که متجاوز از پنجاه عنوان است، عبارتند از: خداشناسی، الدین فی طَور الاجتماع (5 جلد)، ستون دین، روحانیت در اسلام (2 جلد)، خودآموز علم بلاغت، مروارید حکمت و... . آیت اللّه محمدباقر کمره ای از تمام اساتید خویش اجازه ی اجتهاد و روایت داشته و اجازه ی اجتهادش از آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی بسیار قابل توجه است. سرانجام این عالم فرزانه پس از عمری سرشار از خدمات دینی، اجتماعی و علمی در 95 سالگی در تاریخ 5 محرم الحرام 1416 قمری، برابر با 14 خرداد 1374 شمسی بدرود حیات گفت و در صحن حرم مطهر حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) در ری به خاک سپرده شد.

2- محمد بن حسین، معروف به سیدرضی در سال 359 قمری دیده به جهان گشود. پدرش ابواحمد حسین بن موسی نام دارد که نَسَبَش با چهار واسطه به امام موسی بن جعفرع می رسد. سیدرضی از بزرگان شیعه و دارای مقام و منزلت در دولت بنی عباس و دولت آل بویه بود و برادرش، سید مرتضی، از بزرگان علما و فقهای شیعه در قرن پنجم هجری قمری و صاحب تألیفات فقهی و اصولی است. سیدرضی از همان اوایل کودکی با

اشتیاق فراوان به محضر درسِ شیخ مفید حاضر شد و به همراه برادر، مراتب ترقی و کمال را پیمود. وی علاوه بر جدّیت و پشتکار زیاد، از نبوغی ذاتی و خدادادی برخوردار بود که پیشرفت های علمی و ادبی او را سرعت می بخشید. سیدرضی از بزرگ ترین صاحبان فصاحت و بلاغت بود که از درکی صحیح و ذوقی سلیم بهره داشت. او در 9 سالگی چنان مهارتی در شعر از خود نشان داد که باعث شگفتی همگان گردید. وی در 30 سالگی، کل قرآن را در مدت کوتاهی حفظ نمود. سید، همه ی خلفای بنی عباس را غاصبان خلافت و ولایت و حکومت اسلامی می دانست و با اشعار خود، سعی در بیان حقایق و طرح عقاید انقلابی خود داشت. او در کنار فعالیت های سیاسی، به تدریس و تالیف همت گماشت و شاگردانی فاضل و آثاری ماندگار از خود به جای گذاشته است. شیخ طوسی، مفید نیشابوری، مهیار دیلمی و ابوالحسن هاشمی و... از شاگردان سیدرضی و معانی القرآن، تَلخیصُ البَیان عن مجازاتِ القرآن از جمله تالیفات اوست. شریف رضی در اقدامی بی نظیر، کلمات، خطابه ها، نامه ها و مواعظ امام علی(ع) را گردآوری کرد و کتابی با نام «نهج البلاغه» به جامعه ی بشری اهدا نمود. سیدرضی اولین کسی است که مکانی برای تحصیل طلاب علوم دینی تهیه کرد و آن را دارالعلم نامید. سیدرضی از جمله علمای جامع شیعه است که در زمینه های مختلف علمی و اسلامی، مجتهد مسلّم و صاحب نظر بود و در شعر و ادبیات عربی، هماورد نداشت. سرانجام، سیدرضی این عالم شهیر اسلامی در محرم سال 406 قمری در 47 سالگی جان به جان آفرین تسلیم کرد. بدن پاک سید را پس از تشییعی با شکوه در منزلش به امانت به خاک سپرده و بعدها به حرم امام حسینع در کربلا منتقل کردند.

7 محرم

7 محرم

_ ممنوعیت استفاده از نهر فرات برای کاروان امام حسین(ع) به دستور عمر بن سعد (61ق)(1)

_ تولد «جمال الدین ابوالفتح یوسف شیبانی» جغرافی دان مسلمان (601 ق)(2)

1- پس از آن که عبیداللّه بن زیاد، لشکریان فراوانی برای نبرد با اباعبداللّه الحسین ع به کربلا گسیل داشت و آن حضرت را کاملاً در محاصره ی لشکریان خود قرار داد، نامه ای به عمر بن سعد فرمانده سپاه کربلا نوشت و به او دستور داد: به محض رسیدن نامه، از حسین برای یزید بیعت بگیرد و چنان چه این پیشنهاد را پذیرفت، بعد تصمیم خود را خواهیم گرفت. در نامه ی دیگری که به عمر بن سعد نوشت تأکید کرد؛ میان حسین و آب فرات را فاصله بیاندازید و اجازه ندهید وی از آن آب استفاده کند، همان طوری که آن ها عثمان بن عفان را ازآب منع نمودند. ابن سعد بلافاصله عمروبن حجاج زبیدی را با پانصد سوار، مأموریت داد تا مانع استفاده ی امام حسین(ع) و یارانش از آب فرات گردند. این واقعه ی ناجوانمردانه، سه روز پیش از شهادت امام حسین(ع) بود. البته حضرت اباالفضل العباس(ع) از سیاهی شب استفاده می کرد و برای خیمه ها آب می آورد و حضرت علی اکبر با پنجاه نفردر شب عاشورا برای خمیه ها آب کافی آوردند. ولیکن از بامداد تا شامگاه روز عاشورا هیچ گونه آبی برای امام حسین(ع) و یاران و کودکانش مهیّا نشد و آنان در شدت گرما و عطش، متحمّل مصائب این روز عظیم شدند.

2- ابوالفتح جمال الدین یوسف بن یعقوب شیبانی دمشقی ملقب به ابن مجاور، مورخ و جغرافی دان مسلمان در دمشق به دنیا آمد. دوران کودکی و نوجوانی خود را در بغداد سپری کرد و از اساتید این شهر بهره برد. سپس به هند رفت و پس از مدتی به سیر و سفر در شبه جزیره ی عربستان پرداخت. مهم ترین اثر وی به نام تاریخ المُستَبصر، به شرح دقیق وضعیت سیاسی، جغرافیایی و اجتماعی این منطقه اختصاص دارد. ابن مجاور در سال 690 درگذشت.

_ ولادت مرجع عالیقدر شیعه حضرت آیت اللّه العظمی «سید محمدهادی میلانی» (1313 ق)(1)

_ درگذشت شیخ «جعفر بن حاج محمد نزاری نقدی» (1370 ق)(2)

8 محرم

8 محرم

_ ملاقات امام حسین(ع) با «عمربن سعد» در کربلا (61 ق)(3)

1- آیت اللّه العظمی سید محمد هادی میلانی در نجف اشرف به دنیا آمد. او از سنین کودکی، تحصیلات دینی خود را با فراگیری قرآن آغاز کرد و سپس نزد اساتید حوزه ی علمیه نجف به تکمیل تحصیلات دینی خود پرداخت، تا آنجا که علاوه بر تسلط بر علوم دینی، در ادبیات فارسی و عربی نیز مهارت بسیار یافت. پس از چندی به کار تالیف و تدریس پرداخت. حوزه ی درس ایشان، بسیار پرجمعیت بود و در آن شاگردانی محقّق و متفکر تربیت شدند و عده ی کثیری از آن ها، به مراحل بالای علمی، دست یافتند. آیت اللّه میلانی، راه رسیدن به فضیلت را معرفت خدا، تقوا و کسب مکارم اخلاقی دانسته و روی آن تاکید می کرد. محاضرات فی فقه الامامیه در ده جلد از آثار ایشان است.

2- آیت اللّه شیخ جعفر بن حاج محمد نزاری، معروف به نقدی از افاضل علمای امامیه ی قرن چهاردهم هجری عراق می باشد. او فقیه اصولی، محدّث رجالی، مفسر، مورخ، ادیب و شاعر ماهری بود. وی پس از فراگیری اصول قرائت و خط عربی و فارسی در موطن خویش شهر «العماره» در نزد پدرش حاج محمدبن عبداللّه نزاری، جهت تکمیل تحصیلات راهی نجف اشرف شد و از محضر آخوند خراسانی، سیدمحمدکاظم یزدی و شیخ احمد کاشف الغطا بهره گرفت. شیخ جعفر نقدی، مدتی به نشر علوم دینی و ریاست منصب جعفریین و قضاوت فریقین و ریاست مَحکمه ی سنّی و شیعه ی شهر «العماره» را بر عهده گرفت. از وی آثاری چون ارشادالطّلاب الی علم الاعراب، الاسلام و المرأه، الاَنوار العَلَویَّه و الاسرار المرتضویه، بر جای مانده است. این عالم ربانی

سرانجام در هفتم محرم الحرام سال 1370 قمری در 67 سالگی دیده از جهان فرو بست.

3- امام حسینع که به هیچ وجه راضی به وقوع نبرد و خون ریزی میان مسلمانان نبود، تلاش وافر نمود تا از ایجاد درگیری و جنگ جلوگیری کند. به همین جهت با عمر بن سعد ملاقات کرده و برای پایان بحران با وی به تفاهم رسید. عمر بن سعد نامه ای به عبیداللّه بن زیاد نوشت و در آن، از مصالحه با اباعبداللّه الحسین(ع) اظهار خرسندی کرد. ولیکن عبیداللّه بن زیاد با تحریک شمربن ذی الجوشن، نامه ی شدیداللحنی برای عمر بن سعد نوشت و به او دستور داد با امام حسین(ع) به سختی و شدت برخورد نماید.

_ حفر زمین توسط امام حسین(ع) در پشت خیمه ها و خروج آب از آن به اندازه سیراب شدن همه ی یاران و پر شدن مشک ها و سپس ناپدید شدن آن چشمه (61 ق)

_ تولد «ابوسهل کوهی» ریاضی دان و منجم ایرانی (329 ق)(1)

_ درگذشت فقیه بزرگ «آیت اللّه ملاعلی زنجانی» (1290 ق)(2)

9 محرم

9 محرم

_ تاسوعای حسینی (61 ق)

_ جواب ردّ حضرت ابوالفضل العباس(ع) به امان نامه ی شمربن ذی الجوشن (61ق)(3)

1- ابوسهل کوهی ریاضی دان و منجم ایرانی، بیشتر روزهای عمرش را در مراکز علمی شهر بغداد که در آن عصر از رونق علمی برخوردار بود، به مطالعه و تحقیق، سپری کرد و نزدیک به سی سال به رَصَد ستارگان و مسایل مربوط به آن ها پرداخت. ابوسهل کوهی در نتیجه ی تحقیقات خود، موفق به ساخت رصدخانه ای شد که مورد استفاده ی دانشمندان پس از او قرار گرفت. از کتاب های متعدد او، صنعت اُسطُرلاب و دوایر حماسه قابل اشاره اند.
2- ملاعلی زنجانی از علما و فقهای قرن سیزدهم هجری قمری و از پرورش یافتگان حوزه ی درس شیخ محمدتقی، صاحب «هدایهُ المسترشدین» و از معاصران شیخ مرتضی انصاری بوده و برخی از بزرگان چون میرزا حبیب اللّه رشتی از شاگردان وی می باشند. او در کنار تدریس، به رفع نیازهای دینی و دنیوی مردم نیز اهتمام می ورزید. برخی از آثار به جای مانده ی وی عبارتند از: تفسیر قرآن، جوامع الاصول، السؤال و الجواب، الصّید و الذِّباحه، معدَنُ الاسرار، نوامیسُ الاُصول و وسیلهُ النّجاه و... .
3- شمر بن ذی الجوشن در عصر روز نهم محرم، چون دید که عمربن سعد مهیّای نبرد با امام حسینع است، به نزدیک خیام حسینی آمد و بانگ زد که:

فرزندان خواهرم کجایند؟ (منظورش حضرت عباس و سه برادرش به نام های عبداللّه ، جعفر و عثمان بود که از فرزندان فاطمه ی ام البنین(س) بودند. آن مجلّله از قبیله ی بنی کلات و شِمر هم از همین قبیله بود.) امام حسین(ع) که صدای شمر را شنید به برادرانش دستور داد که جواب شمر را بدهند، اگرچه او فاسق است ولیکن با شما قرابت و خویشی دارد. حضرت عباس به همراه سه برادرش به نزد شمر رفتند. شمر برای آنان، امان نامه ای آورده بود، مشروط بر این که از یاری حسینع دست بردارند و سپاهش راترک گویند. حضرت عباس(ع) فرمود: بریده باد دست های تو و لعنت باد بر امانی که برای ما آورده ای. ای دشمن خدا ! ما را امر می کنی که دست از برادر و مولای خویش برداریم و سر در طاعت ملعونان برآوریم. آیا ما را امان می دهی ولی برای پسر رسول خدا صلی الله علیه و آله امانی نیست؟ شمر از شنیدن این پاسخ دندان شکن، خشمناک شد و به لشکرگاه خویش برگشت. در این شب، امام حسین(ع) برادر خود حضرت اباالفضل را به اردوگاه دشمن فرستاد که آن شب را مهلت بخواهد، برای این که امام و یارانش به نماز و راز و نیاز با خداوند بپردازند.

ص:15

_ تصرف شهر طالش در گیلان توسط قوای روسیه (1228 ق)(1)

10 محرم

10 محرم

_ عاشورای حسینی (61 ق)

_ شهادت «امام حسین»(ع) به همراه یاران وفادارش در صحرای کربلا توسط سپاه یزید(61ق)(2)

1- پس از پایان دوره ی اول جنگ های ایران و روسیه و شکست ایران، شهرطالش به موجب عهدنامه ی گلستان به روسیه واگذارشد. در عقد این عهدنامه، حاج میرزا ابوالحسن خان ایلچی به عنوان نماینده ی ایران حضور داشت. وی ازطرفداران انگلستان به شمار می رفت. این عهدنامه شامل 11 فصل بود که بسیاری از اهداف سیاسی و اقتصادی روس ها را تامین می کرد.

2- امام حسینع پس از حرکت به سوی کوفه، با پیمان شکنی مردم آن سامان مواجه گردید. سپاهیان یزید که به دستور عبیداللّه بن زیاد و به فرماندهی عمر بن سعد وارد صحرای کربلا شده بودند، مانع از رفتن امام از آن مکان گردیدند. سرانجام در دهم محرم سال 61 هجری دستان خود را به خون پاک فرزند رسول صلی الله علیه و آله آغشته ساخته و یارانش را به شهادت رساندند. امام حسین(ع) در هنگام شهادت 57 سال داشتند و یازده سال از امامت ایشان گذشته بود. امام حسین(ع) از روز نخست از مدینه با شعار امر به معروف و نهی از منکر حرکت کرد. از این دیدگاه، منطق امام حسین(ع) منطق اعتراض و تهاجم بر حکومت ضد اسلامی بود، منطق او این بود که چون جهان اسلام را منکرات و فساد و آلودگی فراگرفته و حکومت وقت به صورت سرچشمه ی فساد درآمده است، او به حکم مسؤولیت شرعی و وظیفه ی الهی خود، باید قیام کند.

_ هلاکت «عبیداللّه بن زیاد» توسط سپاهیان مختار (67 ق)(1)

_ شهادت عالم مبارز «میرزا علی ثقه الاسلام تبریزی» توسط عوامل روس در تبریز (1330 ق)(2)

1- در روز عاشورای سال 67 قمری، شش سال پس از واقعه ی کربلا، درست همان روزی که سپاهیان یزید به فرمان عبیداللّه بن زیاد فاجعه ی خونین کربلا را به وجود آورده و امام حسینع و یارانش را مظلومانه به شهادت رسانده بودند، لشکریان عبدالملک بن مروان به فرماندهی عبیداللّه بن زیاد و لشکریان مختار بن ابی عبیده ثقفی به فرماندهی ابراهیم بن مالک اشتر در ساحل «نهر خاذر» در چهارفرسخی شهر «موصل» با هم به نبرد پرداختند و از طرفین تعداد بی شماری کشته شدند. سرانجام لشکریان شام با از دست دادن هفتاد هزارتن، رو به هزیمت نهاد و طعم تلخ شکست را پذیرا شدند. مهم ترین حادثه ی این نبرد، کشته شدن عبیداللّه بن زیاد (فرمانده لشکریان شام) به دست ابراهیم بن مالک اشتر بود که با یک ضربت شمشیر، از کمر به دو نیم شد و به هلاکت رسید.

2- میرزا علی ثقه الاسلام تبریزی فرزند میرزا موسی، در سال 1377 قمری در خانواده ی علم و دیانت دیده به جهان گشود. در ایران و عتبات عالیات و در حوزه ی درس اساتید بزرگی چون فاضل اردکانی، شیخ زین العابدین مازندرانی و شیخ علی یزدی کسب فیض نمود. در سال 1308 قمری به تبریز مراجعت نموده و به تدریس علوم اسلامی و رسیدگی به امور مذهبی و اجتماعی مردم همت گماشت. وی در قیام و حکومت ملی مردم آذربایجان، به ویژه شهر قهرمان پرور تبریز فعالیت چشمگیری داشت. قزّاق های روسیه ی تزاری که به پشتیبانی حکومت استبدادی محمدعلی شاه قاجار، تبریز را به اشغال نظامی خود در آورده بودند، با قیام مردمی این شهر به رهبری ثقه الاسلام تبریزی مواجه شده و پس از درگیری سنگین، مفتضحانه شهر را ترک نموده و تن به صلح دادند. اما مرتکب خیانت شده و یک روز پس از امضای صلح نامه و خلع سلاح مجاهدین، توپخانه هایشان، آتش بار سنگینی را بر شهر تبریز آغاز کرده و زمینه ی ورود پیاده نظام را فراهم نمودند. شهر، به اشغال قزاق ها درآمد و از سوی اشغال گران، کشتار بی رحمانه ای در خیابان ها و کوچه ها به راه افتاد. مردم به ناچار شهر را ترک گفته و به اطراف پناهنده شدند

ولیکن مجاهدین، سنگر خویش را ترک نکرده و از شهر خارج نشدند. بسیاری از آنان که در شهر مانده بودند، دستگیر شده و برخی از آنان به دار کشیده شدند. از جمله شهید ثقه الاسلام تبریزی پس از تحمل شکنجه های فراوان، به چوبه ی دار اشغالگران آویخته شد و در عصر عاشورای 1330 ق برابر با 10 دی 1290 شمسی، روحش به لقاءاللّه پیوست.

ص:17

_ انفجار بمب در حرم امام رضا(ع) در عاشورای حسینی توسط منافقین (1415 ق)(1)

11 محرم

11 محرم

_ آغاز حرکت اسرا و اهل بیت «امام حسین»(ع) به شام (61 ق)(2)

_ درگذشت محدث شهیر «ابوعیسی ترمذی» (279 ق)(3)

_ به خاک و خون کشیده شدن عزاداران حسینی در پاکستان از سوی وهابیان (1417 ق)

12 محرم

12 محرم

_ ورود کاروان اسیران کربلا به کوفه (61 ق)(4)

1- در بعداز ظهر عاشورای سال 1415 ق برابر با 30 خرداد1373 ش، در حالی که مردم عزادار، در اوج برگزاری مراسم بزرگداشت قیام تاریخی امام حسینع بودند، بمبی در داخل حرم مطهر و نزدیک مرقد منور حضرت ثامن الحجج امام رضا(ع) منفجر شد و عاشورای حرم رضوی در مشهد مقدس رقم خورد. در پی این انفجار، ده ها تن از زائران و علاقمندان اهل بیت در حرم امام رضاع شهید یا مجروح شدند و خسارت زیادی به حرم مطهر وارد آمد.

2- با پایان یافتن روز دهم محرم سال 61 قمری و شهادت امام حسینع و یاران با وفایش، یزیدیان به غارت کاروان حسینی پرداختند. آنان خیمه های امام را سوزانده و از به یغما بُردن جزئی ترین وسایل دریغ نکردند. سرانجام کاروان امام حسین(ع) این بار به رهبری امام سجاد(ع) و حضرت زینب کبری(س) در شامگاه روز یازدهم محرم به طرف کوفه حرکت داده شدند و نهضت حسینی، به شکلی دیگر ادامه یافت. هرچند، دشمن توانسته بود نیروهای امام را در ظاهر شکست دهد ولی رسوایی های حکومت جور

بنی امیه و افشاگری های امام سجاد(ع) و حضرت زینب(س) روی امویان را در تاریخ سیاه کرد و قیام امام حسین(ع) و راه پاک او را جاودانه ساخت.

3- محمد بن عیسی مشهور به ابوعیسی ترمذی، حافظ قرآن و محدث مشهور مسلمان بود. او جهت کسب علوم دینی و فراگیری حدیث، سال های متمادی به سرزمین های مختلف اسلامی سفر کرد و از بسیاری مشایخ زمان خود، حدیث شنید و آن هارا گردآوری کرد. معروف ترین اثر به جای مانده از این محدث مسلمان، کتابی تحت عنوان جامع ترمذی است که از کتب مرجع و اصلی اهل سنت به شمار می رود.

4- در روز دوازدهم محرم سال 61 قمری، کاروان اسیران کربلا که شامل زنان و کودکان شهیدان قیام کربلا بود، وارد شهرکوفه شد. سرپرستی این کاروان را امام سجادع فرزند امام حسین(ع) و حضرت زینب(س) خواهر آن امام، بر عهده داشتند. این دو بزرگوار، با وجود سختی ها و ناملایمات فراوان که از سپاهیان یزید دیده بودند، در کوفه باشجاعت و صراحت، ستم ها و جنایات حکومت اموی را افشاء و مردم این شهر را به خاطر یاری نکردن امام حسین(ع) و مقابله با ایشان سرزنش کردند. امام سجاد(ع) و حضرت زینب در مدت اقامت در کوفه، وظیفه و رسالت خود را مبنی بر ابلاغ و نشر پیام امام حسین(ع) در جامعه، به شایستگی انجام دادند.

_ دفن اجساد مطهر شهدای کربلا در شب دوازدهم (61 ق)(1)

_ شهادت حضرت «امام زین العابدین(ع)» به روایتی (95 ق)(2)

_ وفات شیخ «صفی الدین اردبیلی» عارف نامی و بزرگِ دودمان صفوی (735 ق)(3)

1- در روز 12 محرم سال 61 قمری، هنگامی که نیروهای یزید، کربلا را ترک کردند، مردم قبیله ی بنی اسد از روستای غاضریه که نزدیک کربلا بودند اجساد شهداء را دفن کردند. پیکرهای مطهر یاران وفادار امام حسینع در کنار بدن پاک آن سرور به خاک سپرده شدند.
2- شهادت امام سجادع در برخی نقل ها سال 92 ق و در نقلی دیگر سال 94 و در منابعی دیگر سال 95 ذکر شده است. همچنین در روز شهادت آن حضرت اختلاف وجود دارد. در برخی منابع، شهادت ایشان را در روز 18، 22 و 25 ماه محرم نیز ذکر کرده اند. زمان حضرت امام سجاد(ع) پُر از اختناق و تقیّه بود و کسی در برابر جاسوسان بنی امیه، مجال نفس کشیدن نداشت؛ با این حال، امام سجاد(ع) از ارشاد و نشر احکام اسلام فروگذاری نکرد. ایشان به هر نحوِ ممکن، مسائل اسلامی را بیان می نمود و در هدایت مردم می کوشید. از جمله آثار امام سجاد(ع) صحیفه ی سجادیه است که مشتمل بر 54 دعا از دعاهای آن حضرت می باشد. مدت عمر آن امام، 57 سال و زمان امامت آن بزرگوار 34 سال بود. آن امام همام، سرانجام به دستِ هشام بن عبدالمَلِک در زمان خلافت ولید بن عبدالملک مسموم شد و به شهادت رسید. پیکر مطهر امام سجاد(ع) در قبرستان بقیع و در کنار مرقد مطهر عموی گرامیش حضرت امام حسن مجتبی(ع) واقع است.
3- ابوالفتح شمس الدین سید اسحاق بن سید امین الدین جبرییلِ موسوی اردبیلی، معروف به صفی الدین و شیخ صفی، موصوف به بُرهانُ الاَصفیاء، قُطبُ الاَقطاب و شَیخُ العارفین، از عرفا و مشایخ صوفیه و پیران طریقت در قرن هشتم هجری است. نسب شیخ صفی با نوزده واسطه به جناب حمزه بن موسی بن جعفرع می رسد و با این که از سادات بود ولی به شیخ شهرت داشت. شیخ صفی الدین در سن بیست سالگی به جستجوی مرشدی در میان زُهّاد اردبیل برخاست اما هیچ یک از آنان قادر به برآوردن نیاز روحی وی نشدند. بنابراین صفی الدین به گیلان رفت و شیخ محمد

گیلانی، معروف به زاهد را به عنوان مرشد خود انتخاب نمود. شیخ زاهد نیز صفی الدین را به ریاست طریقت زاهدیه برگزید و هنگامی که صلاحیت صفی الدین را مشاهده کرد به وی اجازه ی تدریس داد. قدرت معنوی صفی الدین نفوذ فراوانی در میان مردم داشت به طوری که بعدها، چون نوادگانش ادعای سلطنت کردند مورد حمایت مردمی واقع شدند و سلسله ی صفویه را یاری دادند.

_ تصرف شهر قزوین توسط قوای روسیه در جریان جنگ جهانی اول (1334 ق)

13 محرم

13 محرم

_ شهادت «عبداللّه بن عفیف» به دست «عبیداللّه بن زیاد» (61 ق)(1)

_ رحلت «عمر صوفی رازی» منجم و ریاضی دان (376 ق)(2)

1- نخستین اعتراض آشکار نسبت به جنایت عبیدالله بن زیاد در شهادت امام حسینع، از سوی یکی از شیعیان کوفه، به نام عبدالله بن عفیف آزدی برخاست. عبیدالله بن زیاد، پس از آن که اسیران واقعه ی کربلا را در مجلس خود با کلمات درشت و خشن، مورد اذیت و آزار قرار داد و آنان را سرزنش کرد، عبدالله بن عفیف که از شیعیان دلیر امیر مؤمنان و از زاهدان و عبادت پیشه گان کوفه بود، همین که نعره های نفرت انگیز عبیدالله را شنید، به خشم آمد و پاسخ عبیدالله را داد. عبیدالله بن زیاد که انتظار چنین پیش آمدی را نداشت و خیال می کرد که دیگر نفس در سینه های دوستان اهل بیت(ع) حبس شده است، با تکبر و خودخواهی تمام دستور داد او را دستگیر کرده و به نزدش ببرند. تلاش مأموران حکومتی برای دستگیری وی به خاطر حمایت افراد قبیله عبدالله ناکام ماند اما ماموران عبیدالله شبانگاه به سوی خانه عبدالله بن عفیف هجوم آورده و او را از خانه اش به بیرون کشیده و با ضربات شمشیر به شهادت رسانیدند. جنایات کاران حکومتی، سرش را از بدن جدا کرده و بدن او را به دار آویختند. بدین گونه نخستین جرقه ای که که می رفت کوفه را بار دیگر به حرکت درآورد و جنبش عظیمی را پی افکند، به دست مزدوران پلید اموی به خاموشی گرایید. ولی شش سال بعد، شیعیان کوفه و دوستداران اهل بیتع انتقام خویش را از عاملان جنایت کربلا گرفتند و آنان را به دست مختاربن ابی عبیده ثقفی به اشد مجازات رسانیدند.
2- ابوالحسن عمر صوفی رازی، منجم و ریاضی دانِ ایرانی و از منجمین دربار عضدالدوله دیلمی از پادشاهان آل بویه به شمار می رفت. اثر

پرارزش و نفیس او صورالکواکب نام دارد. همچنین «اشکال متوازی الاضلاع» در علم ریاضیات، به زبان عربی نیز از این دانشمند است.

ص:20

_ درگذشت «ملاعبداللّه شوشتری» عالم و فقیه مسلمان (1021 ق)(1)

_ وفات محقق شهیر «شیخ محمدصالح مازندرانی» داماد علامه ی مجلسی (1080 ق)(2)

14 محرم

14 محرم

_ تولد «ابن حجاج» شاعر معروف شیعی عرب (330 ق)(3)

_ رحلت فقیه، اصولی و رجالی شیعه آیت اللّه «سیدصدرالدین عاملی اصفهانی» (1263 ق)(4)

1- ملاعبداللّه شوشتری، سال ها در حوزه ی علمیه ی نجف تحصیل کرد و از محضر اساتید برجسته ی این مرکز دینی بهره برد. او سپس به ایران مراجعت نمود و به تدریس و تربیت شاگردان پرداخت. ملاعبداللّه شوشتری در زهد و تقوا شهرت فراوانی داشت و در ساده زیستی زبانزد خاص و عام بود. او بر کتاب های مختلف حاشیه نوشت و آن هارا تشریح کرد. شوشتری، گذشته از آن که در علم و عمل به احکام دین از پیشتازان محسوب می شد، در توجه به مردم و رفع مشکلات و همدلی در مصائب آن ها نیز مشهور بود و در نزد مردم محبوبیت ویژه ای داشت.

2- ملامحمد صالح بن احمد سروی مازندرانی ملقب به حسام الدین، داماد علامه محمدتقی مجلسی بود. همسر وی آمنه بیگم، بانوی بسیار فاضل، عالم و پرهیزکار بوده و ملاصالح را در حل مسایل علمی یاری می کرد. وی در نزد استادان بزرگواری مانند محمدتقی مجلسی، شیخ بهایی و ملاعبداللّه شوشتری کسب علم کرد. وفات این عالم ربانی و محقق بزرگ در اصفهان روی داد و در کنار علامه مجلسی در جوار مسجد جامع اصفهان به خاک سپرده شد. حاشیه ی شرح لمعه، شرح روضه ی کافی و شرح زُبدهُ الاصول شیخ بهایی از تألیفات ملا محمد صالح مازندرانی به شمار می روند.

3- حسین بن احمد بن حجّاج کاتب بغدادی معروف به ابن الحجّاج و از معاصران سید مرتضی و سیدرضی بود. او در عهد دیالمه زندگی می کرد و از شعرای بزرگ دوستدار اهل بیت رسالتع به شمار می رفت. اشعار ابن

حجاج، طبیعی و خالی از تکلّف بود، به طوری که مورخان مشهور مسلمان، مانند ابن خلکان، او را در این فن، معلم ثانی خوانده اند. اشعار ابن حجاج بغدادی، از زیبایی خاصی برخوردار است و استفاده ی مناسب و بجای او از مضامین و الفاظ دلچسب، از او شاعری ممتاز ساخته است. بیشتر اشعارش، ستایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و خاندان پاک او و برضد ستمگران زمان آنان می باشد. سیدرضی دانشمند و فقیه معاصر وی، گزیده ی اشعارش را در کتابی گردآوری کرده است.

4- سیدمحمد صدرالدین عاملی فرزند سید صالح از فقهای بزرگ و علمای قرن سیزدهم هجری قمری است. وی علاوه بر فقه، اصول، حدیث و رجال، در ادبیات و شعر، توانا بود و اشعار زیبایی سروده است. سید صدرالدین از حوزه ی درس سید جواد عاملی، سید بحرالعلوم و پدر زن خویش شیخ جعفر کاشف الغطاء استفاده نموده و در سنین جوانی به مقام بالای اجتهاد رسید. از وی آثار ارزشمند و گران بهایی چون اُسرهُ العِتره، حاشیه ی مُنتهی المَقال و نَقدُالرِّجال و مَنظومه ی رضاعِیه و... بر جای مانده است.

_ درگذشت فقیه و مفسر «سیدابوالقاسم لاهوری» (1324 ق)(1)

15 محرم

15 محرم

_ ورود نمایندگان طایفه ی «نَخَع» به مدینه و پذیرش دین اسلام (11 ق)(2)

_ درگذشت «محدث رازی» محدث شهیر قرن دوم (188 ق)

_ رحلت «ابن سکن» محدث و دانشمند مسلمان (353 ق)(3)

1- ابوالقاسم بن حسین بن نقی رضوی تقوی لاهوری، فقیه و مفسّری بود که در کشمیر متولد شد. وی از مشاهیر علمای هند و عالمی فقیه، فاضل، مفسر متبحّر و دارای تالیفات متعددی است. او در لاهور مدفون می باشد. آثار ابوالقاسم لاهوری عبارتند از: برهانِ شَقُّ القَمَر و رَدُّالنیر الاکبر، الصراطُ المستقیم و...

2- از هنگامی که پیامبر اسلامص دین اسلام را در مکه ی معظمه آشکار ساخت و تا سالی که در مدینه ی منوّره رحلت نمود، به مدت بیست سال مردم را به دین جدید فرا خواند و آنان را از شرک، کفر و بت پرستی بازداشت. در این مدت بسیاری از اهالی شبه جزیره ی عربستان با میل و رغبت باطنی خویش، دین اسلام را پذیرا شده و خود را از گمراهی رهایی بخشیدند. بنا به روایت تاریخ نگاران، آخرین هیئت و گروهی که بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شده و اسلام اختیار نمودند، طایفه ی «نَخَع» بود. از این طایفه، حدود دویست تن در نیمه ی محرم سال 11 قمری وارد مدینه شده و به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله رسیده و با آن حضرت بیعت و اظهار اعتقاد و ایمان به دین مبین اسلام نمودند. این هیئت، آخرین گروهی بودند که بر رسول خداص وارد شدند و این واقعه، پس از بازگشت آن حضرت از حجه الوداع بود و چهل و سه روز بعد، آن حضرت دار فانی را وداع گفت و روح بلندش به ملکوت اعلی پیوست. لازم به یادآوری است که «مالک بن حارث اشتر نَخَعی» فرمانده سلحشور و یار فداکار امیر مؤمنان(ع) از همین طایفه است و از مردان این طایفه،

فداکاران فراوانی برای حضرت علی(ع) و اهل بیت عصمت(ع) تربیت نمود.

3- ابن سکن، دانشمند و محدث مشهور قرن چهارم هجری قمری در سال 294 ق در بغداد به دنیا آمد و برای کسب علم و دانش به سرزمین های بسیاری سفرکرد. او در شهرهای مختلف ماوراءالنهر، خراسان، عراق، شام و مصر، استماع حدیث کرد و سرانجام در مصر اقامت گزید. از میان آثار این دانشمند مسلمان، کتاب الحروف فی الصحابه در شرح حال یاران پیامبر اکرم، قابل اشاره است.

ص:22

_ ولادت عالم بزرگ شیعه «سید بن طاووس» (589 ق)(1)

_ وفات «درویش عبدالمجید» خطاط شهیر قرن دوازدهم (1185 ق)(2)

16 محرم

16 محرم

_ تدوین تاریخ اسلامی در عهد خلیفه ی دوّم (16 ق)(3)

1- علی بن موسی بن جعفر معروف به سیدبن طاووس، نوه ی دختری شیخ طوسی، از اعاظم شیعه ی امامیه و عالمی فقیه و جلیل القدر، ادیب، شاعر، خطیب، عابد، زاهد و جامع کمالات عالیه ی اخلاقی می باشد. وی در نزد اساتید بزرگ زمان تحصیل کرد و به مدارج بالای علمی دست یافت. وی شاگردان فراوان و تالیفات متعددی دارد. علامه ی حلی و پدرش و نیز دو فرزند وی از جمله شاگردان بارز او و اللهوف، المزار، فرج المهموم و... از کتب آن عالم فرزانه می باشند.

2- درویش عبدالمجید از مشاهیر خطاطان و خوشنویسان ایرانی است که درخط شکسته بی نظیر و کسی به پایه ی او نرسیده است. وی در اصل اهل طالقان بود. مدتی در اصفهان اقامت گزید و با لباس درویشانه روزگار می گذراند. عبدالمجید طالقانی، ابتدا به خط نستعلیق و سپس خط شکسته پرداخت. از آثار ارزنده ی این خوشنویس ایرانی، به جز نسخه ای از کلیات سعدی و چند اثر خطی پراکنده، چیزی به جای نمانده است. او دارای ذوق سرشار شاعری بود و «دیوان خوش» از اوست. وفات استاد عبدالمجید طالقانی در اصفهان روی داده و در تخت فولاد اصفهان مدفون گردید.

3- در عصر خلیفه ی دوم برخی از استانداران و برخی از دوراندیشان مدینه لزوم انتخاب تاریخی ویژه برای مسلمانان را به اطلاع خلیفه رسانیدند. عمر بن خطاب که دو سال و نیم از خلافت اش می گذشت، تصمیم گرفت برای مسلمانان تاریخ ویژه ای ترتیب دهد. به همین جهت تعدادی از صاحب نظران مهاجر و انصار را گردآورد و با آنان درباره ی تدوین تاریخ اسلامی مشورت و گفت وگو کرد. امیر مؤمنان علی بن ابی طالبع نیز که در آن جمع حضور داشت، پیشنهاد کرد: به خاطر اهمیت

هجرت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله از مکه به مدینه ی منوّره، هجرت آن حضرت را مبدأ تاریخ قرار بدهند. غیر از آن حضرت، برخی از حاضران، تولد پیامبر صلی الله علیه و آله ، برخی سال بعثت آن حضرت و برخی سال رحلت آن حضرت را پیشنهاد کرده بودند. هم چنین بعضی ها تاریخ رومی (میلادی) و عده ای هم تاریخ فارس (فرس قدیم) را پیشنهاد نمودند. ولی عمر بن خطاب پیشنهاد امیر مؤمنان علی بن ابی طالبع را اصلح دانست و همان را تأیید کرد و بنا گذاشت که هجرت پیامبر صلی الله علیه و آله مبدأ تاریخ اسلامی باشد. پس از آن درباره ی ابتدای سال قمری که از چه ماهی آغاز گردد، گفت وگو شد. در این باره هم نظرهای گوناگونی ارائه گردید. برخی به خاطر اهمیت ماه رمضان، ابتدای رمضان را و برخی به خاطر اهمیت حج، اوّل ذی حجه را و برخی ماه رجب را که در عصر جاهلیت اهمیت ویژه ای در نزد عرب ها داشت و عثمان بن عفان، ماه محرم را به خاطر این که نخستین ماه حرام است، پیشنهاد نمودند. عمر بن خطاب پیشنهاد عثمان را پذیرفت و دستور داد که نخستین ماه سال قمری را از محرم آغاز کنند.

_ تولد «رضاقلی خان هدایت» رییس مدرسه ی دارالفنون در عهد ناصرالدین شاه (1215ق)(1)

_ شکست «امیر عبدالقادر الجزایری» در برابر استعمارگران فرانسوی (1260 ق)(2)

1- رضاقلی خان هدایت طبرستانی ملقب به لَلِه باشی در تهران متولد شد و در شیراز به تحصیل دانش پرداخت. وی در سفر فتحعلی شاه قاجار به اصفهان مورد توجه شاه قرار گرفت و به لقب امیرالشعرایی مفتخر گردید. پس از مرگ فتحعلی شاه به دربار محمد شاه و سپس به دربار ناصرالدین شاه راه یافت و توسط ناصرالدین شاه به ریاست مدرسه ی دارالفنون رسید. تألیفات رضاقلی خان هدایت عبارتند از: مثنوی انوارُالوِلایه، مثنوی خرم بهشت، فِهرستُ التواریخ، مَنهَجُ الهِدایه. هم چنین، او سه جلد، شامل تاریخِ دوره ی صفویّه، افشاریه، زندیه و قاجاریه به کتاب تاریخِ روضهُ الصَّفای میرخواند افزوده است. رضاقلی هدایت، علاوه بر تحقیقات و تالیفات متعدد، خدمت دیگری به فرهنگ ایران کرده و آن تاسیس یک چاپخانه است که بسیاری از کتب ادبی عهد قاجار، در آن چاپخانه، طبع شده است.
2- امیرعبدالقادر الجزایری پس از 15 سال مبارزه ی پی گیر علیه استعمارگران فرانسوی، سرانجام دستگیر شد. از جمله عوامل شکست امیر عبدالقادر، این بود که در داخل الجزایر پایگاهی برای استقرار و مبارزه نداشت، زیرا سراسر کشور تحت اشغال فرانسویان بود در نتیجه عبدالقادر ناچار گردید، درمناطق مرزی الجزایر و مراکش با فرانسویان مبارزه کند. ولی حاکم مراکش نیز که تحت سلطه ی فرانسویان بود، پس از چندی به امیر عبدالقادر، اجازه ی استفاده از مناطق مرزی مراکش را نداد و او را از خاک این کشور بیرون راند. این موضوع باعث شد که فرانسویان بتوانند امیر عبدالقادر را که در اندیشه ی ایجاد حکومتی یکپارچه و مستقل در سراسر شمال آفریقا و بیرون راندن استعمارگران از الجزایر بود شکست دهند. عبدالقادر 9 سال در زندان فرانسه بود و سپس وی را به شرط آن که به کشورش باز نگردد، آزاد کردند.

ص:24

_ درگذشت حاج «سید مهدی خوانساری» عالم مسلمان (1391 ق)

17 محرم

17 محرم

_ درگذشت ادیب و عارف نامی «عبدالرحمن جامی» خاتم شعرای بزرگ ایران (898 ق)(1)

_ ولادت دانشمند برجسته «بهاءالدین عاملی» معروف به «شیخ بهایی» (953 ق)(2)

1- عبدالرحمن بن احمد بن محمد جامی، صوفی، ادیب نحوی و شاعر ماهر در سال 817 قمری در جام در خراسان به دنیا آمد. وی در فنون طریقت، از مریدان نقشبندیه بود و ارتباط فراوانی با پیر طریقت داشت. جامی را شیعه دانسته اند و اشعار پرشوری را در مناقب اهل بیت از او نقل می نمایند. ولی گویا وی مذهب خود را پنهان می ساخته و تقیّه می کرده است. اَشِعَّهُ اللَّمَعات، بهارستان، چهل حدیث، دیوان اشعار، سلامان و آبسال از جمله تصنیفات وی می باشند. غزلیات جامی بسیار شیرین و گاهی تلفیقی از عربی و فارسی هستند. وی را خاتم شعرای بزرگ پارسی گوی خوانده اند. در اشعار جامی، افکار صوفیانه، داستان ها، حکمت، اندرز، تصورات خیالی و غنایی، به وفور دیده می شود. او در مثنوی های خود، روش نظامی را تقلید می کرد و در غزل از سعدی و حافظ پیروی می نمود. با این حال، نباید جامی را از ابتکار مضامین تازه و قدرت بیان و لطف معانی در اشعارش بی بهره دانست. جامی با آن که کمتر به مرتبه و جایگاه استادانِ بزرگ پیش از خود می رسد، ولی از آن جهت که خاتم شعرای بزرگ پارسی زبان است، دارای اهمیت و مقام خاصی است. جامی در سال 898 ق در 81 سالگی در هرات چشم از جهان فرو بست.

2- شیخ بهاءالدین محمد عاملی معروف به شیخ بهایی از شاگردان شهید ثانی و یکی از علمای بزرگ شیعه و از افتخارات جهان اسلام می باشد. وی در سال 953 قمری در بعلبک لبنان به دنیا آمد و در طول حیات پربار خویش، مسافرت های زیادی به نقاط مختلف جهان داشت و از محضراساتیدی برجسته در رشته های گوناگون استفاده نمود. شیخ بهایی

در بسیاری از علوم مانند هیئت، نجوم، ریاضیات، تفسیر قرآن، فقه، اصول، علم حدیث، ادبیات فارسی و عربی، طب و مهندسی متبحّر بود و در تمامی آن ها کتبی را به رشته ی تحریر در آورد. وی اولین کسی است که یک دوره فقه غیر استدلالی به زبان فارسی نوشت. از صفات بارز شیخ بهایی بی اعتنایی به دنیا و دوری از ریاکاری است که با وجود داشتن مقامات بالای علمی و مناصبی چون شیخ الاسلامی، به سوی علایق مادی گرایش پیدا نکرد. از شاگردان او می توان به ملاصدرا، ملامحمد تقی مجلسی و محقق سبزواری اشاره نمود. شیخ بهایی ده ها اثر ارزنده از خود به جای گذاشته است که: کشکول، اسرارُالبلاغه، اِثنی عَشَریّات خَمْس، اَربعین حدیثا، جامع عباسی، عینُ الحیوه، بحرالحساب و... از آن جمله اند. آثار علمی و مهندسی شیخ بهایی را می توان در جای جای اصفهان مشاهده نمود. شیخ بهایی در 12 شوال 1030 قمری پس از یک بیماری چند روزه به سرای باقی شتافت و در مشهد مقدس به خاک سپرده شد.

_ گشایش سومین مجلس قانونگذاری در ایران (1333ق)

_ پیروزی سپاهیان نادرشاه در جنگ با عثمانی (1148 ق)(1)

18 محرم

18 محرم

_ ولادت «ابومنصور ثَعالَبی» ادیب و لغوی نیشابوری (350 ق)(2)

_ تولد علامه ی بزرگ «حیدرقلی سردار کابلی» عالم و فقیه مسلمان (1293 ق)(3)

1- نادر شاه افشار، عثمانی ها را در قفقاز و داغستان به سختی شکست داد و دولت عثمانی ناچار شد، صلح را بپذیرد. به این ترتیب در سال 1148 ق، صلح بین ایران و عثمانی جاری شد و ایروان و ولایات غربی و شمال غربی به ایران باز گردانده شد.

2- ابومنصور عبدالملک بن محمد بن اسماعیل ثعالبی، ادیب و لغوی مشهور قرن چهارم و پنجم هجری در نیشابور به دنیا آمد. تالیفات ثعالبی در نزد اهل فن مشهور و به دقت نظر و کثرت فائده، معروف است و به «امام المُصَنِّفین و رَأسُ المؤلِّفین» خوانده می شود. مکارِمُ الاَخلاق و الامثال از کتب اوست. ابومنصور ثعالبی در سال 429 ق در 79 سالگی بدرود حیات گفت.

3- حیدرقلی فرزند محمدخان سردار کابلی از مفاخر علمای امامیه، در کابل متولد شد. وی از محضر اساتیدی مانند میرزا حسین نوری و سیدصفیُّ الدین حسن بن هادی کاظمی استفاده کرد و از آیات عظام: سیدحسن صدر، حاج شیخ عباس قمی، سید یحیی خراسانی، شیخ آقا بزرگ تهرانی و... مفتخر به دریافت اجازه و نقل روایت شد. سردار کابلی، همزمان با فراگیری علوم معقول و منقول، به یادگیری زبان های زنده ی دنیا از قبیل عربی، انگلیسی، عبری و اردو همت گماشت و آن ها را آموخت. ایشان در سال 1310 ق راهی کرمانشاه شد و در آن منطقه ی محروم به ارشاد مردم، تبلیغ دین و تدریس و تالیف پرداخت. کتاب «ترجمه ی انجیل برنابا» و «الاربعون حدیثا فی فضایل امیرالمؤمنین» از جمله آثار او می باشد. سردار کابلی در سال 1372 قمری در 79 سالگی جان به

جان آفرین تسلیم کرد و پس از تشییعی با شکوه در کرمانشاه، در نجف اشرف مدفون گردید.

_ تولد فقیه عالی مقام آیت اللّه «سیداحمد خوانساری» مرجع بزرگوار شیعه (1309 ق)(1)

_ رحلت عالم بزرگ و فقیه نامدار شیعه، آیت اللّه «محمدحسن مامقانی» (1323 ق)(2)

19 محرم

19 محرم

_ حرکت کاروان اسیران کربلا از کوفه به طرف شام (61 ق)

_ درگذشت «حسن بن بویه دیلمی» از امرای آل بویه (366 ق)(3)

1- آیت اللّه سیداحمد خوانساری در 1309 ق در خوانسار به دنیا آمد. در 20 سالگی عازم نجف اشرف گردید و از محضر اساتید بزرگی همچون محقق خراسانی، سید محمدکاظم یزدی، شریعت اصفهانی، محقق نایینی و آقا ضیاءالدین عراقی کسب فیض نمود. آیت اللّه خوانساری هم زمان با تأسیس حوزه ی علمیه ی اراک، وارد ایران شد و به تدریس پرداخت. وی سال ها در اراک و قم با مرحوم آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری همکاری و تشریک مساعی داشت و پس از تأسیس حوزه ی علمیه ی قم به سرپرستی آیت اللّه حائری یزدی، امام جماعت مدرسه ی فیضیه را به عهده گرفت. آیت اللّه خوانساری در سال 1370 قمری پس از درگذشت عالم وارسته حاج سید یحیی سجادی به دستور آیت اللّه بروجردی به تهران عزیمت نمود. ایشان در آنجا به امامت جماعت مسجد معروف «سید عزیزاللّه » مشغول شد و به تدریس علوم دینی و ارشاد مردم همت گمارد. آیت اللّه خوانساری تا پایان عمر در تهران اقامت داشت و پس از فوت، در حرم حضرت معصومهس به خاک سپرده شد.

2- آیت اللّه شیخ محمد حسن مامقانی فرزند ملاعبداللّه ، از مُتَبَحِّرین علمای امامیه عصر خویش بود و حوزه ی درس این فقیه صمدانی و عابد زاهد، محل تجمع و استفاده ی علماء و فضلای بسیاری محسوب می گردید. او به مال دنیا بی رغبت بود و از ظالمان، چیزی را قبول نمی کرد. آیت اللّه مامقانی شاگرد برجسته ی شیخ مرتضی انصاری و سید حسین کوه کمره ای می باشد. از این عالم بزرگ تألیف های گران بهایی چون

بُشرَی الاصولِ الی اسرارِ علمِ الاصول، ذرایعُ الاحکام فی شرحِ شَرایع الاسلام و غایةُ الآمال به جای مانده است. آیت اللّه مامقانی در سال 1323 قمری در نجف اشرف وفات یافت و در مقبره ی خصوصی خود دفن شد.

3- حسن بن بویه ملقب به رکن الدوله دیلمی از امرای آل بویه بود. وی بر جنوب و غرب ایران حکومت می کرد. آل بویه از مشهورترین خاندان های مسلمان ایران بودند که از سال 320 ق بر بخش وسیعی از سرزمین ایران و عراق تا مرزهای شمالی شام حکومت می کردند. برخی از امرای این سلسله، خدمات قابل توجهی به علم و فرهنگ اسلامی کرده اند. آنان از ادیبان و فضلای زمان خود تجلیل کرده و وزرای خود را از میان دانشمندان برمی گزیدند. بیمارستان عضدی بغداد وده ها بیمارستان و مدرسه دیگر از آثار این سلسله است.

_ آغاز جنگ و محاصره ی بغداد توسط هلاکوخان مغول (656 ق)(1)

_ وفات بانو «سِت الاهل» از زنان محدثه و عالمه (703 ق)(2)

20 محرم

20 محرم

_ عزل «امیرکبیر» از صدارت ناصرالدین شاه بر اثر بدگویی دیگران علیه او (1268ق)(3)

1- هلاکوخان مغول در اوایل ذی حجه ی سال 655 ق از راه کرمانشاهان عازم بغداد شد و پس از شکست طلایه داران لشکر خلیفه ی عباسی از دجله گذشت و بغداد را به محاصره ی خود درآورد. لشکریان خلیفه در ابتدا از ظاهر بی اهمیت مغولان که هیچ سلاح سنگینی بر تن نداشتند و سوار اسب های کوچک بودند خوشحال شدند. اما همین که جنگ درگرفت، دریافتند که حریفان آنان بیش از آن چه تصور می رفت نیرومند می باشند. با یک حمله ی سپاه مغول، قوای خلیفه از هم پاشید و شهر به تسخیر مغولان درآمد.
2- بانو ام احمد سِتّ الاهل دختر علوان بن سعد بن علوان بعلبکی حَنَفی، زنی صالح، عفیفه و دین دار و از بانوان محدّثه و اندیشمند مسلمان می باشد.ام احمد در کثرت مسموعات حدیثی در زمان خود، منحصر به فرد بود. ام احمد به هنگام فوت، هشتاد و پنج سال داشت.
3- امیرکبیر که پس از ورود ناصر الدین شاه به تهران، به عنوان صدراعظم برگزیده شده بود، در ابتدا بکارگیری القاب و تعارفات بی معنا را در نامه های اداری حذف کرد. اخذ رشوه را ممنوع نمود و جلوی اختیارات بی حد و حساب و نامشروع درباریان را گرفت. برای متعادل کردن دخل و خرج مملکت، بر بیشتر وظایف و مستمری هایی که اشخاص با نفوذ مانند شاهزادگان و اُمرای لشکر، بدون استحقاق از خزانه ی دولت دریافت می کردند، خط بطلان کشید. اخذ مالیات ها را بر اساس صحیحی قرار داد چنان که در اندک مدتی، خزانه ی خالی مملکت از درآمد مالیات پُر شد. بر گسترش کشاورزی همت ورزید و مدرسه ی عالی دارالفنون را تاسیس کرد. امیرکبیر هم چنین دست سفیران روس و انگلیس را از

دخالت در امور داخلی ایران کوتاه ساخت و بَست نشستن در محل سفارت آنان را ممنوع اعلام نمود. لیاقت و تدبیر و طهارت اخلاق امیرکبیر موجب وحشت درباریان ناپاک و حسودان شد و شاه بی تجربه را با دسیسه ها و تحریکات فراوان به عزل وی تشویق کردند. سرانجام بر اثر دسیسه های فراوان اطرافیان به ویژه مهد عُلیا مادر ناصرالدین شاه، امیرکبیر از صدارت عزل شد و میرزا آقاخان نوری به جای وی به صدارت عُظمی رسید.

ص:28

_ آغاز به کار اولین کارخانه ی قند کشور در کهریزک (1317 ق)

21 محرم

21 محرم

_ درگذشت «ابونعیم احمد بن عبداللّه اصفهانی» محدث بزرگ مسلمان (402 ق)(1)

_ رحلت عالم و فقیه بزرگ اسلام «حسن بن یوسف» معروف به «علامه حلی» (726 ق)(2)

_ امضای قرارداد صلح ایران و هند بین نادر شاه افشار و سلطان محمد گورکانی (1150 ق)

22 محرم

22 محرم

1- احمد بن عبداللّه بن احمد بن اسحاق معروف به ابونعیم اصفهانی از محدثینی به شمار می آید که فقه و تصوف را با حدیث توأم ساخت. برخی او را اهل تسنن دانسته اند. اما به نظر شیخ بهایی و میرمحمدحسین خاتون آبادی، نه تنها او شیعی مذهب بلکه از خُلّصین شیعه بود و از شدت تقیه، تشیع خود را از مخالفین شیعه کتمان نموده است. شاهد این مطلب تألیفات او می باشد. «تاریخ اصفهان» و «دلائل النبوه» ازجمله آثار اوست.
2- حسن بن یوسف بن علی بن مطهر معروف به علامه حلی در 29 رمضان 648 ق در شهر حلّه در عراق به دنیا آمد. سال های آغازین حیات وی مقارن با حملات وحشیانه ی مغولان به سرزمین های اسلامی بود که با تدبیر چند تن از علما از جمله پدرش، حله ازطوفان حملات مغول در امان ماند و در همان جا به رشد و نمو و تحصیلات خود ادامه داد. وی از محضر شیخ مفید، محقق حلی، خواجه نصیرالدین طوسی، سیدبن طاووس و اساتید بزرگ دیگر استفاده کرد و در علم به درخششی عظیم دست یافت و عنوان «آیت اللّه » گرفت. علامه حلی با ارایه ی تصویری صحیح از تشیع، اُلجایتو، حاکم مغولیِ ایران، معروف به سلطان محمد خدابنده را به

این مذهب مجذوب کرد و باعث نشر مذهب اهل بیت در سراسر ایران گردید. شاگردان و آثار قلمی علامه بسیار زیاد و گسترده می باشند. فرزند نابغه اش معروف به فخرُالمُحققین، قطب الدین رازی، علی بن احمد حلی و ابن مُعَیَّه از جمله شاگردان و مُنتهی المطلب فی تحقیقِ المَذهب و تَبصِرَهُ المُتعلّمین در فقه، نهایه الوصولِ الی عِلم الاصول در اصول، نهایَهُ المَرام در کلام، جامِعُ الاخبار در حدیث، کَشفُ المَقال فی مَعرفهِ الرِّجال در رجال، القول الوَجیز فی تفسیر الکتابِ العزیز در تفسیر و شرح حکمه الاشراق در فلسفه و عرفان و ده ها اثر دیگر از زمره ی آثار این عالم خستگی ناپذیر می باشند. سرانجام علامه حلی در 78 سالگی وفات یافت و در حرم مطهر امام علیع مدفون گشت.

_ به امارت رسیدن «یعقوب بن لیث صفاری» در سیستان (247 ق)

_ تولد «حسن بن حسن» معروف به «ابن هثیم» ریاضی دان شهیر اسلام و جهان (354 ق)(1)

_ رحلت «شیخ طوسی» عالم شهیر شیعه و مؤسّس حوزه ی علمیه ی نجف اشرف (460 ق)(2)

1- ابوعلی حسن بن حسن بن هیثم ابن هیثَم در سال 354 قمری به دنیا آمد. وی فیزیکدان بود و توصیفات او درباره ی چشم انسان، مخاط خارجی، قرنیه، شبکیّه و عنبیّه قابل توجه است. ابن هثیم تألیفاتی درباره ی هیأت، هندسه ی کائنات جَو، منطق، حساب، طبّ و تشریح دارد. اختراع ذره بین نیز از اوست. وی در دوره ی خلیفه ی فاطمی مصر به نام الحاکم باللّه زندگی می کرد که از ترس این خلیفه، خود را به دیوانگی زد و پس از مرگ الحاکم، اظهار عقل نمود. ابن هیثم در دوران شکوفایی علوم در تمدن اسلامی می زیست و از میراث علمی عظیمی که به دست دانشمندان برجسته ی مسلمان شرح و بسط داده شده بود، بهره های بسیاری برد. مهم ترین کتاب ابن هیثم «المَناظر» نام دارد که این اثر مورد استفاده کُپلر ستاره شناس آلمانی نیز قرار گرفته است. ابن هیثم در سال 430 ق در 76 سالگی در قاهره درگذشت.

2- شیخ ابوجعفر محمد بن الحسن طوسی معروف به شیخُ الطّائفه از ستارگان درخشان جهان اسلام در سال 385 قمری در خراسان به دنیا آمد. در سال 408 قمری یعنی 23 سالگی به بغداد که مرکز بزرگ علوم و فرهنگ اسلامیِ آن زمان بود مهاجرت نمود و تا پایان عمر در عراق ماند. وی مدت پنج سال ازمحضر درس شیخ مفید مستفیض شد و 23 سال هم از خدمت سیدمرتضی شاگرد ارزشمند شیخ مفید بهره مند گشت. شیخ طوسی پس از استادش سید مرتضی، ریاست علمی و فتوایی شیعه را بر عهده گرفت و به علت یک سلسله آشوب های به وجود آمده از سوی مخالفان، خانه و کتابخانه اش به تاراج رفت. شیخ که خانه، کتاب ها و دست نوشته های خود را در بغداد از دست داده بود، به نجف اشرف مهاجرت کرد. او حوزه ی علمی جدیدی را در آنجا به وجود آورد و پایه های استوار این مرکز بزرگ را بنا گذاشت به طوری که پس از گذشت هزار سال از آن تاریخ، هنوز اصالت علمی خود را حفظ کرده و دیگر مراکز

اسلامی را تغذیه ی فرهنگی می کند. شیخ طوسی فقه را با نگارش کتاب «المَبسوُط» وارد مرحله ای جدید نمود، ولی دو اثر بسیار مهم ایشان با نام «تَهذیب» و «اِستِبصار» در کنار کتاب «کافی از کلینی» و «من لایَحضُرُه الفَقیه از شیخ صدوق» کتب چهارگانه ی حدیث شیعه را تشکیل می دهند. شمار آثار شیخ طوسی به بیش از 50 جلد می رسد که التِبْیان فی تفسیر القرآن در 10 جلد، تَلْخیصُ الشّافی، کتابُ الابْواب و... از آن جمله اند. گذشته از آثار گرانبها و ارزشمند علمی، دانشوران بزرگی در حوزه ی درسی شیخ طوسی پرورش یافتند که شمار آنان را افزون از سیصد دانشمند مجتهد نوشته اند. شیخ طوسی سرانجام در محرم سال 460 قمری در 76 سالگی رخ در نقاب خاک کشید و در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

_ وفات «ملاسعد تفتازانی» فقیه و دانشمند نامی مسلمان (792 ق)(1)

_ آغاز جنگ چالدران بین پادشاهی ایران و امپراتوری عثمانی (920 ق)(2)

_ پایان اتحاد نظامی ناپلئون بناپارت و فتحعلی شاه قاجار (1224 ق)

23 محرم

23 محرم

_ درگذشت «ابوسلیمان منطقی» فیلسوف و حکیم (375 ق)(3)

_ درگذشت «ثعلبی» از مشاهیر، فقها و مفسرین مسلمان (427 ق)(4)

1- مسعود بن عمر بن عبداللّه خراسانی هروی ملقب به سعدالدین، و معروف به ملاسعد تفتازانی در دهه ی دوم قرن هشتم هجری در خراسان به دنیا آمد. وی در فقه، اصول، تفسیر، کلام، منطق و تمامی فنون ادبی و اکثر علوم متداول استاد کل بود و بر علوم زمان احاطه داشت. اِرشاد الحادی، اربعین، تَهذیب، المنطق و الکلام و شرح نهج البلاغه و نیز مختصر و مُطَوَّل از آثار اوست. برخی از کتب تفتازانی، هنوز هم در حوزه های علمی، تدریس می شوند و مورد استفاده قرار می گیرند.

2- پس از روی کار آمدن سلطان سلیم اول به پادشاهی عثمانی در 918 ق، وی اقدام به قتل عام بیش از چهل هزار تن از شیعیان نمود. در سال 920 ق جنگ سختی در چالدران روی داد که به شکست شاه اسماعیل صفوی انجامید و تبریز به دست عثمانی افتاد. هرچند بر اثر مقاومت مردمی شاه عثمانی مجبور به تخلیه ی آذربایجان شد ولی اثر این شکست تا آخر عمرِ شاهِ صفوی، او را می آزُرد.

3- ابوسلیمان محمد بن بهرام منطقی سجستانی، درمنطق و حکمت و فلسفه مقامی عالی داشت و در سلک حکمای قرن چهارم محسوب می شود. او نزد عضدالدوله، دومین سلطان آل بویه 338 _ 372 ه . ق بسیار محترم و مشمول مراحم وی بود و او نیز شرح هایی به کتب ارسطو را به نام عضدالدوله نمود. ابوسلیمان، استاد ابوحیان توحیدی (معتزلی الاصول و شافعی الفروع) است. از آثار او: رساله فی مراتب قُوَی الانسان، رسائل الی عضد الدوله، شرح کتب ارسطاطالیس قابل ذکر می باشند. (جالب این

که ابوسلیمان منطقی نزدیک به 800 سال پیش از نیوتن، قانون جاذبه ی خورشید را کشف کرده است).

4- شیخ ابواسحاق احمد فرزند محمد نیشابوری معروف به ثَعلبی یا ثَعالَبی است. وی در نیشابور زاده شد و بعدها به یکی از فُقها و مفسّرین برجسته بَدَل گشت. ثعلبی کرسی استادی را در نیشابور به خود اختصاص داد و جمع بسیاری از مشاهیر علمای سنی و شیعی در حوزه ی وی تربیت یافتند. مشهورترین اثر وی «الکشف و البیان فی تفسیر القرآن» است که معروف به تفسیر ثعلبی است. هم چنین کتاب مشهور تاجُ العَروس نیز از این دانشمند بزرگ ایرانی می باشد.

_ رحلت حکیم بزرگوار حاج «ملامحمد نراقی» عالم بزرگ شیعه (1297 ق)(1)

24 محرم

24 محرم

_ رحلت «حاج ملامحمد تقی استرآبادی» دانشمند بزرگ شیعه (1272 ق)(2)

_ تصرف شهر همدان توسط قوای روسیه در جریان جنگ جهانی اول (1334 ق)

_ درگذشت «حَشْر کشمیری» شاعرِ مسلمانِ هندی (1354 ق)(3)

1- حاج ملامحمد نراقی ملقب به عبدالصاحب معروف به حجت الاسلام فرزند ملا احمد نراقی از علمای بزرگ شیعه بوده است که در علم کلام و فقه و اصول صاحب تألیف است وفات ایشان در سال 1297 ق در کاشان در حدود هشتاد سالگی واقع شد و نزد مدفن پدر بزرگوار خود به خاک سپرده شد. کتب انوارُالتوحید در کلام، المَراصِد در اصول و مَشارقُ الاحکام در فقه از جمله آثار این حکیم جلیل می باشند.

2- ملامحمد تقی بن محمد اسماعیل از مشاهیر علمای شیعه است. وی از محمدتقی بن محمد رحیم تهرانی اصفهانی معروف به صاحب هدایهُ المُسْتَرشِدین اجازه ی اجتهاد گرفت و به مدت چهارده سال در محضر علمای نجف و کربلا تلمذ کرد. ملامحمدتقی استرآبادی در سال 1271 ق که در مرزهای استرآباد اغتشاشاتی بروز کرد، برای گزارش شرح واقعه به ناصرالدین شاه به تهران آمد اما پیش از بازگشت در همان جا درگذشت.

3- آغامحمد شاه متخلص به حشر کشمیری، شاعر و نمایشنامه نویس اردوزبان مسلمان در سال 1296 ق در شهر بنارس هند متولد شد. تحصیلاتش را با قرائت و حفظ قرآن آغاز کرد و سپس زبان های عربی و فارسی را نزد اساتید مشهور شهر بنارس فرا گرفت. کشمیری پس از مدتی به سرودن شعر و نمایشنامه نویسی روی آورد و اولین نمایشنامه ی خود به نام آفتاب محبت رابه رشته ی تحریر درآورد. از حشر کشمیری، 36 نمایشنامه به جای مانده و بهترین اثر او «تبعید سینا به جنگل» نام دارد که

به زبان هندی است. شیوه ی نگارش او در آثارش بسیار ساده و روان است. نوشته های کشمیری خالی از طنز نیست و در آن ها مشکلات و حقایق زندگی به نحوی تاثیرگذار و تمثیل گونه مطرح شده است. وی در زمینه ی شعر نیز دارای طبعی روان بود. حشر کشمیری به هنگام مرگ 58 سال داشت.

_ وفات فقیه ادیب «شیخ محمدرضا اصفهانی» (1361 ق)(1)

25 محرم

25 محرم

_ شهادت «حضرت امام زین العابدین»(ع) امام چهارمِ شیعیان بنا به روایتی (94 یا 95 ق)(2)

_ قتل «محمد امین» به دستور برادرش «مأمون» در جنگ بین سپاهیان دو طرف (198ق)(3)

1- محمدرضا اصفهانی نوه ی دختری سید صدرالدینعاملی در نه سالگی به اصفهان رفت و مقدمات علوم را فرا گرفت. وی علم حدیث و رجال را از میرزا حسین نوری و سیدمرتضی کشمیری فرا گرفت تا در علوم کامل گشت. از آثار وی «الامجدیه» درباره ی اعمال ماه رمضان و «الایراد و الاصدار» درباره ی حل برخی مشکلات علمی را می توان نام برد.
2- تاریخ دقیق شهادت امام سجادعمشخص نیست ولی روایت 25 محرمِ سال 94 هجری سندّیت بیشتری دارد. مدت عمر آن حضرت پنجاه و هفت سال و طول امامت آن بزرگوار سی و چهار سال و اندی می باشد. آن حضرت به دست هِشام بن عبدُالمَلِک در زمان خلافت ولیدبن عبدالملک مسموم گردیدند و در کنار مرقد مطهر عموی بزرگوارش، حضرت امام حسن مجتبی(ع) در قبرستان بقیع به خاک سپرده شدند. حضرت امام زین العابدین(ع) پس از واقعه ی پرشور کربلا، به همراه دیگر افراد خاندان اهل بیت(ع) به کوفه و شام برده می شوند. ایشان به همراه عمّه ی بزرگوار خود، حضرت زینب کبری(س) رسالت حسینی را با افشای ماهیت دستگاه فاسد اموی و معرفی راه پاک ثاراللّه به عنوان مسیر صحیح به سوی نجات، کامل می کنند. آن امام بزرگوار پس از رسوا ساختن حکام جور در مجلس عبیداللّه بن زیاد و یزید بن معاویه، به مدینه باز می گردند و لحظه ای از زنده نگاه داشتن واقعه ی عاشورا باز نایستادند.
3- هارون در زمان حیات خود، پسر خویش محمد، ملقب به امین را که مادرش زبیده بود، جانشین خود قرار داد و پسر دیگرش عبداللّه مامون را که بزرگتر از امین و از مادری کنیز و ایرانی بود ولیعهد امین قرار داد. پس

از مرگ هارون، امین به خلافت رسید و پنج سال خلافت کرد و برادرش را از ولایتعهدی خلع نمود. مأمون که درخراسان امارت داشت به کمک ایرانیان علیه برادرش قیام کرد و سرانجام طاهربن حسین ذویمینین را به بغداد فرستاد و طاهر، امین را کشت و سرش را به مرو منتقل کرد. از آن زمان خلافت عباسی به مامون منتقل شد.

_ انتشار نخستین روزنامه در ایران (1253 ق)(1)

_ خلع «امیر کبیر» از وزارت نظام پس از عزل وی از صدارت عُظمی (1268 ق)(2)

26 محرم

26 محرم

_ محاصره ی مکّه و سنگ باران کعبه از سوی سپاهیان یزیدبن معاویه (64 ق)(3)

1- نخستین روزنامه ی ایران توسط میرزا صالح شیرازی در 25 محرم سال 1253 ق به نام کاغذ اخبار یا اخبار وقایعِ دارُالخِلافه انتشار یافت و بر خلاف اسمش، ماهنامه بود. اداره ی این روزنامه را خودِ میرزا صالح شیرازی بر عهده داشت. این روزنامه در دو برگ بزرگ با چاپ سنگی منتشر می شد و در آن مطالبی درباره ی شهر تهران ودیگر شهرهای ایران، سرزمین های عربی و کشور ترکیه به چاپ می رسید. تنها نسخه ی موجود از روزنامه ی کاغذ اخبار، در موزه ی بریتانیا نگهداری می شود.

2- لیاقت و تدبیر و طهارت اخلاقی امیر کبیر، موجب وحشتِ درباریان ناپاک و حسودانِ جاه طلب گشت. سرانجام شاه جوان 20 ساله و بی تجربه بر اثر دسیسه ها و تحریکات درباریان و مادر خود، مهد عُلیا، در بیستم محرم 1268 ق، امیرکبیر را از صدرات برکنار کرد ولی مقام امیرنظامی را همچنان در عهده ی او گذاشت. اما این مقام نیز پنج روز بعد از او گرفته شد. پس از عزل امیرنظام، مَهد عُلیا، همچنان از ماندن او در تهران نگران بود و برای این که شاه، دیگرباره با وی بر سَرِ مِهر نیاید، در کار او مکر و حیله می کرد. سرانجام شاه را بیش از پیش به امیرکبیر بدبین ساختند تا این که ناصرالدین شاه، دستور تبعید او به فینِ کاشان و قتل این امیرِ لایق را صادر کرد.

3- یزیدبن معاویه پس از شهادت اباعبداللّه الحسینع و یارانش در کربلا و اسیر نمودن اهل بیت و بازماندگان آنان، خود را در نزد مسلمانان، بی مقدار و بی اعتبار کرد. از سوی دیگر، افشاگری های خاندان عصمت و طهارت و طرفداران اهل بیت(ع)، مردم را بر ضد حکومت یزید وادار به

قیام نمود. به همین جهت در سال 63 ق شورش ها و جنبش هایی بر ضد یزید در حجاز به وجود آمد. سرانجام اهالی مکه و مدینه اقدام به مخالفت های علنی و درگیری مسلحانه با سپاهیان و عاملان یزید نمودند. در مکه، عبدالله بن زبیر با پرداختن به عبادت و مخالفت با یزیدبن معاویه، مردم را به گرد خود جمع کرد وبه تدریج قوت یافته بود و توانست شهر مکه را از دست عامل یزید بیرون آورد و خود بر آن استیلا یابد. سپاهیان شام به مکه هجوم آورده و آن را در محاصره خویش قرار دادند و بر اهالی آن بسیار سخت گرفتند. آنان بر بلندی های اطراف مکه، منجنیق ها و سنگ اندازهای بزرگی نصب کرده و به وسیله ی آنها شهر را سنگ باران کردند. عبدالله بن زبیر و بسیاری از مردم به مسجدالحرام پناه آورده تا از شدت سنگ باران دشمن در امان باشند، ولی حصین بن نمیر دستور داد که مسجدالحرام و کعبه را نیز نشانه گرفته و زیر ضربات خویش قرار دهند.سپاهیان یزید با این اعمال ننگین خودکاری از پیش نبرده و متقابلاً موجب تقویت عبدالله بن زبیر و قیام او گردیدند. سرانجام یزید در ربیع الاول همان سال به هلاکت رسید و نیروهای شامی به شام بازگشت نمودند و عبدالله بن زبیر، زمام امور حجاز را به دست گرفت.

ص:34

_ آغاز سلطنت دو ساله ی «احمد فئودار» هفتمین پسر هلاکوخانِ مغول (681 ق)

_ درگذشت عالم جلیل القدر «ملاعبداللّه تُسْتَری» دانشمند عهد صفوی (1023 ق)(1)

_ تولد «میرزا محمدحسین ادیب آزاد» شاعر ایرانی (1298 ق)(2)

27 محرم

27 محرم

_ تولد «ابوالحسن اسماعیل» (ابن سیده) ادیب و لغوی نابینای مسلمان (398 ق)(3)

1- ملا عبداللّه بن حسین تُستَری از علماء، فقها و محدثین نامی امامیه و از پرورش یافتگان حوزه ی درس مقدس اردبیلی می باشد. وی بسیار عابد و زاهد بود؛ نمازهای نافله ی شبِ وی هرگز ترک نمی شد و بیشتر ایام را به روزه داری صرف می نمود. در خوراک و پوشاک بسیار قانع بود و از لذایذ دنیوی دوری می کرد. مجلسی اول که از شاگردان وی می باشد درباره مولی می گوید: «او نسبت به من و تمامی مؤمنین به منزله ی پدری مهربان بود و از ایشان کرامات بسیاری مشاهده گشته است.» مولی بر خلاف سایر علما فقط به تدریس اشتغال داشت و شاگردان برجسته ای را به جامعه ی شیعه عرضه نمود. از جمله ی این شاگردان: علامه مجلسی اول، شیخ بهایی و میرزا محمد نایینی می باشند. کتاب التَتْمیم لشرحِ الشّیخ نورالدین عَلی قواعد الحلی در هفت جلد و کتاب خَواص القرآن و نیز جامع الفواید از آثار اوست. مولی در 26 محرم سال 1021 یا 1023 قمری وفات یافت و میرداماد بر جنازه اش نماز خواند و در کربلا مدفون شد.

2- میرزا محمد حسین ادیب آزاد، شاعر ایرانی در شهر تبریز به دنیا آمد. وی پس از آموختن علوم رسمی عصر خود به فراگیری زبان و ادبیات عرب پرداخت و پس از چندی به سرودن شعر روی آورد. دیوان اشعار ادیب آزاد، شامل اشعار و غزلیاتی است که از او بر جای مانده است. همچنین اثر دیگر او گنجینه ی ادب نام دارد که شامل منتخب اشعار شاعران قبل و معاصر او می باشد.

3- ابوالحسن علی بن اسماعیل بن سیده اندلسی، از علمای مسلمان اندلس و لغت شناسی بزرگ به شمار می رفت. وی قوه ی حافظه ای قوی داشت و همانند پدرش از نعمت بینایی محروم بود.

_ تصرف شهر تبریز توسط نادرشاه افشار (1143ق)(1)

_ درگذشت فقیه، اصولی و رجالی بزرگ شیعه «ملاعلی کنی» (1306 ق)(2)

28 محرم

28 محرم

_ ویران ساختن قسمتی از بغداد توسط سپاه مغول به فرمان «هلاکوخان» (656 ق)(3)

_ تولد حکیم بزرگ میرزا «محمدطاهر تنکابنی» (1280 ق)(4)

1- نادرقلی افشار که بر اثر رشادت های خود در یکی از مناطق خراسان به قدرت رسیده بود، پس از حمله ی افغان ها به اصفهان، به یاری شاه طهماسب صفوی رفت و افغان ها را شکست داد. سپس سفیری به دولت عثمانی فرستاد و تخلیه ی نواحی اشغالی آذربایجان را خواستار شد. عثمانیان اهمیتی به سفیرِ نادر نداده و در اشغال آذربایجان اصرار داشتند. بنابراین نادر به کمک قبیلَه ی خود در 27 محرم 1143 ق وارد تبریز گردید و آن جا را به تصرف خود درآورد.

2- حاج ملاعلی تهرانی رازی کنی، از بزرگان علمای امامیه، فقیه اصولی، رجالی، محقق و مدقق، به سال 1220 ق در روستای کن در دو فرسخی تهران به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات به عتبات عالیات رفته و در حوزه ی درس شیخ مرتضی انصاری حاضر گردید، تا آن که در اثر تلاش مستمر، در لغت، فقه، اصول، حدیث، رجال، تفسیر و اکثر علوم متداوله متبحر گردید. عاقبت به تهران مراجعت نمود و مرجع استفاده ی اکابر و مشغول انجام وظایف دینیه شد. وی از اندیشه ی سیاسی بالایی به ویژه در امر دشمن شناسی برخوردار بود و از این بابت هم خدمات ارزنده ای نصیب مملکت اسلامی ایران نمود. وفات او در تهران واقع گردید و در بین الحرمین در جوار حضرت عبدالعظیم حسنی در ری مدفون گردید. الاستصحاب، الاوامر، البیع، الصلوه، الطهاره، القضاء و الشهادات از جمله آثار اوست..

3- پس از محاصره ی بغدادتوسط سپاهیان مغول به فرماندهی هلاکوخان، مغولان شکافی در دیوار بغداد ایجاد کردند و به شهر ریختند. لشکریان خلیفه ی عباسی که فکر نمی کردند سپاه مغول تا این حد نیرومند باشد، از هم متلاشی گردید و افراد آن به سرداب های اطراف شهر پناه بردند. سپاه مغول بدون مقاومت لشکر خلیفه، بغداد را تصرف نمود و دست به کشتار مردم زد.
4- میرزا طاهر بن فرج اللّه تنکابنی در سال 1280 ق در کلاردشت به دنیا آمد. پس از تحصیل مقدمات به تهران رفت و فقه و اصول و حکمت را در نزد مدرس زنوزی، محمدرضا قمشه ای و میرزا ابوالحسن جلوه تلمذ نمود. سپس به تدریس روی آورد و در مدرسه سپه سالار درس می گفت. بعدها وارد سیاست گردید و در دوره ی اول و چهارم مجلس شورای ملی وارد مجلس شد. سرانجام میرزا طاهر تنکابنی در سال 1360 ق در 80 سالگی وفات یافت و در جوار استادش مرحوم جلوه در مزار شیخ صدوق مدفون گردید. درباره ی علم و دانش و تبحر او در حکمت و فلسفه گفته اند که با مرگ او، حکمت و فلسفه ی قدیم در تهران، مُرد.

29 محرم

_ درگذشت «محمد هروی» مورخ مسلمان (903 ق)(1)

_ تصرف شهر قم توسط قوای روسیه در جریان جنگ جهانی اول (1334 ق)

_ رحلت آیت اللّه «سیدعلی حجت کوه کمره ای» از علما و فقهای بزرگ شیعه (1360 ق)(2)

1- محمد هروی در خاندانی مشهور در شهر بلخ درشمال افغانستان متولد شد، اما بیشتر عمر خود را در هرات گذراند. هروی به سبب مراتب علمی اش، مورد توجه امیرعلیشیر نوایی، وزیر دانشمند سلسله ی گورکانیان که به علماء احترام فراوان می گذاشت، قرار گرفت. مهم ترین اثر هروی، تاریخ رُوضَهُ الصَّفا است که تاریخ عمومی جهان را از ابتدای خلقت تا زمان خودش به نگارش در آورده است. وفات محمد هروی در هرات روی داد.

2- آیت اللّه سید علی حجت کوه کمره ای از علما و دانشمندان بزرگ و از تلامذه ی مرحوم آیت اللّه حاج میرزا حبیب اللّه رشتی، فاضل ایروانی و فاضل شریبانی بود. وی پس از آن که در نجف اشرف فارغ التحصیل شد، عازم ایران گردید و مورد تجلیل فوق العاده ی استاد خود، فاضل شریبانی قرار گرفت؛ به طوری که از طرف جمعی از طلاب و بزرگان علماء نجف تا کوفه مشایعت شد و جمعی بی شمار به او اقتداء کرده، پشت سرش نماز خواندند. پس از ورود به تبریز مورد استقبال و اقبال عموم مردم آن مکان واقع شده و مشغول همه گونه وظایف لازم و خدمات دینی گردید. او بسیار بزرگوارانه زندگی نمود و در عظمت و شخصیت وی، گذشته از مقامات شامخ و فضایل عظیم، داشتن فرزندی چون آیت اللّه سیدمحمد حجت کوه کمره ای یکی از مراجع سه گانه پس از ارتحال آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی است. سرانجام آیت اللّه سیدعلی حجت در 29 محرم الحرام 1360 ق در تبریز وفات نمود. جنازه اش را با تجلیل فراوان از تبریز به قم منتقل کرده و پس از تشییعی با شکوه در راهرو صحن عتیق حرم حضرت معصومهس مدفون گردید.

30 محرم

_ قتل «جعفربرمَکی» و سقوط خاندان «برمکیان» به فرمان «هارون الرشیدعباسی» (178ق)(1)

صفر

اشاره

صفر

زیر فصل ها

1 صفر

2 صفر

3 صفر

4 صفر

5 صفر

6 صفر

7 صفر

8 صفر

9 صفر

10 صفر

11 صفر

12 صفر

13 صفر

14 صفر

15 صفر

16 صفر

17 صفر

18 صفر

19 صفر

20 صفر

21 صفر

22 صفر

23 صفر

24 صفر

25 صفر

26 صفر

27 صفر

28 صفر

29 صفر

30 صفر

1 صفر

1 صفر

_ آغاز مرحله ی نهایی جنگ صفین میان سپاهیان امام علی(ع) و لشکریان معاویه (37 ق)(2)

_ ورود کاروان اهل بیت امام حسین(ع) به شام (61 ق)(3)

1- برمکیان که از اواخر قرن اول هجری به دربار خلفای اموی راه یافته بودند، دارای نفوذ فراوانی در قلمرو حکومت گردیدند. این نفوذ در دوران عباسیان نیز ادامه یافت و در زمان وزارت یحیی برمکی در عصر هارون الرشید، وی فرمانروای یگانه به شمار می رفت و خلیفه، جز نامی بیش نبود. پس از یحیی، فرزندان وی، فضل و جعفر، به بالاترین درجه در دربار عباسی رسیدند و این قدرت مفرط، با حسد و بدگویی اطرافیان خلیفه مواجه گردید. هارون الرشید نیز از قدرت روزافزون برامکه به تنگ آمده بود و می دید که با وجود آن ها، اختیاری در امور مملکت ندارد، بنابراین تصمیم به نابودی آن ها گرفت. سرپیچی جعفر از یک دستور خلیفه، بهانه را به دست هارون الرشید داد و او نیز که از نفوذ فوق العاده ی برمکیان ناراحت بود دستور قتل عام آنان را صادر کرد و آنان را از مصدر قدرت به زیر کشید. تعداد افراد خاندان برمکیان را که به دستور هارون، در ظرف مدت کوتاهی به قتل رسیدند تا یکصد و بیست هزار نفر نوشته اند. بدین ترتیب دوران شوکت و اقتدار این خاندان به پایان رسید و پس از مدتی، حتی نام بردن از این خانواده نیز به دستور هارون، ممنوع شد.

2- پس از پایان یافتن فتنه ی جنگ جمل، امام علیع خود را برای سرکوبی فرمانروای سرکش شام، معاویه بن ابی سفیان آماده نمود. بین دو سپاه در محلی به نام صفین در جنوب شهر رقه برکنار رود فرات، جنگی درگرفت. هنگامی که شکست بر سپاهیان معاویه آشکار گردید، با حیله ی عمروعاص، لشکریان امام علی(ع) دست از جنگ کشیدند و کار به حکمیّت کشید.

3- پس از واقعه ی کربلا، خاندان پیامبر اکرم که به اسارت یزیدیان درآمده بودند، وارد شام مرکز حکومت یزید شدند. در شام، حضرت زینب و امام سجاد در مقاطع مختلف، از جمله در دربار یزید و مسجد شام به افشاگری علیه یزید پرداختند و پیام خون شهیدان کربلا را به بهترین نحو به مردم رساندند، به طوری که مردم شام از واقعیت جنایات سپاه یزید در کربلا آگاه و نسبت به وی و مزدوران او خشمگین شدند. این موضوع باعث شد که یزید به کلی صدور فرمان قتل امام حسینع و یارانش را تکذیب کند و گناه آن را به گردن عبیداللّه بن زیاد والی کوفه، بیندازد. همچنین به دلیل فشار افکار عمومی، یزید مجبور شد پس از چندی، کاروان اهل بیت پیامبر را به مدینه، باز گرداند.

_ آغاز فرمانروایی «امیر بهادرخان» فرمانروای مغول (717 ق)

2 صفر

2 صفر

_ شهادت حضرت «زید» فرزند امام زین العابدین(ع) در قیام علیه دولت بنی امیه (122 ق)(1)

_ شکست قیام زنگیان و درگذشت فرمانده ی زنگیان، معروف به «صاحب الزنج» (270 ق)(2)

_ رحلت «ابوحَیّان غَرناطی» معروف ترین عالم نحوی عرب (745 ق)(3)

1- در زمان خلافت هشام بن عبدالملک و امامت حضرت امام صادقع، زید بن علی بن الحسین که پسر امام زین العابدین(ع) بود، با انگیزه ی خون خواهی امام حسین(ع)، در کوفه با جماعتی از شیعیان، علیه دولت اموی قیام کرد. هشام، خلیفه ی اموی، یوسف بن عمر ثقفی را با لشکری به جنگ او فرستاد و زید در این جنگ به شهادت رسید. سرِ او را به دمشق نزد خلیفه فرستادند و بدنش را در کنار کوفه بر دار کرده و بعد از چند سال، استخوان های وی را سوزاندند.
2- قیام بردگان و غلامان در قرن سوم یکی از بزرگ ترین نهضت های اجتماعی محرومان در سال های حکومت پر جور و فساد عباسیان بود که مدت زمانی خواب خوش خلیفه ی عباسی و دیگر ستمگران را آشفته کرد. رهبری این قیام را مردی به نام علی بن محمد به عهده داشت که خود را علوی می دانست و نَسَب خود را به امام علیع می رسانْد. او مردی شجاع، فاضل، بلیغ و شاعری توانا بود. وی که بعدها به «صاحب الزنج» و امیر زنگیان ملقب شد در مدت کوتاهی بردگان فراوانی را به دور خود جمع کرد و پس از تشکیل جلسه ای در روز 27 رمضان سال 255 قمری قیام را آغاز نمود. خلیفه، معتمد عباسی، سرداران متعددی را برای جنگ با زنگیان فرستاد. این قیام به مدت 15 سال به طول انجامید تا این که خلیفه، برادر خود ابواحمد موفق را به جنگ آن ها فرستاد و او، در دوم صفر سال 270 قمری موفق به شکست زنگیان گردید.

3- اثیرالدین محمد بن یوسف اندلسی معروف بهابوحَیّان غَرناطی، محدث، مفسّر، ادیب، نحوی، لغوی، شاعر و رجالیِ مشهور عرب، در سال 654 ق در غرناطه واقع در اسپانیا به دنیا آمد. علوم مقدماتی را در زادگاه خود فرا گرفت و مابقی را در آفریقا، حجاز و شامات آموخت. اساتید وی را تا چهارصد و پنجاه نفر نوشته اند. همچنین شاگردان بسیار فاضل تربیت نموده است. او در علوم مختلف متبحّر بود و تمامی اوقاتش در تعلیم و تعلّم و تالیفات متنوع صرف شد. ابوحیان در صرف و نحو و حدیث استاد کل به شمار می رفت و به شِیخُ النُّحاه(استاد نحوییّن) و شیخُ المحدّثین مشهور گشت. وفات ابوحیان در مصر اتفاق افتاد.

_ درگذشت «ابن دُرَيهِم» رياضی دان و منجم مسلمان (762 ق)(1)

_ درگذشت فقيه و فيلسوف بزرگ «احمد امين» (1390 ق)(2)

3 صفر

3 صفر

_ ولادت حضرت امام «محمد باقر(ع)» (57 ق)(3)

1- ابن دُرَيهِمْ با كوشش و پشتكار به تحصيل علم و دانش همت گماشت. او قرائت قرآن كريم، فقه و رياضيات را نزد اساتيد عصر خود فرا گرفت. در مصر به استماع حديث مشغول شد و به مقامات علمی دست يافت. سپس به شام رفت و در جامع اموی در دمشق به عنوان مدرس مشغول تدريس شد. ابن دُرَيهِم به علومی همچون قرائت، حديث، فقه و اصول آن، كلام، تفسير و ادبيات عرب تسلط كامل داشت. قصيده ای در مدح پيامبر، از آثار به جا مانده از ابن دُرَيهم است.
2- احمد امين در سال 1320 قمری در خاندان علم و فضيلت در شهر مقدس كاظمين متولد گرديد. وی يكی از چهره های درخشان علم و فضيلت، فيلسوفی بزرگ، فقيهی اصولی، مفسر و از مفاخر عالم تشيع بود. احمد امين علاوه بر علوم جديد و اخذ درجه ی دكتری در فلسفه و رياضيات، از حوزه ی درس اساتيدی چون شيخ نعمت اللّه دامغانی و بلاغی، علوم فقه، اصول و تفسير را فرا گرفت و به مقام عالی اجتهاد رسيد. از ايشان تأليفات ارزشمندی بر جای مانده است كه «التَفْسيرُ الكبير» در 30 جلد و «التَّكامُل فی الاسلام» در 14 جلد از آن جمله اند. اين استاد بزرگ، سرانجام در صبح روز دوم صفر 1390 قمری در هفتاد سالگی بر اثر سكته مغزی دار فانی را وداع گفت و درنجف اشرف مدفون گرديد.
3- حضرت امام محمد باقرع امام پنجم شيعيان در مدينه به دنيا آمد. مادرش، فاطمه معروف به ام عبداللّه ، دختر امام حسن(ع) می باشد و اين امام از پدر و مادر علوی و هاشمی است. ابوجعفر كنيه ی ايشان و باقر و باقرالعلوم نيز از القاب آن حضرت می باشند. وليد بن عبدالملک، سليمان بن عبدالملک، عمر بن عبدالعزيز و هشام ابن عبدالملک در زمان حيات آن امام همام حكومت می كردند. اولاد آن حضرت را پنج پسر و دو

دختر نقل کرده اند. در زمان امام باقر(ع) علی رغم هرج و مرج موجود به جهت تغییر حاکمیت اموی به عباسی، زمینه ای برای قیام علیه دستگاه جور فراهم نبود. با این حال در این میان، قیام عِلمی، ممکن بود. این حرکت علمی امام در حالی صورت گرفت که مُلاّهای درباری که متکی به زر و زور سلاطین بودند، هر یک مذهبی از خود تراشیده، سبب انحراف شده بودند. امام باقر(ع) در آن دوران، مطالب علمی و اسلامی را بازگو می کرد و چنان در بسط علوم متبحّر بود که به باقرالعلوم یعنی شکافنده ی دانش ها، معروف گردید. این تلاش مقدس به حدی بود که شیخ مفید آن را منحصر به فرد می داند و میزان ظهور علوم دین، آثار و سنت و علوم قرآن، تاریخ و فنون آداب را در این زمان، بی نظیر توصیف می کند. اگر به روایات شیعه رجوع کنیم، خواهیم دید که بیشترِ آنها از امام باقر و امام صادق علیهماالسلام است، زیرا امامانِ دیگر، مانند آن دو بزرگوار، برای نشر حقایق مجال نیافته اند.

ص:40

_ وفات «سیده نفیسه» عالمه ی اسلامی (208 ق)(1)

_ تولد «شیخ الرئیس ابوعلی سینا» فیلسوف و دانشمند شهیر ایرانی در بخارا (370 ق)(2)

_ درگذشت «محمد بن عبداللّه » معروف به حاکم نیشابوری محدث و فقیه مسلمان (405

1- سیده نفیسه، دختر حسن بن زید بن حسن بن علی بن ابی طالب همسر اسحاق مُؤْتَمَن و از زنان محدثه می باشد. او در سال 145 ق درمکه متولد شد و در مصر اقامت گزید. پس از وفات شافعی، عالم بزرگ مسلمان، جنازه اش را به خانه ی آن بانوی مجلّله برده و در آن جا نماز خواندند. سیده نفیسه در مصر دار فانی را وداع گفت و مقبره اش زیارتگاه گردید.
2- فیلسوف و پزشک نابغه ی مسلمان ایرانی ابوعلی سینا ملقب به شیخ الرئیس، حجه الحق و استاد استادان در بلخ به دنیا آمد. وی با کمک هوش سرشار خود، به سرعت، تعلیمات مقدماتی را آموخت و در ده سالگی کل قرآن را حفظ نمود. ابن سینا پس از فراگیری منطق، هندسه و نجوم، به فلسفه روی آورد و در علوم زمان خود، سرآمد عصر خود گردید. ابوعلی سینابه خاطر درمان نوح بن منصور،پادشاه سلسله ی سامانی، توانست به کتابخانه ی دربار او راه یابد واز آن بهره ببرد. ابن سینا مدتی را نیز به مشاغل دیوانی از جمله وزارت گذراند. با این حال، مطالعه و تالیف کتاب از هر کاری برای ابن سینا مطلوب تر بود. او نگارش کتاب را از 21 سالگی شروع کرد و در مدت 58 سال زندگی خود، آثار پر ارزشی بر جای گذارد که هنوز مورد استفاده ی مجامع علمی واقع می شود. از جمله کتاب های ابن سینا، قانون و شفا و اشارات است. این دانشمند در سال 428 ق وفات یافت و در همدان مدفون گشت.

ق)(1)

4 صفر

4 صفر

_ تصرف شهر بغداد پایتخت خلفای عباسی توسط «هلاکوخان مغول» (656 ق)(2)

_ رحلت استاد بزرگ اخلاق میرزا «محمد علی شاه آبادی» (1369 ق)(3)

1- محمد بن عبداللّه مشهور به حاکم نیشابوری از بزرگان محدثین و فقها و مورخین اسلام است. معروف است که وی با دو هزارتن از مشایخ در بلاد مختلف دیدار و مباحثه کرده و از آنان حدیث شنیده است. ابوعبداللّه در سال 359 ق قاضی نیشابور شد و در نزد شاهان آل بویه و سامانی حرمت و تقرب داشت. کتاب معروف او در حدیث «المُسْتَدْرَکُ بَیْنَ الصحیحین» است. کتاب تاریخ نیشابور یا تاریخ علمای نیشابور از تألیفات دیگر اوست.

2- پس از حمله ی سپاهیان مغول و تسخیر شهر بغداد، پایتخت خلافت عباسیان، در چهارم صفر سال 656 ق، خلیفه ی عباسی، المستعصم باللّه ، با سه پسر خود و سه هزار تن از سادات، بزرگان، قضات و اعیان بغداد از شهر خارج شد و به خدمت هلاکو رسید و تسلیم وی گردید. هلاکو امر کرد که مردم بغداد را به بهانه ی سرشماری به خارج از شهر کوچ دهند. سپس دستور قتل همگی آنان را صادر کرد و خود در نهم صفر وارد بغداد شد و آن شهر تاریخی را به یغما بُرد.

3- آقا میرزا محمد علی شاه آبادی فرزند شیخ محمدجواد اصفهانی در سال 1292 قمری در اصفهان متولد گردید و مقدمات علوم را از محضر پدر بزرگوارش که خود از فقها و شاگردان صاحب جواهر بود، فرا گرفت. سپس از محضر برادرش آقا شیخ احمد بیدآبادی و میرزا محمدهاشم خوانساری بهره مند شد. سپس در تهران، فقه و اصول را از محضر میرزا حسن آشتیانی و عرفان را از محضر میرزاهاشم گیلانی و فلسفه را از میرزا ابوالحسن جلوه فرا گرفت و برای تکمیل مراتب علمی به دارالعلم نجف اشرف رهسپار گردید. آیت اللّه شاه آبادی سپس به سامرا رفته و در درس آیت اللّه میرزا محمد تقی شیرازی شرکت جست و از افادات آن

بزرگوار بهره ها برد. ایشان بنا به اصرار والده ی محترم خود به ایران بازگشت و در تهران سکونت جست و در مسجد سراج الملک شاه آباد سابق به اقامه ی نماز و ترویج و تبیین معارف اسلام پرداخت. آیت اللّه شاه آبادی آن گاه در سال 1347 قمری به حوزه ی علمیه ی قم رفت و به تربیت طلاب علوم دینی پرداخت و شخصیت های بزرگواری چون حضرات آیات عظام: امام خمینی رحمه الله ، سید شهاب الدین مرعشی نجفی، میرزا هاشم آملی، محمدرضا مروج طبسی و... را به جهان تشیع عرضه نمود. بعد از 7 سال مجددا به تهران بازگشت و در مسجد امین الدوله ی بازار، امامت جماعت را به عهده گرفت. از این استاد فرزانه ی عرفان، کتاب های فراوانی بر جای مانده که منازِلُ السّالِکین، رساله ی عقل و جهل، حاشیه ی کفایهُ الاصول و... از آن جمله اند. در موقعیتی که رضاخان پهلوی، تمام مساجد و منابر را تعطیل نموده بود، آیت اللّه شاه آبادی، هیچ گاه نماز و سخنرانی اش قطع نشد. زمانی هم که رضاخان، پوشیدنِ لباس روحانیت را ممنوع کرده بود، او فرزندانش را به روحانی شدن و پوشیدن لباسِ مقدس روحانیت تشویق کرد و به برکت همین تلاش مُخلصانه، هفت تن از فرزندانِ ایشان، روحانی شدند. وفات این عارف بزرگ برابر با 3 آذر 1328 ش در 77 سالگی روی داد و پس از تشییعی باشکوه در رواق ابوالفتوح رازی در حرم حضرت عبدالعظیم(ع) مدفون گردید. حضرت امام خمینی رحمه الله درباره استاد می فرمود: «من در طول عمرم، روحی به لطافت روح آیت اللّه شاه آبادی ندیدم.»

5 صفر

5 صفر

_ وفات «حضرت رقیه(س)» دختر کوچک امام حسین(ع) در شام (61 ق) (1)

_ تولد «ابن یونس» فقیه و طبیب مسلمان (551 ق)(2)

1- رقیه خاتون یا فاطمه بنت الحسینع معروف به فاطمه ی صغیره، دختر آخر امام حسین(ع) از مادری به نام ام اسحاق بنت طلحه یا شاه زنان بود. سن مبارک او را 3، 4، 5 یا 7 سال دانسته اند. امام حسین(ع) بسیار به او مهر می ورزید و وی نیز به پدر، علاقه ی فراوانی داشت. رقیه به همراه پدر، برادران، عموها و دیگر خاندان نبوی راهی سرزمین کربلا شد. پس از شهادت امام و یارانش به اسارت کوفیان درآمده و سپس راهی شام شدند. رقیه خاتون در شام، شب و روز در فراق پدر می گریست و پدر را طلب می کرد. معروف است که در خرابه ی شام، پس از دیدن سَرِ بریده ی پدر و گفتگوی سوزناک با وی، لب بر لب های پدر نهاده و آن چنان گریسته که بیهوش شد. وقتی که او را حرکت دادند، دریافتند که از دنیا رفته است. آستانه ی حضرت رقیه(س) یکی از زیارتگاه های شیعیان در شهر دمشق پایتخت سوریه، در 300 متری شمال شرقی مسجد مشهور اُموی واقع است.

2- کمال الدین ابوعمران مشهور به ابن یونس، فقیه، طبیب، و ریاضی دان مسلمان در موصل در شمال عراق متولد شد. او پس از پایان تحصیلاتِ مقدماتیِ معارف دینی، به فراگیری ریاضیات، فقه و ادبیات پرداخت و پس از کسب مهارت در این علوم، به تدریس روی آورد. ابن یونس از جمله دانشمندان برجسته ی عصر خود به شمار می رفت و در زمینه ی فقه مذاهبِ مختلف اسلامی و سایر ادیان الهی چیره دست بود تا آنجا که حتی یهودیان و مسیحیان نیز برای تفسیر تورات و انجیل به او مراجعه می کردند. این فقیه و ریاضی دان مسلمان در ادبیات نیز از استعداد خاصی بهره مند بود و شعر می سرود. اَسرارُالسُّلطانیه در نجوم و شرحُ الاَعمالُ الهِنْدِسیّه در ریاضی از آثار ابن یونس می باشند.

_ رحلت آیت اللّه «محمدعلی معصومی» عالم و فقیه بزرگوار اسلام (1372 ق)(1)

6 صفر

6 صفر

_ تولد «قطب الدین شیرازی» فیلسوف ایرانی (634 ق)(2)

_ قتل «میرزا آقاخان کرمانی» از همکاران سیدجمال الدین اسدآبادی (1314 ق)(3)

1- آیت اللّه محمدعلی معصومی، عالم و فقیه مسلمان در سال 1288 ق به دنیا آمد و از نوجوانی، فراگیری علوم دینی را آغازکرد. وی پس از سالیان متمادی تحصیل در حوزه ی علمیه ی نجف، به درجات بالای علمی دست یافت. آیت اللّه معصومی همچنین از مبارزین عصر خود به شمار می رفت و در دفاع از آرمان اسلام و مسلمین کوشا بود.حاشیه بر جواهر و شرح لمعه از جمله آثار اوست. وفات این عالم ربانی در بهبهان از شهرهای جنوبی ایران در 84 سالگی روی داد.
2- قطب الدین محمود شیرازی، فیلسوف، منجم و پزشک مشهور ایرانی، در شیراز زاده شد. وی ابتدا به تحصیل طب پرداخت و بعد از مرگ پدر به جای وی در یکی از بیمارستان های شیراز به طبابت مشغول شد. قطب الدین شیرازی پس از تاسیس رصدخانه ی مراغه، سالیان زیادی در محضر خواجه نصیرالدین طوسی به سر بُرد و از دانش آن استاد برجسته، بهره مند گردید و علم نجوم را آموخت. قطب الدین در مدت عمر خود سفرهای بسیار کرد و در شهرها و کشورهای مختلف با علمای متعدد و برجسته ای مباحثه نمود و برتجربیات و اندوخته های علمی خود افزود. از جمله آثار قطب الدین شیرازی می توان به کتاب های جامِعُ الاصول و نهایَهُ الاِدراک اشاره کرد. وی در 710 ق درگذشت.
3- میرزا عبدالحسین خان معروف به میرزا آقاخان کرمانی فرزند میرزا عبدالرحیم بردسیری در سال 1270 ق در کرمان متولد شد. در ابتدا علوم ریاضی و طبیعی و حکمت الهی را فرا گرفت سپس از کرمان به اصفهان رفت و پس از مدتی راهی تهران شد. از آنجا به استامبول عزیمت کرد و

در روزنامه ی اختر به خدمت مشغول شد. میرزا در آن جا با سیدجمال الدین اسدآبادی همکاری می کرد. او به جرم شرکت داشتن در شورش ارامنه مجبور به ترک استامبول شد و در سال 1314 به امر محمد علی میرزا به قتل رسید. از تالیفات او: خطابه ها و منشأتِ که به صورت رمان و اشعار می باشد، تاریخ نثری موسوم به آینه ی سِکَندری و تاریخ نظمی موسوم به نامه ی باستان. میرزا آقاخان کرمانی اعتقاد به اتحاد دول اسلامی داشت و اجرای قانون اسلامی را خواهان بود. وی عقیده داشت که فقط به وسیله ی قوانین اسلامی می توان ریشه ی استبداد را از بیخ و بن درآورد و در زایل کردن رسوم ظالمانه ی شاهنشاهی به پیش رفت.

ص:44

_ معرفی اولین کابینه ی قانونی ایران (1325 ق)(1)

7 صفر

7 صفر

_ شهادت «امام حسن مجتبی(ع)» به قولی (50 ق)

_ ولادت «امام موسی کاظم(ع)» (128 ق)(2)

_ تولد میرزا «محمدعلی معلم حبیب آبادی» شاعر و مؤلف بزرگ ایرانی (1208 ق)(3)

1- در روز 6 صفر سال 1325 ق هیأت وزیرانی به مجلس معرفی شد که نخست وزیر نداشت. سلطان علی خان وزیر افخم، به عنوان وزیر داخله، عملاً کار نخست وزیر را نیز انجام می داد. عاقبت در 16 ربیع الثانی 1325 از دولت و شخص وزیر افخم انتقاداتی صورت گرفت و بالاخره این کابینه سقوط کرد. وزرای این دولت عبارت بودند از: ناصرالملک وزیر مالیه، علاءالدوله وزیر خارجه، مخبرالسلطنه وزیر معارف، فرمانفرما وزیر عدلیه، مهندس الممالک وزیر فواید عامه، وزیر همایون وزیر تجارت، وزیر افخم وزیر داخله.

2- حضرت امام موسی کاظمع امام هفتم شیعیان در منزل «اَبْواء» در بین مکه و مدینه و محل دفن حضرت آمنه(س) از مادری به نام حمیده زاده شد. ابوالحسن، ابوابراهیم و ابوعلی، کنیه های حضرت و کاظم و عبدصالح از القاب آن امام می باشند. آن امام در زمان حکومت منصور، مهدی، هادی و هارون عباسی زندگی می کرده است. شیخ مفید برای امام موسی(ع) نوزده پسر و هجده دختر ذکر کرده است. در زمان حیات امام کاظم (ع) شرایطِ مبارزه ی منفی و قیام علمی و ارشاد مردم، آماده بود. به این جهت، امام، فعالیت خود را در دو جبهه آغاز فرمود: مبارزه ی منفی و عدم تسلیم در برابر طاغوت و دیگری متنفر کردن مردم از دستگاه ظلم و جورِ عباسی. ایشان دنباله ی کار پدر بزرگوار خود را گرفت و حوزه ی علمی تشکیل داد و به تربیت شاگردان بزرگ و رجالِ علم و فضیلت پرداخت. آن امام همام نه تنها از نظر علمی، تمام دانشمندان و رجال عِلمی آن روز را تحت الشعاع قرار داده بود، بلکه از نظر فضایل اخلاقی و

صفات برجسته ی انسانی نیز زبانزد خاص و عام بود به طوری که تمام دانشمندانی که با زندگی پرافتخار آن حضرت آشنایی دارند در برابر عظمت شخصیّت اخلاقی وی، سرتعظیم فرود آورده اند.

3- میرزا محمدعلی حبیب آبادی متخلص به معلّم، شاعر و مؤلف بزرگ ایرانی در حومه ی شهر اصفهان متولد شد. وی علاوه بر تحصیل در زمینه ی ادبیات به فراگیری علوم ریاضی، جبر، هیئت و نجوم نیز همت گماشت. حبیب آبادی بیش از هر چیز به شعر علاقه داشت و از این رو از دوران جوانی به سرودن شعر پرداخت و تخلص او ابتدا آزاد و سپس معلم، بود. میرزا معلم حبیب آبادی همچنین در زمینه ی احوال علما و فضلا تالیفات بسیاری دارد که از آن جمله می توان به مَکارِمُ الآثار و مَقاماتِ معنوی اشاره کرد.

_ ارتحال فقیه بزرگوار «سیدشهاب الدین مرعشی نجفی» (1411 ق)(1)

8 صفر

8 صفر

_ وفات «سلمان فارسی» صحابی بزرگوار پیامبر اسلام (35 ق)(2)

1- آیت اللّه سیدشهاب الدین مرعشی نجفی در سال 1315 ق در نجف اشرف به دنیا آمد. پس از طی مراحل مقدماتی و دروس سطح نزد والدشان، در 20 سالگی به اجتهاد نایل شد و در درس خارج فقه و اصول آیات عظام: عراقی، بهبهانی، کاشف الغطاء و... شرکت کرد. آیت اللّه مرعشی علاوه بر این، در سایر علوم اسلامی و غیراسلامی از قبیل حدیث، رجال، درایه، تراجم، انساب، تفسیر، حروف و اوقاف، کلام، عقاید و ادیان، طب، تجوید و قرائت قرآن، ادبیات و علوم آلی، حساب، هندسه و سایر علوم ریاضی و... نیز تبحر داشت. ایشان در سال 1342 ق از نجف قصد زیارت مرقد امام هشتمع می کند و از آن پس در ایران ماندگار می شود. از این سال به بعد به امر آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری در قم مقیم می گردد. در درس خارج آیت اللّه مرعشی نجفی صدها فقیه و عالم پرورش یافتند و ایشان در این دوره، ده ها اثر علمی و فقهی نگاشت. این عالم بزرگ علاقه ی وافری به جمع آوری کتب قدیمی و نگهداری و حراست از آن ها داشت و در این راه، سختی های فراوانی تحمل کرد. آیت اللّه مرعشی بیش از دویست اجازه ی روایتی از علمای بزرگ شیعه و اهل سنت و زیدیه دریافت کرده است. این روحانی مجاهد، همچنین از آغاز نهضت انقلابی مردم ایران، همواره حمایت خود را از حضرت امام خمینی عنوان داشته و پشتیبان این حرکت اسلامی بوده است. سرانجام این عالم ربانی در 7 صفر 1411 ق برابر با 7 شهریور 1369 ش در سن 96 سالگی جان به جان آفرین تسلیم کرد و پس از تشییعی با شکوه، طبق وصیت ایشان، در قسمت ورودی کتابخانه ی عمومی معظم له، به خاک سپرده شد.

2- روزبه معروف به سلمان فارسی از اهالی منطقه ی جِی در اصفهان بود که در ابتدا آیین زرتشتی و آتش پرستی داشت. وی بر اثر برخورد با دین مسیح به آن گرایش پیدا کرد و در راه عزیمت برای یافتن کیش برتر،

راهی شام و سپس حجاز گردید. او را در این زمان به عنوان برده ای خرید و فروش کردند و سال ها قبل از هجرت پیامبر اکرمص، در مدینه به کارگری برای یک یهودی مشغول بود. سالیان اولیه ی حضور پیامبر در مدینه نیز با این ایام همراه بود و او توفیق حضور در جنگ های پیامبر را نیافت. سلمان فارسی سرانجام به دین اسلام مشرف شد و پس از آن که پیامبر او را سلمان نام نهاد از نزدیک ترین یاران رسول خدا گردید. سلمان فارسی از صحابه ی بسیار نزدیک پیامبر بزرگ اسلام و دارای علم ظاهر و باطن و بسیار فاضل و پرهیزکار بوده است. از کثرت تَقرُّبی که نسبت به آن حضرت و خانواده ی عصمت و طهارت داشته، پیامبر درباره ی او فرموده است: «السَّلمانُ مِنّا اهل البیت» سلمان از ما اهل بیت است. طرح حفر خندق در جنگ احزاب از جانب این صحابی بزرگ پیامبر اکرمص بود. پس از رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در زمان خلیفه ی دوم به حکومت مداین برگزیده شد و تا پایان عمر به مدت 19 سال در این منصب بود. مرقد شریف این صحابی بزرگ پیامبر اسلام در مدائن، در پنج فرسخی بغداد، نزدیک طاق کسری قرار دارد.

_ خلع «محمد بن عبدالملک زیات» از وزارت به دستور متوکل عباسی (223 ق)(1)

_ حمله ی آقامحمدخان قاجار به گرجستان (1209 ق)

_ رحلت فقیه نامدار شیعه آیت اللّه العظمی «سیدابوالقاسم خوئی» (1413 ق)(2)

1- محمد بن عبدالملک زِیات در دوره ی خلافت معتصم و واثق عباسی، وزارت را بر عهده داشت. وی تنوری ساخته بود که در آن میخ های آهنی وجود داشت و او مخالفین را در آن تنور شکنجه می داد. پس از واثق، متوکل عباسی به خلافت رسید. او پس از مدتی ابن زیات را از وزارت برکنار کرد و او را در داخل همان تنور حبس نمود. ابن زیات به مدت 40 روز در داخل تنور محبوس ماند تا این که جان سپرد.

2- آیت اللّه العظمی سیدابوالقاسم خویی فرزند حاج سیدعلی اکبر در شب پانزدهم ماه رجب سال 1317 ق در خانواده ای اهل علم و دانش و تقوی در شهرستان خوی دیده به جهان گشود و در 13 سالگی برای تحصیل علوم اسلامی عازم نجف شد. ایشان از کودکی و نوجوانی به هوش و ذکاوت و استعداد معروف بود. آیت اللّه خویی در 21 سالگی به درس خارج مشغول شد و از بزرگانی همچون آیات عظام: کمپانی، عراقی، بلاغی، شیخ الشریعه ی اصفهانی و آقا سیدابوالحسن اصفهانی اجازه ی اجتهاد دریافت نمود. ایشان از جوانی به تدریس همت می ورزید و پس از اخذ اجتهاد، درس خارج خود را آغاز کرد. محفل درس آیت اللّه خویی پرجمعیت ترین درس حوزه ی نجف بود و فُضلای بسیاری در حلقه ی درس این استاد بزرگوار حوزه پرورش یافتند. حضرات آیات عظام: ابوالفضل نجفی خوانساری، میرزا جواد تبریزی، حسین وحید خراسانی، سیدعباس خاتم یزدی، سیدعبدالکریم موسوی اردبیلی، شهید سید محمدباقر صدر، سیدمحمود هاشمی شاهرودی، سید محمدحسین فضل اللّه و ده ها عالم بزرگ از جمله شاگردان این مرجع بزرگ شیعه در طول بیش از 60 سال تدریس می باشند. ایشان در تدریس بسیار چیره دست بود و با توانایی شگرفی آموزش می داد. هنگام تدریس، شمرده، فصیح، منظم و مرتب سخن می گفت و با پرهیز از زیاده گویی و حاشیه پردازی، درس را فشرده و سنجیده ارایه می کرد. از آیت اللّه خویی بیش از 25 دوره کتاب در

موضوعات مختلف بر جای مانده است که مُعجَم رجالُ الحَدیث و تَفصیل الطَّبقات الرُّواه در 23 جلد در علم رجال، نَفَحاتُ الاعجاز فی رَدِّ حُسنِ الایجاز در علوم قرآنی و تکمله ی منهاجُ الصّالحین و... از آن جمله اند. معظمٌ له هم چنین موسسات خیریه ای در شهرهای مختلف دنیا دایر کرده است که شامل بناهای مسکونی، مسجد، حسینه، کتابخانه، مدرسه و درمانگاه می باشد. آیت اللّه خویی سرانجام در سن 96 سالگی در حالی که از یک سال پیش از طرف حزب بعث خونخوار عراق در کوفه تبعید بود در 17 مرداد 1371 ش دار فانی را وداع گفت و در مسجدالخضراء محل تدریس خود در نجف اشرف مدفون گردید.

9 صفر

9 صفر

_ شهادت «عمارياسر» صحابی بزرگ پيامبر در جنگ صفين (37 ق)(1)

_ وقوع جنگ نهروان بين سپاهيان امام علی(ع) و خوارج (38 ق)(2)

_ درگذشت «ابن مَسكويه» حكيم و فيلسوف اسلامی (421 ق)(3)

1- رساترين سخن درباره ی شخصيت معنوی او حديث رسول خدا است كه فرمود: «عمار، از سر تا پايش آكنده از ايمان است و ايمان با گوشت و خون او عجين گرديده است». هم چنين، پيامبر به او فرموده بود: «تو را گروه ستمگری خواهد كشت در حالی كه تو آنان را به سوی حق و حقيقت دعوت می نمايی». اين خبر غيبی كه يكی از دلايل نبوت و راستگويی پيامبرص بود آنچنان كه فرموده بود نيز اتفاق افتاد و سرانجام عمار در نود سالگی در جنگ صفين در ركاب امام علی به دست هواداران معاويه كشته شد. عمار ياسر از مسلمانان راستين بود كه در راه اسلام سختی های فراوانی را تحمل كرد و پدر و مادر او اولين شهدای راه اسلام بودند.
2- پس از پايان جنگ صفين ميان امام عليع و معاويه بن ابی سفيان و تحميل حَكَميَّت بر امام، كوفيان كه خود را بازنده ی اين ماجرا می دانستند، امام را برای جنگ دوباره با معاويه، تحريک كردند كه با مخالفت آن حضرت مواجه گرديدند. از آن پس عَلَم ناسازگاری با امام را برداشته و پس از ماجراهای فراوان، در مقابل آن حضرت صف آرايی كردند. امام با نصيحت و هشدار، تعداد زيادی از آنان را از جنگ با آن حضرت منصرف ساخته و به بقيه مادامی كه دست به سلاح نبرده بودند، اجازه ی حضور در شهر را می داد. ولی از آن زمان كه به جنايت و قتل دست زدند، امام به جنگ آنان شتافت و در جنگ نهروان، جز 9 نفر از سپاه چهار هزار نفری آنان، كسی زنده نماند. اين افراد را كه از دين برگشته و به امام اهانت كردند، خوارج يا خارجی می گويند.
3- احمد بن محمد بن يعقوب مَسكويه از فلاسفه، حكما و مشاهير اطبّای اسلامی اوايل قرن پنجم هجری است كه با ابوريحان بيرونی و ابوعلی سينا، معاصر بود. وی همچنين در لغت، منطق، ادبيات و فنون شعر و

کتابت، ریاضیات و انواع فلسفه و حکمت متبحر و صاحب نظر بوده است. تَجارِبُ الاُمَمْ، اَقْسامُ الحِکْمَهِ و الرّیاضی و نیز تَهذیبُ الاخلاق از جمله تالیفات اوست. ابن مسکویه در اصفهان وفات یافت و در تخت فولاد اصفهان مدفون گشت.

_ درگذشت «ابن رُشدِ اندلسی» فیلسوف و دانشمند مسلمان (595 ق) (1)

_ تولد «ابن فَرحون» فقیه بزرگ مالکی (760 ق) (2)

_ واگذاری امتیاز استخراج نفت در ایران به دارسی انگلیسی (1319 ق) (3)

_ رحلت آیت اللّه «میرزا عبدالرحیم کَلیبَری» عالم و فقیه اصولی (1334 ق) (4)

1- ابوالوَلید محمد بن احمد بن رشد معروف به ابن رشد از بزرگ ترین فلاسفه و حکمای اسلامی قرن ششم هجری می باشد که در فلسفه و حکمت، یگانه ی روزگار خود بود و در فقه، حدیث، ادبیات، منطق و دیگر علوم متداول نیز تبحّر داشت. وی که در اندلس می زیست، نزد ملوک آن سامان مقرب گردید و قاضی یکی از مناطق آن شد. بیشتر از صد کتاب به او نسبت داده شده است که التحصیل، بِدایَهُ المجتهد، فلسفه ی ابن رشد و الکلیات و... از آن جمله اند.

2- ابوالوفا ابراهیم بن علی بن فرحون از اکابر فقهای مالکی می باشد. مدت زیادی عهده دار قضاوت مدینه بود و تألیفات چندی به او نسبت داده اند که تَبْصِرهُ الْحُکّام فی اصول الاقضِیَه و مَناهِجُ الأحکام در فقه مالکی، الدیباجُ المذهِبِ فی معرفهِ علماءِ المذهبْ در شرح حال علمای بزرگ مذهب مالکی از آن جمله اند. طبقات مالکیه، همان کتاب دیباج است. عاقبت طرف چپ بدنش مبتلا به فلج شد و درسال 799 ق در 39 سالگی درگذشت.

3- ویلیام ناکس دارسی سرمایه دار انگلیسی ابتدا درباره ی معادن نفت ایران تحقیقات گسترده ای انجام داد و پس از اطمینان از غنی بودن معادن نفتی ایران، پیشنهاد استعماری خود را به مظفر الدین شاه قاجار ارایه داد. این شاه بی کفایت، بدون در نظر گرفتن عواقب این امتیاز و منافع ملت و کشور ایران، امتیاز استخراج نفت را به دارسی واگذار کرد. اما حدود سه دهه پس از انقلاب مشروطیت در ایران، قرارداد دارسی به خاطر ناعادلانه بودن آن، در سال 1351 ق لغو شد.

...

4- میرزا عبدالرحیم بن نصر اللّه انصاری جابری کلیبری،از علمای امامیه و از فقهای اصولی و ادبا و فُصَحا بوده است. وی از شاگردان آخوند خراسانی و میرزا حبیب اللّه رشتی و مامقانی بود و سپس سال ها در تبریز به تدریس فقه و اصول پرداخت. الاجتهاد و التقلید و قاعده ی لاضرر از جمله تألیفات اوست.

10 صفر

10 صفر

_ درگذشت «مغازلی» مورخ، محدث و ستاره شناس (483 ق)(1)

_ تصرف نیشابور و قتل بیش از یک ونیم میلیون نفر توسط سپاهیان مغول (618 ق)

_ جلوس «لطفعلی خان زند» آخرین فرمانروای زندیه بر تخت سلطنت (1203 ق)

_ درگذشت فقیه بزرگ «ملاجعفر شریعتمدار تهرانی» فقیه و مجتهد عالی مقام (1263 ق)(2)

_ رحلت فقیه جلیل آیت اللّه العظمی «سیدعبدالهادی شیرازی» دانشمند بزرگ شیعه (1382 ق)(3)

1- ابوعُمَر مغازلی بوزجانی نیشابوری، حاسب و منجّم و مهندس بود. او هندسه را از یحیی الماوَرْدی و ابوالعلاء ابن کَرنیب فرا گرفت. هم چنین ابوالوفاء بوزجانی که تانژانت را از بررسی مسجد پیامبر اکرم(ص اختراع کرد) برادرزاده ی اوست که کسب فنون ریاضی را از او آموخت.
2- حاج ملاجعفر بن ملاسیف الدین استرآبادی معروف به شریعتمدار تهرانی از فقها و مجتهدین امامیه ی قرن سیزدهم هجری، صاحب تحقیقات و تالیفات متعدد، بسیار متقی و محتاط و پرهیزکار بود. بیشتر ایام جوانی را به تحصیل علم و دانش سپری کرد و از محضر اساتید برجسته ی زمان بهره برد. ملاجعفر شریعتمدار تهرانی علاوه بر منصب قضاوت، در ادبیات عرب و سرودن شعر نیز مهارتی بسیار داشت اما شهرت او و بیشتر به خاطر تالیفات متعدد وی در زمینه های فقه، اصول فقه، حکمت، کلام و اخلاق است. مهم ترین آثار به جا مانده از وی، کتب مصابیح در اصول فقه، الشّارِعُ الکبیر، سفینهُ النجاه و البراهینُ القاطِعَه در حکمت و کلام می باشد. ملاجعفر شریعتمدار در 66 سالگی وفات یافت و بدن وی را در نجف اشرف، در کنار مزار علامه ی حلی به خاک سپردند.

3- آیت اللّه سیدعبدالهادی شیرازی در کودکی پدر را از دست داد و تحت سرپرستی میرزای شیرازی که از نزدیکانش بود از همان ابتدا با مبانی دین مبین اسلام آشنا شد. آیت اللّه شیرازی پس از چندی درحوزه ی علمیه ی نجف از محضر درس اساتید برجسته ای همچون آخوند خراسانی و علامه سید محمدکاظم یزدی بهره جست و به مدارج عالی علمی و معنوی دست یافت. آیت اللّه سیدعبدالهادی شیرازی مدت زیادی در راس اساتید حوزه ی علمیه ی نجف قرار داشت. از این عالم والامقام مسلمان، علاوه بر چندین رساله در فروع و عبادات اسلامی، کتابی تحت عنوان دارالسَّلام به جای مانده است.

11 صفر

11 صفر

_ درگذشت «سراج» فقیه، محدث و قاری بزرگ قرن پنجم هجری (501 ق)(1)

_ اشغال شهر ساوه توسط قوای روس در جریان جنگ جهانی اول (1334 ق)

_ رحلت آیت اللّه شیخ «محمدعلی اردوبادی» از علما و مراجع تقلید شیعه (1380 ق)(2)

12 صفر

12 صفر

_ آغاز محاصره ی تبریز پایتخت اتابکان ازبک توسط سپاهیان خوارزمشاه (622 ق)

_ درگذشت «سلمان ساوجی» غزل گو و قصیده سرای بزرگ ایرانی (778 ق)(3)

1- جعفربن حسین بن احمد مشهور به سراج در سال 419 ق متولد شد. وی درعلوم فقه، حدیث، قرائت، نحو و لغت مهارت یافت و برای کسب این علوم به سرزمین های بسیاری چون مصر و شام سفر کرد. وی همچنین اشعاری چند از خود به یادگار گذاشته است. از جمله آثار سراج می توان به نِظامُ المَناسِکْ اشاره نمود. سراج در 82 سالگی درگذشت.

2- شیخ محمدعلی اردوبادی فرزند میرزا ابوالقاسم، از علما و مراجع تقلید شیعه در تبریز به دنیا آمد و پس از تکمیل مقدمات و سطوحِ دروس حوزه، به کربلا هجرت نمود. فقه و اصول را از محضر استادانی چون فاضل اردکانی و شیخ زین العابدین مازندرانی و حکمت و فلسفه را از محضر میرزا علامه برغانی فرا گرفت. آن گاه نجف اشرف را مسکن خویش قرار داد و مدارج عالی اجتهاد را پیمود. شیخ محمدعلی اردوبادی اطلاعات

بسیاری در شرح حال رجال داشت و در روایات و اخبار و شعر و ادبیات استاد بود. پس از فوت حضرات آیات مامقانی و شربیانی، شیعیان آذربایجان و قفقاز و تمامی روسیه در امر تقلید به وی رجوع کردند. تألیفات آیت اللّه اردوبادی را بالغ بر 52 کتاب نام برده اند. از آن جمله: اَلْقَبَساتُ فی اصولِ الدّین، مَناهیجُ الیقین، الشهاب المبین، الشُّهُبِ الثّاقِبَهُ، رجوم الشیاطین و... .
3- خواجه جمال الدین سلمان بن علاءالدین محمد ساوجی معروف به سلمان ساوجی از بزرگ ترین شاعران قصیده سرا و از غزل گویان نیکو سخن قرن هشتم هجری می باشد. زندگی سلمان بیشتر در دربار امرای آل جلایر ایلکانیان و در بغداد که پایتخت آنان بود، سپری شده است. سلمان را می توان آخرین قصیده سرای بزرگ ایران بعد از مغول دانست و او از همه ی معاصران خود، بهتر از عهده ی تتبع قصاید شاعران قصیده سرای قرن پنجم و ششم هجری برآمده است. او در علوم و فنون متداول زمان خود به درجه ای از کمال رسید که توانست به مدد ذوق خدادادی در سخن سرایی و شاعری، از نامداران عصر خود شود. مجموع اشعار سلمان در حدود یازده هزار بیت است. وی در همه ی زمینه ها و قالب های شعری، ذوق آزمایی کرده و به اعتقاد محققین، در زمینه ی شعر، استاد مسلّم بوده است. مهارت و استادی او در شاعری تا بدان پایه بوده که حافظ شیرازی او را ستوده است. در اشعار سلمان، گرایش های عارفانه موجود است و اعتقادات او در این زمینه به خوبی در اشعارش جلوه گر است. در دیوان اشعار سلمان، قصاید دینی در توصیف خداوند متعال و رسول گرامی اسلام نیز وجود دارد که برخی از آن ها از نظر قدرت تشبیه و شیوایی زبان، بسیار زیبا هستند. از سلمان ساوجی، دو داستان منظوم با نام های فراق نامه و جمشید و خورشید نیز باقی مانده است.

ص:51

_ شکست نهایی سربازان انگلیس از نیروهای مصری (1222 ق)

13 صفر

13 صفر

_ وفات احمد نسایی معروف به «شیخ الاسلام» محدث شهیر مسلمان (303 ق)(1)

_ وفات «محمد ازهری هروی» دانشمند و عالم (370 ق)(2)

1- ابوعبدالرحمن احمد بن شعیب نسایی محدث مشهور مسلمان معروف به شیخ الاسلام در سال 220 ق در یکی از روستاهای خراسان متولد شد. در سنین جوانی به مصر رفت و در این کشور اقامت گزید. وی در مصر در علوم فقه و حدیث به استادی رسید. شیخ الاسلام در سفری به دمشق از فضایل اهل بیت پیامبر اسلام بسیار سخن گفت، از این رو، مخالفین، چندین بار او را مضروب کردند تا این که بر اثر همان آزارها بدرود حیات گفت. درباره ی تاریخ وفات، محل وفات و دفن او اتفاقی در میان تاریخ نگاران نیست، اما برخی گفته اند که سرانجام به مکه رفت و در آن جا ساکن شد. از آثار او می توان به کتاب خصایص امیرالمومنینع اشاره کرد. شیخ الاسلام همچنین صاحب کتاب سُنَن نسایی است که یکی از کتاب های مهم اسلامی در سیره ی نبوی به شمار می رود. شیخ الاسلام به هنگام وفات، 83 سال داشت.

2- ابومنصور محمد بن احمد بن ازهر، معروف به ازهری هِرَوی فقیه، محدث، ادیب، نحوی، لغوی و شافعی است که فضل و درایت وی مسلّم و دارای تالیفات متعددی می باشد. اَلأدَوات، التقریب فی التفسیر، شرح شعر اَبی تمام و... از جمله آثار او می باشند. ازهری هروی به جهت فراگیری لغات متفرقه به سیاحت پرداخت. در این اثنا به دست بادیه نشینان اسیر شد و در آن جا، کلمات، گفت وگوها و مخاطبات ایشان را جمع کرد و درکتابی گردآورد. زیرا این قوم به زبان اصلی و بدون غلط، تکلم می کردند. محمد ازهری هروی سرانجام در هشتاد و پنج سالگی وفات یافت.

_ درگذشت وکیل الرّعایا «کریم خان زند» مؤسس و فرمانروای سلسله ی زندیه (1193 ق)(1)

14 صفر

14 صفر

_ شهادت «محمد بن ابی بکر» از یاران امام علی(ع) در مصر توسط معاویه (38 ق)(2)

_ رحلت «ابن شدّاد» فقیه و مورخ مسلمان (632 ق)(3)

1- کریم خان زند، موسس خاندان پادشاهی زند، در 1119 ق در نزدیکی ملایر به دنیا آمد. نادرشاه افشار برای تضعیف خاندان زند و قبایل آن ها، ایشان را به دره ی گز کوچ داد و برخی از آن ها از جمله کریم خان را به خدمت سپاه خود درآورد. کریم خان رشادت فراوانی در جنگ ها از خود نشان داد و در جنگ هند، مورد توجه نادر قرارگرفت. کار کریم خان کم کم بالا گرفت و قصد برگرداندن خاندان افشاریه را داشت. این کار مدتی به طول نیانجامید و جنگ های متعددی روی داد که با پیروزی کریم به پایان رسید. وی در 1163 ق به تخت قدرت تکیه زد و خود را وکیل الرعایا نامید. کریم خان به سادگی زندگی می کرد و به امنیت مردم و علم و دانش اهمیت می داد. وی سرانجام در 74 سالگی درگذشت و در شیراز به خاک سپرده شد. مسجد، بازار و حمام وکیل از جمله آثار دوره ی اوست.

2- محمد بن ابی بکر ابن ابی قَحافه، یکی از یاران وفادار امام علیع بود که مادرش، اسماء دختر عُمِیس پس از ابوبکر با امام علی(ع) ازدواج کرد. او از کودکی در دامان علی(ع) تربیت شد و به شایستگی، مهر علی در دلش جای گرفت. از این رو، وی از حواریّون و اصحاب خاصِّ آن حضرت شد و مورد عنایت ویژه ی امام قرار داشت. محمد در جنگ جمل در رکاب امیرالمؤمنین بود که از جانب امام به حکومت مصر انتخاب شد. امّا مردم مصر از دَرِ نیرنگ با او وارد شده و در این هنگام، سپاه معاویه به فرماندهی عمروعاص بر مصر تاخت در حالی که مردم مصر، علیه او شورش کردند. جنگ شدیدی روی داد تا این که لشکر محمد بن ابی بکر رو به ضعف نهاد. سرانجام، محمد دستگیر و به فجیع ترین وجهی به شهادت

رسید. او علاوه بر شجاعت و شهامتِ زایدالوصفی که داشت، از علم و درایت و فهم و فراست و زهد و عبادتِ فوق العاده ای برخوردار بود. امیرالمؤمنین علیع، چون خبر شهادت محمد بن ابی بکر را شنید، سخت بی تابی نمود و چندین بار در خطبه های خویش، وی را به این صفات می ستود.

3- ابوالمحاسن بهاءالدین مشهور به ابن شدّاد در سال 539 ق در موصل به دنیا آمد و در دوران کودکی قرآن را حفظ کرد. سپس علومی چون حدیث، تفسیر و قرائت قرآن را فراگرفت و در این رشته ها مهارت بسیار یافت. ابن شداد بعد از طی این مراحل، در مدرسه ی نظامیه ی بغداد، به تدریس پرداخت و در همین دوران بود که ابن خلکان، مورخ مشهور مسلمان، از محضر درس وی بهره های بسیار بُرد. ابن شداد پس از چندی، برای کسب دانش بیشتر به سرزمین های مختلف اسلامی سفر کرد و هنگامی که به شام رسید، کتابی را که درباره ی جهاد و آداب و احکام آن نوشته بود به صلاح الدین ایوّبی هدیه کرد. دوستی بین ابن شدّاد و صلاح الدین ایوبی همچنان ادامه یافت و او همچون مشاور و مورخ، در تمام سفرها به خصوص در جنگ های معروف صلیبی، همراه صلاح الدین بود. این دوستی موجب شد که ابن شداد بتواند شرح مستند وقایع دوران صلاح الدین ایوبی را بنویسد. یکی از همین نوشته ها _ که بی شک اهمیت بسیاری در زمینه ی تاریخ نگاری دارد _ کتاب النّوادِرُ السُّلطانیه نام دارد. همچنین دَلایِلُ الاحکام در احادیث فقهی در چهار جلد و العَصا درباره ی حضرت موسیع از دیگر آثار اوست. ابن شداد در 93 سالگی درگذشت.

_ تولد «ملامحمد محسن فیض کاشانی» محدث، عالم و مفسر بزرگ مسلمان (1007 ق)(1)

_ درگذشت میرزا «عبدالرحیم ایروانی» عالم اسلامی (1294 ق)

_ رحلت فقیه بزرگ «شیخ محمدتقی بجنوردی» عالم و فقیه بزرگ (1314 ق)(2)

1- ملامحمدمحسن بن شاه مرتضی کاشانی، حکیم، محدث، مفسر، متکلم، عارف و شاعر در کاشان متولد شد. او پس از فراگیری دوره ی مقدمات، از محضر دو استاد بزرگ عهد خود در شیراز به نام سید ماجد صادقی بحرانی و ملاصدرای شیرازی بهره گرفت. ملامحسن کاشانی پس از مدتی به تَشرَّف دامادی ملاصدرا رسید و عنوان فیض را برگزید. تألیفات او را تا 200 اثر ذکر کرده اند که از مهم ترین آن ها می توان به تفسیر صافی، نوادِرُالاخبار، الوافی، الانوار و الاسرار و کتاب علمُ الیقین اشاره کرد. هم چنین ملامحمد باقر مجلسی صاحب بحارالانوار، سید نعمت اللّه جزایری، قاضی سعید قمی، ملامحمد صادق و... و ده ها عالم فاضل، از جلمه شاگردان فیض کاشانی می باشند. ملامحسن در 1091 ق در 84 سالگی در کاشان بدرود حیات گفت و در همان شهر به خاک سپرده شد.
2- آیت اللّه حاج شیخ محمدتقی بجنوردی، عالمی شهیر و فقیهی باتقوا بود. او از حاکمان و دنیاداران دوری می گزید و در میان مردم جایگاهی بس رفیع داشت. گفته اند، نمازها را با تأنّی بسیار می خواند و در آن ها سوره های بزرگ را قرائت می نمود. آیت اللّه بجنوردی مجالس با شکوهی در منزل خود برای بزرگداشت و تجلیل از حضرت امام حسینع و اقامه ی مراسم عاشورا برپا می کرد، که هم چنان بیش از یک قرن است که ادامه دارد و هر ساله برپا می شود. این عالم عامل، که آثار و برکاتی از ایشان دیده شده است، پس از فوت، در حرم مطهر رضوی(ع)، در نزدیک درگاه ورودی به مسجد گوهرشاد مدفون گردید.

_ درگذشت آیت اللّه «تهامی» (1385 ق)

15 صفر

15 صفر

_ آغاز خلافت «مروان حمار» آخرین خلیفه ی ستمکار اموی (127 ق)(1)

_ درگذشت «ابوالفضل بلعمی» دانشمند ایرانی و وزیر فاضل دستگاه سامانی (329 ق)(2)

1- مروان بن محمد بن مروان، عامل خلیفه در منطقه ی ارمنستان، پس از شنیدن خبر مرگ یزید و جانشینی برادرش ابراهیم بن ولید، با سپاهی منظم و توانمند از امرنستان به سوی شام عازم گردید، تا قدرت را در دست گرفته و به خلافت امویان، استحکام بیشتری بخشد. وی که به دلیری و رزمندگی در میدان مبارزه، مشهور بود و ابهت نام و حرکت او، خلیفه ی وقت را به تزلزل می آورد، شهرهای میان ارمنستان و شام را یکی پس از دیگری گشود و با سپاه سلیمان بن هشام بن عبدا لملک که از سوی ابراهیم بن ولید به نبرد او آمده بود، در مکانی به نام «عین الجرّ» که میان بعلبک و دمشق، در منطقه بقاع واقع است، درگیر شد و سپاه خلیفه را وادار به پذیرش شکست و عقب نشینی نمود. سپس به سوی دمشق، تهاجم نمود و از مردم این شهر برای خویش بیعت گرفت. ابراهیم بن ولید که در مقابل عمل انجام شده قرار گرفته بود، چاره ای جز تسلیم و پذیرش خلافت مروان نداشت. بدین جهت، خود را از خلافت، خلع و با مروان حمار بیعت کرد. آغاز خلافت مروان حمار پس از خلع ابراهیم، در روز پانزدهم صفر سال 127 ق واقع گردید. مروان از سال 127 تا سال 132 ق در منصب خلافت قرار داشت و به حکومت امویان، قدرت و استحکام نسبی بخشید، ولی در برابر جنبش سراسری عباسیان تاب مقاومت نیاورد و سرانجام به دست آنان کشته گردید. با کشته شدن وی، خلافت امویان که از سال 41 ق، پس از صلح امام حسن مجتبیع، آغاز گردیده بود، در سال 132 ق به پایان نکبت بار خویش رسید و با سرافکندگی و شکست نظامی، سیاسی، اجتماعی و عقیدتی در جامعه اسلامی مواجه گردید.

2- ابوالفضل بلعمی، دانشمند مشهور ایرانی، اهل بخارا در ازبکستان اِمروزی بود و چون یکی از اجدادش در بلعم در آسیای صغیر می زیست به بلعمی مشهور شد. او وزیر خردمند، فاضل، کاردان و دانشمندِ امیر نصر سامانی بود که تالیفات ارزشمندی از خود به جای گذاشته است. بلعمی مورد ستایش شاعر بزرگ عصر، رودکی بود. بلعمی به اشاره ی امیر نصر سامانی، کلیله و دمنه را از عربی به فارسی برگرداند و رودکی به خواست بلعمی، آن را به نظم فارسی درآورد. تاریخ بلعمی از دیگر آثار اوست که دارای نثر روان و ساده است و نمونه ای تاریخی و روشن از شیوه ی نویسندگی و نگارش در قرن چهارم هجری است. این کتاب یکی از قدیمی ترین آثار به جای مانده از متون فارسی این عصر می باشد.

ص:55

_ فوت «شاه طهماسب اول» و جلوس «شاه اسماعیل دوم» به سلطنت صفوی(984 ق)(1)

_ افتتاح اولین بیمارستان دولتی در زمان ناصرالدین شاه (1290 ق)

_ ترور و شهادت مظلومانه ی عالم فاضل «سیدحسن» فرزند آیه اللّه «سیدابوالحسن موسوی اصفهانی» در حال اقامه ی نماز (1349 ق)

16 صفر

16 صفر

_ تسلط سپاهیان اسلام بر ناحیه ی «تخارستان» در خراسان (122 ق)

_ درگذشت آیت اللّه «مجتهد تبریزی» عالم بزرگ اسلام (1337 ق)(2)

17 صفر

17 صفر

_ تولد «ابوالسعود» فقیه و مفسر مسلمان (896 ق)(3)

1- شاه طهماسب صفوی از یازده سالگی به پادشاهی ایران رسیده بود. او پس از تحمل چند سال بیماری و بعد از 54 سال سلطنت در 65 سالگی وفات یافت. شاه طهماسب، اگر چه از جهت کفایت و مملکت داری و فتوحات، قابل قیاس با شاه اسماعیل و یا شاه عباس، نیست لیکن به هر حال در عصر او از خاک ایران چیزی کاسته نشده و از تعرضات دشمنان خارجی جلوگیری کرده است. شاه طهماسب در ابتدای سلطنت خود به عیش و عشرت می پرداخت ولی در اواسط عمر از عیاشی و لهو و لعب توبه کرد و به عبادت مشغول گشت و فرمان هایی مبنی بر حفظ شعائر اسلام صادر نمود.
2- حاج میرزا مصطفی مجتهد تبریزی از افاضل علمای تبریز است که بسیار کریم النفس و خوش خلق و دارای ذکاوت و هوش سرشار بود. میرزای مجتهد تبریزی در خاندانی فاضل و عالم پرور به دنیا آمد. وی در

فقه، اصول، نجوم، ریاضیات، شعر و ادب تبحر داشت و کمال او بر همگان آشکار بود. در ابتدا به تحصیل مقدمات پرداخت و سپس در نجف اشرف از درس آخوند خراسانی، شیخ الشریعه ی اصفهانی، سیدمحمدکاظم یزدی و دیگر بزرگان استفاده کرد. العَروض، حاشیه ی کفایه الاصول و اللباس المشکوک از جمله تالیفات ایشان است.
3- محمد مصطفی عمادی مشهور به ابوالسعود، فقیه و مفسّر مسلمان در روستای مدرس واقع در نزدیکی استامبول در ترکیه متولد شد. ابوالسعود پس از پایان تحصیلات به تدریس مشغول گردید. همزمان با تدریس، منصب قضاوت در استامبول را نیز به عهده گرفت و تا پایان عمر در این مقام باقی ماند. او به مسایل اجتماعی و عرفی جامعه ی خود توجه داشت و تلاش می کرد قوانین اداری عثمانی را بر اساس شریعت اسلامی تنظیم و اصول دیوانی را اصلاح کند. ابوالسعود علاوه بر زبان ترکی به زبان های فارسی و عربی، تسلط کامل داشت و به این دو زبان، شعر نیز می سرود. ارشاد العقل السلیم، دعا نامه و قانون نامه از جمله آثار اوست.

ص:56

_ حمله ی سپاهیان روس به «دربند» (1210 ق)(1)

_ تولد «سلطان القُرّاء تبریزی» قاری شهیر قرآن و دانشمند علم قرائت (1255 ق)(2)

18 صفر

18 صفر

_ شهادت «اویس قرنی» صحابی امام علی(ع) در جنگ صفین (37 ق)(3)

1- با حمله ی سپاهیان روس به دربند، جنگ در نواحی قفقاز، بادکوبه و گنجه نیز آغاز شد. در این جنگ شهرهای رشت و انزلی و اطراف آن نیز مورد تهدید قرار گرفت ولی بامرگ «کاترین» ملکه ی روسیه، این جنگ متوقف شد و «آغامحمدخان» پادشاه قاجار توانست تا اندازه ای این شکست را جبران نماید.

2- شیخ عبدالرحیم بن ابوالقاسم تبریزی معروف به سلطان القُرّا یا شاه قرآن خوانان در 1255 ق در تبریز به دنیا آمد. وی در علم تجوید در عصر خود استاد بود و شاگردان فاضلی در این زمینه تربیت نمود. از تالیفات وی رساله ای است در علم تجوید به نام «دُرُّ المنثور» و رسایل دیگر. سلطان القرّاء پس از فراگیری این علم نزد پدر، با شیخ شامیل داغستانی آشنا شد و هنگامی که شیخ شامیل ارتشی فراهم آورده بود تا علیه روس ها قیام کند، وی برای همراهی با این نهضت با شیخ شامیل به سوی داغستان عزیمت کرد. سپس به تبریز بازگشت و حوزه ی درسی جهت قرائت قرآن تشکیل داد و از آن زمان به برترین قاری قرآن کریم لقب یافت. سلطان القراء در سال 1336 ق در 81 سالگی درگذشت.

3- اویس بن عامر تمیمی از پارسایان نامدار صدر اسلام، ملقب به سیّدالتابعین و از اصحاب و حواریون حضرت علیع بود. وی در «قَرَن» از نواحی یمن دیده به جهان گشود و زمانی که خبر رسالت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به او رسید، ایمان آورد. اویس به خاطر پرستاری از مادرش نتوانست پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله را از نزدیک زیارت کند. پیامبر او را «نَفَسُ الرَّحمان» نامید و فرمود: «من از سوی یمن، بوی خدا می شنوم». اویس یک بار برای دیدن پیامبر صلی الله علیه و آله به مدینه آمد،

اما چون مادرش اجازه توقف بیش از نیم روز در مدینه را به وی نداده بود، برای حفظ حرمت کلام مادرش، بدون این که موفق به زیارت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله گردد به یمن بازگشت. سرانجام در جنگ صفین به یاری حضرت علی(ع) شتافت و در نبردی سخت با سپاهیان معاویه بن ابی سفیان، به درجه ی رفیع شهادت نایل آمد.

_ درگذشت «اصمعی» دانشمند و ادیب لغوی (214 ق)(1)

_ تولد «حسام الدین ابیوردی» فقیه شافعی و عالم ریاضی و منطق (761 ق)

_ آغاز بنای ساختمان مسجد امام اصفهان به فرمان شاه عباس صفوی (1021 ق)

_ رحلت علامه «میرحامد حسین هندی» عالم برجسته ی اهل هند (1306 ق)(2)

_ درگذشت «آقا محمدزمان سواد کوهی» (1322 ق)

_ درگذشت عالم و فقیه وارسته «شیخ باقر کاظمینی» (1326 ق)(3)

19 صفر

19 صفر

_ تولد «ابو معشر بلخی» منجم شهیر ایرانی (171 ق) (4)

1- ابوسعید عبدالملک بن قریب بن عبدالملک بصری بغدادی معروف به اصمعی، از بزرگان ادبای عرب است که در شعر، متون ادب، نحو، لغت و اخبار، گوی سبقت را از هم عصران خود گرفته بود. شیوایی کلام او شهره است و هارون الرشید وی را شیطان الشعر می نامید. اصمعی مدتی از نزدیکان خلیفه ی عباسی و مورد علاقه ی هارون ومأمون بود. وی ده ها کتاب در لغت و... تالیف کرد که النِحَل، لغاتُ القرآن و المصادر از آن جمله است.

2- میرحامد حسین، از علمای بزرگ شیعه و از بزرگان فقهی اثنی عشریه و جامع علوم عقلی و نقلی می باشد. وی علاوه بر فقاهت، در دیگر علوم دینی مانند حدیث و اخبار، آثار، معرفت، احوال رجال فریقین و علم کلام، به ویژه در مبحث امامت دارای مقام عالی بود. بیشتر عمر میرحامد حسین به تحریر و کتابت ونشر آثار دینی مصروف گشت تا آن جا که دست

راستش از کار بازماند و از آن پس به ناچار با دست چپ نویسندگی می نمود. اثر معروف وی، «عَبَقاتُ الانوار» نام دارد.

3- آیت اللّه شیخ باقر کاظمینی از علمای شهیر عراق در سال 1258 ق در کاظمین به دنیا آمد. تحصیلات خود را در کاظمین و سپس نجف اشرف دنبال کرد و از محضر علمای بزرگی همچون شیخ انصاری بهره برد. سرانجام در ردیف فقهای برجسته ی نجف اشرف قرار گرفت و به تدریس و تألیف پرداخت. میزانُ الحق و رسائلی در بیع از کتب اوست. آیت اللّه کاظمینی در 68 سالگی دار فانی را وداع گفت.

4- ابومعشر بلخی به خاطر علاقه به ستاره شناسی به بغداد رفت و به تحصیل در این رشته پرداخت. وی از منابع مختلفی که به زبان های عربی، هندی، یونانی و سریانی نوشته شده بود، استفاده کردتا آن که مشهورترین منجم عصر خود شد. آثار علمی ابومعشر بلخی تا قرن ها پس از مرگش در جهان اسلام و غرب، معتبر بود. بر اساس دیدگاه ابومعشر، همه ی معارف، منشاء الهی دارد و نشانه های وحی خداوندی در هر علمی، به چشم می خورد. آثار ابومعشر به دلیل برداشتن بخش هایی از متون کهنی که اصل آن ها از بین رفته، قابل توجه است. از مهم ترین آثار به جای مانده از این منجم مسلمان، می توان به کتاب های اَلْمَدْخَلُ الکَبیر و اَلْمَوالیدُ الصَّغیرَهُ اشاره کرد.

_ رحلت فقیه جلیل آیت اللّه «سیدمرتضی لنگرودی» (1383 ق)(1)

20 صفر

20 صفر

_ اربعین حسینی (روز زیارتی مخصوص حضرت سیدالشهدا)

_ ورود اهل بیت سیدالشهداء به کربلای حسینی (61 ق)(2)

_ ورود «جابربن عبداللّه انصاری» به سرزمین کربلا و زیارت قبر مبارک امام حسین(ع) (61 ق)

_ درگذشت شیخ «جعفر شوشتری» محقق و عالم بزرگ مسلمان (1303 ق)(3)

1- آیت اللّه حاج سیدمرتضی لنگرودی در سال 1306 ق در حومه ی لنگرود در شمال ایران به دنیا آمد و در جوانی برای ادامه ی تحصیل به قزوین رفت. او سپس در تهران از محضر آیت اللّه تنکابنی علوم دینی و فقه را آموخت. ایشان در سال 1338 به نجف سفر کرد و سال ها از حوزه ی درس میرزای نایینی بهره مند شد، تا این که به درجه ی اجتهاد نایل آمد و در زمره ی مدرسین حوزه ی علمیه ی نجف قرار گرفت. آیت اللّه لنگرودی، مدت ها در حوزه ی قم به تدریس اشتغال داشت و کتاب هایی را نیز به رشته ی تحریر درآورد. ایشان در 77 سالگی درگذشت.
2- بنا بر روایتی مقارن چهلمین روز شهادت امام حسینع کاروان اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله ، پس از افشای ماهیت ضد اسلامی یزید و حقانیت امام حسین(ع)، به سرزمین کربلا بازگشتند. بنابر همین روایت، خاندان امام حسین(ع) در آنجا با صحابی بزرگ پیامبر، جابر بن عبداللّه انصاری و عده ای دیگر از یاران امام(ع) مواجه شدند که برای زیارت قبر امام حسین(ع) آمده بودند. آنان با سوگواری و سوز و گدازی حسرت بار، یاد آن امام شهید و مظلوم را گرامی داشتند و پس از مدتی راهی مدینه شدند.
3- شیخ جعفر بن حسین بن علی شوشتری ازمحققین و علمای بزرگ اسلام و فقیهان عالی مقام و مجتهدین امامیه بود. اوقات او در امور دینی

و ارشاد مردم و موعظه سپری گردید. وی از شاگردان محمدحسن نجفی، صاحب جواهر، شیخ مرتضی انصاری و شریف العلمای مازندرانی و دیگر بزرگان بود. وی اولین کسی است که درمسجد سپهسالار تهران اقامه ی جماعت نمود. وی در حوالی کرمانشاه بدرود حیات گفت و جنازه اش به نجف منتقل و مدفون شد. از شیخ جعفر شوشتری تالیفات ارزشمند و متعددی به جای مانده که هر یک از آن ها، نشان دهنده ی وسعت فکر و دقت نظر اوست. اصول الدین، الخصائص الحسینیه و مجالسُ البُکا از آن جمله اند.

_ تولد آیت اللّه العظمی «مرعشی نجفی» (1315 ق)

_ پیروزی حزب اللّه لبنان بر صهیونیست های غاصب اسراییل (1421 ق/ 5 خرداد 1379 ش)

21 صفر

21 صفر

_ تولد سراج الدّین «ارمَوی» دانشمند منطق، فقیه و متکلم شهیر (594 ق)(1)

_ خاتمه ی نگارش کتاب «مفتاحُ الفلاح» اثر شیخ بهایی (1051 ق)(2)

22 صفر

22 صفر

_ درگذشت «ابن نُقطه» عالم و حدیث شناس (629 ق)(3)

1- ابوالثناء محمدبن ابی بکر بن احمد، معروف به سراج الدین ارمَوی منسوب به ارومیه از علمای بزرگ معقول می باشد و در منطق و کلام بسیار متبحر بود. وی در این رشته ها، بی نظیر و محل توجه صاحبان فن و فضلاء قرار داشت و کتب متعددی تدوین کرد که البَیان، اللُّباب، مُختَصرُ الاربعین و مَصالحُ الانوار از آن جمله اند.
2- کتاب مِفتاحُ الفلاح در شهر گنجه ی قفقاز توسط شیخ بهایی دانشمند بزرگ عهد صفوی به عربی نگاشته شد. صدرای تبریزی از محدثان قرن یازدهم هجری، برای نخستین بار، این کتاب را به زبان فارسی برگرداند و نام آداب عباسی بر آن نهاد. از این ترجمه، تنها نسخه هایی خطی در کتابخانه های بزرگ ایران باقی است. کتاب مفتاح الفلاح مشتمل بر شش باب است که در شرح اعمال و دعاهای مربوط به اوقات مختلف شبانه روز است. این کتاب در 1317 ق در تهران و سپس در مصر به چاپ رسید.

3- محمد بن عبدالغنی بن ابی بکر معروف به ابن نقطه از کودکی به حدیث علاقه داشت و برای استماع حدیث سفرهای بسیار کرد. وی بدین منظور به خراسان، شام و مصر عزیمت نمود و ضمن گردآوری حدیث، شاگردان زیادی نیز تربیت کرد که آنان از استاد خود، احادیث فراوانی روایت کرده اند. از میان شاگردان ابن نقطه می توان ابن عساکر را نام برد. الاستدراک کتاب معروف ابن نقطه می باشد.

_ تولد میرزا «محمدباقر خوانساری» فقیه و محدّث (1226 ق)(1)

23 صفر

23 صفر

_ آغاز به کار اولین کارخانه ی برق در تهران (1295 ق)

_ رحلت آیت اللّه «شیخ محمد باقر آقانجفی اصفهانی» عالم بزرگ مردمی (1310 ق)(2)

_ تشکیل دولت موقت در کرمانشاه (اعضای کمیته مهاجرت) (1334 ق)(3)

1- میرزا محمدباقر بن میرزا زین العابدین خوانساری از علمای بزرگ قرن سیزده و چهارده هجری، در 1226 ق در خوانسار به دنیا آمد. وی فقیه اصولی، محدث رجالی، ادیب و محقق برجسته بود و ریاست علمی مذهبی در اصفهان را به عهده داشت. حوزه ی درس او محل استفاده ی افاضل بسیاری از جمله شیخ الشریعه ی اصفهانی، سیدابوتراب خوانساری و سیدمحمدکاظم یزدی و دیگران بوده است. احسنُ العطیه، حاشیه ی شرح لمعه، قره العین، روضات الجنات فی احوال العلماء و السادات و... از تالیفات این عالم برجسته می باشند.
2- شیخ محمدباقر آقانجفی اصفهانی در سال 1234 ق متولد شد و پس از تحصیل در رشته های مختلف علوم دینی در اصفهان برای تکمیل تحصیلات به نجف رفت. آقا نجفی پس از بازگشت از نجف، در اصفهان ساکن شد و به تعلیم و تربیت شاگردان و نگارش کتاب پرداخت. وی دارای نفوذ فراوان اجتماعی بود. به امر به معروف و نهی از منکر و اجرای حدود الهی اهمیّت زیادی می داد و با منحرفان مقابله می کرد. به همین دلیل، آقانجفی در میان مردم از محبوبیت بسیار برخوردار بود. لَبُّ الفقه و لُبُّ الاصول از کتاب های ایشان است.
3- کمیته ی دفاع ملی در قم از سران دموکرات مانند سلیمان میرزا، میرزا سلیمان خان میکده، میرزا محمدعلی خان کلوپ، وحید الملک و عده ی دیگری تشکیل شد که با مأمور دولت آلمان به نام شونمان همکاری می کرد. اعضای این کمیته با حمله ی قوای روس به قم، از آنجا بیرون رفته و

عده ی زیادی از مجاهدین نیز با آنان همراه شدند. این گروه که افرادی مانند سیدحسن مدرس و علی اکبر دهخدا نیز در آن شرکت داشتند به اصفهان و سپس به سوی کرمانشاه رفتند. در آن شهر نظام السلطنه ی مافی نیز به آنان پیوست و یک دولت ملی به ریاست نظام السلطنه تشکیل شد و مدرس نیز وزیر عدلیه ی این دولت گردید. سرانجام نیروهای روسیه ی تزاری در خانقین عراق، نیروهای دولت ملی را شکست دادند.

24 صفر

24 صفر

_ درگذشت «ابن دُرُستویه» عالم نحو و حدیث (347 ق)(1)

_ رحلت «اسماعیل بن عُبّاد» وزیر دانشمند آل بویه (385 ق)(2)

_ پایان دوره ی حکومت پانصد ساله ی خلافت عباسی (656 ق)(3)

1- ابومحمد، عبداللّه بن جعفر بن محمد ابن دُرستویه، نحوی بزرگ، لغوی و ادیب، متولدِ سال 258 ق در بغداد می باشد. وی در علم حدیث نیز دست داشت و در نحو از علی بن عیسی رمانی و مُبرّد و ابن جِنّی پیروی می کرد. از آثار وی می توان کتاب الارشاد، الکتّاب، اخبارالنحویین و معانی شعر را نام برد. وفات ابن درستویه در 88 سالگی در بغداد واقع شد.
2- ابوالقاسم اسماعیل بن عُبّاد فرزند عباس معروف به صاحب بن عُبّاد در سال 326 ق در اصفهان به دنیا آمد. پدر و اجداد صاحب از بزرگان و سرشناسان اصفهان بوده و مرتبه ی وزارت داشتند. پس از فراگیری مقدمات در اصفهان، راهی ری گردید و در محضر ابن عمید، وزیر دانشمند و شَهیر آل بویه حاضر شد. وقتی که ابن عمید توانایی اسماعیل را در انشای متون ادبی دید، او را به دبیری و نویسندگیِ حاکم اصفهان انتخاب کرد و پس از 13 سال به وزارت رسید. او شیعی مذهب بود و در ترویج تشیع تلاش کرد. صاحب، تا آخرین لحظات عمر از علم اندوزی غافل نگردید و دانش گستری را سرلوحه ی خویش قرار داد. همچنین آثار و تالیفات فراوانی از وی به جا مانده است که بیان گر احاطه ی او بر علوم زمان می باشد. صاحب در فن نویسندگی و کتابت نیز مهارتی عجیب داشت و در این زمینه دارای سبک و روش بود. وی در اواخر عمر علی رغم بیماری، از امور کشور مطلع می گشت. سرانجام مشتاقانه به لقای پروردگار رسید و در 59 سالگی جان به جان آفرین تسلیم کرد. پیکر آن عالم فرزانه در میان حزن و اندوه دوستداران در اصفهان به خاک سپرده شد. معروف ترین اثر صاحب بن عباد، المُحیط نام دارد که در باب لغت و در 7 جلد گردآوری شده است. همچنین کتب امامت، الانوار و الاعیاد از اوست.

3- پس از تسخیر بغداد، پایتختِ حکومت عباسیان توسط مغولان و کشتار مردم و تسلیم شدن خلیفه وبزرگان شهر و نیز غارت و ویران کردن آن، هلاکوخان مغول در 24 صفر 656 ق المستعصم باللّه ، خلیفه ی وقت را به حضور طلبید و او را به همراه پسر بزرگش به قتل رسانید. به این ترتیب دولت پانصد و چند ساله ی بنی عباس سرنگون گردید. دولت بنی عباس با قیام ابومسلم خراسانی علیه بنی امیه و با روی کار آمدن عبداللّه سَفّاح در سال 132 ق، آغاز شده بود و پس از به قدرت رسیدن 38 تن از این خاندان در مدت 524 سال، سرانجام در سال 656 ق با قتل مستعصم، به زوال رفت. بنی عباس در ابتدای کار همانند بنی امیه، از وجود امامان معصوم در هراس بودند و هر کدام را به طریقی از سر راه خود برداشتند.

_ شهادت آیت اللّه میرزا «علی غروی تبریزی» در بازگشت از زیارت کربلا به نجف توسط مزدوران بعث (1419 ق/ 29 خرداد 1377 ش)

25 صفر

25 صفر

_ درگذشت «سیف الدوله حمدانی» فرمانروای حَلَب (356 ق)

_ حمله ی سپاهیان چنگیزخان مغول برای تصرف همدان (619 ق)

_ فتح «هرات» توسط «حسام السلطنه» (1273 ق)(1)

26 صفر

26 صفر

_ درگذشت «ثابت بن قره حرانی» ریاضی دان، طبیب و فیلسوف عراقی (288 ق)(2)

_ درگذشت «ابونصر کاشی» وزیر شیعی مذهب «سلطان سنجر» (521 ق)

1- حاکم کابل و قندهار فردی به نام دوست محمدخان بود که با همکاری انگلیس عازم استیلا بر هرات شد. حسام السلطنه نیز هرات را در محاصره گرفت. هرات از رمضان سال 1272 درمحاصره ی ایران بود و در این مدت با وجود تهدیدات انگلیس ودوست محمدخان، حسام السلطنه از آن جا دست برنداشت. عاقبت در 25 صفر 1273 حصار مستحکم آنجا را به وسیله ی یک مهندس فرانسوی گشودو هرات تحت تصرف ایران درآمد.

2- ثابت بن قره حرانی ریاضی دان و منجم عراقی در سال 211 ق متولد شد. او از دانشمندان بزرگ زمان خود به شمار می رفت و در ترجمه ی متون علمی از زبان های سریانی و یونانی به عربی مهارت زیادی داشت. بسیاری از آثار یونانیان توسط ثابت و یا تحت سرپرستی او به زبان عربی برگردانده شده است و او از این نظر سهم مهمی در پیشرفت علوم دارد.

برخی از مورخان، تعداد آثار ترجمه شده توسط این دانشمند را متجاوز از 130 کتاب و رساله ذکر کرده اند. ثابت بن قره، علاوه بر ترجمه ی بسیاری از کتب، تالیفات ارزنده ای نیز از خود به یادگار گذاشته است که از آن میان، کتاب مسایل الهندسه و اعداد قابل ذکر می باشد. وفات ثابت در 77 سالگی روی داد.

_ حمله ی «سلطان مراد عثمانی» به ایران (986 ق)(1)

_ آوردن بذر چای از هندوستان به ایران و کشت آن در لاهیجان (1318ق)

27 صفر

27 صفر

_ مأموریت «اسامه بن زید» از سوی پیامبر برای تجهیز سپاه جهت نبرد با رومیان (11 ق)(2)

_ تولد «ابن ماجه» محدث ایرانی و مؤلف کتاب السُّنَنَ (209 ق)(3)

1- در سال 986 ق، سلطان مراد عثمانی لشکری متجاوز از صد هزار تن، از جمله نیروی بزرگی از تاتارهای کِریمه را برای تسخیر آذربایجان فرستاد. با این اقدام، دوره ی طولانی صلح ایران و عثمانی به پایان رسید. در این جنگ نیروهای صفویه متحمل شکست های پی در پی شدندو بخش های بزرگی از گرجستان به اشغال عثمانی درآمد.

2- پیامبر اکرمص پس از بازگشت از حجه الوداع، در آخرین روزهای عمر شریف خود جهت نبرد با رومیان که از شمال غربی شبه جزیره ی عربستان در صدد لشکرکشی به سرزمین های مسلمانان بودند، سپاهی منظم از مهاجران و انصار مدینه ترتیب داد وبه همگان فرمان داد تا در آن شرکت جسته و با رومیان متجاوز به جهاد برخیزند. پیامبر صلی الله علیه و آله ، فرماندهی این سپاه بزرگ و پرمخاطره را به جوانی نورس به نام اُسامه فرزند زیدبن حارثه که پدرش پیش از این در جنگ تبوک به دست رومیان کشته شده بود، سپرد. اسامه در آن زمان بیش از هفده یا هجده سال نداشت. مسلمانان واجد شرایط رزم از انصار و مهاجر، به فرماندهی اسامه در خارج از شهر مدینه اردو زدند. برخی از آنان که از ماجرای غدیر خم و نصب امیرمؤمنانع به امامت و رهبری مسلمانان از سوی رسول خدا صلی الله علیه و آله دل خوشی نداشته و خروج این سپاه بزرگ از مدینه را مطابق با اهداف و امیال خود نمی دیدند، بر آن حضرت خورده گرفته که چرا وی، جوانی کم سن و سال و کم تجربه را بر آ نان مقام امیری داده است. در صورتی که بزرگان و متنفذان فراوانی در میان یاران و صحابه ی وی وجود دارند که پیشینه ی رزم و جهاد آنان در راه خدا بر همگان روشن

است و در این راه دارای تجربیاتی فراوان هستند. سرانجام در حالی که توطئه های بسیاری در مسیر حرکت سپاه اسلام روی داد، این سپاه به سوی روم به حرکت درآمد. ولی هنوز از مدینه چندان فا صله نگرفته بود که از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله باخبر گردید. همین امر موجب اندوه سپاهیان اسلام و دست مایه ی برخی از فرصت طلبان و بازگشت آنان به مدینه گردید. به همین جهت این سپاه بزرگ برای مدّتی موقّت از هم پاشید و شیرازه ی آن با پراکنده شدن مسلمانان سوگوار در هم ریخت. تا این که با خلافت ابوبکر بن أبی قحافه، سپاه اسلام به رهبری اسامه به سوی مرزهای روم عازم شد.
3- ابن ماجه محدث و عالم بزرگ مسلمان در قزوین به دنیا آمد. او پس از گذراندن دروس مقدماتی دینی در زادگاه خویش به نقاط مختلف سرزمین پهناور اسلامی آن روز سفر کرد و از علمای بزرگی حدیث شنید. او مجموعه ی این احادیث را در کتابی که سنن ابن ماجه خوانده می شود، گردآوری کرد. این اثر، یکی از کتب معتبر حدیث اهل سنت تلقی می شود. از این دانشمند اسلامی، تفسیری بر قرآن کریم و کتاب دیگری تحت عنوان التاریخ به جای مانده است. ابن ماجه در 273 ق در 64 سالگی درگذشت.

_ درگذشت «صلاح الدین ایوبی» سردار شجاع مسلمان در جنگ های صلیبی (589 ق)

_ رحلت فقیه اصولی «ابوالمعالی کلباسی اصفهانی» (1315 ق)(1)

_ رحلت فقیه بزرگوار آیت اللّه العظمی «سید عبدالاعلی موسوی سبزواری» (1414 ق)(2)

_ درگذشت حجت الاسلام «سیدعلی اکبرابوترابی» و پدر بزرگوارش بر اثر سانحه ی اتومبیل در راه زیارت امام رضا(ع) (1421 ق/ 12 خرداد 1379 ش)

28 صفر

28 صفر

1- محمد بن حاج محمد ابراهیم کلباسی، از بزرگان علمای امامیه ی اوایل قرن چهاردهم هجری است. وی از نظر علمی، مراتب بلندی داشته و دارای تألیفات بسیاری است. از جمله آثار او می توان به کتب: شرح کفایه ی سبزواری، شرح خطبه ی الدمشقیه و الجبر و التَفویض اشاره کرد. وی همچنین درباره ی محدثان بزرگ و طبقات دیگر، کتب مستقلی تألیف کرده است.

2- آیت اللّه حاج سیدعبدالاعلی فرزند سیدعلی رضا موسوی سبزواری از علمای نجف اشرف در صفر سال 1328 ق در سبزوار تولد یافت و پس از تحصیل مقدمات و سطوح در سبزوار و خراسان به نجف اشرف مهاجرت نمود. وی در نجف از محضر درس آیات عظام: میرزای نائینی، آقا ضیاء الدین عراقی، سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ محمدحسین غروی اصفهانی، فقه و اصول را آموخت و به درجه ی اجتهاد نایل گردید. آیت اللّه سبزواری فلسفه و حکمت را نزد آیت اللّه بادکوبه ای و تفسیر و اخلاق را نزد مرحوم بلاغی آموخت و سپس به تدریس خارج فقه و اصول و تفسیر پرداخت و بسیاری از فضلای نجف از درس او استفاده نمودند. از جمله آثار این عالم بزرگ عبارتند از: لُبابُ المعارف، حاشیه بر بحارالانوار، حاشیه بر تفسیر صافی، عدالت، حاشیه بر جواهر، حاشیه بر عروه الوثقی و حاشیه بر وسیله. آیت اللّه سبزواری پس از ارتحال آیت اللّه العظمی خویی

زعامت حوزه ی علمیه ی نجف را به عهده گرفت. سرانجام آن عالم فرزانه در 25 مرداد 1372 ش در 86 سالگی جان به جان آفرین تسلیم کرد و در نجف اشرف مدفون گردید.

ص:65

_ رحلت جانسوز پیامبر گرامی اسلام «حضرت محمد صلی الله علیه و آله » (11 ق)(1)

_ شهادت «امام حسن مجتبی(ع)» (50 ق)(2)

_ تولد حضرت آیت اللّه «سید علی حسینی خامنه ای» رهبر معظم انقلاب اسلامی در مشهد مقدس (1358 ق / 24 تیر 1318 ش)

_ رحلت آیت اللّه «محمدتقی ستوده» (1420 ق)(3)

29 صفر

29 صفر

_ درگذشت «ابوعبداللّه محمد بن جابر بن سنان» ریاضی دان بزرگ مسلمان (317 ق)(4)

1- پیامبر عظیم الشأن اسلام حضرت محمدص در سن شصت و سه سالگی پس از 23 سال رسالت و نبوت به لقای معبود شتافت. دین اسلام در مکه به کندی پیش می رفت و آزار مشرکان مانع رشد اسلام بود اما درمدینه، تحول بزرگی در نشر اسلام حاصل شد و اسلام، تمام جزیره العرب را فرا گرفت. هرچندرسول خدا صلی الله علیه و آله تلاش فراوانی در حفظ نظم و انضباط دینی مردم انجام دادندولی پس از رحلت آن بزرگوار، مردم به بزرگترین وصیت حضرتش که پیروی از امیرالمؤمنین(ع) بود، عمل نکردند.

2- معاویه که وجود امام حسنع را برای بیعت گرفتن یزید مانع می دید، به جَعده دختر اشعث خوارجی و همسر امام نوشت: اگر شوهرت را مسموم کنی، تو را به عقد پسرم یزید در خواهم آورد و صد هزار درهم نیز به همراه نامه برای جعده فرستاد. این وعده کار خودش را کرد و این زن به هوای ازدواج با یزید، پسر رسول خدا صلی الله علیه و آله را مسموم نمود. هرچند هیچ گاه به آرزوی پلید خود نرسید. سن شریف امام حسن مجتبی(ع) به هنگام شهادت 47 سال و مدت امامت آن حضرت 10 سال بوده است.

3- حاج شیخ محمدتقی ستوده در سال 1340 ق در روستایی از توابع اراک به دنیا آمد. پس از تحصیلات ابتدایی به اراک رفت و سپس راهی حوزه ی علمیه ی قم شد. از جمله اساتید ایشان حضرات آیات خوانساری، اراکی، گلپایگانی و علامه طباطبایی بودند. ایشان سال ها بر کرسی تدریس نشسته و شاگردان فراوانی را تربیت نمود. از جمله ی این شاگردان حضرات آیات مؤمن، طاهری خرم آبادی، شهید شاه آبادی، نورمفیدی، علوی گرگانی، کروبی، یوسف صانعی، حسن صانعی، موسوی لاری، هاشمی رفسنجانی و... می باشند. مرکز مدیریت حوزه علمیه قم در سال 1419 ق از ایشان به عنوان استاد نمونه تجلیل کرده بود. آیت اللّه ستوده سرانجام در هشتاد سالگی دار فانی را وداع گفت و در حرم مطهر حضرت معصومهس به خاک سپرده شد.

4- ابو عبداللّه محمد بن جابر بن سنان بتانی از مشاهیر و اکابر حکمای اسلام و منجم، اختر شناس و ریاضی دان بود و در هندسه و ریاضیات و هیئت سرآمد روزگار خود به شمار می رفت. وی در مصر به دنیا آمد و بیش از چهل سال به رَصَد افلاک و نجوم اشتغال داشت. او زمان دقیق سال خورشیدی را معین نمود و کتب متعددی را نگاشت. تعدیل الکواکب، زیج صابی، مقدار الاتصالات و... از جمله کتب وی می باشند.

_ درگذشت محقق و عالم آگاه «ملاحسینعلی تویسرکانی» (1286 ق)(1)

30 صفر

30 صفر

_ توطئه ی سران قریش برای کشتن پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله (1 ق)(2)

_ شهادت «حضرت امام علی بن موسی الرضا(ع)» در مَرو (203 ق)(3)

1- ملاحسینعلی تویسرکانی دانشمندی آگاه و اهل تحقیق و مطالعه بود و در علومی چون فقه و اصول فقه، اطلاعات و دانش بسیاری داشت. تویسرکانی سال های بسیاری را به تدریس پرداخت و دانش خود را در اختیار دانش پژوهان قرار داد. از مهم ترین کتاب های ملاحسینعلی تویسرکانی می توان به کشف الاسرار در فقه در 11 مجلد و نیز اصول عقاید و مکارم الاخلاق اشاره کرد.

2- دعوت پیامبراسلام به این دین الهی بر سران مشرک عرب، گران آمد. بدین جهت از آغاز ظهور پیامبرص با او مخالفت و دشمنی ورزیدند. آنان از هر راه ممکن بر آن حضرت سخت گرفته و برای او مانع تراشی کردند. به ویژه نسبت به مردمی که مسلمانی اختیار کردند، با شدت تمام رفتار نمودند. با درگذشت ابوطالب، مشرکان قریش جرأت بیشتری پیدا کرده و بر فشارهای خویش نسبت به رسول خدا صلی الله علیه و آله افزودند. سرانجام در واپسین روزهای ماه صفر سال سیزدهم بعثت، چهل نفر از سران قریش در «دارالنّدوه» که محل اجلاس اعیان و اشراف قریش بود، جلسه ای تشکیل داده و تصمیم گرفتند که رسول خدا صلی الله علیه و آله را به طور ناجوانمردانه به قتل آورند. آنان قرار گذاشتند که از طایفه یک نفر به صورت گروهی به خانه ی رسول خدا هجوم آورده و آن حضرت را در رختخواب به قتل آورند. اما جبرئیل این خبر را به پیامبر داد و پس از خوابیدن امام علی(ع) در رختخواب پیامبر صلی الله علیه و آله ، آن حضرت هجرت بزرگ و تاریخی خویش را به مدینه آغاز کردند.

3- سال های پایانی حیات مبارک امام رضاع به جنگ های داخلی امین و مأمون بر سر کسب قدرت، پیروزی مأمون و در نهایت قبول ولایتعهدی

مامون توسط امام سپری شد. با استقرار مامون بر تخت خلافت، او که از جانب امام، احساس خطر می کرد، برای تحت نظر داشتن حضرت و نیز تظاهر به علاقه به خاندان پیامبر، امام رضا را به مرو فرا خواند. هرچند، حضرت، در ابتدا این دعوت را نپذیرفت ولی از سوی مامون، اصرار و تاکیدهای فراوانی صورت گرفت تا این که، امام راهی مرو گردید. در تاریخ وفات امام رضا(ع) اختلاف نظر وجود دارد. برخی سال 202 و برخی سال 203 را سال شهادت آن حضرت دانسته اند. از نظر ماهِ شهادت نیز کلینی و شیخ مفید، ماه صفر را بدون تعیین روز یاد کرده اند. مسعودی، مورخ مشهور نیز ماه صفر را ماه شهادت امام(ع) دانسته است. نوبختی آخرین روز ماه صفر را روز رحلت آن امام دانسته است. به نظر می رسد که در عرف شیعه، سخن نوبختی پذیرفته شده است. حضرت امام رضا(ع) درسن پنجاه و پنج سالگی، در حالی که بیست سال از امامت آن حضرت می گذشت به دست مأمون عباسی مسموم گردید.

_ پایان کتابَت «شرح نهج البلاغه» توسط ابن ابی الحدید مُعتزِلی (649 ق) (1)

_ قتل «قائم مقام فراهانی» ادیب و سیاستمدار و وزیر محمد شاه قاجار (1251 ق)(2)

1- شرح نهج البلاغه اثری ماندگار از ابن ابی الحدید است که آن را در 20 جلد تالیف نمود. ابن ابی الحدید این شرح را در اول رجب سال 644 ق آغاز کرد و در آخر صفر سال 649 ق به پایان رسانید و چنان که خود در آخر کتاب می نویسد، تدوین این اثر، 4 سال و 8 ماه طول کشید که برابر با مدت خلافت امام علیع است. این شرح که حاوی مجموعه ی عظیمی از ادب، تاریخ، کلام و فرهنگ اسلامی است در واقع وسیله ای بود برای ارایه و بیان دانش هایی که ابن ابی الحدید در فنون مختلف دارا بود. شرح ابن ابی الحدید از جهت نقل بسیاری از آراء معتزله، ذکر وقایع حمله ی مغولان و نیز استفاده از منابعی که اکنون اصل کتاب از بین رفته است دارای اهمیت مضاعف می باشد. ابن ابی الحدید در این شرح، به ایرادات کسانی که بر وجود سَجْع در نهج البلاغه خُرده گرفته اند، پاسخ داده است. با این که گرایش به تشیّع در شرح نهج البلاغه ی ابن ابی الحدید زیاد است اما مطالبی نیز در آن هست که با عقاید عمومی شیعه درباره ی امامت و مسایل تاریخی مربوط به آن، سازگار نیست. شرح نهج البلاغه در میان شیعه، از شهرت و اهمیت خاصی برخوردار بوده و بارها چاپ شده است. یکی از کهن ترین نسخه های این شرح که به احتمال قوی در حیات ابن ابی الحدید کتابت شده است در کتابخانه ی مرکزی آستان قدس رضوی نگهداری می شود.

2- مخالفان میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی با همکاری حاجی میرزاآقاسی، محمدشاه قاجار را علیه او به خشم آوردند. محمدشاه در روز 25 صفر 1251 قائم مقام را از باغ لاله زار به باغ نگارستان احضار کرد و قائم مقام بدون آن که به حضور شاه برسد در آن جا محبوس شد تا آن که در آخرین روز ماه صفر به فرمان محمدشاه خفه گردید و بَعدها جسد آن مرد فاضل در جوار حضرت عبدالعظیم به خاک سپرده شد. او ادیبی بلیغ و نویسنده ای توانا بود و کتاب منشات از اوست.

ربیع الاول

اشاره

ربیع الاول

زیر فصل ها

1 ربیع الاول

2 ربیع الاول

3 ربیع الاول

4 ربیع الاول

5 ربیع الاول

6 ربیع الاول

7 ربیع الاول

8 ربیع الاول

9 ربیع الاول

10 ربیع الاول

11 ربیع الاول

12 ربیع الاول

13 ربیع الاول

14 ربیع الاول

15 ربیع الاول

16 ربیع الاول

17 ربیع الاول

18 ربیع الاول

19 ربیع الاول

20 ربیع الاول

21 ربیع الاول

22 ربیع الاول

23 ربیع الاول

24 ربیع الاول

25 ربیع الاول

26 ربیع الاول

27 ربیع الاول

28 ربیع الاول

29 ربیع الاول

30 ربیع الاول

1 ربیع الاول

1 ربیع الاول

_ هجرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از مکه به مدینه و لَیلَه المبیت (1 ق)(1)

_ رحلت «زینب بنت خزیمه» همسر پیامبر صلی الله علیه و آله در مدینه ی منوره (4 ق)(2)

_ قتل «مُسَوّر بن مَخزَمه ی زهری» از یاران امام علی(ع) (62 ق)(3)

ـ آغاز قیام توابین در کوفه به رهبری «ابن صُرَد خزاعی» علیه حکومت ظُلم اُموی (65ق)(4)

1- مسأله ی هجرت پیامبر از مکه به مدینه، در جریان بیعت دوم عقبه تثبیت و تعیین شد. کفار قریش با آگاهی از این امر در صدد کشتن پیامبر برآمدند. برای این کار پیشنهاد ابوجهل مورد موافقت سران قریش قرار گرفت که براساس آن از هر تیره ی قریش، جوان دلیری برگزیده شود تا همه با هم شبانه به پیامبر حمله ور شوند و او را به قتل برسانند. خداوند، پیامبر را از توطئه ی قریش آگاه کرد و فرمان هجرت ایشان را در همان شب صادر فرمود. پیامبرص برای گمراه کردن کفار، علی(ع) را در بستر خود قرار داد. این شب معروف به لیله المبیت شد و هجرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله مبدأ تاریخ مسلمانان واقع گردید.
2- زینب بنت خزیمه پس از آن که شوهر اولش در اُحد به شهادت رسید، به شرف ازدواج با حضرت محمدص نایل شد و چند ماه پس از آن بدرود حیات گفت. این بانوی بزرگوار از کثرت رَحْم و اطعام و صدقه برمساکین و فقرا به «امُّ المساکین» شهرت دارد.
3- مُسَوَّر بن مَخْزَمَه بن نوفل زهری از اصحاب رسول اکرمص و امام علی(ع) و از فقهای عصر و اهل علم و دیانت زمان خود بود. وی بعد از معاویه با یزید بیعت نکرد و در مکه اقامت گزید. مسور به هنگام خواندن نمازدر حجراسماعیل، در حمله ی سپاه یزید به مکه بر اثر برخورد سنگ منجنیق کشته شد.
4- گروهی از مردم کوفه که از شهادت امام حسینعسخت اندوهگین شده و از این که امام را یاری نکردند، پشیمان شدند، توبه نموده و خود را توّابین نامیدند. اینان پس از این که بر مزار سیدالشهداء به عزاداری پرداختند، به رهبری سلیمان بن صُرَد خزاعی از اصحاب رسول خدا و شانزده هزار نفر، راهی کوفه شدند تا انتقام خون امام حسین(ع) رابگیرند. در نتیجه، جنگی با لشکر شام روی داد که سلیمان کشته شد و سپاه منهزم گردید.

_ جنگ «موفق» خلیفه ی عباسی با «صاحب الزنج» (258 ق)

_ شهادت «امام حسن عسگری(ع)» به قولی (260 ق)

_ وفات «ابن منیر» فقیه و مفسر و خطیب (683 ق)(1)

2 ربیع الاول

2 ربیع الاول

_ درگذشت «ابن اثیر» مورخ، ادیب و محدث شافعی (630 ق)(2)

_ رحلت عالم بزرگوار «سیدمحمدباقر شفتی» معروف به «حجت الاسلام» (1260ق)(3)

1- احمد بن محمد بن منصور مشهور به ابن منیر از علما و ادبای قرن هفتم هجری بود. وی فقیه اصولی، مفسر، ادیب، نحوی، بیانی و از اساتید ابوحیان معروف می باشد. وی در مصر تدریس می کرد و قاضی آن دیار بود. تفسیر قرآن، مناسبات تراجم البخاری و الانتصاف من صاحب الکَشّاف از تالیفات او هستند. وی در 63 سالگی بر اثر مسمومیت درگذشت.
2- ابوالحسن، علی بن ابی الکرم محمد بن عبدالکریم بن عبداللّه شیبانی، معروف به ابن اثیر جزری از مورخان نیمه ی دوم قرن ششم و اوایل قرن هفتم هجری است. او در حفظ حدیث و مبادی و متعلقات آن، پیشوای محدّثین به شمار می رود و در تاریخ، انساب، سیره و وقایع و جنگ های عرب، متبحربود. شهرت ابن اثیر به دلیل دو کتاب بزرگ او به نام «الکامل فی التاریخ» و «اُسْدُالغابَه فی معرفه الصحابه» است. از کتب دیگر وی می توان «اللُّباب فی تهذیب الانساب» و «الباهر» را نام برد. الباهر درباره ی خاندان زنگیان موصل نوشته شده است.
3- سیدمحمد باقر بن محمد تقی شفتی مشهور به «حجه الاسلام»، رشتی الاصل و از بزرگان علمای امامیه، فقیه، اصولی، ادیب، نحوی، رجالی و ریاضی دان بوده است. او هم چنین در درایه، هیئت و علوم ادبی و فنون عربی از مشاهیر روزگار و در مراحل اخلاقی بی هماورد بوده است. او به حال فقرا و طلاب علوم دینی کمک بسیار می نمود و در عبادت و مناجات و سخاوت و نیز اجرای حدود الهی بسیار کوشا بود. حجت السلام شفتی از

محضر درس حضرات آیات بهبهانی، سید مهدی بحرالعلوم، شیخ جعفر کاشف الغطاء، ملامهدی نراقی و میرزای قمی استفاده برد و دارای تالیفات بسیاری است. آداب نماز شب، الاجازات، اصحاب الاجماع و... از آن جمله اند. همچنین رساله های فراوانی را در تحقیق حال هر یک از رجال حدیث امامی، به رشته ی تحریر درآورده است. سرانجام این عالم سترگ در 85 سالگی در اصفهان وفات یافت و در مسجدی که خود بنا نهاده بود و به مسجد سید معروف شد، دفن گردید.

3 ربیع الاول

3 ربیع الاول

_ یورش سپاهیان یزید به مکه و اهانت به ساحت مقدس مسجدالحرام (64ق)(1)

_ درگذشت «ابوالعلاء مُعرّی» شاعر، نویسنده و ادیبِ شهیر عرب (449 ق)(2)

_ رحلت مرجع بزرگوار آیت اللّه «آقامحمد کبیر» عالم و فقیه (1369 ق)(3)

1- یزید بن معاویه سه سال و اندی خلافت کرد. در سال اول نواده ی عزیز رسول اللّه و سلاله ی پاک زهراس و علی(ع)، حضرت امام حسین(ع) را به شهادت رساند و مرتکب جنایاتی شنیع گردید. در سال دوم جنبشی را که در مدینه آغاز شده بود به قتل عام تبدیل کرد و مدینه ی معظمه را به خاک و خون کشید و در اواخر خلافت نکبت بار خود برای سرکوبی عبداللّه بن زبیر، یکی از فرماندهانِ سپاه خود به نام حَصین بن نُمیر را به مکّه ی منوّره فرستاد. در این حمله، حرم امن الهی را محاصره کرده و بیت اللّه الحرام را به منجنیق بست. این محاصره تا زمانی که خبر مرگ آن پلید به گوش حصین رسید، ادامه داشت.
2- احمد بن عبداللّه بن سلیمان مُعِرِّی تَنوخی، از ادبا، شعرا، نحویین، لُغَویین بسیار متبحّر و حاذق می باشد. وی دارای حافظه ای عالی و عجیب بود که خارج از حیطه ی بیان و قدرت زبان می باشد، به طوری که هر چیزی را به یک بار خواندن حفظ می نمود. ابوالعلاء در کودکی بر اثر بیماری آبله نابینا شد و تا آخر عمر کور بود. در ده یازده سالگی قریحه ی شعری بسیار عالی در خود مشاهده کرد و از آن پس به سرودن اشعار ناب پرداخت. وی مدتی در مجلس سیدمرتضی عالم و دانشمند بزرگ شیعه حضور داشته و در سلک شعرای درس و مجلس او بوده است. هرچند پس از مدتی به سبب بیان عقایدی باطل، از مجلسِ درس سید مرتضی بیرون رانده شد. عقیده ی مذهبی ابوالعلاء در بین رجال نویسان محل اختلاف و نظر می باشد. بیشتر بزرگانِ این فن، او را به کفر و الحاد محکوم کرده و

کافرش می دانند. همچنین با بعضی از سوره های قرآن معارضه و مخالفت کرده است. ابوالعلاء، تولید نسل را روا ندیده و آن را جنایت می دانست که والدین، فرزند را به این دنیا می آورند. با این همه، عده ای می گویند که ابوالعلاء در اوایل حال، طریقتی باطل داشت ولی در اواخر عمر توبه کرده است. الامالی، الحقیر النافع، الرسایل و... از جمله تألیفات وی می باشند.

3- آقامحمدقمی فرزند آقا حسین قمی در سال 1288 ق در قم به دنیا آمد. مقدمات و سطوح را در قم و تهران خواند. از جمله اساتید وی در این دوره، میرزا حسن آشتیانی، آقامحمود قمی و شیخ فضل اللّه نوری می باشند. در 1319 ق به نجف رفته و از درس آخوند خراسانی و دیگر علما بهره می گیرد و در 1330 به قم مراجعت می نماید. وی سال ها به ارایه ی خدمات دینی مشغول بود و در یکی از مساجد اصلی شهر، اقامه ی جماعت می نمود. از ایشان آثار و تالیفاتی بر جای مانده است. آرامگاه ایشان در شیخان قم در مقبره ای که به نام وی است، می باشد. آیت اللّه کبیر به هنگام رحلت 81 سال داشت.

4 ربیع الاول

4 ربیع الاول

_ بیرون آمدن پیامبر اسلام از غار ثور پس از سه شبانه روز و حرکت به سوی مدینه (1ق)(1)

_ تسخیر شهر تاریخی نیشابور توسط نیروهای اسلام (42 ق)

_ آغاز حمله ی «ملک محمود سیستانی» به مشهد (1122 ق)(2)

_ درگذشت فقیه جلیل «شیخ یوسف بحرانی» عالم محدث و محقق بزرگ (1186 ق)(3)

1- پیامبر اکرمص پس از سه شبانه روز مخفی بودن درغار ثور، در روز چهارم ربیع الاول سال اول هجرت به سوی مدینه حرکت نمود. آن حضرت را درغار ثور، ابوبکر بن ابی قحافه همراهی می کرد. حضرت علیع و برخی از نزدیکان پیامبر صلی الله علیه و آله ، شبانه به این غار رفت و آمد می کردند. پس از هجرت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از مکه، حضرت علی(ع) سفارش ها و خواسته های آن حضرت در مکه را برآورده نمود و خانواده پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را به سوی مدینه به حرکت درآورد.

2- در دوره ی سلطنت شاه سلطان حسین پسر شاه سلیمان صفوی دامنه ی طغیان و شورش در بسیاری از مناطق ایران از جمله قندهار و هرات وسعت یافت. در این میان ملک محمود سیستانی نیز که خود را از بازماندگان صفاریان می دانست به مشهد حمله کرد و در خراسان حکومت مستقلی تشکیل داد.

3- شیخ یوسف بحرانی، فقیه، محدث، محقق و نویسنده ی معروف قرن دوازده هجری قمری بود. او شرح حال خود را در مقدمه ی کتابی به نام لوءلوء البحرین آورده است بر اساس نوشته های این کتاب، بحرانی نزد پدرش خواندن و نوشتن و مقدمات علوم دینی را آموخت. سپس برای تکمیل تحصیلات خود رهسپار بحرین و مکه شد. پس از حج به ایران آمد و از آنجا که محیط ایران رامحیطی مناسب برای سکونت خویش یافت، در شهر فسا در استان فارس اقامت نمود و به کار تدریس، تحقیق و تالیف

مشغول شد. در همین زمان، او نگارش مشهورترین کتاب فقهی خود به نام الحدایق الناظره را آغاز کرد و بعدها به نام همین کتاب، به صاحب حدایق شهرت یافت. بحرانی در مجموع، 32 اثرتالیفی دارد که از بین آن ها می توان به کتاب های انیس المسافر و جلیس الخواطر اشاره کرد. شیخ یوسف بحرانی از اساتید آیت اللّه سیدمحمد مهدی بحرالعلوم می باشد. وفات این عالم شهیر در کربلا روی داد و در حرم مطهر امام حسینع مدفون گردید.

5 ربیع الاول

5 ربیع الاول

_ وفات حضرت «سکینه بنت الحسین(ع)» (117 ق)(1)

_ افتتاح مدرسه ی «دارالفنون» به همت امیرکبیر در زمان «ناصرالدین شاه» (1268 ق)(2)

_ درگذشت حجت الاسلام شیخ «مهدی واعظ خراسانی» (1370 ق)

6 ربیع الاول

6 ربیع الاول

1- حضرت سکینه بنت الحسینع از زنان بزرگ اسلام و نواده ی امام علی(ع)، در حدود سال 42 هجری قمری در مدینه به دنیا آمد. آن حضرت دارای اخلاقی فاضله، صفاتی حمیده، بلاغت، فصاحت و جود و کَرَم بود. آستان بیانش، مرجع ادبا و فضلا و شعراء و ارباب کمال بود و در شعر و ادب مهارت داشت. او همسر عبداللّه بن حسن(ع) پسر عموی خود بود و از مادری با نام رباب به دنیا آمد. آن حضرت به همراه پدر، عموها و دیگر اعضای خانواده از مدینه راهی کربلا شد و در نوزده سالگی پدر و بستگان را از دست داد و رنج اسارت کشید. از آن پس راهی مدینه شد تا سرانجام در 75 سالگی در مدینه وفات یافت.
2- دارالفنون اولین دانشگاه ایرانی به سبک نوین بود که در زمان پادشاهی ناصرالدین شاه قاجار و به همّت و پشتکار میرزا تقی خان امیرکبیر صدراعظمِ بادرایتِ وی دایر شد. هدف از ایجاد این مدرسه، دستیابی به صنایع و عَلوم جدید در آن عصر بود. فعالیت علمی مدرسه ی دارالفنون، در آغاز در رشته های پیاده نظام، سواره نظام و سایر رشته های نظامی، طبّ و جراحی، معدن شناسی و داروسازی بود. مدرسه ی دارالفنون در ابتدا با هفت نفر معلم اتریشی و عده ای مترجم، کار خود را آغاز کرد. شاگردانی که در آن پذیرفته می شدند از خانواده های اعیان و اشراف بودند و چهارده تا شانزده سال داشتند. این مدرسه طی فعالیت خود، 12 دوره فارغ التحصیل داشت که بسیاری از آنان به مقام های بالایی در کشور

دست یافتند. دارالفنون با معلمین اروپاییِ آن، عامل بسیار مؤثری در شناساندنِ تمدن اروپا و فرهنگ جدید مغرب زمین بود. فارغ التحصیلان آن که ظرف چهل سال از 1100 نفر تجاوز کردند و اغلب از خانواده های مهم و متنفّذ بودند، در نشر این فرهنگ کوشیدند و مطالبی که در آن مدرسه فرا گرفته بودند، در جامعه ی خود انتشار دادند. بعدها با تفکیک رشته های نظامی و طب در دارالفنون و تجدید نظر در نظام آموزشی ایران، این مرکز علمی از قالب یک دانشگاه خارج و به مدرسه مبدل شد. تاسیس این مدرسه، نقطه ی عطفی در تاریخ آموزش در ایران به شمار می رود. این مدرسه در حالی افتتاح می شد که بانی اصلی آن یعنی امیرکبیر دوران تبعید در کاشان را سپری می کرد.

_ تولد مولانا جلال الدین محمد رومی معروف به «مولوی» (604 ق)(1)

_ مرگ «ارغون خان» ایلخان مغول پس از هفت سال حکومت در آذربایجان (690 ق)(2)

_ ورود «امین السلطان» صدر اعظم محمد علی شاه قاجار به ایران (1325 ق)(3)

7 ربیع الاول

7 ربیع الاول

1- جلال الدین محمد بن بهاءالدین محمد در بلخ به دنیا آمد. مقارن حمله ی مغولان، به آسیای صغیر واقع در ترکیه ی امروزی رفت و در قونیه ساکن شد. وی در نزد پدردانشمند خود تلمذ نمود و چندی نیز در شام کسب دانش کرد. در بازگشت به قونیه به تعلیم علوم دینی اشتغال یافت تا با عارفی واصل و بزرگ به نام شمس الدین محمد بن علی تبریزی در قونیه ملاقات کرد واز نَفس گرم او چنان به تاب و تب افتاد که دیگر تا دم واپسین، سردی نیافت. او هیچ گاه از ارشاد سالکان و افاضه ی حقایق الهیه باز نایستاد. از این دوره ی پرشور که سی سال از پایان حیات مولوی را دربرمی گرفت، آثار بی نظیر ملاّی روم باقی مانده است. مثنوی عظیم معنوی در 26 هزار بیت، دیوان غزلیات شمس، رباعیات معروف او و مجالس سبعه و فیه ما فیه، از جمله آثار اوست.

2- پس از مرگ تگودار احمد، ارغون خان پسر اباقاخانِ مغول در هشترود آذربایجان به پادشاهی رسید و پسر خود غازان را به فرمانروایی خراسان منصوب کرد. او در ابتدا، خواجه شمس الدین جوینی را به علل دشمنی های سابق، بخشید ولی پس از مدتی به دلیل بدگویی های اطرافیان دستور قتل او را صادر نمود. پس از چندی ارغون خان، سعدالدوله ی یهودی را که پزشک دربار او بود به وزارت برگزید و دیری نپایید که سعدالدوله، تمام مشاغل حساس را به خویشان یهودی خود سپرد. این روند باعث نارضایتی مغولان شدند و از او بدگویی کردند. از این جهت، هنگامی که ارغون خان در بستر مرگ بود، دشمنان او بر سَرِ سعدالدوله و

اطرافیان او ریخته و همه ی آن ها را از دَمِ تیغ گذراندند. شش روز پس از این واقعه، ارغون خان مغول در ششم ربیع الاول سال 690 ق درگذشت.

3- با عزل مشیرالدوله از صدارت، محمدعلی شاه قاجار، امین السلطان را از فرنگ دعوت کرد و او را به مقام صدارت منصوب نمود. امین السلطان در قدم اول در صدد برآمد تا با همکاری نمایندگان معتدل مجلس، از روسیه قرض جدیدی بگیرد. لیکن وُکَلای تندرو مخصوصا نمایندگان آذربایجان نه تنها مانع انجام طرح او شدند بلکه به مخالفت با او پرداختند. به دنبال این اختلافات، طولی نکشید که امین السلطان در رجب سال 1325 به دست یکی از فداییان مشروطه خواه به قتل رسید.

_ درگذشت «علی بن محمد تنوخی» ادیب و شاعر (342 ق)(1)

_ جلوس «شاه طهماسب دوم» و آغاز نیابت سلطنت نادر قلی افشار (1145ق)

_ تولد آیت اللّه شیخ «محمدرضا آل یاسین» (1297 ق)(2)

8 ربیع الاول

8 ربیع الاول

_ شهادت پیشوای یازدهم مسلمانان حضرت «امام حسن عسکری(ع)» (260 ق)(3)

1- علی بن محمد تنوخی عالم، ادیب و شاعر مشهور قرن چهارم هجری در شهر انطاکیه در شرق ترکیه ی امروزی به دنیا آمد. در دوران جوانی به بغداد رفت و در آنجا مسکن گزید. تنوخی در علوم نحو، لغت، هندسه و ادبیات، از مشاهیر عصر خود به شمار می رفت. وی پس از بغداد به بصره رفت و به کار قضاوت مشغول شد و از این رو به قاضی تنوخی شهرت یافت. او علاوه بر کسب مراتب علمی، از بیانی شیوا نیز برخوردار بود و به همین جهت در میان بزرگان عراق به عنوان سخنوری برتر شهرت پیدا کرد. تنوخی علاوه بر دیوان شعری که از خود به یادگار گذاشته، دارای تألیفات دیگری نیز هم چون کتاب العروض است. درگذشت تنوخی در شهر بصره در عراق روی داد.
2- آیت اللّه شیخ محمدرضا آل یاسین در هفتم ربیع الاول سال 1397 ق در کاظمین به دنیا آمد. حضور در خانواده ای اهل علم، از ایشان در یازده سالگی فردی صاحب کمال و استاد در اکثر علوم مقدماتی ساخته بود. ایشان پس از گذراندن دوره ی مقدمات، عازم کربلای معلی شد و در سن 20 سالگی به درجه ی اجتهاد نایل آمد. پس از وفات آیت اللّه العظمی سیدابوالحسن اصفهانیره مرجعیت جمعی از شیعیان به ایشان واگذار گردید. چیزی که آیت اللّه آل یاسین را شایسته این مقام کرد، درخشندگی خاص فقهی ایشان و برخورداری از تقوا و دوری از زرق و برق دنیا بود. شرح منظومه ی سیّد بحرالعلوم شرح بر عروه الوُثقی و حاشیه بر وسیلهُ النَّجاه و... از جمله آثار این عالم ربانی می باشند. آیت اللّه شیخ محمدرضا

آل یاسین سرانجام در 28 رجب سال 1370 ق پس از گذراندن یک دوره بیماری در 73 سالگی در کوفه به سرای باقی شتافت و در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

3- حضرت امام حسن عسکریع پس از بیست و هشت سال زندگی و شش سال امامت در هشتم ربیع الاول سال 260 هجری در شهر سامرا و به دست معتمد عباسی به شهادت رسید و در کنار مرقد مطهر پدر بزرگوار خویش مدفون گردید. آن حضرت، همواره تحت نظر و در زندان های طاغوت های عصر خود بود و سرانجام با زهر جفا، شهید شد. امام حسن عسکریع با همه ی اختناق و محدودیت های زمان توانست به بهترین وجه و در حد امکان، فشردگی مبارزه درمقابل ستمگران و حکام جور را حفظ کرده و این نهضت نهفته را هدایت نماید. آن حضرت، قطب دایره ی مبارزه بود و دیگران بر اطراف او دور می زدند. دوست ودشمن می دانستند که امام و پیروانِ او، خلافت ناحقِّ عباسی را قبول ندارند و طرفدار حکومت واقعی و نجات دهنده ی اسلامند. امام حسن عسکری، با وجود همه ی فشارهای دستگاهِ جور عباسی و کنترل ها و مراقبت های بی وقفه ی دولت مرکزی، یک سلسله فعالیت های سیاسی و اجتماعی و علمی در جهت حفظ اسلام و مبارزه با افکار ضداسلامی انجام داد که بدین گونه قابل ذکرند: کوشش های علمی در دفاع از آیین اسلام و ردّ اشکال ها و شُبهاتِ مخالفان و نیز تبیینِ اندیشه ی صحیح اسلامی؛ ایجاد شبکه ی ارتباطی با شیعیانِ مناطق مختلف از طریق تعیین نمایندگان و اعزام پیک ها و ارسال پیام ها؛ فعالیت های سِرّی سیاسی به رغم کنترل های حکومت عباسی؛ حمایت و پشتیبانی مالی از شیعیان، به ویژه یارانِ خاصِّ خود؛ تقویت و توجیه سیاسیِ رجال و عناصرِ مهمّ شیعه در برابر مشکلات؛ استفاده ی گسترده از آگاهی غیبی برای جلب منکران امامت و دلگرم کردن شیعیان؛ آماده سازی شیعیان برای دوران غیبت فرزند خود، امام مهدی عج الله تعالی فرجه الشریف .

_ تصرف شهر تفلیس توسط سلطان «جلال الدین خوارزمشاه» (623 ق)

_ تصرف سمرقند توسط شیبک خان ازبک (906 ق)

_ رحلت عالم جلیل، شیخ «حسین بن عبدالصمد عاملی» پدر شیخ بهایی (984 ق)(1)

9 ربیع الاول

9 ربیع الاول

_ اولین روز امامت حضرت امام مهدی عج الله تعالی فرجه الشریف پس از شهادت پدر بزرگوار ایشان (260 ق)(2)

1- عزالدین حسین فرزند عبدالصمد جَبَلی عاملی پدر شیخ بهایی و از نوادگان حارث بن اعور همدانی و از شاگردان شهید ثانی و حسن بن جعفر کَرَکی بود و از آنان اجازه ی اجتهاد داشت. عزالدین پس از اتمام تحصیلات راهی بحرین شد و برای همیشه اقامت در آن دیار را برگزید. وی در آنجابه ترویج مذهب شیعه و احیای علوم دینی پرداخت و بالاخره در هشتم ربیع الاول سال 984 ق درگذشت. تحفه ی اهل ایمان و دیوان اشعار از آثار اوست.

2- پس از شهادت یازدهمین اختر تابناک آسمان امامت، و ولایت، حضرت امام حسن عسکریع در هشتم ربیع الاول سال 260 قمری، حضرت بقیه اللّه الاعظم امام مهدی عج الله تعالی فرجه الشریف سکاندار امت مسلمان گردید و به امر خداوند متعال از دیده ها پنهان گشت. نهم ربیع الاول سال 260 ه . ق، برابر با آغاز امامت آن امام بزرگ و امید مستضعفان جهان می باشد. او خواهد آمد و جهان را از عدل و داد پر خواهد کرد همان گونه که از ظلم و جور، پُر شده است. شیعیان، این روز را به عنوان عید، جشن می گیرند و در آن، به شادمانی و عبادت می پردازند.

_ آغاز ساختمان مسجد «گوهرشاد» در مشهد به دستور گوهرشاد خاتون (841 ق)(1)

_ واگذاری امتیاز احداث راه آهن جلفا _ تبریز به روسیه (1331 ق)

10 ربیع الاول

10 ربیع الاول

_ وفات «عبدالمطلب» جدّ بزرگوار پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله (8 عام الفیل)(2)

1- مسجد گوهرشاد در صحن جنوبی مرقد مطهر حضرت امام رضاع واقع شده است. بانی آن، گوهرشاد بیگُم، همسر سلطان شاهرخ میرزا و جانشین امیر تیمور گورکانی، یکی از زنان نیکوکار و نامدار بوده است. این مسجد یکی از بناهای بسیار عالی است که کاشی های مُعَرَّق و غیرمُعرّق آن، با چینی های بسیار ممتاز برابری می کند. این مسجد در ابتدا چهار در داشت و دارای چندین ایوان بود از جمله: ایوان مَقصوره با گنبدی بسیار عالی و دو گلدسته ی بلند کاشی که ارتفاع آن 27 متر و گنبدی با حدود 50 متر ارتفاع. همچنین ایوان دارُ السَّعاده که سمت مرقد مطهر واقع شده و نیز ایوان غربی، جزئی از ساختمان مسجد گوهرشاد مشهد می باشند.

2- ابوحارث عبدالمطلب بن هاشم بن عبدمناف، بزرگ قبیله ی قریشِ در زمان جاهلیت و از بزرگانِ عرب بود. وی مردی عظیمُ الشّان، رفیع منزِلَت، متَّصف به اوصاف پسندیده و مشهور به افعال حمیده بود. عبدالمطّلب جد پدری حضرت محمدص و امام علی(ع) است. قوم قریش ریاست او را قبول داشته و به وجودش افتخار و مباهات می نمودند. از جمله آثار عبدالمطلب، حفرِ چاه زمزم است. او نذر کرد که هرگاه، خدای متعال، به او ده فرزند پسر کرامت کند، یکی از آن جمله را به سُنَّت جدش، ابراهیم(ع)، قربانی کند. خدای، حاجتش برآورد و او را ده پسر عنایت فرمود. عبدالمطلب بر آن شد که نذرش را ادا کند. قرعه به نام عبداللّه ، پدر حضرت محمدص افتاد. چون خواست او را قربان کند، خویشانِ مادری، او را ممانعت کردند. سرانجام با راهنمایی یکی از بزرگان، قرار بر این شد که دیه ی یک نفر را به جای عبداللّه قربانی کنند که صد شتر معیَّن گردید.

عبدالمطلب همواره، محمد صلی الله علیه و آله را نوازش می کرد، او را می بوسید و درباره ی او سفارش می نمود و می گفت: این چهره را چهره ی سروَری و زعامت می بینم. چون عبدالمطلب را مرض موت رسید، ابوطالب را بخواند و او را گفت: محمد صلی الله علیه و آله را از دل و جان مواظب باش که این کودک، رایحه ی پدر را استشمام ننموده و مهر مادر ندیده. این کودک را آینده ای پس شگفت در پیش است. تو مسؤولی در دوران کودکی، مراقب و مواظب او باشی، مبادا آسیبی به وی رسد. پیامبر بزرگ اسلام، در زمان رحلت جدّ خود، هشت سال داشت.

_ ازدواج پیامبر اکرم با حضرت خدیجه(س) پانزده سال قبل از بعثت (25 عام الفیل)(1)

_ درگذشت «ابن قُولَوِیْهْ» از بزرگان امامیه در حدیث و فقه (368 ق)(2)

_ اشغال جزیره ی هرمز توسط نیروهای پرتغالی (913 ق)(3)

11 ربیع الاول

11 ربیع الاول

_ درگذشت «میرمحمد رضوی قمی» از علمای بزرگ قزوین (976 ق)

_ تولد عالم بزرگ شیعه شیخ «آقا بزرگ تهرانی» مؤلف و محقق شهیر (1293 ق)(4)

1- پیامبر اکرمص در 25 سالگی با مشورت و یاریعمویش ابوطالب(ع) با بانوی صاحب نام قریش، خدیجه بنت خُوَیْلَد ازدواج نمود. خدیجه ی کبری(س) در تمام 25 سال زندگی مشترک با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله یار و غمخوار آن حضرت بود. او نخستین کسی بود که به دین اسلام ایمان آورد و با ایمان خویش مایه ی آرامش خاطری برای نبی مکرم اسلام شد. آن بانوی مکرّمه، ثروت هنگفت خود را در راه رشد و تبلیغ دین اسلام به پیامبر واگذار کرد و نقش مهمی در پیشرفت این دین آسمانی ایفا نمود. ثمره ی شیرین ازدواج خدیجه با پیامبر اسلام دو پسر و چهار دختر به نام های قاسم، عبداللّه ، رقیه، زینب، ام کلثوم و حضرت فاطمه ی زهرا(س) بود.
2- شیخ ابوالقاسم جعفر بن محمد بن جعفر بن موسی بن قُولَوِیْه قمی معروف به ابن قولویه، از مشاهیر فقهای امامیه و بزرگان حدیث قرن چهارم هجری است که در کلمات علمای رجال، از او به عظمت یاد شده است. تاریخُ الشهورِ و الحَوادِث، الشَّهادات، کامِلُ الزّیارات و... از تالیفات او هستند. وی در کاظمین وفات یافت و در پایین پای حضرت امام جواد و در کنار شیخ مفید، مدفون گردید.
3- در سال 912 ق یک ناوگان پرتغالی به فرماندهی دریاسالار آلفونس آلبوکرک به جزیره ی هرمز در خلیج فارس رسید. نماینده ی پادشاه پرتغال

فورا به اهمیت فوق العاده راهبردی و تجاری محل که مسلط بر مدخل ورودی خلیج فارس بود پی برد. زیرا از آن محل، ارتباطات پرتغالی ها با هند محافظت می شد. پرتغالی ها جزیره را تصرف کردند و حاکم هرمز، تابع پادشاه پرتغال گردید و با پرداخت خراج سالانه موافقت کرد. این امر به بروز برخورد با شاه اسماعیل اول صفوی انجامید. آلبوکرک مجبور شد در سال 913 ق از هرمز حرکت کند، اماکاملاً مصمم بود تا دراولین فرصتی که پیش آید آن را باز پس گیرد. آلبوکرک در سال 920 ق به هرمز بازگشت و معاهده ای با شاه اسماعیل منعقد کرد که پیروی حاکم هرمز را از پرتغال تصدیق می کرد.
4- شیخ محمدحسن رازی مشهور به شیخ آقابزرگ تهرانی، فقیهی محقق، مدقّق، اصولی، رجالی و جامع علوم متنوع و از شاگردان آخوند خراسانی، شیخ الشریعه ی اصفهانی، سیدمحمدکاظم یزدی و میرزا محمدتقی شیرازی است. علامه تهرانی، اهمیت بسیاری به روایت و نقل حدیث می داد و در کسب اجازه برای نقل احادیث می کوشید. علما و فُقهای بسیاری برای او اجازه نامه ی روایی نوشته یا از او اجازه گرفته اند، تا آنجا که پس از محدّث نوری از او به عنوان سرشناس ترین شیخ روایت یاد می شود. آیت اللّه تهرانی از محدثان بزرگی همچون محدَّث نوری، شیخ علی خاقانی، سید ابوتراب خوانساری، شیخ محمد طه نجف، آخوند خراسانی، شیخ الشریعه ی اصفهانی، حاج شیخ عباس قمی و... اجازه ی نقل حدیث گرفت. همچنین علمای بزرگی از شیخ آقابزرگ تهرانی اجازه ی نقل روایت گرفته اند که حضرات آیات عظام: سیدحسین بروجردی، علامه امینی، سیدعبدالحسین شرف الدین، سید عبدالهادی شیرازی، سیدمحمد هادی میلانی، شیخ مرتضی حائری یزدی، محمدرضا حکیمی، علامه طباطبایی، سیدشهاب الدین مرعشی نجفی و ده ها عالم فاضلِ دیگر از آن جمله اند. آثار قلمی و کتاب های شیخ آقابزرگ تهرانی را تا هشتاد جلد می توان شمرد که الذّریعَه الی تَصانیفِ الشّیعهَ در 29 جلد در بیان آثار قلمی و هنری عالمان شیعه و نیز طَبَقاتُ اعلامُ الشّیعه در 20 جلد حاوی زندگی دانشمندان شیعه، مهم ترین آثار این رجالی و محدث بزرگ می باشند. شیخ آقابزرگ تهرانی در سیزدهم ذیحجه ی سال 1389 ق برابر با 12 اسفند 1348 ش در نجف وفات یافت و در آن شهر به خاک سپرده شد.

_ رحلت آیت اللّه «سیدحسن صدر» عالم برجسته ی مسلمان (1354 ق) (1)

_ وفات آیت اللّه شیخ «مهدی مدرس یزدی» فقیه وارسته (1413 ق)(2)

1- آیت اللّه سیدحسن فرزند سید هادی، معروف به صدر که نَسَب شریفش با سی واسطه به حضرت امام موسی کاظمع می رسد، از شخصیت های برجسته و علمای شیعه می باشد. وی پس از تکمیل دروس مقدمات و سطح، در 18 سالگی به نجف اشرف مشرف شد و در آن جا از محضر اساتیدی چون میرزای شیرازی بهره های وافر یافت و در اکثر علوم به تبحر رسید. آیت اللّه صدر تمام اوقات خود را صرف فراگیری علوم مختلف می نمود و تألیفات ارزنده ای از خود برجای گذاشته است.: احیاء النفوس، شیعه و فُنون الاسلام که تقدم علمای شیعه در وضع علوم مختلف را بیان کرده است و نَهایةُ الدّرایه از جمله آثار اوست.

2- علامه مهدی مدرس یزدی درسال 1330 قمری در یزد و در یک خانواده ی روحانی متولد شد و در حوزه ی علمیه ی قم و نجف اشرف به تحصیل علوم اسلامی پرداخت. ایشان از مراجع عظام وقت همچون: سیدابوالحسن اصفهانی، سیدضیاءالدین عراقی، حاج آقاحسین بروجردی و... گواهی اجتهاد دریافت کرد. علامه مدرس یزدی پس از نجف اشرف مجددا به قم مراجعت نمود و از آن جا به تهران هجرت کرده و تا پایان عمر در این شهر به اقامه ی نماز جماعت و تدریس مشغول بود. ایشان به هنگام وفات 83 سال داشت.

12 ربیع الاول

_ ولادت رسول خاتم، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بنابر قول اهل سُنَّت (سال عام الفیل)

_ ورود رسول اکرم صلی الله علیه و آله به منطقه ی «قبا» در مدینه (1 ق)(1)

_ پیروزی بنی عباس و پایان حکومت خاندان پلید اموی (132 ق)

_ درگذشت «احمد بن حنبل»، پیشوای مذهب حنبلی ها (241 ق)(2)

_ درگذشت عالم جلیل «سیدعلی بن محمد علی» دانشمند شیعه (1231 ق)(3)

_ تولد عالم و عارف بزرگ «شریعت اصفهانی» فقیه برجسته و مرجع کبیر (1266ق)(4)

1- بعد از توطئه ی قتل پیامبر اکرمص توسط کفار قریش، رسول اکرم صلی الله علیه و آله از سوی خداوند مأمور شد به سوی یثرب مهاجرت کند. شب هنگام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از منزل خارج شد و به غار ثور پناه برد آن حضرت سه شب در غار ثور اقامت گزید و شب چهارم از طرف جنوب مکه روی خط ساحلی، عازم یثرب گردید. پیامبر اکرمص در روز دوازدهم ربیع الاول وارد قریه قبا گردید و حضرت علی(ع) پس از انجام سفارش های پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در مکّه، درنیمه همان ماه به آن حضرت در قبا پیوست. حضرت محمد صلی الله علیه و آله اولین مسجد در تاریخ اسلام را در آن مکان بنا کردند.

2- احمد بن حنبل بن هلال در ربیع الاول سال 164 ه . ق در بغداد متولد شد. وی از اصحاب امام شافعی بود و هزاران حدیث می دانست. عده ای از جمله محمد بن اسماعیل بخاری و مسلم بن حجاج نیشابوری از وی اخذ حدیث کردند. از جمله آثار احمد بن حنبل می توان کتاب العلل، کتاب التفسیر، کتاب الزهد و کتاب الایمان را نام برد. وی بنیان گذار مذهب

حنبلیه از مذاهب چهارگانه ی اهل سنت است. احمد بن حنبل در صبح روز جمعه 12 ربیع الاول سال 241 ق در 77 سالگی در بغداد درگذشت. گویند: اُبُهت تشییع جنازه ی وی چنان بود که در آن روز، 20 هزار تن از نصاری، یهود و مجوس به دین اسلام گرویدند.
3- سیدعلی بن سید محمد علی از علمای بزرگ شیعه درقرن سیزده هجری و فقیه اصولی و محقق می باشد. مهم ترین اثر وی کتاب ریاض المسایل در فقه می باشد. این عالم ربّانی دارای شاگردان متعددی از جمله ملامحمدتقی بُرغانی و شریف العلمای مازندرانی است.
4- ملافتح اللّه بن محمدجواد اصفهانی، معروف به شیخ الشریعه ی اصفهانی فقیه، اصولی، رجالی، جامع معقول و منقول، حکیم و متکلم بود. او در ابتدا در حوزه ی علمیه ی اصفهان به تحصیل مشغول شد و پس از مدتی اقامت در حوزه ی مشهد، در سال 1295 ق، راهی حوزه ی عظیم نجف اشرف گردید و در درس حضرات آیات عظام: نصراللّه مدرس، ملااحمد سبزواری، شیخ محمدتقی هِرَوی، شیخ محمد حسین کاظمینی و میرزا حبیب اللّه رشتی شرکت جُست. از آن پس حلقه ی درس خود را تشکیل داد و صدها نفر از طلاب علوم دینی در جلسات درس ایشان شرکت می کردند که بعدها هر کدام، پشتوانه ای عظیم برای فرهنگ اسلامی و شیعی شدند. شیخ الشریعه ی اصفهانی از اساتیدِ آیات عظام: صدر، سیدمحمدتقی خوانساری، سیدابوالقاسم خویی، شیخ عبدالکریم حائری، سیدمحمدحسین بروجردی، آقا ضیاءالدین عراقی، سیدشهاب الدین مرعشی نجفی، سیدمحسن طباطبایی حکیم، محمدعلی شاه آبادی، سیدمحمد حجت کوه کمره ای و سیدعبدالهادی شیرازی و بسیاری دیگر از علماء و نیز همرزم میرزای شیرازی بود. شیخ الشریعه ی اصفهانی دارای آثار متعددی می باشد که اِصالهُ الصِّحَه و قاعده ی لاضَرَر از آن جمله است.

_ درگذشت «سلطان العلماء» عالم شیعه در هندوستان (1284 ق)(1)

_ رحلت فقیه، مفسر و محدث بزرگ «سید مهدی قزوینی» (1400 ق)(2)

_ آغاز هفته ی وحدت

13 ربیع الاول

13 ربیع الاول

1- سیدمحمد بن سید دلدار علی نقوی لکهنوی از علمای بزرگ هند، فقیه و متکلم، حکیم و معروف به سلطان العلماء بوده است. در 19 سالگی به مراتب عالی علمی ارتقا یافت و پس از درگذشت پدر عالمش، ریاست مذهبی شیعه در آن دیار را به عهده گرفت. او در عهد سلطان ابو مظفّر مصلح الدین محمد و دیگران، قضاوت منطقه را به عهده داشت. اِحیاءُ الاجتهاد، البِشارهُ المحمَّدیّه و کَشفُ الغِطاء از اوست.

2- آیت اللّه سید مهدی بن سیدحسن قزوینی در محضر شیخ مرتضی انصاری و میرزای شیرازی به فراگیری علوم دینی پرداخت و در 20 سالگی به اجتهاد رسید. سیدمهدی علاوه بر تبحُّری که در فقه، اصول، کلام، تفسیر و حدیث داشت در کمالات نفسانی نیز کم نظیر بود. این عالم بزرگوار علاوه بر تدریس و تألیف، مردمان بسیاری از اهالی حِلّه را به مذهب شیعه دعوت کرد و به هدایت و ارشاد آنان همت گماشت. همچنین کُتبِ آیاتُ المُتِوَسِّمین و المُهَذَّب از جمله آثار اوست. سید مهدی قزوینی پس از فوت، در نجف اشرف مدفون گردید.

_ فتح بیت المقدس از سوی سپاه اسلام پس از نبردهای خونین میان مسلمانان و سپاهیان روم در عهد خلافت «عمر بن خطاب» (16 ق)

_ آغاز دوران حکومت 500 ساله ی عباسیان در مکه بنا به روایتی (132 ق)(1)

_ تولد «قاضی جُرجانی» از ادبا و فقهای بزرگ شافعی (290 ق)(2)

_ تولد «ملک الشعراء بهار» ادیب و سیاست مدار ایرانی (1304 ق)(3)

_ رحلت عارف و فقیه بزرگ آیت اللّه حاج «سید رضا بهاءالدینی» (1418 ق / 27 تیر 1376 ش)(4)

1- پس از کشتار و قتل عام فراوان برای کسب قدرت توسط عباسیان، بیعت ابوالعباس عبداللّه بن محمد بن علی بن عبداللّه بن عباس بن عبدالمطلب معروف به سَفّاح در سیزدهم ماه ربیع الاول سال 132 ق انجام گرفت. بدین ترتیب حکومت طولانی خاندان عباسی آغاز شد. ابوالعباس سفاح اولین خلیفه ی عباسی، تا سال 136 ق خلافت کرد. وی در طول این مدت به قتل عام بسیاری از خاندان بنی امیه و نیز دوستداران اهل بیتع دست زد و بدین جهت به او لقب خونریز دادند. وی مردی سخت عقوبت و بزرگ انتقام بود. بقایای خاندان اموی را کشت، به دار زد و سوزاند. سفاح نخستین کسی است که وزارت را در اسلام به وجود آورد و پیش از آن، اُمَویان، مردانی را جهت مشورت برمی گزیدند. مرگ سفاح در سال 136 ق در 32 سالگی واقع شد.
2- علی بن عبدالعزیز بن حسن بن علی بن اسماعیل، مکنّی به ابوالحسن جُرجانی، فقیه شافعی بود. وی در عین حال شاعری ماهر و نویسنده ای زبردست به شمار می رفت. جرجانی برای تحصیل علوم و معارف، به بیشتر بلاد اسلامی سفر کرد. از آثار وی، دیوان شعر، رسائل، تفسیر القرآن و تهذیب التاریخ را می توان نام برد. وفات او را به اختلاف در سال های 362، 366 و 392 ذکر کرده اند. قاضی جرجانی در گرگان مدفون است.
3- استاد محمدتقی بهار یکی از بزرگ ترین گویندگانپارسی در چند قرن اخیر ازتاریخ ادبیات ایران است. فعالیت های ممتد ادبی او نزدیک به نیم

قرن ادامه داشت و در کنار آن وارد کارهای سیاسی نیز گردید. اهمیت شعر بهار در آن است که زبان فصیح پیشینیان را به بهترین صورت درسخن خود به کار برد و از حدود فشرده و تنگ موضوعات قدیم در شعر بیرون آمد. تالیف سبک شناسی و نیز تصحیح تاریخ سیستان و مُجمَلُ التَّواریخِ و القِصَص ازفعالیت های ادبی وی به شمار می روند.

4- سیدرضا فرزند سیدصفی الدین بهاءالدینی در سال 1327 قمری در شهر مقدس قم به دنیا آمد. هوش سرشار وی در اوان کودکی، او را در دروس مکتب خانه موفق ساخت و در دوازده سالگی برای امتحان نزد حاج شیخ عبدالکریم حائری موسس حوزه ی علمیه ی قم اعلام آمادگی نمود. پس از موفقیت در آن آزمون، با جدیت به تحصیل ادامه داد و در ادامه، به تدریس سطوح حوزه پرداخت. سال های آینده با درس خارج وی همراه بود و فضلای فراوانی خوشه چین معارف الهی وی گردیدند. آیت اللّه بهاءالدینی از زمره ی عارفان و واصلان درگاه قُرب ربوبی است که آرامش نَفس او شهره می باشد. معظمٌ له سرانجام در تاریخ 27 تیر 1376 شمسی در 91 سالگی دار فانی را وداع گفت و در مسجد بالاسر حضرت معصومهس در کنار آیت اللّه اراکی مدفون شد.

14 ربیع الاول

14 ربیع الاول

_ قتل «کعب بن اشرف» شاعر مفسد به امر پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله (3 ق)(1)

_ هلاکت یزید بن معاویه (لعنه اللّه علیه) در شام پس از سه سال و نه ماه حکومت (64 ق)(2)

_ تولد «ابن فارس رازی» دانشمند بزرگ ایرانی (325 ق)(3)

1- کعْب بن اشرف یهودی با سرودن اشعار بی ادبانه علیه پیامبر اسلامص و مسلمانان، به ویژه زنان مسلمان، مشرکان مکه را علیه مسلمین تحریک می کرد. کعب از سوی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ، مفسد فی الارض شناخته شد و دستور به قتل او داد.برای این کار محمد بن مِسْلَمَه داوطلب شد و او را در یک عملیات غافلگیرانه به قتل رساند. پس از قتل کعب بن اشرف، یهودیان مجبور به نوشتن قرارداد صلح با مسلمین شدند.
2- در سال اول حکومت جور یزید بن معاویه، به دستور او، حضرت امام حسینع و یارانش در واقعه ی کربلا به شهادت رسیدند. در سال دوم خلافت وی، مردم مدینه قتل عام شدند و در سال پایانی دولت یزید، مکه به محاصره درآمد و خانه خدا تخریب شد. در این میان خبر مرگ او، سپاهیانش را از ادامه ی محاصره ی مکه باز داشت. یزید بن معاویه بن ابی سفیان بیش از حکومت داری، در اندیشه ی راحت طلبی و خوشگذرانی های گناه آلود بود و به اصول و تعالیم اسلام، پایبندی نداشت. یزید به سبب ظلم و ستم فراوان در حق خاندان پاک پیامبر اسلام و دوستداران اهل بیت و نیز جنایات متعدد او، در نزد همگان فردی منفور و ظالم به شمار می آید.
3- احمد بن فارس بن زکریای رازی، ادیب و نحوی و شاعر لغوی بود و در ادبیات و بسیاری از علوم متداوله تبحر داشت. صاحب بن عباد دانشمند شهیر از شاگردان وی محسوب می شود. الاِتباع و المُزاوجه، اَخلاقُ النبی وسیرهُ النَّبی از جمله تالیفات وی می باشند. ابن فارس در سال 395 ق در شهر ری درگذشت.

_ ارتحال زعیم حوزه ی علمیه ی مشهد آیت اللّه «حاج آقاحسین طباطبایی قمی» (1366 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «محمد کوهستانی بهشهری» از زُهّاد و علمای مازندران (1392 ق)(2)

15 ربیع الاول

15 ربیع الاول

_ بنای مسجد «قُبا» نخستین پایگاه عبادی در اسلام توسط پیامبر در نزدیکی مدینه (1 ق)

_ آغاز غزوه ی «دُومهُ الجَندل» به رهبری رسول اکرم صلی الله علیه و آله (5 ق)(3)

1- آیت اللّه حاج آقا حسین طباطبایی قمی در 28 رجب 1282 ق در قم به دنیا آمد و دروس ابتدایی را در همان جا آغاز کرد. پس از گذراندن دروس سطح در تهران، در مدت 2 سال در محضر درس آیت اللّه محمدحسن شیرازی در سامرا شرکت نمود. بعدها بار دیگر راهی نجف اشرف گردید و از درس عالمان بزرگ آن سامان استفاده کرد. بنا به پیشنهاد اهالی مشهد، آیت اللّه محمدتقی شیرازی، ایشان را به مشهد مقدس فرستاد تا راهنمای دینی مردم باشد. وی زعامت حوزه ی علمیه ی خراسان را عهده دار گردید و به تدریس و تالیف پرداخت. همچنین نقش ایشان در رهبری مردم علیه کشف حجاب در زمان رضاخان پهلوی، مهم و حساس است. سرانجام این عالم ربانی در 14 ربیع الاول 1366 ق در 84 سالگی دار فانی را وداع گفت و به سوی دوست شتافت. پیکر مطهرِ ایشان پس از تشییع با شکوه در بغداد، کربلا و نجف، در مقبره شیخ الشریعه ی اصفهانی به خاک سپرده شد.

2- آیت اللّه شیخ محمد کوهستانی بهشهری پس از تحصیل دروس مقدماتی در زادگاه خود، به نجف اشرف عزیمت کرد و در حلقه ی درس حضرات آیات: میرزای نایینی و سید ابوالحسن اصفهانی جای گرفت. ایشان پس از اخذ درجه ی اجتهاد به زادگاه خود، کوهستان، بازگشت و به دور از هیاهوی شهر به تدریس و ارشاد مردم پرداخت. آیت اللّه کوهستانی

در همان محل کوچک، چندین مدرسه بنا کرد و به تربیت طلاب علوم دینی پرداخت که شهید سید عبدالکریم هاشمی نژاد از آن جمله اند. این عالم ربانی سرانجام بر اثر بیماری، دار فانی را وداع گفت و پس از تشییعی با شکوه، در حرم مطهر امام رضاع به خاک سپرده شد.

3- دُومهُ الجَندل منطقه ای در حاشیه ی شرقی شام است که دارای زمامداری مسیحی و فرمانبردار امپراتور روم بود. حاکم این منطقه، مسافران و رهگذران را مورد اذیت و آزار قرار می داد و تصمیم گرفته بود تا به مدینه حمله نماید. هنگامی که خبر گستاخی و ستمگری وی به مسلمانان رسید، بلافاصله عازم منطقه گردیدند ولیکن اهالی آن تسلیم شدند و جنگی میان مسلمانان و آنان روی نداد. غزوه ی دومه الجندل نخستین برخورد مسلمانان با رومیان به شمار می رود.

_ درگذشت «اَعمَش» فقیه و محدث جلیل القدر شیعه (148 ق)(1)

_ وفات «صدرالدین محمدقاضی جهان قزوینی» موسیقی دان و استاد فصاحت (1008 ق)

_ تولد استاد «محمد قزوینی» محقق و مورخ معاصر (1294 ق)(2)

_ رحلت آیت اللّه «سید روح اللّه خاتمی» نماینده ی امام و امام جمعه ی یزد (1409 ق)(3)

1- ابومحمد سلیمان بن مَهران اسدی کوفی معروف به «اَعمش» در کوفه به دنیا آمد. اصلش از ری بود. وی از فقها و محدثین کوفه محسوب می شد که در حدود 1300 حدیث از تابعین روایت کرده است. همچنین برخی از افراد مانند: سفیان ثوری و حفص بن غیاث از اعمش روایت کرده اند. پدرش از حاضرین جنگ در کربلا و شهادت امام حسینع بود. خودش هم در همین روز به دنیا آمد. ابن طولون شامی کتابی در نوادر اَعمش نوشته است.
2- استاد محمد بن عبدالوهاب قزوینی، ادیب، محقق و مورخ، در تهران به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی و علوم متداول اسلامی را در همان شهر فرا گرفت. شیخ فضل اللّه نوری و حاج شیخ علی نوری، از استادانِ این دوره ی علامه قزوینی بودند. از نوجوانی با مبانی ادب و علم کلام آشنا شد و با استعداد سرشار خود از محضر پدر و سایر ادیبان عصر خود بهره ی شایانی برد. او مدتی را در اروپا گذراند و از کتب خطی فارسی موجود در موزه های اروپا نسخه برداری نمود. او در پاریس و لندن با بعضی از مستشرقان اروپایی آشنا شد و نیز به کارهای علمی و تصحیح کتب ادبی فارسی پرداخت. علامه قزوینی با شروع جنگ جهانی دوم، به ایران بازگشت و در ده سال آخر عمر خویش به تَتَبُّع و پژوهش در علم و ادب همت گماشت. او از نوادری بود که وسعت معلومات قدیم و جدید را با غریزه ی کنجکاوی و دقت دارا بود و مُنصفانه به انتقاد علمی دست می زد. بزرگ ترین فضل قزوینی این است که وی پس از آن که علوم قدیم و اسلامی را فرا گرفت، چون گذارش به اروپا افتاد، بر اثر عشق سوزانی که به فرا گرفتن هر چیز داشت، تحقیقات عُلمای آن سرزمین را نیز مورد مطالعه ی دقیق قرار داد. از آثار محمد قزوینی می توان به تاریخ و زندگی در عصر حافظ

و حواشی بر چهار مقاله ی عروضی، مرزبان نامه و دیوان حافظ اشاره کرد. این محقق بزرگ در سال 1368 ق در 74 سالگی بدرود حیات گفت و در شهر ری به خاک سپرده شد.

3- آیت اللّه سید روح اللّه خاتمی در سال 1324 ق در اردکان یزد به دنیا آمد. در اصفهان از محضر اساتیدی چون آیات عظام علی آقا شیرازی، سید محمد و سید علی نجف آبادی و... استفاده نمود. وی پس از شهادت آیت اللّه صدوقی، از طرف حضرت امام خمینیره به عنوان نماینده ی ولی فقیه و امام جمعه ی یزد انتخاب گردید. وفات ایشان در سال 1409 ق برابر با 5 آبان 1367 ش در 85 سالگی روی داد.

16 ربیع الاول

_ اقامه ی نخستین نماز جمعه ی تاریخ اسلام توسط پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله (1 ق)(1)

_ درگذشت «ابن مرزبان» ادیب، مورخ، متکلم و محدّث مسلمان (309 ق)(2)

_ درگذشت «ملاعبداللّه بن محمد تونی بشروی» معروف به «فاضل تونی» (1071 ق)(3)

_ تشکیل دولت «رضاخان میرپنج» (1342 ق)(4)

1- بنابر برخی روایات، نخستین نماز جمعه، توسط پیامبر گرامی اسلامص، پس از هجرت ایشان از مکه اقامه گردید. حضرت محمد صلی الله علیه و آله هنگام ظهر جمعه وقتی که به نزدیکی مدینه رسید، در محل قبیله ی بنی سالم بن عوف که قُبا نام داشت، خطبه خواند و نماز جمعه را برپا کرد. به نقل راویان تاریخ، این نخستین نماز جمعه ای بود که در تاریخ اسلام خوانده شد. این موضوع حاکی از اهمیت فریضه ی سیاسی _ عبادی نماز جمعه است که پیامبر اسلام در اولین فرصت، آن را برگزار کرد. بعدها در محل برپایی اولین نماز جمعه ی پیامبر، مسجدی ساخته شد که هم اکنون نیز موجود است.

2- ابوالعباس محمد بن مرزبان دمیری، معروف به ابن مرزبان، ادیب، مورّخ، لغت شناس، و استاد بلاغت بود. او از جمله ی مشاهیر مترجمین می باشد که بیشتر از پنجاه کتاب فارسی را به عربی ترجمه کرده است. الحاوی فی العلومِ القُرآنی و الحَماسَه، از مُصَنِّفات ابن مرزبان می باشند.

3- ملاعبداللّه بن محمدبن تونی بُشرَوی معروف به فاضل تونی، فقیهی اصولی و عابد و زاهد و پیروِ مقدس اردبیلی بوده است. وی در ابتدا در اصفهان و مشهد ساکن بود و سپس راهی عتبات عالیات شد و در این مسیر در سال 1071 ق در کرمانشاه جان به جان آفرین تسلیم کرد. آثار وی عبارتند از: حاشیه ی مدارک، حاشیه ی معالم، شرح ارشاد علامه، فهرست و تهذیب شیخ طوسی و وافِیه.

4- مشیرالدوله صدراعظم احمدشاه در روز 14 ربیعالاول سال 1342 ق استعفای خود را به احمد شاه قاجار تقدیم کرد و مجلس پنجم با اکثریتی که هواخواه زمامداری سردار سپه بود تشکیل گردید. احمد شاه قاجار که تحت تاثیر القائات اطرافیان و تزویر رضا میرپنج بود، سرانجام به صدارت او رضایت داد و او را مامور تشکیل کابینه نمود. بدین ترتیب رضاخان میرپنج سردار سپه اولین دولت خود را تشکیل داد و اعضای کابینه را به حضور احمد شاه معرفی کرد.

_ رحلت آیت اللّه «میرزا احمد مدرس یزدی» مدرس برجسته ی حوزه ی علمیّه ی مشهد (1319 ق)

17 ربیع الاول

17 ربیع الاول

_ میلاد خجسته ی آخرین رسول الهی پیامبر اکرم حضرت محمد بن عبداللّه صلی الله علیه و آله (52 سال قبل از هجرت برابر با سال عام الفیل)(1)

_ ولادت امام صادق(ع) ششمین امام شیعیان و رئیس مذهب جعفری (83 ق)(2)

1- ولادت حضرت محمدص به اتّفاق شیعه در 17 ربیع الاول در سال عام الفیل می باشد، ولی برخی از مسلمانان، این واقعه را در روز دوازدهم این ماه دانسته اند. کنیه ی آن حضرت، ابوالقاسم و القاب ایشان، رسول اللّه ، نبی اللّه ، خاتم الانبیا، سَیِّدُالبَشَر و... می باشد. پدر ایشان عبداللّه بن عبدالمطلب و نیز مادر آن حضرت آمنه بنت وَهَب است. رقیه، ام کلثوم، زینب، قاسم، عبداللّه ، ابراهیم و حضرت فاطمه ی زهرا(س) فرزندان پیامبر اسلام می باشند که به جز فاطمه(س) همگی در دوران حیات پیامبر، از دنیا رفتند. دوران زندگی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در دو شهر مکه و مدینه سپری شد. ایشان پس از آن که در چهل سالگی برای پیامبری برگزیده شدند، در ابتدا دین الهی را به طور مخفیانه تبلیغ می کردند و پس از سه سال، به دعوت آشکار دست زدند. رنج ها و سختی های فراوانی که پس از درگذشت ابوطالب، عمو و حضرت خدیجه(س) همسر آن حضرت بر ایشان گذشت و همچنین اعلام آمادگی مردم یثرب برای پذیرفتن آن پیامبر عظیم الشأن، زمینه ساز هجرت بزرگ ایشان به مدینه گردید. ده سال آخر عمر و رسالت حضرت محمد صلی الله علیه و آله در مدینه، همراه با جنگ ها، فتوحات و انتشار آیین آسمانی اسلام همراه بود.
2- حضرت امام جعفر صادقع فرزند امام محمد باقر(ع) و از مادری به نام اُمّ فَروَه دختر قاسم بن محمد بن ابی بکر است. ابوعبداللّه ، ابواسماعیل، ابوموسی از کنیه های آن حضرت و صادق، فاضل، طاهر، صابر و... از القاب آن جناب می باشند. حضرتش در سال هشتاد و سوم هجری در

مدینه به دنیا آمده است. فرزندان آن حضرت را ده تن ذکر کرده اند. در میان امامان، عصر امام صادق(ع) منحصر به فرد بوده و شرایط اجتماعی و فرهنگی عصر آن بزرگوار، در زمان هیچ یک از امامان وجود نداشته است. زیرا آن دوره از نظر سیاسی، دوره ی ضعف و تزلزلِ حکومت بنی امیه و فزونی قدرت بنی عباس بود و این دو گروه، مدتی در حال کشمکش و مبارزه با یکدیگر برای کسب حکومت بودند. از این رو این دوران، دوران آرامش و آزادی نسبیِ امام صادقع و شیعیان و فرصت بسیار خوبی برای فعالیت علمی و فرهنگی آنان به شمار می رفت. از نظر فکری و فرهنگی نیز عصر امام صادق(ع) عصر جنبش فکری و فرهنگی بود. در آن زمان، شور و شوق علمی بی سابقه ای در جامعه ی اسلامی حاصل شده و علوم مختلفی اعم از علوم اسلامی یا علوم بشری پدید آمده بود. امام صادق(ع) با توجه به فرصت مناسب سیاسی به دست آمده و با ملاحظه ی نیاز شدید جامعه و آمادگی زمینه ی اجتماعی، دنباله ی نهضت علمی و فرهنگی پدر بزرگوار خود، امام محمدباقر(ع) را گرفت، حوزه ی وسیع علمی و دانشگاه بزرگی به وجود آورد و در رشته های مختلف علوم عقلی و نقلیِ آن روز، هزاران شاگردِ فاضل را پرورش داد.

_ تصرف عکا توسط مسلمین و پایان جنگ های صلیبی (690 ق)(1)

_ درگذشت «میرزا محمد مهدی قمشه ای» (1330 ق)

18 ربیع الاول

18 ربیع الاول

_ آغاز بنای مسجدالنبی در مدینه الرسول به دست مبارک پیامبراکرم و یاران (1 ق)(2)

_ درگذشت فقیه بزرگوار «سیدمحمد طباطبایی عاملی» محدث و محقق شیعه (1009 ق)(3)

1- ملک اشرف خلیل در چهارم ربیع الاول سال 690 ق با سپاهی عظیم به عکا رسید و آن شهر را محاصره کرد. نظامیان قبرس به کمک صلیبی ها آمدند، اما شکست خود را قطعی دیده و به دریا گریختند. مسلمانان به عکا حمله برده و جنگ شدیدی در روز هفدهم ربیع الاول سال 690 ق روی داد. در این نبرد، مسلمین پیروز شده و صلیبی ها شکست خوردند. عکا از سال 496 ق تا سال 690 ق در دست صلیبی ها بود. ملک اشرف خلیل پس از بازپس گرفتن عکا، شهرهای صور و صیدا را نیز از دست صلیبی ها بیرون کرد.
2- پس از ورود حضرت محمدص به مدینه، ایشان دستور ساخت مسجد را صادر کرده با کمک مهاجرین و انصار، شروع به بنای آن نمودند. دیوار مسجد از سنگ و آجر و سقف آن از چوب درخت بود و در کنار مسجد اتاق های پیامبر صلی الله علیه و آله و برخی از اصحاب وی قرار داشت. رسول گرامی اسلام از مسجد نه تنها برای انجام عبادت، بلکه جهت برگزاری امور قضاوت، مجالس مشورتی، آموزش های فنی و حل و فصل دیگر امور مسلمانان استفاده می کردند به همین دلیل این مسجد اهمیت فوق العاده ای برای مسلمانان داشت.
3- سیدمحمد بن علی بن حسین موسوی عاملی، ملقب به شمس الدین، دخترزاده ی شهید ثانی، عالمی فقیه، محدثی فاضل و محقق بود. وی نزد پدر و مقدس اردبیلی و دیگران درس آموخت. حاشیه ی استبصار، مدارکُ

الاحکام و حاشیه ی روضَهُ البَهیَّه از جمله تصنیفات او می باشند. وفات این سید بزرگوار در جبل عامل روی داد.

_ قتل «امیرکبیر» صدراعظم ناصرالدین شاه به دستور پادشاه قاجاریه (1268ق)(1)

19 ربیع الاول

19 ربیع الاول

_ مرگ «هلاکوخان» ایلخان خونخوار مغول (663 ق)(2)

_ رحلت آیت اللّه «میرزا حسن علیاری» (1358 ق)(3)

1- میرزا تقی خان فراهانی فرزند کربلایی قربان، آشپز میرزا ابوالقاسم قائم مقام، در اصل از هزاوه و خانواده ای فقیر بود. وی در دستگاه قائم مقام پرورش یافت و دبیری کارآمد و منشی لایقی شد. وی سمت های متعددی در زمان فتحعلی شاه و محمدشاه قاجار داشت و در خدمت ناصرالدین میرزای ولیعهد، فعالیت می کرد. میرزاتقی خان پس از مرگ محمدشاه قاجار تلاش فراوانی در به سلطنت رساندن ناصرالدین شاه نمود و لقب اتابک اعظم گرفت. نزدیکی وی به شاه به حدی بود که ناصرالدین شاه قاجار تنها خواهر خود را به عقد میرزاتقی درآورد، هرچند مهد علیا مادر شاه، از این امر راضی نبود. پس از صدر اعظمی و فرونشاندن ناآرامی ها و به جریان انداختن امور کشور، به امیرکبیر ملقب گردید و بیشتر از قبل مورد حسادت درباریان واقع شد. سرانجام با بدگویی های فراوانی که نزد شاه از او گفتند به دستور شاه قاجار از صدارت عزل گردید و بدخواهان از ترس تغییر نظر شاه، حکم قتل وی را نیز از سلطان گرفتند. وی را در حمام فین کاشان با گشادن شریان بازویش به قتل رسانده و سپس جسدش را به عراق برده و در کربلا به خاک سپردند.

2- در عهد مغول، شعبه ای از این خاندان در ایران دارای یک سلسله ی پادشاهی شد که آن را سلسله ی ایلخانان یعنی خان های محلّی می گویند. مؤسس این سلسله، هلاکوخان مغول، برادر منگوقاآن است. هلاکو در آغاز ورود به ایران، قصد براندازی فرقه ی اسماعیلیه را کرد و پس از تصرف قلعه های این گروه، رکن الدین خُوَرشاه، آخرین شاه اسماعیلی را در 655 ق کُشت. سپس با هدف تسخیر بغداد پایتخت خلافت عباسی، راهی این شهر شد و پس از قتل عام بسیار و کشتار هزاران نفر از مردم و غارت

پایتخت عباسیان، خلیفه ی عباسی را به قتل رساند. با قتل المستعصم باللّه ، در ماه صفر 656 ق، دولت پانصد ساله ی بنی عباس نیز منقرض گشت. از آن پس، شام را تصرف نمود و ولایات آن را غارت کرد. در نهایت، در حالی که هلاکو قصد داشت بر مصر بتازد و شکست سردار خود را در این کشور جبران کند، در آذربایجان به دیار نیستی رفت و در 48 سالگی پس از عمری جنایت و کشتارهای وحشتناک، مُرد.

3- آیت اللّه میرزا حسن علیاری مجتهد عالی قدر و راوی بزرگ مسلمان، در یکی از روستاهای توابع تبریز به دنیا آمد. در جوانی علوم معقول و منقول، ریاضیات و دیگر مقدمات دروس دینی را نزد پدرش فرا گرفت. آیت اللّه علیاری برای ادامه ی تحصیلات دینی به حوزه ی علمیه ی نجف اشرف رفت و در محضر درس اساتید برجسته ی آن حوزه هم چون آیات عظام میرزا ابوالقاسم حائری و فاضل شربیانی شرکت کرد و بهره های فراوان علمی برد. ایشان که از بزرگان علم و ادب و از فقهای اسلام به شمار می رود دارای آثار متعددی است که از جمله ی آن ها می توان به کتاب صراطُ النَّجاه و جامِعُ السَّعادَه در دو جلد، اشاره کرد.

20 ربیع الاول

20 ربیع الاول

_ درگذشت «ابوسهل هروی» دانشمند و ادیب (433 ق)(1)

_ رحلت «ابوطیب طبری» فقیه وادیب مسلمان (450 ق)(2)

_ وفات «محمد بن ابیوردی» شاعر و ادیب (507 ق)(3)

21 ربیع الاول

21 ربیع الاول

1- محمد بن علی هروی نحوی ولغوی شهیر، معروف به مؤذن، از ادبای قرن پنجم هجری قمری بوده است. وی دارای آثار قلمی از جمله اَسماءُ الاَسَد، اَسماءُ السَّیف و التَّلویحُ فی شرحِ الفَصیح می باشد. وفات وی در قاهره روی داد.

2- ابوطیب طبری، فقیه و ادیب مسلمان در سال 348 ق در آمل متولد شد و برای کسب دانش به نقاط مختلف سفر کرد. ابوطیب بالاخره در بغداد سکنی گزید و به درس و بحث پرداخت و در زمره ی علمای بزرگ زمان خود درآمد. وی تا پایان عمر طولانی خود، مسند قضا و افتاء را در بغداد برعهده داشت. ابوطیب طبری با ادبیات و شعر آشنا بود و اشعاری نیز سروده است. از جمله آثار ابوطیب می توان به جواب فی السّماع و الغِناء و التَّعلیقهِ الکبری فی الفروع در ده جلد، اشاره کرد.

3- از محمد بن احمد بن عثمان مشهور به ابیوردی، شاعر و ادیب مشهور، به عنوان شاعری خوش قریحه و لغت شناسی ادیب یاد شده است که درعلم لغت، حدیث، تاریخ و برخی از علوم دیگر استاد بود. وی در فن کتابت، مهارتی بسزا داشت و کُتُبش هنوز هم از جمله منابع مهم لغت به شمار می رود. اشعار ابیوردی از زیبایی خاصی برخوردار بوده و بیان وی، شیرین و روان می باشد. وی در اشعارش برخی معانی تازه را به نظم کشیده است. تاریخ ابیورد و طبقاتُ العُلوم از اوست. وفات ابیوردی در اصفهان روی داد.

_ قتل «مُنتصر» آخرین فرمانروای سلسله ی سامانی (395 ق)(1)

_ تصرف شهر «ایروان» توسط قوای روسی در جریان دومین جنگ ایران و روس (1243ق)(2)

22 ربیع الاول

22 ربیع الاول

_ وقوع غزوه ی «بنی نضیر» و بیرون راندن یهودیان از مدینه (4 ق)(3)

_ درگذشت «محیی الدین مغربی» منجم آندلسی (682 ق)(4)

1- اواخر دوران حکومت سلسله سامانیان به هرج و مرج و آشفتگی گذشت. خبر اوضاع نابسامان حکومت، ایلَک خان ترک از سرداران سلطان محمد غزنوی را به بخارا کشاند و او، شاه سامانی و شاهزداگان را دستگیر کرده و به فرمانروایی آن سلسله پایان داد. آخرین شاهزاده ی این خاندان، ابوابراهیم ملقب به منتصر بود که چندبار با ایلک خان و دیگر مدعیان نبرد کرد ولی سرانجام شکست خورد و در مرو به دست یکی از روسای قبایل عرب کشته شد. با قتل منتصر، سلسله ی سامانیان پس از روی کار آمدن نُه پادشاه و حکومتی 110 ساله پایان پذیرفت و زمینه ی تشکیل سلسله «زَیّاریان» فراهم آمد.
2- در جریان دومین جنگ ایران و روسیه در زمان فتحعلی شاه قاجار، عباس میرزای ولیعهد، در ابتدا پیروزی هایی به دست آورد ولی بر اثر خیانت برخی از نیروهایش، قلعه ی استراتژیک عباس آباد در ایروان که دژی محکم بود، به دست روس ها افتاد. پس از مدتی جنگ، عباس میرزا شکست خورد و تبریز و اردبیل به دست قوای روسیه سقوط کرد. این حادثه زمینه ی عقد قرارداد ننگین ترکمانچای گردید و مناطق پهناوری از ایران را به خاک روسیه ی تزاری ملحق کرد.
3- پس از واقعه ی غزوه ی احد و شکست سپاه اسلام در برابر بت پرستان و مشرکان قریش، فرصتی برای یهودیان مقیم مدینه به دست آمد تا علیه پیامبر اسلامص و مسلمانان مدینه توطئه و دسیسه نمایند. از جمله این که آنان با ترفندهایی قصد کشاندن پیامبر صلی الله علیه و آله به داخل قلعه ی بنی نضیر را نموده تا در آن جا به وی آسیبی رسانند. مسلمانان

جهت تادیب آنان و خفه کردن نطفه ی نفاق، به قلعه ی آنان هجوم آورده و پس از 6 روز محاصره، یهودیان بنی نضیر را وادار به تسلیم نمودند. آنان با پیامبر صلی الله علیه و آله مصالحه نمودند که جلای وطن کرده و سرزمین و خانه های خود را در اختیار مسلمانان قرار دهند.

4- محی الدین مغربی ریاضی دان و منجم آندلسی در زادگاهش فقه را آموخت اما چون گرایش بیشتری به ریاضی و نجوم داشت به مطالعه در این علوم روی آورد و دانش بسیار اندوخت. محی الدین مدتی به عنوان دستیار خواجه نصیرالدین طوسی در رصد خانه ی مراغه به کار اشتغال داشت و در این مدت، تجارب بسیار با ارزشی کسب کرد. وی دارای تالیفاتی از قبیل شکل القطاع و نیز تحریر اصول اقلیدس می باشد.

_ شهادت «شیخ خلیفه مازندرانی» رهبر نهضت سربداران خراسان توسط مغولان (736 ق)

23 ربیع الاول

23 ربیع الاول

_ ورود حضرت معصومه(س) به شهر مقدس قم (201 ق)(1)

_ رحلت «میرزا حسین خان دانش» ادیب و شاعر (1362 ق)(2)

_ رحلت عالم زاهد «میرزا جوادآقا تهرانی» (1410 ق / 2 آبان 1368 ش)(3)

1- یک سال پس از سفر تبعید گونه ی امام رضاع به شهر مرو، حضرت معصومه، خواهر آن امام، به همراه عده ای از برادران خود برای دیدار برادر و تجدید عهد با امام زمان خویش راهی دیار غربت شد. در مسیر راه به شهر ساوه رسیدند ولی در آنجا عده ای از مخالفین اهل بیت با مأموران حکومتی همراهی نموده و با همراهان حضرت به نبرد و جنگ پرداختند که عده ای از همراهان حضرت در این حادثه غم انگیز به شهادت رسیدند. حضرت در حالی که از غم و حُزن این واقعه، بسیار مریض بود با احساس ناامنی در شهر ساوه فرمود: مرا به شهر قم ببرید، زیرا از پدرم شنیدم که فرمود، شهر قم، مرکز شیعیان ما می باشد. سپس به طرف قم حرکت نمود. بزرگان قم وقتی از این خبر مسرت بخش مطلع شدند به استقبال آن حضرت شتافتند و حضرت معصومه(س) در حالی وارد شهر گردید که شور و احساسات مردم قم، پذیرای وجود شریف آن عزیز بود. آن بزرگوار هفده روز در شهر ولایت و امامت به سر برد و سپس جان به جان آفرین تسلیم کرد.
2- میرزا حسین خان دانش، مردی فاضل و شاعری با ذوق بود. این شاعر ایرانی بخشی از عمر خویش را در استانبول و آنکارا سپری کرد و تمام این مدت را به تحقیق و تالیف در ادب پارسی گذراند. از آثار دانش می توان به دستور زبان فارسی، سرآمدان سخن، درباره ی احوال پانزده نفر از مشاهیر شعر ایران از رودکی تا حافظ و ترجمه ی رباعیات حکیم عمر خیام که همگی به زبان ترکی هستند اشاره کرد.

3- آیت اللّه میرزا جواد آقاتهرانی در حوالی سال 1322 ق1283 ش در خانواده ای اصیل و مذهبی در تهران به دنیا آمد. پس از تحصیل دوره ی ابتدایی، برای فراگیری علوم دینی، راهی قم شد و پس از مدتی رهسپار نجف گردید. میرزای تهرانی در نجف از محضر اساتیدی همچون شیخ محمدتقی آملی و شیخ مرتضی طالقانی بهره های فراوان برد و به مقام بالای علمی دست یافت. وی پس از مراجعت به ایران، در مشهد رحل اقامت افکند و با حضور در درس حضرات آیات شیخ هاشم قزوینی و میرزا مهدی اصفهانی به تکامل بیشتری رسید. میرزا علی رغم موقعیت خود، از مال دنیا چیزی نیندوخت و در خانه ی استیجاری زندگی می کرد. او خود را از خاکساران اهل بیت(ع) می دانست و در روز عاشورا به سقّایی می پرداخت. فلسفه ی بشری و اسلامی، میزان المطالب، آیین زندگی و... از جمله تالیفاتِ این عالم ربانی می باشند. این عارف زاهد سرانجام در سحرگاه دوم آبان 1368 ش در 88 سالگی به سرای جاوید شتافت و به دیدار دوست رسید.

24 ربیع الاول

24 ربیع الاول

_ سرنگونی دولت سامانی و پایه گذاری حکومت «غزنویان» توسط «الب تکین» (350 ق)

_ درگذشت «ابن بواب» فقیه، ادیب و خوشنویس (413 ق)(1)

_ قتل عام ده هزار تن از پیروان فرقه ی اسماعیلیه به دستور امیر سیف الدین غوری (556 ق)

_ درگذشت «آزرده ی دهلوی» (کشمیری) شاعر اردو زبان (1285 ق)

25 ربیع الاول

25 ربیع الاول

_ رحلت فقیه بزرگ شیعه «سیدمرتضی علم الهدی» شاگرد معروف شیخ مفید (436 ق)(2)

1- علی بن هلال کاتب بغدادی مکنی به ابوالحسن، ملقب به علاءالدین و معروف به ابن بوّاب، از ادبا، فضلا و مشاهیر قرّا و خطاطین و خوشنویسان اوایل قرن پنجم هجری می باشد. وی در حُسن خط و فن کتابتِ نسخ و ثلث بسیار شهره بود و کمتر کسی چون او در این هنر سرآمد است. وفات ابن بوّاب در سال 413 یا 423 قمری در بغداد واقع شد و در جوار احمد بن حنبل دفن گردید.

2- سیدمرتضی عَلَم الهدی که نَسب وی با پنج واسطه به امام هفتمع می رسد، در رجب سال 355 ق در بغداد به دنیا آمد. وی که با رؤیای صادقه ی شیخ مفید، به مکتب درس آن شیخ بزرگوار راه یافته بود، به همراه برادرش سیدرضی، خوشه چین معرفت استاد گردید. از جمله استادان وی می توان از ابومحمد تلعکبری، شیخِ صدوق، حسین بن علی بن بابویه برادر شیخ صدوق و... نام برد. همچنین شیخ طوسی، ابوالصلاح حلبی، قاضی ابن بَرّاج طرابلسی، سید تقی رازی و شیخ مفید ثانی و... از شاگردان وی می

باشند. از جمله ویژگی های حوزه ی درسی وی این که، همه گونه افراد با هر عقیده ای می توانستند در محضر او حضور یابند و از علوم مختلفی که وی تدریس می کرد استفاده نمایند. همچنین او اولین کسی است که خانه اش را دارالعلم قرار داد و برای مباحثه و مناظره آماده کرد و کتابخانه ی وی دارای هشتاد هزار جلد کتاب بوده است. تالیفات فراوان سید مرتضی را بیش از 85 اثر شمرده اند و بر اثر کوشش فراوان در نشر احکام و علوم اسلامی، وی را مجدّد مکتب و احیاگر دین و رونق بخش معارف الهی در قرن چهارم هجری دانسته اند. سید مرتضی سرانجام پس از عمری پربار و انجام کارهایی بزرگ و ارزنده در روز یکشنبه 25 ربیع الاول 436 ق در سن هشتاد سالگی به جوار حق شتافت و از بغداد به کربلا منتقل گردید و در حرم حضرت سیدالشهداء مدفون شد.

26 ربیع الاول

_ صلح «امام حسن»(ع) با «معاویه بن ابی سفیان» (41 ق)(1)

_ درگذشت «ابن سماک» محدث بزرگ مسلمان (344 ق)(2)

_ رحلت آیت اللّه «ابوالمکارم زنجانی» عالم و دانشمند (1330 ق)(3)

1- پس از شهادت امام علیع شیعیان کوفه با امام حسن مجتبی(ع) پسر ارشد آن حضرت بیعت کرده و او را به خلافت برگزیدند. امام، لشگری دوازده هزار نفری به رهبری قیس بن سعد به جنگ معاویه فرستاد و خود روانه ی مداین شد. هنوز بین سپاه امام و معاویه جنگی روی نداده بود که شایعه ی کشته شدن قیس بن سعد، شیرازه ی سپاه حضرت را از هم گسیخت. در این میان، جمعی حتی سراپرده ی امام را نیز غارت کرده و یکی از آنان خنجری بر ران حضرت وارد نمود. با این وضع، مسلّم شد که با چنین مردمی به جنگ معاویه و لشکر منظم او رفتن صلاح نیست. بدین ترتیب، امام حسن با معاویه وارد مکاتبه و مذاکره گردید و قرار بر این شد که امام از خلافت کناره گیری کند به شرط این که معاویه پس از خود، فرزندانش را به خلافت معین نکند، از امام علی(ع) به زشتی یاد ننماید و... . امام حسن(ع) علی رغم میل باطنی، این صلح را پذیرفت و پس از پنج ماه و نیم، از خلافت کناره گرفت و با اهل بیت خود عازم مدینه گردید.

2- از تاریخ و محل تولد و جزئیات زندگی ابن سماک اطلاع دقیقی در دست نیست. همین قدر معلوم است که او در بغداد می زیسته و از محضر مشایخ بسیاری کسب فیض کرده است. وی همچنین علمای بزرگی را در مکتب درس خود پرورش داده که از آن میان می توان حاکم نیشابوری را نام بُرد. از بین آثار ابن سماک کتاب الامالی و نیز تالیفاتی در فضایل اهل بیت پیامبر گرامی اسلامص به جای مانده است.

3- آیت اللّه ابوالمکارم زنجانی در سال 1255 ق در زنجانمتولد شد و پس از تحصیلات مقدماتی، برای تکمیل آموخته هایش به حوزه ی نجف رفت و از محضر علمایی چون شیخ مرتضی انصاری بهره های فراوان برد. آیت اللّه ابوالمکارم زنجانی پس از فوت پدرش، مرجعیت امور دینی و شرعی

مردم در زادگاه خود را بر عهده گرفت. این عالم گرانقدر در دوران انقلاب مشروطه، همچون دیگر علمای آگاه و مبارز، علیه استبداد حاکم به مبارزه پرداخت. مَخارجُ الرِّضْوان و مِفتاحُ الظَّفَر از جمله آثار این عالم برجسته ی ایرانی است.

27 ربیع الاول

27 ربیع الاول

_ تولد «ابوالعلاء معری» شاعر و ادیب عرب (363 ق)

_ آغاز نبرد تاریخی «مجمع المُرُوج» (699 ق)(1)

_ حمله ی سپاهیان شاه عباس برای آزادی جزیره ی هرمز از دست بیگانگان (1031ق)(2)

_ رحلت آیت اللّه العظمی «سیدمحسن حکیم» زعیم حوزه ی علمیه ی نجف اشرف (1390 ق)(3)

1- جنگ تاریخی مجمع المُروج میان نیروهای غازان ایل خان و مَلِک ناصر در سوریه ی کنونی به دلیل منافع و مصالح سیاسی میان دو طرف درگرفت. ممالیک مصر پس از بیرون آوردن شام و سواحل مدیترانه از دست صلیبیون درصدد تصرف بغداد و بیرون آوردن آن از دست مغول برآمدند. غازان برای دفاع از متصرفات ایلخانان وارد این نبرد شد و در محل مجمع المروج مسلمین را شکست داد و بر شام و فلسطین مستولی شد.

2- جزیره ی هرمز از ده ها سال قبل تحت تصرف پرتغالی ها قرار داشت و آنان خواستار ادامه ی تصرف بحرین نیز بودند. اما چون اسپانیا که تحت تسلط پرتغال بود به قولِ خود در اتحاد جنگی با ایران بر ضدعثمانی وفا نکرده بود، به دستور شاه، یکی از فرماندهان لشکر صفوی با نمایندگان شرکت هند شرقی انگلیس برای گرفتن کشتی های جنگی از ایشان وارد مذاکره شد. سرانجام قرار بر این گردید که ایرانی ها از خشکی و انگلیسی ها از دریا به جزیره ی قشم و هرمز حمله کنند و به تسلط پرتغالی ها بر خلیج فارس خاتمه دهند. قوای متحد ایرانی و انگلیسی در 27 ربیع الاوَّل سال 1031 ق به محاصره ی قلعه ی هرمز پرداختند و آن قلعه را در دهم جمادی الثانی همان سال، فتح کردند. پایگاه های پرتغالی ها، پس از 130 سال یعنی از زمان شاه اسماعیل صفوی، با فتح قشم و هرمز از دست رفت و آنان به ناچار در سال 1034 ق با شاه عباس، صلح کرده و از جمیع متصرفاتِ خود، چشم پوشیدند. شاه عباس برای این که

دوستی آن ها را به کلی از دست نداده باشد، فقط به آن ها اجازه داد که در بحرین به صید مروارید بپردازند و در بندر لنگه برای خود قلعه و تجارت خانه بنا نمایند.

3- آیت اللّه سیدمحسن حکیم در سال 1306 قمری در کشور عراق دیده به جهان گشود. او در تحصیل مدارج عالی علمی از محضر بزرگانی همچون آیات عظام: آخوند خراسانی، میرزای نایینی و آقا ضیاء عراقی کسب فیض کرد. آیت اللّه حکیم نسبت به مسایل سیاسی و اجتماعی مسلمانان توجه ویژه ای اعمال می نمود و با زمامداران نالایق عراق سر ستیز داشت. ایشان علاوه بر مبارزه با استعمارگران غربی و حضور فعالانه در قیام اسلامی مردم عراق در سال 1920 میلادی، از انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینیره در طول سال های اولیه ی دهه ی 1340 شمسی پشتیانی می نمود. آیت اللّه حکیم با روی کار آمدن حزب بعث در عراق، به مخالفت با آنان پرداخت و از این روی، حُکّام جور، انواع آزار و اذیت و اهانت را به ساحت این مرجع بزرگوار روا داشتند. سال های پایانی عمر آن عالم سترگ به بیماری و تبعید گذشت و منزل وی در نجف مورد هجوم عواملِ چماقدار حزب بعث قرار گرفت و انواع بی حرمتی ها را به ایشان نمودند. سرانجام این مرجع صبور و رهبر آگاه پس از تحمل رنج و مصیبت بسیار، ناشی از ظلم و ستم حکّام بعث، پس از دوره ای بیماری، سرانجام در 84 سالگی به لقای معبود شتافت و در تشییعی با شکوه، در کنار کتابخانه اش در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

28 ربیع الاول

28 ربیع الاول

_ شکست ایرانیان از مسلمانان و انقراض سلسله ی ساسانیان در زمان خلیفه سوم (31 ق)(1)

_ درگذشت «عامری» حکیم و دانشمند (381 ق)

_ تصرف شهر بغداد توسط شاه عباس صفوی و شکست امپراتوری عثمانی (1033 ق)(2)

29 ربیع الاول

29 ربیع الاول

_ شکست «لطفعلی خان زند» از «آقامحمدخان قاجار» (1209ق)(3)

1- یزدگرد سوم پادشاه ساسانی در سال 31 هجری قمری به مرو آمد تا در آنجا به جمع سپاه مشغول شود و از خاقان ترک و امرای کاشغر و بلاد دیگر حدود چین شرقی کمک بگیرد. اما ماهویه، مرزبان شهر مرو که به تفریط در اموال دیوان متهم شده بود، چند نفر را به مقرّ یزدگرد فرستاد. یزدگرد سوم، آخرین پادشاه ساسانی توسط این افراد کشته شد و سلسله ی ساسانی انقراض یافت. در این زمان بود که سپاهیان اسلام برای نشر این آیین الهی به ایران وارد شده و دستگاه شاهنشاهی ساسانی را درهم کوبیدند. عدم ثبات اوضاع داخلی ایران، تعصُّب شدید موبدان، بی عدالتی و ظلم بی حدّ بزرگان و دولتیان بر مردم، شیوع بیماری های خانمان برانداز مثل وبا و طاعون، اختلاف شدید طبقاتی و مسایل دیگری از این قبیل و نیز ویژگی های ممتاز اسلام، سقوط پادشاهی ساسانیان را سرعت بخشید.
2- آخرین جنگ های شاه عباس صفوی با عثمانی بین سال های 1032 و 1034 ق بر سر تسخیر بغداد روی داد. در این جنگ ها بغداد نیز به تصرف ایران درآمد و شاه عباس به زیارت عتبات عالیات رفت و به تعمیر و بازسازی قبور مطهر ائمه در عراق پرداخت.

3- پس از مرگ «کریم خان زند» بین امرای او اختلاف افتاد تا این که در سال 1203 ق، پادشاهی، به لطفعلی خان زند رسید. در 1204 آقا محمد خان قاجار قصد تسخیر شیراز، پایتخت زندیه را نمود. در این میان لطفعلی خان فرار کرد و بعدها بار دیگر به آن شهر بازگشت. در 1206 آقامحمدخان خود، به دفع لطفعلی خان آمد که وی به کرمان گریخت. پس از سقوط شهر توسط آقامحمدخان، خانِ زند به بم رفت و بر اثر خیانت یکی از هوادارنش، به دست آقامحمدخان قاجار گرفتار شد. دو چشم خان زند توسط دستان خان قاجار از حدقه بیرون آورده شد و پس از شکنجه های وحشتناک، او را در 1209 ق در تهران به قتل رساندند. قبر وی در امامزاده زیدِ تهران واقع است.

_ تولد «میرسید محمد بقاء» شاعر و خوشنویس (1331 ق)

_ درگذشت عالم و فقیه وارسته آیت اللّه «سیدمحمد فیروزآبادی» (1345 ق)(1).

_ تأسیس دارالتقریب بین المذاهب الاسلامیه در قاهره (1366 ق)

_ درگذشت فقیه بزرگوار آیت اللّه «حاج آقا حسین شاهرودی» (1410 ق)

30 ربیع الاول

30 ربیع الاول

زیر فصل ها

اشاره

ربیع الثانی

زیر فصل ها

1 ربیع الثانی

2 ربیع الثانی

3 ربیع الثانی

4 ربیع الثانی

5 ربیع الثانی

6 ربیع الثانی

7 ربیع الثانی

8 ربیع الثانی

9 ربیع الثانی

10 ربیع الثانی

11 ربیع الثانی

12 ربیع الثانی

13 ربیع الثانی

14 ربیع الثانی

15 ربیع الثانی

16 ربیع الثانی

17 ربیع الثانی

18 ربیع الثانی

19 ربیع الثانی

20 ربیع الثانی

21 ربیع الثانی

22 ربیع الثانی

23 ربیع الثانی

24 ربیع الثانی

25 ربیع الثانی

26 ربیع الثانی

27 ربیع الثانی

28 ربیع الثانی

29 ربیع الثانی

30 ربیع الثانی

1 ربیع الثانی

1 ربیع الثانی

_ آغاز حمله ی «سلطان سنجر» به غزنه و شکست «بهرام شاه» (529 ق)

_ درگذشت «محمدبن عبدالرحمن خراسانی» ادیب و فاضل و (584 ق) (2)

1- سید محمد یزدی فیروزآبادی نجفی، عالم و عابد، فاضل و فقیه، مجتهد امامی و از شاگردان آخوند خراسانی و سید محمد کاظم یزدی به شمار می رود. وی مرجع تقلید جمعی از شیعیان بود. سرانجام این عالم ربانی در شب آخر ربیع الاول سال 1345 ق در سامرا وفات یافت و جنازه ی شریفش به نجف اشرف منتقل شد. جامع الکَلِم فی حُکمِ اللِّباسِ المشکوک از اوست.

2- محمد بن عبدالرحمن خراسانی ملقب به تاج الدین، از فضلای اهل حدیث و لغت و از ادبا و فقهای شافعیه و بزرگان صوفیه بوده است. وی در سن شصت و دو سالگی در دمشق وفات یافت و در دامنه ی کوه قاسیون مدفون شد. تاج الدین، شرح مفصّلی بر کتاب 5 جلدی مقامات حریری نوشته است که از ارزنده ترین آثار این ادیب فقیه محسوب می شود.

_ رحلت «ملاعلی بن فتح اللّه نهاوندی» در نجف (1322 ق)(1)

2 ربیع الثانی

2 ربیع الثانی

_ قتل «ابن مُعتَز» شاعر و ادیب عرب (296 ق)(2)

_ تولد «ابهری» حکیم و منجم شهیر اسلام (602 ق)(3)

_ وفات «ابن حسام» شاعر شهیر (875 ق)(4)

1- ملاعلی بن ملافتح اللّه نهاوندی نجفی، فقیه اصولی، رجالی، ادیب نحوی لغوی، از علمای بزرگ امامیه در قرن چهاردهم هجری و از شاگردان شیخ مرتضی انصاری و میرزا ابوالقاسم کلانتری می باشد. تشریح الاصول الصغیر و مقدمه الواجب از تالیفات اوست. وفات وی به علت وبای شدید در نجف اشرف واقع شد و در وادی السلام مدفون گردید.

2- ابوالعباس معروف به ابن مُعتز در سال 247 در سامرا به دنیا آمد. او که فرزند معتز، سیزدهمین خلیفه ی عباسی بود، به شعر و ادب علاقه ی بسیار داشت و خانه اش محل تجمع عالمان و ادیبان بود. وی در اواخر عمر و پس از مرگ مکتفی خلیفه ی عباسی، به وسوسه ی جمعی از درباریان، دعوی خلافت کرد و به مسند خلافت نشست. اما گروهی ازمخالفان ابن مُعتز به نبرد با هواداران او برخاستند و او را برکنار کردند. پس از وی، مقتدر عباسی به خلافت نشست و به دستور او، ابن مُعتز را دستگیر و اعدام کردند. این معتز در عین فضل و کمال، از دشمنان سرسخت اهل بیت بود.

3- اثیرالدین مفضل بن عمر معروف به ابهری حکیم و منجم مشهور مسلمان درموصل به دنیا آمد. اثیرالدین که در رصدخانه مراغه با خواجه نصیرالدین طوسی همکاری داشت، دارای چندین اثر ارزشمند است که از آن میان دوکتاب ایساغوجی و هدایت الحکمه مشهورترند. هم چنین از وی سه رساله در هیئت و نجوم باقی مانده است. ابهری در سال 663 ق در 61 سالگی درگذشت.

4- شمس الدین محمد بن حسام معروف به ابن حسام از جوانی به ادبیات به ویژه شعر علاقه داشت. ابن حسام به واسطه ی استعداد شاعری خود،

به سرودن شعر پرداخت. از جمله آثار وی می توان به قصایدی اشاره کرد که در ستایش اهل بیت پیامبر سروده است. هم چنین اثر مشهور خاورنامه در شرح جنگ های حضرت علیع از دیگر نوشته های این شاعر معروف می باشد.

_ تصرف شیراز توسط شاه اسماعیل اول (909 ق)(1)

_ انتقال پایتخت ایران از تبریز به قزوین به فرمان شاه طهماسب اوّل (952ق)

_ درگذشت «میرزا عبداللّه ریاضی» حکیم و ریاضی دان (1311 ق)(2)

_ درگذشت زاهد مُتألّه آیت اللّه «سید موسی زرآبادی» (1353 ق)(3)

_ درگذشت حکیم آیت اللّه «میرزا ابوالقاسم حکمت» (1371 ق)

3 ربیع الثانی

3 ربیع الثانی

_ رحلت «میرزا ابوالقاسم کلانتری» فقیه و اصولی (1292 ق)(4)

1- شاه اسماعیل صفوی پس از استقرار بر تخت سلطنت به همدان لشکر کشید و در نزدیکی آن شهر مراد بیک آق قویونلو را شکست داد. پس از این شکست، مراد بیک به شیراز گریخت و شاه اسماعیل آن شهر را تصرف کرد. با تصرف شهر شیراز، دولت آق قویونلو نیز منقرض شد.

2- میرزا عبداللّه ریاضی، افزون بر ریاضیات، در نجوم، طب قدیم و الهیات نیز صاحب نظر بود. میرزا عبداللّه هم چنین در هنر خطاطی، استادی چیره دست بود و خط نستعلیق را به زیبایی تحریر می کرد. از جمله آثار خطاطی او می توان به تحریر کتاب مفاتیح الحساب اثر غیاث الدین جمشید کاشانی اشاره کرد.

3- آیت اللّه سیدموسی زرآبادی در سال 1294 ق به دنیا آمد. ایشان در قزوین و تهران از محضر حضرات آیات: میرزا ابوالحسن جلوه، میرزا حسن کرمانشاهی، شیخ فضل اللّه نوری و... استفاده کرده و درعلوم عقلی و نقلی به استادی رسید. این عالم ربانی همچنین در سلوک شرعی و رعایت تقوا و مراقبات، مرتبه ای والا داشت و به مکاشفاتی عمیق نائل شد. در محضر درس آیت اللّه زرآبادی دانشمندان نام آوری همچون شیخ مجتبی قزوینی، شیخ علی اکبر تنکابنی و شیخ علی اصغر شکرنابی به درجات بالای علمی دست یافتند و به مراتب عالی رسیدند. حاشیه برمنظومه ی

سبزواری، و حاشیه بر شرح اشارات از جمله تالیفات ایشان است. آیت اللّه زرآبادی سرانجام در 59 سالگی به سرای باقی شتافت و در قزوین به خاک سپرده شد.
4- میرزا ابوالقاسم بن حاج محمدعلی بن حاج هادی در تهران به دنیا آمد. وی نوری الاصل و از علمای قرن سیزدهم هجری است. شهرت وی به کلانتری به جهت انتساب به دایی خود محمودخان کلانتر بوده است. ایشان پس از تلمذ در عتبات نزد سیدابراهیم و شیخ مرتضی انصاری به تهران بازگشت و با اجازه ی اجتهاد شیخ انصاری، به مدت هفت سال در مدرسه ی فخریه ی تهران به تدریس فقه و اصول مشغول شد. وی درباره ی موضوعات مختلفی از جمله: اجتهاد و تقلید، اجاره، حُسن و قُبح شرعی و عقلی، رَهن، زکات و... تألیفاتی دارد. آیت اللّه کلانتری پس از وفات، در جوار حضرت عبدالعظیم حسنی در ری به خاک سپرده شد.

_ عبور نیروهای روسیه از جلفا جهت سرکوبی انقلابیون مشروطه خواه تبریز (1327 ق)

4 ربیع الثانی

4 ربیع الثانی

_ تولد «حضرت عبدالعظیم حَسنی(ع)» (173ق)(1)

_ تولد «ابوبکر محمد انباری» فقیه و نحوی (513 ق)(2)

_ درگذشت «کاتبی قزوینی» دانشمند، حکیم و منجم (675 ق)(3)

1- یکی از چهره های شاخص اصحاب ائمه، حضرت عبدالعظیم حسنی است که در شمار اصحابِ امام رضا، جواد و هادی علیهم السلام بوده و مورد تمجید فراوان قرار گرفته است. حضرت عبدالعظیم از نوادگان امام حسن مجتبی بود که در شهر مدینه به دنیا آمد. آن حضرت فردی پرهیزگار و اندیشمند بود و از ائمه ی بزرگوار و هم عصر خویش به طور مستقیم، نقل حدیث کرده است. ایشان در زمان امامت امام هادی(ع) به پیشنهاد آن حضرت برای هدایت مردم به ایران مهاجرت کرد و در شهر ری در نزدیکی تهران کنونی مسکن گزید. آمدن حضرت عبدالعظیم به ری، هم نشانه ی وجود تشیع در این شهر بوده و هم خود زمینه ای برای رشد دعوت شیعی شده است. حضرت عبدالعظیم احتمالاً در حدود سال 250 هجری به درجه ی رفیع شهادت نایل شد.
2- ابوبکر محمد انباری فقیه، محدّث، نحوی و لغت شناس بغدادی از نوجوانی به آموختن علوم دینی پرداخت و فراگیری نحو و لغت رانزد پدرش آغازکرد. ابن انباری پس از فراگیری دیگر علوم و دانش ها بر کرسی تدریس نشست و شاگردان زیادی در محضر او کسب علم کردند. وی فقیهی برجسته بود و به ویژه درنحو استادی زبردست و کم نظیر به شمار می رفت. او هم چنین در این مقام ازکلامی گرم وجذاب بهره مند بود. منشور الفواید از جمله تالیفات اوست.
3- ابوعمربن علی شافعی ملقب به نجم الدین و معروف به کاتبی قزوینی از علمای رصد و ریاضیات بود. وی از اساتید علامه حلی و قطب الدین شیرازی و از شاگردان خواجه نصیر طوسی است. وی به همراه دیگر

عالمان، به فرمان هلاکو خان برای شرکت در عمل رصدخانه ی مراغه، احضار شده بود. کاتبی قزوینی به تشیع رغبتی وافر داشت و در حوزه ی درس قزوین تدریس می کرد. برخی از کتب وی عبارت است از: بحرالفوائد، جامع الدقایق در منطق و... .

_ رحلت «تاج العلماء» عالم مسلمان هندی (1312 ق)(1)

_ نطق تاریخی «سید حسن مدرس» علیه «رضاخان» (1343 ق)(2)

5 ربیع الثانی

5 ربیع الثانی

1- سیدعلی محمد بن سلطان العلماء، مشهور به تاج العلماء ازمشاهیر علمای هند بود. او فقیهی عالم، حکیمی متکلم و محدثی آگاه محسوب می شد. وی هم چنین از ادیان گوناگون آگاهی و اطلاع وسیعی داشت به طوری که با صاحب نظران و بزرگان هر دین به مباحثه می نشست. از تاج العلما تالیفات بی شماری بر جای مانده که از میان آن ها می توان به احسن القصص در تفسیر سوره ی یوسف و گوهرشب چراغ در فضیلت نماز اشاره کرد.

2- قرار بود که گروه اقلیت مجلس ششم، رضاخان را به خاطر سوء سیاست داخلی و خارجی، قیام و اقدام علیه قانون اساسی و حکومت مشروطه و توهین به مجلس شورای ملی و نیز تحویل ندادن اموال توقیف شده از محکومان به خزانه ی دولت استیضاح کند. در صبح روز استیضاح، شهید سید حسن مدرس و اعضای اقلیّت مجلس، بیرون از ساختمان مجلس، مورد ضرب و شتم اوباش طرفدار سردار سپه قرار گرفتند. استیضاح کنندگان در اعتراض به این اقدام، در جلسه ی بعد از ظهر که طرح استیضاح بررسی شد، شرکت نکردند و در نتیجه، دولت سردار سپه، رأی اعتماد گرفت. از طرفی سردار سپه نیز برای همسو نگاه داشتن گروه های درون مجلس، با سران هر یک به طور محرمانه زد و بند کرده و برای اجرای برنامه ی آنان، قول مساعد داده بود. مدرس که این جریان را مشاهده می کرد، قصد داشت، رابطه ی ننگین مجلسیان و سردار سپه را به هم بزند و رضاخان را از اکثریت بیاندازد. بنابراین در روز دهم آبان 1303 ش نطق مفصَّل و تاریخی خود را بیان می کند. مدرس در این نطق، از وضع ناگوار کشور صبحت می کند. از حکومت مشروطه و استفاده ای که ملت باید از آن ببرد سخن می گوید. از حکومت سردار سپه و فشارهای غیرقانونی او می نالد و به نمایندگان تذکّر می دهد که اگر بیش از این بخواهند از چنین حکومتی طرفداری و دفاع نمایند، نه تنها به کشور

صدماتی وارد می شود، بلکه خودِ آن ها، زودتر در معرض خطر قرار خواهند گرفت.

ص:101

_ درگذشت «خرقی مروزی» ریاضی دان (532 ق)

_ انتشار روزنامه ی «وقایع اتفاقیه» به دستور امیرکبیر (1267 ق)(1)

6 ربیع الثانی

6 ربیع الثانی

_ درگذشت ادیب متکلم «میرسید شریف جرجانی» (816 ق)(2)

_ تولد «ابن ایاس» مورخ مشهور مصری (852 ق)(3)

1- نخستین روزنامه ی فارسی زبان ایران در ابتدا «اخبار دارُ الخلافه» نام داشت و از شماره ی دوم به وقایعِ اتّفاقیّه تغییر نام یافت. انتشار این روزنامه در سومین سال سلطنت ناصرالدین شاه قاجار و به دستور میرزاتقی خان امیرکبیر، صدر اعظم با کفایت آن دوره آغازشد. مدیریت و سردبیری این روزنامه بر عهده ی حاج میرزا تذکره چی بود و اخبار آن هم تحت نظارت امیرکبیر گردآوری می شد. مطالبی که در این روزنامه چاپ می شد اخباری از دولت ایران، جهان و ترجمه ی مقالات علمی از مطبوعات اروپا و نیز آگهی بود. چهل و یک شماره ازاین روزنامه در عصر صدارت امیرکبیر منتشر شد و چهل و نهمین شماره ی آن حاوی خبر قتل این شخصیت کاردان و میهن دوست بود. وقایع اتفاقیه تا 472 شماره منتشر شد و بعدها تحت نام های دیگری از جمله روزنامه ی دولت عِلیّه ی ایران منتشر گردید.

2- سیدعلی بن محمد بن علی حسینی معروف به میرسید شریف جرجانی استرآبادی الاصل در گرگان به دنیا آمد. وی از بزرگان علما و متکلمین حکمای اهل سنت و دارای فهم عمیق و فکر دقیق است. وی از شاگردان قطب الدین رازی و از معاصرین ملاسعد تفتازانی و دارای تالیفات گوناگونی می باشد که الاصول المنطقیه، الترجمان فی لغات القرآن و تعریفات و نیز صرف میر از آن جمله اند. سید شریف بعدها از آن همه علوم ظاهری رسمی که داشته، منصرف شد و قدم به دایره ی سیر و سلوک گذاشت و در حلقه ی درس و تذهیب خواجه علاءالدین نقشبند و دیگر مشایخ آن طریقت جای گرفت. وفات وی در شیراز روی داد.

3- محمد بن احمد بن ایاس معروف به ابن ایاس مکنی به ابوالبرکات است. او برای نقل اخبار، آن ها را با نثر ساده و بدان شکل که در زبان محاوره نقل می شد به رشته ی تحریر درمی آوَرد و قواعد دستور زبان را در آن ها رعایت نمی کرد. این شیوه، آثار ابن ایاس را از لحاظ زبان شناسی و مطالعه ی تحول زبان عربی حائز اهمیت ساخته است. مهم ترین اثر تاریخی او کتاب بدایع الزهور فی وقایع الدهور درباره ی تاریخ سرزمین مصر از روزگار کهن تا حدود سال های درگذشت مؤلف است. همچنین از شرح احوال سلاطین مصر، تاسیس و افتتاح بناها و بروز بیماری های مهلک در این کتاب، مطالب ارزشمندی به چشم می خورد.

7 ربیع الثانی

7 ربیع الثانی

_ تولد «ملاقطب» منجم ودانشمند (634 ق)(1)

_ شورش صربستان علیه امپراتوری عثمانی (1230 ق)(2)

_ درگذشت «ابن حاج» ادیب و فقیه مسلمان (1232 ق)(3)

8 ربیع الثانی

8 ربیع الثانی

_ ولادت باسعادت حضرت امام حسن عسکری(ع) در سامرا (232 ق)(4)

1- قطب الدین محمود بن ضیاءالدین مسعود کازرونی معروف به ملاقطب در کازرون از شهرهای استان کنونی فارس به دنیا آمد. قطب الدین محمود، در طول حیات خود سفرهای بسیاری کرد. وی به هنگام تاسیس رصدخانه ی مراغه به جمع دانشمندان مراغه پیوست و مدتی باخواجه نصیرالدین طوسی در این رصدخانه همکاری نمود. ملاقطب پس از سفرهایی به قونیه، مصر و شام در سال 696 ق به تبریز بازگشت. قطب الدین محمود آثار متعددی از خود به جای گذاشته که از میان آن ها می توان به نهایهُ الادراک، شرح قانون ابن سینا و شرح حکمهُ الاشراق سهروردی اشاره کرد.

2- دومین شورش صربستان علیه امپراتوری عثمانی که از حمایت روسیه برخوردار بود، ابتدا در منطقه ی تاکاویه به رهبری میلوش اوبرنویچ شکل گرفت و سپس به سراسر صربستان گسترش یافت. پس از درگیری های متعددی که بین صرب ها و نیروهای عثمانی روی داد، سرانجام پیمان صلحی میان طرفین منعقد شد. به موجب این پیمان، صربستان به عنوان یک امارتِ تابع عثمانی به رسمیت شناخته شد و اجازه ی تاسیس مجمعی از نمایندگان صرب ها را یافت. امپراتوری روسیه همواره به شورش ملل تابع امپراتوری عثمای در بالکان دامن می زد و سعی می کرد امپراتوری عثمانی را تضعیف کند.

3- ابوالفیض حمدون بن عبدالرحمن معروف به «ابن حاجّ» مفسر، ادیب و فقیه مسلمان در سال 1174 ق در شهر فاس در مراکش امروزی متولد شد و در همان جا پرورش یافت. او آموزش علوم ادبی و دینی را نزد اساتید معروف آن عصر فرا گرفت و در جریان سفر حج با عالمانی چون شیخ مرتضی انصاری ملاقات و از محضر آن ها کسب علم کرد. از ابن حاج تالیفات متعددی در فقه، کلام، تفسیر، منطق و سایر علوم به جای مانده که غالبا به صورت چاپی است.

4- دوران امامت امام حسن عسکریع دورانی حساس و متفاوت بود. امام از جوانی تحت نظر خلفای جورِ عباسی قرار داشت تا جایی که از پانزده سالگی و در زمان حیات پدر بزرگوار خویش نیز به زندان برده شد. آن امام همام، به مقتضای زمان، رسالت خویش را به انجام می رساند و کار امامت را به پیش می برد. همچنین وظیفه ی سنگینِ آماده ساختن شیعیان برای امامت و غیبَت امام زمان، نیز بر عهده ی آن حضرت بود. یکی از مهم ترین کارهای امام حسن عسکری، همانند پدر و اجداد طاهرینَش، تربیت شاگرد و حفظ فقه تشیُّع و اندیشه ی ناب اسلام در برابر دشمنان و مخالفان بود تا آن جا که بیش از 260 نفر را از شاگردان آن امام نام برده اند. امام حسن عسکریع در کنار کارهای علمی، مجموعه ای از تفسیر، روایات، معارف اسلامی و عقاید را نیز تألیف نمود که تفسیر و مواعظِ قصار از آن جمله اند.

ص:103

_ درگذشت «حارث بن ابی العلا سعید بن حمدان» شاعر عرب (357 ق) (1)

_ آغاز حملات شاه عباس صفوی برای تصرف آذربایجان از دست دولت عثمانی (1011ق) (2)

_ تولد حکیم بزرگ «سید مرتضی کشمیری» (1268 ق) (3)

1- ابن ابی العلا معروف به ابوفراس از امرای آل حمدان و در عین شاعری، فرد جنگجو و از یاران نزدیک سیف الدوله حاکم حَلَب و یکی از فرماندهان سپاه او بود. این شاعر و نویسنده ی عرب، زمانی که سایر شعرا در کار مدح و ستایش بنی عباس بودند، قصاید خود را در هجو و بیان مظالم آنها می سرود. او را شاعر اهل بیت پیامبر نیز گفته اند. ابوفراس حمدانی در جریان یکی از جنگ ها با رومیان به اسارت دشمن درآمد و پس از چهار سال اسارت، آزاد شد. پس از مرگ سیف الدوله با پسر سیف الدوله اختلاف پیدا کرد و به همین دلیل ابوفراس را در 37سالگی به قتل رساند. بدن وی هم چنان بر روی خاک ماند تا این که پس از مدتی بدنش را دفن کردند.

2- چون شاه عباس صفوی خود را از نظر قوای نظامی نیرومند یافت به فکر بازپس گیری شهرهایی افتاد که در شمال غربی ایران به عثمانی ها واگذاشته بود. نخست به تبریز حمله برد و از آن جا به ایروان تاخت و از آن به بعد شهرهای غربی ایران را از دست عثمانی ها خارج ساخت و به ایران ملحق گردانید.

3- سیدمرتضی کشمیری نزد دایی و والد بزرگوارش به کسب علوم دینی پرداخت و در سنین نوجوانی به درجات علمی نایل گردید. در سال 1284 قمری همراه دایی خویش به عتبات عالیات عزیمت نمود. وی در آنجا از حوزه ی درس علامه سیدمحمد عباس تستری، آخوند ملامحمد اردکانی، میرزا حبیب اللّه رشتی و میرزا محمد حسن شیرازی بهره برد و به مقام عالی علمی رسید. سید دارای شخصیت عرفانی و دارای کرامات عجیبی بوده است.

_ پایان محاصره ی شهر تبریز در جریان نهضت مشروطیت (1327 ق)(1)

_ رحلت عالم ربانی «شیخ الشریعه ی اصفهانی» مدرس بزرگ حوزه ی علمیه ی نجف (1339 ق)(2)

9 ربیع الثانی

9 ربیع الثانی

_ شهادت «نجیب الدین سمرقندی» دانشمند خراسانی (610 ق)(3)

1- پس از به قدرت رسیدن محمدعلی شاه و بی اعتنایی او به مشروطه، مردم تبریز دست به قیام زده و با رهبری باقرخان و ستارخان ندای مشروطه سر دادند. پس از آن تبریز توسط قوای دولتی ماه ها به محاصره درآمد ولی توفیقی جهت تصرف شهر، برای شاه به دست نیامد. مقاومت سرسختانه ی مردم تبریز ده ماه به طول انجامید و سرانجام در ربیع الثانی 1327 ق هنگامی که سربازان روس به بهانه ی حمایت از خارجیان وارد این شهر شدند، این محاصره پایان یافت.
2- ملافتح اللّه اصفهانی معروف به شیخ الشریعه در دوازدهم ربیع الاول سال 1266 ق در اصفهان به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات در اصفهان و مشهد، در سال 1295 ق راهی نجف اشرف گردید و از محضر عالمانِ گرانقدری همچون ملااحمد سبزواری، محمد حسین کاظمینی و میرزا حبیب اللّه رشتی استفاده برد. از شاگردان او می توان آیات عظام: محمد تقی خوانساری، عبدالکریم حائری یزدی، محمدحسین بروجردی، سید ابوالقاسم خویی، سید شهاب الدین مرعشی نجفی، سید محسن حکیم و محمد علی شاه آبادی را نام برد. شیخ الشریعه با توجه به اقتضائات زمان وارد میدان عمل می شد و در امور سیاسی متعددی دخالت مستقیم داشت. ایشان یکی از رهبران اصلی نهضت اسلامی مردم عراق علیه استعمار انگلستان در سال 1920 م بود. شیخ الشریعه، برای ارتقاء سطح علمی طلاب، کتابخانه ی مهمی ایجاد کرد که دانش پژوهان از آن استفاده می کردند. این عالم ربانی در 73 سالگی بدرود حیات گفت و در حرم امام علیع به خاک سپرده شد.

3- ابوحامد نجیب الدین علی بن عمر سمرقندی، پزشک و داروشناس مسلمان، در طبّ بسیار حاذق بود و تحقیقات جامعی در زمینه ی داروها انجام داد. هم چنین کتب و رسالات متعددی درباره ی داروهای مختلف به رشته ی تحریر درآورد. یکی از مهم ترین تالیفات این پزشک برجسته، الاسبابُ و العَلامات نام دارد که در باب علت ها و علائم بیماری هاست. از دیگر آثار ارزنده ی سمرقندی می توان به کتاب الالباب در علم طبّ اشاره کرد. این طبیب خراسانی سرانجام در حمله ی مغول ها به هرات، کشته شد.

_ درگذشت شیخ «ابوالبقاء» معروف به «عُکَبَّری» پزشک معروف مسلمان (616ق)(1)

_ اتصال آب کوه رنگ به زاینده رود به امر شاه عباس (1012 ق)

_ رحلت آیت اللّه «سید حیدر حلّی» (1304 ق)(2)

_ درگذشت عالم بزگوار آیت اللّه «میرزا عبدالرحیم نهاوندی» (1304 ق)(3)

10 ربیع الثانی

10 ربیع الثانی

_ وفات کریمه ی اهل بیت، حضرت فاطمه ی معصومه(س) در قم (201 ق)(4)

1- ابوالبقاء، عبداللّه بن حسین بن عبداللّه عُکَبَّری بغدادی، عالم در ادبیات، فقه و تفسیر و اصول بود. وی علوم عربی را نزد ابن خشاب و یحیی بن نجاح و حدیث را نزد ابویَعلی فراء آموخت. وی در کودکی به علت بیماری آبله نابینا گشت. گوینده کتب را بر او می خواندند و او مطالب را در ذهنِ خویش فراهم می آورد و سپس به کاتب، املا می کرد. ابوالبقاء دارای حافظه ای نیرومند بود و کتاب های متعددی به همین روش نگاشت. شرح مُفَصَّل زمخشری، اعراب القرآن موسوم به تفسیر التبیان، اعراب الحدیث و... از جمله آثار اوست. وی در بغداد مدفون گشت.
2- ابوالحسن سیدحیدر بن سلیمان بن داود حلی حسینی، نه تنها نخستین شاعر عصر خود، بلکه امام شعرای عراق به شمار می رود. فصاحت بیان و قوت ایمان داشت و به جهت کثرت اشعاری که در مناقب و مراثی اهل بیتع سروده است به شاعر اهل بیت شهرت دارد. الدُّرُّ الیَتیم و العَقدُ المُفَصَّل از آثار اوست. وی در پنجاه و هشت سالگی وفات یافت.
3- آیت اللّه میرزا عبدالرحیم نهاوندی از علمای امامیه و از شاگردان صاحب جواهر و شیخ مرتضی انصاری و در فقه، اصول، شعر و ادبیات و فنون آن بسیار ماهر بود. ایشان در نجف به تدریس اشتغال داشت و در ادامه به اصرار برخی از بزرگان، در تهران اقامت گزید و در مدرسه ی

مروی درس گفت. کتاب حاشیه ی رسایل شیخ انصاری توسط این عالم ربانی به رشته ی تحریر درآمده است. ایشان در حرم مطهر حضرت معصومهس مدفون می باشد.

4- حضرت فاطمه ی معصومهس، خواهر گرامی امام رضا(ع) در سال 173 ق در مدینه به دنیا آمد. ایشان بانویی سخنور، معلمی توانا و در زهد و تقوا برجسته بود. حضرت معصومه(س) یک سال پس از ورود برادرش به خراسان به قصد دیدار وی از مدینه به سمت خراسان حرکت کرد، اما پس از حوادثی که در شهر ساوه برای آن حضرت پیش آمد، بیمار شد. چون حضرت معصومه در شرافت و فضیلت شهر قم احادیثی را از پدران خود شنیده بود، عزم این شهر کرد و پس از هفده روز توقف در قم، به ملکوت اعلی پیوست. آن حضرت در قم مدفون است و آرامگاه با شکوه دختر امام موسی کاظم(ع) در قم، محفل و زیارتگاه مردم ودانشمندان با فضیلت است. همچنین حوزه ی مهم علمی و دینی قم در کنار حرم ایشان شکل گرفته است.

_ تولد امام حسن عسگری(ع) به روایتی (232 ق)

_ تولد «نَرشَخی» دانشمند و نویسنده ی شهیر (286 ق)(1)

_ درگذشت «رضا قلی خان هدایت» رئیس مدرسه ی دارالفنون (1288 ق)(2)

_ به توپ بستن گنبد مطهر حَرم حضرت امام رضا(ع) توسط سربازان روسیه (1330ق)(3)

1- ابوجعفر محمد بن جعفر معروف به نَرشَخی از مورخانِ قرن چهارم هجری قمری به شمار می رود. وی کتاب تاریخ بخارا را به زبان عربی به نام امیر نوح بن نصر سامانی تألیف کرد. نَرشخی در سال 347 ق در 61 درگذشت.
2- رضاقلی خان پسر محمد هادی نور تهران از ادبا و مورخین و شعرای نامی اواخر قرن سیزدهم هجری می باشد. وی از ابتدای جوانی طبعی موزون داشت و بعدها به «هدایت» تخلُّص کرد. وی از طرف فتحعلی شاه قاجار به خان و امیرالشعراء ملقب شد و در زمان ناصرالدین شاه به سفارت خوارزم تعیین گردید. وی سپس به ریاست مدرسه ی دارالفنون رسید و به تحقیق و تالیف مشغول گشت. اَجمَل التواریخ، روضهُ الصَّفای ناصری، و رِیاضُ العارفین از جمله تالیفات اوست.
3- پس از تشکیل ژاندرمری مخصوص خزانه داری کل ایران توسط مورگان شوستر آمریکایی، دولت روسیه که این اقدام را مخالفت مطامع خود در ایران می دانست، طی اولتیماتومی به دولت ایران، خواستار اخراج شوستر از ایران و نیز استخدام اتباع خارجی با اجازه ی دُوَل روس و انگلیس شد. در پی ردّ این اولتیماتوم دخالت آمیز توسط مجلس شورای ملی، قوای روسی مستقر در تبریز وارد قزوین شدند. هم چنین یکی از دست نشاندگان دولت روس در مشهد به نام یوسف هراتی به تحریک روس ها، شورشی مصنوعی در مشهد به پا کرد. قوای روس نیز به بهانه ی این که جانِ اتباع آن ها در خطر است به شهر مقدس مشهد وارد شدند و سپس برای تهدید دولت ایران و نیز بی احترامی به عقاید و احساسات مذهبی مردم، حرم مطهر امام رضاع را به توپ بستند و جنایتی دیگر آفریدند. در اثر شلیک توپخانه، به سَردَرها و گلدسته های حرم رضوی،

خسارات فراوانی وارد آمد. هم چنین خزانه ی حضرتی را به بانک روس منتقل کرده و اشیای قیمتی حرم را به غارت بُردند. پس از آن، مقداری از اموال را برگردانده ولی متولی حرم را با تهدید به مرگ وادار کردند که تصدیق کند که تمام خزانه را تحویل گرفته است. علاوه بر این، عده ی بسیاری از مردم مشهد در این تهاجم وحشیانه کشته و مجروح شدند.

11 ربیع الثانی

11 ربیع الثانی

_ درگذشت ابوعلی خیاط، دانشمند و ریاضیدان مسلمان (220 ق)(1)

_ تولد «ابن خَلْکان» قاضی، مورخ و ادیب شهیر عَرب (608 ق)(2)

12 ربیع الثانی

12 ربیع الثانی

_ شروع خلافت «سفاح عباسی» به روایتی (132 ق)(3)

1- ابوعلی خیاط، منجم و ریاضی دان مسلمان، نزد متخصصین در علوم ریاضی و نجوم از مقام والایی برخوردار بود و نامش در کتاب دانشمندان طراز اول و مشهور جهان، آورده شده است. ابوعلی خیاط تالیفات متعددی دارد که کتاب المَوالید و نیز سِیَرُالاعمال از آن جمله اند. تعدادی از کتاب های این دانشمند برجسته ی مسلمان به زبان لاتین ترجمه شده است.
2- احمد بن محمد بن ابراهیم بن ابی بکر بن خلکان، ملقب به شمس الدین و مشهور به ابن خلکان از مشاهیر مورخین و قضات و علمای نامی قرن هفتم هجری، از معاصرین خواجه نصیرالدین طوسی، محقق حلّی و علامه ی حلّی می باشد. وی در نواحی اطراف موصل در عراق زاده شد. در ابتدا از پدر و دیگر بزرگان وقت، فقه و ادبیات را آموخت و سپس به مصر و شام مسافرت کرد و به تعلیم وتعلم پرداخت. ابن خَلکان در مصر قضاوت نمود و بعدها قاضی القضات دمشق گردید. وفیات الاعیان و تاریخ ابن خلکان از جمله تالیفات اوست. ابن خلکان در رجب سال 681 هجری در 73 سالگی درگذشت و در دمشق مدفون گردید.
3- عباسیان با همکاری ابومسلم خراسانی و سپاه او، مروان دوم، آخرین حاکم اموی را به قتل رسانده و حکومت امویان را سرنگون کردند. اما بنی عباس نیز مانند امویان، سال ها با ستمگری بر جان و مال مردم کشورهای اسلامی سلطه یافتند و تا سال 656 ق به مدت بیش از پانصد سال

حکومت کردند. در این روز ابوالعباس عبداللّه بن محمد معروف به سفاح به معنی خون ریز، اولین خلیفه ی عباسی بر مسند خلافت نشست.

_ قیام تاریخی مردم اصفهان علیه عمّال «امیرتیمور گورکانی» (789 ق) (1)

_ درگذشت «میرزا مهدی الهی قمشه ای» حکیم قرآنی (1393 ق)(2)

13 ربیع الثانی

13 ربیع الثانی

_ وفات «ابن هِشام» مورخ شهیر عرب (218 ق)(3)

1- امیرتیمور، مالی را از اصفهان طلب کرد که علمای اصفهان از تیمور امان خواستند و تعهد کردند که آن مال را تسلیم تیمور کنند. تیمور برای این کار عده ای از امرای خود را به اصفهان فرستاد. این افراد در گرفتن اموال از مردم به ناموس مردم نیز تعدی کردند. این عمل آن ها، مردم اصفهان را به شورش واداشت. بنابراین گماشتگان تیموری به بدترین وضعی توسط مردم کشته شدند. تیمور نیز به اصفهان حمله کرد و دستور قتل عام مردم آنجا را صادر نمود.

2- میرزا مهدی الهی قمشه ای در سال 1319 ق در قمشه شهرضا به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات در زادگاه خود، راهی اصفهان گردید. وی از شاگردان آیت اللّه شهید سید حسن مدرس بود و استفاده ای وافر از ایشان نمود. همچنین آقابزرگ حکیم، حاج آقا حسین قمی، شیخ اسداللّه یزدی، حاج میرزا حسین فقیه سبزواری و... از دیگر اساتید وی بودند. ایشان در تهران در مدرسه ی سپهسالار (شهید مطهری فعلی) به تدریس پرداخت و همزمان در درس استاد ابوالحسن جلوه شرکت می کرد. ترجمه ی تفسیر گونه ی ایشان از قرآن از جمله مشهورترین آثار حکیم الهی می باشد. سرانجام در حالی که به اصلاح خلاصه التفاسیر خود مشغول بود، در دوازدهم ربیع الثانی 1393 ق دعوت حق را لبیک گفت و در جوار بارگاه حضرت معصومه آرمید.

3- ابومحمد عبدالملک بن هِشام معروف به ابن هِشام، مورّخ نامی عرب در بصره در جنوب عراق به دنیا آمد و بیشتر ایام عمر خود را به مطالعه درباره ی زندگی پیامبر بزرگ اسلام حضرت محمدص سپری کرد. او در علم نحو نیز عالمی برجسته بود و با شعر و ادب آشنایی داشت. اما شهرت

اصلی ابن هشام به جهت تالیف کتاب السیرَةُ النَّبویّه است که به نام وی سیره ی ابن هِشام خوانده می شود. این کتاب از منابع مهم درباره ی زندگی حضرت محمد صلی الله علیه و آله به شمار می رود.

ص:109

_ درگذشت «مُعِزُّالدّوله دیلَمی» فرمانروای آل بویه (356 ق)(1)

_ درگذشت «ابوسعید بهادرخان» آخرین ایلخان مغول در ایران (736ق) (2)

_ تصرف شهر قزوین توسط نیروهای انقلابی نهضت جنگل (1327 ق)

14 ربیع الثانی

14 ربیع الثانی

_ قیام «مختار ثقفی» به خون خواهی امام حسین(ع) (66ق)(3)

1- ابوالحسن احمد بن بویه، معروف به مُعزُّالدوله دیلمی یکی از سه برادر آل بویه بود که در سال 334 ق بغداد را فتح کرد و «المُستَکفی» خلیفه ی عباسی را به اطاعت خود درآورد. مردم در دوره ی این خلیفه، وضع ناگواری داشتند و از طرف دستگاهِ حکومت، مورد تعدی و ستم قرار می گرفتند. ولی در زمان فرمانروایی بیست و دو ساله ی معزالدوله، این وضعیت بهبود یافت، زیرا او به امور فرهنگی و ادبی اهتمام داشت و زمینه را برای پرورش دانشمندان فراهم می ساخت. علاوه بر این، معارف و علوم اهل بیت پیامبر _ علیهم السلام _ در عصر معزالدوله، رواج یافت.
2- ابوسعید بهادرخان فرزند و جانشین اُلجایتو و آخرین فرمانروای ایلخانان مغول در ایران بود. ابوسعید در نوجوانی حکومت خراسان را به عهده گرفت و با کمک فرماندهان و یارانش، نواحی مازندران و بلخ را به قلمرو حکومت ایلخانان مغول افزود. او سرانجام در سال 716 ق در پی مرگ پدرش اُلجایتو، در سلطانیه واقع در شمال غرب ایران بر تخت سلطنت نشست و غیاث الدین محمد را که در اداره ی امور از تدبیر و شایستگی برخوردار بود به وزارت منصوب کرد. ابوسعید بهادرخان به اسلام علاقه نشان می داد و به علمای دین احترام می گذاشت. وی شاعران و نویسندگان را نیز گرامی می داشت و خود در سرودن شعر از ذوق قابل توجهی برخوردار بود. از این رو این دوران را می توان از دوره های رونق فرهنگ و ادب اسلام در ایران دانست. ابوسعید در اواخر سال 735 جهت جنگی به آذربایجان رفت که به علت بیماری، در آن منطقه جان سپرد. با مرگ ابوسعید بهادُرخان، دوره ی سلسله ی ایلخانان بزرگ مغول به پایان

رسید. از آن پس، تخت ایلخانی، بازیچه ی دستَ امیرانی گردید که با یکدیگر در به دست آوردن قدرت، رقابت می کردند و هر کدام از ایشان، یکی از شاهزادگانِ مغول را برای اجرای مقاصد خویش، آلت دست خود کرده بود.

3- پس از شهادت امام حسینع و قیام توابین، نفرتی عمیق از بنی امیه در میان مسلمین ایجاد شد. با شکست قیام توابین، باقی مانده ی آن ها به گرد مختار بن ابوعبیده ثقفی جمع شدند. مختار به داعیه ی خون خواهی امام حسین و دعوت به محمد حنفیه برادر آن حضرت، در کوفه قیام کرد و آن شهر را تصرف نمود. مختار قاتلان و کسانی را که در شهادت امام حسین(ع) نقش داشتند به قتل رساند و انتقام اهل بیت را از اشقیای زمان گرفت. مختار ثقفی حدود یک سال بر کوفه حکومت کرد امّا از سپاهیان مصعب بن زبیر شکست خورد و کشته شد.

ص:110

_ درگذشت «اللّه وردیخان» از سرداران شاه عباس (1023 ق)(1)

_ تولد «محمدعلی شاه قاجار» در تبریز (1289 ق)(2)

_ رحلت حکیم عارف «محمدرضا مهدوی قمشه ای» (1388ق)(3)

15 ربیع الثانی

15 ربیع الثانی

_ درگذشت «ابوعلی حاتمی» ادیب و عالم مسلمان (388 ق)(4)

1- اللّه وردیخان از سرداران دوره ی صفویه، از اهالی گرجستان بود. در جوانی به غلامی فروخته شد و سرانجام به خدمت شاه طهماسب صفوی درآمد. اللّه وردیخان در سال 1004 ق به سبب لیاقت و کفایتی که از خود در دربار صفوی نشان داد، به فرمان شاه عباس به امیر الامرایی حکومت فارس برگزیده شد. او در مدت زمان کوتاهی به سرداری سپاه قزلباش منصوب شد و خدمات زیادی به دولت صفویه کرد. او که فرماندهی کل سپاه ایران در زمان شاه عباس را بر عهده داشت در جنگ های متعددی از قبیل لار، بحرین، بغداد و غرب ایران، رشادت های فراوانی از خود نشان داد. اللّه وردیخان اقدامات اجتماعی و رفاهی ارزنده ای انجام داده است که از آن میان می توان به بنای پُل اللّه وردیخان یا سی و سه پُل بر روی رودخانه ی زاینده رود در اصفهان اشاره کرد که هنوز پس از گذشت قرن ها، یکی از زیباترین و مستحکم ترین آثار باستانی جهان است.

2- محمدعلی میرزا درتبریز به دنیا آمد. پدرش مظفرالدین شاه و مادرش ام الخاقان دختر میرزا تقی خان امیرکبیر بود. وی از سال 1313 ق ولیعهد ایران و فرمانروایی کل آذربایجان را بر عهده داشت.

3- محمدرضا بن ابوالقاسم قمشه ای متخلص به صهبا، حکیم، عارف، مدرس و شاعر متولد در قمشه، ساکن و متوفی در تهران بود و حکمت و عرفان تدریس می کرد. از جمله اساتید او ملامحمدجعفر لاهیجی و آقاسیدرضی مازندرانی را می توان نام برد. الاسفار الاربعه، الخلافه الکبری، و دیوان اشعار از اوست.

4- ابوعلی محمدبن مظفر مشهور به حاتمی یا بغدادی، علوم ادبی و لغت شناسی را نزد ابن دُرَید و ابوعمر فرا گرفت و پس از اندوختن دانش

بسیار در این زمینه ها، تدریس این دروس را در بغداد آغاز کرد. حوزه ی درس حاتمی بسیار پرمحتوا بود به طوری که قاضی تنوخی و دیگر علمای بزرگ آن دوران در حوزه ی درس وی شرکت می جُستند. از تالیفات حاتمی می توان به کتاب حاتمیّه در عیوب و نواقص سروده ها و اشعار شاعران معاصرش، اشاره کرد.

_ درگذشت آیت اللّه «شیخ محمدعلی سیبویه» (1322 ق)

16 ربیع الثانی

16 ربیع الثانی

_ رحلت فقیه جلیل «ابوالقاسم عبدالکریم بن هوازن قشیری» (465 ق) (1)

17 ربیع الثانی

17 ربیع الثانی

_ درگذشت «ابن رضوان» فقیه و ادیب مسلمان اَندلس (657 ق)

_ تولد «عبدالقادر بَدَوانی» متخلّص به «قادری» مورخ معروف هندی (947 ق)(2)

_ انتشار «روزنامه ی صور اسرافیل» در صدر مشروطیت (1325 ق)(3)

1- عبدالکریم بن هوازن بن عبدالملک از قبیله ی قُشیری و ملقب به زین الاسلام یا شیخ الاسلام، مُکنّی به ابوالقاسم، از بزرگان علمای قرن پنجم هجری می باشد. وی فقیه، محدث، مفسر، عارف، ادیب، اصولی، کاتب، شاعر و در علوم عقلی و نقلی متبحّر بود. التَّیسیر فی التَّفسیر، الرِّسالَه القُشَیریّه و مُختَصَرُ المُحَصَّل ازتالیفات اوست. وی هشتاد و نه سال عمر کرد و در نیشابور وفات یافت و در نزد قبر شیخ طریقتِ خود، ابوعلی دقاق، مدفون گردید.
2- عبدالقادر بَدَوانی در دربار اکبر شاه تیموری، منصب قضاوت داشت، اما اوضاع نامناسب دربار را تحمل نکرد و از کار دست کشید. قادری، بعدها مامور ترجمه ی کتاب های زبان سانسکریت و جمع آوری آن ها بود، اما کارش ناتمام ماند و مورخان دیگر، آن را به پایان رساندند. عبدالقادر از اندیشمندان پرکار زمان خویش به شمار می رفت و ترجمه ها و تالیفات زیادی از او بر جای مانده است. از مهم ترین آثار اوکتاب مُنتَخَبُ التَّواریخ معروف به تاریخ بَدَوانی می باشد.

3- مجله ی هفتگی صور اسرافیل که به مدیریت میرزا جهانگیر خان شیرازی و با همکاری میرزا قاسم خان تبریزی و دهخدا منتشر می شد یکی از برجسته ترین نشریه های دوران مشروطه بود. در دوره ی انتشار روزنامه ی صور اسرافیل، این روزنامه به مشکلاتی دچار شد. از جمله آن که چندین بار نویسنده ی او را تکفیر کردند و بساط روزنامه را فروپیچیدند. میرزا جهانگیرخان شیرازی، این روزنامه را در تکمیل معنی مشروطیت و حمایت از مجلسِ شورای ملی و یاری روستائیان، ضُعفا، فقرا و مظلومین، انتشار می داد. این روزنامه سرانجام پس از کشته شدن میرزا جهانگیرخان صور اسرافیل به دستور محمدعلی شاه قاجار تعطیل شد. پس از آن در سال 1337ق، مجدّدا سه شماره به همت علامه دهخدا در سوئیس انتشار یافت و سپس برای همیشه تعطیل گردید. تا آن وقت، ادبیات و انشاء ایرانی عموما و روزنامه ها خصوصا، به طرز نگارش قدیم، حاوی الفاظ مُسَجَّع، بی حقیقت و بدون معنی و خالی از سود و اثر بود، اما روزنامه ی صور اسرافیل به زبان مردمِ همان زمان نوشته می شد و حتی از آوردن اصطلاحات و لغات عامیانه اِبا نداشت. از این رو در سبک نثر فارسیِ معاصر تأثیر بسزا کرد. مهم ترین مقالات این روزنامه، مقالات علی اکبر دهخدا بود که تحت عنوان «چرند و پرند» منتشر می شد.

_ درگذشت عالم بزرگوار «ملا قربانعلی زنجانی» معروف به «حجت الاسلام» (1328 ق)(1)

_ وفات محدث و رجالی «ملامحمد نخجوانی» (1334 ق)(2)

_ رحلت مدرس برجسته و عالم ربانی آیت اللّه «سید مصطفی صفایی خوانساری» (1413 ق)(3)

1- ملاقربانعلی زنجانی معروف به «حجت الاسلام» از شاگردان شیخ انصاری بود که پس از تحصیل در نجف اشرف به زنجان بازگشت. او ضمن احراز مقام مرجعیت، با سخت کوشیِ تمام به اجرای احکام اسلام، از جمله اقامه ی حدود و اجرای تعزیرات می پرداخت. ملاقربانعلی از چنان نفوذ و موقعیتی در منطقه برخوردار بود که عدم همراهی وی با جریان مشروطه ی غیر مشروعه، باعث گردید تا نهضت در آن منطقه تاثیر چندانی نداشته باشد. او هیچ گاه به ملاقات حاکمی نرفت و هیچ حاکمی را نیز به حضور نمی پذیرفت.

2- ملامحمد علی نخجوانی، فقیه، اصولی، محدث، رجالی و عالم شیعیِ زمان خود بود. وی از شاگردان حاج میرزا حبیب اللّه رشتی، فاضل ایروانی و فاضل شرابیانی بود که بعد از وفات شرابیانی، مرجع تقلید قفقازیان و جمع فراوانی از دیگر بلاد شیعه گردید. آیت اللّه نخجوانی در 66 سالگی در کربلای معلی وفات یافت و در صحن مقدس امام علیع دفن شد. حاشیه بر رسائل و حاشیه بر مکاسب شیخ انصاری، از آثار اوست.

3- آیت اللّه سید مصطفی صفایی خوانساری در سال 1321 ق 1281 ش در خوانسار به دنیا آمد. پس از فراگیری دروس مقدماتی حوزه، در محضر اساتید بزرگی همچون: شیخ عبدالکریم حائری یزدی، سید ابوالحسن رفیعی قزوینی و میرزا محمدعلی شاه آبادی حاضر شد و در نجف در حلقه ی درس حضرات آیات سیدابوالحسن اصفهانی و میرزای نایینی شرکت جُست. آیت اللّه صفایی خوانساری اجازات متعدد اجتهاد و روایی را از حضرات آیات حائری، بروجردی و اصفهانی دریافت کرد. سرانجام این عالم ربانی در 92 سالگی در تاریخ 23 مهر 1371 ش چشم از جهان فروبست و پیکر پاک ایشان در مسجد بالاسر حرم حضرت معصومه(س) به خاک سپرده شد.

ص:113

18 ربیع الثانی

18 ربیع الثانی

_ تولد «محقق حلی» فقیه بزرگ و نامدار شیعی (602 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «میرزا علی شیرازی» (1355 ق)(2)

19 ربیع الثانی

19 ربیع الثانی

_ درگذشت «قابسی» دانشمند و فقیه اسلام (403 ق)(3)

_ درگذشت «ابهری» فیلسوف و منجم ایرانی (663 ق)(4)

1- شیخ جعفر بن شیخ حسن حلی معروف به محقق حلی در سال 602 هجری در حله واقع در عراق به دنیا آمد. وی از ابتدا دارای هوشی سرشار و استعدادی شگرف بود. در محضر پدر، ابن زهره ی حلی، تاج الدین حسن بن علی دربی و دیگران تحصیلات خود را ادامه داد و خود بر مسند تدریس نشست. نام آورانی مانند علامه ی حلی، ابن داود حلی، سید بن طاووس و ابن سعید هَذْلی حلی از جمله دست پروردگان مکتب درس محقق حلی اند. وی مورد احترام خاص خواجه نصیرالدین طوسی بود و خواجه، به او ارج فراوان می نهاد. شرایع الاسلام، المُختصر النافع فی فقهِ الامامیه و آثار دیگر وی چون نگینی در میان کتب اسلامی می درخشند. محقق حلی در سال 676 ق، در هفتاد و چهار سالگی رحلت نمود.

2- آیت اللّه میرزا علی شیرازی، فقه و علوم اسلامی را نزد اساتیدی همچون آیات عظام فشارکی اصفهانی و میرزا محمدتقی شیرازی فرا گرفت و در 22 سالگی به درجه ی اجتهاد نائل آمد. آیت اللّه میرزا علی شیرازی علاوه بر تبحّر در فقه و اصول، در کلام، حکمت، طب، تاریخ و ادبیات نیز از مهارتی درخور تحسین برخوردار بود. ایشان مدتی نیز مرجعیت تقلید جمعی از مسلمانان را بر عهده داشت.

3- علی بن خَلَف قیروانی قابسی، دانشمند، محدث و فقیه مسلمان، در سال 324 ق در قیروان در تونس متولد شد. قابسی در جوانی نابینا گردید،

اما با وجود این، احادیث بی شماری را همراه با اسناد مربوط به آن ها از حفظ داشت. قابسی همچنین در فقه و اصول از دانشی بسیار بهره داشت. و تالیفاتی در این زمینه از خود به یادگار گذاشته است. از آثار قابسی می توان به کتاب «المَهد» در موضوع فقه اشاره کرد.

4- اثیرالدین ابهری فیلسوف، منجم و ریاضی دان برجسته ی ایرانی از مشاهیر حکمای اسلام و از شاگردان امام فخر رازی و کمال الدین بن یونس بود. ابهری بیشتر اوقات عمر خود را به تدریس و تالیف کتاب پرداخت و آثار او باتوجه به صاحبنظر بودن وی در منطق، حکمت، ریاضی و نجوم، از ارزش بسیاری برخوردار است. از این منجم و ریاضی دان ایرانی آثار بسیاری بر جای مانده که از میان آنها می توان به کتاب اصلاح اصول اُقلیدُس و هدایت الحِکمَه اشاره کرد.

_ تولد آیت اللّه «کرباسی» فقیه فاضل (1180 ق)(1)

_ آغاز لشکرکشی «محمدشاه قاجار» به هرات در افغانستان (1253 ق) (2)

_ رحلت مرجع بزرگوار تقلید و عالم کبیر آیت اللّه «سیدصدرالدین صدر» (1373 ق)(3)

1- آیت اللّه حاج محمد ابراهیم خراسانی معروف به کرباسی از علمای فاضل اصفهان بود. علوم مقدماتی را در زادگاهش آغازکرد و در حوزه ی علمیه ی نجف به تکمیل تحصیلات خود پرداخت. آیت اللّه کرباسی پس از بازگشت به زادگاهش به تعلیم و تدریس مشغول شد و به تالیف آثار متعدد پرداخت. این عالم فاضل که در زهد و تقوا نیز معروف بود، کتب و رساله های ارزنده ای از خود به یادگار گذاشته است که از آن جمله می توان به اِشاراتُ الاصول و مناسک حج اشاره کرد. آیت اللّه کرباسی در سال 1262 ق در 82 سالگی در اصفهان دار فانی را وداع گفت.
2- چون در زمان فتحعلی شاه فتح هرات نیمه کاره رها شده بود و محمدشاه نیز می خواست در فتوحات نظامی شهرتی به دست آورد، لذا چون توان رویارویی با روس ها در بازپس گیری ولایات از دست رفته ی قفقاز را در خود نمی دید، قصد تصرف هرات را در سر می پروراند. از این رو در ربیع الثانی 1253 ق به هرات لشکرکشی کرد و آن جا را به محاصره ی خود درآورد. این محاصره با حمایت روس ها صورت گرفت و انگلیس که مستعمره ی بزرگ خود یعنی هند را در خطر می دید، دست به تهدید محمدشاه از طریق نظامی زد. تهدیدات پیاپی انگلستان و نیز طولانی شدن زمان محاصره ی هرات، توان ادامه ی این کار را از اردوی محمد شاه گرفت. سرانجام محمدشاه باسرشکستگی و بدون هیچ نتیجه ای در 18 جمادی الثانی 1254 ق به تهران بازگشت و این عمل موجب سلب حیثیّت ایران گردید.
3- آیت اللّه سید صدرالدین صدر عاملی فرزند سیداسماعیل در سال 1299 ق در خانواده ای اصیل و مشهور به فضل، ادب و تقوا در کاظمین به دنیا آمد. ایشان بعد از عزیمت به کربلا، دروس سطح را در خدمت اساتیدی همچون شیخ حسن کربلایی فرا گرفت. آیت اللّه صدر در سال 1328 ق راهی نجف اشرف گردید و از محضر آیات عظام: آخوند

خراسانی، سید محمد کاظم یزدی و میرزاحسین نایینی بهره مند شد. در سال 1339 به ایران سفر نمود و حدود شش سال در مجاورت حرم مطهر حضرت رضاع به تدریس و ارشاد پرداخت. ایشان بعد از یک سفر به عراق دوباره به مشهد برگشته و به تدریس و اقامه ی نماز در مسجد گوهرشاد پرداخت. آیت اللّه صدر با پیشنهاد آیت اللّه العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی مؤسس حوزه ی علمیه ی قم، به شهر قم آمده و پس از فوت حاج شیخ، به یاری آیت اللّه سیدمحمدتقی خوانساری و آیت اللّه سیدمحمد حجت کوه کمره ای، سرپرستی حوزه را به عهده گرفته و به حفظ و توسعه ی آن پرداختند. اصول دین، حاشیه بر کفایهُ الاصول و خُلاصهُ الفُصول از جمله تألیفات این مرجع بزرگ دینی است. آیت اللّه سید صدرالدین صدر، پدر بزرگوار امام موسی صدر، رهبر شیعیان لبنان می باشد. سرانجام این عالم ربانی در 74 سالگی بدرود حیات گفت و در مسجد بالاسرِ روضه ی منوره ی حضرت معصومه(س) در کنار آیت اللّه حائری یزدی، به خاک سپرده شد.

20 ربیع الثانی

20 ربیع الثانی

_ تولد «حاج لطفعلی بیگ آذربیگدلی» شاعر و ادیب (1134 ق)(1)

_ درگذشت آیت اللّه «شیخ هاشم قزوینی» مدرس برجسته ی حوزه ی علمیه ی مشهد (1381ق)(2)

1- لطفعلی بیگ آذربیگدلی از شاعران معروف ایران در قرن دوازدهم هجری است. وی با هاتف و مشتاق اصفهانی و استادان دیگری که دوره ی بازگشت ادبی را آغاز کردند، معاصر بود. چندی در خراسان و اصفهان و شیراز گذراند و مدتی مداح جانشینان نادرشاه و سپس ستایش گر کریم خان زند بود تا این که در سال 1195 ق درگذشت. وی در قصیده، غزل و ترانه به روش شاعران قدیم پارسی گوی می سروده و در این کار موفق بوده است. منظومه ی یوسف و زلیخا و نیز تذکره ی آتشکده از آثار مهم اوست. هم چنین لطفعلی آذر در سخن سرایی، شعرشناسی و اطلاع بر احوال و اشعار شعرا تبحّری بسزا داشت.
2- آیت اللّه شیخ هاشم قزوینی، عالمی ربانی و متفکری عمیق و زاهدی وارسته بود. مقدمات را در قزوین فرا گرفت و برای تکمیل تحصیلات به اصفهان رفت و در سی سالگی در مشهد از محضر اساتیدی چون آقا حسین قمی و حاج میرزا محمد آقازاده ی خراسانی استفاده کرد. ایشان با مقام علمی بالا همه ساله ایام ماه مبارک رمضان به تربیت و تعلیم دینی روستاییان می پرداخت. آیت اللّه قزوینی که از مدرسان برجسته ی حوزه ی علمیه ی مشهد به شمار می رفت، از عالمانی است که به قیام مسلحانه علیه رژیم پهلوی معتقد بود و در قیام مسجد گوهرشاد مشهد شرکت داشت.

ص:116

21 ربیع الثانی

21 ربیع الثانی

_ وفات «محمدباقر واعظ تهرانی» از علمای تهران (1313 ق)(1)

_ درگذشت عالم بزرگ، آیت اللّه «محمد نهاوندی» (1371 ق)(2)

22 ربیع الثانی

22 ربیع الثانی

_ رحلت حکیم عارف و محدث مفسر «ملامحمد محسن فیض کاشانی» (1091 ق)(3)

1- حاج ملامحمدباقر واعظ تهرانی در سال 1255 ق به دنیا آمد و بیشتر عمر خود را صرف آموختن علوم مختلف کرد. از حاج ملامحمدباقر واعظ تهرانی آثار بسیاری به جای مانده که از میان آن ها می توان به جَنَّهُ النَّعیم در باب احوال حضرت عبدالعظیم از نوادگان پیامبر اکرمص اشاره کرد.

2- آیت الله محمد نهاوندی، فرزند عالم ربانی و کبیر آیت اللّه میرزا عبدالرحیم نهاوندی در نجف اشرف به دنیا آمد. او همانند پدرش در مراتب علمی و عَمَلی و اخلاق فاضله، از بزرگان علمای قرن چهاردهم به شمار می رود. تفسیر مبسوط عربی و تفسیر مبسوط فارسی و مجموعه این دو کتاب در 4 جلد که به نام نفحات الرحمن موسوم است، از آثار ایشان می باشد. وفات وی در تهران روی داد.

3- محمد بن شاه مرتضی، ملقب به محسن معروف به ملامحسن فیض کاشانی، در چهاردهم صفر سال 1007 هجری قمری در کاشان به دنیا آمد. وی مقدمات را در زادگاه خود فرا گرفت و در جوانی راهی اصفهان گردید. ملامحسن در محضر علمای نامور زمان از قبیل علامه محمدتقی مجلسی، شیخ بهایی، میرداماد، میرفندرسکی و ملاصدرای شیرازی زانوی ادب زد و به کسب علم پرداخت. آن هنگام که ملاصدرا در روستای کَهَک قم ساکن بود، ملامحسن، مونس وی گردید و ملاصدرا دخترش را به وی تزویج نمود و به او لقب فیض داد. وی پس از سالیانی، راهی کاشان شد و به تدریس و تالیف همت گماشت. علم الهدی و معین الدین، فرزندان فیض محمد

مومن (برادرش) ضیاءالدین محمد و ده ها فاضل دیگر از جمله شاگردان مکتب درسی او بودند. ملامحسن هم چنین در طول 65 سال تحقیق و مطالعه، نزدیک به دویست کتاب و رساله ی نفیس در علوم و متون مختلف نگاشت. تفسیر صافی، تفسیر اصفی و تفسیر مُصفّی در تفسیر، الوافی، الشافی و المَحجَهُ البیَضاء و ده ها اثر گران سنگ ایشان درکلام، عرفان، اخلاق، ادب و موضوعات دیگر، نشانگر روح پر تلاش و احاطه ی ایشان بر معارف اسلامی و علوم روز می باشد. سرانجام این فقیه وارسته و این عالم کامل در 84 سالگی دار فانی را وداع گفت و در زمینی که بعدها به قبرستان فیض معروف شد، مدفون گردید. برطبق وصیت ملامحسن فیض کاشانی، بر روی قبر وی سقف و سایبانی ساخته نشده است.

_ تولد عالم شیعه «محمدتقی رازی» معروف به «آقانجفی» از مبارزان جنبش تنباکو (1262 ق)(1)

_ درگذشت فقیه جلیل آیت اللّه «حائری قمی» (1358 ق)

23 ربیع الثانی

23 ربیع الثانی

_ مرگ «سلطان محمود غزنوی» بزرگ ترین پادشاه سلسله ی غزنویان (421 ق)(2)

_ تولد «ابوشامه» فقیه، محدث و مورخ (599 ق)(3)

1- شیخ محمدتقی بن شیخ محمد باقر تهرانی رازی معروف به آقانجفی از علمای بزرگ شیعه در قرن سیزدهم و اوایل قرن چهاردهم هجری می باشد. وی مرجع خاص و عام و جامع معقول و منقول و حاوی فروع و اصول و تالیفات فراوان بوده است. آداب الصلوه، آداب العارفین، اسرارالاحکام و انیس الزائرین از جمله آنها می باشد. آقانجفی در شعبان 1331 ق در 69 سالگی در اصفهان بدرود حیات گفت و در بقعه ای نزدیک امام زاده احمد بن علی بن امام محمد باقرع به خاک سپرده شد.
2- سلطان محمود غزنوی، سومین شاه سلسله ی غزنویان از سال 387 ق پس از شکست دادن برادرش اسماعیل، حکومت را به دست گرفت و با غلبه بر امیران صفاری، سامانی، آل بویه، آل زیار و خوارزمشاهیان بر شمال و شرق ایرانِ آن روز استیلا یافت. سلطان محمود غزنوی به تدریج سرزمین های بیشتری را ضمیمه ی قلمرو خود نمود. او دوازده بار به سرزمین هندوستان لشکرکشی کرد اما سرانجام قبل از رفتن به ری پس از 34 سال سلطنت، به دلیل ابتلا به بیماری سل در غزنین درگذشت. سلطان محمود غزنوی، اولین پادشاه مستقل و بزرگ ترین فرد خاندان غزنوی است که به دلیری و بی باکی و کثرت فتوحات و شکوه دربار در تاریخ اسلام، بسیار مشهور شده است. غزوات وی در هند و غنائمی که از آن جا آورده، اجتماع علما و شعرا در دستگاه او و اشعار و کتبی که به نام او ترتیب یافته بود، نام سلطان محمود غزنوی را در اطراف عالم، معروف کرده است. افرادی همانند عُنصری بلخی، فَرُّخی سیستانی، عَسجَدی

مَروَزی، کسایی مروَزی و غضایری رازی و نیز فردوسی طوسی از شاعران دربار او بودند. هم چنین از علمای دستگاه محمودی، هیچ کس جلیل القدرتر از ابوریحان بیرونی نیست.
3- عبدالرحمن بن اسماعیل بن ابراهیم ملقب به شهاب الدین و معروف به ابوشامه از مشاهیر علمای قرن هفتم هجری است که در فقه، حدیث، تاریخ، نحو، ادبیات و قرائات متنوعه ی قرآنی، یگانه ی دوران خود بود. وی در ابتدا در دمشق درسن شانزده سالگی قرآن را با تمامی قرائت های متداول فرا گرفت و در اسکندریه به تکمیل آن پرداخت. ابوشامه دارای تالیفاتی می باشد از قبیل: الاصول فی الاصول، مختصر تاریخ دمشق و مُفردات القُرّاء. بنابه قول برخی از مورّخین، بیشتر آثار ابوشامه در یک واقعه ی آتش سوزی به همراه کتابخانه ی عظیمِ او سوخت و از بین رفت. ابوشامه به سال 665 هجری در 66 سالگی در دمشق بدرود حیات گفت و در آن شهر به خاک سپرده شد.

_ درگذشت فقیه ربانی «ملااحمد نراقی» (1245 ق)(1)

24 ربیع الثانی

24 ربیع الثانی

_ درگذشت «سیدقاسم الانوار» شاعر عهد تیموری (837 ق)(2)

25 ربیع الثانی

25 ربیع الثانی

_ آغاز بنای شهر بغداد در زمان خلافت خاندان بنی عباس (145 ق)(3)

1- حاج ملااحمد بن ملامهدی نراقی، از بزرگان علمای دین و مجتهدان عالی قدر شیعه می باشد. وی فقیه اصولی، محدث رجالی و شاعر حاذق و زاهد متقی بوده است. ملااحمد پس از کسب مدارج بالای علمی نزد پدر دانشمندش، حاج ملامهدی نراقی، مشغول تدریس و تالیف شد و شاگردانی همچون شیخ مرتضی انصاری و سید محمد شفیع جابلقی و بسیاری دیگر را پرورش داد. این عالم بزرگ همچنین در حدیث مهارت داشته و با سه واسطه از علامه محمدباقر مجلسی روایت حدیث کرده است. مُستند الشّیعه، معراجُ السَّعاده، اسرارُ الحَجّ، مفتاح الاحکام و مثنوی طاقدیس از جمله آثار اوست. ایشان اشعار عرفانی فراوانی سروده است و در شعر، «صفایی» تخلّص می کرد. وفات ملااحمد در نراق اتفاق افتاد و بدن مطهر وی را در صحن علوی در نجف اشرف دفن کردند.

2- سیدقاسم الانوار از شعرای معروف عهد تیموریان اهل تبریز بود و از بزرگان علم و دانش کسب فیض کرد. وی بعد از مدتی در هرات در افغانستان اقامت گزید و تدریس را آغاز کرد. سیدقاسم به تدریج به شهرت رسید به طوری که شاگردان و مریدان وی از نواحی و شهرهای مختلف به حضورش می شتافتند. این ایام، مقارن با سلطنت تیمور و فرزندش شاهرخ بود. سیدقاسم پس از این که مورد سوءظن شاهرخ قرار گرفت به ناچار هرات را ترک گفت و به سمرقند در ازبکستان امروزی رفت. آثار ادبی سیدقاسم الانوار شامل یک دیوان غزل و چندین مثنوی

است که نُسَخ خطی آن ها موجود است. هم چنین رساله های انیس العارفین و انیس العاشقین از جمله آثار این شاعر ایرانی است.

3- منصور دوانیقی دومین خلیفه ی عباسی، بانی شهر بغداد است. این خلیفه، آن جا را دارالخلافه ی عباسی قرار داد. نام اول این شهر مدینه المنصور بود. اما نام بغداد رواج بیشتری یافت و به همین اسم نامیده شد. این شهر قبلاً دهکده ای به نام بغداد بوده است.

_ درگذشت «ابن سیده» دانشمند و ادیب (458 ق)(1)

_ وفات «امام الحرمین جوینی» دانشمند نامدار و آگاه به علوم زمان (478 ق)(2)

26 ربیع الثانی

26 ربیع الثانی

_ تولد «عین الزمان قطان مروَزی» ریاضی دان، طبیب و فیلسوف مسلمان (465 م)(3)

_ مرگ «حَسَن صَبّاح» داعی فرقه ی اسماعیلیه در اَلَموت در نزدیکی قزوین (518 ق)(4)

1- ابوالحسن علی بن اسماعیل، معروف به ابن سیده، از دانشمندان و ادبای قرن پنجم در اندلس می باشد. وی دارای حافظه ای فوق العاده بود. الانیق، المخصَّص و الوافی فی علم القوافی از جمله تالیفات اوست.
2- ابوالمعالی عبدالملک بن عبداللّه بن یوسف جُوینی، ملقب به ضیاءالدین، جامع اصول و فروع، کلام و تمامی فنون علمی و استاد امام محمد غزالی است. وی مدتی در مکه و مدینه مجاور بوده و تدریس می کرد و به همین جهت به «امام الحرمین» مشهور گردید. تمامی مسایل فقهی را موافق هر کدام از مذاهب چهارگانه که سوال می کردند، فتوا می داد وی در زمان سلطنت الب ارسلان سلجوقی، رییس مدرسه ی نظامیه ی نیشابور شد و ریاست علمی به او منتهی می گردید. امام الحرمین تا سی سال با کمال استقلال، تمامی امور محراب، منبر، تدریس، خطابه و مناظرات مذهبی و مذاکرات دینی را بر عهده داشت و تالیفات متعددی نگاشته است. الارشاد فی اصول الدین، مدارک العقول و غنیه المسترشدین از جمله آثار اوست. وفات او در نیشابور اتفاق افتاد. گویند که بعدها جسدش را به کربلا منتقل نموده و در جوار پدرش دفن کردند.
3- عین الزمان قطانِ مروَزی متولد شهر مَرو از شهرهای قدیم خراسان واقع در ترکمنستان فعلی است. او در ریاضیات، فلسفه، ادبیات، طب و علوم دینی مهارت داشت اما بیشتر به طب علاقمند بود. قطان مروزی که در مَرو به طبابت مشغول بود، کتب متعددی به رشته ی تحریر درآورد که

از جمله ی آنها، کتاب «کیهان شناخت» در علم ریاضی است. قطان مروَزی در سال 548 ق در 83 سالگی درگذشت.

4- حَسن صبّاح پس از قبول مذهب اسماعیلی در سال 464 ق، مدتی در مصر بود و سپس به ایران بازگشت. او در ابتدا در خوزستان، اصفهان، یزد، کرمان و دامغان، سرگرم دعوت بود و در همان حال، داعیانی به اطراف فرستاد و بسیاری از مردم را به مذهب خود درآورد. حسن صبّاح توانست در ششم رجب سال 483 ق به قلعه ی مستحکم و طبیعی الموت در نزدیکی قزوین دست یابد و به گسترش دایره ی دعوت خود بپردازد. کار صباح و دعوت اسماعیلیان با مرگ مَلِک شاه سلجوقی و به ویژه قتل نظام الملک، وزیر مقتدر سلجوقی، فرصت را بیش از قبل در اختیار این فرقه نهاد و شهرت آنان را عالمگیر کرد. حسن، فداییانی تربیت کرده بود که حاضر بودند به اشاره ی او، هر کاری انجام دهند. قتل های متعدد بزرگانی که مخالف فعالیت اسماعیلیان بودند توسط این فداییان صورت می گرفت و باعث ایجاد رُعبی عظیم در دل مخالفان گردید. حسن، حتی سلطان سنجر سلجوقی را تهدید به مرگ کرد و پادشاه، از ترس جان، با او آشتی نمود. ازآن پس قدرت صَبّاحیان بیشتر از قبل فزونی یافت تا این که، حسن صباح در 26 ربیع الثانی 518 ق درگذشت. حَسن مردی معتقد و خشک بود و دو پسر خود را به سبب تخلّفات مذهبی کشت. او با سلطنت ارثی مخالف بود و پس از خود یکی از سردارانش را به جای خویش برگزید.

_ درگذشت نویسنده و عالم زاهد «آقانجفی قوچانی» (1363 ق)(1)

27 ربیع الثانی

27 ربیع الثانی

_ موافقت «محمدعلی شاه قاجار» با انقلاب مشروطه (1327 ق)(2)

1- سیدمحمد حسن معروف به آقا نجفی قوچانی در سال 1295 ق در روستای خُسرویّه در حوالی شهر قوچان به دنیا آمد. در کودکی به فراگیری قرآن نزد پدر پرداخت و سپس به تشویق والد خود برای تحصیل علوم دینی، راهی قوچان شد. از آن پس وارد مشهد گردید و تحصیلات خود را ادامه داد. سیدمحمدحسن در نوزده سالگی همراه یکی از دوستانش، با پای پیاده از راه طبس به یزد و از آنجا به اصفهان رفته و در اقامت چهار ساله ی خود در آن شهر، از اساتید فن، مستفیض گردید. آقانجفی قوچانی بار دیگر با پای پیاده عزم نجف اشرف کرد. در مدت بیست سال سکونت در آن دیار مقدس، از محضر علمای نامدارِ زمان از جمله آخوند خراسانی بهره مند شد و به اجتهاد نایل آمد. او با شنیدن خبر درگذشت پدر به زادگاه خود مراجعت نمود و به درخواست اهالی قوچان، در آن شهر رحل اقامت افکند. آقا نجفی قوچانی، علاوه بر اداره ی حوزه ی علوم دینیِ آن دیار، حاکمیت شرع شهر قوچان را نیز عهده دار بود. آقا نجفی قوچانی در جنبش مشروطیت ایران، همگام با دیگر روحانیونِ مبارز، مشارکت فعال داشت. از وی آثار گرانسنگی به جا مانده است که کتب سیاحت شرق و سیاحت غرب از جمله ی آنها می باشد. سرانجام این عارف زاهد در شصت و هشت سالگی در شهر قوچان دار فانی را وداع گفت و در منزل خود در آن شهر مدفون گردید.

2- محمدعلی شاه قاجار پس از مخالفت های سرسختانه، در حالی با انقلاب مشروطه موافقت کرد که قدرت مشروطه خواهان هر روز افزایش می یافت. بدین ترتیب، محمدعلی شاه که قبلاً با مردم مبارز و مشروطه خواهِ ایران، مقابله کرده بود، تسلیم آنان شد و بر خلاف میل باطنی خود، دست خطی مبنی بر لازم الاجرا بودنِ قانون اساسی را به مجلس شورای ملی ارسال کرد. بدین ترتیب، دوران یک ساله ی استبداد صغیر به پایان رسید، هرچند محمدعلی شاه به تعهدات خود عمل نکرد.

_ رحلت فقیه بزرگوار شیعه آیت اللّه العظمی «حاج سیداحمد خوانساری» (1405 ق)(1)

28 ربیع الثانی

28 ربیع الثانی

_ درگذشت «محیی الدین بن عربی» نویسنده، اندیشمند و عارف بزرگ اسلام (638 ق)(2)

1- حضرت آیت اللّه العظمی سیداحمد خوانساری در سال 1309 ق در خوانسار به دنیا آمد. در 3 سالگی پدر را از دست داد و سرپرستی او بر عهده ی برادرش قرار گرفت. سید احمد پس از فراگیری مقدمات در زادگاه خود، برای ادامه ی تحصیل، عازم اصفهان گردید و از آن جا عزم نجف اشرف نمود. ایشان در حوزه ی علمیه ی نجف خوشه چین خرمن معارف آیات عظام: آخوند خراسانی، سیدمحمدکاظم یزدی، میرزای نایینی و آقاضیاءالدین عراقی بود و پس از سالیانی، بر قله ی رفیع اجتهاد دست یافت. آیت اللّه خوانساری در سال 1335 ق به ایران بازگشت و در درس آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی در اراک شرکت کرد. با تاسیس حوزه ی علمیه ی قم، به تدریس و پرورش شاگردان همت گماشت ولی از جانب آیت اللّه بروجردی عازم تهران گردید و در مسجد سیدعزیزاللّه به اقامه ی نماز جماعت، تدریس خارج فقه، رفع گرفتاری های مردم و فعالیت های سیاسی پرداخت. ایشان در زهد و پرهیزگاری و مبارزه با هوای نفس کم نظیر و زبانزد همگان بود و حضور ایشان در کنار حضرت امام، نهضت اسلامی ایران را تقویت می کرد. سرانجام این عالم ربانی در 29 دی 1363 در 96 سالگی جان به جان آفرین تسلیم کرد و به سرای باقی شتافت. پیکر آن مرجع بزرگوار تقلید پس از تشییع در تهران به قم منتقل گردید و در مسجد بالاسر حضرت معصومهس مدفون شد. العقائدُ الحَقّه، مناسک حج و جامعُ المدارک از جمله آثار ایشان می باشد.

2- ابوعبداللّه محیی الدین محمدبن علی العربی معروف به ابن عربی در 27 رمضان سال 560 ق در اندلس به دنیا آمد. وی از آغاز جوانی، دارای دلی تپنده در جستجوی فراسوی جهان مادی بود و روحی تشنه ی حقایق غیبی و عواطفی پرهیجان و اندیشه ای عرفان جو داشت. چنان که در این

رهگذر، جوانه های بینش عرفانی در درونش ایجاد شده و مکاشفاتی برایش دست می داد. او دانشمندی پرکار بود که آثارش را بیش از پانصد رساله و کتاب ذکر کرده اند. یکی از آن ها، تفسیر کبیرِ است که به تنهایی شامل چندین مجلد است و کتاب معروف فصوصِ الحِکَمِ او، فشرده ای از دیدگاه ها و اندیشه های عرفانی اوست. ابن عربی در 78 سالگی در شام درگذشت و در دامنه ی کوه قاسیون در دمشق مدفون گردید.

_ تولد «شرف جهان قزوینی» شاعر خوش قریحه ی ایرانی در قزوین (912 ق)(1)

_ صدور فرمان سانسور در ایران (1302 ق)

_ درگذشت «محمدصادق ادیب الممالک فراهانی» ادیب شهیر ایرانی (1336 ق)(2)

_ وفات آیت اللّه «سیدمحمدباقر دُرچه ای» عالم و فقیه برجسته ی شیعه (1342 ق)(3)

_ درگذشت عالم ربّانی آیت اللّه «میرزا احمد عاملی آرانی» (1361 ق)(4)

1- میرزا شرف جهان قزوینی در شیراز نزد امیر غیاث الدین، دانشمند نام آورِ آن زمان، علوم متداول را فرا گرفت و علاوه بر علوم عقلی و نقلی، در ادب، شعر، نگارش، کتابت و موسیقی نیز تبحّر یافت. میرزا شرف جهان، شاعری توانا به شمار می رفت و از او نسخه ی خطی دیوان اشعارش بر جای مانده است.
2- محمدصادق ادیب الممالک فراهانی متخلصّ به «امیری» نویسنده و شاعر معروف ایرانی، علوم ادبی زمان را نزد اساتید فن فرا گرفت و در شاعری بر اکثر سخنوران عصر خویش، غالب گردید. وی در فنون سخنوری، مقتدر و در روانی طبع، قوّت حافظه، تسلط بر تاریخ عرب و عجم و احاطه بر لغات و مضامین فارسی و عربی، مشهور بوده است. ادیب الممالک مسؤولیت انتشار روزنامه های ادب، مجلس و آفتاب را برعهده داشت و در انقلاب مشروطه، به یاری مجاهدانِ و آزادی خواهان شتافت. امیری در سرودن انواع قالب های شعری، توانایی ویژه ای داشت و سبک قدیمِ را به خوبی رعایت می کرد. وی از جمله شاعرانی بود که برای نخستینَ بار، مضامین و مفاهیمِ اجتماعی و سیاسی به ویژه میهن دوستی را در اشعارش به کار گرفت.
3- سیدمحمد باقر دُرچه ای از علما و فقهای برجسته ی شیعه، در دُرچه یکی از روستاهای اصفهان به دنیا آمد. وی پس از تحصیل در اصفهان راهی نجف اشرف شد و از بزرگانی چون میرزا محمد حسن شیرازی، میرزا

حبیب اللّه رشتی و حاج حسن کوه کمره ای استفاده کرد و به مقام اجتهاد رسید. پس از مراجعت به اصفهان به تدریس فقه و اصول پرداخت. از آثار ایشان دوره ی فقه و اصول در 16 جلد است و آیت اللّه بروجردی و استاد جلال الدین همایی از شاگردان اویند. این عالم بزرگ در تخت فولاد اصفهان به خاک سپرده شده است.

4- آقا میرزا احمد عاملی آرانی در سال 1280 ق در آرانِ کاشان به دنیا آمد. پس از فراگیری دروس مقدماتی نزد پدر، به محضر درس ملاحبیب اللّه کاشانی حاضر شده و به اجتهاد دست یافت. میرزا احمد عاملی پس از پدر تا پایان عمر در آران به انجام امور دینی، هدایت و ارشاد مردم و تالیف و تدریس مشغول بود. از این عالم ربانی، کتاب هایی همچون نهجُ الرَّشاد و رساله ی سبیلُ الجَنان بر جای مانده است. ایشان در 81 سالگی دار فانی را وداع گفت و در حرم امامزاده محمد هلالع در آران کاشان به خاک سپرده شد.

_ رحلت عالم بزرگ شیعه و مؤلف کبیر «علامه شیخ عبدالحسین امینی» (1390 ق)(1)

29 ربیع الثانی

29 ربیع الثانی

_ تولد «محمد بن احمد ذهبی» محدث و مورخ (673 ق)(2)

_ وفات «محمد بن عبداللّه بن بهلول» معروف به شیبانی از مشاهیر حدیث (1387 ق)(3)

1- علامه شیخ عبدالحسین امینی در سال 1320 ق در تبریز به دنیا آمد. وی علوم ابتدایی و متوسطه را نزد پدر تحصیل کرد. سپس جهت ادامه ی دروس خود راهی نجف اشرف گردید و در درس آیات عظام فیروزآبادی و سیدابوتراب خوانساری شرکت کرد. علامه امینی در اولین تالیف خویش، کتاب شهداء الفضیله را نگاشت و مورد توجه و تایید علمای بزرگ قرار گرفت. این عالم بزرگوار سپس کتاب عظیم «الغدیر» را تالیف کرد و آن را به جهان بشری تقدیم نمود. علامه امینی با تألیف کتاب الغدیر خاطرات عصر نبوی را تجدید کرد و با این اثر که با سختی های فراوان و خون دل نگاشت، درصدد احیاء سیره ی نبوی و علوی بود. سرانجام این رادمرد علم و عمل در هفتاد سالگی به دیدار محبوب شتافت و در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

2- شمس الدین، محمدبن احمد ذهبی محدث و مورخ مشهور، علاقه ی زیادی به گردآوری حدیث داشت و برای تکمیل این علم، سفرهای بسیار کرد. او در این سفرها از بسیاری از بزرگان و علما حدیث شنید و آن ها را ضبط نمود. ذهبی وقایع تاریخ اسلام و مشاهیر این دوران را از زمان ظهور آیین اسلام تا سال 704 ق دنبال کرده و اخبار و وقایع محدثین آن دوره را نیز به رشته ی تحریر درآورده است. وی این مجموعه را تحت عنوان تاریخ اسلام به صورت کتابی تنظیم کرده است. آثار ذهبی بسیار مورد استفاده ی اهل علم قرار گرفت و در اکثر مواقع، دانش پژوهان برای شنیدن احادیث به محضرش می شتافتند. الکاشف، طبقات القُرّاء، المُعجم الکبیر و المعجم

الصغیر از آثار اوست. ذهبی در سال 748 ق در 75 سالگی در دمشق وفات یافت.

3- محمد بن عبداللّه بن محمد بن عبیداللّه بن بهلول، معروف به شیبانی، کوفی الاصل، از مشاهیر محدثان امامیه می باشد که برای استماع حدیث، مسافرت ها کرده و تألیفاتی دارد. او در ابتدا به نقل احادیث معتبر همت می گماشت ولی در ادامه از روایت احادیث غریب نیز خودداری نکرد و باعث شد که دیگران نقل روایت های او را معتبر نشمارند.

30 ربیع الثانی

30 ربیع الثانی

_ آغاز حکومت «شاه اسماعیل اول» و تأسیس سلسله ی صفویه در تبریز (907 ق)(1)

اشاره

جمادی الاوّل

زیر فصل ها

1 جمادی الاوّل

2 جمادی الاوّل

3 جمادی الاوّل

4 جمادی الاوّل

5 جمادی الاوّل

6 جمادی الاوّل

7 جمادی الاوّل

8 جمادی الاوّل

9 جمادی الاوّل

10 جمادی الاوّل

11 جمادی الاوّل

12 جمادی الاوّل

13 جمادی الاوّل

14 جمادی الاوّل

15 جمادی الاوّل

16 جمادی الاوّل

17 جمادی الاوّل

18 جمادی الاوّل

19 جمادی الاوّل

20 جمادی الاوّل

21 جمادی الاوّل

22 جمادی الاوّل

23 جمادی الاوّل

24 جمادی الاوّل

25 جمادی الاوّل

26 جمادی الاوّل

27 جمادی الاوّل

28 جمادی الاوّل

29 جمادی الاوّل

30 جمادی الاوّل

1 جمادی الاوّل

1 جمادی الاوّل

_ تولد سیاستمدار و نویسنده ی ایرانی «شریف الدین کاشانی» (459 ق)

_ صدور حکم تحریم تنباکو توسط «میرزای بزرگ شیرازی» (1309 ق)(2)

1- اسماعیل صفوی پس از قتل پدر توسط دشمنانش، سالیانی مخفی بود. در سال 905 ق به پشتگرمی مریدان خود در حالی که بیشتر از سیزده

سال نداشت، راهی اردبیل شد و پس از مدتی طوایف قزلباش به او پیوستند. وی سپس راهی شروان گردید و قاتلان پدر خود را کشت و فرمانروای آق قویونلو را در نزدیکی نخجوان شکست سختی داد. پس از فرار امیر آق قویونلوها، شاه اسماعیل به تبریز آمد و تاج سلطنت ایران را بر سر نهاد. قبایل ترکمان، دست بیعت و ارادت به او دادند و او را حمایت کردند. از این پس حکومت سلسله ی خاندان صفوی بر ایران آغاز گردید.

2- یکی از امتیازات ننگینی که در زمان قاجار نتایج نامطلوبی را به بار آورد امتیاز انحصار تنباکو معروف به امتیاز رِژی بود. به موجب این امتیاز که در زمان ناصرالدین شاه قاجار با تالبوت انگلیسی منعقد شد، شرکت رِژی به مدت 55 سال صاحب حق انحصاری تجارت تنباکوی ایران و حتی نظارت در زراعت آن شناخته می شد. وقتی مردم، این قرارداد را با قرارداد مشابهی که با دولت عثمانی منعقد شده بود مقایسه کردند، از بابت این که منفعت بسیار کمتری نصیب کشور شده است دست به اعتراض زدند. با گسترده شدن اعتراضات مردمی و پیگیری علمای بزرگ تهران از جمله حاج میرزا حسن آشتیانی، این اعتراضات شکلی وسیع به خود گرفت و سرانجام حکم تحریم استعمال تنباکو توسط میرزای بزرگ شیرازی، تکلیف مردم و شاه را یکسره کرد. پس از صدور این فتوا که استعمال تنباکو به هر نحو را در حکم محاربه با امام زمانعج عنوان کرده بود، مردم قلیان ها را شکستند و انبارهای توتون را به آتش کشیدند. تاثیر این فتوا به حدی بود که در درون دربار قاجار نیز کسی از تنباکو استفاده نمی کرد. سرانجام ناصرالدین شاه قاجار مجبور شد که این قرارداد را فسخ نموده و مقداری غرامت به شرکت رژی پرداخت کند.

2 جمادی الاوّل

2 جمادی الاوّل

_ درگذشت «کسایی مروزی» شاعر شهیر و نامدار ایرانی (391 ق)(1)

_ رحلت عالم زاهد «شیخ علی اکبر نهاوندی» (1369 ق)(2)

3 جمادی الاوّل

3 جمادی الاوّل

_ درگذشت عالم بزرگ و محقق برجسته «میرزا ابوالقاسم موسوی زنجانی» (1293ق)(3)

1- ابوالحسن مجدالدین کسایی مَروَزی شاعر قرن چهارم هجری قمری در سال 341 هجری در مرو ولادت یافت و در دوران سلطنت سلطان محمود غزنوی، وی را مدح گفته است. پایان عمر این شاعر در ندامت از مدح سلاطین و اشتغال به شعر زاهدانه و پند و اندرز گذشت. از اشعار موجود او معلوم است که در ابداع مضامین و بیان معانی نو و توصیفات بدیع و تشبیهات لطیفِ طبیعی، مهارت بسیار و قدرت فراوانی داشت. کسایی مروزی در مدح اهل بیت، اشعاری سروده است و از این اشعار، تشیع وی آشکار می گردد.

2- علی اکبر بن ملا محمد حسین نهاوندی، در اصل از اهالی نهاوند بود، اما خود در مشهد به دنیا آمد. وی در تهران نزد حاج میرزا حسن آشتیانی و در نجف نزد حاج میرزا حبیب اللّه رشتی و شریعت اصفهانی تلمذ کرد. نهاوندی در 1328 ق راهی مشهد مقدس گردید و ساکن آن دیار شد. البَیانُ الرَّفیع فی احوال خواجِه ربیع، گلزار اکبری و لاله زار از آثار اوست. سرانجام این عالم ربانی در نودسالگی دار فانی را وداع گفت و در مشهد مقدس به خاک سپرده شد.

3- میرزا ابوالقاسم موسوی زنجانی فرزند میرزا کاظم، یکی از علمای شیعه ی قرن سیزدهم هجری قمری و از شاگردان سیدمحمدباقر، حجت الاسلام رشتی و حاج محمدابراهیم کلباسی بوده است. وی برای تکمیل تحصیلات خود به عتبات عالیات رفت و پس از اتمام دروس به زنجان

بازگشت. میرزای زنجانی پس از ورود به زادگاهش، ریاست مذهبی آن شهر را به عهده گرفت و نفوذ بسیاری در میان مردم یافت. از وی بیش از ده دوره اثر ارزشمند بر جای مانده است که ایضاحُ الدَّلائل فی حساب عِقد الاَنامِل، تخریبُ الاسباب و مَقالیدُ الابواب و... از آن جمله اند. وفات این عالم بزرگوار در سوم جمادی الاول 1293 قمری در زنجان اتفاق افتاد.

ص:126

_ رحلت فقیه و مرجع بزرگوار آیت اللّه «سید اسماعیل صدر» (1337 ق) (1)

4 جمادی الاوّل

4 جمادی الاوّل

_ درگذشت «ابن جَزار» طبیب و فیلسوف شهیر (395 ق)(2)

_ رحلت فقیه و محدث بزرگوار آیت اللّه «شیخ حیدرقلی سردار کابلی »(1372 ق)(3)

1- حاج سیداسماعیل بن سید صدرالدین صدر از بزرگ ترین علما و مراجع تقلید و طراز اول قرن چهاردهم هجری می باشد. مراتب علمی و کمالات نفسانی او مشهور و مسلم بوده و مورد تایید است. در شش سالگی و بعد از فوت پدر، در 1262 ق تحت تعلیم برادر بزرگ خود معروف به آقامجتهد قرار گرفت. سپس راهی عتبات گردید و از محضر میرزا محمدحسن شیرازی و دیگر بزرگان استفاده کرد و به حَسَب تکلیف شرعی، در کربلا اقامت گزید. در آن جا بنای تدریس گذاشت و از مراجع وقتِ آن دیار شد. میرزا حسین نایینی، سیدشرف الدین عاملی و سیدحسین فشارکی از جمله شاگردان اویند. فتوای مشهور سیداسماعیل صدر در خصوص تایید حرکت های استقلال طلبانه و رَدِّ سلطه ی بیگانگان، از عشق او به جهان اسلام حکایت دارد و با این همه، ساده زیستی، دوری از تعارفات و تشریفات، رسانیدن وجوه شرعی به مستحقّان و تحمل شرایط دشوار زمانه، از خصوصیات و صفات برجسته ی این عالم ربانی است. سرانجام این فقیه بزرگوار در سامرا چشم از جهان فرو بست و در حرم امام موسی کاظمع مدفون گشت.
2- ابوجعفر احمد بن ابراهیم بن ابی خالد، معروف به ابن جَزار، از مشاهیر اطبای اسلامی قرن چهارم هجری می باشد. وی پس از آن که هر دو نوع عِلمی و عَمَلی طبّ را آموخت به تدریس و معالجه پرداخت. ابن جَزار در تشخیص بیماری و مداوای بیماران دارای ید بیضا و نَفَس مسیح گونه بود. اِبدال الادویه، نصایحُ الابرار و زادُالمسافر از جمله تالیفات اوست. در گذشت ابن جزار را سال چهار صد هجری قمری نیز گفته اند.

3- علامه حیدر قلی فرزند سردار نورمحمدخان در 18 محرم 1293 ق در کابل به دنیا آمد. در آغاز کودکی که استعمار انگلستان بر افغانستان چیره شده بود، به همراه پدر که از سرداران ارتش بود به لاهور تبعید شد. حیدرقلی در آن سامان به تحصیل روی آورد و در اندک زمانی پیشرفت کرد. آزار حُکّام لاهور، نورمحمد خان را وادار به مهاجرت به عراق کرد و علامه تلاش بی وقفه ای را در راه کسب علم آغاز کرد. این حکیم وارسته پس از کسب مدارج علمی و رسیدن به درجه ی اجتهاد و فتوا، از رجال نامی و استوانه های بزرگ حوزه همچون حضرات آیات عظام: سیدحسن صدر، حاج شیخ عباس قمی، سیدیحیی خراسانی و شیخ آقابزرگ تهرانی، مفتخر به دریافت اجازه و نقل روایات گردید. سردار کابلی همراه با فراگیری علوم معقول و منقول، به یادگیری چندین زبانِ زنده ی دنیا همت گماشت و در این امر نیز موفق بود. وی پس از مدتی راهی کرمانشاه در غرب ایران گردید و به نشر احکام دینی و ارشاد مردم همت گماشت. دُرُّالنثیر، رساله در معرفت و شرح دعای صباح از جمله تالیفات اوست. سرانجام، حکیم فرزانه، دانشمند برجسته و ستاره ی خاور، پس از بیش از نیم قرن تلاش، بررسی و نشر معارف اسلامی در حال راز و نیاز با خداوند و در سَرِ سجاده ی نماز، در 79 سالگی در کرمانشاه در گذشت و طبق وصیتش در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

5 جمادی الاوّل

_ ولادت با سعادت عقیله ی بنی هاشم «حضرت زینب»(س) دختر امام علی(ع) (5 ق)(1)

_ تولد عالم بزرگوار آیت اللّه «سید محمد تقی موسوی اصفهانی »(1301 ق)

_ روز پرستار و بهورز(2)

1- زینب در لغت به معنای درخت نیکو منظر آمده و گاهی به معنای زینت پدر می باشد. حضرت علیع دو یا سه دختر به نام زینب داشته و دختر بزرگ آن حضرت، زینب کبری است و اوست که در واقعه ی عاشورای سال 61 هجری به همراه امام حسین(ع) بوده است. حضرت زینب(س) از زنان فاضله، عالمه و شجاع تاریخ است و فضایل آن بانو و جلالت شأنش بسیار والاست. آن حضرت، همسر پسرعمویش عبداللّه بن جعفر بن ابی طالب بود و پنج فرزند داشت. حضرت زینب به هنگام عزیمت امام حسین(ع) به عراق، برادر را همراهی کرد و در واقعه ی کربلا دو پسرِ آن بانو به نام های محمد و عَون به شهادت رسیدند. ایشان از سوی حضرت امام حسین(ع) سرپرستی اهل بیتِ آن حضرت و حفظ و نگهداریِ مقام ولایت کبری، امام سجاد(ع)، را در هنگام بیماری برعهده داشت. شیرزن کربلا با روحیه ای قوی و شهامت زاید الوصف خود توانست آن امانت بزرگ را در آن شرایط سخت و سنگین اسارت به درستی و شایستگی به منزل رساند. خطبه های مردانه و رسواکننده ی حضرت زینب(س) در مجلسِ ستم عُبیداللّه بن زیاد در کوفه و یزید بن معاویه در شام که کاخ ظلم و جورِ فرعون زمان را به لرزه در آورد، شهره ی تاریخ است.

2- به پاس زحمات شبانه روزی پرستاران و بهورزانی که در مراکز بهداری، وظیفه ی نگهداری، مراقبت و درمان بیماران را برعهده دارند و با تأسی به بانوی بزرگوار اسلام، حضرت زینب کبریس که از بیمار کربلا، حضرت امام سجاد(ع) و کودکان، مراقبت می کرد، پنجم جمادی الاول برابر با زاد روز آن اسوه ی صبر و شکیبایی به عنوان روز پرستار و بهورز در نظام

جمهوری اسلامی ایران نامگذاری شده است. این روز، ضمن یادآوری رشادت های دختر بزرگوار امیرالمؤمنین(ع) در صحنه های خطر و رویارویی با سختی های زمان، زمینه ای برای سپاسگزاری و ارج نهادن به مقام پرستاران و تقدیر از بهورزانِ این مرز و بوم است که خاطره ی شیرزن کربلا را فراموش نخواهند کرد.

6 جمادی الاوّل

_ درگذشت «ابوسعید سنجری» ریاضی دان نامدار ایران (414 ق)

_ مرگ «گیخاتو» ایلخان مغول در ایران و آغاز حکومت «بایدوخان» (694 ق)(1)

_ مرگ «ظهیر الدین بابرشاه» پادشاه سلسله ی گورکانیان هند (937 ق) (2)

1- پس از ارغون خان مغول، برادرش گیخاتو که در زمان او، فرمانروای آسیای صغیر بود به پادشاهی رسید. گیخاتو به سبب آن که از مرض شفا یافته بود، فرمان آزاد کردن زندانیان را داد و از خزانه ی مملکت، آنچه را که دستش رسید در بین تهی دستان و درباریان تقسیم کرد. این حاتم بخشی های او، کشور را به کمبود درآمد و فقر اقتصادی دچار ساخت و در نتیجه، خزانه ی سلطنتی تهی گشت. وزیر گیخاتو که می دانست چینی ها از پول کاغذی استفاده می کنند، برای جبران کمبود مالی، چاپخانه ای تاسیس کرد و به رواج نوعی اسکناس که «چاو» خوانده می شد، اقدام نمود. هدف از چاپ پول کاغذی این بود که اسکناس در میان مردم رایج شود و طلا و نقره به خزانه باز گردد. اما مردم از قبول این اسکناس بدون پشتوانه خودداری کردند تا این که گیخاتو، چاو را ملغی کرد. دیری نگذشت که در جمادی الاولی سال 694 ق، امیران مغول طغیان کرده، گیخاتو را بکشتند و پسر عموی او، بایدو، را به پادشاهی نشاندند.

2- ظهیر الدین محمد بن میرزا عمر از نوادگان امیرتیمور گورکانی در سال 899 ق، پس از فوت پدر در 11 سالگی وارث حکومت فرغانه در ماوراءُ النَّهر گردید. وی در ابتدا، یازده سال با ملوک ازبک و تاتار جنگید و چون ضعف خود را احساس کرد، رو به کابل و قندهار آورد و پس از تصرف افغانستان، 22 سال در آن نواحی، فرمانروایی نمود. در سال 932 ق برای تسخیر هند راهی این کشور شد و با پیروزی وارد دهلی گردید. ظهیرالدین بابر از این زمان، سلسله ی گورکانیان هند معروف به دولت مغول را درهندوستان تاسیس کرد. این دولت تا سال 1264 ق به مدت 332 سال

در هندوستان و اطراف فرمانروایی داشت. بابر در هندوستان و افغانستان، راه ها و کاروان سراهای فراوانی ایجاد نمود و به عمران و آبادانی کشور همت گماشت. مسجد معروف «بابری» در هند از بناهای دوران حکومت ظهیرالدین محمد بابر محسوب می شود. وی تا سال 937 ق به مدت پنج سال نیز در دهلی حکمرانی نمود و سرانجام در 49 سالگی درگذشت. ظهیرالدین بابر را حاکمی عالم و ادیب گفته اند و او کتابی درباره ی فتوحات و جهانداری و شرح حال خود نگاشته است. بابر در ابتدا در شهر جَمنه به خاک سپرده شد اما در سالیان بعد، استخوان های او را به کابل منتقل ساخته و آرامگاهی مُجَلّل در خارج از شهر برای او بنا کردند.

7 جمادی الاوّل

7 جمادی الاوّل

_ تصرف سرزمین مازندران توسط سپاهیان «علاءالدین محمدتَکِشِ خوارزمشاه» (606 ق)

8 جمادی الاوّل

8 جمادی الاوّل

_ درگذشت «حاجی کرباسی» عالم و فقیه برجسته (1262 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «سیدمحمدباقر خوانساری» فقیه بزرگوار شیعه (1313 ق)(2)

_ درگذشت «شیخ محمد عبده» عالم و اندیشمند دینی و مبارز اسلام گرای مصری (1323 ق)(3)

1- حاج ابراهیم بن محمد حسن خراسانی کاخی معروف به حاجی کرباسی در سال 1180 ق در اصفهان به دنیا آمد و پس از فراگیری دروس مقدماتی، برای تکمیل تحصیلات به نجف اشرف رفت. فقه و اصول و دیگر علوم دینی را از علامه بَحرُالعُلوم و شیخ جعفر کاشِفُ الغطاء و دیگر بزرگان فرا گرفت. وی بسیار محتاط بود و تنها به اصرار میرزای قمی، رساله نوشت. اشاراتُ الاصول، شَوارَعُ، الهِدایه و مِنهاجُ الهِدایه از تالیفات او می باشند. حاجی کرباسی در سال 1262 ق در 82 سالگی در اصفهان وفات یافت و در مسجدی که در آن درس می گفت و به مسجد حکیم معروف است، به خاک سپرده شد.
2- میرزا محمد باقر خوانساری از علمای بزرگ قرن چهاردهم هجری، فقیه، اصولی، محدث، رجالی، ادیب و محقق بوده است. وی ریاست علمی و مذهبی اصفهان را داشته و دارای تألیفات متعددی می باشد. روضاتُ الجنّات، اُرجوزَه و قُرهُ العین و... از جمله ی آن هاست.
3- شیخ محمد بن عبده بن حسن خیراللّه مصری، مفتی دیار مصر، معروف به عبده در اواسط قرن سیزدهم به دنیا آمد. وی که دارای هوشی سرشار

بود، پس از تحصیل علوم اولیه، در دانشگاه الازهر، به شاگردی سیدجمال الدین اسدآبادی نشست و منطق و کلام و فلسفه را از او آموخت. شیخ محمد عبده، گوی سبقت را از دیگر شاگردان ربود و مورد توجه خاص سیدجمال الدین واقع گردید. بعدها به علت شرکت در جریانات سیاسی به سوریه تبعید شد و از آن جا به پاریس رفته و با سیدجمال الدین ملاقات نمود. از آن پس راهی مصر گردید و مفتی آن دیار شد. شیخ محمد عبده به همراه سیدجمال الدین اسدآبادی، عالم اسلام را محتاج پاره ای اصلاحات می دانست و در قطع دست استکبار انگلستان می کوشید. عبده مانند سید جمال در پی آن بود که ثابت کند اسلام توانایی دارد که به صورت یک مکتب و یک ایدئولوژی، راهنما و تکیه گاه اندیشه ی جامعه ی اسلامی قرار گیرد و آن ها را به عزت دنیایی و سعادت اخروی برساند. از اینرو، سعی داشت، فلسفه های احکام دنیایی و اجتماعی اسلام از قبیل نماز، روزه، حج، زکات و انفاق تبیین و استحکام اصول اخلاقی اسلام را روشن نماید. عبده با سید جمال در دو جهت اختلاف نظر داشت: یکی این که سید جمال، انقلابی فکر می کرد و عَبدُه، طرفدار اصلاح تدریجی بود. دیگر این که سید، مبارزه با استبداد و استعمار را در رأس برنامه های خود قرار داده بود و معتقد بود اول باید ریشه ی این اُمُ الفساد را کَند و دور انداخت ولی عبده، آموزش و تربیت دینی جامعه را مقدم بر آموزش و پرورش سیاسی می دانست. از این اندیشمند و مبارز مسلمان مصری آثاری به جای مانده است که اصلاحُ المَحاکمِ الشَّرعیه و تفسیر القرآن، از آن جمله اند.

9 جمادی الاوّل

9 جمادی الاوّل

_ شهادت «شمس الدین محمد بن حامد مَکّی عاملی» معروف به «شهید اول» (786 ق)(1)

_ وفات «ابن غازی» ادیب و مورخ (919 ق)(2)

1- ابوعبداللّه شمس الدین محمد بن حامد بن احمد مَکّی عاملی، معروف به «شهید اول»، در سال 734 ق در یکی از روستاهای جبل عامل در لبنان به دنیا آمد. اجداد شمس الدین تا چندین پشت از علما و فقها بوده و فرزندان این خاندان از دانشمندان و اهل کمال و معرفت می باشند. شمس الدین در محضر عالمان بزرگواری همچون فخرالمحققین، سیدعمید الدین و سید ضیاءالدین به مدارج بالای علمی دست یافت و از آن پس به تدریس و تألیف مشغول شد. شهید اول از افراد زیادی اجازه ی روایت گرفته و خود نیز شاگردان متعددی را پرورش داده است. اختصارُ الجَعفر، الباقیاتُ الصّالحات، اللُّمْعَهُ الدَّمشقیَّه و المَزار و... از جمله تالیفات وی می باشند. سرانجام این عالم ربانی و نویسنده ی نامدار شیعه در 9 جمادی الاول 786 ق بر اثر پرونده سازی حسودان و پس از تحمل یک سال حبس به دار آویخته شد و به بدن مبارکش اهانت نموده و آن را سنگسار کردند.

2- ابوعبداللّه محمد بن احمد بن محمد بن علی بن غازی عثمانی، معروف به ابن غازی، فقیهِ مالکی، مورخ، ادیب و ریاضی دان مسلمان قرن دهم هجری در سال 858 ق در شهر فاس واقع در مراکش امروزی به دنیا آمد. او در حدیث، علم رجال، شرح حال نگاری و گزارش جنگ ها نیز تسلط داشت و در علم قرائت، تفسیر، ادب، عروض و حساب، استاد بود. بسیاری از جویندگان دانش، از مناطق دور در مجلس درسش حاضر می شدند و از وی دانش می آموختند. ابن غازی دارای منطقی قوی، بیانی شیرین و روان، خُلقی نیکو و محضری پربار بود. وی نزد خواص و عوام، عزت و احترام داشت و سخنورترین فرد زمان خود به شمار می رفت. الفِهرَسَهُ المبارکه، کلیّات فقهیّه و... از تالیفات ابن غازی است.

ص:131

_ تولد «صدرالدین شیرازی» متفکر بزرگ اسلامی معروف به «ملاصدرا» (980ق)(1)

_ برگزاری تظاهرات آزادی خواهی به رهبری حضرات آیات «طباطبایی» «بهبهانی» (1321 ق)

_ رحلت «سیدابوتراب خوانساری» فقیه اصولی (1346 ق)(2)

10 جمادی الاوّل

10 جمادی الاوّل

_ کشته شدن «خسروپرویز» پادشاه مغرور سلسله ی ساسانیان (7 ق)(3)

1- صدرالدین شیرازی مشهور به ملاصدرا و صدرالمتألهین در نهم جمادی الاول سال 980 ق در شیراز به دنیا آمد. سنگ بنای علمی و اخلاقی ملاصدرا در محضر درس شیخ بهایی بنا نهاده شد و سپس در جرگه ی درس حکیمِ الهی، میرداماد، کسب فیض کرد. وی پس از رسیدن به مقام والای علمی، بر مسندتدریس تکیه زد و به تدوین حکمت متعالیه پرداخت. ملاصدرا با ترکیب فلسفه ی مشّاء و اشراق، حکمت متعالیه را بنیان نهاد و تاثیری شگرف بر فلسفه ی اسلامی گذاشت به طوری که این تاثیر، بسیار وسیع و غیرقابل انکار است. صدرالمتألهین به عنوان بزرگ ترین فیلسوف اسلامی در حالی که در یک دست، قلمِ تفسیر سوره ی بقره و در دست دیگرش برگه های شرح کتاب الحُجّه ی اصول کافی بود، در سال 1050 ق در 70 سالگی در بصره دار فانی را وداع گفت و در همان شهر مدفون گشت.

2- سیدابوتراب خوانساری در سال 1271 در خوانسار به دنیا آمد. تحصیلاتش را در اصفهان آغاز کرد و در نزد آیت اللّه سیدحسین کوه کمره ای و میرزا محمدهاشم خوانساری و... کسب علم نمود. پس از فوت آیت اللّه کوه کمره ای، سیدابوتراب به تدریس پرداخت و مرجع احکام و فتاوی شد. در محضر این عالم بزرگ شخصیت های بزرگواری همچون آیات عظام: سید محسن حکیم، سید محمد حجت کوه کمره ای، آقابزرگ تهرانی، میرزا ابوالحسن شعرانی و سید علی قاضی طباطبایی پرورش

یافتند. از این عالم ربانی نزدیک به پنجاه کتاب و رساله بر جای مانده که سَبیلُ الرَّشاد فی شرح نِجاةُ العباد، البَیان فی تفسیر القرآن، اَصالهُ العَدَم و احکامُ الوَضعیّه از آن جمله اند. این فقیه بزرگوار، سرانجام در 75 سالگی در نجف اشرف وفات یافت و پس از تشییعی باشکوه، بر حَسَب وصیتش در وادی السلام نجف اشرف به خاک سپرده شد.

3- خسرو پرویز از سلاطین ساسانی است که در مدائن می زیست و از سال 590 میلادی _ بیست سالگی حضرت محمدص _ به مدت 38 سال بر ایران حکومت کرد. وی در عصر پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله می زیسته و حضرت طی نامه ای، او را به اسلام دعوت نمود. این پادشاه مغرور نامه ی پیامبر اکرمص را پاره کرد و به نماینده ی خود در یمن، دستور دستگیری پیامبر را داد. هنگامی که فیروز، نماینده خسرو پرویز به حضور پیامبر رسید گفت: خداوندگارم، خسرو، مرا فرموده که تو را به نزد او ببرم. حضرت فرمود: خدای من، مرا خبر داد که دیشب خدای تو به قتل رسیده است. پس از چندی خبر قتل خسرو پرویز و جانشینی پسرش، شیرویه، به مدینه رسید و فیروز و همه ی همراهانش به اسلام گرویدند.

_ درگذشت «ابوجعفر بن حبش» دانشمند نجوم و ریاضی (380 ق)

_ تصرف کشمیر توسط قوای «سلطان محمود غزنوی» در جریان حمله به هند (396 ق)

_ وفات «امام بیهقی» از مشاهیر محدثین و حافظ قرآن (458 ق)(1)

_ درگذشت آیت اللّه «حاج میرزا علی اکبر نوقانی» فقیه و مجتهد (1370 ق)(2)

11 جمادی الاوّل

11 جمادی الاوّل

1- ابوبکر فخرالزَّمان احمد بن حسن، معروف به امام بیهقی از مشاهیر محدثین، حافظ، زاهد و در علوم گوناگون دارای دستی توانا بود. به جهت تحصیل احادیث و سنن نبویّه به بلاد بسیاری سفر کرد. او را بر امام شافعیان به واسطه ی تألیفات خود حقّی روشن است. بیهقی در 458 قمری در نیشابور وفات یافت و جنازه اش را برای دفن به بیهق نزدیک نیشابور انتقال دادند. الاربعین، الاسماء و الصفات، الاعتقاد، البعث و النشور، از جمله آثار اوست.

2- حاج میرزا علی نوقانی فقیه، متکلم و شاعر، متخلّص به فقیر، در سال 1300 ق در محله ی نوقان مشهد دیده به جهان گشود و تا 27 سالگی در محضر اساتیدی چون ادیب نیشابوری اول، حاج شیخ حسنعلی تهرانی و حاج سید عباس شاهرودی در حوزه ی علمیه ی مشهد به تحصیل علوم اسلامی پرداخت. سپس به نجف اشرف رفته و از محضر آخوند خراسانی، سیدمحمدکاظم یزدی و شریعت اصفهانی بهره جست و پس از اخذ اجازه اجتهاد به مشهد بازگشت. او خطیبی توانا و در مناظره، استادی زبردست بود و طبع شعر موزون داشت. میرزا علی اکبر نوقانی همچنین خطوط نسخ و نستعلیق را به خوبی می نوشت و در این فن، استاد بود. نوقانی سرانجام در اثر سکته ی قلبی در هفتاد سالگی در مشهد درگذشت و در حرم امام رضاع دفن شد. سه مقاله ی نوقانی و تعلیقی بر شرح نهج البلاغه ی ابن ابی الحدید، از جمله آثار این عالم دینی می باشند.

_ فتح شهر بغداد توسط «معزالدوله آل بویه» (334 ق)(1)

_ درگذشت «علی بن عیسی رُمانی» از علمای معتزله (382 ق)(2)

_ تولد عالم شهیر و دانشمند بزرگ ایرانی «خواجه نصیرالدین طوسی» (597 ق)(3)

_ شهادت فقیه شیعه «حسن بن محمد سکاکینی» به جرم شیعه بودن (744 ق)(4)

1- در زمان آل بویه بغداد در دست غلامان ترک بود و آشفتگی اوضاع آن شهر به آل بویه فرصت داد که به بغداد حمله کند. بنابراین معزالدوله در سال 334 ق بغداد را محاصره کرد و به زودی بر آن شهر دست یافت و المستکفی باللّه خلیفه ی عباسی را بر کنار کرد و پس از کور کردن وی، المطیع للّه را به خلافت نشاند. از این پس احمد معزالدوله از طرف خلیفه به لقب امیرالامراء ملقب گردید.
2- ابوالحسن علی بن عیسی بن علی رمانی، فقیه، ادیب، نحوی، معتزلی، در اصل از سامراء و متولد بغداد، نزد ابن اخشید، زجاج، ابوبکربن درید و ابوبکر بن سراج تلمّذ نمود. ابوالقاسم تنوخی و ابومحمد جوهری از شاگردان وی به حساب می آیند. حدود صد تألیف برای او شمرده اند. می توان وی را در ردیف ابوسعید سیرافی و ابوعلی فارسی دانست. از آثار اوست: اکوان المعلوم و المجهول، شرح سیبویه، الاشتقاق الصغیر.
3- محمد ابوجعفر مشهور به خواجه نصیرالدین طوسی معروف به محقق طوسی و استاد البشر در طوس زاده شد. پس از آن که عطش علمی وی در زادگاهش برطرف نگردید راهی نیشابور گردید و از اساتید آن سامان بهره گرفت. بعدها به ری، اصفهان و قم و سرانجام به عراق عزیمت نمود و خوشه چین معارف آنان گردید. محقق طوسی پس از حمله ی وحشیانه ی مغول به ایران، به دعوت یکی از حکام فرقه ی اسماعیلیه راهی قُهِستان شد و در مدت 26 سالی که در این قلعه ها به سر برد، کتاب های متعددی را به رشته ی تحریر درآورد. پس از حمله ی مغول، هلاکوخان وی را در شمار بزرگان خود قرار داد و خواجه با استفاده از این موقعیت از قتل عام مردم، علما و نیز ویران ساختن اماکن علمی و فرهنگی جلوگیری می نمود. خدمات گسترده ی خواجه بسیار وسیع و در سطوح مختلف انجام

گرفته است. سرانجام این عالم نستوه در 18 ذی قعده 673 ق در بغداد وفات یافت و در جوار مرقد مطهر حضرت امام موسی کاظمع در خاک آرمید.

4- حسن بن محمد بن ابوبکر بن ابوالقاسم دمشقی همدانی معروف به سکاکینی، از اکابر علمای امامیه در قرن هشتم هجری می باشد. سکاکینی در چندین علم متبحّر و استاد بود. موافق آنچه از ریاض العلماء نقل شده است. به واسطه تهمت و مفتریات مشهودی که به وی نسبت دادند، قاضی شرف الدین مالکی، به واجب القتل بودن او حکم داد. سرانجام وی را در سوق الخیل دمشق به شهادت رساندند.

12 جمادی الاوّل

12 جمادی الاوّل

_ درگذشت «ابن عبدالسلام» فقیه، قاضی و خطیب مسلمان در قاهره (660 ق)(1)

_ درگذشت «ابن طولون» فقیه، ادیب و مورخ دمشقی (953 ق)(2)

_ تولد «میرزا محمدتقی مامقانی تبریزی» عالم و ادیب معروف به «حجت الاسلام»

1- عزّالدین ابومحمد عبدالعزیز بن عبدالسلام معروف به شیخُ الاسلام و سلطانُ العلماء، از بزرگان علمای شافعی درقرن هفتم هجری است. فقه را از ابن عساکر و اصول را از سیف الدین آمِدی و... فرا گرفت و در اندک زمانی از علمای برجسته ی عصر خود شد. ابن عبدالسلام، بسیاری از سال های عمر خود را در دوران پرآشوب درگیری های داخلی ایّوبیان با یکدیگر و نیز رویارویی آنان با سپاهیان صلیبی سپری کرد. در چنین شرایطی، مداخله ی او در امور سیاسی و ترغیب زمامداران به ایستادگی در مقابل سپاهیان روم، موجب شهرت او گردید. ابن عبدالسلام در دمشق به تدریس اشتغال داشت. وی چندی بعد در مصر به کار قضاوت مشغول شد و تدریس را در آنجا نیز ادامه داد. ابن عبدالسلام بیش از بیست سال، مقام تدریس، فتوا، امامت و خطابتِ قاهره را برعهده داشت. در نشر علم و انجام وظایف امر به معروف و نهی از منکر اهتمام تمام به کار می برد و نفوذ زیادی داشت. الفَتاوی، الاشارَهُ الی الایجاز و... از جمله آثار اوست.

2- ابن طولون دمشقی در سال 880 قمری در دمشق به دنیا آمد و در سراسر عمرش، بی وقفه به تحقیق، تدریس و تألیف پرداخت. وی در پایان تحصیلاتِ متداولِ عصر خویش به آموختن علم حدیث روی آورد. ابن طولون از معدود رجال اسلامی است که زندگی نامه ی خویش را به رشته ی تحریر درآورده است. او در کنار اشتغالات علمی، مدتی به کارهای اداری نیز پرداخت و از این راه، مدتی به قناعت روزگار می گذرانید. نوع کارهایی را که ابن طولون می پذیرفت، اموری بود که با کارهای علمی سنخیّت داشته است. وی در سال های پایانی عمر بیمار شد و به سبب

دردمندی، نتوانست پیشنهاد منصب اِفتاءِ مذهبِ حنفی را که چند سِمتِ علمی و اداری دیگر نیز به همراه داشت، بپذیرد. شمار آثار این فقیه و ادیبِ دمشقی در تاریخ اسلام، کم نظیر و شگفت آور است. وی در زندگی نامه ی خویش 728 اثر را به ترتیب حروف الفبا بر شمرده است و به سبب تسلط بر بسیاری از علوم زمان در زمینه های تفسیر، علوم قرآنی، حدیث، فقه، رجال، نحو، طب و عرفان و... تالیفاتی دارد. التَّمَتُّع بالاَقران، الدُّرَرُ الفاخِرَه و السَّفینهُ الطولونیّه، از جمله آثار ابن طولونِ دمشقی است.

(1247 ق)[(1)]

13 جمادی الاوّل

13 جمادی الاوّل

_ شهادت حضرت «فاطمه ی زهرا»(س) (به روایت 75 روز) (11ق)[(2)]

_ کشته شدن «ابراهیم بن مالک اشتر» در نبرد با خاندان اُمَوی (71 ق)[(3)]

1- میرزامحمد تقی بن ملامحمد مامقانی مشهور به حجت الاسلام از علما و دانشمندان اوایل قرن چهاردهم هجری در آذربایجان است. در 22 سالگی برای تکمیل تحصیلات خود به نجف اشرف رفت و سپس به تبریز بازگشت. وی شاگردانی تربیت کرد و کتاب هایی نگاشت. آتشکده، الفیّه، مَفاتیحُ الغَیب و... از جمله آثار اوست. حجت الاسلام تبریزی در نجف اشرف مدفون است.

2- روز شهادت حضرت فاطمه ی زهراس مورد اختلاف مورخین است و یکی از این موارد، سیزدهم جمادی الثانی می باشد. فاطمه(س) پس از پدر بزرگوار خود، روز به روز بدنش رو به ضعف و سستی می گرایید. پیوسته سوخته دل و اشک ریزان بود و در فراق پدر می گریست. پس از به خلافت نشستن ابوبکر، خواستند تا از امام علی(ع) برای ابوبکر بیعت بگیرند که در این مسیر حضرت زهرا(س) مخالفت کرده و به آتش کشیده شدن در خانه ی آن حضرت و وقایع بعدی انجامید. حضرت زهرا(س) پس از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله از مردم آزار بسیار دید. به خانه اش هجوم برده و کودکش را سقط کردند. در اثر ضرباتی که به آن حضرت وارد شد، حضرت زهرا(س) این نور چشم پیامبر و پاره ی تن رسول خدا، پس از تحمل روزها بیماری، به پدر بزرگوار خود، ملحق گشت. به وصیت آن حضرت، محل دفن وی مخفی می باشد. گرچه اقوالی در این باره است، از جمله این که شیخ صدوق مرقد مُنوّر آن بانو را خانه ی آن حضرت می داند که اکنون جزء مسجد می باشد. این قول را دیگران نیز تایید کرده اند.

3- ابراهیم فرزند مالک اشتر نَخَعی، هنگام قیام مختار بن ابوعبیده ی ثقَفی برای خونخواهی امام حسینع با او بود و در سال 67 ق به سرداری لشکر

منصوب گردید. ابراهیم از طرف مختار، مأمور تصرف موصل شد و سپاه شام را که از طرف خلیفه ی اموی آمده بودند شکست داد. او عبیداللّه بن زیاد، حاکم کوفه در زمان واقعه ی کربلا را به قتل رساند و تعدادی از کُشَندگان امام حسین(ع) و یاران او را از دَمِ تیغ گذراند. ابراهیم بن مالک با دستگیری و قتل مختار توسط مُصعَب بن زُبَیر، به مُصعَب پیوست و به دولت ابن زُبَیر خدمت کرد. سرانجام، هنگامی که عبدالملک بن مروان، خلیفه ی اموی، لشکری برای نبرد با سپاه ابن زبیر به عراق فرستاد، ابراهیم بن مالک در این جنگ کشته شد.

_ تولد «میرزا فضل علی ایروانی» متخلص به «صفا» عالم و ادیب مسلمان (1278 ق)(1)

_ آغاز به کار دومین خط پُستی ایران بین تهران و شمیران (1293 ق)

_ درگذشت آیت اللّه «میرزا مسیح خوانساری» (1377 ق)

14 جمادی الاوّل

14 جمادی الاوّل

_ درگذشت «ابوسعید عبیداللّه بن جبراییل» پزشک نامدار و داروساز شهیر (453 ق)

_ رحلت «حاج ملااسماعیل سبزواری» محدث و واعظ شهیر در تهران (1312 ق)(2)

_ وفات «میرزا عبدالغفّار تهرانی» ریاضی دان ایرانی (1326 ق)(3)

_ ورود نیروهای روسی به ایران و اشغال اصفهان در جریان جنگ جهانی اول (1334 ق)

15 جمادی الاوّل

15 جمادی الاوّل

1- میرزا فضل علی ایروانی، تفسیر، کلام و ریاضیات را در تبریز فرا گرفت و سپس به حوزه ی علمیه ی نجف اشرف رفت. او پس از طی مراحل عالی در نجف به درجه ی اجتهاد نایل آمد. صفا، در زمان انقلاب مشروطه در ایران، به آزادی خواهان پیوست و در این راه، مورد آزار و شکنجه ی حُکّام وقت قرار گرفت. ایروانی، علاوه بر دارا بودن مراتب علمی، در سرودن شعر نیز ذوق و قریحه ای کم نظیر داشت و اشعاری از وی به دو زبان فارسی و عربی، موجود است. کتب حَدائِقُ العارفین، سَفرنامه ی اروپا، کلید دانش و مِصباحُ الهُدی از آثار میرزا فضل علی ایروانی به شمار می روند.

2- حاج ملااسماعیل سبزواری، فراگیری حکمت و فلسفه را نزد حاج ملاهادی سبزواری، فیلسوف مشهور شرق آموخت. او برای تکمیل تحصیلاتِ علوم دینی به حوزه ی علمیه ی نجف رفت و پس از کسب درجه ی اجتهاد به تهران بازگشت. ملااسماعیل مردی بسیار مُتَتَبِّع بود و حافظه ای نیرومند داشت. وی در رشته ی موعظه استادی مُسَلَّم به شمار می رفت و دارای تألیفاتی می باشد. مجمعُ النّورَین و نوادِرُ الاثار از جمله تالیفات این محقق گرانقدر به شمار می روند.
3- میرزا عبدالغفار تهرانی ملقب به نجم الدوله، از همان ابتدای تحصیل، استعداد و علاقه ای عمیق به ریاضیات داشت. او این علم را در مدارس مشهور آن زمان همچون دارالفنون فرا گرفت و به تحقیق و مطالعه در زمینه ی ریاضیات پرداخت. نَجمُ الدوله، سال ها معلم ریاضی در مدرسه ی دارالفنونِ تهران بود. از این ریاضی دانِ ایرانی، تالیفاتی هم چون بدایهُ الحساب و اصول هندسه به یادگار مانده است.

_ ولادت «امام زین العابدین»(ع) (به روایتی) (38 ق)(1)

_ تولد «میرزا محمد حسن شیرازی» مرجع عالی قدر و استکبارستیز شیعه (1230 ق)(2)

_ انتشار اولین شماره از روزنامه ی «عروه الوثقی» در پاریس (1301 ق) (3)

1- بنا به قولی، امام چهارم حضرت علی بن الحسین، ملقب به زین العابدینع از اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله در شهر مدینه، قدم به عرصه ی گیتی نهاد. آن حضرت، فرزند سروَرِ شهیدان، حضرت حسین بن علیع و بی بی شهربانو بود و در علم، تواضع، مهربانی و مردم داری، از سرآمدان روزگار خود به شمار می رفت. از ویژگی های امام زین العابدین(ع)، عبادت و شب زنده داری بسیار بود. آن حضرت به خاطر سجده های طولانی به درگاه خداوند، به سجّاد یعنی بسیار سجده کننده و نیز زین العابدین یعنی زینت عبادت کنندگان لقب یافت.
2- ابومحمد، محمد حسن بن محمود بن اسماعیل حسینی شیرازی معروف به میرزای مجدد، معزّالدین و میرزای بزرگ شیرازی، مرجع تقلید شیعیان زمان خود و فقیه امامی بود که در 15 جمادی الاولی سال 1230 ق در شیراز متولد گردید. وی قبل از 20 سالگی، صاحب اجازه از سیدمحقق میرسید حسن بیدآبادی شد و در اصفهان به تحصیل پرداخت. از جمله استادان وی صاحب جواهر و صاحب انوارُ الفِقاهَه، محمد ابراهیم کلباسی، محمدتقی اصفهانی و علی تُستَری بودند. میرزای شیرازی پس از شیخ مرتضی انصاری، مرجع عالم اسلام گردید و در حدود سی سال این سمت را به عهده داشت. شاگردان زیادی در مکتب میرزا کسب علم کرده اند که از آن میان حضرات آیات عظام: علامه سیدمحمد کاظم یزدی، آخوند خراسانی، شیخ فضل اللّه نوری، میرزا حسین نوری، سیدحسین صدر، ابراهیم دامغانی، سید اسماعیل شیرازی و شریف جواهری را می توان نام برد. از کارهای بزرگ میرزای شیرازی، صدور فتوای تاریخی تحریم تنباکو در زمان ناصرالدین شاه قاجار به عنوان اولین مقاومت منفی مردمی در ایران علیه بیگانگان بود که باموفقیت انجام شده است. از آثار این مرجع بزرگ: کتابٌ فی الطَّهارَه، نِجاهُ العِباد، رسالهٌ فی الرَّضاع و رسالَهٌ فی

المُشْتَق می باشد. میرزا در سال 1312 ق در 82 سالگی در سامرا فوت نمود و در نجف اشرف به خاک سپرده شد.
3- سیدجمال الدین اسدآبادی، روحانی مبارز و دانشمند بزرگ مسلمان به منظور تحقق آرمان خود، مبنی بر اتحاد ملل اسلامی، انجمنی به نام «عروه الوثقی» دایر کرد و پس از مدتی، روزنامه ای نیز به همین نام در پاریس منتشر ساخت. سیدجمال الدین با همکاری شیخ محمد عبده، با درج مقالات اسلامی و نیز مصاحبه با دانشمندان و سیاست مداران، نظر مسلمانان را به اندیشه های خود و شعار اتحاد ملل اسلامی جلب کرد. سرانجام این روزنامه، در اثر فشارهای سیاسیِ برخی از دولت های آن زمان، در ماه ذیحجه ی همان سال 1301 پس از چند ماه انتشار در اروپا، هند، مصر، ایران و چندین کشور عربی توقیف شد.

_ رحلت عالم ربانی آیت اللّه «سیدمحمد حسینی» معروف به «آقانجفی همدانی» مؤلف تفسیر «انوار درخشان» (1417 ق)

16 جمادی الاوّل

16 جمادی الاوّل

_ وفات «ابوحنیفه ی دینوری» ادیب، منجم و ریاضی دان (281 ق)(1)

_ درگذشت «علی عمادالدوله دیلمی» از موسسین آل بویه (338 ق)(2)

17 جمادی الاوّل

17 جمادی الاوّل

_ درگذشت «ثَعْلَب» نحوی و لغت شناس شهیر عرب (291 ق)(3)

1- ابوحنیفه، احمد بن داود دینوری از فلاسفه و حکما و ریاضی دانان قدیمی مسلمان می باشد که در نحو، لغت، منطق، نجوم، هیئت، حساب، هندسه، تاریخ و... یگانه ی زمان بود. علاوه بر این، وی از علوم دینی و فلسفی نیز آگاهی زیادی داشت و در بلاغت کم نظیر بود. ابوحنیفه دینوری رصدخانه ای در اصفهان تاسیس کرد و زیجی نیز تالیف نمود الاَخبارُ الطِّوال، الفَصاحَه، الشّعرُ و الشُّعَراء و البُلدان از جمله آثار اوست.
2- علی بن بویه دیلمی ملَقَّب به عمادالدوله، به همراه دو برادر کوچک تر خود، رکن الدین حَسن و مُعزُّالدوله احمد، در ابتدای قیامِ داعیان علوی در گیلان و طبرستان به خدمت ماکان دیلمی و سپس مرداویچ بن زیار پیوستند. علی از طرف مرداویچ فرماندار کرج شد ولی در سالیان بعد با مرداویچ اختلافاتی پیدا کرد که منجر به جنگ بین دو طرف شد. با مرگ مرداویچ در سال 323، عمادالدوله کرمان را فتح کرد و بدین ترتیب با تسخیر فارس و کرمان و نواحی اطراف، دولت عباسی، کلیّه ی متصرفات خود را در ایران از دست داد. در سال 329، عمادالدوله در حین قلع و قمع مخالفان خود، تا طبرستان پیش رفت و بعدها موفق به تسخیر خوزستان نیز شد. علی عمادالدوله در سال 337 به سختی مریض شد و کارها را به برادر زاده اش فناخسرو ملقّب به عضدالدوله واگذاشت و خود در سال

338 ق درگذشت. عمادالدوله در تمام مدت امارت خود با مردم با مهربانی رفتار کرد و بساط عدل و انصاف را در سراسر قلمرو خویش گستراند.

3- ابوالعباس احمد بن یحیی معروف به ثَعلَب، نحوی و لغوی، ادیبی پرهیزکار و از مشاهیر اهل لغت می باشد. وی در پایان تحصیلات متداولِ عصرِ خود، با جدیّت بسیار به تحصیل ادبیات عرب اهتمام ورزید و پس از سال ها مطالعه ی پی گیر، در این رشته، به مقامی شامخ دست یافت. اَخْفَشِ اَصغر، مُطَرَّز و ابنُ الحائِک از شاگردان برجسته ی ثَعلَب می باشند. او دارای حافظه ای قوی و معلومات بسیار بوده است. ثعلب دارای تالیفات فراوانی از جمله: الفَصیح، اِعرابُ القرآن، اَمالی و الاْلفاظ می باشد.

_ تولد «ابوحامد امام محمد غزالی»، دانشمند شهیر و فیلسوف نامی ایران (450 ق)(1)

_ تولد «سیدمحمدعلی شاه عبدالعظیمی» فقیه، نویسنده و عالم مسلمان (1258 ق)(2)

18 جمادی الاوّل

18 جمادی الاوّل

_ وفات «احمد عبد ربّه» شاعر و نویسنده ی عرب (328 ق)(3)

_ درگذشت «ابوالعباس احمد بن علی نجاشی» عالم شهیر شیعه در قرن پنجم(450 ق)(4)

1- ابوحامد امام محمد غزالی، در سال 450 هجری قمری در طوس به دنیا آمد. در مدت کمی بر اثر ذکاوت فطری، مقدمات را فرا گرفت و سپس عازم نیشابور شد و در حوزه ی درس امام الحَرَمین جُوِینی مراتب کمال را پیمود. ابوحامد در سال 480 ق و در 30 سالگی به مدرسه ی نظامیه ی بغداد که از پر اهمیت ترین حوزه های درسی آن زمان بود، رفت و به صدها تن از افاضل درس گفت. پس از مدتی که آوازه اش همه جا را فرا گرفته بود، بر اثر تحول عظیم روحی درس و بحث و مقام را رها کرد و عُزلت گزید و پس از مدتی از بغداد هجرت کرد. امام محمد غَزّالی سپس راهی حجاز، شام و بیت المقدس گردید و دیگر به بغداد نرفت. وی سرانجام به طوس رفت و در آن جا به تدریس پرداخت و طریقت صوفیه را برگزید. امام محمد غزالی دارای تالیفات فراوانی می باشد از جمله: احیاءُ علوم الدین، کیمیای سعادت، تفسیرُ القرآن، الاقتِصاد و المُسْتَصْغی. غزالی سرانجام در سال 505 ق در 55 سالگی در طوس درگذشت.
2- سیدمحمدعلی شاه عبدالعظیمی معروف به هدایت حسینی برای تحصیل به نجف رفت و در پی سال ها تحقیق و مطالعه در محضرِ شیخ مرتضی انصاری، به مقام والای علمی و اجتهاد دست یافت. هدایت حسینی که در علوم حدیث و رجال از دانش بسیاری بهره مند بود، تالیفاتی دارد که از آن میان می توان به کتاب «وسیله الرضوان» اشاره کرد. شاه

عبدالعظیمی در سال 1343 ق در 85 سالگی در نجف اشرف، بدرود حیات گفت.

3- احمد بن محمد بن عَبد رَبِّه اَندلُسی قُرطُبی، از مشاهیر علما و ادبا و محدثین و شعرای زمان خود بود. وی قصص و حکایات بسیاری را به نظم درآورد. اثر مشهور این شاعر و نویسنده ی عرب، عَقدُالفَرید نام دارد که درباره ی تاریخ، شعر، عروض و لغت نگاشته شده است. از ابن عبد ربِّه، اشعار بسیار نغز و شیوایی نیز باقی مانده که وی در آن ها، روح شرقی خود را به خوبی آشکار کرده است. وی در هشتاد و دو سالگی به علت فلج چندین ساله، در اندلس وفات یافت.

4- ابوالعباس احمد بن علی بن احمد معروف به ابنِ الکوفی، نجاشی و شیخ نجاشی در سال 372 ق در کوفه به دنیا آمد. وی از شاگردان معروف سید مرتضی علم الهدی بود که از شیخ مفید، تَلعَکْبَری و دیگر بزرگان نقل روایت نموده است. نجاشی در علم رجال یگانه ی زمان و در علم حدیث کم نظیر بود. به جهت تخصّص ابن الکوفی در این علوم و کثرت احاطه ی وی در علم تاریخ و انساب و سِیَر، مورد اعتماد علمای بزرگ دیگر می باشد. رِجال نجاشی، اخبار بنی سُنَن و فَضل الکوفه از کتب این عالم بزرگ مسلمان هستند.

_ رحلت علامه «سیدمحمد مولانا» عالم و مؤلف (1363 ق)(1)

19 جمادی الاوّل

19 جمادی الاوّل

_ تولد «اُلغ بیگ» فرمانروای دانشمند تیموریان و منجم ایرانی (796 ق)(2)

1- حاج سید محمد مولانا از علمای تبریز، در ابتدا، مقدمات و ادبیات متداول را در تبریز خواند و در 19 سالگی راهی عتبات گردید. در نجف به درس شیخ الشریعه ی اصفهانی، فاضل شربیانی و دیگر بزرگان راه یافت و به درجه ی اجتهاد رسید. در 1321 ق به تبریز برگشت و به تدریس و تالیف پرداخت. مِصباحُ الوَسایل فی شرحِ الرَّسایِل و حاشیه ی فُصول از کتب اوست.

2- «اُلغ بیگ» دانشمند و منجم ایرانی در دربار جدش «امیر تیمور گورکانی» تربیت شد و از سال 812 قمری فرمانروای ماورالنهر گردید. اُلغ بیگ بر خلاف پدربزرگش، تیمور، علاقه ای به کشور گشایی نداشت و بیشتر به سبب علاقه به علوم به ویژه علم نجوم شهرت یافت. در سال 842 قمری در سمرقند مدرسه ای بنا کرد که مهم ترین موضوع درسی آن نجوم بود. اقدام مهم دیگر وی ایجاد رصدخانه ی 3 طبقه ای در سال 828 قمری بود. از ابزارهای اصلی این بنا «ثلث فخری» بود که برای رصد کردن خورشید، ماه و سیارات ساخته شده بود. الغ بیگ با استفاده از این وسیله، حرکات سالانه ی 5 سیاره ی زحل، مشتری، مریخ، زُهره و عطارد را بیان کرد که با نتایج امروزی فقط حدود 2 تا 5 ثانیه اختلاف دارد. او نتایج فعالیت های علمی خود را در کتابی به نام «زیج الغ بیگی» یا «زیج گورکانی» جمع آوری کرده است که در اصل به زبان فارسی نوشته شده و شامل بخش نظری و بخشی درباره ی جداول محاسبه ی تقویم، جداول مثلثاتی و اوضاع ستارگان است. این پادشاه، ایام حیات را به مطالعه و خدمت به علوم و فنون به سر برد. محضَرَش همیشه مجمَع اُدَبا و محفِل علما و دانشمندان عصر بود و او بعضی افرادِ مُستعِد را برای تحقیقات فنی، تا چین نیز اعزام نمود. اُلغ بیگ سرانجام در رمضان سال 853 قمری

در 57 سالگی در نزدیکی سمرقند در جنگ با پسر خود که داعیه ی حکومت داشت، کشته شد.

_ درگذشت «جلال الدین سیوطی»، فقیه، محدث و لغت شناس بزرگ عرب (911 ق)(1)

_ تولد آیت اللّه «شیخ محمدقاسم اردوبادی» عالم و ادیب ایرانی در تبریز (1274 ق)(2)

20 جمادی الاوّل

20 جمادی الاوّل

_ تولد فقیه بزرگ و عالم شیعه «فخرالمحققین حلی» فرزند دانشمندِ علامه ی حلی (682 ق)(3)

_ درگذشت «ابوعبداللّه محمد بن عبدری فاسی» مشهور به «ابن حاج» درقاهره (737 ق)(4)

1- عبدالرحمان بن ابی بکر بن محمد، معروف به سیوطی در 849 ق در قاهره به دنیا آمد. در 8 سالگی قرآن را حفظ کرد و در درس ابوالعباس شَمَنی و محیی الدین کافیجی و دیگر بزرگان حاضر شد. وی در تمام فنون رایج به ویژه فقه، هیئت، حدیث، تفسیر، معانی، بیان، بدیع، نحو و لغت متبحر بوده و بر همه ی هم دوره های خود، برتری یافت. تالیفات سیوطی را تا سیصد و حتی پانصد کتاب ذکر کرده اند که تعداد زیادی از آن ها جزوه می باشند. آدابُ السّلوک، اُصول النحو، شرح الفیه ی ابن مالک و و نیز شرح ابن عقیل از کتب اوست. وی در هر یک از زمینه های ادبیات، تاریخ، رجال، تراجمِ احوال و علوم دیگر، تالیفات جامع و نافع دارد.
2- آیت اللّه شیخ محمدقاسم اردوبادی، پس از اتمام تحصیلات متوسطه، به نجف رفت و نزد علمای مشهور زمان، دانش آموخت. این عالم بزرگ پس از اخذ درجه ی اجتهاد، به زادگاهش تبریز بازگشت و در این شهر، علاوه بر تدریس، کتب متعددی را نیز به رشته ی تحریر درآورد. آیت اللّه اردوبادی در سال 1333 ق در 59 سالگی درگذشت.
3- محمد بن حسن بن یوسف معروف به فخرالمحققین فرزند علامه ی حلی، ملقب به فخر الاسلام، فخرالدین و رأس المدقّقین از اعاظم و بزرگان شیعه و دارای جلالت علمی بسیاری بود. وی در نوجوانی به اجتهاد دست یافت. فخر المحققین مورد تایید و توجه خاص پدر بزرگوار خود

علامه ی حلی بود تا آن جا که علامه، اتمام مصنفات خود را پس از مرگ به فخر سپرد. ایضاحُ الفَوائد، تَحصیل النّجاه و مَنبَع الاسرار از جمله آثار اوست.

4- ابن حاج، در ابتدا در نزد علمای فاس در مراکش امروزی دانش آموخت. آن گاه به قاهره رفت و تاپایان عمر در این شهر اقامت گزید. ابن حاج سپس به تعلیم و تربیت دانش پژوهان پرداخت و افراد زیادی ازمحضر او بهره مند شدند. از ابن حاج آثار بسیاری به جای مانده است که مهم ترین آن ها، المَدخل نام دارد. او در این کتاب، مسایل اخلاقی، فقهی، اجتماعی و اقتصادی را مورد بررسی قرار داده است.

_ رحلت فقیه جلیل «سیدالعلماء» عالم شیعی هندوستان (1307 ق)(1)

_ وفات «آیت اللّه فاضل نوری» از علمای اصفهان (1343 ق)(2)

21 جمادی الاوّل

21 جمادی الاوّل

_ تولد «ابوجعفر احمدبن ابراهیم قیروانی» معروف به «ابن جزّار» جغرافی دان، طبیب و فیلسوف مسلمان مغرب زمین (320 ق)(3)

1- سیدابراهیم بن سیدمحمد تقی نقوی نصیرآبادی از علما و فقهای امامیه ی قرن چهاردهم هجری، معروف به سیدالعلما و از شاگردان میرزای شیرازی، شیخ محمد طه نجف، میرزا محمد حسین شهرستانی، میرزا حبیب اللّه رشتی و شیخ زین العابدین بوده است. وی در سن جوانی به مقام استنباط احکام شرعیه و مرجعیت شیعیان هندوستان نائل گردید. سید العُلماء با کمال شهامت در مقابل علمای درباری به جهت الغای شهادتِ ولایت در اذان ایستاد و از تهدید مرگ نیز نهراسید. از آثار این عالم برجسته ی شیعی می توان به کتاب های تکلِمه ی یَنابیعُ الانوار و الشَّمعَهُ فی احکامِ الجُمعَه اشاره کرد. سیدالعُلماء در سال 1307 ق در سن 48 سالگی دارِ فانی را وداع گفت و به اجداد طاهرینش پیوست.

2- حاج میرزا بهاءالدین معروف به فاضل نوری از بزرگان و علمای اصفهان بود. وی در اخلاق فاضله مقام والایی داشت و تمامی اوقات شریف او در تصفیه ی باطن و تهذیب اخلاق صرف شد. در فنون شعر نیز ماهر بود و به «فاضل» تخلّص می نمود. اشعار وی توسط یکی از فرزندانش به نام نصیرالدین نوری معروف به خواجَوی، مدون و آماده ی چاپ گردید. پدر فاضل نوری، «میرزا جواد نوری» نیز در عصر خود ریاست مذهبی اصفهان را به عهده داشت و صاحب کرامت بود. جد وی ملامحمدعلی نوری هم چنین از بزرگان علم و جامع معقول و منقول به شمار می رفت. فاضل نوری در بیستم جمادی الاولی 1343 ق در اصفهان وفات یافت و در تکیه ی بابارکن الدین در قبرستان تخت فولاد اصفهان ، در جوار مزار پدر بزرگوار خود به خاک سپرده شد.

3- احمد بن ابراهیم بن ابی خالد، معروف به ابن جزار از مشاهیر اطبای اسلامی قرن چهارم هجری می باشد. وی برای رعایت شرافت مقام علم، به خانه ی کسی از ملوک و حکام نمی رفت و بیماران را تنها در خانه ی خود معاینه می نمود. ابن جَزّار بیش از هشتاد سال به قناعت و گوشه گیری زندگی کرد و بر خلاف دیگر پزشکان مغرب، از نزدیک شدن به سلاطین خودداری می کرد. مشهورترین کتاب وی، زادُالمُسافر در طب است که به چند زبان نیز ترجمه شده است. همچنین کتب الاعتماد، طِبُّ الفقرا و نیز کتاب اخبارُ الدّولَه در ظهور حضرت مهدیعج به مغرب از آثار ابن جزّار می باشند. مرگ این طبیب مسلمان، در اوایل قرن پنجم هجری روی داد.

22 جمادی الاوّل

22 جمادی الاوّل

_ درگذشت «عبداللّه بن علی اندلسی لَخْمی» مورخ و محدث مشهور قرن ششم (542ق)(1)

23 جمادی الاوّل

23 جمادی الاوّل

_ فتح کرمان در اواخر خلافت عمربن خطاب (24 ق)

_ درگذشت فقیه نامدار شیعه «ابن شاذان نیشابوری» (376 ق)

_ درگذشت «شاه عباس صفوی» در بهشهرِ مازندران (1038 ق)(2)

_ به توپ بستن مجلس به فرمان محمدعلی شاه و آغاز دوره ی استبداد صغیر (1326 ق)(3)

1- عبداللّه بن علی بن عبداللّه بن خَلَف لَخمی معروف به رشاطی در سال 465ق در اندلس واقع در اسپانیای امروزی به دنیا آمد. وی در علم حدیث و تاریخ استاد بود و دارای تألیفاتی می باشد. الاَعلامُ بِما فی المؤتَلِفِ و المُختَلِفِ الدّلر قُطنی مِن الابهام از جحمله آثار اوست. عبداللّه رشاطی در سال 542 ق در 77 سالگی درگذشت. بعضی، مرگ او را به دست دشمنانش نوشته اند.

2- دوره ی حکومت شاه عباس، پادشاه معروفِ صفویه، به دلیل وجود دانشمندان، علما و هنرمندان برجسته، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بنای مسجد امام و میدان نقش جهان، ایجاد تونِلی در کوهرنگِ اصفهان برای انتقال آب کارون به زاینده رود، تأسیس مرکز تجارت ابریشم، احداث راه کاروان های تجارت ابریشم از طریق اصفهان و نیز ساخت کاروانسراهای فراوان و ایجاد واحد پول جدید در سراسر کشور از جمله اقدامات شاه عباس صفوی به شمار می روند. با وجود همه ی این کارها، او پادشاهی قسّی القلب و سنگدل بود و کشتارهای فراوانی کرد. شاه

عباس صفوی سرانجام پس از 42 سال سلطنت، در 59 سالگی درگذشت و در قم به خاک سپرده شد.
3- محمد علی شاه از آغاز، مصمم به برانداختن مشروطیت بود. وی سوء قصد علیه خود را بهانه ای برای حمله به آزادی خواهان قرار داد و به دستور او، نیروهای دولتی به سوی مجلس روان شده و راه هایی که به مجلس منتهی می شد، بستند. آزادی خواهان در سنگرهای خود آماده باش بودند. چون خبر به آیت اللّه بهبهانی و طباطبایی رسید، به سرعت خود را به مجلس رسانیدند تا شاید از وقوع حادثه جلوگیری کنند. ناگهان کُلُنل لیاخوف روسی، فرمانده قشون محمدعلی شاه، فرمان داد توپ ها از هر سو به سمت مجلس به شلیک بپردازند. جنگ سختی در گرفت و عده ی زیادی کشته شدند. پس از آن، شاه، دستور تبعید آیت اللّه بهبهانی و حصرِ آیت اللّه طباطبایی و نیز قتل عده ای از آزادی خواهان را صادر کرد. بدین ترتیب، مشروطه ی اول ایران پس از دو سال از میان رفت و دوره ی استبداد صغیر آغاز گشت.

_ قتل «میرزا جهانگیر خان شیرازی» به دستور محمدعلی شاه قاجار (1326 ق)(1)

_ قتل «ملک المتکلمین» دانشمند و روشنفکر مشروطه خواه به فرمان شاه قاجار (1326ق)(2)

_ درگذشت آیت اللّه «سیدمحمد حجت کوه کمره ای» عالم وفقیه ربانی (1373 ق)(3)

1- میرزا جهانگیر خان شیرازی در سال 1292 ق در شیراز به دنیا آمد. در 1311 ق در مدرسه ی دارالفنون در تهران به تحصیل علوم و فنون جدید پرداخت و یکی از دانشمندان زمان گردید. در این هنگام بود که نهضت آزادی خواهی آغاز شده و او با حضور در جلسات و مجامع مخفی این نهضت، با بزرگان سیاسی ایران آشنا گشت. وی در اوایل سلطنت محمدعلی شاه قاجار، روزنامه ی صور اسرافیل را راه اندازی کرد و از مشروطه دفاع نمود. سرانجام پس از اشغال مجلس توسط قوای روس، به دستور محمدعلی شاه، جهانگیر خان به وسیله ی قزاقان دستگیر و به باغشاه منتقل شد. در باغشاه او را به همراه ملک المتکلمین به طرزی فجیع به قتل رساندند.
2- حاج میرزا نصراللّه مَلِکُ المُتِکَلِّمین در رجب سال 1277 ق در اصفهان به دنیا آمد. در 22 سالگی به مکه رفت و در بازگشت، به هندوستان عزیمت نمود. در هندوستان کتابی به نام «مِنَ الخَلقِ اِلی الحَق» برای بیدار ساختن مسلمانان تصنیف کرد. پس از انتشار این کتاب، انگلیسی ها او را از هندوستان اخراج نمودند. از آن پس به ایران آمد و در نهضت مشروطه با خطابه های خود به آگاهی بخشی مردم پرداخت. ملک المتکلمین که از خطبا و وعاظ مشهور دوره ی انقلاب مشروطیت به شمار می رود، در همان روزی که مجلس شورای ملی، به فرمان محمدعلی شاه قاجار به توپ بسته شد، دستگیر و به دستور شاه، به قتل رسید.
3- آیت اللّه سیدمحمد حجت کوه کمره ای در سال 1310 ق درتبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری دروس مقدماتی در زادگاه خود، رهسپار نجف اشرف گردید و از محضر حضرات آیات: سیدمحمد کاظم یزدی، سید ابوتراب خوانساری، شریعت اصفهانی، میرزای نایینی، سیدمحمد فیروزآبادی و آقا ضیاءعراقی بهره جست و در اندک مدتی به درجه ی

عالی اجتهاد نایل گردید. ایشان درسال 1349 ق رسما در قم رحل اقامت افکند و ضمن حضور در درس آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری، خود به تدریس فقه و اصول پرداخت. پس از درگذشت آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری، آیت اللّه حجت کوه کمره ای به همراه حضراتِ آیاتِ عظام: سیدمحمدتقی خوانساری و سید صدرالدین صدر به ریاست امور حوزه ی دینی دست یافت و هر سه بزرگوار، به عنوان مراجع ثلاث یا سه گانه شهرت یافتند. مدرسه ی مشهور حجتیه از آثار ماندگار این عالم ربانی است. سرانجام، آیت اللّه حجت کوه کمره ای، در 62 سالگی رحلت نمود و بنا به وصیت ایشان، در مدرسه حجتیه ی قم مدفون گردید.

_ رحلت عالم بزرگوار آیت اللّه «حاج میرزا علی آقا شیرازی» (1375ق)

24 جمادی الاوّل

24 جمادی الاوّل

_ درگذشت عالم بزرگ «محقق زاهد» (1375ق)

_ شهادت عالم مجاهد آیت اللّه «سید محمد باقر صدر» توسط دژخیمان بعث عراق (1400ق)(1)

1- آیت اللّه سیدمحمدباقر صدر در 25 ذیقعده ی سال 1353 ق در شهر کاظمین در خانواده ای عالم پرور به دنیا آمد. وی در کودکی پدر را از دست داد و از آن پس تحت تکفّل برادر بزرگش، سید اسماعیل، قرار گرفت. شهید صدر در 12 سالگی راهی نجف اشرف گردید و پس از چند سال، دوره ی عالی فقه و اصول را در نزد حضرات آیات سید ابوالقاسم خویی و دایی خود شیخ محمدرضا آل یاسین گذراند. این عالم بزرگوار در جوانی به اجتهاد دست یافت و از 25 سالگی تدریس خارج اصول و سپس خارج فقه را آغاز کرد. آیت اللّه صدر در طول نزدیک به 30 سال تدریس، شاگردان مستعدّی تربیت کرد که حضرات آیات سیدمحمد باقر حکیم، سیدمحمود هاشمی شاهرودی، سیدکاظم حسینی حائری، شیخ مهدی آصفی و... از آن جمله اند. همچنین کتاب های فراوانی از شهید صدر به یادگار مانده اند که کتب فَلسَفَتُنا فلسفه ی ما و اقتصادُنا، (اقتصاد ما) سمبل قدرت نمایی ایدئولوژی اسلامی در برابر اندیشه های وارداتی شرق و غرب بود. ایشان تفکیک مسأله ی رهبری فکری را از مسأله ی رهبری سیاسی امکان پذیر نمی دانست و همراهِ فعالیت های فکری، به فعالیت های سیاسیِ جامعه نیز همت می گماشت. این مبارزات پرشور به ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و حمایت امام خمینی از ایشان، خطری جدی برای بعثیان به شمار می آمد و بدین سبب حاکمان عراق، حضور این رادمرد صحنه ی دین و سیاست را تحمل نکردند. سرانجام مزدوران حزب بعث عراق آیت اللّه صدر را پس از چند روز بازداشت و اِعمال وحشیانه ترین شکنجه ها، به همراه خواهر فداکارش بنت الهدی، در روز 19 فروردین 1359 شمسی برابر با 24 جمادی الاولی 1400 ق در

47 سالگی به شهادت رساند. پیکر پاک این دو عزیز در فضایی غم بار و بدون حضور مردم در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

ص:146

_ شهادت بانوی عالمه و آگاه «سیده بنتُ الهدی صدر» به دست مزدوران (1400 ق)(1)

25 جمادی الاوّل

25 جمادی الاوّل

_ درگذشت «ابن یعیش» ادیب و عالم عرب در حَلَب (643 ق)(2)

_ درگذشت «نورالدین علی بن عبدالعالی عاملی» عالم بزرگ شیعه (938 ق)(3)

1- سیده بنت الهدی صدر در سال 1357 ق در خانواده ی علم و تقوا در کاظمین به دنیا آمد. بنت الهدی دوران کودکی خود را در کنار پدری دانشمند، مادری متقی و برادرانی عالم گذراند. وی بدون آن که به مدارس نامناسبِ دخترانه ی آن روزِ عراق پای گذارد، نزد برادرانش سیدمحمدباقر و گاه سیداسماعیل، قرآن، ادبیات، تاریخ، فقه و اصول را تا بالاترین سطوح پشت سرگذاشت و پس ازمدتی به تدریس علوم اسلامی پرداخت. این بانوی عالمه توانست رهبری زنان مسلمان عراق را به عهده گیرد و مدارس اسلامی وابسته به جمعیّت خیریه ی اسلامی در بغداد را سرپرستی کند. ایشان در مدارس تحت نظر خود در نجف و کاظمین نیز خواهرانی آگاه و مبارز را پرورش داد و در نشر علوم اسلامی فعالیت موثری به انجام رساند. پس از دستگیری برادرش آیت اللّه سید محمد باقر صدر، بنت الهدی با ایراد خطابه های پرشور در حرم امام علیع مردم را به فریادخواهی خواند و علیه نظام بعث به قیام دعوت کرد. سرانجام، بنت الهدی صدر به همراه برادر بزرگوارش پس از تحمل شکنجه های طاقت فرسای مزدوران بعثی عراق در 43 سالگی به شهادت رسید و در کنار برادر به خاک سپرده شد.
2- ابوالبقا یعیش بن علی بن یعیش معروف به ابن یعیش، ادیب نحوی و از بزرگان نحو و فنون عربی است. او در شهرهای حَلَب، موصل و دمشق، نحو و حدیث آموخت و پس از تکمیل مراحل تحصیلی به تدریس مشغول شد. شهرت ابن یعیش بیشتر در علم نحو بود و شاگردان بسیاری از محضر درس این عالم بزرگ، کسب فیض کردند و هر یک در ردیف علمای عصر

خود، قرار گرفتند که از بین آن ها می توان از «ابن خلکان» ادیب و مورخ شهیر قرن هفتم هجری نام برد. حاشیه ی شرح ابن جنی و شرح مفصل زمخشری از جمله آثار ابن یعیش می باشند. ابن یعیش سرانجام در 88 سالگی درگذشت.

3- ابوالقاسم نورالدین علی بن عبدالعالی عاملی میسی معروف به ابن مفلح از بزرگان و متبحرین علمای شیعه قرن دهم هجری است که با محقق کرَکی معاصر و از اساتید شهید ثانی می باشد. وی عالمی محقق و زاهد و عابد و به عَلاّمهُ العُلَما معروف بود. شرح جعفریه ی محقق کَرَکی و شرح صِیَغُ العُقود و الایقاعات از اوست.

_ رحلت استاد برجسته ی حوزه ی علمیه ی قم، آیت اللّه «میرزا محمد فیض قمی» (1370 ق)(1)

26 جمادی الاوّل

26 جمادی الاوّل

_ درگذشت «ابن طیفور» نویسنده و شاعر عرب (280 ق)(2)

_ قتل «تگودار احمد» ایلخان مسلمان مغول (683 ق)(3)

1- میرزا محمدفیض قمی از نوادگان ملا محسن فیض کاشانی در سال 1293 ق در شهر قم به دنیا آمد. وی پس از فراگیری مقدمات و سطوح حوزه در قم و تهران، برای تکمیل تحصیلات خود راهی عتبات عالیات گردید و از محضر علامه سید محمدکاظم یزدی طباطبایی، آخوندملا کاظم خراسانی، آقا شیخ فتح اللّه اصفهانی و سید محمدتقی شیرازی بهره برد. سپس به قم مراجعت کرد و حوزه ی درسی تشکیل داد و به تعمیر اساسی مدرسه فیضیه پرداخت. میرزا محمدفیض قمی از جمله عالمانی است که در دعوت از آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی از اراک به قم و تاسیس حوزه ی علمیه ی قم، نقش مهمی ایفا کرد و پس از تاسیس حوزه، در کنار آیت اللّه حائری، قرار گرفت. این عالم ربانی سرانجام در 13 اسفند 1329 ش در 77 سالگی در حین انجام فریضه ی نماز در حالت قنوت که دعای «الهی عامِلْنا بفضلک» می خواند روحش به ملکوت اعلی پر گشود و در ایوان طلا در جوار حضرت معصومهس مدفون شد. تألیفات میرزا محمد فیض قمی عبارت اند از: کتاب الفیض، حاشیه بر عروه الوثقی، مناسک حج، حاشیه ی وسیله النجاه، شرحی بر منظومه ی مرحوم سیدبحرالعلوم در فقه، ذخیره العباد و چند اثر دیگر.

2- ابوالفضل احمدبن ابی طاهر طیفور بغدادی معروف به ابن طیفور ادیب و کاتب عرب و ایرانی الاصل و اهل خراسان، در سال 204 ق در بغداد زاده شد. پس از گذراندن مقدماتِ تحصیل، در بغداد به کتابت اشتغال یافت و در این شهر با بسیاری از مشاهیر علم و ادبِ آن زمان آشنا شد. از آن جا که ابن طیفور، اهل ذوق و فهم بود، در سایه ی دانش گسترده و طبع لطیف خود، شعر نیز می سرود و از این جهت، شهرت بسیار یافت. این

طیفور در زمینه ی نویسندگی و شاعری، آثاری از خود به یادگار گذاشته که: القابُ الشُّعراء، تاریخ بغداد، الفُصُول المُختارَه و دیوان اشعار از آن جمله است. ابن طیفور سرانجام در 76 سالگی در بغداد وفات یافت و در مقبره ی باب الشامِ آن شهر مدفون گشت.
3- تگودار پس از به سلطنت رسیدن در سال 681 ق، بر اثر معاشرت با مسلمانان، به دین اسلام درآمد و خود را سلطان احمد خواند. تگودار چون متدین به دین اسلام بود، با پادشاه مصر صلح کرد، اما ارغون و دیگر شاهزادگانِ مغول، این امر را بهانه ساخته، توطئه ای علیه تگودار به راه انداختند و سر به طغیان برداشتند. این توطئه با شکست ارغون پایان یافت ولی چون تگودار هنوز از ارغون بیم داشت وی را به خدمت خواست و نوازش کرده و به حکومت خراسان باز گردانید. ارغون از پای ننشست و به کمک اُمرای مغول، در شبی که سلطان مست بود به اردوی او ریختند و قصد جانِ او کردند. در این ماجرا تگودار احمد از مهلکه جانِ سالم به در بُرد و به آذربایجان گریخت. او در حین فرار دستگیر شد و به امر ارغون خان در 26 جمادی الاولی سال 683ق، ستون فقرات او را شکسته و بدین ترتیب او را به قتل رساندند، زیرا طبق رسوم مغول، شاهزادگان را می بایست بدون این که خونشان ریخته شود اعدام نمایند.

_ رحلت محقق کبیر و فقیه شهیر «میرزا محمد حسین نایینی» مرجع و زعیم حوزه و مجاهد دوران مشروطه (1355 ق)(1)

27 جمادی الاوّل

27 جمادی الاوّل

1- آیت اللّه میرزا محمدحسین نایینی در سال 1277 ق در شهر نایین به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی حوزوی خود را در زادگاه خویش گذراند و در هفده سالگی به شهر اصفهان هجرت کرد و سپس در سال 1303 ق به عراق رفت. میرزای نایینی در آغاز ورود به عتبات، پس از زیارت بارگاه ملکوتی امام علیع راهی سامرا شد و در محضر درس مرجع کبیر و فقیه جلیل، میرزا محمدحسن شیرازی حاضر گردید. او همچنین در درس آیات عظام سیدمحمد طباطبایی فشارکی و سیداسماعیل صدر حضور یافت و در نجف به حلقه ی درس ملاحسینقلی همدانی پیوست. پس از مدتی، میرزای نایینی در کنار تدریس، در جلسه ی علمی آخوند خراسانی حاضر شد و از محرمان اسرار وی گردید. میرزا با مقام والای علمی، سیاسی و معنوی خود، شاگردان فاضل و آگاهی را به عالم اسلام عرضه کرد که از آن جمله حضرات آیات: سیدمحسن طباطبایی حکیم، سیدجمال الدین گلپایگانی، سیدمحمد حجت کوه کمره ای، سیدمحمدهادی میلانی، شیخ محمدتقی آملی، سیدابوالقاسم خویی، علامه ی طباطبایی، میرزا هاشم آملی و ده ها تن دیگر، از پرورش یافتگان درس مکتب این عالم برجسته می باشند. ایشان همچنین با حضور خود، نهضت مردمی مشروطه در ایران را تاییدکرد. آیت اللّه نایینی کتاب «تَنبیهُ الاُمّه» را در بحران انقلاب مشروطه در سال 1327 ق به زبان فارسی نوشت و از سوی آیت اللّه مازندرانی و آیت اللّه آخوند خراسانی مورد تایید قرار گرفت. این کتاب درباره ی انواع استبداد و حکومت های خودکامه ی شاهان مستبد و همچنین وظایف علما و فقها در قبال دین و اوضاع ایران در دوران قاجاریه نگاشته شده است. سرانجام میرزا محمدحسین نایینی پس از عمری تلاش و خدمت، در 26 جمادی الاولی سال 1355 ق در 78 سالگی به جوار رحمت ایزدی پیوست و پس از تشییعی باشکوه و اقامه ی نماز توسط آیت اللّه سیدابوالحسن اصفهانی، در کنار حرم مطهر حضرت علیع به خاک سپرده شد.

_ جلوس «شاه اسماعیل دوم» در قزوین (984 ق)(1)

_ درگذشت «عبدالکریم بن احمد حَلَبی» محدث مسلمان (1178 ق)(2)

_ واگذاری امتیاز تأسیس بانک شاهی ایران به «رویتر» سرمایه دار انگلیسی (1306 ق)(3)

_ تشکیل دسته ی تفنگداران توسط «وثوق الدوله» و همکاری با پلیس جنوب (1335 ق)

28 جمادی الاوّل

28 جمادی الاوّل

1- شاه طهماسب صفوی یازده پسر داشت که بزرگ ترین آن ها، موسوم به محمد خدابنده بود. وی در هنگام مرگ پدر 45 سال داشت و هر چند یکسال بعد به تخت سلطنت نشست، اما در هنگام مرگ پدر به جهت ضعفی که در چشم داشت، از پادشاهی استعفا کرد. اما اسماعیل میرزا که مورد خشم پدر بود و در زندان به سر می برد توسط هواخواهانش رهایی یافت و بر تخت قدرت تکیه زد. وی تمام برادران خود را یکی پس از دیگری به قتل رساند و هر که را گمان می کرد، در فکر پادشاهی باشد، از سرِ راه برداشت. شاه اسماعیل دوم مردی عیاش و خونخوار و سفیه بود و چون در جوانی در هرات به دست معلّمی سنی مذهب تربیت یافته بود، بر آن شد که چون به شاهی برسد، مذهب شیعه را که توسط پدرانش ترویج شده بود، براندازد. او همین کار را هم کرد و خطبه و سکّه را به نام خلفای راشدین جاری ساخت.
2- عبدالکریم ابن احمد حَلَبی از مشهورترین محدثان عصر خود در شهر حَلَب _ واقع در سوریه ی امروزی _ بود. حَلَبی، فقه، اصول فقه، تفسیر، حدیث ودیگر علوم متداول زمانش را نزد پدر و دیگر بزرگان آن عصر فرا گرفت. او پس از چندی نابینا شد، اما امید و روحیه ی خود را از دست نداد و بیش از پیش به علم حدیث، اشتغال یافت. از حَلَبی آثار و تالیفات متعددی بر جای مانده است که از بین آن ها می توان به کتاب «ادعیهُ السَّفَر» اشاره کرد.

3- پس از لغوِ امتیاز فوق العاده ی بارون رویتر مبنی بر انحصار ساختمان راه آهن، استخراج معادن و تاسیس بانک ملی به یک تبعه ی انگلیسی توسط دولت ایران، به زودی هردو طرف به علّت عظمت امتیاز، دریافتند که این کار بدون مطالعه صورت گرفته شده است، بنابراین در سال 1306 ق دولت ایران به بارون دو رویتر پسر بارون جولیوس دو رویتر مذکور، به عنوان غرامتِ لغو امتیاز پدرش، امتیاز محدودتری اعطا کرد که به موجب آن می توانست بانکی تاسیس نموده و از بعضی معادن ایران بهره برداری کند. این امتیاز سرانجام به تاسیس بانک شاهی و بانک صنایع و معادن ایران منتهی گشت.

_ درگذشت «علی بن عباس بغدادی» معروف به «ابن رومی» شاعر عرب (283 ق)(1)

_ تولد «حاج ملاعلی میرزا خلیلی» فقیه و عالم بزرگ ایرانی (1226 ق)(2)

_ رحلت عالم مجاهد «میرزا محمدحسن آشتیانی» از رهبران مبارز نهضت تنباکو و از شاگردان شیخ انصاری در تهران (1319 ق)(3)

1- علی بن عباس بن جُریَح بغدادی، مُکَنّی به ابوالحسن و معروف به ابن رومی و ابن جُرَیح از مشاهیر شعرای اواخر قرن سوم هجری می باشد که با فصاحت و بلاغت شعر می سرود. ابن رومی در جوانی علوم متداول زمان خود را آموخت و در سرودن شعر نیز مهارتی بسیار یافت. از آن جا که ابن رومی با دیدی انتقادی با مسایل اجتماعی برخورد می کرد، اشعار او نشان دهنده ی واقعیات ملموس جامعه ی آن روز است. وی هرچند که در اشعار خود از الفاظ فصیح و زیبا استفاده می کرد ولی دارای نوعی بددلی و بدفالی در زندگی بود؛ به طوری که هرچه را که به نظرش نامبارک می آمد، ترک می نمود. هرچند آن چیز، خجسته نیز باشد. ابن رومی در زمان معتضدباللّه ، شانزدهمین خلیفه ی عباسی، توسط وزیر خلیفه مسموم گردید و درگذشت. گویند که وزیر از ترس هَجو ابن رومی وی را مسموم گردانید.
2- حاج ملاعلی میرزا خلیلی پس از طی تحصیلات مقدماتی، دروس عالی خود را نزد عالمانی هم چون شریف العلماء، ملاکریم کرمانی و ملا اسماعیل بروجردی گذراند. وی در فقه، اصول فقه و ریاضی، مهارت کافی داشت و در مدت زمانی کوتاه، فقیهی دانا و ریاضی دانی برجسته شد. این عالم ربانی تا واپسین لحظات عمر، به تحقیق، مطالعه و تالیف اشتغال داشت. از میرزا خلیلی، کتب متعددی به یادگار مانده است که از آن جمله می توان به کتاب خَزائِنُ الاَحکام اشاره کرد. این فقیه وارسته سرانجام در سال 1297 در 71 سالگی در نجف اشرف جان به جان آفرین تسلیم نمود و به لقای معبود شتافت.
3- میرزا محمدحسن آشتیانی ازعلمای برجسته ی عالم تشیع و از شاگردان ویژه ی شیخ مرتضی انصاری بود. وی پس از درگذشت شیخ انصاری به تهران آمد و به نشر اندیشه های شیخ پرداخت. میرزای آشتیانی

به همراه علمای معتبر دیگر به مخالفت با امتیاز انحصار خرید و فروش توتون و تنباکو به یک شرکت انگلیسی از سوی دولت ناصرالدین شاه پرداخت. تا این که با انتشار فتوای میرزای شیرازی در تحریم تنباکو، این امتیاز تحمیلی ملغی گردید. کُتبِ الْوَقف، احکامُ الاَوانی و نیز بَحرُالفوائد و... از جمله تالیفات ایشان است. این عالم ربانی و فقیه بزرگ سرانجام در سال 1319 ق در تهران وفات یافت. جنازه ی او را به نجف انتقال داده و در مقبره ی شیخ جعفر شوشتری دفن کردند.

29 جمادی الاوّل

29 جمادی الاوّل

_ شهادت فقیه ارجمند «ملامحمد تقی بُرغانی» معروف به «شهید ثالث» (1264ق)(1)

30 جمادی الاوّل

30 جمادی الاوّل

زیر فصل ها

جمادی الثانی

زیر فصل ها

1 جمادی الثانی

2 جمادی الثانی

3 جمادی الثانی

4 جمادی الثانی

5 جمادی الثانی

6 جمادی الثانی

7 جمادی الثانی

8 جمادی الثانی

9 جمادی الثانی

10 جمادی الثانی

11 جمادی الثانی

12 جمادی الثانی

13 جمادی الثانی

14 جمادی الثانی

15 جمادی الثانی

16 جمادی الثانی

17 جمادی الثانی

18 جمادی الثانی

19 جمادی الثانی

20 جمادی الثانی

21 جمادی الثانی

22 جمادی الثانی

23 جمادی الثانی

24 جمادی الثانی

25 جمادی الثانی

26 جمادی الثانی

27 جمادی الثانی

28 جمادی الثانی

29 جمادی الثانی

30 جمادی الثانی

1 جمادی الثانی

1 جمادی الثانی

_ درگذشت «ابن عسگر» قاضی، مورخ و فقیه مراکشی (986 ق)(2)

1- ملامحمد تقی بن محمد معروف به شهید ثالث در سال 1184 در برغان متولد شد و در قزوین، قم و اصفهان به تحصیل علوم اسلامی پرداخت. سپس درعتبات عالیات از محضر شیخ جعفر کاشف الغطاء، صاحب ریاض و سید مجاهد بهره گرفت. وی بیشتر اوقات خود را صرف ترویج احکام دین

می کرد. اثرهای ارزنده ای چون کتاب «عیون الاصول» در اصول فقه، «مجالس المؤمنین» در مواعظ و «منهج الاجتهاد» درشرح شرایع الاسلام از تألیفات او می باشند. شهید ثالث در سال 1264 قمری که اوایل ظهور فتنه ی بابیه و سال اول جلوس ناصرالدین شاه بود در اثر مجاهدت ها و مدافعات دینی علیه فتنه ی ظهور «بابیّت» به دستور برادرزاده اش قره العین در حالی که به نماز شب مشغول بود، از سوی چندتن از افراد فرقه مذکور مضروب گشت و پس از دو روز به شهادت رسید. (توضیح: به دو تن از علمای امامیه شهید ثالث اطلاق شده است و به این لقب مشهور شده اند. یکی قاضی نوراللّه شوشتری و یکی هم محمدتقی برغانی است).

2- ابن عسکر، پس از طی مراحل مقدماتی تحصیل، طبّ ابن سینا را نیز فرا گرفت و به تحقیقات و مطالعاتش در زمینه ی علوم اسلامی ادامه داد. از ابن عسکر، رساله ای برجای مانده که شامل گزارشی از احوال برخی بزرگان مراکش در قرن دهم هجری قمری است و این اثر در مراکش از اهمیت زیادی برخوردار است. بعدها این کتاب مورد استفاده ی مورخین مراکشی قرار گرفت و بسیاری از آنان به هنگام تالیف برخی از آثارشان به آن استناد کرده اند. دیوان الشُّرَفا از دیگر آثار ابن عسکر به شمار می رود.

2 جمادی الثانی

2 جمادی الثانی

_ درگذشت «مؤیدالدین محمد ابن علقمی» وزیر مستعصم باللّه (656 ق) (1)

3 جمادی الثانی

3 جمادی الثانی

_ شهادت حضرت زهرا»(س) به روایت 95 روز و آغاز ایام فاطمیه ی دوم (11 ق)(2)

_ درگذشت عالم فاضل «میرسید حسن مدرس اصفهانی» فقیه اصولی (1273 ق)(3)

1- مؤیدالدین محمد بن احمد بن علقمی بغدادی، وزیر شیعی مذهب و روشن ضمیر مستعصم باللّه ، آخرین خلیفه ی عباسی، عالم و فاضل و آگاه در امور سیاسی و دارای کفایت و فطانت و حسن تدبیر بود. وی به اهل تقوی و علم ارج نهاد و احترام می کرد. ابن علقمی پس از حمله ی مغول و تسخیر بغداد وانقراض سلسله ی عباسی در حفظ میراث اسلامی تلاش نمود ودر همان سال درگذشت.

2- حضرت زهراس از کودکی تحت راهنمایی های پدرش، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله با معارف عالی الهی آشنا شد. ایشان از جمله خواص درگاهِ خداوند بود که از سرچشمه ی علوم الهی بهره ی فراوانی داشت. حضرت زهرا(س) دختر رسالت، همسر ولایت و مادر امامت می باشد و او حلقه ی اتصال نبوَّت و امامت است. فاطمه ی زهرا(س) در سراسر زندگی خود، سخاوت، ایثار، گذشت، صبر، قناعت، عبادت پروردگار و کمک به زیردستان را به زیباترین شکل ممکن جلوه گر ساخت وانسان های بزرگ و تاریخ سازی همچون امام حسن(ع) و امام حسین(ع) در دامانِ او پرورش یافتند. سوم جمادی الثانی به روایتی سالروز شهادت حضرت صدیقه ی طاهره، فاطمه ی زهرا(س) می باشد. آن بانو، پس از پدر بزرگوار خویش، اولین شخص از خاندان بنی هاشم است که به آن حضرت ملحق شده است.

حضرت زهرا(س) در هنگام شهادت هجده سال سن و چهار فرزند به نام های امام حسن(ع)، امام حسین (ع) و حضرت زینب (س) و ام کلثوم(س) داشت.

3- سیدحسن بن علی بن امیراسماعیل واعظ حسینی اصفهانی، معروف به مدرس، از بزرگان علمای امامیه ی قرن سیزدهم هجری، در سال 1210 ق در اصفهان به دنیا آمد. پس از آموختن مقدمات علوم دینی و فقه و اصول فقه، از محضر اساتید برجسته ی عصر خویش از قبیل شریف العلمای مازندرانی و شیخ محمدحسن نجفی صاحب جواهر در نجف اشرف بهره برد. میرسیدحسن مدرس، پس از فراغت از تحصیل، تدریس را در زادگاه خود آغاز کرد و به درجه ای از مقام علمی رسید که علما و دانش پژوهانِ علوم دینی، برای شرکت در کلاس درس او، به اصفهان می آمدند. ایشان حاوی فروع و اصول و جامع منقول و معقول بود. کُتب اِصالَةُ البَرائه، جَوامعُ الکَلِم و قاعده ی لاضَرر از آثار اوست. ایشان در جوار مسجدی که خود در اصفهان بنا کرده بود، مدفون می باشد.

4 جمادی الثانی

4 جمادی الثانی

_ درگذشت «ابن سعد واقدی» کاتب «طَبَقاتُ الکُبری» (230 ق)(1)

_ عزیمت «شاه طهماسب اول صفوی» به جنگ سلطان سلیمان عثمانی (955 ق)

5 جمادی الثانی

5 جمادی الثانی

_ رحلت «ابوالحسن مهیار بن مرزویه دیلمی» شاعر و کاتب مشهور قرن پنجم (428 ق)(2)

_ تولد عالم بزرگوار شیعه «تقی الدین حسن بن علی بن داود حلی» (647 ق)(3)

1- محمدبن سعد بن منیع زهری بصری معروف به ابن سعد واقدی از بزرگان علما و محدثین عامه در قرن سوم هجری است که به کاتب واقدی شهرت دارد. وی پس از فراگیری روایات تاریخی و علم حدیث به کلاس درس محمد بن عمرِ واقدی، مورخ مشهور آن عصر راه یافت و از شاگردان ممتاز او شد. اگرچه ابن سعد، در تدوین آثار خود از نوشته های استاد خویش بهره گرفته است، اما آن چه نام او را تاکنون زنده نگه داشته و موجب شهرت وی شده است مشهورترین اثر وی، «طَبقاتُ الکُبری» است که آن را یکی از بزرگ ترین نوشته ها در طبقات رُوات دانسته اند. این کتاب، آگاهی های جامع و گسترده ای درباره ی زندگانی پیامبر اسلام و سه هزار نفر از صحابه و تابعین و عالمان، تا زمان خود، ارائه داده است. مطالب طبقات الکبری بسیار قابل توجه و در مواردی منحصر به فرد است. ابن ندیم طبقات وی را برگرفته از آثار واقدی، کلبی، هِیثَم بن عَدی و مداینی دانسته است. نگاهی به اسناد موجود در کتاب نشان می دهد که واقدی سهم عمده ای در آن داراست. ابن سعد مقیَّد است تا سند نقل ها را ذکر کند. وی در آغاز ساکن مدینه منوّره بوده امّا بعدا به دیگر شهرها و

از جمله بغداد رفته است. کتاب دیگری نیز با عنوان طبقاتُ الصَّغیر از وی باقی مانده است.
2- مهیار دیلمی، توسط سیدرضی از آیین زرتشت به دین مقدس اسلام روی آورد و مدتی نیز نزد سیدرضی به تحصیل علم و ادب مشغول بود. وی اشعار بسیاری درباره ی مناقب اهل بیت سروده و گفته می شود که از تمامی شعرای عصر خود مقدم بوده است. دیوان اشعار مهیار دیلمی چهار جلد می باشد.
3- ابن داود حلی از بزرگان علمای شیعه، فقیه، ادیب، رجالی و معاصر خواجه نصیر الدین طوسی و علامه ی حَلّی بود. ابن داود درفقه واصول دین، منطق، نحو، عروض، رجال و علوم عرب، تالیفات و آثار قلميِ نثری و نظمی دارد. او اولین کسی است که برای هر یک از کتبِ رجالیه و ائمه ی معصومین، رمز مخصوصِ رجالی وضع کرده و نیز اسامی خودِ رِجال و آباء و اجداد ایشان را به ترتیب حروف هجا مرتب نموده است. احکامُ القضیَّه، تَحصیل المنافع و کتابِ رجال از جمله آثارِ اوست.

_ وفات «ابن ابی الحدید» متکلم و فقیه بزرگ مسلمان و شارح نهج البلاغه (656 ق)(1)

_ درگذشت شاعر و عارف شهیر «جلال الدین محمد بلخی» معروف به «مولوی» (672 ق)(2)

1- عزالدین ابوحامد عبدالحمید بن هبهُ اللّه معروف به ابن ابی الحدید، ادیب، متکلم، فقیه، شاعر و نویسنده ی بزرگ مسلمان در سال 586 ق در مدائن به دنیا آمد و از حدود پانزده سالگی در محضر عالمان مشهور بغداد حضور یافت. عزّالدین در بغداد به قرائت کتب و اندوختن دانش پرداخت و در محافل ادبی و علمی شرکت جست به طوری که در زمره ی عالمان روزگار درآمد. ابن ابی الحدید در شعر طبعی رسا داشت و در انواع مضامین، شعر می گفت ولی مناجات و اشعار او در عرفان مشهورتر است. در حمله ی مغولان به بغداد اسیر شد اما با وساطت برخی از بزرگان این شهر آزاد گردید و از مرگ نجات یافت. مهم ترین اثر ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه است که مجموعه ای گردآوری شده از سخنان امام علیع است. ابن ابی الحدید دراین کتاب، عظمت نهج البلاغه را به لحاظ ادبی، تاریخی و کلامی آشکار و عرضه کرده است. با این که گرایش به تشیع در شرح نهج البلاغه زیاد است، مطالبی نیز در آن یافت می شود که با عقاید عمومی شیعه درباره ی مسایل امامت و مسایل تاریخی مربوط به آن، سازگار نیست. هر چند ابن ابی الحدید در حمله ی هلاکوخان مغول به بغداد به واسطه ی شفاعت خواجه نصیرالدین طوسی و علمای بغداد از مرگ رهایی یافت ولی روزگاری نپایید و اندکی بعد در هفتاد سالگی در همان شهر درگذشت.

2- جلال الدین رومی در سال 604 ق در بلخ متولد شد. شهرتش به روم به سبب طول اقامت او در قونیه واقع در ترکیه ی امروزی است که در آن زمان جزو قلمرو امپراتوری روم بوده است هرچند مولوی، خود را از مردم خراسان می شمرد. پدرش بهاءالدین ولد، مدرس و واعظی خوش بیان و عرفان گرا بوده است. زندگانی مولانا بعد از سفرهای مختلف، با آشنایی با شمس تبریزی صورتی دیگر گرفت. او پس از 16 سال همدمی با شمس، از او جدا شد و در آتش فراغ او سوخت. مولانا پس از آگاهی از اقامت شمس در دمشق فرزند خود را با جمعی از یاران در جست وجوی شمس فرستاد. عاقبت شمس دعوت وی را اجابت کرد و به قونیه آمد. اما نوبت

اقامت شمس در این دفعه کوتاه بود و پس از مدتی با رنجش خاطر از فتنه انگیزی حسودان، از قونیه برفت. از این رو مولانا غزلیات سوزناک تری سرود. مولوی سرانجام در 68 سالگی در قونیه بدرود حیات گفت و همه ی مردم و اهالی قونیه، حتی مسیحیان و یهودیان نیز در سوگ مولانا نشستند و زاری کردند. بارگاه او در قونیه به عنوان مزار یک روحانی و عابد و عالم ربانی، مورد نذر و نیاز است و مردم آن سامان ودوستداران وی، از این دیدگاه، از خاک پاکش همت و مدد می جویند. در میان بزرگان ادب فارسی، مولوی پرکارترین شاعر است و آثار فراوانی دارد از جمله: مثنوی معنوی، غزلیات شمس تبریزی، رباعیات، فیه مافیه، مکاتیب و محاسن شیعه. وی در نظر ایرانیان و بیشتر صاحب نظران جهان به نام عارفی بزرگ، شاعری نامدار، فیلسوفی تیزبین و انسانی کامل شناخته شده است. پایگاه او در جهان شعر و شاعری چنان والاست که گروهی او را بزرگ ترین شاعر جهان و دسته ای، مولوی را بزرگ ترین شاعر ایران و جمعی او را یکی از چهار پنج شاعر بزرگ ایران می شمارند.

6 جمادی الثانی

6 جمادی الثانی

_ درگذشت «ابوطالب مکی» از مشاهیر صوفیه (386 ق)(1)

_ آغاز سفر هفت ساله ی «حکیم ناصر خسرو قبادیانی» حکیم و شاعر ایرانی (437 ق)(2)

7 جمادی الثانی

7 جمادی الثانی

_ به دار آویختن دانشمند و مؤلف بزرگ «عَینُ القضاتِ همدانی» از مشایخ صوفیه (525 ق)(3)

1- محمدبن علی بن عَطیّه عَجمی در اصل ایرانی بود، ولی به دلیل اقامتش در مکه، به ابوطالب مَکّی شهرت یافته است. وی، زمان طولانی ترک طعام کرد و تنها از گیاهان تغذیه نمود. در اثر همین کار مشاعرش را از دست داد و پوست بدنش سبز شد. ابن عطیه ی عجمی در علم حدیث و طریقت به خدمت بسیاری از مشایخ رسیده بود، لیکن به دلیل روی گرداندن از طعام و ریاضت کشیدن، قوای عقلی خود را از دست داد به طوری که در منابر بغداد و بصره، سخنان خلاف شرع به زبان می آورد. از آثار وی می توان کتاب: قُوَّتُ القُلُوب فی مُعامِلَهِ المَحبوب رانام برد.

2- حکیم ناصر خسرو قبادیانی تا حدود چهل سالگی به خدمات دولتی مشغول بود ولی بر اثر تحول روحی که در وی پدید آمد، از این شغل کناره گیری کرد و خود را برای سیر و سیاحت مُهیّا نمود. وی در این سفر از سرزمین هایی چون حجاز، مصر، بین النهرین و روم دیدن کرد. حاصل این جهانگردی، کتاب مهم سفرنامه است که ناصرخسرو، نگارش آن را از سال 444 ق آغاز نمود. سفرنامه ی ناصرخسرو از جهات مختلف دارای اهمیت است، زیرا گذشته از آن که این کتاب یکی از آثار مهم ادبی به شمار می رود، از لحاظ تاریخی و جغرافیایی نیز اهمیت دارد. چرا که وی در این اثر، مختصات جغرافیایی مناطق را که به آن ها سفر کرده، به طرز جالبی ثبت

نموده و از زندگی، اخلاق، دین و آداب و رسوم مردم آن دوره سخن گفته است.

3- عبداللّه بن محمدبن علی میانجی همدانی ملقب به عَینُ القضات از بزرگان مشایخ صوفیه، فقیه، ادیب، فاضل و شاعر اوایل قرن ششم هجری در سال 492 ق در همدان متولد شد. عین القضات شاگرد احمد غزالی و شیخ برکه ی همدانی و پیرو مذهب شافعی بود. عینُ القضات هیچ گاه در بیان عقاید خویش، هراسی به خود راه نمی داد و سرانجام با سعایت و بدگویی مخالفان، متهم به کُفر و دعویِ اُلُوهیت شد و سپس در شب 7 جمادی الاخر سال 525 به دار کشیده شد. از آثار اوست: یزدان شناخت در مسائل حکمت الهی و علوم طبیعی؛ تمهیدات، در تمهید ده اصل تصوُّف؛ زُبدهُ الحَقایق، رساله ای مختصر راجع به علم ذات و صفات خداوندی و مکاتبی که شامل نامه های اوست. نوشته های فارسی عَین القُضات مشحون از تعبیرات نَغزِ صوفیانه است. کلام او پرسوز و گداز است و تصنُّع و تکلُّف در آثار وی مشاهده نمی شود. وی رباعیّاتی عرفانی نیز به زبان فارسی سروده است.

_ درگذشت «بهاءالدین ابوالعباس» معروف به «قاضی اشرف» عالم بزرگ مصری (643 ق)(1)

_ آغاز فرمانروایی «ارغون خان» ایلخان مغول در هشترودِ آذربایجان (863 ق)

_ رحلت عالم مدرس حاج میرزا «ابوعبداللّه زنجانی» (1360 ق)(2)

8 جمادی الثانی

8 جمادی الثانی

_ تولد «ابوالقاسم شاطبی» ادیب، فقیه و قاری معروف (538 ق)(3)

1- بهاءالدین ابوالعباس همچون پدرش قاضی فاضل به کار قضاوت در قاهره مشغول بود. وی از هوش سرشاری بهره داشت و در نوشته هایش از سبک پدر خود پیروی می کرد. قاضی اشرف به استماع حدیث از بزرگان آن دوره و هم چنین گردآوری احادیث معتبر علاقه ی خاصی داشت. از میان آثار قاضی اشرف، تنها مجموعه ای از احادیث جمع آوری شده توسط او به صورت نسخه ی خطی باقی مانده است.

2- حاج میرزا ابوعبداللّه بن میرزا نصراللّه معروف به شیخالاسلام زنجانی از علمای قرن چهاردهم هجری قمری است وی پس از تحصیل ادبیات، فلسفه و کلام نزد میرزا ابراهیم ملکی زنجانی به تهران عزیمت نمود و در آن جا به تکمیل مراتب علمی و اسلامی پرداخت و در سال 1330 قمری به نجف اشرف عزیمت نمود. ایشان سفرهایی به فلسطین، قاهره و سوریه نمود و با اساتید و فضلای آن دیار ملاقات هایی داشت. در سفر دوم خود به مصر مورد تجلیل ادبا و فضلای دانشگاه الازهر قرار گرفت. شیخ الاسلام زنجانی پس از مراجعت به ایران به تدریس تفسیر و فلسفه اشتغال ورزید و سرانجام در 12 تیر 1320 ش در زنجان دیده از جهان فرو بست. از آثار وی می توان به: اصول القرآن الاجتماعیه، الافکار، تاریخ القرآن و زندگانی محمدص اشاره نمود.

3- ابوالقاسم قاسم بن فیره بن ابی القاسم شاطبی شافعی، معروف به امام القُرّاء پیشوای قاریان و از اساتید ادب و علوم قرآنی در قرن ششم هجری بود. او علاوه بر اصول قرائت و تجوید، در تفسیر، حدیث، نحو، لغت

و علوم عربی یگانه ی روزگار و استاد زمانِ خود به شمار می رفت. شاطبی علی رغم این که از نعمت بینایی محروم بود ولی از کثرت ذکاوت و زیرکی، تمامی حرکات، سخنان و افعال و رفتار خود را طوری می نمود که حاضرین مجلس، اصلاً متوجه ی نابینایی او نمی شدند. شاطبی علاوه بر مراتب علمی، بسیار زاهد، صالح، متقی و دارای اخلاق پسندیده بود. بدون ضرورت حرف نمی زد، از مرض های بسیار سخت، اصلاً شکایت نمی کرد، بدون وضو قرآن نمی خواند و در مجلس قرائت، با کمال وقار و متانت می نشست. از آثار مهم او علاوه بر حِرزُالامانی، دو قصیده ی لامیّه و رائیّه در علم قرائت است که شهرت دارد و در قرون بعد، شرح هایی بر آن ها نوشته شده است. ابوالقاسم شاطبی در 28 جمادی الثانی سال 590 ق در 52 سالگی درگذشت و در قاهره مدفون گردید.

ص:157

_ درگذشت «ابن یمین فریومدی» شاعر معروف خراسانی (769 ق)(1)

_ تولد شیخ «محمدتقی بهلول» از دانشمندان معاصر (1328 ق)(2)

1- امیر محمود بن امیر یمین الدین طغرایی فریومدی خراسانی معروف به ابن یمین، ادیبی فاضل، شاعری قانع و زاهدی عارف بود که در سال 685 ق در فریومد در خراسان به دنیا آمد. او همراه با قیام سربداران بر ظلم و جور زمانه شورید و در این اثنا، دیوان شعرش گم شد. ابن یمین شاعری قصیده سرا و مداح بود ولی هنر وی بیشتر در سرودن قطعات اجتماعی و اخلاقیِ سودمندِ وی است که شهرت بسیار دارد، چنان که باید او را بعد از انوری، بزرگ ترین شاعر قطعه سرایِ پارسی دانست. اشعار وی مشتمل بر اخلاق و نصایح، عزت نفس، دوری و مذمت چاپلوسی و مدح ناکسان بوده است. ابن یمین به هنگام مرگ 84 سال داشت.

2- شیخ محمدتقی بهلول، خطیب و واعظ شهیر اهل خراسان، در گناباد به دنیا آمد. پس از تحصیلات مقدماتی نزد پدر دانشمندش، به سبزوار رفت و به ادامه ی تحصیل پرداخت. همزمان به وعظ و خطابه روی آورد و در اندک زمانی در این فن به مهارت دست یافت. پس از واقعه ی کشف حجاب توسط رضاخان، در اجتماع عظیم مردم مشهد در مسجدگوهرشاد علیه رژیم پهلوی سخنان تندی بیان کرد که به عکس العمل رژیم و کشتار تعداد زیادی از زائران حرم رضوی انجامید. از آن پس از مشهد متواری گردید و راهی افغانستان شد. از آن جا که سیاست افغانستانِ آن روز، در راستای سیاست ایران بود، حکام افغان برای این که روابط دو طرف به تیرگی نگراید، بهلول را زندانی کرده و بیش از 30 سال در زندان نگاه می دارند. بهلول پس از آزادی، به ایران، مصر، عراق و دیگر کشورهای عربی رفته و پس از پیروزی انقلاب اسلامی، وارد جمهوری اسلامی ایران می شود.

_ ارتحال عالم جلیل القدر «شرف الدین عاملی» (1377ق)(1)

9 جمادی الثانی

9 جمادی الثانی

_ درگذشت «اِبنِ فَرَحِ اِشبیلی» شاعر و محدث قرن هفتم هجری (699 ق)(2)

10 جمادی الثانی

10 جمادی الثانی

_ درگذشت ادیب شهیر و عارف بزرگ ایرانی «شیخ فریدالدین عطار نیشابوری» (627ق)(3)

1- سیدعبدالحسین شرف الدین عاملی در سال 1290 ق در کاظمین دیده به جهان گشود. سال های ابتدایی حیات خویش را در کنار پدر به فراگیری ادبیات عرب، صرف، نحو، لغت، معانی و... گذراند. آیات عظام شیخ الشریعه ی اصفهانی، آخوند خراسانی، سیدمحمدکاظم یزدی از جمله اساتید ایشان بودند و مورد تایید آن ها قرار گرفت. شرف الدین در سال 1322 ق راهی جبل عامل لبنان گردید و به ارشاد مردم و تدریس همت گماشت. وی در سال 1330 ق علما و رهبران جبل عامل را به قیام علیه فرانسویان فراخواند و فتوای جهاد صادر کرد. این مبارزه، مشکلات فراوانی برای او به وجودآورد که ایشان در راه آرمان خویش، تحمل نمود. سرانجام روح قدسی سیدعبدالحسین شرف الدین در در 88 سالگی از حجاب تن رهایی یافت و به ملکوت اعلی پرواز کرد. بدن پاک ایشان با تجلیل فراوان در کنار استادش، سیدمحمدکاظم یزدی، در صحن مطهر امیرالمؤمنینع دفن گردید. مهم ترین کتاب شرف الدین «المُراجعات» در کلام و عقاید نام دارد.
2- شهاب الدین ابوالعباس احمد بن فَرَح بن احمد لَخمی اِشبیلی در سال 625 ق در اِشبلیّه در اندلس قدیم واقع در اسپانیای امروز به دنیا آمد. وی به هنگام حمله ی ارتش اسپانیا به این شهر، در سال 646 ق به اسارتِ سربازانِ اسپانیایی افتاد، اما پس از مدتی گریخت و به کشور مصر رفت.

ابن فَرَح در مصر از محضر درس علمای مشهور قاهره کسب فیض کرد و بعد ازمدتی عازم دمشق شد و در آن جا تحصیلات خود را ادامه داد. ابن فرح اشبیلی سپس در دمشق به عنوان عالمی آگاه در علم حدیث به تدریس پرداخت و شاگردان بسیاری از دانشِ او بهره مند شدند. از این محدّث برجسته، منظومه های معروفی در شرح احادیث به جای مانده است که از لحاظ اصول شعری نیز قابل توجه می باشد.

3- شیخ فریدالدین محمد بن ابراهیم عطار نیشابوری از بزرگان عُرفا و مشاهیر مشایخ صوفیه و شعرا، در سال 513 هجری قمری در نیشابور به دنیا آمد. وی در ابتدا شغل عطاری داشت و صاحب ثروت شده بود. بعدها بر اثر حادثه ای، قدم به دایره ی سیر و سلوک گذاشت و تا آخر عمر در این وادی پَر گشود. عطار، به حقّ، از شاعران بزرگ مُتِصّوفه بود که کلام ساده و گیرنده ی او با عشق و شوقی سوزان همراه است. زبان نرم و گفتار دل انگیزش که از دلی سوخته و عاشق و شیدا برمی آید، حقایق عرفانی رابه نَحوی خاص در دلها جایگزین می سازد. عطار از تمثیلات گوناگون و بیان حکایت های مختلف در هنگام طرح یک موضوع عرفانی استفاده می کند تا مقاصد مُعتکِفان خانقاه ها و نکات عرفانی را برای مردم عادی، بیشتر و بهتر روشن و آشکار سازد. عطار به داشتن آثار متعدد در میان شاعران متصوف ممتاز است. در آثار نظمی و نثری عطار، نکات دقیقی درباره ی توحید و معارف الهی یافت می شود. تالیفات او را تا یکصد و چهارده و بیشتر وده ها هزار بیت شعر، گفته اند. اِخوانُ الصَّفا، اسرار نامه، الهی نامه، بلبل نامه، پند نامه، دیوان اشعار، مَنطِقُ الطّیر، تَذکرهُ الاولیاء و جواهر نامه از آن جمله اند. عطار به سال 627 یا 628 هجری در فتنه ی مغول در سن 114 سالگی وفات یافت و بعضی او را مقتول می دانند. آرامگاه عطار نیشابوری درنزدیکی شهر نیشابور در استان خراسان واقع است و محفلِ دوستداران زبان و ادب فارسی می باشد.

11 جمادی الثانی

_ درگذشت «بدیع الزمان همدانی» ادیب بزرگ مسلمان (378 ق)(1)

_ تولد «ابن اثیر» مورخ اسلامی (555 ق)(2)

_ تولد «ابن شعار» ادیب و مورخ عرب (654 ق)(3)

1- احمدبن حسین بن یحیی بن سعیدبن بشر همدانی از اکابر ادبای اسلام و شیعه است. کلمات او در نهایت فصاحت و بلاغت است و در قوه ی حافظه و بدیهه گویی بسیار کم نظیر و عجیب بود. همدانی در نظم و نثر عربی بسیار ماهر و از مصاحبان صاحب بن عبّاد، عالم بزرگ اسلامی است. کتاب مقامات او که معروف به مقامات بدیع الزمان است مشهور می باشد. وی دارای دیوان شعری هم بود و رسائل و مکاتیب او نیز در رسائل بدیع الزمان جمع شده است. کتاب امالی را هم به او نسبت دادند. در روز جمعه یازده جمادی الاخر سال 378 یا 398 وفات یافته است. می گویند بدیع الزمان همدانی در قبر به هوش آمد و صدای وی به گوش اهالی رسید. بعد از نبش قبر دیدند دست بر ریش دارد و از هول قبر جان داده است.

2- ابوالحسن علی بن ابی الکرم شیبانی معروف به ابن اثیر در موصل به دنیا آمد. در خدمت پدر و دیگر بزرگان، علوم مختلف را تحصیل کرد و در حفظ حدیث و فروع آن به استادی دست یافت. کامل التواریخ و الجامع الکبیر فی علم البیان از تالیفات اوست.

3- ابن شعار در موصل در عراق به دنیا آمد و بعد از اتمام تحصیلات، به مقام دیوانی دست یافت. این ادیب گرانقدر برای گردآوری شرح حال ادبا و شعرای معاصرش، پنجاه سال از عمر خود را در سفر گذراند که حاصل این تلاش، نگارش کتاب «عقود الجمان» بود.

_ قتل «نادرشاه افشار» در فتح آباد قوچان (1160 ق)(1)

12 جمادی الثانی

12 جمادی الثانی

_ ضرب سکه توسط مسلمین (74 ق)(2)

_ درگذشت «ابوالحسن علی سخاوی» فقیه و لغت شناس (643 ق)(3)

_ درگذشت «امیرعلی شیرنوایی» ادیب، سیاستمدار و وزیر سلطان حسین گورکانی

1- هرچند نادر ثروت فراوانی از طریق جنگ های پیاپینصیب ایران کرده بود ولی حرصِ جمع آوری مال باعث شد که ماموران مالیاتی وی بر مردم سخت گیری کنند. همچنین چون نادرشاه در پی محو نام و نشان خاندان صفوی و برانداختن مذهب تشیع و ترویج تسنن بود، مردم دل خوشی از او نداشتند. در اوایل 1160 ق که مردم سیستان علیه نادر شورش کردند، برادرزاده ی خود علیقلی خان راجهت دفع شورش به سیستان فرستاد، ولی علیقلی با شورشیان همدست شد. نادر که در آن زمان درمشهد به سر می برد قصد عزیمت به سیستان را داشت ولی چون نسبت به سرداران ایرانی و قزلباش خود بدگمان شده بود، می خواست تا با کمک سرداران افغانی، آنان را از سر راه بردارد. سرداران قزلباش پس از اطلاع از این نقشه به تحریک علیقلی به سراپرده ی نادر حمله کردند و او را در شصت سالگی در نزدیکی قوچان به قتل رساندند.
2- تا زمان عبدالملک بن مروان، خلیفه ی اموی، مسکوکات اسلامی همان سکه های رومی و ایرانی بود. عبدالملک، سکه های مزبور را تغییرداد و آن ها را به مسکوکات عربی تبدیل کرد. نخستین سکه ی اسلامی در سال 74 هجری در دمشق ضرب شد.
3- علی بن محمد بن عبدالصمد همدانی مصری معروف به سخاوی از مشاهیر ادبا و نحویین و قرّاء، فقها، لغویین، اصولیین و مفسرین و درشمار پیشوایان نحو، تفسیر، لغت وقرائت قرار دارد و به شیخ القرّاء معروف است. تحصیلات وی ابتدا در شام ودر ادامه در مصر بود. سپس در شام بر

کرسی تدریس تکیه زد و به تدریس و تالیف پرداخت. تفسیر القرآن، شرح مفصل زمخشری و فتح الوصید از اوست.

(906ق)(1)

_ ولادت عالم و عارف ربانی «آقا رحیم ارباب اصفهانی» (1297 ق)

13 جمادی الثانی

13 جمادی الثانی

_ وفات «ام البنین» همسر امام علی(ع) و مادر گرامی حضرت اباالفضل العباس(ع) (64 ق)(2)

_ درگذشت «ابن هیثم» ریاضی دان و فیزیک دان شهیر اسلام (430 ق)(3)

1- امیرعلی شیر بن آلوس ملقب به نظام الدین از مشاهیر درباریان و وزرای سلطان حسین گورکانی، در سال 844 ق به دنیا آمد. وی به زبان فارسی و ترکی شعر می سرود و به «ذواللسانین» معروف بود. امیرعلی شیر با آن که وزیر سلطان بود ولی هیچ گاه از تألیف ومطالعه ی علمی غافل نمی گشت. سرانجام از وزارت کناره گیری کرد و با شاعر هم عصر خود، عبدالرحمن جامی مصاحبت گزید. اربعین منظوم، دیوان اشعار، محبوب القلوب و ده ها اثر دیگر از تالیفات اوست. او به ساخت و تعمیر بناهای اسلامی فراوانی از جمله ایوان حرم امام رضا و مقبره ی شیخ عطار همت گماشت.

2- حضرت امام علیع سالیانی پس از حضرت زهرا(س)، به سفارش برادر خود عقیل که از علمای نَسَب شناس بود و خاندان های عرب را به خوبی می شناخت، با فاطمه ی کلابیه ازدواج کرد. این بانوی بزرگوار از امام علی(ع) چهار پسر به نام های عباس، جعفر، عبداللّه و عثمان آورد و به اُمُ البنین یعنی مادر پسران معروف گردید. هر چهار پسر ام البنین در واقعه ی خونین کربلا به رسیدند و او در برابر این مصیبت صبر نمود. وی پس از اطلاع از حادثه ی عاشورا، عبیداللّه ، فرزند پسرش عباس را همراه خود به قبرستان بقیع می بُردْ و اشعاری در رثای فرزندانش می سرود. مردم مدینه نیز جهت شنیدن ندبه ی این بانوی بزرگوار در آن محل جمع می شدند و می گریستند. ام البین سه سال پس از عاشورای سال 61 ق در مدینه درگذشت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

3- ابوعلی محمد بن حسن بصری معروف به ابن هیثم از حکما و اطبّای نامی اسلامی است که علاوه بر تبحّر علمی در طب، بسیاری از کتب ارسطو و جالینوس را شرح و تلخیص کرده و به تالیفات بسیاری در زمینه ی نجوم، هندسه، منطق، حساب و تشریح پرداخته است. ابن هیثم به هنگام مطالعه درباره ی انعکاس نور، بی آنکه به طور مستقیم به موضوع انکسار و شکست نور اشاره کند نتیجه گرفت که میان زاویه ی تابش نور و زاویه ی بازتاب آن، یک رابطه برقرار است. از دیگر اقدامات ابن هیثم، ابداع روش های جدیدی در علم ریاضیات می باشد. همچنین شرح اصول تاریکخانه و اختراع ذرّه بین از دیگر کارهای برجسته ی این دانشمند مسلمان است. این اختراعات در کشفیات کِپلر و گالیله، ستاره شناسان مشهور اروپا در قرن های آینده، تاثیر زیادی داشت و در صنعت سینما نیز مورد استفاده قرار می گیرد. ابن هیثم در زمان حاکم بامراللّه ششمین خلیفه ی فاطمی در مصر، متصدی بعضی امور سیاسی بود، اما وی به خاطر این که در ستم و ظلم های او مساعدت نکرده باشد، خود را به دیوانگی زد ولی بعد از مرگ خلیفه ی فاطمی اظهار عقل نمود و به تدریس در دانشگاه جامع الازهر پرداخت. یکی از مهم ترین آثار ابن هیثم، کتاب المَناظِر است که به زبان انگلیسی ترجمه شده و از جمله منابع اصلی مطالعات کپلر در زمینه ی نجوم بوده است.

ص:162

_ رحلت «جعفر بن حسن» معروف به «محقق حلی» دانشمند و عالم بزرگ شیعی (676 ق)(1)

_ تصرف سبزوار توسط «عبدالرزاق» فرمانده ی نهضت سربداران (738 ق)(2)

14 جمادی الثانی

14 جمادی الثانی

_ رحلت «امام محمد غزالی طوسی» فیلسوف و دانشمند شهیر مسلمان در طوس (505 ق)(3)

1- جعفر بن حسن مشهور به محقق حلی در سال 602 ق در شهر حله در عراق به دنیا آمد. پس از کسب مقدمات، در حلقه ی درس اساتید زمان حاضر شدو پس از سالیانی، عالمی بزرگ و استادی توانا گشت. علامه حلی، ابن داود حلی، سیدبن طاووس و... از زمره ی شاگردان وی می باشند. پس از حمله ی مغول، حوزه ی بزرگ بغداد ویران گشت و تلاش محقق حلی در رونق حوزه ی حله بسیار موثر و چشمگیر بود. محقق حلی در نوشتن آثار علمی ید طولایی داشت و کتب جاودانه ای را تقدیم حوزه ی دین و علم نموده است. از جمله ی این آثار، کتاب ارزشمند شَرایعُ الاسلام می باشدکه یکی از کتب مهم فقهِ استدلالی است. محقق حلی سرانجام پس از عمری پربار، 74 سالگی در حله به سوی معبود شتافت و در همان جا به خاک سپرده شد. آرامگاه وی زیارتگاه حق جویان و دوستداران علم و حقیقت است.

2- گروه سربداران، امین الدین عبدالرزاق را در تاریخ 12 شعبان سال 737 به سرداری خود انتخاب کردند. آنها به دلیل کمی تعداد و ضعف قدرت، قیام خود را به شکل دستبرد به قافله ها شروع کردند. پس از به دست آوردن اموال و اسباب لازم ،عبدالرزاق بر خواجه علاءالدین محمد، وزیر خراسان غلبه کرده و پس از کشتن وی شهر سبزوار را به تصرف خود درآورد. از آن پس، شهر سبزوار را که از روزگار قدیم، مردم آن به تشیع اشتهار داشتند مرکز خود ساختند و با درویشان و مردانی که به دوستی آل علی مشهور بودند، رابطه برقرار کردند.

3- ابوحامد محمد غزالی در سال 450 قمری در روستای «طابران» طوس دیده به جهان گشود. وی پس از تحصیل مقدّمات، برای تکمیل تحصیلات و بهره وری از محضر استادان دیگر رهسپار جرجان گرگان شد. در بیست و سه سالگی از طوس به نیشابور عزیمت و از محضر استادش امام الحرمین جوینی کسب فیض نمود. در سی و چهار سالگی چنان اوج گرفت که بر کرسی تدریس نظامیه بغداد، بزرگ ترین دانشگاه دورانش تکیه زد. در مدرسه ی نظامیه ی بغداد، سیصد تن از افاضل وقت از درس او استفاده می کردند. و در اندک زمانی، علاوه بر آن مقام علمی بزرگ، در امور سیاسی نیز، نفوذ فوق العاده ای کسب نمود. غزالی پس از آگاهی از آرای فرقه های گوناگون دورانِ خود، طریقه ی صوفیه را برگزید. به تمام علایق دنیوی پشت پا زد و رهسپار دیار عشق و حقیقت و انزوا شد. امام محمد غزالی در سال 488 قمری به سبب بحران روحی و فکری شدید، تدریس را رها کرد و بغداد را به قصد حج ترک نمود. از آن پس عزلت را بر آن همه عزّت ظاهری ترجیح داد و قدم به دایره ی زهد و انقطاع از دنیا و تصوف گذاشت. وی پس از بازگشت از حج در بیت المقدس مسکن گزید و در همین ایام کتاب «احیاءالعلوم الدین» را به رشته تحریر در آورد. از کتاب های دیگر ایشان می توان کیمیای سعادت، نصیحه الملوک، معیارالعلم و یاقوت التاویل فی تفسیر التنزیل در 40 جلد را نام برد. هرچند تعداد تالیفات غزالی بیش از 60 عنوان می باشد. سرانجام این عارف و حکیم بزرگ در 55 سالگی در زادگاهش وفات یافت و در همان جا مدفون گشت.

_ رحلت فقیه بزرگوار میرزا «حبیب اللّه رشتی» مرجع بزرگ و عالم عالی قدر شیعه (1312 ق)(1)

_ صدور فرمان مشروطیت توسط «مظفرالدین شاه قاجار» (1324 ق / 14 مرداد 1285

1- میرزا حبیب اللّه رشتی فرزند میرزا محمدعلی خان در سال 1234 قمری در یکی از روستاهای گیلان در شمال ایران به دنیا آمد. وی مقدمات علوم را در زادگاه خودنزد اساتید خصوصی فراگرفت. در 18 سالگی برای تکمیل معلومات خود به قزوین عزیمت کرد و در 25 سالگی اجازه اجتهاد گرفت و سپس رهسپار نجف اشرف گردید و از محضر صاحب جواهر و شیخ انصاری بهره های فراوان گرفت. پس از درگذشت شیخ انصاری، بهترین درس حوزه علمیه، درس ایشان بود و بنا به گفته شیخ آقابزرگ تهرانی، او در نهایت ورع و تقوا بود و بعد از سیدحسین کوه کمره ای تدریس و بحث در نجف به او منتهی گشت. آثارش عبارتند از: بدایعُ الاصول، الاجارَه، مساله ی غَصب، الامامَه، تقلیدِ اَعلم، بدایعُ الافکار در اصول فقه و... . میرزای رشتی سرانجام در 22 آذر 1273 ش در 78 سالگی در نجف اشرف رحلت کرد و در آن شهر به خاک سپرده شد.

ش)(1)

_ رحلت عالم ربانی آیت اللّه «میراز احمد آشتیانی» (1395 ق)(2)

15 جمادی الثانی

15 جمادی الثانی

_ وقوع جنگ جَمَل بین امام علی(ع) و سپاه ناکثین (36 ق)(3)

1- با اعتراضات گسترده ی مردم به رهبری علما و روحانیون سرانجام مظفرالدین شاه، عین الدوله صدراعظم مستبد خود را عزل کرد و مشیرالدوله را به جای او برگزید. پس از آن تقاضای مردم را که تاسیس عدالت خانه و بازگشت علما از قم و... را پذیرفت و دستور تشکیل مجلس شورای ملی را صادر کرد. این دستور را فرمان مشروطیت می خوانند و گام مهم در تحول تاریخی زمان خود به شمار می رود.

2- آیت اللّه میرزا احمد آشتیانی در سال 1300 ق در تهران به دنیا آمد و در اوان عمر به فراگیری علوم اسلامی پرداخت. در 40 سالگی به نجف اشرف رفت و پس از ده سال به تهران بازگشت و به ارشاد و راهنمایی مردم همت ورزید. حاصل جد و جهد میرزا احمد آشتیانی در کسب علم، تبحر در رشته های علمی بسیاری از قبیل فقه، ادبیات، هیئت، ریاضیات، طبّ، فلسفه و اصول بود که تالیفاتی نیز در این زمینه ها نگاشت. تاکید وی بر دعا و خضوع و خشوع در آن، نشانگر روح لطیف و الهی اوست. نقش میرزا احمد آشتیانی در مقابله با اشاعه ی فرهنگ غربی و لائیک در اوج قدرت رضاخان، قابل توجه است. سرانجام این عالم ربانی در 95 سالگی بدرود حیات گفت و در صحن حرم حضرت شاه عبدالعظیم به خاک سپرده شد.

3- مدت کوتاهی پس از به خلافت رسیدن امام علیع و بیعت مردم با آن حضرت، طَلحه و زبیر از یاران قدیمی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله که در به دست آوردن سهمی از حکومت ناکام مانده بودند، بیعت خود را شکستند و به سوی مکه رهسپار شدند. آنان در مکه با عایشه همسر رسول خدا صلی الله علیه و آله ملاقات کرده و با همدستی یکدیگر، مردم را به خونخواهی عثمان، علیه امام علی(ع) فرا خواندند. از آن طرف، چون

امام از ماجرا آگاه شد، تجهیز قوا فرمود و در صدد دفع فتنه ی ناکثین برآمد. چون پیروان طلحه و زبیر شهر بصره را تصرف کرده و علیه امام شوریدند، سپاهِ حضرت نیز در مقابل آنان قرار گرفت. امیرالمؤمنین قبل از آغاز جنگ به میان هر دو صف لشکر آمد و به نصیحت عایشه و طلحه و زبیر پرداخت و عایشه را به خاطر بیرون آمدن از حریمِ حَرَم و طلحه و زبیر را بر شکستن بیعت ملامت فرمود. امام چون دید که صلح امکان پذیر نیست، با آنان اتمام حجت کرد و از آن پس، آتش جنگ شعله ور گشت. سرانجام با کشته شدن طلحه و زبیر و شانزده هزار نفر از ناکثین و شهادت بیش از هزار یاور علی(ع)، این جنگ با پیروزی امام پایان پذیرفت. این جنگ به دلیل سوار بودن عایشه بر شتر، به جَمَل شهرت یافت.

_ قتل «عبداللّه بن زبیر» از مدعیان خلافت در مکه (73 ق)(1)

_ رحلت محقق کبیر «فخرالمحققین محمد بن حسن حلی» (771 ق)(2)

_ درگذشت فقیه جلیل «آیت اللّه میرزا ابوالقاسم قمی» عالم بزرگ مسلمان (1353 ق)(3)

1- پس از شهادت امام حسینع عبداللّه بن زبیر که در این هنگام کارش در مکه بالا گرفته بود و ادعای خلافت داشت، توسط سپاهیان یزید تحت محاصره واقع شد. ولی با مرگ یزید، این محاصره از هم گسست و عبداللّه بن زبیر در سال 68 ق کوفه را نیز تسخیر نمود. هنگامی که عبدالملک بن مروان به خلافت اُموی رسید جنگ با عبداللّه را آغاز کرد و در 71 کوفه را از دست ابن زبیر خارج ساخت. در سال 72، عبدالملک بن مروان، حَجّاج بن یوسف ثَقَفی، یکی از سرداران سفاک و ستمگر خود را که نمونه ی کاملی از بی رحمی و آدم کشی بود برای دفع عبداللّه روانه ی مکه نمود. حجاج، مکه را محاصره کرد و خانه ی کعبه را به ضرب سنگ هایی که ازمنجنیق پرتاب می شد ویران ساخت. حجاج در این حمله، سرانجام عبداللّه بن زبیر را به دام انداخت و کشت.
2- فخرالمحققین محمد بن حسن حلی در سال 682ق در شهر حله ی عراق به دنیا آمد. علوم متداول عصر از قبیل فلسفه، کلام، منطق، فقه، اصول و حدیث و... را نزد پدرش، علامه ی حلی، فرا گرفت و پیش از آنکه به سن بلوغ برسد، در انواع علوم ورزیده شد به طوری که می گویند در شانزده سالگی مجتهد مُسلّم بوده است. فخرالمحققین، تمام رشته های علوم و فنون را در خدمت پدر علامه اش تکمیل نمود و جز وی استادی ندیده است. شهید اول، شیخ احمد بحرانی و سیدتاج الدین ابن مَعیه و شیخ ظهیرالدین فرزندش از شاگردان مشهور او بوده اند. تالیفات فخرالمحققین، مانند «شرح مبادُی الاصول»، «شرح تهذیبُ الاصول» و «المسایلُ الحیدریه»، از بهترین کتب شیعه محسوب می شود. این عالم ربانی سرانجام در 89 سالگی به دیدار محبوب شتافت و در نجف اشرف به خاک سپرده شد.
3- شیخ ابوالقاسم کبیر قمی در سال 1280 قمری متولد گردید و در قم از محضر شیخ محمدحسن نادی و ملامحمدجواد قمی استفاده کرد. ایشان در نجف اشرف از آیات عظام: میرزا خلیل تهرانی نجفی، حاج آقا رضا

همدانی، آخوند ملامحمد کاظم خراسانی و سیدمحمد کاظم یزدی و در تهران از محضر میرزا محمد حسن آشتیانی بهره های وافر یافت. آیت اللّه قمی از نظر علمی در مرتبه ای قرار داشت که برخی وی را بر آیت اللّه العظمی حائری یزدی، مؤسس حوزه ی علمیه ی قم ترجیح می دادند. با این حال نقل شده است که ایشان فداکاری عجیبی نسبت به آیت اللّه حائری از خود نشان می داد، به گونه ای که می فرمود: نظر به منزل ایشان ثواب دارد. شخصیت های برجسته ای همچون آیات عظام: امام خمینی، سیدمحمدرضا گلپایگانی، آخون ملا علی همدانی، سیدمصطفی صفایی خوانساری و ده ها عالم فاضل دیگر از محضر ایشان بهره گرفتند. آیت اللّه کبیر قمی در 73 سالگی درگذشت و در مسجد بالاسر حرم حضرت معصومهس مدفون گردید.

16 جمادی الثانی

16 جمادی الثانی

_ وفات محدث ایرانی تبار «ابن هُمام اسکافی» در بغداد (336 ق)(1)

_ درگذشت «ابن دراج قسطلی» شاعر و کاتب مشهور اندلسی (421 ق)(2)

_ وفات «ابن سرّاج» ادیب، شاعر و فقیه مالکی در اندلس (508 ق)(3)

17 جمادی الثانی

17 جمادی الثانی

_ به سلطنت رسیدن «طغرل بیک» اولین پادشاه سلسله ی سلجوقیان در نیشابور (429 ق)(4)

1- ابن هُمام در سال 258 قمری دیده به جهان گشود ودر دوران تحصیل از محضر اساتیدی همچون احمد بن ادریس قمی، عبداللّه بن جعفر حمیدی و پدرش بهره برد. وی در عصر خود از بزرگ ترین مورخان شهر بغداد به شمار می رفت. از آثار وی می توان به «الانوار فی التاریخ الائمهع» اشاره کرد. این عالم بزرگ در بغداد وفات یافت و در مقابر قریش به خاک سپرده شد.

2- ابوعمر احمد بن محمد بن عاص مشهور به ابن دَرّاج از بزرگ ترین شاعران اندلس بوده و نماینده ی اصلی اعتلای این سرزمین در پایان قرن چهارم و ابتدای قرن پنجم محسوب می شد. وی سبک نوینی در قالب های شعر قدیم عربی پدید آورد و اشعارش علاوه بر آثار ادبی، منبع موثقی از اتفاقات آن دوران است.

3- «ابن سرّاج» ادیب، شاعر و فقیه مالکی در خانواده ای اهل دانش و فضل در عصر ملوک الطوائف اندلس متولد شد. دانش اندوزی خود را نزد جد و پدرش که بزرگ اندلس به شمار می رفتند، آغاز کرد. در پی فوت پدر، ابن سرّاج که به استادی در علم نحو شهرت داشت، به تدریس پرداخت.

4- سلجوقیان که نَسَب ایشان به سلجوق بن دَقّاق می رسد، طایفه ای از ترکمانان غَز بودند که در روزگار سامانیان، در دشت های خوارزم و سواحل دریای خزر سکونت داشتند. در حدود سال 416 ق، ترکمانان سلجوقی در ماوراءالنهر سر به عصیان برداشتند ولی از محمود غزنوی شکست خورده، تار و مار شدند. پس از مرگ سلطان محمود غزنوی، در سال 426 ق، قریب ده هزار تن از جنگاوران سلجوقی به سرکردگی طغرل بیک ودیگران از ماوراءالنهر به حدود خراسان آمدند و با سلطان مسعود غزنوی درگیر شدند. این جنگ و جنگ های بعدی به ضعف و شکست مسعود غزنوی انجامید. سرانجام طغرل بیک در سال 429 ق به نیشابور آمد و بر تخت سلطنت نشست.

_ درگذشت «بارع بغدادی» ادیب و شاعر مشهور عرب (524 ق)(1)

_ امضای قرارداد سیاسی «عَکّا» در جریان جنگ های صلیبی (587 ق)(2)

_ رحلت خاتَمُ المُحدِّثین «حاج میرزا حسین نوری» صاحب مُستَدْرَکُ الوسایل (1320ق)(3)

1- ابوعبداللّه ، حسین بن محمد بن عبدالوهاب معروف به بارع بغدادی، ادیبِ مشهور، نحوی، لغوی، قاری و فاضل شهیر عرب در سال 443 ق در بغداد به دنیا آمد. او در علم نحو و لغت از علمای برجسته ی دوران به شمار می رفت و تنها اثر به جای مانده از او، دیوان اشعار اوست. بارع در آخر عمرِ 81 ساله ی خود، نابینا شد.
2- در جریان جنگ های صلیبی بین مسلمانان و جنگجویان مسیحی، قراداد سیاسی «عَکّا» برای تسلیم شهر «عَکّا»به مسیحیان و استرداد سه هزار اسیر مسلمان، بین مسلمانان و مسیحیان به امضا رسید. ولی مسیحیان، اسیرانِ مسلمان را کشته و دوباره جنگ های صلیبی آغاز شد که با شکست مسیحیان پایان یافت. شهر عَکّا در سال پانزدهم هجری توسط مسلمانان فتح شده بود اما در سال 497 ق به تسخیر فرنگی ها درآمد. این شهر در سال 583 ق توسط صلاح الدین ایوبی از صلیبیون باز پس گرفته شد ولی در سال 587 ق باز هم به چنگ فرنگی ها افتاد و تاکنون در دست آنان باقی مانده است.
3- میرزا حسین بن محمد تقی بن محمد علی نوری مازندرانی معروف به میرزا حسین نوری در سال 1254 ق در شهرستان نور در مازندران به دنیا آمد. میرزای نوری، فقیه امامی، محدث، مفسر و شاعر، نزد شیخ العراقین عبدالحسین تهرانی، شیخ مرتضی انصاری، حاج ملاعلی کَنی، میرزا محمدحسن شیرازی و سیدمهدی قزوینی تلمذ نمود. میرزا حسین نوری همچنین از استادان شیخ آقابزرگ تهرانی، حاج شیخ عباس قمی، محمد حسین کاشف الغطاء و سید شرف الدین عاملی در حدیث نیز بوده است. میرزای نوری در ترویج اصول مذهب جعفری و نشر آثار ائمه ی اطهارع، کوشش بسیار کرد. همچنین این عالم فاضل در عبادت، پرهیزگاری، تقوی و کمالات نفسانی، انسانی نمونه بود. از آثار وی: مُستَدرک الوسایل در فقه (در 3 جلد) است که به جهت تألیف این کتاب به ایشان «صاحب مُستَدرَکُ الوَسایل» می گویند. مَعالِمُ الصَّبر، جَنَّهُ المأوی و نَفَسُ الرَّحمن فی فضائلِ

سَلمان، نیز از اوست. میرزای نوری دارای کتابخانه ی جامع و معتبری بود که در ایران و عراقِ عرب نظیر آن در کمیَّت و کیفیَّت یافت نمی شد ولی این کتابخانه پس از وفات میرزا، به کلی متفرق شد. ایشان پدر همسر شهید شیخ فضل اللّه نوری، عالم مبارز و آگاه دوران مشروطه بود و بسیاری از کتب نفیس میرزا حسین، نزد فرزندان شیخ فضل اللّه نوری، ماند. بعدها مقداری از این کتاب ها، توسط آیت اللّه بروجردی خریداری و به کتابخانه ی معظم له در نجف اشرف منتقل شد. میرزا حسین نوری سرانجام در 17 یا 27 جمادی الثانی سال 1320 ق در 66 سالگی بدرود حیات گفت و در نجف اشرف مدفون گشت.

18 جمادی الثانی

18 جمادی الثانی

_ شهادت مظلومانه ی علامه ی مجاهد «قاضی نوراللّه شوشتری» عالم و مؤلف (1019 ق)(1)

_ ارتحال استادُ المتأخرین شیخ «مرتضی انصاری» فقیه و مرجع اعلی در نجف (1281 ق)(2)

1- قاضی نوراللّه بن سید شرف الدین شوشتری، رجالی، فقیه، اصولی، محدث، شاعر و عالم بزرگ عهد صفوی، بود. در سال 956 ق در شوشتر به دنیا آمد. دروس آغازین را نزد پدر دانشمندش فرا گرفت و در سال 979 راهی مشهد مقدس شد. سیدنوراللّه در مشهد به درس اساتید بزرگ راه یافت و از بزرگان شهر اجازه ی روایت گرفت. او در سال 993 روانه ی هند شد و پس از سالیانی،منصب قضاوت را عهده دار گشت. این اندیشمند مسلمان در هند مذهبِ خود را اظهار نمی داشت و تقیه می کرد تا این که علمای دربار هند از نفوذ او هراسان شده و در صدد فتنه و برانگیختن شاه، علیه قاضی برآمدند. سرانجام با توطئه چینی، به کتاب مجالسُ المؤمنینِ وی دست یافته و او را به جرم شیعه بودن، مستحق اجرای حَد دانستند. قاضی نوراللّه شوشتری، سرانجام در سال 1019 ق در حالی که حدود 65 سال عمر داشت در زیر شلاق حسودان به شهادت رسید. تصنیفات این بزرگ مرد عرصه ی سیاست و نگارش را تا 140 کتاب ذکر کرده اند که: اِحقاقُ الحَقّ، مَجالِسُ المؤمنین، تَفسیر القرآن، تحفَهُ العقول و ده ها اثر دیگر از اوست. مزار قاضی شوشتری در آگره ی هندوستان، زیارتگاه مسلمانان بسیاری در دلِ شبه قاره ی هند است.

2- شیخ مرتضی انصاری شوشتری دزفولی، یکی از نامورترین و پرآوازه ترین مراجع عالی قدر تقلید در سده های اخیر و یکی از محقق ترین چهره های علمی و فقهی قرون متأخّر به شمار می رود. شیخ مرتضی انصاری در روز عید غدیر 1214 ق در دزفول و از سلاله ی جابربن عبداللّه انصاری به دنیا آمد. وی در 18 سالگی راهی کربلا شد و به تحصیل علوم دینی پرداخت. سپس به نجف اشرف رفت واز محضر درس شیخ موسی کاشف الغطاء استفاده برد. ایشان همچنین درکاشان به حلقه ی درس ملااحمد

نراقی راه یافت و زانوی ادب زد. شیخ انصاری در 35 سالگی بار دیگر عازم نجف گردیدو به تدریس و تالیف پرداخت. صدها شاگرد مجتهد از جمله میرزای شیرازی، شیخ جعفر شوشتری، میرزای رشتی، سیدحسین کوه کمره ای، آخوند خراسانی و... در محضر او پرورش یافته و کتاب مکاسب و فرائد الاصول از جمله آثار مشهور این استاد اعظم می باشند. سرانجام این مرد علم و فضیلت در 67 سالگی به لقای معبود شتافت و در جوارمرقد مطهر امام علیع آرمید.

ص:169

_ واگذاری امتیاز «رویتر» توسط «ناصرالدین شاه قاجار» به انگلستان (1289 ق)(1)

_ رحلت فقیه برجسته و عالم مجاهد آیت اللّه «حاج آقا حسین خادمی» (1405 ق)(2)

19 جمادی الثانی

19 جمادی الثانی

_ مرگ «فتحعلی شاه» دومین شاه قاجار (1250 ق)(3)

1- در نیمه ی دوم دوران سلطنت ناصرالدین شاه قاجار، عده ای از خارجیان تقاضای امتیاز بهره برداری از معادن و سایر منابع کشور را نمودند. نخستین و مهم ترینِ آن ها، امتیازی بود که به موجب آن، انحصار ساختمان راه آهن، استخراج معادن و تاسیس بانک ملی به «بارون جولیوس دو رویتر» سرمایه دار انگلیسی اعطا شد. این امتیاز به قدری وسیع بود که اجرای آن برای رویتر نیز مشکل می نمود و دو طرف معاهده به زودی فهمیدند که این کار بدون مطالعه ی دقیق انجام یافته است. بنابراین، این امتیاز بر اثر تاخیر رویتر لغو شد. ولی در سال 1306 ق دولت ایران به پسر رویتر، امتیاز تاسیس بانک را اعطا کرد و وی توانست از بعضی معادن بهره برداری کند. این امتیاز در نهایت به تاسیس بانک شاهنشاهی و بانک صنایع و معادن در ایران منتهی گشت.

2- آیت اللّه حسین خادمی اصفهانی در حدود سال 1317ق در اصفهان به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات و سطح، به نجف اشرف رفته و از محضر اساتیدی چون میرزای نائینی، سیدابوالحسن اصفهانی، خوانساری و شیخ محمد جواد بلاغی بهره مند شد. آیت اللّه خادمی در 26 سالگی به مقام رفیع اجتهاد نائل گشت و سپس به اصفهان مراجعت نمود. ایشان در جریان کشف حجاب، با سخنرانی های آتشین خود به مبارزه با رژیم رضاخان برخاست و در ملی شدن صنعت نفت نیز در کنار آیت اللّه کاشانی و شهید نواب صفوی فعالیت زیادی داشت. آیت اللّه خادمی از آغاز نهضت امام خمینی، در تشویق و ترغیب مردم در برپایی جنبش اسلامیِ ضد سلطنتی و بیان اهداف امام، در اصفهان نقش ارزشمندی ایفا نمود. این

عالم بزرگوار در 20 اسفند 1363 ش در 86 سالگی در اصفهان بدرود حیات گفت و در آن شهر مدفون گردید.

3- فتحعلی شاه قاجار که مدتی در اواخر عمر خود به بیماری دچار شده بود در 19 جمادی الثانی 1250 ق پس از حدود 38 سال سلطنت در 68 سالگی در اصفهان درگذشت. جسد او را به قم برده و در آستانه ی حضرت معصومه به خاک سپردند. فتحعلی شاه در دوران پادشاهی طولانی خود، همواره سرگرم کشمکش باقوای داخلی و خارجی بود و به کمک فرزندان خود بود که توانست بر مشکلات داخلی توفیق یابد.در زمان او جنگ های اول ودوم ایران و روسیه روی داد و باعث انعقاد قراردادهای ننگین گلستان و ترکمانچای و جدا شدن سرزمین های پهناوری از کشور ایران و الحاق به روسیه گردید. فتحعلی شاه در موقع مرگ از ده ها زنِ خود بیش از 105 دختر و پسر و در حدود 600 نوه به یادگار گذارد. کثرت اولاد او در زمان حیات و پس از خودش، اوضاع اداری مملکت را مشوَّش کرد و چون هر کدام از این شاهزادگان، دارای دستگاه و روابط بسیاری بودند، از انجام هر ظلمی به مردم، اِبا نمی کردند. از طرفی مردم که مورد ستم قرار می گرفتند، چون تجاوزکننده، فرزند شاه بود، برای شکایت از مظالم ایشان، چاره ای جز تحمل نداشتند. فتحعلی شاه از اصلاحات خبری نداشت و شاید، هرگز به فکر این کار هم نیافتاده بود.

_ ولادت عالم برجسته «سیدناصر هندی» (1284 ق)(1)

_ رحلت «شیخ عبداللّه مازندرانی» از مبارزان مشروطه (1330 ق)(2)

_ وفات عالم بزرگ آیت اللّه «سیدحسن موسوی بجنوردی» (1395 ق)(3)

20 جمادی الثانی

20 جمادی الثانی

_ ولادت حضرت «فاطمه ی زهرا»(س) دختر بزرگوار حضرت محمدمصطفی صلی الله علیه و آله (5 بعثت)(4)

1- سید ناصر حسین فرزند میرحامد حسین عالمی متبحر، فقیهی اصولی، محدث رجالی و صاحب تألیفات فراوان، در سال 1284 ق در هندوستان به دنیا آمد. ایشان در تمامی فضایل و کمالات نفسانی وارث صالح پدر دانشمند خود بود. دیوانُ الخطب، المواعظ و... از جمله تألیفات سید ناصر هندی است. این شخصیت گرانقدر در سال 1361 ق در 75 سالگی درگذشت.

2- آیت اللّه حاج شیخ عبداللّه بن محمدنصیر گیلانی مازندرانی نجفی، عالم امامی و از مراجع تقلید بود. وی در طالش متولد شد و در نجف وفات یافت. در محضر درس میرزا حسین خلیلی و در نجف در محضر شیخ مرتضی انصاری، سیدحسینی کوه کمری و میرزا حبیب اللّه رشتی کسب علم نمود. شیخ عبداللّه مازندرانی در نهضت ملی ایران و تبدیل اوضاع سلطنت استبدادی به مشروطه نقش مؤثری داشت و از ارکان این نهضت به شمار می رفت. هِبَهُ العباد فی یِوم المَعاد و کتاب طلاق از اوست.

3- آیت اللّه حاج میرزا حسن بن سیدآقا بزرگ موسوی بجنوردی متولد 1316 ق، فقیهی بزرگ و از مراجع و اساتید و مدرسین حوزه ی علمیه ی نجف بود. القَواعِدُ الفِقهیّه، ذخیرهُ المَعاد، حاشیه بر وسیلهُ النجاه و رساله در اجتماع امر و نهی، از آثار این فقیه بزرگوار می باشند.

4- حضرت فاطمه ی زهرا، دختر نبی مکرّم اسلام در سال پنجم بعثت، هشت سال قبل از هجرت، در مکه به دنیا آمد. ام ابیها،ام الحَسَنین، اُمُّ السِّبطَین وامُّ الائمَه از کُنیه های آن بانو و صدیقه، کبری، بتول، سیّده ی نساءالعالمین، مطهّره، راضیه، مرضیه، طاهره و محدثه و... از القاب آن

حضرت است. مادرش، خدیجه بنت خویلد می باشد. فاطمه ی زهرا، فرزند رسول اللّه ، همسر ولیُّ اللّه و مادر اوصیاء اللّه است که خداوند در آیه ی تطهیر، به پاکی او شهادت می دهد. او بهترین زنان از گذشتگان و آیندگان تا روز قیامت می باشد و سیده ی همه زنان عالم است. صدیقه ی طاهره، در مقام تقوا و عصمت و طهارت به جایی رسید که رسول خداص غضب و خشنودی آن بانو را غضب و خشنودی خداوند معرفی می کند. یکی از یادگارهای حضرت زهرای مرضیّه(س) تسبیحِ آن بزرگوار در تعقیب نمازها است که در روایات امامان(ع) به نام تسبیح حضرت زهرا، آمده است.

_ درگذشت «محمد بن عبدالصّمد بغدادی» محدث معروف مسلمان (319 ق)(1)

_ تولد رهبر عظیم الشأن انقلاب اسلامی ایران حضرت «امام خمینی» در خمین (1320 ق)(2)

1- محمد بن عبدالصّمد بغدادی در راه فراگیری علوم مختلف به ویژه علم حدیث، کوشش بسیار کرد. وی مجموعه ای از احادیث معتبر را که هر یک با چند واسطه از حضرت محمدص و امام علی(ع) نقل شده گردآوری نمود که از منابع معتبر نزد عالمان حدیث به شمار می رود.

2- حضرت آیت اللّه العظمی سید روح اللّه موسوی معروف به امام خمینیره در 20 جمادی الثانی سال 1320 قمری برابر با اول مهر سال 1281 شمسی و مصادف با میلاد با سعادت حضرت فاطمه ی زهرا(س) از پدری به نام «سیدمصطفی موسوی» و مادری به نام «هاجر احمدی» متولد گردید. در کودکی پدر را از دست داد چرا که سید مصطفی پدر ارجمند امام خمینی رحمه الله که از روحانیون مبارز و دارای نفوذ کلمه بود، از سوی جعفرقلی خان و رضاقلی سلطان خمینی (از اشرار منطقه) مورد سوءقصد قرار گرفت و به شهادت رسید. پس از مدتی حضرت امام رحمه الله دروس ابتدایی خود را در زادگاه خود گذراند. سپس در محضر آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری در اراک حاضر شد و سال ها از معظم له بهره بُرد. پس از تأسیس حوزه ی علمیه ی قم به همراه استاد، راهی آن شهر گردید. با ارتحال آیت اللّه العظمی بروجردی فعالیت های سیاسی خود را آغاز نمود و پس از چندی به عنوان دشمن سرسخت رژیم پهلوی در برابر شاه ایستاد. رژیم نیز ایشان را به ترکیه تبعید نموده و سرانجام پس از نزدیک 15 سال دوری از وطن در حالی که کشور، مشتاق حضور معظم له بود، وارد تهران گردید و رهبری انقلاب اسلامی ایران را به عهده گرفت.

_ روز زن و هفته ی بزرگداشت مقام مادر

21 جمادی الثانی

21 جمادی الثانی

_ درگذشت «محسن بن علی تنوخی» ادیب، شاعر و مورخ مشهور مسلمان (384 ق)(1)

_ رحلت عالم ربانی، آیت اللّه «سید محمد حسن میرجهانی» (1413ق)(2)

22 جمادی الثانی

22 جمادی الثانی

_ درگذشت «ابوبکر ابی قحافه» خلیفه ی اول مسلمانان (13 ق)(3)

1- محسن بن علی تنوخی ادیب و مورخ مسلمان در شعر و ادب، استعداد سرشاری داشت و اشعار بسیاری از خود بر جای گذاشت. تنوخی در مدتی کوتاه، مراتب علمی و دینی متداولِ زمانِ خود را طی کرد و سپس به شغل قضاوت پرداخت. کتاب الفَرَجُ بَعد الشِّدَّه، شامل مجموعه ای از وقایع تاریخی و اجتماعی آن دوران است که وی آن را با دقت و ظرافت خاصی تالیف کرده است. هم چنین کتاب دیگر تنوخی، المساجد نام دارد که حاوی حکایات و فرازهای اخلاقی است.

2- حاج سید محمد حسن میرجهانی طباطبایی اصفهانی فرزند میرسید علی در ذیقعده ی سال 1319 ق در یکی از روستاهای اصفهان و بیت دانش و تقوا چشم به جهان گشود. ایشان پس از فراگیری علوم مقدماتی در اصفهان، به حوزه ی علمیه ی نجف اشرف هجرت کرد و پس از بهره گیری از درس حضرات آیات: آقا ضیاءالدین عراقی، سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ عبداللّه مامقانی، به مدارج بالای علمی دست یافت. آیت اللّه میرجهانی سپس راهی مشهد مقدس گردید و به هدایت و ارشاد مردم و تألیف و تصنیف پرداخت. از آثار این عالم فرزانه می توان به کتاب های مصباحُ البلاغه در 2 جلد، نوائبُ الدُّهور در 4 جلد، ولایت کلّیه در 2 جلد و چندین اثر دیگر اشاره کرد. از ویژگی های آیت اللّه میرجهانی، عشق به

آستان اهل بیتع زهد و قناعت، تقوا و تَهجُّد و کوشش در تألیف کتب اسلامی تبلور بیشتری دارند. این عالم ربانی در 94 سالگی بدرود حیات گفت و در جوار مقبره ی علامه مجلسی در اصفهان به خاک سپرده شد.

3- هنوز جسد مطهر پیامبر اکرمص رابه خاک نسپرده بودند که بر سر جانشینی او بین اصحاب اختلاف افتاد. ایشان در محلی به نام «سقیفه ی بنی ساعده» گرد آمده و درباره ی جانشینی رسول خدا به گفت وگو پرداختند. سرانجام آن افراد، علی رغم آن همه تأکید و سفارشی که پیامبر اسلامص درباره ی وصایت و جانشینی امام علی(ع) بیان کرده بود، با ابوبکر بن ابی قحافه که از یاران قدیمی پیامبر صلی الله علیه و آله و پدر همسر رسول خدا بود، بیعت کردند. از آن پس او را به خلافت انتخاب کرده و به وی، لقب خلیفه ی رسول اللّٰه یعنی جانشین رسول خدا دادند. پس از به خلافت رسیدن ابوبکر، وی به فکر گسترش اسلام و لشکرکشی به خارج از سرزمین اسلامی افتاد. در جنگ های این دوره، سربازان اسلام بر نیروهای روم و ایران غلبه کرده و مناطق زیادی را به تصرف خود درآوردند. ابوبکر بن ابی قحافه سرانجام پس از حدود 2 سال و 4 ماه خلافت و پس از پانزده روز بیماری، در سن 63 سالگی درگذشت و عمر بن الخطاب را به خلافت پس از خود تعیین نمود. به ابوبکر و عمر و عثمان و امام علی(ع) که پس از پیامبر به خلافت رسیدند، خلفای راشدین یعنی جانشینان پیغمبر می گویند.

23 جمادی الثانی

_ درگذشت «طاهر ذوالیمینین» از سرداران عباسی (207 ق)(1)

_ رحلت فقیه فرزانه آیت اللّه «ملاحبیب اللّه کاشانی» عالم ربانی و دانشمند کامل (1340 ق)(2)

1- طاهر بن حسین ذوالیمینین از سرداران نامی هارون و مامون عباسی است. وی از طرف مأمون، به مقابله ی علی بن عیسی، فرمانده امین عباسی رفت و او را شکست داد و بغداد را فتح نمود. از آن پس جزو خواص مامون به شمار می رفت و از هنگام رفتن مامون به بغداد، حکمران خراسان گردید. در اواخر خلافت مأمون، طاهر دعوی استقلال کرد و یک روز در خطبه ی نماز جمعه نام خلیفه را حذف کرد. از آن جایی که مامون می دانست روزی طاهر دست به این کار خواهد زد، از مدت ها قبل غلامی را به او هدیه داد که در واقع جاسوس مامون بود و ماموریت داشت به محض آن که طاهر نام خلیفه را از خطبه ی نماز جمعه حذف کَرد، طاهر را به قتل برساند. پس از قتل طاهر، طلحه پسر طاهر حاکم خراسان شد.
2- میرزا حبیب اللّه شریف کاشانی در سال 1262 ق در کاشان به دنیا آمد. در کودکی پدر را از دست داد و زیر نظر آیت اللّه سیدحسین کاشانی به تحصیل علوم حوزوی همت گماشت. در پرتو این تلاش پیگیر، در شانزده سالگی گواهی نقل روایت و در هجده سالگی گواهی اجتهاد دریافت نمود. میرزا حبیب اللّه در سال های بعد به تهران رفت و در محضر درس شیخ محمد اصفهانی، ملاهادی مدرس تهرانی، ملاعبدالهادی تهرانی و حاج میرزا ابوالقاسم تهرانی کلانتر استفاده ی وافر برد. در 1281 ق جهت حضور در درس شیخ مرتضی انصاری راهی عراق شد، اما ورود او به کربلا با رحلت آن استاد یگانه همزمان گردید. پس از چند سال توقف در عتبات، به زادگاه خود، کاشان، بازگشت و به تالیف، تدوین و تکمیل تحقیقات خود پرداخت. میرزای کاشانی همزمان در مسند عظیم مرجعیت، به انجام وظایف شرعی خویش اشتغال داشت و به ارشاد و هدایت مردم مشغول بود. از ویژگی های برجسته ی میرزای کاشانی، تنوع تالیفات و فزونی آن هاست.

آثار وی را تا سیصد جلد کتاب و رساله نوشته اند، اما تنها حدود دویست جلدِ آن ها شناخته شده است. مُنْتَقِدُ المَنافِعِ فی شرحِ المُختَصَر النّافِع به عنوان دائرةُ المعارف فقه شیعه، منظومهٌ فی الفقه و ده ها اثر دیگر از اوست. سرانجام این عالم کبیر و محقق دقیق در 78 سالگی در کاشان دارفانی را وداع گفت و در آن شهر به خاک سپرده شد.

_ وفات آیت اللّه «سیدهاشم نجف آبادی میردامادی» (1380 ق)

24 جمادی الثانی

24 جمادی الثانی

_ درگذشت «یحیی بن قاسم ثَعْلَبی» ملقب به «ابوزکریا» ادیب و شاعر مشهور عرب (616 ق)(1)

_ تولد فقیه و مرجع بزرگوار تقلید حضرت آیت اللّه «حاج شیخ محمدعلی اراکی» (1312 ق)

_ رحلت آیت اللّه «شیخ مرتضی حائری یزدی» فرزندِ موسس حوزه ی علمیه ی قم (1406 ق)(2)

_ ارتحال عالم بزرگ آیت اللّه «سیدمحمدرضا گلپایگانی» زعیم حوزه ی علمیه ی قم (1414

1- ابوزکریا، یحیی بن قاسم ثَعْلَبی، فقیه، قاری، مفسّر، نحوی، لغوی، عروضی و شاعر ماهر بود. او سال ها در مدرسه ی نظامیه ی بغداد به تدریس اشتغال داشت و شاگردان زیادی پرورش داد. از ابوزکریا که در میان اعراب بیشتر به عنوان ادیب و شاعر مطرح می باشد، دیوان شعری به جای مانده است. سرانجام ابوزکریا در سال 616 ق در 95 سالگی بدرود حیات گفت.

2- شیخ مرتضی فرزند ارشد آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی موسس حوزه ی علمیه ی قم در 1334 ق در اراک به دنیا آمد. وی پس از اتمام دروس مقدماتی، به محضر درس اساتید بزرگ حوزه از جمله آیات عظام: گلپایگانی، سیدمحمدتقی خوانساری، محقق داماد، حجت کوه کمره ای، بروجردی و امام خمینی راه یافت و نیز از درس والد خود، خوشه ها چید. ایشان بیش از چهل سال در حوزه ی علمیه ی قم به تدریس پرداخت و شاگردان زیادی تربیت نمود. در زمان حکومت طاغوت، با قوانین ضد خدایی شاه مخالفت می ورزید و با آن مبارزه می کرد. این عالم ربانی سرانجام در 25 اسفند 1364 ش درسن 72 سالگی به لقای معبود شتافت و در پایین پای پدر بزرگوار خود آرمید.

ق)(1)

25 جمادی الثانی

25 جمادی الثانی

_ تصرف بغداد توسط «شاه اسماعیل اول» بدون جنگ و درگیری (914 ق)

_ اعلام لغو حکم تحریم تنباکو از جانب «میرزای بزرگ شیرازی» (1309 ق)(2)

1- سیدمحمدرضا فرزند سیدمحمدباقر موسوی گلپایگانی در سال 1316 قمری در «گوگد» گلپایگان دیده به جان گشود. پس از چندی جهت فراگیری علوم اسلامی به اراک عزیمت نمود و از محضر آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری بهره جست. پس از تأسیس حوزه ی علمیه ی قم، به این شهر مهاجرت نمود و بعد از درگذشت آیت اللّه حائری، به تدریس خارج فقه و اصول پرداخت. معظم له از آغاز نهضت 15 خرداد 1342 تا پیروزی انقلاب اسلامی همراه امام خمینیره بوده و از پشتیبانان آن امام محسوب می شد. پس از رحلت امام خمینی رحمه الله ، از بزرگ ترین مراجع تقلید شیعیان به حساب می آمد. آیت اللّه گلپایگانی بیش از هفتاد و پنج سال بر مسند تدریس تکیه زد و شاگردان بی شماری را به جامعه ی اسلامی عرضه نمود. حضرات آیات مرتضی حائری یزدی، عبدالرحیم ربانی شیرازی، مرتضی مطهری، محمدعلی قاضی طباطبایی، سیداسداللّه مدنی، محمد مفتح، سیدمحمد بهشتی، علی مشکینی، ناصر مکارم شیرازی، جعفر سبحانی، لطف اللّه صافی گلپایگانی، احمد جنتی و ده ها نفر از علما و فضلای حوزه، از جمله شاگردان این مرجع بزرگوار تقلید می باشند. آیت اللّه گلپایگانی دارای تالیفات و تقریرات متعددی نیز می باشند که کتاب الحج، کتاب القضا و الطهاره و... از آن جمله اند. اولین مدرسه ی علوم دینی به سبک جدید، اولین موسسه ی بزرگ قرآنی در قم، اولین فهرست بزرگ فقهی و حدیثی بااستفاده از دانش و اختراعات جدید بشری و تاسیس و ساخت صدها مدرسه، مسجد، موسسه ی دینی در کشور و خارج ازکشور از جمله خدمات این عالم ربانی می باشند. سرانجام این

فقیه جلیل و مرجع کبیر در 18 آذر 1372 ش در 96 سالگی بدرود حیات گفت و در کنار اساتید بزرگ خود در مسجد بالاسر حرم حضرت معصومهس مدفون شد.
2- پس از درگذشت شیخ مرتضی انصاری، شاگردان و بزرگان روحانیت شیعه، میرزای شیرازی را به عنوان مرجع تقلید شیعیان معرفی نمودند. یکی از بزرگ ترین قسمت های زندگانی وی، مبارزه با استعمار انگلیس و واگذاری تنباکو است. میرزای شیرازی با ارسال پیام برای ناصرالدین شاه قاجار، وی را از مفاسد امتیاز انحصار تنباکو، برحذر نمود. ولی تذکرات ناصحانه ی وی تأثیری در شاه نداشت. سرانجام میرزای بزرگ برای نجات اسلام و مسلمانان و حفظ مملکت ایران از شرّ دشمنان، فتوای تاریخی خود را در تحریم تنباکو به شرح ذیل صادر نمود: «الیوم، استعمال تنباکو و توتون بأیّ نحو کان در حکم محاربه با امام زمانعج است.» مردم مسلمان پس از اطلاع از این فتوا، مغازه های توتون فروشی را بستند و تمام قلیان ها را جمع کردند. حکومت وقت با این حکم شرعی به مبارزه برخاست و سرانجام، همگام با نهضت عمومی مردم، ناصرالدین شاه به ناچار تسلیم شد و قرارداد امتیاز تنباکو را لغو کرد.

_ رحلت شیخ الفُقهاءِ و المُجتَهدین، آیت اللّه العظمی «محمدعلی اراکی» در قم (1415 ق)(1)

26 جمادی الثانی

26 جمادی الثانی

_ شهادت حضرت امام علی النقی(ع) به روایتی (254 ق)

_ درگذشت فقیه بزرگ عالم تشیع «مقداد بن عبداللّه حلّی» (826 ق)(2)

27 جمادی الثانی

27 جمادی الثانی

_ درگذشت «حسین بن احمد بن حجاج» شاعر معروف شیعه (391ق)(3)

1- آیت اللّه محمد علی اراکی در سال 1312 قمری در «اراک» دیده به جهان گشود. پدرش از علما و اوتاد عصرخویش و مادرش از سلاله ی پاک رسول خداص بود. وی از سن 20 سالگی و همزمان با تأسیس حوزه ی علمیه ی اراک به مدت 8 سال از محضر آیت اللّه العظمی حائری کسب فیض نمودو سپس با تأسیس حوزه ی علمیه ی قم از سوی آیت اللّه العظمی حائری، به قم هجرت کرده و از اصحاب خاص او به شمار آمد. آیت اللّه اراکی به مدت 35 سال در حوزه ی علمیه ی قم به امر تدریس اشتغال داشت و بسیاری از بزرگان حوزه، از محضر درس ایشان مستفیض شدند. وی پس از وفات آیت اللّه خوانساری در حدود 30 سال، نماز جماعت را در مدرسه ی فیضیه اقامه نمود و پس از رحلت آیت اللّه گلپایگانی رحمه الله به مرجعیت عالیه ی شیعیان نائل آمد. سرانجام این عالم سترگ و فقیه فرزانه پس از عمری پر بار و پُربرکت در سن 103 سالگی در تاریخ 8 آذر 1373 ش بدرود حیات گفت و پس از تشییعی با شکوه، در مسجد بالاسر حرم حضرت معصومه(س)، دفن شد.

2- ابوعبداللّه شرف الدین مقداد بن عبداللّه بن محمد حلی سَیوری معروف به فاضل مقداد و فاضل سیوری، فقیه، متکلم، محقق، جامع معقول و منقول و از علمای بزرگ شیعه می باشد. فاضل مقداد پس از

اتمام تحصیلات مقدماتی برای فراگیری فقه، اصول و حدیث در محضر درس «شهید اول» حضور یافت تا آن گاه که خود در این علوم استاد گشت. وی از اکابر علمای امامیه در عصر خویش بوده و آثار متعددی از خود به جای گذاشت که: آداب الحج، آیات الاحکام، شرح اَلفیّه ی شهید اول، شرح مبادی الاصول علامه و کَنزُالعرفان فی فقه القرآن از آن جمله اند. وفات فاضل سیوَری در نجف اشرف واقع شد و مقبره ی او را در نزدیکی بغداد در مسیر زائران عتبات عالیات می دانند.

3- ابوعبداللّه حسین بن احمد بن حجاج، معروف به ابن حجّاج ادیبی فاضل و ماهر بود که با سیدمرتضی و سیدرضی از دانشمندان قرن چهارم هجری در یک عصر زندگی می کرد. او از شعرای دوستدار اهل بیت رسالت و دشمن سرسخت دشمنان دین بود و در هر مورد اشعار فراوانی سروده است. مشهور است که در خوابِ سیدرضی، ابن حجاج از جانب اهل بیت به عنوان شاعر اهل بیت مطرح گردیده است. از آثار ابن حجاج، می توان به دیوان ده جلدی او اشاره کرد که در موزه های مختلف جهان نگهداری می شود. وی در مکانی بین بغداد و کوفه وفات یافت و طبق وصیت ابن حجاج، بدنش را در سمت پایین پای امام موسی کاظمع دفن کردند.

_ رحلت فقیه جلیل، آیت اللّه «میرزا ابوالحسن مشکینی» عالم مسلمان (1358 ق)(1)

_ پناهنده شدن «محمدعلی شاه قاجار» به سفارت روس (1327 ق)(2)

1- میرزا ابوالحسن مشکینی، عالم دینی، فقیه اصولی و مدرس برجسته ی حوزه ی علمیه ی نجف اشرف در سال 1305 ق در اطراف اردبیل به دنیا آمد. وی از نوجوانی در محضر درس علمای برجسته ی عصر خویش حضور یافت و در نهایت، عالمی توانا شد. میرزای مشکینی در 23 سالگی راهی نجف شد و از محضر درس حضرات آیات آخوند خراسانی، شیخ الشریعه ی اصفهانی و سید محمد کاظم یزدی بهره مند گردید. بعدها به کربلا رفت و در درس میرزا محمدتقی شیرازی شرکت جُست. میرزا ابوالحسن مشکینی در فقه، اصول فقه و تفسیر از دانش در خورِ توجهی برخوردار بود. از میرزا ابوالحسن مشکینی آثار بسیاری بر جای مانده است که از بین آن ها می توان به حاشیه بر مکاسب شیخ انصاری، الفوائدُ الرّجالیه و المناسک اشاره کرد. میرزای مشکینی سرانجام در 53 سالگی در کاظمین وفات یافت و پیکرش را پس از انتقال به نجف، در صحن شریف علوی به خاک سپردند.

2- با گسترده تر شدن آتش انقلاب در نقاط مختلف کشور، نهضتی برای فتح تهران توسط مشروطه خواهان ایجاد گردید و پیروزی آنان را به دنبال آورد. در نبردی که بین قوای محمدعلی شاه قاجار و آزادی خواهان در نزدیکی تهران روی داد، قوای دولتی شکست خورده و طرف پیروز در 24 جمادی الثانی 1327 رو به تهران نهاد. این درگیری ها در تهران ادامه یافت و سرانجام تهران به تصرف مشروطه طلبان درآمد. در این هنگام، محمد علی شاه که خود را در برابر آزادی خواهان ناتوان دید در روز 27 جمادی الثانی به سفارت روسیه پناهنده شد و لیاخوف روسی نیز خود را به فاتحان تهران تسلیم کرد. بعد از ظهر همان روز، در جلسه ای فوق العاده، محمدعلی شاه، از سلطنت کنار گذاشته شد و فرزند یازده ساله ی وی، احمد میرزا را به عنوان پادشاه معرفی کردند. چون احمد شاه کودک بود، نیابت سلطنت او را به عضدالملک، رییس سالخورده ی ایل قاجار سپردند و بدین ترتیب دوره ی استبداد صغیر که در حدود سیزده ماه به طول انجامیده بود به پایان رسید.

28 جمادی الثانی

28 جمادی الثانی

_ وفات «ابوالقاسم شاطبی» معروف به «امام القُرّاء» عالم و قاری مشهور قرآن کریم (590 ق)(1)

_ درگذشت «میرزا محمد بن سلیمان تنکابنی» عالم و ادیب ایرانی (1302 ق)(2)

29 جمادی الثانی

29 جمادی الثانی

_ آغاز انتشار روزنامه ی قانون توسط «ملکم خان»، ناظم الدوله فرمانفر معروف (1307 ق)

30 جمادی الثانی

30 جمادی الثانی

زیر فصل ها

رجب

اشاره

رجب

زیر فصل ها

1 رجب

2 رجب

3 رجب

4 رجب

5 رجب

6 رجب

7 رجب

8 رجب

9 رجب

10 رجب

12 رجب

13 رجب

14 رجب

15 رجب

16 رجب

17 رجب

18 رجب

19 رجب

20 رجب

21 رجب

22 رجب

23 رجب

24 رجب

25 رجب

26 رجب

27 رجب

28 رجب

29 رجب

30 رجب

1 رجب

1 رجب

1- ابوالقاسم قاسم بن فیره بن ابی القاسم شاطبی در سال 538 ق به دنیا آمد. وی علاوه بر قرائت، در تجوید و تفسیر قرآن، حدیث، نحو، لغت و سایر علوم دینی متداول عصر خود از دانشِ خوبی برخوردار بود. او که از مشاهیر قاریان قرآن به شمار می رفت، به امام القراء، شهرت یافت. شاطبی با وجود آن که نابینا بود، از هوش و استعداد سرشاری بهره داشت و بسیاری از احادیث را در حافظه ثبت کرده بود. از ابوالقاسم شاطبی آثاری به جای مانده که از آن میان می توان به قصیده ی شاطبیه، تتمه الحرز و قصیده ی دالیه اشاره کرد.

2- میرزا محمد بن سلیمان تنکابنی، علاوه بر تبحر در فقه، ادیبی فرزانه و شاعری توانا در عصر خود بود. از تنکابنی آثاری به جای مانده که از میانِ آن ها می توان به قصص العلماء اشاره کرد. نویسنده در این کتاب به شرح حال و آثار حدود 200 تن از علما و بزرگان قبل از خود پرداخته است. این کتاب بارها در ایران به چاپ رسیده است. از دیگر آثار تنکابنی می توان از کتاب الفواید فی اصول الدین یاد کرد که منظومه ی شعری در اصول دین می باشد.

_ سوار شدن «حضرت نوح»(ع) بر کشتی

_ میلاد «امام محمدباقر»(ع) بنا به روایتی (57 ق)(1)

_ رحلت «نُعمان بن محمد» از علمای شیعه ی آفریقا (363 ق)(2)

_ وفات «رشیدالدین صوری» گیاه شناس و طبیب برجسته ی مسلمان (639 ق)(3)

1- بنا به روایتی حضرت امام محمدباقرع در اول رجب سال 57 ق در مدینه به دنیا آمد. آن حضرت را باقر لقب دادند که به معنای شکافنده ی علوم است، زیرا آن بزرگوار مشکلات و پیچیدگی های علمیِ عصرِ خود را با دقت و ظرافتِ خاصی تجزیه و تحلیل می کرد. در دوران امامت آن حضرت، از سال 96 ق که مقارن با سال های پایانی حکومت جور بنی امیه و ضعف آن بود، فرصتی فراهم شد تا آن بزرگوار به تقویت بنیان های فکری و فرهنگی مسلمانان بپردازد. در این زمان و همچنین در دوران امامت فرزندش امام جعفر صادق(ع) بسیاری از علوم شکوفا شد و شاگردان آن دو بزرگوار، برخی از علوم را گسترش داده، علوم جدیدی را نیز ابداع کردند. امام محمدباقر(ع) بر اثر سلطه ی حکومتِ طاغوت، از نظر سیاسی مُنزوی بود و اعتراضات او به صورت یک نهضت سیاسی همه جانبه به سرنگونی رژیم بنی امیه نیانجامید. ایشان که دریافته بود فرهنگ تشیع در انزوا قرار گرفته و زیر چکمه ی جلاّدان اُموی، بی رَمَق مانده است، دست به یک انقلاب وسیع فرهنگی زد و با تشکیل حوزه ی علمیه و تربیت شاگردان برجسته، فقه آل محمدص و خط فکری تشیُّع را آشکار ساخت. پس از آن حضرت(ع) فرزند برومندشان، حضرت امام جعفر صادق(ع)، با تشکیل حوزه ی علمیه با چهار هزار نفر شاگرد، آن حرکت و نهضت فرهنگی را غنای بیشتری بخشید.

2- ابوحنیفه نُعمان بن محمد بن منصور از علما و فقهای مشهور آفریقاست که در شعر، لغت، تاریخ، فقه، تفسیر و علوم قرآنی، بسیار متبحر بود. وی در ابتدا مذهب مالکی داشت و سپس هدایت یافته، امامی مذهب گردید، به همین جهت به ابوحنیفه ی شیعه شهرت دارد. ابوحنیفه مدتی در دستگاه خلفای فاطمی مصر به قضاوت در آن دیار نشست و به قاضی نُعمان

مصری نیز معروف شد. دَعائمُ الاسلام، اختلاف اصول المذاهب و مُختَصرُ الاثار از اوست. وفات نعمان بن محمد در مصر واقع گشت.
3- رشید الدین ابومنصور بن علی صوری، گیاه شناس و طبیب مشهور، در سال 573ق، در صور واقع در لبنان کنونی و در خاندانی اصیل به دنیا آمد و در جوانی برای کسب علم به سرزمین های متعدد سفر کرد. آن چه در روش علمی ابن صوری جلب نظر می کند، توجه دقیق او به مطالعه ی گیاهان دارویی است و همین ویژگی، از او یک محقق برجسته ساخته است به طوری که برخی از محققان، رشید الدین صوری را بنیانگذار گیاه شناسی نوین دانسته اند. مهم ترین اثر ابن صوری، کتابی درباره ی گیاهان، همراه با تصاویر آن ها است. از این کتاب به عنوان دایره المعارف مُصوَّر علم گیاه شناسی یاد می شود.

_ رحلت عالم بزرگ و فقیه جلیل «محقق خوانساری» (1099 ق)(1)

2 رجب

2 رجب

_ میلاد امام «علی النقی»(ع) به روایتی (212 ق)

_ تولد «ابن رومی» شاعر مشهور عرب در بغداد (221 ق)(2)

_ درگذشت «ابوریحان بیرونی» دانشمند بزرگ مسلمان (440 ق)(3)

1- آقا حسین بن جمال الدین محمد خوانساری، معروف به محقق خوانساری عالمی عامل، فقیهی کامل، محدثی فاضل، اصولی، رجالی، حکیم و متکلم قرن یازده است. این شخصیت برجسته ی جهان اسلام جامع معقول و منقول بود و به علامه، فَریدُ الدَّهر، استادُ الحُکماءِ و المُتِکلّمین و مربی الفُقها و المحدثین مشهور است. ایشان در هر یک از دروس معقول و منقول تدریس میکرد، به همین جهت به استاد الکُلِّ فی الکُلّ معروف بود. محقق خوانساری در نوجوانی جهت تحصیل به اصفهان عزیمت نمود و در حلقه ی درس اساتید زمان همچون: میرفندرسکی، علامه محمدتقی مجلسی اول و محقق سبزواری قرار گرفت. وی در اندک زمانی به مقام بالای علمی دست یافت و علمش بر همگان مسلّم گردید. از آن پس به تدریس پرداخت وشاگردان کم نظیری همانند سید نعمت اللّه جزایری، شیخ جعفر قاضی، ملامیرزا شیروانی و آقاجمال خوانساری فرزندش راپرورش داد. همچنین ترجمه ی صحیفه ی سجادیه، الجبر و الاختیار، حاشیه ی الهیّات شفا و... از آثار این عالم فرهیخته می باشند. محقق خوانساری سرانجام در هشتاد و دو سالگی در اصفهان به دیدار معبود شتافت و درقبرستان تخت فولاد به خاک سپرده شد. به دستور شاه سلیمانِ صفوی، قُبّه ای عالی بر مرقد او بنا کردند که زیارتگاه دوستداران می باشد.

2- علی بن عباس بغدادی معروف به ابن رومی از کودکی تحصیل علم را نزد پدرش آغاز کرد و سپس نزد اساتید برجسته ی آن زمان تحصیلات خود را ادامه داد. ابن رومی در جوانی در علوم رایج زمان به ویژه در ادبیات و سرودن شعر مهارت خوبی پیدا کرد. وی را شاعر خاص امام حسن

عسکریع می دانند، زیرا اشعار بسیاری در مدح آن حضرت سروده است. از ابن رومی اشعار زیبایی برجای مانده که تسلط او بر شعر و وسعت اطلاعاتش را نشان می دهد. ابن رومی در 28 جمادی الاولی 283 در 62 سالگی وفات یافت و به قولی کشته شد.

3- محمد بن احمد بن ریحان هروی خوارزمی بیرونی معروف به ابوریحان بیرونی، از مشاهیر حکمای نامی و اکابر فلاسفه ی اسلامی ایران زمین می باشد که در فنون ریاضی، طب، نجوم و سایر علوم زمان خود، متبحر بوده است. وی نزدیک به چهل سال در هند اقامت گزید و علاوه بر تسلط کامل به زبان آن ها، افکار حکمای هند و فلاسفه ی یونان را ضمیمه ی معارف اسلامی نمود و علوم و معارف اسلامی را در بلاد هندوستان رواج کلی داد. هم چنین در ریاضیات، هیئت و جغرافیا فعالیت های علمی زیادی داشته و کتب گوناگونی نگاشته است. وی معاصر حکیم ابوعلی مسکویه، ابوسهل مسیحی و ابوعلی سینا، بوده است. این فیلسوف و حکیم بزرگ مسلمان، قرن ها قبل از دانشمندان غربی، کروی بودن زمین را کشف کرد و بر اساس محاسبات خود به این نتیجه رسید که زمین هر روز یک بار به دور خود و هر سال یک بار به دور خورشید می چرخد. ابوریحان بیرونی به زبان های عربی، یونانی و سانسکریت تسلط داشت و با تکیه بر دانش گسترده ی خویش، کتاب های متعددی را ترجمه کرد. علاوه بر آن حدود نیمی از آثار با ارزش این دانشمند نامی مسلمان در علم ریاضیات و نجوم می باشد. الارشادُ فی احکامِ النجوم، زیج مسعودی و مالَلهِند از جمله تالیفات اوست.

3 رجب

_ شهادت «امام علی النقی الهادی»(ع) (254 ق)(1)

1- یکی از کارهای مهم امام هادیع که امامانِ قبل از ایشان نیز، اهمیت بسیار به آن می دادند، حفظ خطّ فکری و فرهنگی تشیُّع و جلوگیری از القائات مخالفان بود. این کار، نیاز به تربیت شاگردان برجسته و تشکیل حوزه ی علمیه و تدریس فقه و عقاید اصول اسلامی داشت که در عصر امام علی النقی(ع) نیز ادامه یافت. آن حضرت شاگردان برجسته ای همچون حضرت عبدالعظیم حسنی، ابن سِکیّت اهوازی، اسماعیل بن مهران، ابوهاشم جعفری، جعفر بن سهیل و... تربیت کرد و حوزه ی علمی فعال و پرتلاشی به وجود آورد. آن امام بزرگوار، در تحکیم و استواری فقه، عقاید و فرهنگ تشیُّع، همت جدی و وسیعی نمود و کتبی نیز در این زمینه نگاشت از قبیل: رساله ای در ردّ جَبر و تفویض، رساله ای در اثبات عدل و المنزلهُ بین المنزِلتَین، رساله ای در احکام دین و... . همچنین حضرت امام علی النقی(ع) برای معرفی سیمای تابناک اسلامِ راستین، جلسات متعددی را برای بحث پیرامون مسایل مختلف عقیدتی، فکری و اجتماعی برگزار کرد و در این جلسات به سؤالات و شبهاتِ مطرح شده پاسخ می داد. جمع زیادی از بزرگان علم و ادب نزد ایشان گرد می آمدند و از دریای بیکران دانش آن حضرت بهره می بُردند. امام هادی(ع) همواره، پناهگاه نیازمندان و گرفتاران بود و هیچ گاه آنان را ناامید از خانه ی خویش نمی راند. سرانجام حضرت امام علی النقی الهادی(ع) پس از حدود چهل و دو سال زندگی و سی و سه سال امامت، در سوم رجب سال 254 هجری قمری بر اثر زهری که با دسیسه ی مُعتز (سیزدهمین خلیفه ی عباسی) توسط معتمد عباسی به آن حضرت خوراندند، به شهادت رسید و آن امام بزرگوار را در شهر سامرا، به خاک سپردند. دوران امامت امام هادی(ع) در سخت ترین شرایط، در زمان خلافت پانزده ساله ی دیکتاتوری متوکل و سپس خلفای بعدی سپری گردید.

_ وفات «محمد بن یحیی بوزجانی» از مفاخر علمی ایران و اسلام (388ق)(1)

_ درگذشت ادیب شهیر «ابوالحسن طاهربن احمد بابشاد مصری» (496ق)(2)

4 رجب

4 رجب

_ درگذشت «محمد بن علی واسطی» معروف به «ابن معلم» شاعر مسلمان (592 ق)(3)

_ شهادت حکیم «شیخ شهاب الدین سهروردی» معروف به «شیخ اشراق» (587ق)(4)

1- ابوالوفا محمد بن محمد بن یحیی بوزجانی در سال 328 ق در نزدیکی نیشابور به دنیا آمد. او تحصیلات ریاضی خود را در نیشابور فرا گرفت و در جوانی به عراق رفت. بوزجانی از آن پس در بغداد سکونت گزید و تا پایان عمر به تحقیق، تالیف و ترجمه پرداخت. او از مترجمان مشهور کتب ریاضی از یونانی به عربی نیز به شمار می رفت. ابوالوفا را از مشهورترین ریاضی دانان و منجمان زمان خود دانسته اند. او در فعالیت های علمی اش با ابوریحان بیرونی، دانشمند نامی هم عصرش مکاتبه و تبادل نظر داشته است. اهمیت آثار ریاضی بوزجانی، به دلیل تحقیقات عمیق او در علم مثلثات می باشد. از بوزجانی آثار متعددی بر جای مانده است. اعمال الهندسه، اثری بدیع و جالب درباره ی هندسه ی علمی و نیز کتابِ علم حساب و کتاب الکامل، از دیگر آثار بوزجانی هستند.
2- ابوالحسن طاهر بن احمد بابشاد مصری در ابتدا پیشه ی بازرگانی داشت ولی بعدا به تحصیل علم علاقه پیدا کرد و در عراق به تحصیل مشغول شد. وی پس از اتمام تحصیلات به مصر بازگشت و درمجامع فرهنگی و اجتماعی مصر مشغول کار گردید. بابشاد مصری پس ازمدتی در انزوا درگذشت.
3- ابوالغنائم محمد بن علی بن فارس واسطی مشهور به ابن المُعَلِّم در سال 501 ق در عراق به دنیا آمد و تا آخر عمر در همان جا باقی ماند. او

در اشعارش مضامین اخلاقی و اجتماعی را با الفاظی ساده و روان مطرح کرده است. هم چنین اشعاری در مدح و نیز موضوعات عرفانی دارد. ابن معلم هرگز از قالب های کهن عرب دست برنداشت امّا گه گاه کوشید مضامین آنها را با الفاظ جدید، عرضه کند. تنها اثر به جای مانده از ابن معلم دیوان اشعار اوست.

4- ابوالفتح یحیی بن حَبَش سُهرِوَردی ملقب به شهاب الدین، از بزرگان فلاسفه و حکمای اسلامی است که در فقه، حدیث و دیگر علوم متداول زمان، مهارت داشت. وی حکمت و اصول فقه را از مجدالدین جبلی آموخت و از اساتید دیگر نیز بهره برد. شیخ شهاب الدین سالک مسلک اشراق بود که مبتنی بر ذوق و کشف و شهود و اشراقات انوار قلبی است. او این مبانی را مطرح و منتشر ساخت و به سیر و سلوک پرداخت. در طریقه ی اشراق، عقل و استدلال برای رسیدن به حقایق کافی نیست، بلکه سیر و سلوک عرفانی نیز برای رسیدنِ به معرفت ضروری به شمار می رود. این عارف مسلمان سرانجام به حَلَب رفت و از لحاظ علمی بر علمای آن سامان برتری جست و مورد لطف حاکم منطقه قرار گرفت. اما دیدگاه های فلسفی و عرفانی سهروردی باعث خشم مخالفان وی شد. پس از مدتی، بدگوییِ علمای حَلب از شیخ، حاکم را به قتل سهروردی مصمم ساخت و سرانجام وی را در سی و شش یا چهل سالگی به قتل رساندند. البته شکل قتل وی به صُوَر مختلف نقل شده است. حاکم پس از مرگ شیخ پشیمان شد و مسبّبان این عمل را مجازات نمود. سهروردی با وجود عمر کوتاه خویش کتاب های متعددی به فارسی و عربی نوشته است که از آن میان می توان به حکمةُ الاشراق، المبدأ و المعاد به عربی و آواز پر جبرییل و عقل سرخ به زبان فارسی اشاره کرد.

_ رحلت فقیه، محدث و حکیم جلیل آیت اللّه «ملاعلی علیاری» (1327 ق) (1)

_ رحلت عالم بزرگوار و رجالی کبیر شیعه، آیت اللّه «سید محسن امین عاملی» (1371 ق)(2)

1- علی بن عبداللّه بن محمد علیاری قراجه داغی تبریزی، در سال 1236 ق در روستای سَردْرود در نزدیکی تبریز، به دنیا آمد. وی ابتدا در قریه ی عَلیار و سپس در نجف اشرف ساکن شد. ملاعلی علیاری عالم، فقیه، محدث، حکیم، ادیب و شاعری بود که در نجف اشرف به کسب علوم پرداخته و از شیخ مرتضی انصاری، میرزای بزرگ شیرازی و سیدحسین کوه کمره ای اجازه روایت و اجتهاد کسب کرده بود. از آثار وی: المَقاصد، حاشیه ی قوانین، مِشکوةُ الوُصولِ الی عِلمِ الاصول می باشند. آیت اللّه علیاری طبع شعر خوبی داشت و در علم نجوم و ریاضی نیز دارای مهارت بود. سرانجام این عالم ربانی در 91 سالگی بدرود حیات گفت و به دیدار معبود شتافت.

2- سیدمحسن جَبَل عاملی، ملقب به «امین»، از علمای شیعه، در 1284 ق در جبل عامل زاده شد و پس از تحصیل مقدمات در زادگاه خود، راهی نجف گردید. وی در آن جا در حوزه ی درس آیات عظام آخوند خراسانی، شریعت اصفهانی، شیخ محمدطه نجف و دیگر بزرگان جای گرفت و دانش فراوان اندوخت. سیدمحسن در 1319 ق به دمشق رفت و حامل لوای شریعت و عهده دار حل و عقد امور مذهبی و تدریس و تالیف گردید. کتاب نفیس اعیانُ الشیعه اثر نفیس ایشان و از مهم ترین مصادر اسلامی در رجال شیعه می باشد. او بیش از پنجاه سال در تالیف این کتاب رنج برد و با این کار می خواست جامع ترین دایرةُ المعارف را در شرح احوال رجال شیعه به رشته ی تحریر درآوَرد. البَحرُ الزّاخر و ضیاءُالعُقول نیز از آثار این عالم ربانی است. سید محسن امین عاملی، خاتم مجتهدان شام و رهبر و مفتی شیعیان و مورَّخ و شاعر بزرگی بود که مقام مرجعیّت اعلا را با حُسن تقریر و شیوایی بیان و فصاحت نظم و نثر و کثرت تالیف و شهامت و شجاعت ادبی و سیاسی در خود جمع داشت. امین عاملی سعی فراوانی در زدودن ریشه های خرافی کرد و علاوه بر مقام علمی و دینی، پیشاهنگ استقلال طلبان سوریه بود. سرانجام این عالم ربانی و رجالی بزرگوار شیعه، در 87 سالگی دار فانی را وداع گفت و پیکر پاک ایشان پس از

تشییع با شکوه در جبل عامل و دمشق، در جوار حرم حضرت زینبس به خاک سپرده شد.

5 رجب

_ شهادت «ابن سِکّیت» عالم لغوی و ادیب مسلمان به دستور متوکل عباسی (244 ق)(1)

_ درگذشت «ابن بَنّاء» دانشمند علوم قرآنی (470 ق)(2)

1- ابویوسف یعقوب بن اسحاق خوزی معروف به ابن سکّیت اهوازی، عالم، شاعر، لغوی، راوی و ادیب مشهور ایرانی و شیعی مذهب، در سال 186 ق در قریه ای در خوزستان به دنیا آمد. وی هیچ گاه از دانش اندوزی باز نایستاد و در رشته های مختلف علوم تدریس می کرد. ابن سکّیت از خواص اصحاب امام جواد و حضرت امام هادیعلیهما السَّلام بود. وی عشق و علاقه ی وافری به آل علی(ع) داشت و در اظهار عقایدش بی پروا بود. ابن سکّیت، معلّم فرزندان متوکل، خلیفه ی ستمکار عباسی بود و در ابراز شیعی گری خود، زبانی بی باک داشت، چندان که جانِ خود را نیز به خاطر آن از دست داد. روزی متوکل که با اهل بیت(ع)، دشمنیِ سرسختی داشت از او پرسید که آیا فرزندان من بهترند یا پسران امام علی(ع)؟ ابن سکّیت در جواب گفت: من، تو و فرزندان تو را با قنبر، خادم علی(ع) برابر ندارم. متوکل برآشفت و فرمان داد زبانِ وی را از قَفا بیرون کشند. غلامان او را به بدترین صورت شکنجه کرده و کشتند. ابن سکّیت متخصص لغت و شعرِ عرب بود و بیش از بیست اثر ازخود بر جای گذاشته است که اصلاحُ المنطق و الالفاظ و الاضداد از آن جمله اند.
2- ابوعلی عبداللّه بن بَنّاء، دانشمند علوم قرآنی، محدث و فقیه مسلمان، از محققان در زمینه های تاریخ، اخلاق، حدیث، کلام و لغت بود و تالیفات متعددی از خود به جای گذارد. تعداد تالیفات ابن بنّاء را تا 150 جلد ذکر کرده اند که البته تنها سه اثر او به صورت نسخه ی خطی در کتابخانه های بزرگ دمشق نگهداری می شود. وفات ابن بناء در 85 سالگی واقع شد.

_ رحلت عالم بزرگوار آیت اللّه «سید علی یثربی کاشانی» (1379 ق)(1)

6 رجب

6 رجب

_ شهادت «امام موسی کاظم»(ع) بنا به روایتی (183 ق)

_ تصرف قلعه ی اَلَموت توسط «حسن صباح» (483 ق)(2)

1- آیت اللّه سیدعلی یثربی کاشانی در سال 1311 ق در عتبات عالیات متولد شد. ابتدا نزد پدر بزرگوارش آیت اللّه سید محمدرضا پُشت مشهدی و دیگر اساتید، مقدمات و سطوح را به پایان رساند. سپس در سال 1331 به حوزه ی درس آیات عظام علامه محمدکاظم یزدی صاحب عُروَهُ الوُثقی، شریعت اصفهانی، آقا ضیاءالدین عراقی و میرزای نایینی حاضر و از آنان بهره مند گردید. آیت اللّه یثربی در سال 1339 ق به درخواست پدرش به کاشان رفت، در حالی که در وقت حرکت، استادش آقاضیاءالدین عراقی، او را با اشک بدرقه نمود. پس از ورود به کاشان، از طرف آیت اللّه حائری یزدی موسس حوزه ی علمیه ی قم از آیت اللّه یثربی خواسته شد تا به قم آمده و به تدریس بپردازد. آیت اللّه یثربی در سال 1341 ق راهی قم گردید و حلقه ی درس خود را تشکیل داد. حضرات آیات عظام سید شهاب الدین مرعشی نجفی، سیدمحمدباقر محقق داماد، حضرت امام خمینی و میرزاهاشم آملی از شاگردانِ برجسته ی این فقیه بزرگوار می باشند. وی در سال 1347 که پدر گرامیش فوت نمود، به کاشان مراجعت کرد. این عالم ربانی در 68 سالگی وفات یافت و با تشییع بی نظیری در کاشان در جوار قبر پدرش درصحن امامزاده حبیب بن موسی(ع) مدفون گردید.

2- حسن صباح که در ابتدا در خدمت سلطان مَلِکشاه سلجوقی بود بعدها به شام و مصر مسافرت کرد و به سلک اسماعیلیان _ که به امامت اسماعیل فرزند امام جعفر صادق(ع) معتقد بودند و هفت امامی به شمار می روند _ درآمد. وی از اواخر سال 473 ق به دعوت مردم ایران به مذهب اسماعیلی پرداخت و عده ی زیادی را به دور خود جمع کرد. حسن صبّاح در رجب 483 ق بر قلعه ی الموت در قزوین استیلا یافت و آن جا را مرکز دعوت و تربیت سرّی خود قرار داد. پس ازتصرف اَلَموت، حَسن، دایره ی

دعوت خود را توسعه داد. هرچند حسن، تا آن هنگام، بسیاری از مردم را درنواحی مختلف به مذهب خویش درآورده بود، ولی اهمیّت واقعی کار او در حقیقت پس از تصرّف قلعه ی اَلَموت آغاز شد. پس از مدتی، کار حسن صباح چنان بالا گرفت که سپاهیان سلجوقی از رویارویی با او و قلعه ی مستحکم اَلَموت، ناکام باز می گشتند. او یارانی در این منطقه و مناطق گوناگون شمال و شرق کشور فرستاد و پناهگاه هایی بسیار در دست گرفت. حسن صباح یاران فداکاری را تربیت کرد که مردم از کار آن ها در وحشت و دِهشت می افتادند و هرکار پرخطری به دست ایشان انجام می شد. از جمله کارهای این فدائیان، قتل مخالفان این فرقه بود که قتل نظام المُلک، وزیر کهنه کار سلجوقی و دو پسر او و بسیاری از دیگر افراد می باشد. سلطان سنجر سلجوقی نیز بر اثر تهدیدی که از جانب حَسن دیده بود، از تعقیب او باز ایستاد. گویند، حسن، یکی از فداییان را مامور کرد تا شب هنگام، کاردی نزدیک وی در زمین فرو کند. او سپس به شاه پیغام داد که «آن کس که کارد به زمینِ دُرشت فرو می کند، در سینه ی نرم سلطان هم تواند نشاند» سلطان ترسید و با صبّاحیان آشتی کرد و قدرت ایشان، بیش از قبل فزونی گرفت.

_ درگذشت «ابن حریری» ادیب و نویسنده ی ایرانی (516 ق)(1)

_ آغاز سلطنت «محمدمیرزا» سومین شاه قاجار(1250 ق)(2)

7 رجب

7 رجب

_ تولد «ابن طَرّار» محدث و ادیب مسلمان (305 ق)(3)

1- ابومحمد قاسم بن علی بصری معروف به ابن حریری، ادیب و نویسنده ی ایرانی و صاحب کتابی به نام مقامات است که در نوع خود بی نظیر می باشد. ابن حریری در این کتاب، رموز و لطایف زبان عربی را در قالب حکایت های پندآموز و ساده بیان کرده است. از این رو از دیرباز تاکنون ادیبان و ادب آموزان برای آشنایی با ادبیات عرب از این کتاب استفاده کرده اند.
2- وقتی که فتحعلی شاه قاجار در اصفهان درگذشت، محمد میرزا نوه ی او و فرزند عباس میرزای ولیعهد، فرمانروای آذربایجان بود. او می دانست که به زودی با مخالفت عموهای فراوانِ خود مواجه خواهد شد. بنابراین به دستیاری پیشکارِ باتدبیر و فاضل خود، میرزاابوالقاسم فراهانی ملقب به قائم مقام به تخت پادشاهی نشست و در تبریز تاج گذاری نمود. دوران سلطنت محمدشاه مقارن با آشکار شدن نتایج شوم عهدنامه های گلستان و ترکمانچای و عوارض جنگ های ایران و روس بود. در همین دوره، رقابت های گسترده ی دول استعماری برای نفوذ در ایران گسترش یافت. از جمله اقدامات این شاه قاجار، لشکرکشی به هرات بود که بدون نتیجه پایان یافت. هم چنین محمدشاه پس از مدتی دستور قتل قائم مقام فراهانی، صدراعظم دانشمند و با کفایت را صادر کرد.
3- ابوالفتح معافی بن زکریابن یحیی معروف به ابن طَرّار از بزرگان و اساتید علمای شافعی بود و در فقه، ادب، حدیث، نحو و لغت تبحّر داشت. این دانشمند مسلمان، تألیفات متعددی در فقه داشت اما هیچ یک از آن ها به جای نمانده است. از آثار ابن طَرّار که در زمینه ی ادب از محتوای در خور توجهی برخوردار است می توان به کتاب الجَلیسُ الصالحِ الکافی و الانیسُ النّاصح الشّافی اشاره کرد. این کتاب که معروف به الجلیس و

الانیس است شامل یکصد جلد می باشد که برخی از آن ها با ذکر یک حدیث نبوی آغاز شده است و سپس مؤلف به شرح حدیث پرداخته و حکایت ها و قطعه های منظوم مناسب، نقل کرده است. ابن طرار در سال 390 ق در هشتاد وپنج سالگی در بغداد بدرود حیات گفت.

_ انعقاد «معاهده ی پاریس»، بین ایران و انگلیس در عهد «ناصرالدین شاه» (1273ق)(1)

8 رجب

8 رجب

_ شهادت «نجیب الدین سمرقندی» دانشمند و طبیب (619 ق)(2)

_ تولد فقیه بزرگ «محمد بن حسن عاملی» معروف به «شیخ حرّ عاملی» (1033 ق)(3)

1- هرات از دیرباز متعلق به سرزمین ایران بود ولی در زمان محمدشاه قاجار از دست ایران خارج شد. ناصرالدین شاه برای الحاق دوباره ی آن به هرات لشکرکشی کرد و در صفر 1273 ق این شهر را تسخیر نمود. این عمل که به مذاق انگلستان خوش نیامد باعث عکس العمل آنان گردید و جزیره ی خارک، بوشهر و برخی نواحی خوزستان را اشغال کردند. پس از این تیرگی روابط، ایران نماینده ای جهت برطرف نمودن کدورت ها به پاریس فرستاد و در آن جا پیمان پاریس امضا شد که به موجب آن، ایران حق مداخله در افغانستان را ندارد و باید از ادعاهای خود درباره ی هرات چشم پوشی کند. این معاهده باعث نفوذ هرچه بیشتر انگلیس در ایران گردید و به وجهه ی دولت لطمه زد.
2- محمد بن علی بن عُمر سمرقندی ملقب به جمال الدین از مشاهیر اطبای اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم می باشد. اِبدالُ الاَدویه، الاسباب و العَلامات و اغذیه المَرضی از اوست. جمال الدین در سال 619 ق هنگامی که مغولان، هرات را تسخیر کرده و مردم را قتل عام نمودند، به دست آنان به قتل رسید.
3- محمد بن حسن عاملی معروف به شیخ حرّ عاملی در روستای مَشغَره از توابع جبل عامل لبنان متولد گردید. شیخ حسن ظهیر، شهید ثانی، پدر، عمو و دایی وی از اساتید شیخ حُرّ عاملی بودند. او تا چهل سالگی در کشور سوریه و منطقه ی جَبَل عامل، نزد استادان شیعی تعلیم یافت و بعدها به عراق و خراسان عزیمت نمود. شیخ حُرِّ عاملی در مشهد به منصَب شیخ الاسلامی و قاضیُ القضاتی این شهر منصوب شد و در

اصفهان نیز مورد احترام علامه محمد باقر مجلسی و شاهِ صفوی قرار گرفت. از ایشان بیش از 20 کتاب و رساله بر جای مانده است. اما معروف ترین اثر شیخ حرُّ عاملی، کتاب عظیم وسایل الشیعه در 30 جلد می باشد که کار تالیف آن، هجده سال به درازا انجامید. وی در این کتاب، همه ی روایات و اخباری را که در قرن چهارم هجری در کتب ششگانه ی شیعه (شامل کافی، مَن لایحضُرُهُ الفقیه، تهذیب و استِبصار، محاسن برقی و قُربُ الاستاد) گرد آمده بود، یک جا جمع آوری کرد و روایاتی بسیار بر آن ها افزود. هم چنین کتب: صحیفه ی ثانی، الفُصولُ المُهمَّه، الفَوایدُ الطوسیَّه و تواترُ القرآن از جمله آثار این عالم بزرگ مسلمان می باشند. این عالم برجسته در 21 رمضان 1104 قمری در مشهد مقدس وفات نمود و در صحن شریف امام رضا(ع) مدفون گردید.

ص:188

_ شهادت آیت اللّه «سیدعبداللّه بهبهانی» از رهبران اصلی نهضت مشروطه (1328 ق)(1)

9 رجب

9 رجب

_ تولد «عبدی بیک شیرازی» ملقب به «نویدی» مورخ بزرگ ایرانی (921 ق)(2)

1- آیت اللّه سید عبداللّه فرزند سید اسماعیل مجتهد بهبهانی در حدود سال 1260 قمری به دنیا آمد. وی پس از تحصیلِ مقدمات علوم شرعی، راهی نجف اشرف گردید و در حوزه ی درس آیات عظام شیخ مرتضی انصاری، میرزا محمد حسن شیرازی و سید حسین کوه کمری شرکت جُست. سید عبداللّه پس از اخذ اجتهاد، در سال 1295 ق به تهران مراجعت کرد و پس از فوت پدر، مقام مذهبی او را احراز کرد. سید با کمک هوش فطری و صراحت بیان، در حوزه ی علمی تهران به مرور به شهرت دست یافت و در شمار علمای بزرگ پایتخت درآمد. آیت اللّه بهبهانی در جریان مشروطه، به همراه آیت اللّه سیدمحمد طباطبایی، رهبری اصلی مشروطیت را برعهده داشت و در راه تحقق آرمان انقلابی خویش، صدمات فراوانی دید و مدتی به عتبات تبعید گشت. وی در واقعه ی به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه قاجار، به اسارت قزّاقان درآمد و بعد از شکنجه های بسیار، با سر برهنه و چهره ی خون آلود و جامه ی پاره به باغشاه برده شد. آیت اللّه بهبهانی، پس از اعلان مشروطیت، فعالانه در برگزاری انتخابات و تشکیل مجلس ملی شرکت جُست. اگرچه خود هیچ مقام دولتی را نپذیرفت ولی در همه ی کارها نظارتِ کامل داشت. در مجلس دوم که نمایندگان به دو گروه تندرو و میانه رو تقسیم شده بودند به حمایت از میانه روها برخاست. در این حال تندروان کمر به قتل او بستند. سرانجام آیت اللّه بهبهانی، این روحانی آگاه و مجتهد مبارز و مقتدر در هشتم رجب سال 1328 ق برابر با 24 تیرماه 1289 ش در 68 سالگی توسط اشخاص نقابداری که به منزلِ او هجوم آورده بودند، به ضرب سه گلوله به شهادت رسید. از این عالم برجسته، 25 رساله در فقه به جای مانده است.

2- زین العابدین عبدی بیک شیرازی ملقب به نویدی در شیراز به دنیا آمد. او از کاتبان و نویسندگان دیوان شاه طهماسب صفوی بود و به ادب فارسی علاقه داشت. بزرگ ترین اثر این مورخ ایرانی، کتابی درباره ی حکومت سلسله ی صفویه در ایران می باشد. او در این کتاب، اخبار صفویان را از آغاز تا 978 ق نگاشته است. از دیگر آثار نویدی، جام جمشید به صورت منظوم می باشد. عبدی بیک با پیروی از خمسه ی نظامی گنجوی، پنج مثنوی سروده است.

_ شهادت «عزالدین سید حسین» عالم لبنانی (963 ق)(1)

_ رحلت مجتهد بزرگ شیعه آیت اللّه «محمد حسن آل یاسین» (1308 ق)(2)

_ انتشار مجله ی «دانشکده» به مدیریت ملک الشعراء بهار (1336 ق)

10 رجب

10 رجب

_ ولادت حضرت علی اصغر(ع) فرزند امام حسین(ع) (60 ق)(3)

_ ولادت «امام محمدتقی، جواد الائمه(ع)» (195 ق)(4)

1- عزالدین سیدحسین از عالمان قرن دهم هجری در سال 906 ق در یکی از روستاهای جبل عامل لبنان متولد شد. او به تحصیل علوم متداول عصر خویش پرداخت و به مقامات عالی علمی و عرفانی دست یافت. سرانجام، بدخواهان کینه توز که تحمل شخصیت برجسته ی معنوی و دینی او را نداشتند وی را در شهر صیدای لبنان مسموم کرده، به شهادت رساندند.

2- آیت اللّه شیخ محمدحسن آل یاسین کاظمی در سال 1220 ق در کاظمین دیده به جهان گشود. تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود گذراند و پس از سفری به ایران، راهی کربلا گردید و نزد شیخ محمدحسین صاحب فصول و در نجف از محضر شیخ محمدحسن نجفی صاحب جواهر و شیخ جواد ملا کتاب، استفاده برد. آیت اللّه آل یاسین پس از طی مدارج عالی علمی، بنا به درخواست مردم کاظمین و امر استادش صاحب جواهر، برای سرپرستی حوزه ی کاظمین عازم این دیار گردید و تا پایان عمر در آنجا بود. وی با وجود تبحُّر در علم رجال و حدیث، عمده ی نگارش های خود را در زمینه ی فقه و اصول ارایه داده است که کُتبِ اسرارُ الفِقاهه، حاشیه بر فصول، تعلیقه بر فوائدُ الاصول و... از آن جمله اند. این عالم ربانی سرانجام در نهم رجب سال 1308 ق در حالی که پس از فوت شیخ مرتضی مرجعیت داشت، در 88 سالگی به دیدار معبود شتافت و پس از تشییعی با شکوه در آرامگاه خانوادگی آل یاسین، در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

3- عبداللّه رضیع شیرخواره یا علی اصغر، فرزند سید الشهداء امام حسین(ع) است که در روز عاشورا در آغوش پدر با تیر حرمله یا عَقبهِ بن بِشر به شهادت رسید. مادرش، رباب، دختر امرءُالقیس بود. وقتی امام برای آخرین وداع، مقابل خیمه ها آمد، زینب(س)، علی اصغر را آورد. وی در آغوش امام بود که تیری بر گلوی او اصابت نمود و به شهادت رسید. آن گاه امام(ع) جسد آن کودک را در کنار خیمه ها در گودالی که حفر کرد، به خاک سپرد.

4- حضرت امام محمدتقیع امام نهم، در مدینه ی منوره به دنیا آمد. روز تولد آن حضرت را پانزده و نوزده رمضان نیز گفته اند. ابوجعفر، کنیه و جواد، تقی، قانع، مرتضی و نجیب از القاب آن امام می باشند. نام مادر امام را سَبیکِه گفته اند. آن حضرت در 8 سالگی و در زمان مأمون به امامت رسید و در عصر معتصم عباسی در 25 سالگی شهید شد. فرزندان امام جواد(ع) را چهار تن ذکر کرده اند. آن امام بزرگوار، از محبوبیت فوق العاده ای در میان مردم برخوردار بود. آن حضرت به واسطه ی بخشندگی زیادی که داشت به جواد به معنای بخشنده مشهور شد. خانه ی امام جواد(ع) پناهگاه نیازمندانی بودکه از هر سو ناامید شده و به مساعدت امام چشم دوخته بودند. در دوران امام جواد(ع) حوزه ی نفوذ اسلام، پهنه ی گسترده ای را شامل می شد.این امر زمینه را برای انتقال و نشر آراء مختلف فراهم آورد و باب مباحثه و گفت وگو بین اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان را باز کرد. در این میان، آن امام به عنوان یادگار پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله ، از هر فرصتی بهره می برد تا مردم را با علوم و معارف والای اسلامی آشنا سازد و از نفوذ اندیشه های غیرالهی جلوگیری کند.

_ رحلت عالم و مجتهد بزرگ آیت اللّه «میرزا باقر قاضی تبریزی» (1366 ق)(1)

11 رجب

11 رجب

_ تولد «ابوبکر محمد» معروف به «ابن انباری» ادیب و مفسر مسلمان (271 ق)(2)

1- میرزا باقر قاضی تبریزی فرزند میرزا محمدعلی در سال 1285 قمری در تبریز متولد گردید. وی از محضر اساتیدی چون میرزا حبیب اللّه رشتی، ملاحسینقلی همدانی، فاضل شربیانی، آخوند خراسانی، علامه محمد کاظم یزدی، شریعت اصفهانی و شیخ حسن مامقانی بهره ها گرفت. این عالم ربانی پس از کسب اجازات متعدد از اساتید معظم خویش، به تبریز مراجعت کرد و به تدریس و رفع حوایج مردم پرداخت. از میرزا باقر قاضی آثار گران بهایی چون حاشیه ی رسائل شیخ مرتضی انصاری، حاشیه ی ریاضُ المسائل، حاشیه ی فُصول الاصول و الدُّرَرُ الغَرَویَّه فی الفوائِدُ العلمیه و... باقی مانده است. میرزا باقر، اخلاق حسنه ای داشت؛ انسانی حلیم، متواضع و به دور از مسایل دنیوی بود و تا آخرین لحظه ی زندگی، از وجوهات شرعی استفاده ی شخصی نکرد. این عالم بزرگ سرانجام در دهم رجب 1366 قمری در 81 سالگی در تبریز وفات یافت و پیکر مطهرش با شکوهی تمام، تشییع و تدفین شد.

2- ابوبکر محمد، معروف به ابن انباری، ادیب، لغت شناس و مفسر علوم قرآنی در بغداد به دنیا آمد و پس از فراگیری علم لغت و علوم قرآنی به آموختن حدیث روی آورد. او دارای حافظه ای نیرومند بود و در کار تدریس، در برابر شاگردانش، بسیار فروتنی نشان می داد. ابن انباری به دانش بسیار و تالیفات بی شمار و حافظه ی شگفت و فضایل اخلاقیِ فراوان نام آور بود. وی در عین دانشمندی، سخت پارسا بود و به گناهی و حرامی آلوده نشد. ابن انباری علاوه بر تدریس و تربیت شاگردان، کتاب هایی از قبیل اَدَبُ الکاتِب و ضمائِرُ القرآن تالیف کرد. وفات ابن انباری در روز عید قربان سال 328 ق در 57 سالگی روی داد.

_ درگذشت «ابن عساکر مشقی» مورخ و محدث شهیر اسلامی (571 ق) (1)

12 رجب

12 رجب

_ وفات «عباس بن عبدالمطلب»، عموی پیامبر صلی الله علیه و آله اسلام (32 ق)(2)

_ انتخاب کوفه به عنوان مقر حکومت امام علی(ع) (36 ق)(3)

1- ابوالقاسم علی بن حسن دمشقی معروف به ابن عساکر نزد عالمان و فقیهان عالی مقام دمشق، علوم قرآن، حدیث، فقه و اصول را با اشتیاق فراوان فرا گرفت. او برای تکمیل دانش خود درعلوم اسلامی، سفری طولانی را آغاز کرد. ابن عساکر در مراکز و حوزه های علمی شهرهای بغداد، کوفه، موصل، نیشابور، مرو، اصفهان و همدان حضور یافت و از محضر دانشمندان رشته های گوناگون، علوم و معارف دینی را آموخت. ابن عساکر به سبب حفظ و روایت احادیث بسیار، کثرت سفرهای علمی و استفاده ی علمی و استفاده از مشایخ بزرگ در شهرهای اسلامی و تالیف کتب مهم، در شمار یکی از بزرگ ترین حافظان حدیث و نویسندگان تاریخ در روزگار خویش درآمد. از ابن عساکر بیش از صدو سی اثر ممتاز علمی و تاریخی به جای مانده که تاریخ دمشق یا تاریخ کبیر در هشتاد جلد، مناقِبُ الشَّباب و الاَمالی فی الحدیث از آن جمله اند. این شخصیت برجسته ی علمی سرانجام در رجب سال 571 ق در 72 سالگی در دمشق درگذشت و پس از تشییعی با شکوه، در همان شهر به خاک سپرده شد.
2- عباس ابن عبدالمطلب، عموی پیامبرص و یکی از بزرگان قریش بود. مورخان معتقدند که وی قبل از هجرت پیامبر به مدینه، پنهانی مسلمان شد. عباس پس از هجرت نیز در مکه ماند و اخبار فعالیت های مشرکان بر ضد مسلمانان را به پیامبر اطلاع می داد. وی در جنگ حنین در سال هشتم هجری به مسلمانان پیوست و شجاعانه جنگید. عباس پس از فتح مکه از جانب رسول خدا عهده دار تامین آب برای زائران خانه ی خدا گردید. پیامبر در وصف عموی خود عباس، چنین فرموده اند: «او بخشنده ترین

مرد قریش بود. با خویشاوندان خود، خوش رفتار بود و در عقل و ذکاوت شهرت داشت. با بردگی و برده داری مخالفت می کرد و شمار زیادی از بردگان را آزاد ساخت». عباس ابن عبدالمطلب در زمان خلافت عثمان، خلیفه ی سوم درگذشت و در بقیع مدفون گشت.

3- امیرالمؤمنین امام علیع پس از پیروزی در جنگ جمل به همراه لشکریان و گروهی از مردم بصره به شهر کوفه وارد شد و آن جا را به عنوان مرکز حکومت اسلامی خود انتخاب کرد. کوفه از آن جهت که در مرز شام بود، این امکان را به امام می داد که در مقابل فتنه های معاویه، ایستادگی نماید. ایشان پس از ورود به کوفه به مسجد رفت و پس از نماز، خطبه ای ایراد نمود. از آن پس به تنظیم امور حکومت پرداخت و استانداران را برای خدمت به سوی محل ماموریتشان فرستاد.

_ درگذشت «ابوحُذیفه» راوی حدیث و اخبار تاریخی و داستان های پیامبران (206 ق)(1)

_ قتل «لطفعلی خان زند» آخرین فرمانروای زندیه به فرمان «آقامحمد خان قاجار» (1209 ق)(2)

_ تولد عالم فاضل آیت اللّه «سیدمصطفی خمینی» فرزند ارشد «امام خمینی» (1349ق)(3)

1- ابوحُذیفه مدتی را در شهرهای مکه و مدینه به سر بُرد و به فراگیری حدیث مشغول شد. وی راوی احادیثی معتبر بود که از پیامبر نقل می گردید. یکی از تالیفات مهم ابوحذیفه، المُبتداء، نام دارد که درباره ی خلقت انسان و داستان های پیامبران است. هم چنین شرح روایتی از امام جعفر صادقع درباره ی معراج رسول اکرم صلی الله علیه و آله از دیگر آثار با ارزش او به شمار می رود.
2- لطفعلی خان زند، پسر جعفرخان بن صادق خان، یعنی نواده ی برادری کریم خان زند و هشتمین و آخرین خانِ سلسله ی زندیه از سال 1203 تا 1209 ق، فرمان رانده است. با وجود سنِّ کم، به فتوحات مهمی نایل آمد و تا زنده بود، آقامحمدخان قاجار از او بر جان و دولت خویش، بیم داشت. با به قدرت رسیدن خانِ قاجار، جنگ بین آن دو درگرفت و لطفعلی خان زند شکست خورد. لطفعلی خان زند پس از شکست از سپاه آقامحمدخان قاجار در کرمان، به بم گریخت. در آن جا به دست یکی از یارانش که به او خیانت کرد، گرفتار شد و به دست دشمن خونخوار خود آقامحمدخان افتاد. پادشاه قاجار با انگشتان خود دو چشم لطفعلی خان را از حدقه بیرون آورد و پس از شکنجه های فراوان و اعمال وحشیانه، او را در تهران به قتل رساند. قبر او در امامزاده زید تهران واقع است.
3- آیت اللّه سید مصطفی خمینی در 12 رجب 1349 قمری در شهرستان قم دیده به جهان گشود. پس از اتمام دروس ابتدایی، به فراگیری دروس اسلامی پرداخت، دوره سطح را در محضر اساتیدی چون حائری، صدوقی، سلطانی و شیخ محمد جواد اصفهانی گذارند. در 21 سالگی مشغول دروس خارج گشته و از محضر آیت اللّه بروجردی، پدر بزرگوارش امام خمینیره و محقق داماد استفاده کرد. حاج سیدمصطفی خمینی در علم رجال و تاریخ، اطلاعات گسترده ای داشت. معظم له علاوه بر مقام و

درجه ای که در فقه و اصول داشت، در علوم معقول، فلسفه و کلام نیز متبحّر بود. هم چنین آثاری از ایشان به یادگار مانده است که مکاسب محرّمه، تفسیر قرآن، القواعد الحکمیه و کتاب البیع از آن جمله اند. آیت اللّه مصطفی خمینی همراه و همگام با پدر بزرگوارش علیه استبداد مبارزه کرد و سرانجام از سوی عُمّال شاه، مسموم شد و در نجف اشرف به شهادت رسید.

13 رجب

_ میلاد پیشوای اول مسلمانان «امیرالمؤمنین امام علی»(ع) (23 سال قبل از هجرت)(1)

_ آغاز اَیّامُ البَیْض (روزهای 13، 14 و 15 رجب) و ایّام اعتکاف(2)

1- امام علیع امام اول شیعیان و خلیفه ی چهارم، در سیزدهم رجب سال 30 عام الفیل در دورن خانه ی کعبه به دنیا آمد. پدرش ابوطالب (عبدمناف) پسر عبدالمطلب و مادرش فاطمه دختر اسد بن هاشم است. ابوالحسن، ابوتراب، ابوالحسین، ابوالرَّیحانَتَین از جمله کنیه های آن امام و امیرالمؤمنین، ولی اللّه ، اسداللّه ، مرتضی، وصی، یعسوب الدین، حیدر، کرار و... از القاب آن سرور می باشد. حضرت علی(ع) از دوران کودکی، تحت تعلیم و تربیت حضرت محمد صلی الله علیه و آله قرار گرفت و اولین مردی بود که اسلام آورد. آن امام همام به جز غزوه ی تبوک، در تمامی غزوات و جنگ های پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله حضور داشت و همواره در رنج ها و سختی ها، یاور و حامی پیامبر بزرگ اسلام بود. امام علی(ع) در هجدهم ذی حجّه ی سال یازدهم هجری، در محلی به نام غدیر خُم، به امر خدا و از طرف پیامبر به رهبری امت اسلامی پس از رسول اکرم صلی الله علیه و آله برگزیده شد و پس از بیعت مردم، امیرالمؤمنین لقب گرفت. اماپس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله این امر مُهم اجرا نگردید و خلافت به دست ابوبکر افتاد. سی وسه سال از عمر مبارک امام علی در کنار رسول خدا صلی الله علیه و آله ، بیست و پنج سال پس از رحلت آن حضرت در خانه نشینی و در حدود پنج سال نیز در خلافت سپری شد.

2- از روز سیزدهم رجب، ایّام البیض یا ایام تَشریقْ آغاز می شود و سه روز به طول می انجامد. مؤمنانِ علاقمند در این مدت، با خلوت گزیدن در مساجد جامع شهرها، به راز و نیاز با آفریدگار مهربان می پردازند که به این عمل، اعتکاف می گویند. مُعتَکِفین، با روزه و عبادت در این سه روز، تلاش می کنند با گسستن از قید و بندهای زندگیِ دنیوی، خود را به پروردگارِ عالم نزدیک تر کنند. اعتکاف از سنت های مورد توجه

پیامبراکرمص، امامان معصوم(ع) و پیشوایان وبزرگان دینی بوده است. آن ها، مسلمانان را به خاطر تاثیرات عمیق و معنوی اعتکاف، به انجام این عبادت بویژه در این سه روز، تشویق کرده اند.

_ درگذشت «محمد بن عیسی تَرمَذی» محدث کبیر (279 ق)(1)

_ درگذشت عالم ربانی «علی بن محمد نصیرالدین حِلی کاشی» (755 ق)

_ شهادت عالم مجاهد و مبارز مشروطه خواه آیت اللّه «شیخ فضل اللّه نوری» (1327 ق)(2)

14 رجب

14 رجب

_ نخستین نبرد مسلمانان با مشرکان مکه در صدر اسلام (2 ق)(3)

1- محمد بن عیسی معروف به ابوعیسی تَرمَذی از مشاهیر حُفّاظ، مُحدثین و در شمار پیشوایان راوی حدیث قرار دارد. وی در قوه ی حافظه بی نظیر و از شاگردان خاص امام بخاری بود. کتاب صحیح ترمذی از منابع درجه ی اول اهل سنت، از آثار ترمذی می باشد. وی در هفتاد سالگی وفات یافت.

2- آیت اللّه شیخ فضل اللّه نوری در سال 1259 ق در تهران متولد شد. در جوانی به همراه دایی و پدر زن خود حاج میرزا حسین نوری، جهت تحصیل به نجف اشرف مهاجرت کرد. وی از شاگردان برجسته ی میرزای شیرازی بود. شیخ فضل اللّه برای مقابله با استبداد، به همراه آیات عظام طباطبایی و بهبهانی در دوران مشروطیت، این جنبش را رهبری می کرد. وی در مهاجرت کُبری شرکت داشت و در تهیه، تنظیم و تدوین قانون اساسی و متمم آن سهیم بود، به طوری که اصل دوم متمم به ابتکار او تهیه شد. یکی از اصول پیشنهادی شیخ فضل اللّه ، حضور پنج عالم مجتهد در مجلس بود تا قوانین ضد اسلامی به تصویب نمایندگان نرسد. او در جمادی الاولی سال 1325 تصمیم گرفت یک کانون تبلیغاتی علیه مشروطه ی غیر مشروعه ایجاد کند. اقدامات تبلیغی شیخ با مخالفت مجلسیان مواجه شد و شیخ فضل اللّه در حضرت عبدالعظیم تحصن اختیار کرد. شیخ فضل اللّه سرانجام در 12 رجب سال 1327 از جانب فاتحین دستگیر و عصر 13 رجب پس از یک محاکمه ی کوتاه به مجازات مرگ محکوم شد. شیخ فضل اللّه نوری سرانجام در سیزدهم رجب همان سال در میدان توپخانه ی تهران و در حضور هزاران نفر از مردم به دار آویخته شد. اکثریت کسانی

که آن روز در پایین دارِ شیخِ شهید جهت قتلِ او خوشحالی می کردند، همان هایی بودند که در ماه های قبل در استقبالِ آن عالمِ مجاهد در بازگشت از تَحصُّن، حضور داشتند. شیخ فضل اللّه نوری که خود در ابتدا از حامیان اصلی مشروطه بود، به محض این که خطر انحراف این نهضت را تشخیص داد، خواهان مشروطه ی مشروعه شد و این چنین مرگبار پاسخ خود را دریافت کرد. مقبره ی ایشان در صحن حرم مطهر حضرت معصومهس واقع شده است.

3- اولین درگیری مسلمانان پس از استقرار در مدینه، به فرماندهی عبداللّه بن جحش اسدی با کاروان قریش به سرگردگی عمر بن الحضرمی بود که در این نبرد، عمر بن الحضرمی کشته شد. این جنگ در تاریخ اسلام به «سَریه ی عبداللّه بن جحش» معروف گشته است.

15 رجب

15 رجب

_ آغاز نخستین مهاجرت مسلمانان مکه به حبشه (5 بعثت)(1)

_ تغییر قبله از بیت المقدس به سوی کعبه به قول مشهور (2 ق)(2)

_ هلاکت «معاویه بن ابوسفیان» دشمن سرسخت اهل بیت و بانی خلافت اُمَوی (60ق)(3)

1- در پی فشار طاقت فرسای مشرکان قریش بر مسلمانان، پیامبر اکرمص به تعدادی از پیروانِ خود دستور داد تا برای در امان ماندن از اذیت و آزار مشرکین، به سرزمین حبشه مهاجرت کنند. جمعی از مسلمانان که 11 مرد و 4 زن بودند به سرپرستی «عُثمان بنَ مظعون» به حبشه مهاجرت کردند و زمینه ساز مهاجرت بعدی مسلمانان به سرپرستی «جعفر بن ابیطالب(ع)» شدند. این مهاجرت ها، طی سالیان متمادی، سبب نفوذ و گسترش دین اسلام در قاره ی آفریقا شد.
2- پس از دستور واجب شدن نماز بر مسلمانان، پیروان این آیین الهی، به طرف بیت المقدس، محلی که مورد احترام ادیان دیگر از قبیل یهودیت و مسیحیت بود، نماز می خواندند. ولی پس از هجرت پیامبر اسلام به مدینه، یهودیان این شهر، پیامبر اسلامص را مورد طعنه قرار داده و از این که مسلمانان از قبله ی یهودیان برای نماز استفاده می کنند، آنان را استهزاء می کردند. سرانجام در حالی که 17 ماه از ورود پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله به مدینه می گذشت، به دستور خدا، کعبه، قبله ی مسلمانان گردید. این دستور در حالی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نماز ظهر را در مسجد بنی سَلَمه اقامه می کرد از جانب خداوند صادر شد. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله در حالِ نماز، روی به مسجدالحرام کرد و دو رکعت پایانی نماز ظهر را به سوی کعبه خواند و به همین دلیل این مسجد در تاریخ اسلام به «ذوالقبلَتَین» معروف شده است.
3- معاویه بن ابوسفیان که از زمان خلیفه ی سوم، عثمان، والی شام بود، پس از مرگ عثمان، ادعای خلافت کرد. او پس از شهادت امام علیع و کناره گیری امام حسن(ع) ازخلافت، داعیه دار اصلی این منصب گردید.

معاویه، موسس سلسله ی اموی است که خلافت آنان در حدود 90 سال به طول انجامید. او به شدت با امام علیع و آل علی دشمنی می ورزید و یاران امام را می کشت. ناسزاگویی به امام علی(ع) از بدعت های شومی است که در زمان معاویه رواج یافت و تا شصت سال ادامه داشت. وی مقرّ خلافت خود را در دمشق که از شهرهای معروف سوریه بود قرار داد. معاویه بر خلاف روش ساده ی خلفای راشدین، وضع خلافت را با تشریفات درباری قیصران روم همراه ساخت و خلافت را در خانواده ی خود موروثی کرد. معاویه در سال های پایانی عمر، با این که در صلح نامه ی خود با امام حسن(ع)، تعهد داده بودکه خلافت وی موروثی نباشد، یزید فرزند نالایق خود را به جانشینی خود برگزید و شرایط را به نفع او هموار کرد.

_ وفات عقیله ی بنی هاشم، ام المصائب «حضرت زینب کبری»(س) (62 ق)(1)

_ انتخاب اصفهان به پایتختی دولت پادشاهی صفوی توسط «شاه عباس اول» (1006 ق)(2)

_ ولادت مرجع بزرگ دینی آیت اللّه «سیدابوالقاسم خویی» در خوی (1317 ق)

_ رحلت زاهد پارسا «شیخ علی اکبر اللّهیان تنکابنی» (1380 ق)(3)

_ اعمال ام داوود در آخرین روز از ایام اعتکاف

16 رجب

16 رجب

_ درگذشت «ابن خیرون» محدث مسلمان (539 ق)(4)

1- حضرت زینبس پس از بازگشت از شام و رجعت به مدینه، همواره در مجالس خود از راه امام حسین(ع) و مصایب عاشورا سخن می راند و مردم را علیه حکومت جور تحریک می کرد. کم کم کار به جایی رسید که اقامت آن حضرت در مدینه با مخالفت والی شهر روبرو گردید و ایشان عازم شام شد. سرانجام آن حضرت در سن 56 سالگی به سرای باقی شتافت. محل دفن آن بانوی مجلله مورد اختلاف است و برخی شام، مدینه وعده ای مدفن ایشان را در سرزمین مصر می دانند.
2- تا سال 1006 ق، قزوین پایتخت حکومت صفویه بود ولی در این روز شاه عباس صفوی، اصفهان را مرکز حکومت خود قرار داد و تلاش فراوانی در آباد سازی این شهر صورت داد. اصفهان تا پایان حکومت صفوی جزو آبادترین شهرهای ایران بود.
3- شیخ علی اکبر اللّهیان تنکابنی، فرزند علامه محمدتقی تنکابنی در سال 1305 ق به دنیا آمد. وی علوم اسلامی را در قزوین و تهران فراگرفت و در محضر آیت اللّه سید موسی زرآبادی، به سلوک شرعی و تهذیب نفس پرداخت. او در زهد و پارسایی سرآمد عصر خود به شمار می رفت و

بخش عمده ای از سالیان آخر عمر را به سیاحت و گمنامی گذراند. شیخ علی اکبر تنکابنی سرانجام در 75 سالگی در قم وفات یافت و آیت اللّه العظمی بروجردی بر پیکر وی نماز گزارد.

4- ابومنصور محمد بن عبدالملک بن حسن بن ابراهیم عطار، معروف به ابن خیرون، محدث و استاد علم قرائت در خاندانی که همه از رجال حدیث و قرائت بوده اند، در سال 454 ق در بغداد به دنیا آمد. وی علم قرائت را از مشایخ معروف زادگاه خود مانند ابوالبَرکات و عبدُالسّیّد فرا گرفت. از جمله آثار او المِفتاح و المُوَضّح در باره ی قرائات دهگانه است که نسخه ای از آنها در دسترس نیست. ابن خیرون در حدیث نیز دستی داشته و مورد وثوق بزرگان حدیث می باشد. سرانجام ابن خیرون در شانزدهم رجب سال 539 ق در 85 سالگی در بغداد درگذشت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

_ وقوع جنگ «چالدران» بین قوای صفوی و عثمانی در نزدیکی تبریز (920 ق)(1)

17 رجب

17 رجب

_ درگذشت علامه ی فاضل شیخ «سلیمان بحرانی» از علمای بزرگ شیعه (1121 ق)(2)

1- پس از روی کار آمدن سلطان سلیم اول، رابطه ی ایران و عثمانی رو به تیرگی بیشتر نهاد. او به سمت نواحی غربی ایران لشکرکشی کرد و در سال 920 ق جنگ سختی در چالدران از نواحی ماکو بین شاه اسماعیل صفوی و سلطان سلیم عثمانی روی داد. شاه اسماعیل که قسمت اعظم قشونش در آسیای مرکزی مشغول جنگ با ازبکان بودند، تصمیم به جنگ تدافعی گرفت، زیرا نیروهای عثمانی دو برابر قوای ایران بود. در ابتدای جنگ، پیروزی با سپاه ایران بود، ولی به علت کثرت نیروهای عثمانی، شکست بر ایران، مستولی شد و با کشته شدن سرداران ایرانی و اسارت حرم شاه، اسماعیل صفوی مجبور به عقب نشینی گردید. در این جنگ سه هزار عثمانی و دو هزار ایرانی کشته شدند ولی علت اصلی در شکست شاه اسماعیل، وجود توپخانه ی عثمانی بود که جنگ را به نفع ترک ها به پایان رساند. پس از عقب نشستن سپاهیان صفوی، سلطان سلیم تبریز را اشغال کرد، ولی به زودی بر اثر مقاومت ملی، مجبور شد تبریز و آذربایجان را تخلیه کند. گویند پس از این واقعه،کسی شاه اسماعیل راخندان ندید.

2- شیخ ابوالحسن سلیمان بن عبداللّه بن علی بن حسن بحرانی ماحوزی، معروف به محقق بَحرانی از بزرگان علمای امامیه ی اوائل قرن 12 هجری در نیمه ی رمضان 1076 ق به دنیا آمد. او در علم حدیث، رجال، تاریخ و سیره تبحُّر داشت. شیخ عبداللّه سماهَیجی و سیدهاشم بحرانی صاحب تفسیر برهان و شیخ احمدبحرانی از تلامذه ی او بودند. از آثار قلمی او: الاشارات فی الکلام، الشفاء فی الحکمه النظریه و المعراج قابل ذکرند. این فقیه و عالم بزرگ سرانجام در 17 رجب 1121 در 46 سالگی دار فانی را وداع گفت و به دیدار دوست شتافت.

_ ولادت آیت اللّه «سیدابوتراب خوانساری» فقیه برجسته ی شیعه (1271 ق)(1)

_ رحلت فقیه بزرگوار آیت اللّه «میرزاکاظم نجفی تبریزی» (1416 ق / 19 آذر 1374 ش)

18 رجب

18 رجب

_ وفات حضرت «ابراهیم» فرزند رسول اکرم صلی الله علیه و آله (10 ق)

_ تولد «حجت الاسلام اشرفی» فقیه مسلمان (1220 ق)(2)

_ تولد عالم بزرگ «شیخ عباس آل کاشف الغطاء» (1323 ق)

_ درگذشت «سیدعلی کازرونی» استاد فلسفه و عرفان (1343 ق)(3)

1- سید ابوتراب بن سیدابوالقاسم خوانساری از عالمان بزرگ شیعه، فقیه، محدث، رجالی و جامع معقول و منقول و زاهد و عابد است. وی از شاگردان سیدحسین کوه کمری و میرزا محمد هاشم خوانساری و از اساتید حضرات آیات سید محسن حکیم، سیدمحمد حجت، آقابزرگ تهرانی، میرزا ابوالحسن شعرانی و... بود. این فقیه بزرگ و مرجع عالی مقام شیعیان، همچنین آثار علمی فراوان در علوم مختلف از خود به جای گذارده است. لُبُّ الالباب فی تفسیر احکام الکتاب، الفوائد الرجالیه و مصباح الصالحین از تالیفات ایشان می باشند. آیت اللّه حاج سیدابوتراب خوانساری سرانجام در سال 1346 ق در هفتاد و پنج سالگی وفات یافت.
2- حاج ملامحمد معروف به حجت الاسلام اشرفی برای تکمیل تحصیلات خود به حوزه ی نجف در عراق رفت و از محضر استادان بنام آن دیار کسب فیض نمود. وی پس از چندی درعلوم حدیث، تفسیر قرآن و کلام، مهارت بسیار یافت و استادی برجسته شد. از وی مؤلفاتی سودمند بر جای مانده است که از آن جمله اسرار الشهاده می باشد. حجت الاسلام

اشرفی سرانجام پس از 95 سال مجاهدت علمی و عملی در سال 1315 ق رحلت کرد.
3- آقا سید علی مجتهد کازرونی شیرازی، فرزند مرحوم حاج سید عباس مجتهد کازرونی در سال 1278 ق متولد شد. در 1291 از کازرون به شیراز آمد و تا سال 1304 در شیراز به تحصیل معقول و منقول پرداخت. معقول را نزد شیخ احمد شیرازی نجفی _ که شاگرد حکیم عباس دارابی بوده _ و شیخ محمد حسین شانه ساز تحصیل کرد. احتمالاً اواخر دوره ی تدریس حکیم عباس متوفی 1300 را نیز درک نموده است. از سال 1304 تا 1315 در نجف اقامت کرد و از حوزه ی درس آخوند ملامحمدکاظم خراسانی بهره مند شد و به مقامات عالی نائل آمد. از سال 1319 تا پایان عمر در شیراز به تدریس، خصوصا تدریس فلسفه و عرفان اشتغال داشت. بسیاری از مدرسین و فضلای شیرازی در معقول و منقول شاگردان او بوده اند. مرحوم آقا سیدعلی نمونه ای از سلف صالح بوده است. شاگردان او و سایر مردم شیراز داستان ها از صفای نفس و تقوای او دارند. این فیلسوف و عارف الهی سرانجام در 65 سالگی بدرود حیات گفت.

19 رجب

19 رجب

_ وقوع غزوه ی «تبوک» بین مسلمانان و لشگر روم (9 ق)(1)

_ درگذشت «ابن خلف مالکی» عالم و فقیه (474 ق)(2)

_ درگذشت «شاه اسماعیل صفوی» و جلوس «شاه طهماسب» (930 ق) (3)

1- غزوه ی تبوک از آخرین غزوات پیامبر اسلامص به شمار می رود. سبب وقوع غزوه ی تبوک آن بود که کاروان تجاری شام به پیامبر اسلام خبر داد که سلطان روم لشگری مجهز کرده و عازم مدینه است. از اینرو رسول خدا فرمان داد مسلمانان از دور و نزدیک آماده ی جنگ شوند. علی رغم دوری راه، فصل گرما، دوره ی برداشت محصول و سختی مسیر، اکثر مسلمانان، خود را جهت جنگ آماده کردند. در این میان گروهی از منافقین مدینه به بهانه هایی در این غزوه شرکت نکردند و دیگران را نیز از رفتن منع می نمودند. لذا چون پیامبر از نیّت سوء آنان آگاه شد، علی(ع) را به جای خویش در مدینه گماشت و رهسپار تبوک گشت. سرانجام لشکر سی هزار نفری اسلام به محل جنگ رسیدند ولی از سپاه روم اثری نیافتند. در این غزوه هرچند جنگی رخ نداد ولی شوکت اسلام، فداکاری مسلمین و آمادگی آنها در برابر کفر به نمایش درآمد. همچنین به این جنگ، غزوی «فاضِحِه» (به معنی رسوا کننده) نیز گفته می شود زیرا جمعی منافقِ مسلمان نما در این سفر رسوا شدند.

2- ابوالولید سلیمان بن خلف مالکی حافظ و مفسر قرآن، ادیب و شاعری چیره دست بود و از دانشمندان برجسته ی آندلس به شمار می رفت. وی در ابتدا در آندلسِ اسپانیا و سپس در مکه و بغداد به تدریس فقه و نشر احادیث پیامبر اکرم پرداخت. تفسیر القرآن، الناسخ و المنسوخ و الاشاره از جمله آثار ابوالولید است.

3- شاه اسماعیل صفوی در رجب سال 930 ق هنگامی که عازم قفقاز بود بیمار شد و در نوزدهم این ماه در نزدیکی سراب جان سپرد. در آن زمان او 38 ساله بود و 24 سال از پادشاهی وی می گذشت. جسد اسماعیل

اوّل را به اردبیل آورده و در آرامگاه شیخ صفی الدین اردبیلی به خاک سپردند. او محبوب مردم ایران بود. شاه اسماعیل به محض آنکه بر تخت سلطنت نشست، مذهب تشیع را در کشور، کیش رسمی قرار داد و دولتی نیرومند به وجود آورد. پس از مرگ شاه اسماعیل، پسرش طهماسب اول که یازده سال داشت بر اریکه ی قدرت تکیه زد.

ص:200

_ وفات فقیه جلیل «سید دلدار علی نَقَوی» عالم بزرگ هندی (1235 ق) (1)

_ رحلت عالم بزرگوار آیت اللّه «شیخ محمد خالصی زاده» فقیه عالی قدر شیعه (1383 ق)(2)

20 رجب

20 رجب

_ نبرد «یرموک» بین مجاهدان مسلمان و سپاه روم (13 ق)(3)

21 رجب

21 رجب

1- سید دلدار علی بن سیدمحمد معین نقوی هندی نصیرآبادی در سال 1166 ق در خانواده ای عالم در نصیرآباد هند به دنیا آمد. نَسَب شریفش با 22 واسطه به امام دهم، حضرت علی النقیع می رسد. وی از علمای بزرگ هند و نخستین شخصیتی است که توانست شریعت جعفری را در کشور هندوستان استوار سازد. سید دلدار علی نقوی از شاگردان برجسته ی آیات عظام: سیدمهدی بحرالعلوم، بهبهانی و میرزا مهدی شهرستانی بوده و آثار گرانقدری از او بر جای مانده است. اِحیاء السُّنَّه و امانَهُ البدعَه، اساسُ الاصول و عمادُ الاسلام از جمله تالیفات این عالم ربانی به شمار می روند. سید دلدار ریاست مذهبی هندوستان را برعهده داشت و در تعریف و شناساییِ مقامات علمی او همین بس که شیخ محمدحسن نجفی صاحب جواهر و مرجع بزرگ تقلید، او را با عناوین علامه ی فائق و خاتَمُ المُجتَهد می ستاید. این عالم بزرگوار سرانجام در 69 سالگی در لکهنو در هندوستان رحلت کرد.

2- آیت اللّه محمد خالصی معروف به خالصی زاده در سال 1308 ق در کاظمین به دنیا آمد و پس از پایان تحصیلات به اجتهاد دست یافت. ایشان در قیام سال 1920 میلادی مردم عراق علیه استعمار انگلستان، دوشادوش پدرش به صفوف مجاهدان پیوست تا این که او را به ایران تبعید کردند. پس از درگذشت پدر، در مشهد مقدس بر کرسی تدریس

نشست و همزمان بر ضد مفاسد و ستمگری های رژیم طاغوت، مبارزه می کرد. رژیم نیز ایشان را به شهرهای مختلف از جمله قزوین تبعید نمود. سرانجام به زادگاه خود بازگشت و به تدریس و تالیف پرداخت. احیاء الشریعه، مظالم انگلیس در بین النهرین و هُدی و شفا از جمله آثار اوست. آیت اللّه خالصی زاده سرانجام در سال 1383 در 75 سالگی درگذشت و به دیدار معبود شتافت.

3- در این جنگ، رومیان سپاه عظیمی را فراهم کرده و در مقابل مسلمانان قرار داده بودند. سرانجام با جان فشانی سربازان اسلام، این جنگ به سود مسلمانان خاتمه یافت و بیش از ده هزار نفر از رومیان به هلاکت رسیدند و حدود سه هزار نفر از مسلمانان شهید شدند. نقل می کنند ابوسفیان در این جنگ شرکت کرده بود و وقتی که رومیان غلبه می کردند می گفت آفرین بر «بنی الاصفر» یعنی رومیان.

ص:201

_ انعقاد قرارداد ننگین 1907 و تقسیم ایران (1325 ق)(1)

22 رجب

22 رجب

_ ارتحال فقیه نامدار شیعه «شیخ الفقهاء شیخ جعفر کاشف الغطا» (1228 ق)(2)

_ درگذشت عالم بزرگ «ملاعلی نوری» حکیم و فقیه شیعه (1246 ق)(3)

1- در زمان مظفرالدین شاه قاجار که نهضت اصلاح طلبی و تجدید روش سیاسی و ایجاد مشروطیت پا گرفت، دولت ضعیف شاه، مقروض روس و انگلیس شد. این استقراض های پی درپی، باعث حضور هرچه بیشتر بیگانگان و دخالت آنان در امور مملکت گردید. پس از مدتی، دولت های روسیه و انگلستان در راستای سیاست های استعمارگرانه ی خویش، در زمان سلطنت محمدعلی شاه قاجار، با خود پیمانی منعقد کردند که بر اساس آن، ایران، تجزیه و به سه قسمت شمالی، جنوبی، و بی طرف تقسیم گردید. بر این اساس نیمه ی شمالی را روس ها و نیمه ی جنوبی را انگلیسی ها به تملک خود درآوردند. در ادامه ی این روند بود که در 21 رجب سال 1325 قمری برابر با 1907 میلادی، قرارداد روس و انگلیس مبنی بر تقسیم ایران به سه منطقه ی حوزه ی نفوذ روس در شمال و مرکز، منطقه ی نفوذ انگلیس در جنوب شرقی کشور و منطقه ی بی طرف در جنوب غربی ایران، منعقد گردید. خط منقطه ی روس ها از قصر شیرین آغاز شده، پس از عبور از اصفهان و یزد و خواف، در منطقه ای که مرز ایران و افغانستان و روسیه، یکدیگر را قطع می کنند خاتمه می یافت. خط منطقه ی انگلیسی ها از مرز افغانستان آغاز شده و پس از عبور از بیرجند و کرمان به بندرعباس منتهی می شد. با این قرارداد، انگلیس ها و روس ها می خواستند به رقابت های خود در ایران و افغانستان و تبّت خاتمه دهند. همین که خبرِ انعقاد قرارداد به مردم رسید، وحشت و خشم عمومی را در آنان برانگیخت.

2- شیخ جعفر کاشف الغطاء در سال 1154 ق در نجف اشرف به دنیا آمد و از همان اوان کودکی به تحصیل علوم دینی پرداخت. در آغاز، مقدمات را

نزد پدر آموخت و سپس از محضر بزرگانی نظیر شیخ محمدمهدی فتونی، محمدباقر وحید بهبهانی و سیدمهدی بحرالعلوم کسب دانش کرد. شیخ جعفر سپس به تالیف و تدریس پرداخت و شاگردان فراوانی تربیت نمود و کتب متعددی نگاشت. یکی از کارهای مهم وی، مقابله با اخباری گری بودو تلاش مؤثری در از بین بردن این فتنه انجام داد. سرانجام این عالم سترگ پس از هفتاد و چهار سال عمر با برکت، دار فانی را وداع گفت و زندگی جاودان خود را آغازکرد.

3- ملاعلی بن جمشید معروف به آخوند نوری از محضر اساتید بزرگی چون محمد بیدآبادی کسب فیض نمود. سپس به تدریس مشغول شد و حوزه بزرگی در فلسفه تاسیس کرد که از نظر کمّی بی نظیر بود. آخوند نوری علاوه بر تحصیل و تدریس به مقام شامخی نیز در حکمت متعالیه نایل گشت تا بدان پایه که برخی از دانشمندان فلسفه، پایگاه او را از این جهت به مقام و موقعیت «صدرالمتألهین» نزدیک دانسته اند. از آثار متعددی که به وی نسبت می دهند حواشی اسفار و رساله ای در وحدت وجود است. مدفن این عالم طراز اول قرن 13، کفشکن حرم حضرت علیع در نجف اشرف می باشد که به وصیت او بوده است.

ص:202

23 رجب

23 رجب

_ آغاز فرمانروایی «عضدالدوله دیلمی» (338 ق)(1)

_ رحلت عالم بزرگ «سیدحسین کوه کمره ای» (1299 ق)(2)

24 رجب

24 رجب

_ فتح قلعه ی خیبر به دست توانای «حضرت علی»(ع) (7 ق)(3)

1- علی عمادالدوله که پسر بزرگ بویه و مورد احترام برادرانش بود، چون پسری نداشت وصیت کرد برادرزاده اش پناه خسرو پسر حسن رکن الدوله که سیزده ساله بود، پس از وی به جای او بنشیند. پس از مرگ عمادالدوله، پناه خسرو با لقب عضدالدوله دیلمی حاکم فارس شد. او از بزرگ ترین پادشاهان آل بویه است و بیش از 34 سال در این مقام فرمانروایی کرد. عضدالدوله چون مانند دیگر پادشاهان آل بویه، شیعه مذهب بود، خود به زیارت قبر امام علیع در نجف رفت و به دستور او بر مزار امیرالمؤمنین و امام حسین(علیهما السلام) بقعه ای بنا کردند.

2- عالم بزرگ آیت اللّه سید حسین کوه کمره ای از بزرگان علمای شیعه است که نَسَب شریفش با 24 واسطه به امام حسینع می رسید. وی پس از فراگیری مقدمات راهی نجف اشرف گردید و سال ها در عتبات عالیات از محضر شیخ کاشف الغطاء، شیخ محمدحسن صاحب جواهر و شیخ انصاری بهره مند گردید. آیت اللّه کوه کمره ای در فقه و اصول استاد بود و پس از مرحوم شیخ انصاری از زعمای حوزه ی عراق به شمار می رفت و قسمتی از بلاد جهان تشیع از ایشان تقلید می کردند. گویند بیش از 800 نفر از فُضلای بزرگ در محضر درس او حضور می یافتند. حضرات آیات میرزا موسی تبریزی و شیخ حسن مامقانی از جمله شاگردان این فقیه فرزانه بودند. آیت اللّه کوه کمره ای هم چنین رساله هایی در باب عبادات، فروع دین و احکام حلال و حرام به رشته ی تحریر در آورده است. وفات این عالم ربانی در نجف اشرف واقع شد و در مقبره ای که به نام خودش و

در مقابل مقبره ی استادش، محمدحسن نجفی صاحب جواهر، قرارداشت به خاک سپرده شد.
3- خیبَر، سرزمین حاصلخیزی در 32 فرسخی شمال مدینه، دارای هفت قلعه و بالغ بر بیست هزار سَکنه ی یهودی بود. یهودیان خیبر، همچون پایگاه دشمن در نقطه ای حساس در حکومت اسلامی، برضد اسلام عمل می کردند. یهودیان فرصت طلب، علی رغم پیمانی که با مسلمانان داشتند، خیبر را کانون مبارزه با اسلام قرار داده و تا می توانستند، مشرکان را بر ضد اسلام می شوراندند و کمک می کردند. پیامبر اسلامص تصمیم گرفت این آخرین کانون ضداسلامی دشمن در مدینه را نیز نابود کند و ریشه ی فتنه را درآوَرَد. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله با هزار و ششصد نفر، با روش غافلگیرانه، خود را به قلعه های خیبَر رساندند. یهودیان به قلعه های خود پناه برده و قلعه ها را به روی خود بستند. مسلمانان قلعه ها را یکی پس از دیگری گشودند ولی فتح دو قلعه ی آخر ده روز به طول انجامید. حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله پس از این که عده ای از اطرافیانش موفق به فتح آن دو قلعه نشدند، فرمود: فردا پرچم جنگ را به مردی می دهم که جنگجویی است که فرار نمی کند، خدا و رسول خدا صلی الله علیه و آله را دوست دارد، خدا و رسولش نیز او را دوست دارند و خدای تعالی خیبر را به دست او فتح می کند. فردا حضرت علیع حاضر گشت و حضرت رسول صلی الله علیه و آله پرچم را به دست او سپرد. حضرت علی(ع) به سوی خیبر شتافت و پس از آن که پهلوانان یهود را به هلاکت رساند قلعه ی خیبر را به دست مبارک خویش فتح کرد.

_ درگذشت «عمربن عبدالعزیز»، خلیه ی اموی (101 ق)(1)

_ وفات دانشمند کبیر «ابونصر فارابی» معروف به «معلم ثانی» (339 ق)(2)

_ رحلت علامه ی شهیر و دانشمند کم نظیر «سیدمحمدمهدی بحرالعلوم» (1212 ق)(3)

1- عمر بن عبدالعزیز را نیکوکار بنی امیه می دانند. وی چون به خلافت رسید، سنت زشتی را که معاویه در دشنام و لعن علیع رایج کرده بود، پس از 60 سال منسوخ کرد. عمر بن عبدالعزیز لشکریان اسلام را از چپاول ممالک اطراف بازداشت و باغ فدک را به اولاد علی(ع) باز گردانید. مرگ او را بر اثر زهر مروانیان گفته اند.

2- محمد بن طرخان، حکیم و فیلسوف شهیر، معروف به ابونصر فارابی، در سال 260 ق در روستایی نزدیک فاراب در خراسان قدیم به دنیا آمد. فارابی از بزرگ ترین دانشمندان اسلامی قرن چهارم هجری بوده و به معلم ثانی، استاد الفلاسفه و مَلِکُ الحُکَما خوانده می شود. وی پس از تحصیل مقدمات در فاراب، به بغداد رفته و زبان عربی، ریاضیات و فنون حکمت را آموخت. فارابی با هوش سرشاری که داشت، در تحصیل، دقتِ بسیار می ورزید و با وجود عدم بضاعت مالی، به سرعت در علوم پیشرفت کرد. وی همچنین در طب، منطق، موسیقی و زبانشناسی استاد کامل بود. فارابی در اثر تسلط بر زبان های متعدد، کتب یونان قدیم را به عربی ترجمه کرد. آراءُ اهلِ المدینهِ الفاضِله، اِحصاءُالعلوم، القیاس و ده ها اثر دیگر از تالیفات اوست. وی در 79 سالگی در دمشق وفات یافت ودر آن شهر به خاک سپرده شد.

3- سیّدمحمدمهدی فرزند سید مرتضی طباطبایی بروجردی از نسل امام حسن مجتبیع در سال 1155 ق در کربلا به دنیا آمد. پس از گذراندن دروس مقدمات و سطح، به درس خارج پدرش راه یافت و پس از پنج سال و در حالی که جوانی بیش نبود به اجتهاد رسید. وی همچنین از اساتید نجف و کربلا همچون وحید بهبهانی، شیخ یوسف بحرانی، میرزا ابوالقاسم مدرس و... بهره جست و سرآمد روزگار گردید. سیّد بحرالعلوم هفت سال در مشهد و دو سال در حجاز اقامت گزید و در آن جا منشأ خدمات ارزنده ای گردید و حتی باعث شیعه شدن امام جمعه ی مکه در سن هشتاد سالگی

شد. در محضر این عالم بزرگوار، عالمانِ فراوانی پرورش یافتند که شیخ جعفر کاشف الغطاء، ملااحمد نراقی، محمدباقر شفتی، سیدمحمدجواد عاملی و... از آن جمله می باشند. همچنین الفوائدُ الرّجالیه، اُرجوزَهُ فی الامامَه، لُؤلُؤالبحرین و... از جمله کتب ارزشمند این فقیه بزرگ می باشند. سیدبحرالعلوم که به علت بیماری در منزل به مطالعه و تالیف می پرداخت، سرانجام در 24 رجب یا 24 ذیحجه سال 1212 ق در 57 سالگی از دنیا رفت و در کنار مرقد شیخ طوسی در نجف اشرف مدفون شد.

25 رجب

25 رجب

_ شهادت امام موسی کاظم(ع) در زندان «هارون الرشید» خلیفه ی ستمکار عباسی (183 ق)(1)

_ درگذشت «شاه نعمت اللّه ولی» از اولیاء بزرگ و صاحبْ طریقتِ شیعه (830 ق)(2)

1- در زمان امامت امام موسی کاظمع شرایط برای مبارزه ی منفی و قیام علمی و ارشاد مردم، آماده بود. با توجه به این وضعیت، آن امام بزرگوار، فعالیت خویش را در دو جبهه آغاز فرمود. یکی مبارزه ی منفی و عدم تسلیم در برابر طاغوت و متنفّر کردن مردم از دستگاه ظلم و جور و دیگری در جهت ارشاد و هدایت مردم و نشر احکام و تربیت شاگردان. امام کاظم(ع) در این راه سختی های فراوانی را متحمل شده و سالیان طولانی در زندان هارون، خلیفه ی ستمکار عباسی محبوس گردید. سرانجام حضرت امام موسی کاظمع پس از پنجاه و پنج سال زندگی و سی و پنج سال امامت در حالی که سال های زیادی از دوران امامت را در زندان ستم هارون الرشید عباسی گذرانده بود به دستور خلیفه و توسط زندانبان قَسیُّ القلبی به نام سِندی بن شاهِک مسموم شده و به شهادت رسید. شهادت آن امام بزرگوار در زندان بغداد صورت گرفت و بدن مطهرش را در نزدیکی بغداد و در محلّی که امروزه به کاظمین مشهور است به خاک سپردند.

2- نورالدین شاه نعمت اللّه بن سیدعبداللّه کرمانی معروف به شاه نعمت اللّه ولی، از بزرگان عرفای نامدار شیعه ی قرن نهم هجری، در حدود سال 730 ق در کرمان به دنیا آمد. وی از معاشران سیدشریف جرجانی و حافظ شیرازی بود و در حرمین شریفین مکه و مدینه در خدمت عبداللّه یافعی تن به ریاضات شاقه و مجاهدات جان فرسا داد و از او اجازه ی ارشاد گرفت. طریقه ی شاه نمت اللّه ولی را از افراط و تفریط و عقاید فاسد، مبرّا دانسته اند. همچنین او را پیرو افکار و شارح آثار ابن عربی گفته اند. شاه نعمت اللّه ولی، سلطان دراویش بود و بزرگانِ اطراف، هدایایی به درگاهش می فرستادند. شهرت شاه نعمت اللّه ولی بیشتر از

جنبه ی تصوُّف است نه شعر و شاعری. دیوان اشعار وی مشتمل بر چهارده هزار بیت غزلیات، مثنویات و نیز مقداری رباعیات می باشد. غزلیات او بیشتر بر وحدت وجود و عشق عرفانی است. امانت، شرح گلشن راز، نصیحهُ الملوک و... از جمله آثار اوست. وفات شاه نعمت اللّه ولی بین 830 ق الی 843 ق واقع شده و در تاریخ آن محل اختلاف می باشد. هرچند، با توجه به اشعار وی، بر می آید که بیش از صد سال عمر کرده است. شاه نعمت اللّه ولی در ماهانِ کرمان درگذشت و تربتش زیارتگاه صوفیان، مریدان و معتقدانش می باشد. هم اکنون مزار او در ماهان، با شکوه و صفا پابرجاست.

_ شهادت آیت اللّه شیخ «عبدالکریم عیدگاهی شهیدی» (1334 ق)

_ رحلت آخوند «ملامحمد جواد صافی گلپایگانی» (1387 ق)

_ ارتحال عالم ربانی و فقیه بزرگوار شیعه آیت اللّه «ابوالفضل خوانساری نجفی» (1422 ق)(1)

26 رجب

26 رجب

1- آیت اللّه شیخ ابوالفضل خوانساری در سال 1334 ق 1295 ش در اصفهان به دنیا آمد. پدرش از شاگردان با سابقه ی آخوند خراسانی و شیخ حسن مامقانی بود. پس از فراگیری مقدمات در زادگاهش، در 20 سالگی به دلیل آزار و اذیت حکومت پهلوی، برای تحصیلِ سطوح بالاتر، راهی نجف اشرف گردید. آیت اللّه خوانساری در نجف از محضر درس آیات عظام: سیدابوالقاسم خویی، سیدمحسن حکیم، محمدحسین غروی اصفهانی و میرزا باقر زنجانی بهره مند گردید و پس از 16 سال اقامت، در 36 سالگی به علت بیماری ریوی به ایران مراجعت نمود و در محضر آیت اللّه بروجردی به تلمذ نشست. این عالم بزرگوار با آغاز دوران مبارزه ی امام خمینی، به پشتیبانی از نهضت اسلامی پرداخت و نقش مؤثری در سال های تبعید حضرت امام ایفا نمود. آیت اللّه خوانساری پس از پیروزی انقلاب اسلامی به عنوان نماینده ی امام و امام جمعه ی اراک، راهی آن شهر گردید و به مدت سیزده سال در این سنگر خدمت کرد. این عالم فرزانه سرانجام در 21 مهر 1380 در 85 سالگی دار فانی را وداع گفت و در حرم مطهر حضرت معصومه(س) دفن گردید.

_ وفات حضرت «ابوطالب» عموی گرامی پیامبراسلام صلی الله علیه و آله به روایتی (10 بعثت)(1)

_ تولد «ابن دُویَیتی» مورخ و محدث مسلمان (558 ق)(2)

_ وفات «احمد بن ابراهیم» معروف به «ابن خلکان» مورخ مشهور عرب(681 ق)(3)

1- حضرت ابوطالب بن عبدالمطب مانند بیشتر رُؤَسای قریش مردی تاجر بود و پس از درگذشت پدرش، عبدالمطلب، سرپرستی پیامبر اسلامص را از هشت سالگی بر عهده گرفت. در سفری که حضرت محمد صلی الله علیه و آله را برای تجارت با خود به شام برد، بشارت پیامبری آن حضرت را از راهبی به نام بُحیرا شنید و در حراست از پیامبر تلاش بیشتری از خود نشان داد. پس از بعثت نیز، ابوطالب، یاور و پشتیبان همیشگی پیامبر بود و در حمایت از ایشان دریغ نمی کرد. ابوطالب در حالی که با دیگر مسلمانان در شِعْب ابوطالب در محاصره ی مشرکان مکه بود، در گذشت. در همان سال حضرت خدیجه(س) همسر با وفای پیامبر نیز وفات کرد و رسول خدا صلی الله علیه و آله بر اثر شدت غم و اندوه، آن سال را «عامُ الحزن» یعنی سال حزن و اندوه نامیدند.

2- ابوعبداللّه محمد بن ابی المعالی معروف به ابن دوبَیتی، مورخ، محدث و فقیه مسلمان در عراق به دنیا آمد و علوم و معارف اسلامی را نزد عالمان و فقیهان زمان فرا گرفت. ابن دوبیتی پس از کسب مهارت کافی در علوم به تدریس و تالیف و تربیت شاگردان روی آورد. او از حافظه ای نیرومند برخوردار بود و مجلس درس پرباری داشت. کتاب های بسیاری را به او نسبت داده اند که تاریخ واسط و تاریخ بغداد از آن جمله اند. وفات ابن دوبیتی در 637 ق روی داد.

3- ابوالعباس شمس الدین احمد بن ابراهیم بن ابی بکر بن خلکان معروف به ابن خلکان در سال 608 هجری در اطراف موصل در عراق در خاندانی که از علما و فُقها بودند، به دنیا آمد. پس از تحصیل مقدمات در زادگاه خود، راهی شام و مصر گردید و به تعلیم و تعلم و تألیف پرداخت. ابن خلکان سالیانی قاضی القضاه مصر و دمشق گردید و به سرودن شعر نیز اشتغال داشت. وی با توجه به این که در منصب قضا، فقیهی دانشمند و داوری عادل به شمار می رفت و نزد فقیهانِ بزرگ روزگارِ خود، دانش

آموخته بود اهتمامی خاص به فقه و اصول نشان می داد، اما در تاریخ و نحو و ادبِ عرب نیز مهارت داشت. بسیاری از نویسندگان، ابن خلکان را از نظر اخلاقی ستوده اند و او را مردی نیک نَفْس، خوش خوی، سخاوتمند و پاکدامن دانسته اند. کتاب نفیس او موسوم به وَفَیاتُ الاَعیان و اَبناءُ الزَّمان یکی از بزرگ ترین و سودمندترین کتاب های فن رجال است که در سال 654 ق در قاهره آن را آغاز کرده و هجده سال به نوشتن آن مشغول بود. این کتاب که به تاریخ ابن خلکان معروف می باشد، شرح حال هشتصد و شصت نفر از مشاهیر علمای اسلامی در علوم مختلف را بیان نموده است. سرانجام ابن خلکان در سال 681 ق در 73 سالگی در دمشق وفات یافت و پیکرش را در دامنه ی کوه قاسیون که مدفن بسیاری از دانشمندان بود به خاک سپردند.

_ درگذشت عالم بزرگ «میرزامحمدباقر فشارکی» (1314 ق)(1)

_ انعقاد قرارداد گمرکی ایران و روسیه در زمان «مظفرالدین شاه قاجار» (1319 ق)

27 رجب

27 رجب

_ مبعث پیامبر ختمی مرتبت حضرت «محمد بن عبداللّه » صلی الله علیه و آله (سیزده سال قبل از هجرت)(2)

1- میرزا محمد باقر فشارکی فرزند ملامحمد جعفر از علمای بزرگ و فقها و مدرسین برجسته ی اصفهان و از پرورش یافتگان حوزه ی درس شیخ محمدباقر صاحب حاشیه ی معالم بوده است. وی بنیان گذار احیای شب جمعه در اصفهان بوده و آثار گران بهایی را از خود به جای گذاشته است که آدابُ الشَّریعه، ذخیرهُ العباد، اصول دین و تعداد زیادی حواشی بر کتب بزرگان از جمله آثار اوست. مدفن این عالم بزرگ، در تکیه ی محقق خوانساری در اصفهان می باشد.

2- حضرت محمدص قبل از بعثت، در بعضی از اوقات برای تفکر و عبادت به غار حرا در کوهی واقع در شمال مکه پناه می برد تا این که در این روز، فرشته ی وحی، جبرییل امین، بر آن حضرت نازل شد و به آن حضرت بشارت نبوت و رسالت داد. این واقعه به طور مشهور، در روز 27 رجب، سیزده سال قبل از هجرت و در سال چهلم عام الفیل برابر با سال 610 میلادی روی داد. اولین آیاتی که بر حضرت نازل شد در ابتدا آیات نخستین سوره ی علق و سپس مُدَّثر بود. آغاز اسلام و شروع بعثت با نام خدا، خواندن، قَلَم، قیام، هشدار، پاکی و اخلاص و بزرگداشت خدا شروع شد. بعثت که به معنی رستاخیز معنوی و انقلاب در همه ی امور است با انقلاب فرهنگی آغاز گردید. چرا که پایه و اساس تحوّل فرهنگی به خواندن، نوشتن و پاک سازی و بهسازی فرهنگی بستگی دارد. در آن زمان محیط مکه و اطراف آن، چنان در لجن زار بت پرستی و خرافات و فساد غرق بود که دعوت علنی بر خلاف آن وضع، ممکن نبود. بلکه نیاز به هسته ی مرکزی و دفاعی و اجتماع یاران وفادار و فداکار داشت. از این رو، پیامبر

بزرگ اسلام صلی الله علیه و آله سه سال به طور محرمانه با افراد تماس می گرفت و آن ها را به اسلام دعوت می نمود. پیامبر گرامی اسلام، پس از بعثت، نستوه و خستگی ناپذیر با جهل، کفر و ستم مبارزه کرد و پس از سه سال تبلیغ مخفی و ده سال دعوت علنی مردم به توحید و ترویج آشکار دین اسلام در شهر مکه، به مدینه هجرت کرد و تا پایان عمر خویش در آن دیار ماند.

_ تولد «جارُاللّه زمخشری خوارزمی» عالم نحوی و دانشمند بزرگ مسلمان (467 ق)(1)

_ درگذشت «میرزا احمد مجتهد آذربایجانی» عالم بزرگ شیعه (1265 ق) (2)

_ خلع سلاح ستارخان و باقرخان و مجاهدین تحت فرمان آن ها در تهران (1328 ق)(3)

28 رجب

28 رجب

_ حرکت حضرت امام حسین(ع) و خاندان پیامبر از مدینه به مکه (60 ق) (4)

1- ابوالقاسم محمود بن محمد بن احمد خوارزمی در زَمَخشر به دنیا آمد. وی از بزرگترین علمای اهل سنت بوده و در فقه، حدیث، تفسیر، لغت، بیان، بلاغت و ادبیات عرب، استاد کل و مرجع افاضل بود. او را فخر خوارزم می خواندند و به علت توقف در کنار مسجد الحرام در مکه به جارُاللّه همسایه ی خدا معروف گردید. ده ها اثر از زَمخشری به جا مانده است از جمله: اساسُ البَلاغَه، رُؤوس المَسایل، المُستَقصی، المِنهاج و نوابغُ الکَلِم. مهم ترین اثر زمخشری، الکشّاف فی تفسیر القرآن نام دارد. گویند که او در ابتدا، طریقت معتزله داشت و در آخر عمر به مذهب تشیُّع گرایش پیدا کرده است. جارُ اللّه زمخشری سرانجام در سال 538 ق در 71 سالگی در خوارزم درگذشت.

2- میرزا احمد بن لطفعلی خان آذربایجانی مغانی تبریزی، از علمای بزرگ امامی اواسط قرن سیزدهم هجری می باشد. وی برای تحصیل علوم اسلامی، راهی کربلای مُعلّی گردید و به مقام عالی اجتهاد دست یافت. میرزای تبریزی سپس به تبریز بازگشت و در ارشاد و راهنمایی مردم و رفع حوایج آنان اهتمام ورزید. از ایشان تالیفاتی به جای مانده که مُنهَجُ الرَّشاد فی شرحِ الارشاد از اوست. میرزای تبریزی در تبریز وفات یافت و پس از انتقال جَسد، در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

3- به دنبال ترور و شهادت آیت اللّه سیدعبداللّه بهبهانی از رهبران روحانی مشروطه در هشتم رجب سال 1328ق، دولت و مجلس تصمیم گرفتند که اسلحه را از دست مجاهدان بگیرند. اما همین که قانون جمع آوری اسلحه از مردم غیرنظامی، از تصویب مجلس گذشت، ستارخان و باقرخان و برخی دیگر از رهبران مجاهدان، حاضر به تسلیم اسلحه نشدند. قیمت اسلحه ها بهانه ی ظاهری ستارخان بود ولی مطلب اصلی، رقابت با بختیاری هایی بود که اسلحه را در دست داشتند و قسمت عمده ای از کشور ایران را در حیطه ی حکومت خود گرفته بودند. از این رو، ستارخان و یارانش تصمیم به مقاومت گرفته و در پارک اتابک تجمع کردند. سرانجام جنگی بین مجاهدان و نیروهای دولتی رخ داد که به شکست مجاهدان انجامید. عاقبت با تسلیم مجاهدان، سلاح ها از آنان گرفته شد و ستارخان نیز مجروح گردید.
4- پس از مرگ معاویه بن ابوسفیان اولین خلیفه و مؤسس سلسله ی ستم پیشه ی بنی اُمیّه در 15 رجب سال 60 قمری، یزید بن معاویه به حکومت رسید و بلافاصله به والی مدینه نامه نوشت تا از امام حسینع و چند نفر دیگر از بزرگان مدینه برای او بیعت بگیرد. ولی امام حسین(ع) از بیعت با یزید امتناع کرد و در جواب درخواست کنندگان گفت: فردی مثل من با مثل یزیدِ فاسقِ فاجر بیعت نمی کند. ولی والی مدینه در این امر، اصرار و تأکید نمود. امام حسین(ع) به ناچار از مدینه به سوی مکه حرکت کرد تا این که با قیام خویش، حکومت فاسد یزید بن معاویه را رسوا سازد. نهایت این سفر، وقوع حادثه ی خونبار و جاودانه ی عاشورا در کربلا بود.

_ امضاء قرارداد انحصار توتون و تنباکو بین ایران و انگلیس (1308 ق)(1)

_ درگذشت شاعر شیعی قفقاز «علی اکبر طاهرزاده» (1329 ق)(2)

_ رحلت علامه ی بزرگ «سید محمدکاظم یزدی» عالم جلیل و استاد کم نظیر شیعه (1337 ق)(3)

1- بر اساس قرارداد تنباکو بین ایران و انگلیس، شرکت رژیِ انگلیسی، صاحب حق انحصاری تجارت تنباکوی ایران و حتی نظارت در زراعتِ آن به مدت 55 سال شناخته شد. این قرارداد بعدها با قیام مردمی به رهبری روحانیت و صدور فتوای مشهور تحریم تنباکو توسط میرزای شیرازی، لغو گردید و دولت ایران مجبور شد، غرامتِ شرکت مزبور را بپردازد.
2- میرزاعلی اکبر طاهرزاده متخلّص به صابر، از مشاهیر شعرای قفقاز، در سال 1278 ق در شروان روسیه به دنیا آمد. صابر به مدحِ دروغِ بزرگان اهمیتی نمی داد ولی در بیان مناقب راستین، فعال بود. او هم چنین نسبت به اوضاع بد زمانه و طرفداری از مردم ستمدیده، به انتقادات ادبی روی آورد. این شاعر توانای قفقاز در مدح پیامبر اکرمص و اهل بیت آن حضرت اشعاری سروده و در اشعار خود با طنزی شیرین مشکلات اجتماعی مردم عصر خویش را بیان کرده است.
3- علامه سیدمحمد کاظم یزدی در سال 1248 ق در یزد به دنیا آمد و پس از فراگیری علوم مقدماتی، راهی نجف گردید. در نجف اشرف از محضر استادانی برجسته نظیر میرزای شیرازی و شیخ مهدی آل کاشف الغطاء بهره برد و به اجتهاد دست یافت. آیت اللّه یزدی که بر مباحث فقهی. تسلط کامل داشت، مسایل مشکل و پیچیده ی فقه را با بیانی روان و ساده و با استدلال قوی به طلاب عرضه می کرد. ایشان هم چنین در مدتی کوتاه، علوم ریاضی و نجوم را آموخت و در زمره ی استادان برجسته ی این دانش ها درآمد. علامه یزدی پس از ارتحال میرزای بزرگ شیرازی و آخوند خراسانی، زعیم عالیقدر جهان تشیع گردید و در راه حفظ کیان اسلامی، به صحنه آمد. ایشان علاوه بر نشر احکام الهی و مبارزه برای عزت و آزادی مسلمانان، بناهای خیریه، مراکز عام المنفعه و نیز مساجد و مدارسی را تاسیس کرد. از این عالم الهی، آثار فراوانی به جای مانده است که کتب حاشیه بر مکاسب، الصَّحیفهُ الکاظمیه و... از آن جمله اند. کتاب شهیر عُروَهُ الوثقی اثر این مرجع بزرگ دینی است که در آن، ابواب

فقه را به روشی بدیع شرح داده است. در مکتب علامه یزدی فرزانگان بی شماری پرورش یافتند که هر یک بعدها، استوانه های علمی سرزمین اسلامی بودند و به عنوان مرجع دینی، پاسخگوی مسایل گوناگون مردمی شدند. از جمله ی این بزرگواران، حضرات آیات عظام: شیخ محمد حسین کاشف الغطا، شهید سیدحسن مدرس، سیدمحمدتقی خوانساری، سیدمحمد فیروزآبادی، سیدعبدالحسین شرف الدین عاملی و ده ها عالم فاضل، خوشه چین دروس معرفت این علامه ی بزرگ بوده اند. علامه محمدکاظم یزدی سرانجام در 89 سالگی به لقای معبود شتافت و در حرم مطهر امام علیع به خاک سپرده شد.

ص:210

_ رحلت عالم بزرگوار آیت اللّه «شیخ محمدرضا آل یاسین» (1370 ق) (1)

29 رجب

29 رجب

_ وفات همسر گرامی رسول خدا، «حضرت خدیجه» به روایتی (سه سال قبل ازهجرت)(2)

_ درگذشت «ابن قُتَیبه» محدث و ادیب (276 ق)(3)

1- آیت اللّه شیخ محمدرضا آل یاسین در سال 1297 ق در خانواده ای عالم پرور در کاظمین به دنیا آمد. پس از فراگیری دروس مقدماتی و سطح در زادگاه خود راهی کربلا گردید و در بیست سالگی به اجتهاد دست یافت. از آن پس به تدریس همت گماشت و پس از ارتحال آیت اللّه سیدابوالحسن اصفهانی، مرجعیت جمعی از شیعیان را به عهده گرفت. شرح بر عروهُ الوثقی و حاشیه بر وسیلهُ النجاه از جمله آثار آیت اللّه آل یاسین می باشند. درگذشت این فقیه جلیل در 73 سالگی ایشان روی داد.
2- حضرت خدیجهس پس از 25 سال زندگی مشترک با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در سن 65 سالگی، وفات یافت و در منطقه ی حَجون مکه دفن گردید. وی در سن 40 سالگی با رسول خدا صلی الله علیه و آله ازدواج نمود و ثمره ی ازدواج آن ها، دو پسر و چهار دختر به نام های قاسم، عبداللّه ، زینب، رقیه، ام کلثوم و حضرت فاطمه ی زهرا(س) بود. آن حضرت نخستین زنی بود که به دین اسلام گروید و تمام اموال خود را در راه ترویج اسلام در اختیار پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله گذاشت. یکی از روزهایی که در آن احتمال رحلت آن حضرت نقل شده، 29 رجب است.
3- عبداللّه بن مسلم دینوری معروف به ابن قُتَیبه، قرآن پژوه، محدث، شاعر و ادیب مسلمان در سال 213 ق در کوفه به دنیا آمد. پس از تحصیل به قضاوت در دینور در غرب ایران پرداخت و سپس در بغداد، نوزده سال به تدریس، تالیف و تکمیل آثار علمی خود همت گماشت. ابن قُتیبه به یُمن کتاب هایش مورد توجه عالمان و دانش پژوهان قرار گرفت،

هرچند وی از جنجال های زمان دوری گزید و در کارهای سیاسی دخالت نمی کرد. تاویلُ مشکلِ القرآن، تفسیر غَریبِ القُرآن، و معانی الشِّعر از جمله تألیفات اوست.

_ رحلت آیت اللّه «سیدمحمد هادی میلانی» فقیه بزرگ و مرجع عالی مقام شیعه (1395 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «میرزا جواد سلطان القراء» (1418 ق)

30 رجب

30 رجب

1- حضرت آیت اللّه سید محمد هادی میلانی در محرم سال 1313 ق در نجف، در خانواده ای اهلِ علم و معنویت به دنیا آمد. اجداد او همه از ساداتِ حسینیِ شهر مدینه ی منوره و از فرزندانِ امام چهارم حضرت علی بن الحسین ع بودند. پس از اتمام دروس مقدماتی، به درس حضرات آیات: ابوالحسن اصفهانی، میرزای نایینی و آقاضیاءالدین عراقی حاضر شد و در طول 23 سال حضور در دروس و محافل علمی این بزرگان، توانسته بود بر آراء و نظرات قوی ترین اساتید مسلط شود. آیت اللّه میلانی علاوه بر مهارت در فقه، در علومی همچون فلسفه، تفسیر و علوم قرآنی نیز تبحّر داشت و این دروس را تدریس می نمود. جلسات درس ایشان در حوزه ی بزرگ نجف بسیار با شکوه بود و شاگردان فراوانی از جمله آیات عظام: حسین وحید خراسانی، سید عباس صدر، محمدتقی جعفری، سیدمحمدباقر طباطبایی و... در محضر درس او به مدارج بالای علمی دست یافتند. هم چنین آثار فراوان علمی آیت اللّه میلانی در کتب گوناگون معظمٌ له متبلور شده است. محاضراتٌ فی الفِقهِ الامامیَّه در ده جلد، قادَتُنا کیفَ نَعرِفهُم در نُه جلد و... از جمله تألیفات این مرجع بزرگ تقلید به شمار می روند. این عالم بزرگ در سال 1373 ق وارد شهر مشهد شده و با حضور خود، حوزه ی علمیه ی مشهد را رونقی دوباره بخشید. سرانجام این عالم ربانی که در اواخر عمرِ خود، از همراهی با نهضت اسلامی مردم علیه رژیم پهلوی غافل نبود در سال 1395 ق برابر با 1354 شمسی در 82 سالگی دار فانی را وداع گفت و پس از تشییعی با شکوه، در جوار مرقد مطهر امام رضاع به خاک سپرده شد. گفته می شود که تایید شرعی برای اعدام حسنعلی منصور، نخست وزیر خائن رژیم منحوس پهلوی، از جانب آیت اللّه میلانی به اعضای هیئت مؤتلفه ی اسلامی، صادر شده بود.

ص:212

_ درگذشت «امام شافعی»، پیشوای شافعیه (204 ق)(1)

_ قتل «میرعماد» خوشنویس (1024 ق)(2)

شعبان

اشاره

شعبان

زیر فصل ها

1 شعبان

2 شعبان

3 شعبان

4 شعبان

5 شعبان

6 شعبان

7 شعبان 8 شعبان

9 شعبان

10 شعبان

11 شعبان

12 شعبان

13 شعبان

14 شعبان

15 شعبان

16 شعبان

17 شعبان

18 شعبان

19 شعبان

20 شعبان

21 شعبان

22 شعبان

23 شعبان

24 شعبان

25 شعبان

26 شعبان

27 شعبان

28 شعبان

29 شعبان

30 شعبان

1 شعبان

1 شعبان

_ درگذشت «ابن طاووس» فقیه و ادیب مسلمان (693 ق)(3)

1- ابوعبداللّه محمد بن ادریس بن عباس که به جهت انتساب به جد بزرگش، شافع، به شافعی معروف گشت. وی در سال 150 هجری به دنیا آمد. از کودکی به همنشینی با علما رغبت داشت. وی در مکه و مدینه به ادامه ی تحصیل پرداخت و در سیزده سالگی نزد امام مالک بن اَنَس حاضر شد و مورد تشویق او قرار گرفت. شافعی در فقه، علوم قرآنی، فنون شعر و لغت متبحر بود و دستی تمام داشت. او را اولین کسی می دانند که

در آیات احکام و اختلاف اخبار و حدیث و اصول فقه تکلم کرده و کتاب نوشته است. احکام القرآن، ختلاف الحدیث، ادب القاضی، اصول الفقه و السُّنَن از تالیفات اوست. وی در 54 سالگی در مصر درگذشت.

2- میرمحمد بن حسن حسنی قزوینی از مشاهیر خطاطین و سادات معروف به سیفی، در قزوین به دنیا آمد و در آن سامان به تحصیل خط پرداخت. او استعدادی فطری در این راه از خود نشان داد و به سرعت مسیر ترقی را پیمود و حتی از استاد خود نیز پیشی گرفت. در سال 1008 هجری به اصفهان که پایتخت صفویه و مهد علما و فضلا و ادبا بود، عزیمت کرد و در اندک زمانی شهره ی عام گردید. وی به سرعت مورد لطف شاه عباس صفوی واقع شد ولی حسودان، از او نزد شاه بدگویی کرده و سرانجام مطرود شاه گردید. وی در سال 1024 هجری در 63 سالگی به دست تعدادی از اوباش به قتل رسید و در مسجد مقصود بیگ مدفون گشت. قتل او را نیز به درخواست شاه عباس نسبت داده اند.

3- غیاث الدین ابومظفر عبدالکریم ابن احمد معروف به ابن طاووس در سال 648 از خاندان معروف بنی طاووس که از نوادگان شیخ طوسی بوده اند، به دنیا آمد. در یازده سالگی حافظ قرآن شد و سپس از محضر پدرش و استادانی همچون محقق حلی، ابن سعید حلی، سید ابن طاووس و خواجه نصیرالدین طوسی به فراگیری علوم دینی و ادبی پرداخت. وی سپس به تدریس و تربیت شاگردان روی آورد و کتاب هایی تالیف نمود.

_ رحلت عالم بزرگوار شیخ «محمد حسن نجفی» مؤلف و فقیه گرانقدر شیعه (1266ق)(1)

2 شعبان

2 شعبان

_ واجب شدن روزه ی ماه مبارک رمضان (2 ق)

_ تولد «خواجه عبداللّه انصاری» عارف والامقام و نویسنده ی بزرگ اسلامی (396 ق)(2)

1- آیت اللّه شیخ محمد حسن فرزند شیخ محمدباقر نجفی در سال 1200 ق در نجف اشرف دیده به جهان گشود. پس از طی مقدمات، در نوجوانی به درس خارج فقه و اصول راه یافت و خوشه چین حلقه ی درس آیات عظام شیخ جعفرکاشف الغطاء، سیدمهدی بحرالعلوم، سیدجواد عاملی و شیخ موسی کاشف الغطاء گردید. در 25 سالگی به درجه ی اجتهاد رسید و از همان سال نگارش کتاب گرانقدر «جواهر الکلام» را آغاز کرد. جواهر الکلام، این دائره المعارف فقه شیعه، ثمره ی 32 سال تلاش شبانه روزی او، اینک، معتبرترین متنِ درسی عالی ترین سطح دروس حوزه های علمیه ی شیعه، یعنی درس خارِج فقه است. وی که در حوزه ی نجف، کرسی تدریس داشت شاگردان فَراوانی تربیت نمود که حضرات آیات سیدحسین کوه کمری، شیخ جعفر شوشتری و ملاعلی کنی از آن جمله اند. صاحب جواهر تا آخرین لحظات عمر به تألیف مشغول بود. در اواخر عمر تصمیم به شرح کتابی دیگر گرفت، امّا پیمانه ی عمرش به سرآمد. سرانجام این عالم کم نظیر در 66 سالگی در نجف اشرف وفات یافت و پس از تشییعی باشکوه، بدن مطهر او را در مقبره ای که خود جنب مسجدش در نجف آماده کرده بود، به خاک سپردند. شیخ محمد حسن نجفی در پایان عمر زمام امور دینی را پس از خود به شاگرد فقیه و فرزانه اش شیخ مرتضی انصاری سپرد و جان به جان آفرین تسلیم نمود.

2- خواجه عبداللّه انصاری هروی بن ابی منصور که نَسَبَش با شش واسطه به ابوایوب انصاری، صحابی پیامبرص می رسد، از عرفا و بزرگان صوفیه می باشد.وی که به شیخ الاسلام معروف است در اواخر قرن چهارم در

هرات به دنیا آمد. خواجه از نه سالگی شعر می گفت و سپس برای خدمت به اسلام، مسافرت نمود. او شعر پارسی و عربی را نیکو می سرود و در جوانی در علوم دینی و حفظ اشعارِ عرب، مشهور بود. همچنین وی در حدیث و فقه مهارت داشت و در تصوف دارای مقامی عالی است. محل اقامتش، بیشتر در هرات بود و در آنجا، تا پایان عمر به تعلیم و ارشاد اشتغال داشت. وی دارای حافظه ای قوی و استعدادی بالا بوده است. بیشتر شهرت خواجه عبداللّه انصاری به جهت رسالات و کُتب مشهوری است که آن ها را نگاشته که تفسیر قرآن، کنزُالسّالکین، رساله ی دل و جان، اُنسُ المُرید، انوارُ التَّحقیق، شَمس المجالس، منازل السائرین و مناجات فارسی از آن جمله اند. خواجه عبداللّه انصاری در سال 481 ق در 85 سالگی درگذشت.

_ آغاز اولین حمله ی امیر تیمور گورکانی به سرزمین خوارزم (773 ق)

_ تصرف شهر نخجوان در قفقاز توسط سپاهیان امپراتوری عثمانی (920 ق)

_ انتشار نخستین شماره از روزنامه ی «نسیم شمال» (1325 ق)(1)

3 شعبان

3 شعبان

_ ولادت «امام حسین»(ع) (4 ق)(2)

_ روز پاسدار(3)

1- سیداشرف الدین حسینی قزوینی از شاعران و روزنامه نویسان دوره ی نهضت مشروطه بود که روزنامه ی نسیم شمال را تاسیس و منتشر کرد. روزنامه ی نسیم شمال که پس از پیروزی مشروطه خواهان، در تهران منتشر می شد، حاوی مقالات و اشعار فکاهی و طنز بود و این مطالب در نکوهش اعمال ظالمانه و بی عدالتی های محمدعلی شاه قاجار و عوامل دست نشانده ی وی منتشر می گشت. نسیم شمال مقبولیت عام یافت و خودِ سید اشرف الدین حسینی قزوینی نیز به مناسبت روزنامه اش، به نسیم شمال معروف شد.
2- سید جوانان اهل بهشت، ریحانه ی باغ رسالت، یکی از دو گوشواره ی عرش خدا، خامس آل عبا، سرور آزادگان جهان، حضرت امام حسینع در سوم شعبانِ سال چهارم هجری در مدینه ی منوره به دنیا آمد. ابوعبداللّه ، کنیه و سید شباب اهل الجنه، سبط النبی، مبارک و سیدالشهدا از القاب آن حضرت می باشند. اخبار و احادیث گوناگون در فضایل و مناقب آن بزرگوار از شیعه و سنی فوق تواتر است. نام آن حضرت، زینت بخشِ تاریخ انسانیت و قیام او سرخط و الگوی قیام ها و نهضت های جهان است. آموزشگاه فداکاری را او یگانه آموزگار است و دانشگاه شهامت و شهادت را او یکتا استاد. پیامبر اکرم درباره ی نواده ی گرامی خویش فرموده است: حسین را در دل های مؤمنان، محبتی ژرف و پنهان است و او دری از درهای بهشت می باشد. سوگند به آن که جانم به دست اوست که

حسین در آسمان ها، بیش از روی زمین به عظمت یاد می شود و او زیور آسمان و زمین است.
3- در جمهوری اسلامی ایران، سوّم شعبان، سالروز ولادت باسعادت امام حسینع، به عنوان روز پاسدار، نام گذاری شده است. پاسداران انقلاب اسلامی در ایران با تأسّی به شجاعت، مردانگی، استواری، ایمان و فضایل اخلاقی امام حسین(ع)، در راه حفظ آرمان های والای اسلام و انقلاب اسلامی و نیز حراست از تمامیّت ارضی جمهوری اسلامی، صحنه هایی فراموش نشدنی و حماسه هایی با شکوه آفریدند و خود، سرمشق جوانانِ مؤمن و آزادی خواه جهان شدند.

_ ورود «امام حسین»(ع) به مکه ی منوره (60 ق)(1)

_ تولد عارف شهیر میرزا«محمدحسن اصفهانی» معروف به «صفی علی شاه» (1251 ق)(2)

_ تولد آیت اللّه «سیدحسین خادمی» رییس حوزه ی علمیه ی اصفهان (1319 ق)(3)

1- چون معاویه در نیمه ی رجب سال شصت هجری ازدنیا رفت، برخلاف مفاد قرارداد صلح با امام حسنع، یزید را به جای خویش نصب کرد و اُمرای یزید در سرزمین های اسلامی از مردم برای او بیعت می گرفتند. یزید به والی خود در مدینه دستور داد تا از بزرگان این شهر به ویژه امام حسین(ع) بیعت بگیرد و گرنه آنان را به قتل برساند. امام حسین(ع) پس از آگاهی از موضوع، به اتفاق افراد خانواده، برادران و برادرزادگان خود از مدینه خارج شد و به سوی مکه حرکت کرد. آن حضرت در اواخر ماه رجب سال شصت از مدینه بیرون آمد و در سوم شعبان وارد مکه گردید. این اقامت تا ماه ذیحجه ادامه یافت و امام در آن تاریخ، راهی عراق گردید.
2- حاج میرزا محمد حسن بن محمد باقر اصفهانی معروف به صفی علی شاه از اکابر عرفای قرن سیزدهم، متولد اصفهان بود. وی در خردسالی به یزد رفت و تحصیلات اولیه را در آن شهر به پایان رسانید، سپس از راه هندوستان عازم مکه شد. در این مسافرت ها اصول و قواعد فقه و سیر و سلوک را که اخذ آن ها منجر به خدمت مشایخ طریقت و قبول ارادت است به دست آورد و در پایان عمر خویش، در تهران اقامت گزید. از وی چندین اثر علمی باقی مانده است که زُبدَهُ الاَسرار، بَحرُ الحَقایق و تفسیر قرآن به نظم و... از آن جمله اند. صفی علی شاه در 24 ذی قعده ی 1316 ق در 65 سالگی در تهران درگذشت و در خانقاهِ خود به خاک سپرده شد.
3- آیت اللّه حسین خادمی پس از طی دروس مقدماتی در اصفهان، برای ادامه ی تحصیلات خود راهی حوزه ی علمیه ی نجف اشرف گردید و با بهره گیری از اساتید بزرگ نجف، به درجه ی اجتهاد نایل آمد. آیت اللّه خادمی سپس به اصفهان بازگشت و علاوه بر تدریس و تالیف، در عرصه ی سیاست نیز حضوری فعال داشت. ایشان از مخالفان سیاست های ضد دینی رضاخان بود و در مبارزات ملی شدن صنعت نفت شرکت کرد. با اوج

گیری و گسترش مبارزات حضرت امام خمینی، برای تحقق نظام اسلامی در ایران، بر فعالیت های سیاسی و انقلابی خود افزود و در این راه، تلاشی فراوان از خود نشان داد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به نمایندگی از مردم استان اصفهان به مجلس خبرگان رهبری راه یافت و چند سالی نیز ریاست حوزه ی علمیه ی اصفهان را بر عهده گرفت. رهبر سعادت یا دین محمدص از آثار ایشان است. وفات این روحانی مجاهد برابر با بیستم اسفندماه 1363 ش در 86 سالگی در اصفهان واقع شد.

4 شعبان

4 شعبان

_ ولادت «حضرت اباالفضل العباس»(ع) (26 ق)(1)

_ روز جانباز(2)

_ درگذشت «ابوسعید ابوالخیر» عارف و شاعر معروف (440 ق)(3)

_ آغاز قیام شاهزاده «اسماعیل میرزا صفوی» جهت ایجاد حکومت صفویه (905 ق)

5 شعبان

5 شعبان

_ ولادت حضرت «امام سجاد»(ع) (38 ق)(4)

1- حضرت اباالفضل العباسع فرزند برومند امام علی(ع) از مادری مشهور به ام البنین متولّد شد. حضرت اباالفضل(ع) از محضر پدری چون امیرالمؤمنین و برادرانی همچون امام حسن(ع) و امام حسین(ع)، فیوضات علمی، معنوی و اخلاقی برگرفت و در کمالات گوناگون به جایگاه رفیعی دست یافت. حضرتش پس از شهادت پدر از همراهی و یاری برادرانش فروگذار نکرد و سرانجام به همراه امام و پیشوای خود، حضرت امام حسین(ع) در صحرای کربلا به شهادت رسید.
2- چهارم شعبان سالروز ولادت با سعادت حضرت اباالفضل ع در جمهوری اسلامی ایران روز جانباز نامیده شده است.
3- ابوسعید فضل بن ابی الخیر از اکابر و مشایخ عرفا و صوفیِ نامی قرن پنجم هجری در اواسط قرن چهارم هجری به دنیا آمد. وی از کودکی ریاضات سخت کشید و به خدمت جمعی از بزرگان صوفیه رسید. ابوسعید ابوالخیر پس از تَحمّل رنج فراوان در این راه، از دست بعضی از بزرگان، خرقه ی خلافت گرفت و در خانقاه خود در میهنه و نیشابور به ارشاد سالکان و وعظ و هدایت مردم پرداخت. وی از اولین کسانی است که

نظریه ی وحدت وجود را در خراسان پراکند و قول و سماع را در میان خانقاهیان متداول ساخت و از این حیث در تاریخ تصوف، مقامی خاص دارد. ابوسعید در هشتاد و سه سالگی در میهنه وفات یافت. اسرار التوحید فی مقامات الشیخ ابوسعید، شرح مفصلی از احوال اوست که توسط یکی از نوادگان ابوسعید تالیف شده است.

4- امام چهارم شیعیان حضرت امام سجادع در پنجم شعبان سال سی و هشت هجری در مدینه به دنیا آمد. در سال و ماه ولادت حضرت، اختلاف است ولی این تاریخ معتبرتر می باشد. ابومحمد و ابوالحسن از کنیه های ایشان و مشهورترین القابش، زین العابدین، سیدالعابدین و سجاد است. مادر وی شهربانو شاه زنان دختر یزدگرد سوم می باشد. آن حضرت در بقیه ی حکومت یزید و حکومت معاویه بن یزید، مروان بن حکم، عبدالملک مروان و ولید بن عبدالملک زندگی می کرده است. برای آن حضرت یازده پسر و چهار دختر ذکر کرده اند.

_ درگذشت «محمد بن زکریای رازی» دانشمند نامدار جهان اسلام (313 ق)(1)

_ تصویب معاهده ی ترکمانچای بین ایران و روس (1243 ق)(2)

_ درگذشت عالم برجسته «میرزا ابوالقاسم اردوبادی» (1333 ق)(3)

_ افتتاح دوره ی پنجم مجلس شورای ملی ایران (1342 ق)

1- محمد بن زکریای رازی در سال 251 ق در شهر ری به دنیا آمد. ابتدا به کیمیاگری پرداخت و در نهایت به شیمی روی آورد. سپس درعلوم طب، هندسه، منطق و فلسفه نیز مهارت یافت. رازی سال های بسیاری ازعمر خویش را در تجزیه و ترکیب عناصر و مواد طبیعی صرف کرد و موفق به کشف الکل و تهیه ی اسید سولفوریک شد. محمد بن زکریا علاوه بر تحقیقات علمی و طبابت، به تدریس و تربیت شاگردان نیز می پرداخت. تالیفات وی را تا حدود 250 اثر در رشته های مختلف علمی ذکر کرده اند که در زمینه های طب، طبیعیات، منطق، ریاضی و نجوم، تفسیر، فلسفه، مابعدالطبیعه، الهیات و... نگاشته است. از مهم ترین کتاب های محمد بن زکریا، الحاوی و المنصوری است.
2- به موجب معاهده ی ترکمانچای که پس از شکست ایران در دومین دوره ی جنگ با روسیه در زمان سلطنت فتحعلی شاه قاجار منعقد گردید، ولایات وسیع ایروان و نخجوان به روسیه واگذار شد. همچنین ایران سی میلیون روبل معادل پنج میلیون تومان به روسیه غرامت داد. حق کشتی رانی برای کشتی های روسی تایید شد و اتباع روسیه در ایران نیز امتیاز قضاوت کنسولی یا کاپیتولاسیون را به دست آوردند. دولت روسیه در برابر این همه امتیاز، تنها ولیعهدی عباس میرزا از شاهزادگان قاجار را به رسمیّت شناخت.
3- میرزا ابوالقاسم مجتهد اردوبادی در جمادی الثانی 1274 قمری در اردوباد آذربایجان به دنیا آمد. در هفده سالگی جهت تحصیل علوم دینی وارد حوزه ی علمیه ی تبریز گردید و پس از چندی عازم نجف شد. در نجف از میرزای بزرگ اجازه ی اجتهاد گرفت. پس از وفات آقایان فاضل شرابیانی و میرزا حسن مامقانی به موطن خود برگشت و مرجعیت اهالی

آذربایجان و قفقاز را عهده دار گردید. از مجتهد اردوبادی، شصت عنوان کتاب و رساله درفقه و اصول به جای مانده است.

_ درگذشت خطیب دانشمند «شیخ غلامرضا واعظ طبسی» (1355 ق)

_ درگذشت مبلغ و مفسر قرآن «حاج آقا حسین اثنی عشری» (1384 ق) (1)

6 شعبان

6 شعبان

_ شهادت علامه «ابراهیم خویی» عالم مسلمان ایرانی (1325 ق)(2)

_ درگذشت میرزا «لطفعلی نصیری» عالم، ادیب و شاعر صاحب نام معاصر (1350 ق)(3)

1- حاج آقا حسین اثنی عشری، مفسر عالی قدر قرآن در سال 1318 ق در شهر ری ولادت یافت و پس از فراگیری مقدمات و ادبیات در تهران، در سال 1349 ق به قم سفر کرد. پس از آموختن سطوح، در درس خارج آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری شرکت جست و سپس از درس آیت اللّه سیدمحمد حجّت و آیت اللّه سیدمحمدتقی خوانساری استفاده نمود. در سال 1362 به شهر ری بازگشت و در آستانه ی مقدس حضرت عبدالعظیم به اقامه ی جماعت و تبلیغ و تفسیر قرآن پرداخت. حاج آقا اثنی عشری در امر به معروف، فوق العاده جدّی بود. سرانجام این عالم عامل درسال 1384 در 66 سالگی بر روی منبر دچار سکته ی قلبی گردید و بدرود حیات گفت. مهم ترین تفسیر وی، تفسیر اثنی عشری نام دارد و علاوه بر آن دارای تألیفات دیگری نیز می باشد.
2- علامه ابراهیم خویی در سال 1247 ق در خوی متولد شد و پس از فراگیری مقدمات علوم، راهی نجف اشرف گردید. وی در محضر استادانی هم چون شیخ مرتضی انصاری و شیخ حسین کوه کمره ای کسب فیض کرد و به اجتهاد دست یافت. پس از آن به ایران بازگشت و در زادگاه خود به ارشاد مردم، تدریس علوم و معارف اسلامی و تألیف کتاب پرداخت. علامه خویی در فقه، اصول فقه، حدیث، کلام، فلسفه، عرفان و رجال استادی برجسته بود. مورخان او را به داشتن فضل بسیار و گشاده دستی می ستایند. الدُّرَّةُ النجفیه، اثری منظوم در شرح نهج البلاغه مشتمل بر چهار هزار بیت و نیز کتاب شرح چهل حدیث از اوست. این عالم بزرگ در راه

ایجاد حکومت مشروطه و ظلم ستیزی و آزادی خواهی تلاش بسیار کرد و سرانجام در 78 سالگی به دست عوامل محمدعلی شاه قاجار، در منزل خود به شهادت رسید.

3- میرزا لطفعلی بن محمدکاظم تبریزی نصیری ملقب به صَدرُالافاضل، عالم و فاضل از مشاهیر صاحب کمال قرن چهاردهم هجری، در رمضان 1268ق در شیراز به دنیا آمد. در کودکی همراه پدر به تهران رفت. در ابتدا به اصول خط و ادبیات روی آورد و سپس به فراگیری اصول و فقه و حدیث و تفسیر و نیز منطق و ریاضیات و الهیات پرداخت. از صدر الافاضل تالیفات متعددی به جای مانده است از قبیل: اساطیر، دستور البلاغه، کَلِم و حِکَم و قصاید گوناگون. وی در شعر به «فانی» تخلص می کرد. وفات میرزا لطفعلی در سال 1350 ق در 82 سالگی واقع شد و در جوار مزار شیخ صدوق ابن بابویه در ری مدفون گردید.

7 شعبان 8 شعبان

7 شعبان 8 شعبان

_ تولد «ابن رومیه» محدّث و گیاه شناس مسلمان (561 ق)(1)

_ پیروزی سپاهیان ایران در جنگ با نیروهای روسیه در قلعه ی ایروان (1223 ق)

9 شعبان

9 شعبان

_ درگذشت فقیه عالی قدر «قاضی ابوالقاسم ابن برّاج» (481 ق)(2)

1- ابوالعباس احمدبن محمد اِشبیلی معروف به ابن رومیّه محدث، گیاه شناس و داروشناس مسلمان در شهر اشبیلیه، پایتخت مسلمانان در اندلس به دنیا آمد. پس از تحصیلات مقدماتی، از دانشمندان و محدثان بزرگ عصر خود، حدیث فراگرفت و همزمان با تحصیل علوم دینی، به پژوهش در علم گیاه شناسی نیز همّت گماشت. ابن رومیّه علاوه بر مطالعه و شناخت ویژگی های گیاهان و انجام سفرهای تحقیقاتی در این زمینه، کتاب هایی نیز تألیف کرد که مقاله فی ترکیبِ الادویه و تفسیر اسماءِ الادویهِ المفرده از آن جمله اند. وفات ابن رومیّه در سال 637 ق در 76 سالگی واقع شد.

2- شیخ سعدالدین ابوالقاسم، عبدالعزیز بن نحریر بن عبدالعزیز بن برّاج طرابلسی معروف به قاضی در حدود سال 400 ق در مصر به دنیا آمد. تحصیلات خود را در زادگاه و سپس در بغداد ادامه داد تا این که یکی از فقهای نامدار و معتبر شیعه در عصر خویش شد. ابن بَرّاج از علم وسیع و اطلاعات شایسته در زمینه ی فقه و علوم اسلامی برخوردار بوده و تالیفات فراوانی در این باره دارد. او از شاگردان خاص سید مرتضی و شیخ طوسی بود و مورد توجه آنان قرارگرفت. شیخ ابوالقاسم بن بَرّاج بعدها نماینده ی شیخ طوسی در شام گردید و یکی از مردان فقه و فقاهتِ معروف آن دیار شد. ابن برّاج در حدود سی سال در طرابلس منصب قضاوت داشته و به «قاضی» مشهور گشت. ابن برّاج از دانشمندان

پرآوازه و معتبر شیعی است که آرای او پیوسته مورد توجه ی فقیهان بزرگ بوده و غالبا به نظریات او، اشاره و استناد شده است. بسیاری از فقیهان و محدّثانِ سده های بعد، در اجازه هایی که به برخی از شاگردان خود داده اند، به شخصیت و آثار او اشاره کرده اند. قاضی، از نویسندگانی است که نوشته هایی در فقه و کلام از خود به یادگار گذاشته است. نوشته های به جای مانده از او، شامل مجموعه ای از فتواهای فقهی است که در آن جا، استدلال های فقهی و نقد نظرهای دیگر فقیهان، بسیار کم به چشم می خورد. جواهر الفقه، عِمادُ المُحتاج فی مناسک الحاجّ و... از تالیفات اوست. سرانجام این عالم ربانی در حدود هشتادسالگی در طرابلس در لبنان بدرود حیات گفت.

_ درگذشت «ابن انباری» فقیه و لغت شناس مسلمان (577 ق)(1)

10 شعبان

10 شعبان

_ درگذشت «عبدالباقی» شاعر مشهور قرن پنجم (422 ق)(2)

_ رحلت «ابوالفوارس» عالم بزرگ مسلمان (754 ق)(3)

11 شعبان

11 شعبان

_ ولادت «حضرت علی اکبر»(ع) فرزند ارشد امام حسین(ع) (33 ق)

1- ابوالبرکات، کمال الدین عبدالرحمن ابن محمد، مشهور به ابن انباری، تحصیلات خود را در مدرسه ی نظامیه ی بغداد به پایان رساند و به علّت کسب مدارج عالی در علوم فقهی و ادبی، در همان مدرسه به تدریس مشغول شد. ابن انباری پس از طی مراتب علمی، به استادی دست یافت و شیخ زمانه گردید. آنگاه آثارش شهرت یافت و طلاب علم از هرسو به محضرش شتافتند. ابوالبرکات در مقام استادی، نَفَسی گرم و مبارک داشت، چنان که هر کس نزد وی شاگردی کرد، از مشاهیر شد. ابن انباری مردی دیندار و پارسا و زاهدی مخلص و بی پیرایه بود. او از هیاهوی نظامیه روی برتافت و در گوشه ی عُزلَت نشست. بیشتر اوقات ابن انباری صرف تألیف در علم نحو شده است. وی می کوشید قواعد و اصول فقهی و نحوی را به هم پیوند دهد. از همین رو، شیوه ی او در برداشت های نحوی، بیشتر به شیوه ی فقیهان شبیه است. از ابن انباری کتب و رساله های بسیار بر جای مانده است که کتاب اسرارُ العربیَّه شهرتی بیشتر دارد.

2- ابوعبداللّه عبدُالباقی در شهر بغداد زندگی می کرد. او علاوه بر کسب فیض از محضر ادیبان بزرگ، در درس عالمان برجسته ی این شهر نیز شرکت می کرد و به کسبِ علوم گوناگون به ویژه علم حدیث می پرداخت. عبدالباقی در سرودن شعر، طبعی روان داشت و از او اشعار بسیاری بر جای مانده است.

3- مجدالدین ابوالفوارس در عراق به دنیا آمد و پس از گذراندن تحصیلات مقدماتی نزد عالمان برجسته ی زمان، به تکمیل دانش خود همت گماشت تا این که خود، استادی زبردست شد. ابوالفوارس در فقه، اصول فقه، حدیث، کلام، تفسیر قرآن و ادبیات عرب از دانش و مهارتی بسیار بهره مند بود. از این دانشمند بزرگ مسلمان آثار ارزشمندی بر جای مانده که کنزالفواید از آن جمله است.

_ درگذشت «سنایی غزنوی»، عارف و شاعر بزرگ مسلمان (545 ق)(1)

_ تصرف شهر قندهار توسط سپاهیان شاه عباس صفوی (1032 ق)

_ رحلت فقیه گرانقدر شیعه، علامه «ملامحمد تقی مجلسی» در اصفهان (1070 ق)(2)

_ وفات حکیم «ملااسماعیل خواجویی» عالم و فقیه بزرگ شیعه (1173 ق)(3)

1- ابوالمجد مجدود بن آدم سنایی غزنوی، موصوف به حکیم، از بزرگان، حکما و شعرای ایران، در اواسط قرن پنجم هجری در طوس به دنیا آمد. او آن هنگام که به شاعری روی آورد، مداح و شاعر سلطان ابراهیم غزنوی بود و پس از حادثه ای از این کار توبه کرد و به عرفان روی آوَرد. اشعار سنایی براخلاق، مواعظ، حقایق توحید، عرفان، حکمت و نکات لطیف بسیاری تکیه دارد و آدمی را به تزکیه ی درونی و توجه به شناخت خود و بازگشت به اللّه سوق می دهد. سنایی، کلام خود را به اشاراتِ مختلف از احادیث و آیات و قصص و تمثیلات و استدلالات عقلی و نتیجه گیری از آنها برای اثباتِ مقاصد خود و نیز اصطلاحاتِ فراوانی علمی آراسته است و به همین سبب، بسیاری از ابیات او، دشوار و محتاجِ شرح و تفسیر شده اند. آثارِ فراوانی از سنایی به جا مانده است که: حدیقةُ الحقیقه و شریعةُ الطَّریقه، زادُالسالِکین، سیرُالعباد الی المعاد و کارنامه ی بلخ از آن جمله اند. وفات وی را سال 555 ق نیز گفته اند.

2- علامه محمد تقی مجلسی در سال 1003 ق در اصفهان به دنیا آمد. مقدمات علوم را نزد پدرش مولاعلی مجلسی فراگرفت و سپس به حلقه ی درس علامه عبداللّه شوشتری راه یافت. وی سال ها از محضر این عالم بزرگ، فقه، حدیث،اصول فقه، کلام و تفسیر را آموخت. علاوه بر آن از درس عالم کم نظیری همچون «شیخ بهایی» بهره برد و روح تشنه ی خودرا از دریای علم استاد، سیراب ساخت. علامه مجلسی همچنین از محضر اساتید دیگر زمان از جمله میر فندرسکی، قاضی ابوالسُّرور و امیر اسحاق استرآبادی نیز استفاده کرد. ایشان پس از سفری به نجف، به حیطه ی شرح احادیث روی آورد و به تالیف و تدریس پرداخت. علامه محمدباقر مجلسی صاحب بحارالانوار فرزندش، محقق خوانساری، سیدنعمت اللّه

جزایری، ملامحمدصالح مازندرانی و ملامحمدصادق کرباسی از جمله شاگردان و رَوضهُ المتقین، اربعین و شرح زیارت های مختلف از تالیفات اوست. علامه مجلسی در 67 سالگی در اصفهان وفات یافت و در کنار مسجد جامع این شهر به خاک سپرده شد.

3- ملااسماعیل بن محمدحسین مازندرانی الاصل در منطقه ی خواجویی از محلات اصفهان ساکن بود. وی عالمی جامع، حکیم و از بزرگان فقها و متکلمین شیعه ی عهد افشاریه به شمار می رفت و به دلیل قناعت و عدم توجه به دنیا، مورد توجه نادرشاه قرار گرفت. احیای حوزه ی علمیه ی اصفهان پس از جنگ های محمود و اشرف افغان از کارهای او و تحریر کتب بشارهُ الشیعه و الجبر و التفویض از تألیفات ایشان است. این عالم بزرگوار در تخت فولاد اصفهان مدفون است.

_ رحلت آیت اللّه «شیخ موسی شراره» فقیه نامدار مسلمان (1304 ق) (1)

_ درگذشت عالم زاهد و مجاهد «آقا نجفی اصفهانی» (1331 ق)(2)

_ اعدام دکتر «ابراهیم حشمت الاطباء» همرزم «میرزا کوچک خان» در رشت (1337 ق)

12 شعبان

12 شعبان

_ آغاز قیام مردمی سربداران خراسان علیه نیروهای خونخوار مغول (738 ق)(3)

1- آیت اللّه شیخ موسی شراره در سال 1266 قمری در بنت جَبیل واقع در جنوب لبنان به دنیا آمد. در 5 سالگی، شروع به حفظ قرآن و در 10 سالگی، شروع به تحصیلات علوم مقدمات نمود و در مدت 10 سال، استاد متبحری در فقه و اصول گردید. وی در سن 22 سالگی عازم نجف اشرف شد و در کنارعلوم اسلامی به تحصیل علوم مختلف از جمله فلسفه، عرفان، ادبیات عرب، اصول، فقه، حکمت قدیم، علم کلام، ریاضیات و طب پرداخت و پس از بازگشت به لبنان، خدمات در خورتحسینی به منطقه نمود. او سرآمد روزگار خود بود و از او به عنوان علامه مجلسی زمان خویش یاد شده است.

2- آیت اللّه شیخ محمدتقی اصفهانی معروف به آقانجفی اصفهانی در 22 ربیع الثانی 1262 ق در اصفهان به دنیا آمد و در آنجا به تحصیل پرداخت تا به مقام اجتهاد رسید. او را به عنوان جامع علوم معقول و منقول شناخته و به قوَّت حافظه، حضور ذهن، سخاوت و شجاعت ستوده اند. آقانجفی اصفهانی صاحب نفوذ و قدرت معنوی فراوانی بود و از آغازگران مبارزه در جنبش تنباکو به شمار می رود. این فقیه وارسته در دوران مرجعیت خود، در کمک به مردم و رفع ستم از ایشان اهتمام می ورزید و در جهت تامین وسایل آسایش آنان کوشش می کرد. بیش از یکصد اثر از آیت اللّه شیخ محمدتقی رازی باقی است که الاجتهاد و التقلید، اسرارُ الآیات، اسرارُ الاحکام و اسرارُالشَّریعه از آن جمله اند.

3- پس از یکصد و بیست سال استیلای قوم تاتار و مغول بر ایران و بسیاری از مناطق آسیا، قیامی مردمی در باشتین و سبزوارِ خراسان علیه ظلم و تعدّی حاکمان مغول و عاملان مزدور آنان به وقوع پیوست. این نهضت که به قیام «سربداران» شهرت یافته است، از لحاظ وسعت، بزرگ ترین، از نظر تاریخی مهم ترین جنبش آزادی بخش خاورمیانه در قرن هشتم هجری بود. تلاش پیگیر رهبران آزاده و متدیّن این قیام، منجر به تشکیل حکومت مستقل ملی و شیعه مذهب ایرانی در خراسان شد. مهم ترین ویژگی های این حکومت عبارت بود از: تنفّر و انزجار از عنصر مغولی و تثبیت ایدئولوژی تشیّع امامی. نخستین حاکم سلسله ی سربداران، «عبدالرزاق باشتینی» بود که به مدت دو سال و چهار ماه حکومت کرد. پس از وی، «برادرش وجیه الدین امیر مسعود» به حکومت رسید. امیر مسعود با این که در مردم داری و مبارزه با حاکمان مغول و تثبیت حکومت سربداران، دارای موفقیت های بالایی بود، لیکن به خاطر اختلاف با شیخ حسن جوری رهبر روحانی نهضت سربداران و توطئه در قتل او، پایگاه مردمی خویش را از دست داد و حکومتش به تدریج رو به ضعف نهاد. به همین جهت سپاهش در نبرد با امرای مازندران متحمل شکست گردید و خود وی کشته شد. پس از مرگ امیر مسعود، 10 تن دیگر از این سلسله به حکومت رسیدند که معروف ترین آن ها عبارتند از: شمس الدین علی، خواجه یحیی کرابی و خواجه علی مؤیّد. فقیه نامور شیعه شهید اول، معاصر با خواجه علی مؤیّد بود که در پی دعوت خواجه از وی، کتاب شریف «اَللُّمْعَةُ الدَّمِشقیّه» را در فقه امامی تدوین و به همراه نماینده ای به سوی خواجه علی مؤیّد در سبزوار فرستاد. سرانجام در پی هجوم «امیر ولی» به سبزوار و محاصره ی چهار ماهه ی این شهر در سال 783 قمری، خواجه علی مؤیّد، دست نیاز به سوی «تیمور لنگ گورکانی» دراز کرد، و از او یاری خواست. با تسلیم شدن خواجه علی مؤیّد به تیمور لنگ، پرونده ی حکومت سربداران نیز برای همیشه بسته شد و منطقه ی خراسان پس از 46 سال رهایی از یوغ استعمارِ مغولان، مجددا مقهور و مغلوب آنان گردید.

_ درگذشت «سید الاطبّاء» طبیب و فقیه (1316 ق)(1)

_ درگذشت آیت اللّه «شیخ حسین حلّی» (1375 ق)(2)

1- سیدعلی شرف الدین بن حاج سیدمحمد منجم، تاجر تبریزی حسینی مرعشی، معروف به سیدالعلماء و سیدالاطباء، از علمای بزرگ آذربایجان و از شاگردان صاحب جواهر و صاحب ضوابط و شیخ مرتضی انصاری است. وی بعد از اجتهاد به تبریز آمد، سپس به تحصیل طب پرداخت. مدت پانزده سال در اصفهان و شهرهای دیگر دروس طب خواند و مدتی در سبزوار، در درس ملاهادی سبزواری حضور پیدا کرد. سیّد الاطباء در زمینه اختراعات نیز استعداد داشت. کتب تاریخ تبریز و کلیات قانون ابوعلی سینا از تألیفات اوست.

2- آیت اللّه شیخ حسین حلّی فرزند شیخ علی در سال 1300 قمری در نجف اشرف دیده به جهان گشود و مقدمات و سطوح عالی را در محضر اساتید این حوزه فرا گرفت. وی برای تکمیل مراتب علمی، سالیان دراز از محضر آیات عظام، محقق نایینی، آقاضیاء عراقی و سیدابوالحسن اصفهانی استفاده برد. شیخ حسین حِلّی در عین پارسایی و فروتنی، خدمات ارزنده ای به جامعه ی علمی شیعه نمود و فضلا و اساتید عالیقدری تربیت نمود.

13 شعبان

13 شعبان

_ درگذشت «ابوالحسن فروغی» دانشمند ایرانی (1379 ق)(1)

14 شعبان

14 شعبان

_ درگذشت «موسی بن یونس» فقیه و ریاضی دان مسلمان (639 ق)(2)

_ تصر «مسکو» پایتخت روسیه توسط قوای «امیرتیمور گورکانی» (798 ق)

_ درگذشت «ابن مرزوق حفید» فقیه و ادیب مسلمان (842 ق)(3)

1- ابوالحسن فروغی فرزند محمدحسین اصفهانی معروف به ذکاءُ الملک اول در سال 1301 قمری در تهران به دنیا آمد. تحصیلات خود را در زادگاهش تهران در علوم جدید و معارف اسلامی به پایان رسانید و به تدریس تاریخ و جغرافیا روی آورد. فروغی مدتی ریاست مدرسه ی علوم سیاسی را برعهده گرفت و مجله ی تربیت را نیز منتشر ساخت. او سفرهای متعددی به اروپا کرد و در کنگره های علمی و ادبی شرکت نمود. این شخصیت علمی، مدتی نمایندگی ایران را در سوئیس و در جامعه ی ملل به عهده داشت و فعالیت سیاسی می کرد. ابوالحسن فروغی در سال 1316 ش، به استادی دانشگاه تهران در دانشکده ی معقول و منقول رسید و به عضویت فرهنگستانِ ایران درآمد. وی دارای مؤلفاتی ارزنده است که تاریخ ادبیات ایران، اوراق مَشوَّش، سرمایه ی سعادت و کتابی با نام تمدن و ترکیب به زبان فرانسه از آن جمله اند. ابوالحسن فروغی در سال 1338 ش در 79 سالگی بدرود حیات گفت.

2- ابوالفتح کمال الدین موسی بن یونس معروف به ابن منعه، فقیهِ شافعی، طبیب، منجم و ریاضی دان مسلمان در سال 551 ق در موصِل عراق به دنیا آمد. پس از فراگیری علوم مقدماتی در زادگاه خود، راهی بغداد گردید و در مدرسه ی نظامیه ی آن شهر به تکمیل تحصیلات خود

پرداخت. ابن یونس در عصری که دوره ی شکوفایی علمی در تمدن اسلامی به شمار می رفت، در علوم و فنون گوناگون، صاحبِ دانش و مهارت بود به طوری که حَنَفیان نزد او فقه حنفی می آموختند و یهودیان و مسیحیان در تفسیر تورات و انجیل به او رجوع می کردند. این دانشمند مسلمان پس از اتمام تحصیلات خود، در قاهره به تدریس پرداخت و آثار فراوانی را تألیف نمود. اسرار السلطانیه، عیون المنطق و مفردات الفاظ القانون از آن جمله اند.

3- ابوعبداللّه محمد بن احمد بن محمد، معروف به ابن مرزوق حفید، در ربیع الاول سال 766 ق در مغرب به دنیا آمد. او در روزگار جوانی در طی سفرهایی که به مکه، قسطنطنیه، اسکندریه، قاهره و... داشت، نزد مشایخ و بزرگان علم و ادب آن سرزمین ها نظیر سراج الدین بَلقینی، زین الدین عراقی، ابن خلدون، ابوحیّان نحوی و ابن هِشام انصاری دانش آموخت. برخی دیگر از خاندان ابن مرزوق نیز از بزرگان فقه و ادب و سیاست بوده اند. ابن مرزوق حفید در زمینه ی فرهنگ اسلامی عصر خویش، تأثیری بسزا برجای نهاده است. آن چه در مورد حفید حائز اهمیت می نماید، وجود نام وی در بسیار از طُرُق اجازات، به ویژه اجازات حجاز و مغرب است. او صاحب تالیفات متعدد بوده که برخی از آن ها به صورت خطّی در کتابخانه های جهان نگهداری می شوند. رَوضه الاعلام در حدیث، المفتاتیحُ المَرزوقیَّه و نیز منظومه ای در حدیث از جمله آثار ابن مرزوق حفید است. این محدث و دانشمند مسلمان در سال 842 ق در 78 سالگی در مصر یا مغرب درگذشت.

ص:225

_ تولد «میرزا مرتضی خان فرهنگ» شاعر و نویسنده ی ایرانی (1301 ق) (1)

15 شعبان

15 شعبان

_ تغییر قبله از «مسجد الاقصی» در بیت المقدس به «مسجد الحرام» در مکه به روایتی (2 ق)(2)

_ روز زیارتی امام حسین(ع) به روایتی از امام رضا(ع)

_ ولادت با سعادت منجی عالم بشریت حضرت ولی عصر، امام زمان عج الله تعالی فرجه الشریف (255 ق)(3)

1- میرزا مرتضی خان متخلص به فرهنگ با تلاش و پشتکار بسیار به تحصیل دانش های متداول زمان خود پرداخت. میرزا مرتضی فرهنگ با آغاز نهضت مشروطیت به صف مبارزانِ مشروطه خواه پیوست و هم زمان با فعالیت های سیاسی بر ضد استبداد قاجاریه، به کار روزنامه نگاری نیز اشتغال ورزید. او روزنامه هایی را با نام های فرهنگ، خاورستان و پایتخت منتشر کرد. میرزا مرتضی خان فرهنگ مدتی را در شهرهای استامبول، ویَن و پاریس گذرانید و در این مدت، ضمن تکمیل تحصیلات علمی خود، به نشر علوم و معارف اسلامی نیز همت گماشت. فرهنگ در سرودن شعر، دارای طبعی روان و در نویسندگی نیز چیره دست بود. اشعار او بیشتر در روزنامه های ایران، فرانسه و ترکیه به چاپ رسیده است.

2- تغییر قبله از بیت المقدس به مسجدالحرام در رکوع رکعت دوم نماز ظهر روز سه شنبه نیمه ی شعبان روی داد. این واقعه سیزده روز پس از واجب شدن روزه ی ماه رمضان بود. ابن هشام مؤلف سیره النبی معتقد است که تغییر قبله در نیمه ی ماه رجب، هفده ماه پس از ورود پیامبر به مدینه اتفاق افتاده است.

3- معصوم چهاردهم، حجت دوازدهم، ولی اللّه المنتظر، بقیه اللّه الاعظم، حضرت امام زمان، مهدی موعودعج در نیمه ی شعبان سال 255 هجری قمری در سامرا به دنیا آمد. پدرش امام حسن عسگری(ع) و مادر آن

حضرت،نرجس خاتون می باشد. آن امام، هم نام و هم کنیه ی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و دارای القاب قائم، منتظر، حجت، مهدی، خلف صالح، صاحب الزمان، بقیه اللّه و... می باشد. رهبری پیشوایان الهی به منظور هدایت مردم به سر منزل کمالِ مطلوب است و این امر در صورتی میسَّر است که آنها آمادگی بهره برداری از این هدایت الهی را داشته باشند. اگرچنین زمینه ی مساعدی در مردم وجود نداشته باشد، حضور پیشوایان آسمانی در بین مردم ثمری نخواهد داشت. فشارها و تضییقاتی که از جانب خلفای جور بنی عباس، به ویژه از زمان امام جواد(ع) به بعد، بر امامان معصوم وارد شد و محدودیت های فوق العاده ای که از طرف دستگاه حاکم برقرار گردید، فعالیت های امامان را به حداقل رسانید. وجود این وضعیت خاص در زمان امامت حضرت مهدی عج الله تعالی فرجه الشریف و همچنین احتمال به شهادت رساندن آن حضرت در آن شرایط حساس، نشان داد که زمینه ی مساعدی جهت بهره مندی از هدایت ها و راهبری های امامان در جامعه وجود ندارد. از اینرو حکمت الهی اقتضا کرد که حضرت مهدی عج الله تعالی فرجه الشریف به اذن خداوند متعال غیبت اختیار کند تا موقعی که آمادگی لازم در جامعه به وجود آید. او روزی خواهد آمد و زمین را که از ظلم و جور پر شده است، از عدل و داد پُر خواهد کرد.

_ درگذشت «علی بن محمد سَمَری» نایب خاص امام زمان و پایان غیبت صُغری (329ق)(1)

_ انقراض سلسله ی آل بویه توسط «طغرل سلجوقی» مؤسس سلسله ی سلجوقی (447 ق)(2)

_ درگذشت فقیه جلیل آیت اللّه «شیخ عبداللّه مامقانی» عالم بزرگ شیعه (1351 ق)(3)

1- ابوالحسن علی بن محمد سَمَری چهارمین و آخرین سفیر و نایب خاص حضرت صاحب الزمانعج است که به امر آن حضرت در سال 326 ق به سفارت آن امام برگزیده شد. سَمَری به مدت سه سال نیابت خاص امام عصر را برعهده داشت و چند روز قبل از وفات، نامه ای از جانب امام به او رسید که وی را آخرین نایب حضرت معرفی نمود. با وفات او، باب وکالت و سفارت و نیابت خاصه مسدود شد و با به انتها رسیدن غیبت صغری، غیبت کبری آغاز گردید.
2- بغداد از سالیان قبل توسط اُمرای آل بویه اداره می شد تا این که طغرل سلجوقی، نیشابور، گرگان و طبرستان و... را فتح کرد. طغرل، در سال 447 ق بغداد را از مَلِک رحیم دیلمی، آخرین حاکم آل بویه گرفت و این سلسله را برانداخت و خاندان سلجوقی را بنیان نهاد.
3- حاج شیخ عبداللّه بن محمد حسن مامقانی از بزرگان علمای شیعه در قرن چهاردهم هجری، فقیه اصولی، رجالی، محدث، ادیب و مرجع تقلید زمان خود بوده است. وی در سال 1290 ق در نجف به دنیا آمد و در پنج سالگی به آموختن قرآن و سپس مقدمات متداول شروع کرد. آیت اللّه مامقانی از 18 سالگی در حوزه ی درس اصول و سال بعد در درس فقه پدر بزرگوار خود شرکت کرد و از همان سال به تألیف نیز روی آورد. وی دارای تألیفات بسیاری می باشد که بیش از صد جلد را تشکیل می دهد. مهم ترین اثر مامقانی تَنقیحُ المَقال فی اَحوال الرِّجال است. همچنین کتب مِقیاسُ الهِدایَه فی عِلم الدّرایه و نیز مُنتَهی المَقاصِد از اوست. آیت اللّه شیخ عبداللّه مامقانی در نیمه ی شعبان سال 1351 ق در 61 سالگی در نجف اشرف بدرود حیات گفت و در مقبره ی والد خود مدفون گشت.

_ آغاز به کار شبکه جهانی جام جم و سحر (1418 ق)

_ روز جهانی مستضعفان

16 شعبان

16 شعبان

_ درگذشت «ابن دَهّان» ادیب و شاعر مسلمان (612 ق)(1)

_ دستیگری و تبعید «سیدجمال الدین اسدآبادی» به دستور «ناصرالدین شاه» (1308 ق)(2)

1- ابوبکر، مبارک بن ابی طالب بن مبارک بن سعید ملقب به وجیه واسطی و مشهور به ابن دَهان، ادیب و شاعر نابینای مسلمان در جمادی الثانی 532 یا 534 ق در شهر واسط در عراق به دنیا آمد. او پس از مدتی به همراه پدر رهسپار بغداد شد و از محضر دانشمندان نام آوری همچون ابن خَشّاب و ابوالبرکات ابن الانباری استفاده برد و از عالمانی نظیر یحیی بن ثابت و احمد بن مبارک نیز حدیث شنید. او در همه ی علوم متداول زمان خود از جمله فقه، تفسیر قرآن، طب و نجوم از مهارتی بسیار برخوردار بود و اشعاری دلنشین می سرود و به زبان های فارسی، ترکی، رومی، هندی و ارمنی تسلط داشت. ابن دَهّان را در هوش، دانش، فروتنی و بردباری و چیره دستی در علوم متداول زمان ستوده اند. گفته اند که هیچ گاه خشمگین نشد و حتی آن گاه که به عمد می خواستند وی را به خشم آورند موفق نگردیدند. اگرچه از آثار ابن دهّان جز چند قصیده، اثری دیگر باقی نمانده است، اما برخی از مورخان معتقدند که او در علم نحو نیز دارای تألیفاتی است. ابن دَهّان سرانجام در هشتاد سالگی در بغداد درگذشت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

2- سیدجمال الدین اسدآبادی در شعبان سال 1254 ق در اسدآباد همدان به دنیا آمد. وی در ده سالگی همراه پدر به قزوین رفت و در مدت دو سال، در حوزه ی علمیه ی آن شهر،به فراگیری علوم اسلامی پرداخت. سیدجمال الدین سپس عازم تهران شد و در درس آقا سیدمحمدصادق طباطبایی همدانی حاضر گردید و توسط ایشان ملبس به لباس روحانیت شد. او در سال 1266 ق راهی نجف اشرف گردید و در محضر شیخ

انصاری به کسب علوم تفسیری، حدیث، فقه، اصول، کلام، منطق، فلسفه، ریاضی، طب، هیئت و نجوم همت گماشت. سید در 1270 ق راهی هندوستان شد. وی در آنجا به سلطه ی استکباری انگلیس بر هند پی برد و به مقابله علیه آن پرداخت. او جهت شناسایی دنیای اسلام و راه های مقابله با استعمار، مسافرت های متعددی را به نقاط مختلف جهان انجام داد و فعالیت های گسترده ای را آغاز کرد. سیدجمال الدین اسدآبادی اتحاد دنیای اسلام با تمسک به قرآن و نیز بیرون راندن استعمار انگلستان ازسرزمین های اسلامی را می خواست و در این راه از هیچ تلاشی فروگذار نمی کرد. سید جمال الدین در سال 1308 ق از طرف ناصرالدین شاه به خارج از کشور تبعید شد. وی در 1310 وارد مرکز خلافت عثمانی در اسلامبول گردید، ولی بعدها سلطانِ عثمانی علیه او کارشکنی کرد و در سال 1314 وی را مسموم کرد و به شهادت رسانید. سیدجمال الدین در اسلامبول مدفون است.

17 شعبان

_ مرگ «تیمور گورکانی» سرسلسله ی تیموریان (807 ق)(1)

_ رحلت فقیع بزرگوار آیت اللّه «شیخ حسنعلی اصفهانی» معروف به «نخودکی» (1361ق)(2)

1- تیمور گورکانی در سال 736 ق در نزدیک سمرقند به دنیا آمد. در ابتدا، به خدمت یکی از امرای ماوراءالنهر درآمد و درجات ترقی را پیمود. او پس از چندین بار لشکرکشی به خوارزم، آن شهر را تصرف کرد و به تعدی به سرزمین های مجاور پرداخت. تیمور در دوران حکومت چهل ساله ی خود بارها به شهرها و مناطق گوناگون حمله برد و صدها هزار نفر را از دم تیغ گذراند. یورش های سه،پنج و هفت ساله ی او باعث ویرانی قسمت عمده ی شهرهای آن دوران گردید. وی در آخرین مرحله قصد تصرف چین را در سر می پروراند که اجل، مهلت کشتار دوباره به او نداد و جانش را گرفت. کشور او از دیوار چین تا دریای مدیترانه امتداد داشت ولی جانشینان تیمور این اراضی را بین خود تقسیم کردند و امپراطوری او، متلاشی شد.
2- آیت اللّه شیخ حسنعلی اصفهانی معروف به نخودکی فرزند ملاعلی اکبر در نیمه ی ذی قعده سال 1279 قمری در اصفهان دیده به جهان گشود و از کودکی تلاش و جدّیت وافر در تزکیه نفس، تهجّد و عبادت داشت. وی با مراقبت حاج محمدصادق فولادی تحصیلات مقدماتی را در اصفهان فرا گرفت. آن گاه ازمحضر آخوند ملامحمد کاشی، جهانگیرخان و حاج سید سینا بهره ها گرفت. سپس به نجف اشرف عزیمت نمود و از محضر بزرگانی چون سیدمحمد فشارکی، سید مرتضی کشمیری و ملااسماعیل قره باغی تلمذ نمود. آیت اللّه نخودکی اصفهانی پس از مراجعت از نجف اشرف در مشهد مقدس اقامت گزید و از محضر فرزانگان این دیار نیز بهره مند گشت. او علاوه برتدریس و تحقیق و عبادت بسیار، به مستمندان و نیازمندان توجه ویژه ای داشت. آیت اللّه نخودکی سرانجام در 17 شعبان 1361 قمری وفات یافت و در جنب ایوان عباسی مقابل صحن ایوان طلا در حرم حضرت رضا(ع) مدفون گردید.

_ درگذشت عالم و فقیه جلیل و مرجع بزرگ آیت اللّه «ملاعلی آخوند همدانی» (1398ق)(1)

18 شعبان

18 شعبان

_ رحلت «ابوالقاسم حسین بن روح نوبختی» سومین نایب خاصِّ امام زمان عج الله تعالی فرجه الشریف (326 ق)(2)

_ درگذشت «ابن دُرید» ادیب و لغت شناس عرب (321 ق)(3)

1- آخوند ملاعلی همدانی، در سال 1313 ق در یکی از روستاهای همدان به دنیا آمد. مقداری از دروس خود را در همدان خواند و سپس چند سالی در تهران ادامه ی تحصیل داد. وی در سال 1340 ق به قم رفت و از درس میرزا جواد ملکی تبریزی و آیت اللّه حائری استفاده برد. آخوند ملاعلی همدانی در سال 1350 ق حسب امر آیت اللّه حائری یزدی در همدان مقیم شد و حوزه ی علمیه ی همدان را تاسیس کرد. از وی تالیفات متعددی به جا مانده است. این عالم ربانی سرانجام در 85 سالگی در همدان دار فانی را وداع گفت و در همان شهر به خاک سپرده شد.
2- سومین سفیر و نایب و وکیل امام زمان، عالم جلیل القدر و شیخ بزرگوار حسین بن روح نوبختی است. وی پس از محمد بن عثمان، نایب دوم حضرت ولی عصرعج به نیابت حضرت حجت دست یافت و در مدت 21 سال، واسطه ای بین مردم با ذات مقدس امام زمان بود. وفات این دانشمند امامی در سال 326 ق روی داد و در بازار عطّاران بغداد به خاک سپرده شد.
3- ابوبکر محمد بن حسن اَزْدی معروف به ابن دُرَید در سال 223 ق در بصره به دنیا آمد و نزد استادانی چون ابوحاتم سِجستانی، لغت و ادبیات عرب را آموخت. او بعدها به عمان رفت و دوازده سال بعد، به فارس آمد و مدتی وزارت و صاحب دیوانی امارت بنی میکال در فارس را برعهده گرفت. ابن دُرَید فردی هوشمند، خوش خو، بخشنده و دارای حافظه ای نیرومند بود. بیشتر عمر ابن دُرَید در مطالعه، تدریس و تالیف گذشت و شاگردان عالی مقامی چون ابوالفرج اصفهانی، مرزبانی و سیرافی از

محضر او استفاده کردند. بیشتر شهرت ابن دُرَید به سبب نقشی است که در تاریخ لغت نویسیِ عرب به عهده داشته است. هم چنین او در علم لغت و شعرشناسی و نقد شعر، استاد مسلّم زبان بود و در شاعری و نازک خیالی و نوآوری، از همگِنان، گوی سبقت ربود. ابن دُرَید را اَعلَمِ شُعرا و اَشعَر شاعرترین عُلما لقب داده اند. ابن دُرَید پس از عمری طولانی در 98 سالگی درگذشت و در مقابر عبّاسیه در بغداد مدفون شد. الجَمهَره، الانوار و تقویمُ اللّسان از آثار اوست.

ص:230

_ رحلت عالم جلیل «ملامهدی نراقی» (1209 ق)(1)

_ افتتاح اولین دوره ی مجلس شورای ملی (1324 ق)(2)

_ رحلت آیت اللّه «سید علی اکبر خویی» (1371 ق)

19 شعبان

19 شعبان

_ وقوع غزوه ی «بنی مُصْطَلَقْ» به فرماندهی پیامبر بزرگ اسلام صلی اللّه علیه و آله (6 ق)(3)

1- ملامحمد مهدی نراقی در سال 1128 ق در نراقِ کاشان به دنیا آمد. شوق تحصیل معارف دینی، او را به کاشان سوق داد و پس از مدتی راهی اصفهان شد. او در اصفهان در محضر درس حکیم پارسا، مولی اسماعیل خواجویی استفاده ی فراوان برد و توقف سی ساله ی ملای نراق در اصفهان، از او دانشمندی توانا و استادی بزرگ ساخت. پس از مراجعت به کاشان، پرچم هدایت را به دوش گرفت و در حوزه ی علمیه ی کاشان، کرسی درس و بحث برپا نمود. علاقه به ادامه ی راه، وی را به کربلا کشاند و از استادان آن دیار بهره برد و از آنان اجازه نامه های متعدد گرفت. از این عالم توانمند تالیفات گران بهایی در رشته های گوناگون به یادگارمانده است که هر کدام از اهمیت ویژه ای برخوردارند. لوامِعُ الاحکام، مُعتمَدُ الشّیعه و... در فقه؛ تجریدُ الاصول، جامِعهُ الاصول و... در اصول؛ لَمَعاتُ العَرشیَّه، انیسُ الحُکماء و... در فلسفه و حکمت، جامِعُ السَّعادات و جامعُ المَواعِظ در اخلاق و بسیاری کتب دیگر از ایشان به یادگار مانده است. این عالم خدمتگزار پس از سال ها فداکاری و خدمت در روز شنبه 18 شعبان سال 1209 ق در هشتاد و یک سالگی در کاشان چشم از جهان فرو بست و پس از مراسمی با شکوه به نجف اشرف منتقل گردید و در حرم علوی مدفون گشت.

2- اولین دوره ی مجلس شورای ملی، حاصل فداکاری ها و مبارزات طولانی ملت مسلمان ایران در نهضت مشروطه بود. انتخابات اولین دوره ی مجلس به صورت صنفی برگزار شد و بازرگانان، کشاورزان و پیشه وران، جداگانه به نامزدهای خود رأی می دادند. از اعضای برجسته ی این

مجلس، آیات عظام سیدمحمد طباطبایی و سید عبداللّه بهبهانی دو نفر از رهبران دینی و سیاسی مردم ایران بودند. مدتی پس از افتتاح مجلس شورای ملی، قانون اساسی ایران نیز تدوین شد و به امضای پادشاه وقت ایران «مظفر الدین شاه قاجار» رسید. مورخان، این مجلس را از فعال ترین مجالس دوره ی مشروطیت ایران توصیف کرده اند.

3- بنی مُصْطَلَقْ تیره ای از قبیله ی خُزاعه می باشند که با قریش هم جوار بودند. آنان قصد داشتند با تهیه ی سلاح و نیرو، مدینه را به محاصره درآورند. پیامبر اسلامص همچون مواقع دیگر، برای خاموش کردن نطفه ی فتنه، با یاران خود به سوی قبیله بنی مصطلق حرکت کرد و در کنار چاه «مریسیع» با آنان روبرو گردید و پس از نبردی، سپاه دشمن پس از دادن 10 کشته متفرق شدند.

ص:231

_ ورود «محمدشاه قاجار» به تهران (1250 ق)(1)

20 شعبان

20 شعبان

_ درگذشت «ابن ندیم بغدادی» مورّخ و کتاب شناس مسلمان (385 ق) (2)

_ تصرف سرزمین حلب توسط قوای سلجوقی (479 ق)

_ ولادت آیت اللّه شیخ «محمدرضا نجفی اصفهانی» معروف به «مسجد شاهی» (1287 ق)(3)

1- پس از مرگ فتحعلی شاه قاجار در جمادی الاخر 1250 ق، محمدمیرزا ولیعهد که فرمانروای آذربایجان بود در رجب همان سال در تبریز تاج گذاری کرد. سپس رهسپار تهران گردید. اما علی میرزا ظل السلطان، فرزند فتحعلی شاه، حاکم تهران، خود را پادشاه خواند و دروازه های تهران را بست. این پادشاهی تنها چهل روز به طول انجامید و با ورود محمدشاه به تهران، ظل السلطان خود را تسلیم کرد و مورد عفو شاه قاجار قرار گرفت.
2- از زندگانی ابوالفرج محمدبن اسحاق بغدادی معروف به ابن ندیم، اطلاعات چندانی در دست نیست. او همانند پدرش شغل وَرّاقی داشت و کارش نسخه نویسی از کتب و فروش آنها بود. آشنایی او با کتاب های گوناگون، انگیزه ای برای نوشتن کتاب «الفهرست» را در او ایجاد کرد. ابن ندیم در کتابش همه ی علوم رایجِ عصر خود را که موجب شکوفایی تمدن اسلامی گردیده معرفی کرده و سپس به شرح زندگانی دانشمندان مشهور در آن علوم پرداخته است. ابن ندیم در این کتاب همچنین اخبار کتاب و رسالاتی را که دانشمندان درباره ی این علوم نگاشته اند برشمرده و شرح حال کاملی درباره ی نویسندگان آنها، آورده است. این مجموعه شامل شرح حال همه ی عالمان، فقیهان، ادیبان و دیگر دانشمندان اسلامی از گذشته تا روزگار ابن ندیم می باشد. او همچنین از تحقیق درباره ی ادیان و مذاهب معروف زمان خود نیز غافل نبود و در این زمینه هم، مطالبی گردآوری کرده است.

3- شیخ محمدرضا نجفی مشهور به حاج آقا رضا مسجدشاهی و صاحب وِقایه، در شهر مقدس نجف به دنیا آمد. پس از رسیدن به مقام عالی علم و اجتهاد و تبحر در فنون شعر و ادب و کسب اجازه های روایی و اجتهاد به اصفهان مهاجرت کرد و به ترویج دین و تدریس و اقامه ی جماعت و ارشاد پرداخت و تدریس را حتی در دوره ی اختناق رضاخانی، دور از چشم ماموران، در خانه اش ادامه داد. در سال 1344 قمری بنا به دعوت آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری جهت تقویت حوزه ی علمیه ی قم و تدریس در آن حوزه، به قم عزیمت کرد و شاگردان بزرگی تربیت نمود. از این عالم بزرگ 34 کتاب و رساله در فقه و اصول بر جای مانده است.

_ رحلت آخوند «ملامحمد کاشی» (1333 ق)(1)

_ وفات واعظ شهیر «سید محمد شیرازی» معروف به «سلطان الواعظین» (1391 ق)(2)

1- آخوند ملامحمد کاشی در سال 1249 قمری به دنیا آمد. از مهم ترین استادان وی می توان به دانشمندان نامداری همچون: علامه ی نامدار، حکیم آقامحمدرضا قمشه ای و میرزا حسین نوری اشاره نمود. ملامحمد کاشی همیشه قبل از درس دقایقی برای طلاب و شاگردانش، موعظه و نصیحت می کرد. از شاگردان این شخصیت عارف می توان به مرجع عالی مقام آیت اللّه العظمی حاج آقا حسین بروجردی، حاج آقا رحیم ارباب اصفهانی، آقا ضیاءالدین عراقی، سید حسن مدرس و میرزا حسین نایینی اشاره کرد. این بزرگوار در طول حیات با برکتش چنان به رابطه با خدایش مشغول بود که فانی در ذات مقدس معبود گردید و از تمامی لذائد دنیوی قطع علاقه کرد. ملامحمد کاشی تا پایان عمر، تمام توانش را در راه اُنس با پروردگارش مصروف داشت که از حالات معنوی و عرفانی این شخصیت برجسته، حکایات فراوانی نقل شده است. معظمٌ له پس از هشتاد و چهار سال عمر پربرکت همراه با سیر و سلوک الی اللّه دار فانی را وداع گفت و به ملکوت اعلی پیوست.
2- آیت اللّه سیدمحمد شیرازی معروف به سلطان الواعظین فرزند حاج سیدعلی اکبر اشرفُ الواعظین در ذیقعده ی سال 1314 ق در تهران متولد گردید. وی پس از فراگیری تحصیلات متوسطه، در خدمت پدر به کرمانشاه رفت و از طریق وعظ و خطابه، به نشر حقایق اسلام و مکتب جعفری پرداخت. سلطان الواعظین برای تکمیل علم و کمال خویش، مسافرت های بسیاری به سرزمین های اسلامیِ عراق، سوریه، فلسطین، اردن، مصر و هندوستان داشته و با طوایف بسیاری از یهود، مسیحیت، اهل سُنّت و بَرَهْمنیان و... مناظره داشته است. مناظره ی معروف سلطان الواعظین شیرازی با دو عالم بزرگ اهل سنت در پیشاور پاکستان به مدت ده شب و هر شب متجاوز از هشت ساعت، توجه ی همگان را به خود معطوف داشت. از آثار گرانبهای این عالم و اندیشمند مسلمان می توان به کتب شب های پیشاور، صد مقاله ی سلطانی و گروه رستگاران اشاره کرد. سلطان الواعظین در شعبان سال 1391 ق برابر با مهر 1350 ش در

77 سالگی در تهران وفات یافت و پس از تشییعی با شکوه، در مقبره ی ابوحسین در شهر قم به خاک سپرده شد.

21 شعبان

21 شعبان

_ آغاز سلطنت «جلال الدین ملکشاه سلجوقی» پس از قتل پدرش «آلب ارسلان» (465ق)

_ درگذشت استاد «محمدتقی شریعتی» (1407 ق / 31 فروردین 1366 ش)(1)

22 شعبان

22 شعبان

_ رحلت «ابن شهر آشوب» عالم و محدث بزرگ (588 ق)(2)

1- استاد محمدتقی شریعتی مزینانی در سال 1325 ق برابر با سال 1286 شمسی در روستای مزینان سبزوار چشم به جهان گشود. مقدمات را نزد پدر و عمویش در همان جا فرا گرفت. در 21 سالگی جهت ادامه ی تحصیل راهی مشهد شد و از محضر استادانی چون شیخ هاشم قزوینی، ادیب نیشابوری بزرگ، ادیب نیشابوری ثانی، شیخ کاظم دامغانی و حاج میرزا احمد مدرس بهره گرفت. فعالیت های اجتماعی استاد از سال 1350 ق با ورود به وزارت فرهنگ و تدریس در مدرسه ی ابن یمین آغاز شد. از سال 1360 ق 1320 ش به بعد همزمان با اشغال ایران و گسترش فعالیت حزب توده و... یک تنه در خراسان به مبارزه با انحرافات فکری و اسلام زدایی برخاست و با تشکیل کانون نشر حقایق اسلامی در مشهد و برگزاری جلسات هفتگی و سخنرانی و تفسیر، اذهان جوانان را روشن نمود. استاد در سال های پس از آن نیز در صحنه ی سیاسی حضور فعال داشت. وی به خاطر مبارزات ضد استبدادیش 2 بار به زندان افتاد ولی هرگز از راهی که یافته بود عقب ننشست. علاوه بر آن، ایشان درمسجد هدایت تهران به جای آیت اللّه طالقانی تفسیر قرآن می گفت. با تاسیس حسینیه ی ارشاد بنا به دعوت استاد مطهری، چهار سال در آن جا به تدریس و سخنرانی مشغول بود. از این شخصیت برجسته آثار گران قدری چون تفسیر نوین، کتاب ارزشمند خلافت و ولایت، فایده و لزوم دین،

امامت در نهج البلاغه، مهدی موعود، در امم، علی شاهد رسالت و... به جای مانده است. سرانجام این استاد فرزانه در 21 شعبان 1407 ق برابر با 31 فروردین 1366 ش در 80 سالگی چشم از جهان فرو بست.

2- محمد بن علی بن شهرآشوب مازندرانی معروف به «ابن شهرآشوب» ملقب به «زین الدین و رشیدالدین» متکلم، واعظ، ادیب و قاضی معروف شیعی مذهب، در مازندران متولد شد. بنا به دلایل مذهبی ناچار به ترک ایران در دوره سلجوقیان شد و به حلب رفت. او از دانشمندترین عالمان زمان خود و مورد قبول و احترام پیروان اهل تسنن نیز بود. ابن شهر آشوب از عالمانی چون زمخشری، امام محمد غزالی و خطیب خوارزمی اجازه نقل حدیث داشت. پاره ای از آثار مهم او عبارتند از: مَعالِم العُلَماء، مناقِب آل ابی طالب، مُتَشابِهِ القرآن و الاربعین. مقبره ی او در «جبل الجوشن» در نزدیکی مشهد حسینی قرار دارد.

ص:234

_ وفات شاعر زاهد «شهاب محمود» (725 ق)(1)

_ تولد «ابن حَجَر عسقلانی» فقیه و محدث مسلمان (773 ق)(2)

_ درگذشت «شاه شجاع»، فرمانروای آل مظفر (786 ق)(3)

_ رحلت متکلم کبیر «شیخ محمد جواد بلاغی» (1352 ق)(4)

1- ابوالثناء شهاب الدین محمود بن سلیمان بن فهد حلبی دمشقی معروف به شهاب محمود، شاعر و کاتب مشهور، نزد ابن النجار فقه و از ابن مالک فنون ادبیه آموخت. او در حُسن نظم وکتابت از معاصران خود پیشی گرفت و در معرفت احوال بزرگان، آگاه بوده و دارای آثار قلمی متعددی است. اَهنَی المنائح فی اَسفی المدائح و حُسنُ التوسل الی صناعه الترَّسُّل از آن جمله اند. شهاب محمود در 81 سالگی وفات یافت و در دامنه ی کوه قاسیون دمشق مدفون گشت.
2- ابن حَجر عسقلانی، فقیه، محدث، مورخ و شاعر مسلمان مصری در قاهره به دنیا آمد. در ده سالگی حافظ قرآن شد و از آن پس طی سفرهای فراوان، دانش زیادی فرا گرفت. ابن حجر عسقلانی چنان در علم حدیث مهارت یافت که از او به نام حافظ بزرگ حدیث یاد کرده اند. او از مؤلفان پر کار جهان اسلام به شمار می رود به گونه ای که تعداد آثار او بیش از یکصد و پنجاه جلد می باشد. از تالیفات ابن حجر که بیشتر در علم حدیث و تاریخ است می توان به لِسان المیزان و نیز فَتحُ الباری اشاره کرد. وی در سال 852 ق در 79 سالگی درگذشت.
3- شاه شجاع در نه سالگی قرآن را حفظ کرد. وی مردی شجاع و دیندار و پادشاهی فاضل، شاعر دوست و ادیب پرور بود. خواجه حافظ شیرازی و عماد فقیه کرمانی از شعرای عصر این پادشاه هستند. شاه شجاع در شیراز مدفون است.
4- علامه محمد جواد بلاغی فرزند شیخ حسن در سال 1282 ق در نجف اشرف متولد شد. وی در محضر استادانی چون حاج آقارضا همدانی، علامه سیدمحمد هندی، شیخ محمد طه نجف، میرزا محمد تقی شیرازی و ملامحمد کاظم خراسانی تلمذ نمود. علامه بلاغی همراه میرزای شیرازی در نهضت استقلال طلبی علماء عراق شرکت داشت. این شخصیت برجسته ی علمی هم چنین پایه گذار علم کلام نوین در حوزه ی علمیه ی

نجف بود. برخی از آثار علامّه بلاغی عبارتند از: الَهدی الی دین المصطفی، آلاءِ الرَّحمن فی تَفسیرِ القرآن، التوحید و التَّثلیث، انوارالهدی و الرحله المدرسیه. این عالم ربانی در هفتاد سالگی در نجف اشرف درگذشت.

23 شعبان

_ درگذشت «سید ابومحمد اطرواش» معروف به «ناصر کبیر» (304ق) (1)

_ تصرف کرمان توسط اتابکان فارس (602 ق)

_ درگذشت «شرف الدین» محدث و ادیب بزرگ مسلمان (733 ق)(2)

_ تولد ادیب و عارف نامی «نورالدین عبدالرحمن جامی» (817 ق)(3)

_ کودتای «اشرف افغان» علیه «محمود افغان» در اصفهان (1137 ق)(4)

1- حسن بن علی بن حسن از نوادگان امام سجادع، مَکَنّی به ابومحمد، ملقب به ناصرالحق، ناصرالدین و ناصر کبیر و موصوف به اطرواش ازفضلا و زُهّاد زمان خود بوده است. وی جد مادری سید مرتضی و سیدرضی است. گویندکه مدتی بر طبرستان حکومت داشت ولی در پایان عمر، از آن کناره گیری کرد و به تدریس و تالیف و عبادت پرداخت. اصول الدین، اَمالی، تَفسیر القُرآن، ایمان و النُّذور از جمله کتب اوست. روز وفات ایشان را، 25 شعبان نیز گفته اند. ناصر کبیر در طبرستان مدفون است.
2- حسین بن عبداللّه طیّبی ملقب به شرف الدین، در ادبیات عرب به ویژه در علوم معانی و بیان از بزرگان عصر خود به شمار می رفت. وی به تدریس تفسیر قرآن و روایت حدیث اهتمام داشت و تفسیر قرآن و شرح مشکات را در این باره تألیف کرد. شرف الدین مردی فروتن و نیکوکار بود و با بدعت گزاران به شدت مخالفت می ورزید. او در تعلیم و تربیت جویندگان دانش و فضیلت، بسیار سخت کوش و در دستگیری بینوایان و نیازمندان، سخاوتمند بود.
3- نورالدین عبدالرحمن بن احمد جامی در خراسان به دنیا آمد. تحصیلات او در هرات و سمرقند در علوم ادبی و دینی و عرفانی، با سیر و سلوک در مراحل تصوف صورت گرفت تا به مرتبه ی ارشاد رسید. بعدها در سلک رؤسای طریقه ی نقشبندیه درآمد و بعد از وفات سعدالدین کاشغری، خلافت نقشبندیان به او تعلق گرفت. جامی مشهورترین شاعرآخر عهد

تیموری است که باید او را بزرگ ترین شاعر آن عهد و گوینده ی نامدار ایران بعد از حافظ شمرد. جامی را خاتم شعرای بزرگ ایران گفته اند. او شاعر، عارف، ادیب و محقق بزرگ زمان خود و صاحب کتب نظم و نثر پارسی و عربیِ فراوانی است. در اشعار جامی، افکار صوفیانه، داستان ها، حکمت، اندرز و تصورات غزلی به وفور دیده می شود. او هم چنین در ابتکار مضامینِ تازه و قدرت و بیان و لطفِ معانی در اشعارش، استاد بود. هفت اورنگ، سلامان و آبسال، یوسف و زلیخا و دیوان جامی از جمله مصنفات اوست. وفات جامی در سال 898 ق در هشتاد و یک سالگی روی داد.

4- ضعف آخرین شاهان صفوی و اضمحلال امپراتوری آنان منجر به روی کار آمدن افغان ها گردید. محمود افغان بسیاری از دودمان سلطنتی سلسله ی صفویه را به قتل رساند. اما پس از 2 سال، محمود نیز طی کودتایی به نفع پسر عمویش اشرف سرنگون شد و اشرف در 23 شعبان سال 1137 ق خود را شاه خواند. اشرف پسر عموی محمود که پدرش میرعبداللّه به دست او کشته شده بود از تنفر مردم نسبت به محمود استفاده کرده، او را به انتقام پدرِ خود بکشت و به جای وی پادشاه ایران شد. محمود به هنگام مرگ، 27 سال داشت.

24 شعبان

24 شعبان

_ جنگ بین سپاهیان قزلباش به فرماندهی «شاه عباس صفوی» با ارتش مراد پاشا حاکم عثمانی در کنار «تلخه رود» (1019 ق)

_ رحلت عالم جلیل «میرزا محمد حسن شیرازی» مرجع کل و مجاهد عالی قدر شیعه (1312 ق)(1)

_ وفات آیت اللّه «سیدابراهیم علم الهدی سبزواری» (1420 ق)

1- آیت اللّه میرزا محمدحسن شیرازی در نیمه ی جمادی الاولی سال 1230 ق در شیراز به دنیا آمد. از چهار سالگی شروع به تحصیل نمود و در 8 سالگی مقدمات را به پایان برد. وی در پانزده سالگی شرح لمعه را تدریس کرد و سپس عازم اصفهان گردید. میرزای شیرازی در 29 سالگی وارد کربلا شد و پس از آن به نجف رفت و در درس شیخ اعظم، انصاری، شرکت جست و از خواص شاگردان او شد. پس از فوت شیخ مرتضی انصاری در 1281 ق زعامت شیعه به میرزای بزرگ شیرازی محول گردید و نزدیک به 30 سال در این مقام به رفع مشکلات مردم و اداره ی حوزه های علمیه مشغول بود. مهم ترین حادثه ای که در ایام زعامتِ آن پیشوای بزرگ شیعه رُخ داد، قضیّه ی جنبش تنباکو بود. فتوای تاریخی ایشان در معاهده ی انحصار تنباکو در زمان ناصرالدین شاه، چنان مردم را به صحنه کشاند که شاه قاجار، مجبور به فسخ قرارداد تنباکو گردید. میرزای شیرازی همزمان با رهبری جامعه ی اسلامی، شاگردان بسیاری را به جامعه ی اسلامی تقدیم نمود و کتب متعددی را تالیف کرد. حضرات آیات عظام سیدمحمدکاظم یزدی، آخوندملامحمد کاظم خراسانی، میرزا محمدتقی شیرازی معروف به میرزای دوم، شیخ فضل اللّه نوری، حاج میرزا حسین نوری، میرزا اسماعیل شیرازی و ده ها عالم بزرگوار از جمله شاگردان این فقیه بزرگوار می باشند. سرانجام، میرزای بزرگ در 82 سالگی در سامرا چشم از جهان فرو بست. جسد مطهرش را از سامرا تا نجف با پای پیاده تشییع کردند و در آخر شعبان در جوارمرقد منور امیرالمؤمنینع به خاک سپردند. از آن پس مجالس فاتحه در تمام شهرها

برگزار گردید. همه ی بازارها در این ایام تعطیل بود و این عزاداری تا نزدیک به یک سال ادامه داشت.

25 شعبان

25 شعبان

_ قتل «ابومسلم خراسانی» رهبر قیام سیاه جامگان به فرمان «منصور دوانِقی» (137 ق)(1)

_ پایه گذاری «قیام سربداران» در سبزوار (737 ق)(2)

26 شعبان

26 شعبان

_ مرگ «یزید بن عبدالملک بن مروان» خلیفه ی ستمکار اموی (105 ق)(3)

1- عباسیان که از نوادگان عباس عموی پیامبرص بودند، برای از هم پاشیدن حکومت بنی امیه و دست یابی به حکومت مسلمین، به بهانه ی طرفداری از اهل بیت(ع)، با پشتیبانی مردم قیام کردند. مسئولیت دعوت از مردم خراسان به «ابن یسار» مُلَقَّب به «ابومسلم» سپرده شد. ابومسلم که سپاه خویش را سیاه پوش نموده و نام سیاه جامگان را بر آن نهاده بود، ابتدا در خراسان و سپس در عراق به پیروزی رسید و با تلاش و همت او بود که خلافت عباسی روی کار آمد. با این حال، پس از مدتی «منصور» دومین خلیفه ی عباسی که از موقعیت «ابومسلم» در هراس افتاده بود، با ترفندی او را به سوی مداین کشانده و در 25 شعبان سال 137 ق او را به قتل رساند. پس از قتل ابومسلم، گروهی از یارانش به خونخواهی او برخاستند و کشمکش های ناشی از این خونخواهی تا مدت ها ادامه داشت.

2- سربداران گروهی بودند که از ظلم و تعدی مغولان که در آن زمان ایران را تحت سلطه ی خود داشتند به ستوه آمده بودند. آنان تحت رهبری روحانیون مبارزی چون شیخ خلیفه، شیخ حسن جوری و عبدالرزاق، با مغولان و عوامل دست نشانده ی آن ها مبارزه کردند. شعار قیام کنندگان این بود که یا ظالم و ستمکار را نابود می کنیم و یا بالای دار می رویم ولی ننگ را نمی پذیریم که به همین دلیل آن ها را سربداران نامیدند.

سربداران حدود نیم قرن بر مناطقی از شمال شرق ایران حکومت کردند و سرانجام، تیمور گورکانی در سال 788 ق، حکومت آنان را منقرض کرد.

3- یزید بن عبدالملک بن مروان پس از عمربن عبدالعزیز در سال 101 هجری به خلافت رسید. یزید بن عبدالملک شخصی عیاش و باده گسار بود و به امور کشور اسلامی توجهی نداشت. چون از بستگان حجاج ثقفی بود، از این خاندان خونخوار، بر سر کارها گمارد. وی در اواخر عمر می خواست ثابت کند که عیش و نوش بدون نیش و تلخی وجود دارد. ولی باگذشت چند روز، معشوقه اش مُرد و آن زندگی مستانه تبدیل به سوگ گشت و خلیفه، چند روزی بعد از او زنده نماند.

_ وفات «ابن فصیح» از فقهای حنفی مذهب (755 ق)(1)

_ رحلت فقیه و متکلم بزرگوار آیت اللّه «سیدمهدی روحانی» (1421ق)(2)

27 شعبان

27 شعبان

_ تولد «بیهقی» معروف به «ابن فندق» (490 یا 500 ق)(3)

1- ابوطالب احمد بن علی بن احمد همدانی، ملقب به فخر الدین و معروف به ابن الفصیح از بزرگان علمای حنفیه و جامع علوم عقلی و نقلی است. وی در زمان خود رییس مذهب بوده و در مقبره ی ابوحنیفه تدریس می کرد. نَظمُ السّراجیّه، نظم الکَنز، نَظمُ المنار و نظم النّافع ازآثار قلمی اوست. ابن فصیح در هفتاد و پنج سالگی درگذشت.

2- آیت اللّه سید مهدی روحانی در سال 1343 ق 303 1 ش در شهر مقدس قم و درخانواده ای فرهیخته و عالم به دنیا آمد. در دوران نوجوانی به فراگیری علوم دینی روی آورد و پس از چند سال در 20 سالگی عازم نجف اشرف گردید. با ورود آیت اللّه بروجرودی به قم، آیت اللّه روحانی در درس خارج فقه و اصول ایشان شرکت کرد و پس از مدتی به تدریس سطوح عالیه و خارج فقه و اصول پرداخت. او همچنین با تطبیق کتابهای آسمانی از قبیل تورات و انجیل با قرآن، ویژگی های مشترک و تفاوت آن هارا با قرآن روشن ساخت. آیت اللّه روحانی از نخستین کسانی بود که در حوزه ی علمیه ی قم، جلسه های بررسی مارکسیسم و اصول دیالکتیک را تشکیل داد. با آغاز نهضت اسلامی مردم به رهبری امام خمینی، در این مسیرگام نهاد و از هر فرصتی برای تعمیق و گسترش باورهای اسلامی، بهره می بُرد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز در سه دوره به عنوان نماینده ی مردم استان های مرکزی و قم در مجلس خبرگان برگزیده شد. سرانجام آن فقیه پارسا و متکلم زاهد پس از یک دوره بیماری در 26 شعبان 1421 ق برابر با 3 آذر 1379 ش در 76 سالگی چشم از جهان فرو بست و پس از تشییعی با شکوه در حرم مطهر حضرت معصومهس به خاک سپرده شد.

3- ابوالحسن علی بن زید بیهقی معروف به ابن فندق عالمی جامع و از شاگردان حکیم عُمر خیام است که جمله در فقه، اصول، طب، اخترشناسی، تفسیر، حساب و حکمت، متبحر بود و تالیفات متعددی دارد. اعجاز القرآن، ایضاحُ البراهین، تاریخ بیهق، کنزُ الحج و نهجُ الرَّشاد از جمله آثار اوست. تاریخ بیهق، مهمترین کتاب فارسی ابن فندق است و او در این کتاب به ذکرِ اوضاع جغرافیایی و تاریخی و شرح حال رجال و خاندان های معروف بیهق پرداخته است. این کتاب از جمله منابع مهم تاریخ در قرن ششم هجری و از نمونه های خوب نثر فارسی می باشد. وفات ابن فندق را در 565 ق گفته اند.

ص:239

_ وفات «ابن عراقی» فقیه و قاضی مسلمان مصری (826 ق)(1)

_ اعدام «میرزا علی محمد شیرازی» بنیانگذار فرقه ی بابیه (1266 ق)(2)

_ درگذشت آیت اللّه «میرزا حبیب اللّه مجتهد خراسانی» (1327 ق)

28 شعبان

28 شعبان

_ درگذشت «ابن حاجب» محدث و مورخ مسلمان (630 ق)(3)

_ رحلت عالم فرزانه «ملاحسینقلی همدانی» استاد بزرگ اخلاق (1311 ق)(4)

1- ابن عراقی در سال 762 ق به دنیا آمد و از کودکی در محضر پدرش که عالمی مشهور در علم حدیث بود، این علم را فراگرفت. ابن عراقی سپس با بهره گیری از اساتید برجسته،به تکمیل معلوماتش پرداخت. وی پس از چندی در ردیف علمای مشهور عصر خود قرارگرفت. ابن عراقی به تدریس فقه و حدیث اشتغال داشت و تالیفاتی به زبان عربی از او به جای مانده است.

2- پس از درگذشت حاج سیدکاظم رشتی جانشین شیخ احمد احسایی که فرقه ی شیخیه را پایه ریزی کرده بود، بین دو تن از شاگردان او بر سر ریاست این فرقه رقابت در گرفت. در 1259 ق سیدعلی محمد شیرازی که شاگرد معروف سیدکاظم بود، پس از سفر به مکه به بندر بوشهر رفت و در آن جا خود را به جای «رکن باب» یعنی نایب امام زمان خواند و پیروانش به بابیه معروف شدند. چیزی نگذشت که سیدعلی محمد از مقام بابیت بالاتر رفت و ادعاکرد که او نقطه ی اعلی یا نقطه ی بیان است و سپس مدعی شدکه خود، قائم آل محمدص می باشد و کتاب البیان رانگاشت. از این پس او دعوت خود را آشکار کرد و طرفداران فراوانی یافت که چندین بار با قشون دولتی جنگیدند و حتی پیروزهایی به دست آوردند. سرانجام سیدعلی محمد محبوس گردید و پس از درگیری های فراوان، علمای تبریز حکم به اعدام وی دادند. بالاخره در شعبان 1266 ق

میرزاعلی محمد شیرازی را به تبریز برده و به دستور امیرکبیر تیرباران کردند.
3- ابن حاجب در سال 593 ق در دمشق به دنیا آمد و برای بهره گیری از دانش محدثان عصر خود، به شهرها و نقاط مختلف سفر کرد. ابن حاجب در علم حدیث، سرآمد علمای عصر خود بود، که تالیفاتی از وی به جای مانده است.
4- آخوند ملاحسینقلی همدانی عارف والاقدر، فقیه و حکیم فرزانه و از بزرگ ترین استادان عرفان و اخلاق، در سال 1239 قمری در روستای «شوند» در «جزین» همدان متولد گردید. از استادان وی می توان به شیخ عبدالحسین تهرانی شیخ العراقین، شیخ مرتضی انصاری و آقاسیدعلی شوشتری و از شاگردان دانشمند او می توان به شیخ محمد بهاری، سید احمد کربلایی، شیخ موسی شراره، سیدمهدی حکیم، میرزا جواد آقا ملکی تبریزی و سید جمال الدین اسدآبادی اشاره نمود. به گفته ی استاد شهید مطهری، حوزه ی تعلیم و تربیت آخوند همدانی، بیشتر حوزه ی تربیت بود تا تعلیم.مدفن این سالک راه حق در کربلا واقع گردیده است.

_ آغاز سلطنت رسمی «احمدشاه» آخرین پادشاه قاجار (1332 ق)(1)

29 شعبان

29 شعبان

_ رحلت «ابن نعیم» فقیه و راوی اخبار تاریخی (219 ق)(2)

_ درگذشت «ابن مُنذر» فقیه و محدث مسلمان (318 ق)(3)

_ تصویب متمم قانون اساسی و تاییدِ آن توسط محمدعلی شاه قاجار (1325ق)(4)

_ ارتحال عارف وارسته «شیخ باقر بهاری همدانی» (1333 ق)(5)

1- پس از محمد علی شاه قاجار، پسرش احمدشاه در 27 جمادی الثانی 1327 ق در دوازده سالگی به پادشاهی برگزیده شد. چون احمدشاه کودکی بیش نبود، کارها به دست هیئت مدیره ای افتاد که زمام امور را تا تشکیل مجلس تازه، در کف خود گرفت. در این میان ابوالقاسم خان ملقب به ناصرالملک، نیابت سلطنت یافت و تا شعبان 1332 ق در این مقام بود و از آن پس، چون احمدشاه به سن قانونی رسیده بود، به طور رسمی، پادشاه ایران گردید.
2- فضل بن دوکین معروف به ابن نعیم محدث، فقیه و راوی اخبار تاریخی در سال 130 ق در عراق به دنیا آمد. او از راویان بسیار معتبر حدیث به شمار می رود و مورد احترام و اعتماد علمای اسلام است کتاب الصلاه از اوست. همچنین دوکتاب المناسک والمسایل الفقه را به او نسبت داده اند.
3- ابن مُنذر فقه و حدیث را از دانشمندان برجسته آموخت و پس از آن عازم شهر مکه شد. او ضمن استماع حدیث و دانش اندوزی، تا پایان عمر در این شهر مقدس سُکنی گزید و به تالیف کتب متعدد همت گماشت. الاجماع در فقه و الاشراف در حدیث در زمره ی آثار ابن مُنذر می باشند.
4- چون 51 فصلی که به نام قانون اساسی در دوران مظفرالدین شاه تنظیم شد، وافی به مقصود نبود و در این قانون از وظایف مردم نسبت به دولت و بالعکس سخنی نرفته بود، بنابراین برای نوشتن متمم قانون

اساسی، کمیسیونی تشکیل گردید و آن قانون در 107 اصل تنظیم شد و برای امضا تقدیم شاه گردید.
5- شیخ محمدباقر بن محمد جعفر بهاری همدانی از علمای قرن چهاردهم هجری در سال 1277 ق در شهرستان بهار از توابع همدان به دنیا آمد. وی پس از پایان تحصیلات مقدماتی، راهی نجف اشرف شد و در نزد ملا حسینقلی همدانی به سطوح بالای علمی دست یافت. شیخ محمدباقر همدانی پس از بیست سال توقف در نجف، به همدان بازگشت و تا پایان عمر در آن شهر زیست. از این عالم برجسته بیش از چهل اثر به جای مانده است که البَیان فی حقیقهِ الایمان، نثارُاللُّباب و حاشیه بر قوانین الاصول و ایضاحُ الخطا از آن جمله اند. شیخ محمد بهاری سرانجام در پنجاه و شش سالگی دارفانی را وداع گفت و در همدان مدفون گشت.

_ ورود نیروی ارتش سرخ شوروی به بندرانزلی (1333 ق)(1)

30 شعبان

30 شعبان

_ رحلت «حسین بن محمد صالح خالدی» عالم مسلمان (1200 ق)(2)

_ رحلت «حاجیه خانم نصرت امین» از زنان فقیه و دانشمند معاصر (1403)(3)

1- نیروی ارتش سرخ شوروی در 29 شعبان سال 1338 قمری با شلیک چند گلوله ی توپ در بندر انزلی پیاده شدند؛ در حالی که انگلیسی ها در غازیان استحکامات داشتند و به اعتقاد محافل نظامی، اگر مقابله می کردند می توانستند مانع ورود شوروی شوند. منظور انگلیس، کشاندن نیروی ارتش سرخ به داخل کشور و به دنبال آن برپا کردن هیاهو و رعب و وحشت بود تا مردم ایران قرارداد 1919 را بپذیرند. نیروی ارتش سرخ پانصد پیاده و دویست سواره بود و با جمعی که تدریجا اضافه شدند به دو هزار نفر می رسیدند.

2- حسین بن محمد بن موسی بن محمود بن صالح خالدی در سال 1150 ق در بیت المقدس به دنیا آمد و در همان جا به فراگیری علوم ادبی و اسلامی پرداخت. خالدی، دانشمندی آگاه و کاتبی متبحّر بود و به حُسن خط نیز شهرت داشت. خالدی در نتیجه ی حسادت رقیبان به زندان محکوم شد ولی با وساطت یکی از بزرگان، آزادی یافت. او در سرودن شعر استعدادی بسیار داشت و تألیفاتی از خود به یادگار گذاشته است. کتاب البشائرُالنبویَّه و نیز غایَهُ الوصول فی مدحِ الرسول و... از جمله تالیفات خالدی است. خالدی در اواخر عمر به قدس بازگشته و در آخر شعبان 1200 ق در پنجاه سالگی درگذشت.

3- حاجیه خانم نصرت امین در سال 1308 ق در اصفهان به دنیا آمد و از چهار سالگی برای فراگیری قرآن و ادبیات فارسی، به مکتب زنان رفت. بانو مجتهده امین، پس از فرا گرفتن مقدمات علوم، جهت یادگیری مراحل بالاتر نزد عالمان برجسته به تحصیل فقه، اصول فقه و فلسفه وکلام پرداخت. ایشان پس از ازدواج نیز با علاقه ی بسیار، تحصیلات خود را در

علوم و معارف اسلامی ادامه داد تا این که به مقام والایی در علم رسید. بانو امین پس از امتحان در محضر عالمان و فقیهان بزرگ، از آیات عظام حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، محمد کاظم شیرازی، مرعشی نجفی و میرزا آقای اصطهباناتی، اجازه ی اجتهاد و از آقا شیخ محمدرضا مسجد شاهی، اجازه ی روایت دریافت کرد و نخستین بانوی مجتهد در دوران خود شد. این بانوی مجتهده، انسانی متواضع، پرهیزگار، عارف و بهره مند از بسیاری فضایل اخلاقی و از دوستداران راستین اهل بیت عصمت و طهارت بود. بانو امین به تدریس و تربیت شاگردان نیز همت گماشت و مدرسه ای را به نام مکتب فاطمهس تاسیس کرد که در آن، زنان و دختران به کسب علوم و معارف اسلامی می پرداختند. از این بانوی عالمه، کتاب های متعددی برجای مانده است از جمله: الاربعین الهاشمیه، اخلاق و راه سعادت بشر و تفسیر قرآن کریم در پانزده جلد. بانو امین سرانجام در 95 سالگی در اصفهان دار فانی را وداع گفت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

رمضان

زیر فصل ها

1 رمضان

2 رمضان

3 رمضان

4 رمضان

5 رمضان

6 رمضان

7 رمضان

8 رمضان

9 رمضان

10 رمضان

11 رمضان

12 رمضان

13 رمضان

14 رمضان

15 رمضان

16 رمضان

17 رمضان

18 رمضان

19 رمضان

20 رمضان

21 رمضان

22 رمضان

23 رمضان

24 رمضان

25 رمضان

26 رمضان

27 رمضان

28 رمضان

29 رمضان

30 رمضان

1 رمضان

1 رمضان

_ نزول کتاب مقدس صحف بر «حضرت ابراهیم»(ع)

_ درگذشت «شیخ الرئیس ابوعلی سینا» فیلسوف و دانشمند بزرگ مسلمان (428ق)(1)

1- حسین ابن عبداللّه بنِ سینا ملقب به شَرفُ المُلک و معروف به شیخ الرئیس، ابن سینا و حَجَّةُ الحَق ،از بزرگ ترین اطبای نامی و اعاظم فلاسفه و حکمای اسلامیِ اوایل قرن پنجم هجری است. وی در سوم صفر سال 370 ق در بلخ به دنیا آمد. قبل از ده سالگی قرآن را حفظ کرد و در اندک زمانی، ادبیات، علوم دینی، حساب، هندسه، منطق، جبر، هیئت و علوم عقلی و نقلی را فرا گرفت و قبل از 20 سالگی بر تمام معلّمین و اساتید خود برتری یافت. مهارت فوق العاده ی ابن سینا در طب و معالجات شگفت آوری که از وی ذکر شده، بسیار تعجب برانگیز است. ابن سینا، علی رغم زندگانی ناآرام و پرحادثه ی خود، اندیشمند و نویسنده ای پرکار بوده است. آن چه از نوشته های خُرد و کلانِ وی بر جای مانده است، نماینده ی ذهنی فعال و پویاست که گویی در هر شرایطی، حتی در سخت ترین و توان فرساترینِ آن ها، از فعالیت و خلاقیت باز نمی ایستاده است. از ابن سینا بیش از یکصد و سی اثر علمی در موضوعات مختلف از قبیل فلسفه، عرفان، الهیات، منطق، طب، ادبیات و... بر جای مانده است که اشارات، قانون، الحاصِلُ و المَحصول، شِفا، عُیونُ الحِکمه، و ده ها کتاب دیگر از آن جمله است. ابن سینا در اواخر عمر به سبب اختلافی که با سلطان وقت پیدا کرد، مدتی فراری بود، هرچند قبل از آن روزگاری به وزارت نیز رسیده بود. وفات وی در سال 428 قمری به بیماری قولنج که خود در معالجه ی آن مهارت فراوان داشته، در 58 سالگی، روی داد. مقبره ی ابن سینا در همدان در میدانی به همین نام واقع است.

ص:243

_ تولد «ابن خلدون» مورّخ مشهور مسلمان در تونس(732 ق)(1)

2 رمضان

2 رمضان

_ وقوع غزوه ی «الفتح» و فتح مکه به دست پیامبر و اصحاب آن حضرت به روایتی (8 ق)(2)

1- ابوزید عبدالرحمن بن محمد بن خَلدون از اندیشمندان بلند پایه ی دنیای اسلام است که به دلیل نگارش کتاب معروف «مقدمه» به عنوان بنیانگذار جامعه شناسی علمی شناخته شده است. وی در 16 سالگی به سبب پایگاه اجتماعی خانواده اش و آمادگی علمی خود، توانست از دانشمندان برجسته ی دربار سلطانِ مغرب بهره گیرد. ابن خلدون در 21 سالگی به خدمت دولت درآمد و به کارهای سیاسی پرداخت، اما در سال 765 به کلی از سیاست و امور حکومتی روی گردان شد و پس از آن به کارهای علمی روی آورد. به طور کلی زندگی ابن خلدون را می توان به سه بخش تقسیم کرد که بخش اول آن صرف آموختن علوم مختلف شد. در دومین بخش، بیشتر به فعالیت های سیاسی پرداخت و مسؤولیت های متعددی رابه عهده گرفت، اما با سعایت و بدگویی دیگران به زندان افتاد و پس از رهایی، گوشه گیری اختیار کرد. از این زمان بود که دوره ی سوم زندگانی ابن خلدون آغاز شد که دوره ی روی آوردن به فعالیت های تحقیقی و تالیفی است. در این دوره بود که اندیشه ی نگارش تاریخ در ابن خلدون ایجاد شد. کتاب «العِبَر و دیوان المُبتَدا و الخَبَر فی تاریخِ العَرَبِ وَ العَجَم و البَربَر» اثر ابن خلدون است که بخش اول این کتاب «مقدمه» نام دارد که به نام مقدمه ی ابن خلدون معروف شده است. ابن خلدون در زمان خود به تاریخ نگاری و تاریخ اندیشی شهره بود اما با همه ی تاثیری که در افزایش توجه به تاریخ در مصر در سده های هشتم و نهم هجری قمری داشت، اندیشه هایش در روزگار خود او بازتاب کافی نیافت و هیچ یک از شاگردان او، راهش را در این زمینه ادامه ندادند. لیکن اندیشه های بدیع و عمیق او در زمان و مکانی دیگر جلب نظر کرد و از قرن سیزدهم هجری، نام، آثار و افکار او، سخت مطرح شد و پژوهش های بسیاری را به خود

اختصاص داد. این مورخ مشهور مسلمان در سال 808 ق در 76 سالگی درگذشت.
2- برخی از مورخان، وقوع غزوه ی الفتح و فتح مکه به دست پیامبرص و اصحاب و یاران آن حضرت را دوم و برخی دیگر سیزدهم و نیز بیستم رمضان دانسته اند. ممکن است در دوم رمضان آماده برای جنگ شده و در روز سیزدهم مکه را فتح کرده باشند. منشأ فتح مکه و درگیری مسلمین با کفار قریش، نقض شرایط صلح حدیبیه از سوی کفار قریش بود که فردی از بنی بکر که از طرفداران قریش بودند شعری در هجو پیامبر صلی الله علیه و آله خواند و غلامی از بنی خزاعه ی طرفدار پیامبر صلی الله علیه و آله این شعر را شنید و منع کرد ولی فایده ای نداشت. در نتیجه، بین آنان زد و خورد درگرفت و درگیری طرفین به قوم و قبیله آنان نیز کشیده شد. این خبر به پیامبر صلی الله علیه و آله رسید آن حضرت فرمود: نصرت داده نشوم، اگر خزاعه را نصرت نکنم. پس در طلب لشکر برآمد و پیکی را به سوی دشمن فرستاد و پیام داد: هر که ایمان به خدا دارد، در اول رمضان در مدینه حاضر شود. هر مسلمانی که در مدینه بود آماده ی تجهیز جنگی شد. بالاخره زمان موعود فرا رسید و این شهر مقدس به دست مسلمانان فتح گردید. از آن پس کار اسلام پا برجا شد و شالوده ی دین پی ریزی گردید.

_ درگذشت «عبدالرحمن زجاجی» ادیب و فقیه مسلمان (340 ق)(1)

_ شکست سپاهیان مغول از ارتش مصر و شام (702 ق)(2)

3 رمضان

3 رمضان

_ مرگ «مروان بن حکم» بانی سلسله ی مروانی بنی امیه و دشمن سرسخت اهل بیت (65 ق)(3)

1- عبدالرحمن بن اسحاق زجاجی نهاوندی ،ادیب، لغت شناس و فقیه سرشناس قرن چهارم هجری، در اواخر قرن سوم هجری در نهاوند به دنیا آمد. وی در نوجوانی راهی بغداد شد و نزد اساتید برجسته ی زمان خود، همچون ابن دُرَید، ابراهیم بن محمد زجاج، اخفَش صغیر و محمد یزیدی به تحصیل فقه و لغت پرداخت تا این که خود در این علوم استاد شد. از تالیفات این عالم فاضل می توان به کتاب الایضاحُ الکافی، الاَمالی و شرحُ الاَلِف و اللام لالمازنی اشاره کرد.
2- غازان خان معروف به محمود، پادشاه مغول در ایران، دوبار به سرزمین های شام و مصر لشکر کشید که در بار اول به سال 699 ق، پیروزی از آن وی بود. ولی در حمله ی دوم غازان به شام که در سال 702 ق روی داد، ملک ناصر محمد پسر سیف الدین قلاوون پادشاه مصر، امرای غازان را در محل مَرج الصُّفْر در نزدیکی دمشق در دوم رمضان سال 702 ق شکست داد. غازان خان چنان از این شکست اندوهگین شد که حدود یک سال بعد در یازدهم شوال سال 703 ق در سی و سه سالگی در قزوین مرد و جسد او را در بیرون شهر قزوین به خاک سپردند.
3- مروان بن حکم بن ابی العاص، در سال دوم هجری متولد شد. پدرش لعن شده ی پیامبر اسلام بود که او را از مدینه اخراج کرد. در زمان عثمان به دربار راه یافت و به خلیفه بسیار نزدیک گردید. او پس از مرگ معاویه ی دوم به خلافت رسید و دولت اموی در خاندان آل مروان جریان یافت. مروان، آدمی منافق، مزوَّر، مکار و خبیث بود. مدت خلافت وی در حدود 10 ماه به طول انجامید. مروان همسر یزید را به زنی گرفت و به دست او هم کشته شد، زیرا به یزید توهین کرده بود. مروان یکی از دشمنان

سرسخت اهل بیت عصمت و طهارتع به شمار می رود که ظلم فراوانی به این خاندان روا داشت.

_ رحلت عالم کبیر «شیخ مفید» فقیه نامی و متکلم شهیر مسلمان (413 ق)(1)

_ درگذشت «ابن خَشّاب» محقق و نویسنده ی مسلمان (567 ق)(2)

1- ابوعبداللّه ، محمد بن محمد بن نُعمان معروف به شیخ مفید، عالم نامی، از مراجع شیعه، فقیه، متکلم، متوفی و مدفون در بغداد، در یازده ذیقعده ی سال 336 ق در روستایی در ده فرسنگی شمالِ بغداد به دنیا آمد. وی در آن جا رشد و نمو کرد و تحصیلات مقدماتی را در زادگاه خود فرا گرفت؛ سپس برای تکمیل معلومات خود به بغداد رفت. شیخ مفید در مکتب ابن قولِوِیه و شیخ صدوق و ابوغالب رازی و ابن جنید کسب علم نمود و به درجه ی اجتهاد رسید. از جمله شاگردان وی، سیدرضی و سیدمرتضی، شیخ طوسی، ابوالفتح کَراجَکی و نجاشی بوده اند. در آن زمان بغداد مرکز علوم اسلامی بود و در فقهِ مذاهب اربعه، مکتب شیخ مفید رونق داشت. شیخ مفید در جهت تقویت تشیع زحمت بسیار کشید. او از پایه گذاران علم کلام و اصول فقه استدلالی و منطقی به شمار می رود. تلاش علمی این عالم ربانی تا آن اندازه وسیع و گسترده بود که دانشمندان اهل تسنن به او لقب مفید دادند. آثار وی عبارتند از: الارشاد، الاختِصاص، امامَت امیرالمؤمنین و کشفُ السَّرائر و کتب دیگر. در احوال او نوشته اند که شب ها مختصر می خوابید، باقی را به نماز یا مطالعه یا تدریس و یا تلاوت قرآن مجید می گذراند. شیخ مفید از جمله کسانی است که توقیعات و نامه های مختلفی از ناحیه ی مقدسه ی صاحب الامرع با عباراتی چون: السلام علیک ایها الوَلیُّ المَولی المخلصُ فی الدین، المخلص فینا... به او ارسال می شد. او را در پایین پای امام هفتم(ع) درکنار استادش ابن قولِوِیه به خاک سپردند.

2- ابومحمد عبداللّه بن احمد معروف به ابن خَشّاب در سال 492 ق در عراق به دنیا آمد واز کودکی به فراگیری علوم رایج زمان خود پرداخت. ابن خَشّاب به تدریج در رشته های منطق، حدیث، ادب، نحو و لغت مهارت یافت و به تالیف کتب متعدد همت گماشت. شخصیت علمی ابن خشاب از اعتباری کم نظیر برخوردار است و به این سبب او را علامه، حُجَّتِ عَرَب و حجتُ الاسلام خوانده اند. ابن خشاب در قرائت قرآن و فهمیدن قرآن مجید، سرآمد قاریان عصر خود محسوب می شد و قرآن را با قرائت های گوناگون از حفظ داشت. ابن خشاب با مردم فرو دستِ بسیار فروتنانه

رفتار می کرد اما در برابر فرمانروایان و اشراف، تکبُّر نشان می داد. افزون بر استادی در زبان عرب، نحو، لغت، تفسیر، حدیث، نسب شناسی و... در ادب، شعر، منطق، حساب، هندسه و... نیز مهارت داشت. از او تالیفات ارزشمندی بر جای مانده است که تواریخ میلادُ الائِمه و وَفَیاتِهِم، مسائلٌ فی النَّحو و القصیدَهُ البدیعیّه و... از آن جمله اند. ابن خشاب ثروت خود را که مجموعه ای از کتب نفیس بوده، وقف طالبان علم کرد اما اکثر آن ها به تاراج رفت.

4 رمضان

4 رمضان

_ مرگ «زیاد بن ابیه» عامل معاویه در بصره (53 ق)(1)

_ وفات «قاضی سعید بن سناء الملک» ادیب مصری (608 ق)(2)

_ درگذشت عالم زاهد آیت اللّه «شیخ حسنعلی تهرانی» (1325 ق)(3)

1- زیاد بن ابیه عامل معاویه، گرچه در زمان حکومت امام علیع از عاملان و استانداران آن حضرت به شمار می آمد ولیکن پس از صلح امام حسن(ع)، به معاویه بن ابی سفیان پیوست و از جانب او، حکومت بصره را به دست آورد. او در این زمان به سرسخت ترین دشمن اهل بیت(ع) تبدیل گشت و بیش از 13000 نفر از شیعیان و محبّان امام علی(ع) را درعراق به شهادت رساند.

2- ابوالقاسم هبه اللّه بن جعفر ملقب به قاضی سعید ابن سناء الملک در سال 545 ق در قاهره به دنیا آمد. او قرآن، نحو و برخی علوم دیگر را فرا گرفت و با سرودن قصایدی در مدح صلاح الدین ایوبی و نیز قاضی فاضل، نبوغ خود را آشکار نمود. پس از این که وی در فنون بلاغت و نویسندگی تبحّر و تجربه ای کسب کرد، قاضی فاضل او را در امور ولایت مصر به کار گماشت ولی آن چه بیشتر باعث شهرت و بلندی آوازه ی ابن سناءالملک شد، تدوینِ اصول و قواعد مُوَشّحات است. دیوان شعر او در موضوعات گوناگون اَز جمله توصیف روز عاشورا و شهادت امام حسینع و... سروده شده است.

3- آیت اللّه شیخ حسنعلی تهرانی فرزند حاج محمود تاجر تبریزی در تهران دیده به جان گشود. پس از فراگیری مقدمات، عازم نجف اشرف گردید و از محضر بزرگانی چون میرزای بزرگ شیرازی بهره جست. ایشان صاحب کرامات بوده و به توصیه ی استادش، پیش از درس، نهج البلاغه می گفت و روح شاگردان را با کلام امام امیرالمؤمنینع صفا می بخشید. این عالم ربانی از صالحین بوده و از کثرت احتیاط، از حقوق شرعی استفاده نمی کرد و به نماز و مراقبت بر اعمال، دقت زیادی داشت. آیت اللّه تهرانی پس از فوت در جوار حضرت امام رضاع به خاک سپرده شد.

_ رحلت آیت اللّه «میرزاهاشم آملی» فقیه نامدار شیعه (1413 ق)(1)

5 رمضان

5 رمضان

_ درگذشت «افضل الدین خونجی» حکیم نامی (646 ق)(2)

_ تولد عالم برجسته «ملاعلی علیاری» (1236 ق)(3)

1- آیت اللّه میرزا هاشم آملی در سال 1322 قمری در روستای «پردمِهِ لاریجان» آمل دیده به جهان گشود. پس از آموختن قرآن و گذراندن تحصیلات ابتدایی، علاقه ی سرشار او به علوم دینی، وی را به آمل و از آن جا به تهران کشاند. در مدرسه ی علمیه ی سپهسالار تهران که در آن زمان زیر نظر آیت اللّه سید حسن مدرس اداره می شد اقامت نمود. وی به علت هوش و ذکاوت زیادش در تهران از محضر اساتیدی چون سیدمحمد تنکابنی و میرزا ابوالحسن شعرانی استفاده نمود. پس از مدتی به قم عزیمت نمود و از محضر اساتیدی چون آیت اللّه حائری، حجت کوه کمره ای و شاه آبادی استفاده شایانی برد. پس از اخذ اجازه ی اجتهاد، به نجف اشرف مشرف شد و از دروس فقه و اصول میرزای نائینی، سیدابوالحسن اصفهانی و آقاضیاء عراقی کسب فیض نمود. این عالم ربانی و فقیه بزرگوار علاوه بر تحصیل به تدریس نیز پرداخت و بعدها حلقه ی درس خارجِ خود را تشکیل داد. حضرات آیات میرزا جواد تبریزی، ناصر مکارم شیرازی، عبداللّه جوادی آملی، احمد آذری قمی، سید جعفر کریمی، هادی معرفت، اسماعیل صالحی مازندرانی، سید علی محقق داماد، محمد محمدی گیلانی و ده ها عالم فاضل از جمله شاگردان این بزرگوار می باشند. میرزا هاشم آملی همچنین در امور سیاسی و مبارزه علیه رژیم ستم شاهی بسیار فعال بود و نقش مثبتی در حمایت از امام راحلره و انقلاب اسلامی داشته است. آثاری چون بدایعُ الافکار، حاشیه بر عُروهُ الوُثقی، کتاب الصلاه و تقریرات دروس آیت اللّه حائری از وی به جای مانده است. سرانجام این عالم ربانی در چهارم رمضان سال 1413 ق برابر با هفتم اسفند 1371 ش در 91 سالگی دار فانی راوداع گفت و در مسجد بالاسرِ حرم حضرت معصومه(س) به خاک سپرده شد.

2- ابوعبداللّه افضل الدین طبیب خونجی از حکیمان نامدار قرن هفتم هجری در سال 590 ق در خونج از نواحی خلخال متولد شد و در آن جا، تحصیل خود را آغاز کرد.وی از مشاهیر پزشکان و فیلسوفان شیعی است که در حکمت و طب، یگانه ی عصر و علامه ی زمان خود بود و در حدیث و فقه نیز دستی داشته است. این حکیم فرزانه دارای تالیفات بسیار است که از بین آن ها می توان به کتاب کشف الاسرار عن غوامض الافکار فی المنطق و موجز اشاره کرد. خونجی در اواخر عمر، قاضی القضاه مصر بوده و سرانجام در 56 سالگی در همان دیار درگذشت.

3- آیت اللّه حاج ملاعلی علیاری تبریزی از علمای برجسته ی ایرانی در تبریز به دنیا آمد. وی در فقه، حدیث، شعر و ادب، مهارت بسیار داشت و در حکمت،ریاضی و نجوم نیز استادی توانا به شمار می رفت. ملاعلی علیاری پس از عزیمت به حوزه ی علمیه ی نجف از محضر عالمانی همچون: شیخ انصاری و میرزای شیرازی بهره برد و در فقه و اصول فقه، متبحّر گردید. ملاعلی علیاری پس از بازگشت به ایران به تدریس و تربیت پرداخت و شاگردان برجسته ای را تعلیم داد. ایشان همچنین ریاضیات و نجوم را نیز تدریس می کرد. علیاری در این ایام، کتب بسیاری را در زمینه های مختلف فقهی و مسایل اسلامی تالیف کرد. از میانِ آثار او می توان به کتاب دلایلُ الاَحْکام فی شرحِ شرایِعِ الاسلام اشاره کرد.

6 رمضان

6 رمضان

_ نزول کتاب مقدس تورات بر «حضرت موسی بن عمران» به نقل از نبی اکرم صلی الله علیه و آله

_ درگذشت «ابویعلی محمدبن حسن شریف جعفری» عالم نامی قرن پنجم (463 ق)(1)

_ رحلت فقیه جلیل «حمزه بن عبدالعزیز دیلمی» (463 ق)(2)

7 رمضان

7 رمضان

_ وفات حضرت «ابوطالب» عمو و حامی بزرگ پیامبراکرم در مکّه بنا به روایتی (10 بعثت)(3)

1- ابویعلی محمد بن حسن شریف جعفری، از نوادگان جعفر طیار بود که از متکلمان شیعه در بغداد به شمار می رفت. وی پس از تکمیل مقدمات نزد علمای خاندان خویش، به حوزه ی درس شیخ مفید ملحق گردید و از حواریین و اصحاب خاص استاد شد. جعفری پس از رحلت شیخ مفید، کرسی تدریس و فتوی و رهبری شیعیان را در بغداد به دست گرفت. از این عالم ربانی آثار بسیاری بر جای مانده که نَزههُ النّاظر و تنبیهُ الخاطر، اخبار المُختار و ایمان آباءُالنّبیص و... از آن جمله اند.

2- ابویعلی حمزه بن عبدالعزیز دیلمی طبرستانی معروف به «سَلاّر»، فقیه بزرگ شیعه و از شاگردان شیخ مفید و سید مرتضی علم الهدی است. شیخ ابوعلی طوسی فرزند شیخ الطائفه، ابوالمکرّم مبارک بن فاخرِ نحوی، ابوالصلاح حَلَبی و ابوالفتح کراجکی و دانشمندان دیگر، از جمله شاگردان این عالم بزرگ به شمار می آیند. او از طرف سیدمرتضی، منصب حکومت شرعیه و فصل خصومات و مرافعات دینی در حَلَب داشت. الابواب و الفصول، التَّقریب، المَراسِمُ العَلَویّه و الاحکامُ النَّبویَّه از اوست. مدفن سلاّر دیلمی در نزدیکی تبریز واقع است.

3- پس از وفات عبدالمطلب جد بزرگوار پیامبر اکرمص ابوطالب سرپرستی آن حضرت را به عهده گرفت و در تمام مراحل، همراه برادرزاده ی خود بود. ابوطالب پس از بعثت پیامبر نیز از یاری حضرت محمد صلی الله علیه و آله دست برنداشت و در مقابل مشرکان قریش می ایستاد. با رحلت ابوطالب، مشرکان، آزار و اذیت بیشتری به پیامبر اسلام وارد کرده و آن حضرت را تحت فشار زیادتری قرار دادند. مسأله ی ایمان و اسلام ابوطالب از دیر زمان میان شیعه و اهل سنت مورد اختلاف بوده است. این مسأله کم کم به صورت حادی در آمده، صورت کلامی، عقیدتی و سیاسی به خود گرفت. علمای شیعه با تکیه به روایات امامان و نیز اشعاری که از ابوطالب به جای مانده، حکم به مسلمان بودن او داده اند و در این باره رساله ها نگاشته اند که یکی از آن ها، کتابِ ایمان ابیطالب اثر شیخ مفید می باشد.

_ تحمیل ولایتعهدی به حضرت امام رضا(ع) توسط مأمون عباسی (201 ق)(1)

_ تولد «ابن زُهره» فقیه و متکلم نامدار مسلمان (511 ق)(2)

1- دشمنی خاندان اُمَوی و عباسی با اهل بیت از دیرباز وجود داشت. هر کدام از این خاندان جور به نوبه ی خود آزار و اذیت فراوانی به اهل بیت و آل علیع روا داشتند و حتی از به شهادت رساندن امام معصوم ابا نمی کردند. وقتی مامون بر مسند قدرت نشست، از نفوذ امام رضاع در میان مردم آگاه بود و چون می خواست هم امام را تحت نظر داشته باشد و هم خود را فردی دوستدار اهل بیت نشان دهد تا اقبال عمومی را به خود جلب کند، دستور داد تا امام رضا(ع) را از مدینه به خراسان آوردند و با اصرار فراوان ولایتعهدی خود را به امام، واگذار کرد. سرانجام روز دوشنبه هفتم ماه رمضان سال 201 ق، منشور ولایتعهدی به خط مأمون نگاشته شد و در پشت همان ورقه، حضرت علی ابن موسی الرضا(ع) نیز با ذکر مقدمه ای پر از اشاره و ایماء، قبولی خود را اعلام فرمود؛ ولی یادآوری کرد که این امر به انجام نمی رسد. آن گاه در کنار همان مکتوب، بزرگان و فرماندهان کشوری و لشکری، این عهدنامه را گواهی نمودند. از این پس به امام، الرضا من آل محمد صلی الله علیه و آله می گفتند یعنی کسی که از آل محمد به وی (مامون) راضی شده است. مامون دختر خود، ام حبیب را به ازدواج آن حضرت درآورد و شعار عباسیان راکه لباس سیاه بود، تبدیل به شعار علویان و لباس سبز نمود. بررسی اوضاع و شرایط سیاسی زمان مأمون نشان می دهد که وی با یک سلسله دشواری ها و مشکلات سیاسی روبرو شده بود و برای رهایی از این بن بست ها تلاش می کرد. او سرانجام به منظور حل این مشکلات، یک سیاست چند بعدی در پیش گرفت که همان طرح ولیعهدی امام رضا(ع) بود.

2- عِزُّالدین ابوالمکارم حمزه بن علی بن زُهره الحسینی الحَلَبی معروف به ابن زهره، فقیه و متکلم و از دانشمندان مشهور مسلمان، در حلب از شهرهای سوریه به دنیا آمد. او پس از تکمیل تحصیلاتش در حلب و نجف، به مراتب عالی علمی دست یافت. ابن زهره در فقه، اصول، کلام و ادبیات عرب، مهارت و دانش بسیار اندوخت و دانشمندان مشهوری تربیت کرد. نزدیک به بیست کتاب، رساله و نامه به او نسبَت داده اند. تنوع موضوعات این آثار، نشان دهنده ی وُسعَتِ دامنه ی دانشِ اوست. مسألهٌ فی نَفیِ

الرُّؤیَه، نقضِ شُبهَهُ الفلاسَفه و نیز قَبَسُ الانوارَ از جمله ی تالیفات این عالم بزرگ مسلمان است. ابن زهره در سال 585 ق در 74 سالگی چشم از جهان فرو بست.

_ تولد «صفایی ترمذی» مورخ و شاعر قرن دهم هجری (944 ق)(1)

8 رمضان

8 رمضان

_ آغاز حرکت «پیامبر اسلام» صلی الله علیه و آله به سوی منطقه ی بدر (2 ق)

_ مرگ «سلطان طغرل سلجوقی» بنیانگذار سلسله ی سلجوقیان در ری (455 ق)(2)

_ درگذشت «کاتبی» حکیم و منجم برجسته ی ایرانی (675 ق)(3)

1- سیدنظام الدین محمد معصوم صفایی ترمذی متخلص به نامی، مورخ و شاعر، در هندوستان به دنیا آمد. اجداد وی از مسلمانان ترمذ بودندو در قندهار افغانستان می زیستند، اما چون پدرش به هند مهاجرت کرد، وی نیز پس از اتمام تحصیلاتش در قندهار، به گجرات هند رفت و به مناصب دیوانی پرداخت. «نامی» از دانشمندان پرکارِ زمان خود بود و آثار ارزشمندی چون طِبِّ نامی را به رشته ی تحریر درآورد. وی در 1019 ق در 75 سالگی درگذشت.

2- طغرل، سلطان قدرتمند سلجوقیان با براندازی حکومت غزنویان، ایران را در استیلای خویش قرار داد. او با هجوم به عراق و تصرف بغداد، حکومت شیعی مذهب «آل بویه» را برانداخت و به حمایت خلیفه ی عباسی پرداخت. طغرل تمام حرکت هایی را که از سوی مخالفان خلافت در سراسر حکومت اسلامی برخاسته بود، دفع نمود. وی در اواخر عُمر، بغداد را که به تصرف خلیفه ی فاطمی درآمده بود، آزاد ساخت و القائم بامراللّه ، خلیفه ی عباسی را به قدرت باز گرداند. چون زنِ طغرل در 452 ق درگذشته بود، طغرل دختر خلیفه رابه زنی خواست. هرچند خلیفه از این امر امتناع کرد ولی سرانجام به این ازدواج رضایت داد و قرار شد دختر خلیفه ی عباسی در ذیقعده ی سال 455 به عقد طغرل درآید. ولی این عقد به عروسی منجر نشد و داماد پیر در هفتاد سالگی درگذشت. طغرل در اواخر عمر از بغداد راهی ری بود و در بین راه به بیماری رُعاف خون دماغ مبتلا گشت و در هشتم رمضان 455 ق در نزدیکی ری درگذشت.

جسد وی را به ری برده و در مقبره ای که امروز به برج طغرل معروف است به خاک سپردند.

3- نجم الدین علی دبیران، معروف به کاتبی از حکیمان و منجمان برجسته ی ایرانی است. ازنخستین سال های زندگی او اطلاع چندانی در دست نیست، اما از احوال او معلوم است که خواجه نصیر الدین طوسی از کاتبی درخواست کرد که او را در کار رصدخانه ی مراغه که از رصدخانه های مشهور آن زمان بود، یاری کند و این دانشمند مسلمان، مدت ها در آن رصدخانه به فعالیت علمی پرداخت. از کاتبی آثار متعددی در علم حکمت و منطق برجای مانده است که از آن جمله می توان به جامِعُ الدقایق و حکمهُ العین اشاره کرد.

9 رمضان

9 رمضان

_ تولد «حضرت یحیی بن زکریا»(ع)

_ درگذشت «آلغ بیک تیموری» فرمانروای دانش دوست و دانشمند نجوم (853 ق)(1)

_ حمله ی وهابیان حجاز به نجف اشرف (1225 ق)(2)

_ رحلت عارف نامی شیخ «محمد بهاری همدانی» (1325 ق)(3)

1- آلغ بیگ، دانشمند برجسته در علم نجوم، در سال 796 ق در سلطانیه ی زنجان به دنیا آمد و در دربار جدش، تیمور، مؤسس سلسله ی تیموریان پرورش یافت. در شانزده سالگی به فرمانروایی ماوراءالنهر منصوب شد. آلغ بیگ بر خلاف تیمور، علاقه ای به کشورگشایی نداشت و بیشتر به مطالعه و تحقیق می پرداخت. او برای گسترش علوم، مدرسه ای بنا کرد که در رأس مواد درسی آن، علم نجوم قرار داشت. از اقدامات مهم دیگر او، ایجاد رصدخانه ای در سه طبقه در سمرقند در سال 828 ق بود.از نتایج مهم فعالیت های علمی آلغ بیگ جداولی است که به زیج آلغ بیگ معروف است. این جدول ها، مربوط به محاسبه ی تقویم، جدول های مثلثاتی و اوضاع ستارگان است. نتایج حاصله از تحقیقات آلغ بیگ درباره ی برخی از سیارات منظومه ی شمسی، با داده های امروز اختلاف چندانی ندارد. الغ بیگ سرانجام در جنگی که با پسر یاغیِ خود در حدود سمرقند روی داد، شکست خورد و به دستور فرزند، پدر را در 57 سالگی کشتند. اما پسرِ ناسپاس، پس از الغ بیگ بیش از شش ماه سلطنت نکرد و در ربیع الاول سال 854 به دست یکی از طرفداران پدرش کشته شد.
2- وهابیان حجاز علاوه بر حمله به نجف اشرف، به زائران امام حسینع نیز حمله ور شده و آنان را غارت نمودند و تعدادی را به شهادت رساندند. آنان شهرهای بصره و کربلا را محاصره کرده و با قبیله ی آل بَعیج و آل جَشعَم به نبرد پرداختند. وهابیان در این تهاجم خویش، جنایت های بزرگی با نام مبارزه با شرک مرتکب گردیدند.

3- آیت اللّه حاج شیخ محمد بهاری همدانی از عالمان بزرگ و عارفان مشهور قرن سیزده و چهاردهم هجری قمری در ایران است که به وارستگی، پارسایی، کمال علم و عمل و تاثیر نفس در تربیت شاگردان برجسته شهرت داشت. وی در سال 1265 ق در شهرستانِ بهار در اطراف همدان دیده به جهان گشود. آیت اللّه بهاری همدانی پس از طی تحصیلات مقدماتی، برای ادامه ی تحصیل، به حوزه ی علمیه ی نجف رفت و پس از اخذ درجه ی اجتهاد به تدریس پرداخت. او که از جوانی، اهل عبادت و تهجُّد و ریاضات شرعی بود، در نجف به حلقه ی مریدان ملاحسینقُلی همدانی درآمد و پس از فوت استاد، بسیاری از افراد، از وی کسب دستور سلوک می کردند. تعلیم و تدریس شیخ محمد به طور عمده، شفاهی بود و یک مجموعه به نام تذکرةُ المتّقین از آثار وی گردآوری شده است. این عالم ربانی و زاهد عارف، سرانجام در هفتاد سالگی دار فانی را وداع گفت و در بهارِ همدان به خاک سپرده شد.

ص:252

_ درگذشت عالم وارسته آیت اللّه «شیخ علی خویی» (1350 ق)(1)

10 رمضان

10 رمضان

_ وفات حضرت خدیجه(س) همسر با وفای پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله بنا به روایتی (10بعثت)(2)

1- شیخ علی بن علی رضا خویی از علمای امامیه ی قرن چهاردهم هجری، در سال 1292 ق در شهرستان خوی به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود به پایان رساند. آنگاه عازم حوزه ی علمیه ی نجف گردید و از محضر آخوند خراسانی و شیخ هادی تهرانی بهره برد. شیخ علی خویی پس از مدتی، به آذربایجان مراجعت کرد و در ارومیه سکنی گزید و مصدر خدمات فرهنگی گردید تا این که در سال 1350 ق در 58 سالگی در بندر شرفخانه رخ در نقاب خاک کشید. تشریح الصدور در 6 جلد، تعادل و ترجیح، عقد نکاح و عِقدالفرید فی شرح القصاید از آثار اوست.

2- حضرت خدیجه ی کبریس که از زنان نامدار و ثروتمند قریش بود پانزده سال قبل از بعثت با پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله ازدواج کرد. این بانوی بزرگوار اولین فردی بود که به رسالت پیامبر ایمان آورد و با تمام توان و ثروت خود به یاری دین اسلام برخاست. وجود حضرت خدیجه برای پیامبر اسلام به قدری اهمیت داشت که پیامبر اکرمص رحلت این بانوی بزرگ را مصیبتی عظیم خواند و سال رحلت حضرت خدیجه و حامی بزرگ دیگر خود یعنی حضرت ابوطالب را عام الحزن یعنی سال اندوه نامید، زیرا ابوطالب عموی پیامبر نیز در همان سال وفات یافته بود. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ، حتی سال ها پس از رحلت آن بانوی بزرگوار، از ایشان به خوبی و نیکی یاد می کرد و او را ستایش می نمود. آن حضرت در جواب کسی که به پیغمبر گفت: خداوند، بهتر از خدیجه را به تو عوض داده است، فرمود: «سوگند به خدا که خداوند، مرا بهتر از او عوض نداده است. او به من ایمان آورد، هنگامی که مردم کفر ورزیدند و مرا تصدیق کرد، آنگاه که مردم مرا تکذیب کردند و با مال خود مرا یاری نمود، آنگاه که مردم، مرا محروم ساختند و پروردگار، مرا تنها از میان زنان، از او به ولادت فرزند روزی داد.» ام المؤمنین خدیجه(س) به هنگام وفات 65 سال داشت.

_ ارسال نامه ی کوفیان برای «امام حسین» جهت عزیمت امام به عراق (60ق)(1)

_ برگزاری مراسم بیعت درباریان با «امام رضا»(ع) به امر مامون عباسی (201 ق)(2)

_ قتل «خواجه نظام الملک» وزیر دانشمند سلجوقی (485 ق)(3)

1- امام حسینع پس از ترک اعتراض آمیز مدینه و ورود به مکه، به افشای ماهیّت ضد اسلامی دستگاه یزید پرداخت. در این حال، مردم کوفه که خاطره ی حکومت علی(ع) را از بیست سال پیش در خاطر داشتند، از امام حسین(ع) جهت رهبری خود دعوت کردند. از آن پس، سران شیعیان کوفه، نامه هایی به حضور امام نوشتند که اولین نامه در دهم رمضان سال شصت هجری به دست آن حضرت رسید. ارسال نامه ها از طرف شخصیت ها و گروه های متعدد کوفی همچنان ادامه یافت به طوری که تنها در یک روز، ششصد نامه به دست امام رسید و مجموع نامه هایی که به تدریج می رسید، بالغ بر دوازده هزار نامه گردید. دعوت کوفیان، بُعد تازه ای به وضعیت داد و وظیفه ی تازه ای برای امام ایجاد کرد. بنابراین و با در نظرِ گرفتن شرایط موجود بود که امام حسین(ع) تصمیم به عزیمت به عراق گرفته، راهی آن دیار شد.

2- پس از تفویض و در حقیقت تحمیلِ ولایتعهدی مامون به امام رضاع در هفتم رمضان سال 201 ق، تشریفات بیعت، طی مراسمی شکوهمند در روز پنجشنبه دهم ماه رمضان همان سال به عمل آمد و حضرت بر مسندِ ولایتعهدی جلوس فرمودند. اولین کسی که به دستور خلیفه، دست بیعت به امام داد، عباس فرزند مامون بود. پس از او، فضل به سهل، وزیر اعظم؛ یحیی بن اَکثَم، مُفتی دربار؛ و سپس امرای لشکر و عموم اشراف و رجالِ بنی عباس که حاضر بودند، با آن حضرت بیت کردند. موضوع ولایتعهدی امام رضا(ع)، طبعا برای دوستان و شیعیان آن حضرت موجب سرور و شادمانی شد، زیرا آنان خلافت را حق مسلّمِ اهل بیت(ع) می دانستند. ولیِ خود آن حضرت از این امر اندوهگین و متأثر بود و در مقابل اظهار خوشحالی یکی از اطرافیان فرمود: دل به این کار مَبَند و به آن خشنود مباش که دوامی ندارد.

3- خواجه نظام الملک در اصل از دهقان زادگان بیهق بود، اما در طوس تربیت یافت. او پس از تحصیل ادب و فقه، وارد دستگاه حکومتی آلب ارسلان شد. خواجه نظام الملک، مشهورترین وزیر ایرانی است که نزدیک به 30 سال وزارت سلجوقیان را بر عهده داشت. از جمله اقدامات مهم وی تأسیس مدارسی به نام «نظامیّه» در طوس، هرات، نیشابور و بغداد است. در اواخر دوران وزارت نظام الملک، رابطه ی او با ملکشاه سلجوقی رو به تیرگی نهاد ولی شاه سلجوقی وی را عزل نکرد زیرا از طرفداران بی شمار وی هراس داشت. سرانجام در سال 485 ق در سفری که نظام الملک به همراه ملک شاه عازم بغداد بود، در نزدیکی کرمانشاه جوانی در لباس صوفیه به نزد خواجه آمد و او را با ضربت دشنه ای مجروح ساخت و خواجه با آن جراحت درگذشت. بعدها چنین شهرت یافت که کُشَنده ی وی، از فداییان اسماعیلی است. نفوذ نظام الملک در دستگاه سلاجِقِه با قتل او از میان نرفت، زیرا فرزندان او در دوران سلجوقیان، مکرّر به وزارت و مشاغل عمده ی دیوانی دست یافتند.

11 رمضان

_ وفات «ابراهیم کَرَکی» مورخ و محدث مسلمان (853 ق)(1)

_ واگذاری امتیاز تأسیس بانک استقراضی روس در ایران توسط ناصرالدین شاه (1307 ق)(2)

_ رحلت فقیه فرزانه آیت اللّه «شیخ محمد مهدی خالصی» (1343 ق)(3)

1- ابراهیم کَرَکی، مورخ، ادیب و محدث مسلمان پس از آموختن قرآن و مقدمات علوم دینی، جهت تکمیل تحصیلات و کسب دانش بیشتر به مراکز مختلف علمی و دینی رفت تا این که در علومی چون فقه و ادبیات، مهارت کافی یافت و آثار متعددی را در این زمینه ها پدید آورد. از میان آن ها می توان به کتاب «اعرابُ المُفَصَّل» در زمینه ی علوم قرآنی اشاره کرد. ابراهیم کرکی، دانشمند مسلمان در قاهره، پایتخت مصر درگذشت.
2- پس از آن که امتیاز تاسیس بانک شاهنشاهی و بانک صنایع و معادن ایران از طرف ناصرالدین شاه قاجار به رویتر انگلیسی واگذار شد، دولت روسیه نیز به همچشمی انگلیس در گرفتن امتیاز کوتاهی نکرد. از جمله ی این امتیازها، شیلات و صید ماهی در شمال و نیز امتیاز تاسیس بانک استقراضی روس بود که توسط یولیاکوف روسی اخذ شد. این امتیازها که به خاطر سفرهای پرهزینه ی شاهان قاجار به فرنگ به بیگانگان اعطا می شد، بار سنگینی بر دوش مردم محروم و ستمدیده بود. هر کدام از این امتیازات گاه چنان وسیع و ناعادلانه بود که به قیمت تاراج منابع و ثروت های مملکت تمام می شد. هم چنین برخی از این امتیازها با حضور مردم در صحنه و رهبری روحانیت، همانند امتیاز انحصار تنباکو لغو گردید.
3- آیت اللّه محمدمهدی خالصی در سال 1276 ق در روستایی از توابع کاظمین به دنیا آمد. وی در نجف و کاظمین به تلمذ و فراگیری دروس حوزوی پرداخت و از عالمان بزرگ و فضلای سرآمد روزگار شد. از جمله مهم ترین اساتید آیت اللّه خالصی، حضرات آیات عظام: میرزا حبیب اللّه رشتی، آخوند خراسانی و میرزای شیرازی می باشند. آیت اللّه خالصی مرد میدان سیاست بود و مداخله در آن را جزیی از دین به حساب می آورد و

از این رو سال های زیادی را صرف مبارزه با استعمارگران، خصوصا استعمار انگلستان سپری کرد. این عالم مبارز نقش مهمی در انقلاب سال 1920 م عراق در کنار آیت اللّه شیرازی ایفا نمود و تلاش زیادی در راه استقلال این کشور از خود نشان داد. از آیت اللّه خالصی کتاب هایی به جا مانده اند از قبیل: حاشیه ی اَلفیّه، حاشیه ی کفایهُ الاصول، القواعِدُ الفقهیه و... . سرانجام این عالم کم نظیر و مصلح بزرگ و مجاهد نستوه و خستگی ناپذیر در شامگاه یازدهمین روز ماه مبارک رمضان 1343 ق بر اثر سکته ی قلبی، در 67 سالگی به لقای معبود رسید.

12 رمضان

_ نزول کتاب مقدس انجیل بر «حضرت عیسی بن مریم»(ع)(1)

_ انجام عقد اخوت میان «رسول خدا» صلی الله علیه و آله و «حضرت علی»(ع) (1 ق)(2)

1- انجیل، کلمه ای یونانی به معنی مژده است و مسیحیان از این جهت آن را مژده می دانند که به اعتقاد آن ها، حضرت عیسیع خود را فدای مردم کرد تا همه ی مردم را از آتش دوزخ بخرد و این کتبِ اناجیلِ آن ها، مژده ی بهشت است. نام این کتاب دوازده بار در قرآن مجید ذکر شده است. قرآن، انجیل را کتاب خدا می داند ولی آن انجیلی را کتاب آسمانی می خواند که مشتمل بر احکام و تکالیف بشر باشد؛ زندگی او را تنظیم کند و سر و سامان بخشد، چنان که شأن ادیان الهی است. گویند: انجیل های کنونی نزد مسیحیان چهار است: انجیل مَرقُس که از همه ی اناجیل، قدیم تر است و به احتمال قوی در شهر انطاکیه در حدود سال های 65 _ 70 میلادی به تحریر درآمده است. انجیلِ متی و لوقا پس از مَرقُس و انجیلِ یوحَنّا، شصت سال پس از مسیح یعنی سال 93 میلادی نوشته شده است. لازم به ذکر است که مسیحیان در کنار این چهار انجیل، به مجموعه ای دیگر از مکتوبات و رسالات اعتقاد دارند که به مجموعه ی آن ها عهد جدید اطلاق می نمایند. به هر تقدیر آن چه که برای هدایت آدمیان توسط حضرت عیسی(ع) آورده شده، از دسترس ما خارج است و آن چه که به نام اناجیل در کتاب مقدس دیده می شود، محصول تلاشِ مسیحیان و رسولان دوره ی اول مسیحیت می باشد.

2- وقتی آیه ی «اِنّما المؤمنونَ اِخوَةٌ» حجرات، 10 نازل شد، پیامبر صلی الله علیه و آله بین یاران خود از مهاجر و انصار عقد اخوت برقرار کرد و هر یک از مهاجران را با یکی از انصار برادر ساخت. آن حضرت همچنین در پایان، حضرت علی(ع) را به برادری خویش انتخاب نمود. حضرت علی(ع) هرگاه بر روی منبر می نشست می فرمود: من بنده ی خدا و برادر رسول خدا صلی الله علیه و آله می باشم و هر که غیر از من، چنین ادعایی کند دروغگو می باشد.

_ درگذشت «ابن جوزی» متکلم، محدث و فقیه (597 ق)(1)

_ تاجگذاری «آقا محمدخان قاجار» اولین پادشاه سلسله ی قاجاریه در تهران (1201ق)

_ رحلت عالم و فقیه شاعر شیعه «محمدتقی مامقانی» معروف به «حجت الاسلام» (1312 ق)(2)

13 رمضان

13 رمضان

1- ابوالفرج جمال الدین عبدالرحمن بن علی بن جوزی بغدادی معروف به ابن جوزی، فقیه، مفسّر، محدّث و واعظ است که در طب، تاریخ، عرفان و اکثر فنون متداول نیز، متبحّر بوده است. در مجلس وعظ وی ازدحام جمعیت ایجاد می شد و او را بسیار بدیهه گو و حاضر جواب گفته اند. از کارهای بی سابقه ی ابن جوزی، بیان یک دوره تفسیر قرآن بر روی منبر است. همچنین ابن جوزی در مجالسی که خلیفه حاضر بود به موعظه ی وی می پرداخت و هراسی به خود راه نمی داد. تدریس، بخش مهمی از زندگی اجتماعی ابن جوزی را دربرمی گرفت. وی استادی بزرگ و توانا بود و چنان که خود می گوید، در پنج مدرسه تدریس می کرده است. ابن جوزی از سیزده سالگی به تالیف پرداخت و از آن جا که تا پایان عمر از نوشتن باز نایستاد شمار آثارش را تا بیش از 380 کتاب و رساله ذکر کرده اند. اسبابُ النُّزول، روحُ الارواح، مولدُالنَّبی و النُطقُ المَفهوم و... از آن جمله اند. وفات ابن جوزی در 86 سالگی در بغداد واقع شد و در مقبره ی بابُ الحَرْب مدفون گردید.

2- میرزا محمدتقی بن ملامحمد مامقانی تبریزی متخلص به نیّر و معروف به حجت الاسلام، از علما و دانشمندان آذربایجان و دارای قریحه ی شعری لطیفی بود. وی در 1247 ق در تبریز به دنیا آمد و در 22 سالگی برای تحصیل علوم دینی راهی نجف گردید. پس از استفاده از محضر اساتید بزرگ آن شهر به تبریز بازگشت و به تألیف و تدریس همت گماشت. آتشکده در مراثی، دیوان غزلیات، عِلمُ السّاعه و نُصرَهُ الحَق از جمله تالیفات وی می باشند. حجت الاسلام نیّر تبریزی در 57 سالگی در تبریز

دار فانی را وداع گفت و بنا به وصیتش، در وادی السلام نجف اشرف مدفون گشت.

_ مرگ «حجاج بن یوسف ثقفی» حاکم خونخوار عراق بعد از مرضی سخت (95 ق)(1)

_ درگذشت «شاه اسماعیل دوم» صفوی (985 ق)(2)

_ وفات فقیه عارف «جهانگیر خان قشقایی» عالم نامدار قرن چهاردهم هجری (1328ق)(3)

1- حجاج بن یوسف ثقفی از ستم کاران تاریخ به شمار می آید و طی مدت بیست سال حکومت خویش، تلاش وافری در تحکیم و تثبیت حکومت مروانیان به عمل آورد. وی پس از کشتن عبداللّه بن زبیر و به منجنیق بستن خانه ی خدا و پایان دادن به حکومت آل زبیر، علاوه بر حجاز، حکومت عراق و شرق عالم اسلام تا مرزهای هند و مغولستان را نیز به دست آورد. غیر از افرادی که در جنگ ها به دست این حکمران خونخوار کشته شدند، وی حکم قتل حدود صد و بیست هزار نفر را نیز در دوران حکومتش صادر کرد. حجاج بن یوسف، تلاش وافری در کشتن طرفداران امام علی(ع) و براندازی نام و نشان اهل بیت از خود نشان داد و در این راه، از هیچ ظلم و تعدی فروگذار نکرد. حجاج سرانجام در حالی که به دلیل جنایاتش دچار اختلال روانی و کابوس شده بود در 55 سالگی از دنیا رفت و جسد وی را مخفیانه در محلی که مردم خشمگین متوجه ی آن نشوند، دفن کردند. در آن هنگام بیش از 50 هزار مرد و 30 هزار زن در زندان او به سر می بردند که بسیاری از آنان برهنه بودند.

2- شاه اسماعیل دوم مردی عیاش و خونخوار و سفیه بود و چون در جوانی در هرات به دست معلمی سنی مذهب تربیت یافته بود، بر آن شد که چون به شاهی برسد، مذهب شیعه را براندازد و همین کار را کرد. وی پس از به دست گرفتن قدرت، تمام برادران خود را یکی پس از دیگری به قتل رسانید و سپس به کشتار شاهزادگانی که در اطراف پایتخت بودند، پرداخت. با این حال، حکومت پرجور او، بیش از یک سال به طول نیانجامید و بر اثر افراط در مصرف شراب و مسکرات و مواد افیون دار مُرد. مردم از مرگ این پادشاه، بسیار شادمان شدند.

3- میرزا جهانگیر خان قشقایی از دانشمندان بزرگ ایرانی در اواسط قرن سیزدهم هجری، در میان ایلات قشقایی به دنیا آمد. پس ازمدتی به فراگیری علوم اسلامی همت گماشت و به عالمی توانا تبدیل شد. از آن

پس، عمر خود را به تدریس علوم دینی صرف کرد و بسیاری از بزرگان، از محضر او استفاده کردند. در طول حدود پنجاه سال که در مدرسه ی صدر اصفهان و... به تدریس می پرداخت شاگردانی از قبیل آیت اللّه شهید سیدحسن مدرس، آیت اللّه بروجردی، فاضل تونی و وحید دستگردی در حلقه ی درس او آموزش دیدند. میرزا جهانگیرخان قشقایی با این که دروس حوزوی را تدریس می کرد ولی به لباس محلی و سنتی خود مقید بود و همواره از آن استفاده می کرد. این دانشمند بزرگ ایرانی سرانجام در حدود 85 سالگی دار فانی را وداع گفت و در تخت فولاد اصفهان به خاک سپرده شد.

_ رحلت «آیت اللّه سیدعلی سیستانی» عالم و فقیه بزرگوار شیعه (1340 ق)(1)

14 رمضان

14 رمضان

_ کشته شدن «مختار بن ابوعبیده ثَقَفی» رهبر قیام خونخواهی امام حسین(ع) (67 ق)(2)

_ درگذشت «ابن مغازلی» محدث و فقیه مسلمان (542 ق)(3)

1- آیت اللّه سیدعلی سیستانی پس از اتمام تحصیلات دینی در نجف، در سال 1318 ق به ایران آمد و در مسجد گوهرشاد مشهد، به ارشاد مردم، تدریس فقه، اصول فقه و اقامه ی نماز جمعه پرداخت. آیت اللّه سیستانی، فقیه، مجتهد و عالم بزرگ اسلامی در زمان نهضت مشروطه به دلیل مبارزات ضد استبدادی، مدتی به زندان افتاد و سرانجام در سیزدهم رمضان 1340 ق دار فانی را وداع گفت.
2- مختار بن ابوعبیده ثقفی پس از هلاکت معاویه بن ابی سفیان، از جمله رهبران انقلابی کوفه بود که از امام حسینع و نماینده اش حضرت مسلم بن عقیل(ع) حمایت نمود و در نتیجه، از سوی عبیداللّه بن زیاد عامل یزید در کوفه، دستگیر و زندانی شد. مختار در ایام قیام امام حسین(ع) هم چنان در زندان عبیداللّه بن زیاد به سر می برد تا این که به وساطت شوهر خواهرش، عبداللّه بن عمر در نزد یزید بن معاویه، از زندان آزاد گردید. پس از مرگ یزید، جهت خون خواهی امام حسین(ع) در کوفه قیام نمود و جمع کثیری به او پیوسته و تمام قاتلان امام حسین(ع) و عناصر اصلی ضد امام حسین(ع) و اهل بیت را دستگیر و به مکافات اعمالشان رساند. مختار ثقفی پس از 18 ماه حکومت در کوفه و نواحی آن، در چهاردهم رمضان سال 67 قمری در برابر لشکریان عبداللّه بن زبیر به فرماندهی مصعب بن زبیر، متحمل شکست گشته و در این نبرد به قتل رسید.
3- ابن مغازلی در سال 457 ق متولد شد و دوران تحصیلش در عراق، در محضر علما و مشایخ آن دیار سپری گردید. ابن مغازلی در میان علوم و معارف اسلامی، علاقه ی بسیاری به حدیث داشت. وی بخش عمده ی

زندگی خود را در شهرهای واسط و بغداد به نقل حدیث گذراند و آثاری از پیشینیان خود را روایت کرد که از آن جمله می توان از مناقب نام بُرد. از این محدث و فقیه مسلمان، رساله ای در حدیث به جا مانده است که به صورت خطی در کتابخانه ی دمشق نگهداری می شود.

_ رحلت «شمس الدين بهبهانی» حکیم ایرانی (1248 ق)(1)

_ درگذشت «سیدمحمد تقی ممتاز العُلماء» عالم برجسته ی شیعی در هندوستان (1289 ق)(2)

_ فاجعه ی کشتار مسلمانان فلسطینی در حرم «حضرت ابراهیم»(ع) در شهر الخلیل (1414 ق)(3)

15 رمضان

15 رمضان

_ ولادت سبط اکبر، امام «حسن مجتبی»(ع) (3 ق)(4)

1- شمس الدین بهبهانی از حکما و دانشمندان مشهور ایرانی در قرن سیزدهم هجری قمری، در سنین جوانی از محضر عالم برجسته ای چون، محقق بهبهانی بهره جست. وی فقیهی عالم و عارفی زاهد بود و بیشتر ایام عمر را به تحقیق و تالیف سپری کرد. شمس الدین بهبهانی شرح مفصلی بر معالم الاصول نگاشته و رساله هایی نیز در زمینه ی حکمت و اصول دین به رشته ی تحریر درآورده است.

2- سیدمحمدتقی بن حسین دلدار علی، معروف به «ممتاز العلماء» از بزرگ ترین علمای امامیه ی قرن سیزدهم هجری در هند است. کتابخانه ی او از بزرگ ترین و مهم ترین کتابخانه های هند به شمار می رفت. از ایشان آثار ارزشمندی به جای مانده است که برخی از آن ها عبارتند از: ارشاد المؤمنین، حَدیقَهُ الواعظین و ظهیرُ الشّیعه فی احکام الشریعه. وی در 78 سالگی در شهر لکهنوی هند وفات یافت و در حسینیه ی خویش مدفون گردید.

3- در این روز، یک صهیونیست افراطی، نمازگزاران روزه دار فلسطینی را در حرم مطهر حضرت ابراهیمع در شهر الخلیل واقع در کرانه ی غربی رود اردن به رگبار مسلسل بست و 29 تن را شهید و تعداد زیادی را مجروح کرد. این ترور که بار دیگر خصومت صهیونیست ها با مسلمانان را به اثبات رساند، واکنش تند جهان اسلام را به دنبال داشت به طوری که مذاکرات سازش اعراب و اسراییل را برای مدتی به حال تعلیق درآورد. این حمله ی وحشیانه باعث گسترش ناآرامی در سرزمین های اشغالی گردید و مقابله

با رژیم صهیونیستی را شدت بخشید. با توجه به این واکنش ها، تل آویو، فرد تروریست را دستگیر و محاکمه کرد، اما با ادعای این که او دیوانه است و جنون دارد از مجازاتش سرباز زد.

4- سید جوانان اهل بهشت، سبط اکبر، ریحانه الرسول حضرت امام حسن مجتبیع در 15 رمضان سال سوم (و به روایتی سال دوم) هجری قمری در مدینه ی منوره به دنیا آمد. کنیه ی آن حضرت، ابومحمد و القاب ایشان، تقی، زکی و السبط می باشد. امام حسن مجتبی(ع) پس از شهادت پدر بزرگوار خویش، مدتی امور خلافت مسلمانان را عهده دار گردید و مهیای جنگ با معاویه بن ابی سفیان شد. اما آن حضرت در پی خیانت گروه زیادی از یاران و لشکریانِ خود، تن به صلح با معاویه داد و از آن پس خلافت را رها کرد. امام حسن مجتبی(ع) پس از مدتی از کوفه به مدینه بازگشت و به ارشاد، هدایت و امامت جامعه ی اسلامی پرداخت.

_ فرمان «امیرالمؤمنین امام علی»(ع) به «محمد بن ابی بکر» برای حکومت مصر (37 ق)

_ حرکت «مسلم ابن عقیل»(ع) از مکه به سوی کوفه (60 ق)(1)

_ شهادت محمد بن عبداللّه بن حسن معروف به «نفس زکیه» (145 ق)(2)

_ درگذشت «ابوبکر خوارزمی» ادیب و شاعر (383 ق)

_ ولادت «شیخ طوسی» دانشمند بزرگ اسلام و مؤسس حوزه ی علمیه ی نجف (385 ق)(3)

1- اعزام حضرت مسلمع از سوی امام حسین(ع) به جانب کوفه پس از نامه های پی در پی و دسته جمعی کوفیان به امام حسین(ع) و دعوت از آن حضرت جهت برپا نمودن حکومت اسلامی و مبارزه با یزید بن معاویه بود. مردم کوفه گرچه در ابتدا استقبال شایانی از مسلم بن عقیل(ع) به عمل آوردند ولیکن با تطمیع و تهدید حکومت عبیداللّه بن زیاد، سرانجام نماینده ی امام را تنها گذاشته و پس از مدتی حضرت مسلم بن عقیل به دست ابن زیاد به شهادت رسید.
2- محمد بن عبداللّه بن حسن بن علی بن ابی طالبع، از نوادگان امام حسن مجتبی(ع)، هنگامی که ضعف دولت اموی را مشاهده کرد تصمیم گرفت تا به همراه یاران خود علیه بنی امیه قیام کند. قرار بر این شد تا محمد را که مردی پرهیزگار و به نفسِ زکیه معروف بود بر خود امیر سازند. آنها با امام صادق(ع) در این باب مشورت کردند، ولی امام آنان را از این عمل نهی کرد. آنان نصایح حضرت را نشنیده و سرانجام محمد به اتفاق 250 نفر، در رجب سال 145 ق وارد مدینه گردید و در مدت کمی بر مدینه، مکه و یمن استیلا یافت. سرانجام سپاه منصور دوانیقی، خلیفه ی عباسی، به طرف مدینه حرکت کرد. یاران محمد چون انبوه سپاه خلیفه را دیدند از صد هزار نفر، جز سیصد و اندی کسی باقی نماند. نفس زکیه دستور داد خندقی دور مدینه حفر کرده و به مقاومت بپردازند. سرانجام پس از نبردی سنگین، محمد به همراه یاران خود توسط سپاهیان خلیفه به شهادت رسیدند.

3- محمدبن حسن طوسی معروف به شیخ طوسی در 23 سالگی برای کسب علوم روز راهی بغداد گردید و در حوزه ی درس شیخ مفید و سید مرتضی جای گرفت. پس از رحلت سید مرتضی در سال 436 ق، شیخ طوسی پیشوای مذهب تشیُّع گردید و دوازده سال بعد از سید مرتضی، در بغداد زعامت شیعیان را برعهده گرفت. حلقه ی درسی شیخ طوسی پذیرای صدها عالم فاضل شیعه و سنی بود و دانشوران بزرگی در حلقه ی درس او پرورش یافتند. آثار مکتوب شیخ طوسی، جزو مهم ترین و معتبرترین کتب شیعه می باشند که کتب «تهذیب» و «استبصارِ» ایشان از ارکان حدیث شیعه هستند. شیخ طوسی را تدوین کننده ی اساسنامه ی مکتب تشیع در فرهنگ و تمدن اسلامی می شناسند. شیخ طوسی در اواسط قرن پنجم هجری، حوزه ی عظیم نجف اشرف را بنیان نهاد و اولین دانشگاه شیعه را تاسیس کرد. سرانجام این عالم نامدار پس از عمری تلاش و خدمت، در محرم سال 460 ق در 76 سالگی به لقای معبود شتافت و در منزل مسکونی اش در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

_ شهادت «زین الدین بن علی بن احمد» معروف به «شهید ثانی» فقیه نامور شیعه (965 ق)(1)

_ ولادت «محقق بحرانی» فقیه محقق و عالم بزرگ شیعه (1070 ق)

_ هفته ی کمک به محرومان و مستضعفان (15 تا 21 رمضان)

16 رمضان

16 رمضان

_ آغاز جنگ «قادسیه» میان سپاه اسلام و ایران (14 ق)(2)

1- زین الدین بن علی بن احمد معروف به شهید ثانی در سال 911 قمری دیده به جهان گشود. او پس از مدتی علاوه بر فقه شیعه، نسبت به فقه سایر مذاهب اسلامی نیز تبحر یافت. شهید ثانی به شهرهای مختلفی در شام، فلسطین، لبنان، مصر و آسیای صغیر سفر کرد و تشنگان علم و معرفت را مستفیض نمود. معاندین که تحمل این عالم فرزانه را نداشتند، طرح قتلش را ریخته و ناجوانمردانه او را در 54 سالگی به شهادت رساندند. از شهید ثانی آثار فراوان و متنوعی بر جای مانده است که «شرح لُمْعِه»، «غایةُ المُراد»، «مسالِکُ الافهام» و «روضُ الجنان» از جمله ی آن هاست.

2- در ادامه ی جنگ های صدر اسلام، خلیفه ی دوم، سعد بن ابی وقاص را مأمور فتح ایران کرد و از جانب یزدگرد سوم پادشاه ساسانیان، رستم پسر فرخ زاد به فرماندهی قوای ایران تعیین شد. پس از مذاکرات اولیه و پیشنهاد قبول جزیه یا اسلام آوردن، سپاه ایران جنگ را برگزید و اسلام را نپذیرفت. سرانجام جنگ بین دو طرف در ناحیه ی قادسیه در عراق درگرفت و پس از چندین شبانه روز، سستی بر سپاه ایران چیره گشت و نیروهای ساسانی شکست خوردند. فتح قادسیه و رسیدن اعراب به ساحل غربی دجله مقابل ایوان مداین، سقوط پایتخت و انقراض دولت با عظمت ساسانی را قطعی نمود.

_ وفات «ابن زَمْلَکانی» فقیه و محدث مسلمان (727 ق)(1)

_ درگذشت دانشمند و مورخ بزرگ اسلامی «ابوالعباس مِقْریزی» در مصر (845 ق)(2)

_ ارتحال عالم فرزانه «شیخ محمدرضا مظفر» اندیشمند بزرگ و اصلاح گر مسلمان (1383 ق)(3)

1- ابوالمعالی کمال الدین محمد بن علی بن عبدالواحد انصاری معروف به ابن زَمْلَکانی در سال 667 ق در حوالی دمشق به دنیا آمد. وی علم و دانش را نزد اساتید و علما آموخت و به یادگیری علوم دینی و حدیث همت گماشت و بیست و چند ساله بود که اجازه ی صدور فتوا یافت. ابن زَمْلَکانی در کنار مشاغلی چون قضاوت، به تعلیم و تعلّم نیز ادامه داد و در بسیاری از مدارس دمشق به تدریس مشغول شد. گویند، وی فردی خیال پرداز بود و مبانی فکری خود را بر تخیّلات استوار می ساخت و حتی بر اساس آن ها عمل می کرد. از اینرو در رنج و ناراحتی به سر می برد، زیرا برخی با او دشمنی می کردند و حسادت می ورزیدند. از جمله آثار این فقیه، محدث و ادیب مشهور دمشقی می توان به کتاب البُرهان الکاشِف عن اعجازِ القرآن، مولدُ النَّبی و... اشاره کرد. ابن زَمْلَکانی در اواخر عمر قرار بود تا از طرف سلطان مصر به قاضی القضاتی دمشق منصوب شود که در راه بیمار شد و در شصت سالگی بدرود حیات گفت. جنازه ی وی را به قاهره برده و در نزدیکی قبر شافعی به خاک سپردند.
2- ابوالعباس احمد بن علی بن عبدالقادر بعلبکی مصری ملقب به تقی الدین و مشهور به مِقریزی از مشاهیر مورخین عرب در سال 766 ق در قاهره به دنیا آمد. او در آغاز حنفی مذهب بود و در آخر به شافعی گرایید. مِقریزی چندی قضاوت در قاهره را به عهده داشت و پس از اقامتی ده ساله در دمشق به قاهره بازگشت و انزوا گزید. وی عزت را در عُزلت می دید و بدون ضرورت با کسی تردد و مراوده نمی کرد. آوازه ی مقریزی، عالم گیر و ضرب المثل بود. مِقریزی آثار بسیاری دارد که به دویست مجلد می رسد. تاریخ مصر، مشاهیر مصر، دُرَرُالعُقودُ الفریده و المواعظ از آن جمله اند. مقریزی در 79 سالگی در مصر وفات یافت و در قاهره مدفون شد.

3- آیت اللّه شیخ محمدرضا مظفر در شعبان 1322 ق در نجف زاده شد. پس از فراگیری مقدمات و سطوح، در حلقه ی درس میرزای نایینی، آقاضیاء عراقی، سیدعلی قاضی طباطبایی و... حاضر گشت و پس از سالیانی به اجتهاد دست یافت. برنامه ها و فعالیت های اصلاحی آیت اللّه مظفر، نام او را در زمره ی یکی از احیاگران عصر حاضر در تاریخ کهن حوزه ی نجف جاودان ساخت. تأسیس جمعیت مُنَتدی النَّشر، دانشکده ی مُنتَدی، مدارس مُنتَدی و تدوین کتاب های درسی از جمله ی این فعالیت ها می باشد. هم چنین آیت اللّه مظفر، استادی متبحر و نویسنده ای توانا بود که ده ها اثر علمی از خود به یادگار گذاشته است. این عالم بزرگوار سرانجام پس از 62 سال زندگی پر برکت دعوت حق را لبیک گفت و در مقبره ی خانوادگی واقع در جاده ی کوفه به خاک سپرده شد.

17 رمضان

17 رمضان

_ معراج پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله (سال دوازدهم بعثت)(1)

_ وقوع غزوه ی «بدر» اولین جنگ بین اسلام و کفر به فرماندهی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله (2 ق)(2)

_ درگذشت «عایشه» بنت ابوبکر همسر پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله (58 ق)

1- بنا به روایتی، پیامبر گرامی اسلام، در شب هفدهم ماه رمضان سال دوازدهم بعثت به امر خداوند از مکه به بیت المقدس سیر کرد و به آسمان ها عروج نمود. در اولین آیه از سوره ی اسراء، این معجزه ی بزرگ، توصیف شده است. با توجه به این آیه و سخنان حضرت محمدص، ایشان در معراج با بسیاری از اسرار الهی، رموز جهان آفرینش و سرنوشت انسان ها در جهان دیگر آشنا شد. مرکب پیامبر در این سفر آسمانی بُراق نام داشت و جبرییل، فرشته ی بزرگ خداوند، با آن حضرت همسفر بود و دیدنی های عالم بالا و ملکوت و فرشتگان آسمان و بهشت و جهنم را به پیامبر نشان داد. این حادثه از معجزات بزرگ پیامبر گرامی اسلام به شمار می رود و حاکی از جایگاه رفیع ایشان است.
2- بدر، نام چاهی است که در اطراف آن، نبرد میان مسلمانان و مشرکان شعله ور گردید و پس از پایان نبرد، کشته های مشرکین در آن افکنده شدند. دراین غزوه که نخستین مقابله ی سپاه اسلام با کفر و نبرد اهل توحید با اهل شرک بود، مشرکان و کفار در آن، از جنبه ی ساز و برگ نظامی و اسلحه و مهمات بر مسلمانان برتری داشتند و نفرات آنان سه برابر سپاه اسلام بود. سردارانی چون امیرالمؤمنین علیع، حمزه بن عبدالمطلب و عبیده بن الحارث بن عبدالمطلب(ع) در این جنگ حضور یافته و هفت نفر از سران لشکر کفر مانند: ابوجهل، ولید، شَیبَه و عُتَبه را به همراه ده ها تن دیگر از مشرکان به هلاکت رساندند. مسلمانان همچنین، هفتاد نفر از کفار قریش را به اسارت درآوردند. اصحاب رسول

خدا صلی الله علیه و آله ، 317 نفر به تعداد اصحاب طالوت بودند ولیکن معروف است که تعداد اصحاب آن حضرت، 313 نفر بوده است.

_ درگذشت محدث شهیر «محمد بن مسلم زُهَری» (125 ق)(1)

_ شرفیابی «حسن بن مثله جمکرانی» در عالم رویا به محضر «امام زمان» عج الله تعالی فرجه الشریف و مأموریت یافتن او در ساخت مسجد جمکران (393 ق)

_ تولد «امیرعلیشیر نوایی» ادیب مشهور ایرانی (844 ق)(2)

_ رحلت «حاج میرزا محمد هاشم خوانساری» عالم بزرگ شیعه (1318 ق)(3)

_ وفات آیت اللّه «محمدفاضل شَرَبیانی» فقیه و مفسّر نامدار شیعی (1322 ق)(4)

1- محمد بن مسلم بن عبیداللّه زُهَری معروف به ابن شهاب زُهَری، از فقها و محدثین صدر اسلام می باشد. وی ده تن از اصحاب پیامبر را درک نموده و روایات زیادی را از امام سجادع نقل کرده است. بعضی از علمای رجال، او را از اصحاب امام صادق(ع) نیز می شمارند. ابن شهاب زُهَری را اولین کسی می دانند که به تدوین حدیث پرداخته است. وی در هفدهم رمضان سال 124 یا 125 ق در حدود هفتاد و دو سالگی درگذشت.
2- امیرعلیشیر نوایی، نویسنده و شاعر مشهور ایرانی، دارای تالیفات بسیاری است که از آن جمله می توان کتب فرهاد و شیرین، لیلی و مجنون و قصه ی شیخ صنعان را ذکر کرد. او در اشعار ترکی خود، به «نوایی» و در سروده های فارسی، به «فنایی» تخلص می کرد. نوایی در سال 906 ق در 62 سالگی درگذشت.
3- میرزامحمدهاشم خوانساری، از بزرگان علمای امامیه ی اوایل قرن چهاردهم هجری می باشد. وی از محضر والد خود میرزا زین العابدین خوانساری و شیخ مرتضی انصاری استفاده کرد. این عالم بزرگ همچنین از اساتیدِ آیات عظام سیدمحمدکاظم یزدی و شیخ الشریعه ی اصفهانی به شمار می رود. الاستِصْحاب، اصول آل الرَّسول، اصول الدّین و الحَجّ از آثار اوست. میرزا محمد هاشم خوانساری در نجف اشرف وفات یافت و در وادی السلامِ آن شهر مدفون شد.

4- آیت اللّه شیخ محمد فاضل شربیانی در سال 1248 یا 1250 قمری در شربیان آذربایجان دیده به جهان گشود. وی پس از طی مقدمات علوم، عازم نجف اشرف شد و از محضر اساتیدی چون میرزای بزرگ شیرازی و سید محمدحسین کوه کمره ای مستفیض گردید. فاضل شربیانی، مدتی مرجعیت گروهی از شیعیان در آذربایجان و قفقاز را به عهده داشت و در رفع اختلاف میان برادران شیعه و اهل سنت و حمایت از خلیفه ی عثمانی در برابر دسیسه های نیروهای مهاجم انگلیسی، همت تمام داشت. آیت اللّه فاضل شربیانی در اصول، استادی کم نظیر و در استنباط احکام فقهی، متبحّر بود. وی همچنین در علوم تفسیر و حدیث، دانش و مهارتی در خور توجه داشت و شاگردان عالم و فرهیخته ای پرورش داد. از این دانشمند مسلمان کتابی در شرح رسایل و مکاسب شیخ انصاری در نُه جلد به جای مانده است.

18 رمضان

_ نخستین شب قدر

_ نزول کتاب مقدس زبور بر «حضرت داود»(ع)

_ وفات بانو «بدریه» ملقب به «ام کلثوم» دختر «ملاصدرا» از زنان فاضل و ادیب (1090 ق)

_ تولد «میرزا عبدالعظیم خان قریب» ادیب و محقق ایرانی (1296 ق)(1)

_ درگذشت آیت اللّه «سیدمصطفی کاشانی» (1337 ق)(2)

_ درخواست حکومت جمهوری توسط نهضت جنگل (1338 ق)

1- میرزا عبدالعظیم خان قریب گُرکانی، ادیب و محقق گرانقدر ایرانی در گرکان تفرش از توابع اراک به دنیا آمد. او پس از تحصیلات مقدماتی، راهی تهرانشد و با فراگیری سطوح بالاتر، مطالعات خود را در زمینه های صرف و نحو، منطق، ریاضی و ادبیات، تکمیل کرد تا این که در رشته ی ادبیات استاد شد. استاد قریب تالیفات متعددی در جهت ترویج و معرفی زبان و ادبیات فارسی به رشته ی تحریر درآورد که از آن جمله می توان به کتاب های قواعد فارسی، بدایه الادب و نیز فوائد الادب اشاره کرد.

2- آیت اللّه سیدمصطفی کاشانی فرزند حاج سیدحسین، در کاشان دیده به جهان گشود و در اصفهان و نجف اشرف به مدارج علمی و مرجعیت شیعیان دست یافت. وی از اکابر قرن چهاردهم هجری است که سال ها در تهران عهده دار ریاست علمیه و دارای مرجعیت عمومی بود. تمامی اوقات آیت اللّه کاشانی در تأیید دین مبین اسلام و دادرسی مسلمین و اِعمال وظایف امر به معروف و نهی ازمنکر و اعلای کلمه حق و انجام وظایف علمی از قبیل تدریس و تالیف صرف گردید. او علوم مختلف را ابتدا نزد پدر خود آموخت و پس از وفات وی به اصفهان رفت. سپس به نجف اشرف مهاجرت نمود و در آن جا، حوزه ی درس او، مرجع استفاده ی افاضل گردید. این عالم فرزانه علاوه بر علم، در محاسن اخلاق بی نظیر و

دارای قریحه ی شعری بود و دیوانی در مناقب و مراثی حضرات معصومین دارد. همچنین کتبی از قبیل تفسیر مختصر قرآن مجید، حاشیه ی ارشاد علامه، حاشیه ی شرایع و قاعده ی لاضرر و... از ایشان برجای مانده است. ایشان در شب نوزدهم ماه مبارک رمضان 1337 ق در کاظمین وفات یافت و در جوار حضرت امام موسی بن جعفرع مدفون شد.

19 رمضان

19 رمضان

_ ضربت خوردن «امام علی»(ع) به دست «عبدالرحمن ابن ملجم مرادی» (40 ق)(1)

_ وفات «غیاث الدین جمشید کاشانی» منجم و ریاضی دان (832 ق)(2)

20 رمضان

20 رمضان

_ دومین شب قدر

_ فتح مکه ی معظمه توسط سپاهیان اسلام به فرماندهی پیامبر اسلام بنا به روایتی (8ق)(3)

1- پس از جنگ نهروان میان امام علیع و خوارج، سه تن از آنان در خانه ی کعبه برای قتل معاویه، عمروعاص و امام علی(ع) هم پیمان شدند که در شب نوزدهم رمضان،مبادرت به آن کار نمایند. عبدالرحمن بن ملجم مرادی که از یاران سابق امام علی(ع) بود، در این شب، ضربتی را بر فرق مبارک امام وارد می سازد و اثر زخم و زهر شمشیر، امام را ناتوان ساخته و در 21 رمضان به شهادت می رساند.

2- غیاث الدین جمشید پسر مسعودبن محمودبن محمد طبیب در حدود سال 790 ق به دنیا آمد. وی طلبه ی رصدخانه مراغه به شمار می رفت که به دست خواجه نصیرالدین طوسی دایر شده بود. غیاث الدین کاشانی در کاشان نیز سه خسوف رصد کرد. سپس به خاطر توجه شاهان مغول که به نجوم علاقه داشتند ترک دیار نمود و نزد آلغ بیک مغول به سمرقند رفت. وی در سال 818 ق ابزار رصد تازه ای به نام «طبق المناطق» اختراع کرد و کتابی به نام نزهه الحدائق نوشت و آن را جام جم نامید. در سمرقند طرح و نقشه ی رصدخانه ی سمرقند را فراهم آورد. غیاث الدین از دست همکاران حسد پیشه، خون دل ها خورد تا مرگش رسید. «زیج خاقانی»، «زیج تسهیلات»، «سُلَمُّ السَّماء» در حل اشکالی که برای پیشینیان در ابعاد

و اجرام رخ داده است، «مُحیطیّه» در باب استخراج نسبت مابین محیط دایره و قطر که امروزه آن را با «پی» یونانی می نویسند. رساله «وَتْر و جیب»، هم چنین تفسیر القرآن و کتب دیگر، از جمله تالیفات این ریاضی دان ایرانی می باشند. او اولین ریاضی دانی است که کسرهای اعشاری را وضع کرد.

3- به دنبال نقض پیمان صلح حدیبیه توسط کفار قریش _ که در سال ششم هجری میان پیامبر و قبیله ی قریش امضاء شده بود _ سپاه ده هزار نفری اسلام به فرماندهی حضرت محمدص شهر مکه را فتح کرد. پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله پس از فتح مکه، اهالی آن را امان دادند، در حالی که آن ها در مقابل گسترش اسلام مقاومت کرده و پیامبر اکرم و بسیاری از مسلمانان را آزار و شکنجه داده بودند. این رفتار محبت آمیز پیامبر، باعث شد تا قبیله ی قریش به اسلام ایمان آورد. بدین ترتیب، مکه بدون هیچ گونه درگیری و خونریزی فتح شد. سپس حضرت محمد صلی الله علیه و آله گروهی را به اطراف مکه فرستاد تا بتخانه ها را ویران کنندو خود نیز به همراه امام علی(ع) بت های داخلِ خانه ی کعبه را درهم شکستند. فتح مکه را در دوم ماه رمضان سال هشتم هجری نیز گفته اند.

_ وفات «ابن شجری بغدادی» ادیب و نحوی مسلمان (542 ق)(1)

_ درگذشت «یاقوت حِمَوی» جغرافی دان شهیر اسلام (626 ق)(2)

_ درگذشت «ابن ساعی بغدادی» ادیب و مورخ مسلمان (674 ق)(3)

1- ابوالسّعادت هِبَهُ اللّه بن علی عَلَوی حَسَنی، نحوی، لغوی، ادیب و شاعر شیعی در سال 450 ق به دنیا آمد. نَسَبِ ابن شجری به امام حسن مجتبیع می رسد و به همین سبب علوی حسنی نامیده شده است. وی از نوجوانی به فراگیری ادب، نحو، حدیث و علوم زمانه پرداخت و هرگز از دانش اندوزی نیاسود، چنان که در سن پیری نیز در درس بزرگان حاضر می شد، هرچند که او خود در فنون ادب، تجارب بسیار اندوخته و در بغداد، سروَرِ نحودانان گشته بود. ابن شَجَری مدت هفتاد سال به تدریس علم نحو اشتغال داشت و در این مدت طولانی، بسیاری از مشاهیر نحو و لغت از او دانش آموختند. از این عالم بزرگ، آثار فراوانی برجای مانده که از میان آن ها می توان به الاَمالی، الحماسه و منظومه ی ابن الشجری اشاره کرد. ابن شجری سرانجام در 92 سالگی در بغداد چشم از جهان فرو بَست و در کَرْخ که محله ی شیعه نشین بغداد بود به خاک سپرده شد.
2- عبداللّه یاقوت بن عبداللّه رومی معروف به یاقوت حِمَوی از ادبای شهیر قرن هفتم هجری در سال 539 ق در بغداد به دنیا آمد. او سفرهای بسیار کرد و ضمن این سفرها به مطالعه نیز می پرداخت، تا این که در جریان حمله ی چنگیز خان مغول به ماوراءالنهر، او به موصل و سپس به حلب در سوریه گریخت و سرانجام در همان شهر نیز درگذشت. از آثار برجسته و ماندنی این ادیب می توان به مُعْجَمُ البُلدان و مُعْجَمُ الأُدَبا اشاره کرد.
3- شیخ تاجُ الدین ابوطالب علی بن اَنجُب بن عثمان بغدادی مشهور به ابن ساعی در سال 593 ق در بغداد به دنیا آمد. او در آغاز، علوم متداول زمان را نزد اساتید فن آموخت و از بزرگان علم و دانش گردید. ابن ساعی سال ها کتابدار مدرسه ی نظامیه ی بغداد بود و پس از سقوط بغداد توسط مغولان، از سوی خواجه نصیرالدین طوسی، برای نظارت بر کتابخانه های بغداد منصوب شد. در روزگاری که باید آن را دوره ی رواج تاریخ نویسی به شمار آورد، ابن ساعی از نویسندگان بسیار پرکار آن زمان به شمار می رفت که از این راه ظاهرا مال فراوانی به دست آورد. از ابن ساعی آثار

متعددی به جای مانده که ویژگی آنها، توجه مؤلف به تاریخ حاکمان عباسی است، به طوری که برخی از آثار او از منابع مهم این دوره و منبع اصلی نویسندگان پس از وی بوده است. کتاب اخبارُ الخُلَفاء که به تاریخ ابن ساعی نیز مشهوراست از جمله آثار این مورخ مسلمان می باشد. هم چنین اَخبارُالاُدَبا در 5 جلد، اَخبار الحَلاّج و اخبارُ قضاه بغداد از اوست. ابن ساعی سرانجام در 81 سالگی در بغداد درگذشت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

21 رمضان

21 رمضان

_ وفات «موسی بن عمران» و «یوشع بن نوح»(ع) دو پیامبر بزرگ الهی

_ عروج «عیسی بن مریم»(ع) بر آسمان ها

_ شهادت مظلومانه ی حضرت امیرالمؤمنین «امام علی»(ع) در کوفه (40 ق)(1)

1- پس از ضربت خوردن امام علیع در شب نوزدهم ماه مبارک رمضان توسط ابن ملجم مرادی از بازماندگان خوارج نهروان، درمانِ آن زخم تاثیری نبخشید و نوید پیامبر به امام به این که محاسن سفید حضرت به خون سرش رنگین می گردد، تحقق یافت. شهادت آن امام پس از سی سال امامت و چهار سال و نه ماه خلافت صورت گرفت. بدن مطهرامام علی(ع) را شبانه در محلی به نام نجف دفن کردند و این مکان، تا نزدیک به یکصد و پنجاه سال، از عموم مخفی بود و تنها برخی از شیعیان خاص از محل دفن امام آگاهی داشتند. امام علی(ع) در طول حیات پربرکت خویش در جنگ های صدر اسلام شرکت کرد و بزرگان مشرک عرب را به خاک مذلت کشاند. آن حضرت پس از رحلت پیامبر اسلام به خاطر مصالح مسلمانان به مدت بیست و پنج سال خانه نشینی گزید و سکوت اختیار کرد. با قتل سومین خلیفه، مردم، امام را به خلافت برگزیده و در آن دوران پرآشوب نیز سه جنگ جمل، صفین و نهروان از جانب ناکثین (پیمان شکنان) قاسطین (معاویه و مردم شام) و مارقین (خوارج و خارج شدگان از دین) بر امام علی(ع) تحمیل شد. فضایل امام علی(ع) فوق آن است که در این مختصر بگُنجَد و در اینجا تنها به دو سخن درباره ی آن حضرت بسنده می کنیم. ناظم نیشابوری درباره ی آن امام بزرگ گفته است که: علی بن ابی طالب، بر گوینده و نویسنده، محنتی گران و باری سنگین است که اگر بخواهد حقش را ادا کند به کفر و گزافه گویی دچار گردد و اگر کوتاه آید، خیانت و جفا نموده باشد و حدّ وسط در فضایل او آن قدر دقیق و باریک است که جز یک اندیشمند ماهر و حاذق از عهده اش نیز برنیاید. هم چنین ابن ابی الحدید معتزلی، شارح نهج البلاغه گوید: فضایل

علی(ع) در آن حد از عظمت است که نویسنده و گوینده در برابر آن، خود را ضعیف و زبون و شرمسار می بیند که درصدد تفصیل آن برآید. دشمنان هرچه کوشیدند که نور عظمتش را فرو نشاند، فضایل آن حضرت بیشتر شایع گشت.

_ درگذشت عالم ربانی «سید ماجد حسینی» (1028 ق)(1)

_ رحلت محدث بزرگ شیعه «شیخ حر عاملی» (1104 ق)(2)

22 رمضان

22 رمضان

_ سومین شب قدر

_ تصرف مجدد شهر آمل از سوی علویان طبرستان به فرماندهی «داعی کبیر» (255ق)(3)

1- سید ابوعلی ماجد بن هاشم بن علی حسینی بحرانی از علمای بزرگ شیعه در قرن یازدهم هجری است. وی عالمی عامل و فاضلی کامل و محقق، فقیه، محدث، ادیب و شاعر و اولین منتشر کننده ی حدیث در شیراز بود. سید ماجد، پس از فراگیری مقدمات علوم به حجاز و عراق هجرت نمود و سپس مقیم شیراز شد. وی در شیراز به تدریس و فتوا پرداخت و شیخ الاسلام شیراز گردید. طلاب علوم دینی از اطراف و اکناف به دور او گرد آمده و از حوزه ی درسش بهره مند می شدند. ملامحسن فیض کاشانی و شیخ سلیمان ماحوزی از شاگردان او بوده و شیخ بهایی با وی دوستی داشته است. مهم ترین کتاب سیدماجد، سَلاسِلُ الحَدید می باشد و نیز مُقَدَّمَهُ الواجب و یوسفیّه نیز از اوست. سید ماجد در شیراز بدرود حیات گفت ودر حرم حضرت شاه چراغع مدفون گردید.
2- محدث بزرگ عالم تشیع، محمد بن حسن بن علی معروف به «شیخ حرّ عاملی» در هشتم رجب سال 1033 ق در روستای «مشغره» از توابع جبل عامل لبنان دیده به جهان گشود. وی تا چهل سالگی در محضر علمای لبنان و سوریه کسب فیض کرد و سپس به مدت 24 سال در مشهد مقدس به ترویج دین، تدریس، تالیف و قضاوت پرداخت. کتاب گرانسنگ «وسایل الشیعه» ثمره ی هجده سال تلاش پیگیر او در جمع آوری و تنظیم احادیث شیعه می باشد. او در این کتاب، احادیث احکام را به ترتیبِ ابواب فقه دسته بندی و تدوین کرده و بیانات کوتاهی در ضمن آن ها برای توضیح یا جمع بین روایات آورده است. از دیگر کتاب های شیخ، الجواهر السنیّه فی الاحادیث القُدسِیَّه و دیوان شعر عربی است.شیخ حر عاملی درعصر

صفویان به ایران مهاجرت نمود و پس از وفات، در صحن مطهر امام رضاع درمشهد مقدس مدفون شد.

3- حسن بن زید علوی معروف به داعی کبیر نخستین سید علوی از نسل امام حسن مجتبیع بود که در شمال ایران حکومت مستقل شیعی علویان را تشکیل داد و دست خلفای عباسی و عاملان منطقه ای آن ها را از طبرستان (شامل مازندران، گرگان و دو سوی سلسله جبال البرز در قسمت جنوبی مازندران) کوتاه کرد. خلیفه ی وقت عباسی با اعزام لشکری به فرماندهی دو سردار ترک، داعی کبیر را با شکست و اضمحلال مواجه ساخته و بخش های عظیمی از طبرستان را اشغال نمود. اما پس از مدتی، داعی کبیر با کمک دیلمیان مجدّدا بر طبرستان تسلط یافت و شهر آمل را در 22 رمضان سال 255 قمری در استیلای خویش قرار داد.

_ درگذشت «ابن ماجه» محدث بزرگ اهل سنت (273 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «شیخ عبدالحسین تهرانی» مشهور به «شیخ العراقین» (1286 ق)(2)

23 رمضان

23 رمضان

_ تولد «ابن طولون» فرمانروای مصر و شام (220 ق)(3)

1- ابوعبداللّه محمد بن یزید بن ماجه ی قزوینی معروف به «ابن ماجه» از مشاهیر و بزرگان حدیث اهل سنت، در سال 209 ق در قزوین به دنیا آمد. ابن ماجه از پیشوایان علم حدیث محسوب می شود و در تمامی شعب آن دانا و منحصر به فرد می باشد. ابن ماجه برای تکمیل آن علم شریف به ری، مصر، عراق، شام، مکه، بغداد و کوفه مسافرت ها کرد و از بزرگان این رشته، استماع حدیث نبوی نمود. کتاب سُنَن ابن ماجه در حدیث را یکی از صحّاح سته ی اهل سنت می نامند و این کتاب بسیار معروف و مورد استناد شیعه و سنی است. وی در تاریخ و تفسیر نیز عالم و متبحر بوده و دارای تالیفاتی می باشد. تاریخ قزوین و تفسیر قرآن مجید نیز از آثار اوست. ابن ماجه در 64 سالگی درگذشت.
2- آیت اللّه حاج شیخ عبدالحسین تهرانی معروف به شیخ العراقین از علمای بزرگ ایران و دانشمندی فقیه و زاهدی پارسا بود که از درک و حافظه ای بسیار نیرومند بهره می بُرد. این عالم بزرگ که از شاگردان شیخ محمدحسن نجفی، صاحب کتاب جواهر، بود، در فقه، حدیث و تفسیر قرآن، استادی کم نظیر به شمار می رفت و مرجع افاضل بود. شیخ العراقین در حمایت از دین و رفع شُبهات مُلحدین، تلاش زیادی از خود نشان داد و در تعمیر حرم های مبارک ائمه ی معصومین در عراق، همّتی عالی ورزید. طلاکاری گنبد منور امام حسینع و توسعه ی صحن شریف آن حضرت و نیز طلاکاری گنبد بارگاه ملکوتی عسکریّین (امام هادی و امام عسکری) در سامرا از آن جمله اند. از این عالم وارسته ترجمه ی کتاب نجم العِباد و کتابی در طبقات رُوات برجای مانده است. شیخ العراقین به جمع آوری کتب و آثار مذهبی علاقه ی بسیار داشت و وصیت کرد تا پس از

مرگش، کتابخانه ی بزرگ و غنی او را وقف دانش پژوهان و اهل علم و مطالعه نمایند. این عالم بزرگوار در کاظمین درگذشت و بدن پاک وی را به کربلا منتقل کرده و در جوار بارگاه حسینی به خاک سپردند.

3- احمد بن طولون موسس سلسله ی طولونیان و فرمانروای مصر و شام بود. طولونیان، نخستین سلسله از سلاطین مصر بودند و شام را نیز به قلمرو حکومت خود افزودند. نسب طولونیان به غلامی به نام طولون می رسد که حاکم بخارا، او را به همراه هدایایی برای مامون، خلیفه ی عباسی فرستاده بود. احمد بن طولون، سلسله ی طولونیان را بنیان نهاد که طی سال های 254 تا 292 ق در مصر و شام حکومت کردند. ابن طولون را حافظ قرآن و مردی بخشنده، شجاع و متواضع دانسته اند که از ضعیفان و بینوایان حمایت می کرد و بر دشمنان سخت گیر و خونریز بود. او همچنین به آبادانی و احداث مراکز عام المنفعه در قلمرو حکومت خود اهتمام بسیار داشت. مشهورترین اثر او بیمارستانی است که در مصر احداث نمود.

_ پایان یافتن تدوین و تألیف برخی از کتب شیعی در شب 23 رمضان(1)

24 رمضان

24 رمضان

_ آغاز دعوت «ابومسلم خراسانی» علیه حکومت بنی امیه (129 ق)(2)

_ درگذشت «قطب الدین شیرازی» پزشک، منجم و دانشمند بزرگ ایرانی (710 ق)(3)

1- کتاب ارزشمند فقهی «جواهر الکلام» در 40 جلد در 23 رمضان 1254 قمری، کتاب گرانسنگ منظومه ی ملاهادی سبزواری در 23 رمضان 1261 قمری و کتاب مهم تفسیر قرآن «المیزان» علامه طباطبایی در 20 جلد در 23 رمضان 1372 قمری، از جمله آثار مهم شیعی است که در این شب به پایان رسیده است.

2- عبدالرحمن بن مسلم معروف به ابومسلم خراسانی، از مشاهیر رجال خراسان می باشد. وی به سبب دوستی که باخاندان عباسی داشته با ابراهیم بن محمد، از نوادگان عباس بن عبدالمطلب پیمان می بندد که برای او از مردم بیعت بگیرد و او را به خلافت برساند. ابومسلم با استفاده از نفوذ فراوانی که در بین مردم خراسان داشت، در سال 129 هجری، خراسان را به تسخیر درآورد و چون مروان حمار، آخرین خلیفه ی اموی، ابراهیم بن محمد را به قتل رساند، ابومسلم برادر ابراهیم به نام عبداللّه سَفّاح رابه جانشینی وی برگزید و به شام حمله برد. در این نبرد، قوای خراسان بر نیروهای خلیفه ی اُمَوی پیروز شدند و خاندان ستمکار اموی را برانداختند. سرانجام در سال 132 مروان به قتل رسید و ابومسلم از این پس مردم را به بیعت با سَفّاح دعوت کرد و از این زمان خلافت خاندان عباسی که بیش از پانصد سال بر ممالک اسلامی به طول انجامید، آغاز شد. گویند که ابومسلم از این که دولت طاغوت را بر سرکار آورده بود پشیمان شد و بعدها توسط منصور دوانیقی دومین خلیفه ی عباسی در حدود سال های 137 الی 140 هجری در نزدیکی شهرمداین با مکر و حیله به قتل رسید.

3- ابوالثّناء محمود بن مسعود بن مُصلح فارسی کازرونی اشعری شافعی معروف به قطب الدین شیرازی یکی از دانشمندان بزرگ قرن هشتم هجری و از شاگردان خواجه نصیرالدین طوسی، صدرالدین قونوی و کاتبی قزوینی بود. قطب الدین شیرازی، پزشک، ریاضی دان، فیزیک دان، منجّم و فیلسوف بزرگ ایرانی، اولین کسی بود که درباره ی رنگین کمان و چگونگی تشکیل آن تحقیق کرد و به تفسیری علمی درباره ی آن دست زد. وی همچنین علومی چون منطق، عرفان و هندسه رانزد دانشمندان مشهور آن زمان آموخت. او در فراگیری طب نیز بسیار کوشا بود و سال ها در بیمارستان شیراز به طبابت و مداوای بیماران مشغول بود. قطب الدین، کتب متعددی در طب، حکمت، ریاضی و نجوم نگاشته که از آن جمله می توان به شرح کلیات قانون ابن سینا در طب، اختیاراتُ المُظَفّری در هئیت، شرحُ الاَشراف، شرح حکمةُ الاشراق، ترجمه ی تحریر اُقلیدس اثر خواجه نصیرالدین طوسی و نهایةُ الادراک فی درایهِ الافلاک در علم نجوم و ستاره شناسی، اشاره کرد. وفات قطب الدین شیرازی در 24 رمضان سال 710 یا 716 ق در 76، 82 یا 86 سالگی در تبریز اتفاق افتاد و در همان شهر به خاک سپرده شد.

25 رمضان

_ وفات «ابن عطیّه» مفسر و محدث مسلمان (541 ق)(1)

_ تولد «امام فخر رازی» متکلم و فیلسوف شهیر اسلامی (544 ق)(2)

1- ابومحمّد عبدالحق بن غالب بن عطیه، مفسر و محدث مشهور مسلمان، در آندلس و در خاندانی پرورش یافت که افراد آن همه از بزرگان علم و ادب به شمار می رفتند. اگرچه ابن عطیه، بیشتر به عنوان یک مفسر و محدث شهرت دارد، اما بسیاری از شرح حال نویسان، مهارت او را در فقه، اصول فقه و متون ادبی ستوده اند. مهم ترین اثر به جا مانده از ابن عطیه، کتابی در تفسیر قرآن است که شامل مقدمه ای است که در نوع خود از بهترین تالیفات علوم قرآنی محسوب می شود. اثر دیگر وی، البَرنامَج نام دارد.
2- ابوعبداللّه محمد بن عمر بن حسین طبرستانی رازی معروف به امام رازی، فخر رازی و امام فخرالدین و شیخ الاسلام، از بزرگ ترین علمای شافعی مذهب، جامع علوم عقلی و نقلی و متبحّر در تاریخ، کلام، فقه، اصول، تفسیر، حکمت، ادبیات و ریاضی است. وی را به سبب شبهاتی که در مسایل گوناگون وارد می کرد «امام المُشَکِّکین» می نامند. کتاب های فخر رازی در زمان خودِ وی مورد اقبال مردم واقع شد و به صورت کتاب درسی درآمد. در حوزه ی درس امام رازی بیش از دو هزار تن دانشمند برای استفاده حاضر می شدند. حتی موقع سواری نیز نزدیک به سیصد نفر از فقها و شاگردان، برای استفاده در رکابش می رفتند. گویند که او به صراحت از اسماعیلیان بد می گفت اما با تهدید یکی از شاگردانش که اسماعیلی بود، از بدگویی نسبت به این گروه دست برداشت. از فخر رازی تالیفات بسیاری به جا مانده است از قبیل: اسرارُ النجوم، تفسیر کبیر، شرح اشارات ابن سینا و ده ها کتاب دیگر. امام فخر رازی در عید فطر سال 606 ق در 62 سالگی در هرات درگذشت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

_ رحلت فقیه شیعه «بهاءالدین حسن اصفهانی» معروف به «فاضل هندی» (1137ق)(1)

_ مفقود شدن روحانی مبارز «امام موسی صدر» رهبر شیعیان لبنان در لیبی (1398 ق)(2)

26 رمضان

26 رمضان

_ رحلت عالم بزرگ «آقاجمال خوانساری» (1125 ق)(3)

1- محمدبن حسن بن محمد اصفهانی ملقب به بهاءالدین و معروف به بهاء، تاج الفقها، فاضل اصفهانی و فاضل هندی از افاضل علمای اواخر حکومت صفوی،ف در سال 1062 ق به دنیا آمد. فاضل هندی در تمام علوم دینی اصلی و فرعی، یگانه ی روزگار و اعجوبه ی دهر بود به طوری که گویند قبل از 12 سالگی شروع به تالیف نمود. از جمله ی آثارش تفسیر القرآن، التَّمحیص و شرح الکافیه و کتاب مشهور کِشْفُ اللِّثام از کتب استدلالی فقه است. بهاءالدین را به سبب این که در اوایل زندگی به همراه پدر در هندوستان بوده است، فاضل هندی نیز گفته اند. وی در تخت فولاد اصفهان مدفون است.

2- سیدموسی صدر در سال 1347 ق 1307 ش در عصر حکومت رضاخان در قم به دنیا آمد. پدر وی آیت اللّه العظمی سیدصدرالدین صدر عالمی نامدار و از از مراجع ثلاث پس از آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی بود. در سال 1360 ق (1320ش) وارد حوزه ی علمیه ی قم گردید و پس از طی مقدمات و سطوح، در حلقه ی درس آیات عظام سید احمد خوانساری و حجت شرکت جست و همچنین از درس پدر خویش و نیز حضرت امام خمینی بهره بُرد. پس از فوت پدر راهی نجف اشرف گردید و در آن جا در زمره ی مجتهدان قرارگرفت. احساس وظیفه، او را به لبنان کشاند و رهبری مردمی را پس از علامه شرف الدین به عهده گرفت. امام موسی صدر، در آنجا خدمات فراوانی را به انجام رساند و قصد سر و سامان دادن به اوضاع مسلمانان، او را لحظه ای از تلاش غافل نمی کرد. سرانجام طی دعوتی رسمی راهی لیبی گردید و پس از یک هفته اقامت،

در 25 رمضان 1398 ق در حالی که قصد مراجعت به لبنان را داشت به طور مشکوکی ناپدید گردید.

3- جمال الدین محمد بن حسین خوانساری معروف به آقال جمال خوانساری، عالم، حکیم، متکلم، فقیه و اصولی، ملقب به جمال المحققین و محقق خوانساری در اواسط قرن یازدهم هجری به دنیا آمد. جمال الدین نزد پدر و نیز دایی خود، محقق سبزواری دانش آموخت و به مدارج عالی رسید. وی از هم عصران ملامیرزا شیروانی و علامه مجلسی و دیگر بزرگان و مرجع علمی و مذهبی دوران خود بود. اصول الدین فی الامامه واختیارات الایام از جمله تألیفات محقق خوانساری است. همچنین بر تهذیب الحدیث، شرایع، شرح اشارات، شرح لمعه، شفا و.. حاشیه زده است. این عالم بزرگ در تخت فولاد اصفهان مدفون است.

27 رمضان

27 رمضان

_ قیام زنگیان به رهبری «صاحِبُ الزَّنج» علیه عباسیان در جنوب عراق (255 ق)(1)

_ تولد ابوبکر محمدبن علی حاتمی معروف به «ابن عربی» دانشمند بزرگ مسلمان (560 ق)(2)

1- علی بن محمد بن احمد بن عیسی بن زید بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب معروف به صاحب الزنج، از سادات علوی، در 27 رمضان سال 255 قمری قیام بزرگی را علیه عباسیان برپا نمود. بردگان و غلامان فراوانی که از جور صاحبان و امرای خویش به تنگ آمده بودند به گرد او تجمع نمودند و او را یاری کردند. وی که به بردگان وعده ی آزادی، رفاه و برخورداری از حقوق مناسب اجتماعی می داد، توانست هزاران تن را آماده ی قیام کند. سرانجام در سال 257 قمری، شهر بصره را به تصرف خویش درآورد و در اندک زمانی، قدرت او توسعه یافت. صاحب الزنج اقدام به بنای شهری به نام «مختاره» نمود و حصارها و باروهایی بر آن تعبیه کرد و به تبلیغ نظرات خویش و جنگ با عباسیان پرداخت. خلیفه معتمد و برادرش موفق عباسی چندین سال با او در حال نبرد بودند، که توفیقی برای آنان حاصل نشد تا این که پس از چهارده سال تسلط صاحب الزنج بر بصره، لشکریانش به حسادت، خودخواهی و تفرقه مبتلا شده و در جنگ با عباسیان کوتاه آمدند. سرانجام در دوم صفر سال 270 قمری با کشته شدن صاحب الزنج در جنگ با ابواحمد موفق عباسی، قیام زنگیان به نابودی گرایید.
2- ابوبکر محمد حاتمی مشهور به محیی الدین بن عربی و ملقب به شیخِ اکبر در سال 560 ق در شهر مرسیه در اندلس به دنیا آمد. او در جوانی به ملاقات مشایخ صوفیه رفت و طریقت آنان را در پیش گرفت. وی در سی سالگی سفرهای بسیاری را آغاز کرد و به سراسر اندلس و مغرب رفت. سپس ازشهرهای بیت المقدس، مکه، بغداد، حَلَب و منطقه ی آسیای صغیر دیدار نمود و در دمشق اقامت گزید. ابن عربی در این سفرها به کسب دانش و معرفت و تدریس و نگارش کتاب مشغول شد و نزد بسیاری از

بزرگان به علم آموزی پرداخت. ابن عربی از پراثرترین مؤلفان مسلمان است که حتی پرکارترین نویسندگان اسلام مثل ابن سینا و غزالی به پای او نمی رسند. موضوع اصلی رسالات وی تصوف و عرفان است ولی در عین حال، تمامی علوم دینی از قبیلِ حدیث، تفسیر، سیره، فقه، نجوم و... را دربرمی گیرد. کتب فُصوصُ الحِکَم، المَبادی و الغایات و الفُتوحات المکیّه از آن جمله اند. ابن عربی در سال 638 ق در 78 سالگی در دمشق مدفون گردید و در دامنه ی کوه قاسیون مدفون شد.

ص:275

_ تولد «ابومنصور حسن بن زین الدین» محدث و رجالی بزرگ شیعه (959 ق)(1)

_ اشغال و غارت تبریز توسط عثمانی ها (993 ق)

_ رحلت «علامه محمدباقر مجلسی» صاحب کتاب شهیر «بِحارُالانوار» (1110 ق)(2)

_ تأسیس بانک ملی ایران (1324 ق)

28 رمضان

28 رمضان

_ درگذشت «ابومعشر بلخی» محدث و منجم (272 ق)(3)

1- ابومنصور جمال الدین شیخ حسن بن شیخ زین الدین، عالم عامل، فقیه، ادیب، محدث و رجالی عظیم الشأن، از بزرگان علمای امامیه در اوایل قرن یازدهم هجری می باشد. او از شاگردان فقیه شهیر، مقدس اردبیلی و ملاعبداللّه یزدی و شهید ثانی پدرش بود. زین الدین دارای هوش و ذکاوتی فراوان و دقت نظر بالایی بود و تالیفات او در نهایت اتقان و متانت می باشد. الاجازات و معالم الاصول ازتالیفات این عالم بزرگ است. زین الدین را به سبب تألیف کتاب اخیر، صاحب معالم نیز می گویند. وفات ایشان در اول محرم سال 1011 ق در 52 سالگی روی داد.

2- علامه محمدباقر مجلسی دانشمند بزرگ دوران صفوی، در سال 1037 ق در اصفهان به دنیا آمد. وی درس و بحث را از چهارسالگی نزد پدر عالمِ خود، علامه محمدتقی مجلسی آغاز کرد و بر اثر نبوغ و استعداد خارقَ العاده، در چهارده سالگی از ملاصدرا اجازه ی روایت گرفت. علامه شوشتری، میرزای جزایری، شیخ حُرِّ عاملی و ملامحسن فیض کاشانی از جمله اساتید ایشان بودند. وی در اندک زمانی بر صرف، نحو، معانی، بیان، لغت، ریاضی، تاریخ، فلسفه، حدیث، رجال، درایه، اصول، فقه و کلام احاطه ی کامل پیدا کرد و سرآمد همگان گردید. علامه مجلسی پس از رحلت پدر بزرگوار خود به تدریس پرداخت و تالیفات متعددی را به انجام رساند. جمع آوری احادیث و روایات اهل بیتع، علامه مجلسی را به فکر

تالیف کتاب گرانسنگ «بحارالانوار» انداخت و آن را در یکصد و ده جلد، تدوین کرد. تعداد تالیفات علامه را ششصد جلد ذکر کرده اند. وی سرانجام در 74 سالگی بدرود حیات گفت و در کنار پدر بزرگوار خویش، در کنار مسجد جامع اصفهان مدفون شد.

3- ابومعشر جعفر بن محمد بن عمر بلخی، حکیم و منجم، در ابتدا در بغداد از محدثین بزرگ بود و با فلسفه و حکمت و علوم عقلی مخالفت می کرد ولی بعدها به این علوم متمایل گردید و به مدارج بالایی در آن ها دست یافت. ابومعشر در اثر همت عالی و تلاش خستگی ناپذیر خود، در تمامی شعب حکمت، خصوصا ریاضیات، نجوم و هیئت دارای بصیرتی فوق العاده بود و استاد کل و سرآمد اهل فن به شمار می رفت. ابومعشر تالیفات متعددی در نجوم و ریاضی دارد از قبیل: اثبات علم النجوم، زیج الهَزارات، المَدخلُ الکبیر و... . ابومعشر مشهورترین منجم مسلمان بود و اشتهار او تا قرن ها بعد نیز همچنان حفظ شد. بر اساس دیدگاه ابومعشر، همه ی معارف، منشأ الهی دارد و علم نجوم نیز از این قاعده مستثنی نیست. آثار ابومعشر از لحاظ در برداشتن بخش هایی از نوشته های کهن که اصل آن ها از بین رفته، قابل توجه است.

29 رمضان

_ وقوع غزوه ی «حنین» به فرماندهی پیامبر بزرگ اسلام صلی الله علیه و آله (8 ق)(1)

_ تولد دانشمند کم نظیر و عالم بزرگوار شیعه «علامه حلّی» (648 ق)(2)

1- پس از فتح مکه به دست مسلمانان، گروهی از قبایل اطراف مکه به منظور مقابله با لشکر اسلام متحد شدند. خبر اجتماع این قبایل به رسول خداص رسید و آن بزرگوار برای درهم شکستن مقاومت مشرکان، سپاهی تجهیز کرد و به سوی حنین حرکت فرمود. در این نبرد ابتدا مسلمین شکست خورده و روی به هزیمت نهادند، اما با تدبیر و تلاش رسول اکرم صلی الله علیه و آله و یاران وفادارش همچون علی(ع)، بار دیگر فراریان برگشتند و طی نبردی سهمگین، دشمنان را شکست دادند. بعد از شکست دشمن، غنایم بسیار زیادی نصیب سپاه اسلام شد. پس از این پیروزی، سپاه اسلام برای تعقیب دشمنان به سوی طائف حرکت کرد.

2- ابومنصور حَسن بن سدید الدین یوسف بن زین الدین علی بن مطهّر حلی، ملقب به آیت اللّه ، جمال الدین و فاضل و معروف به علامه و نیز علامَهُ الدَّهر، در شب 29 رمضان سال 648 ق از خاندانی پاک سرشت در شهر حله در عراق به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات، به محضر عالمان بزرگواری همچون محقق حلی، خواجه نصیرالدین طوسی، کاتبی قزوینی و سید بن طاووس و... راه یافت و به مدارج عالی علمی رسید. وی پس از درگذشت محقق حلی، در حالی مرجعیت مسلمانان را به عهده گرفت که تنها 28 سال از عمر شریف او می گذشت و این امر حاکی از نبوغ و شخصیت والای اوست که در این سنین، تمام دانش ها و فضایل اخلاقی و کرامت های معنوی را کسب کرده و به مقام شامخ مرجعیت نایل گشته بود. مورخان، عصر علامه ی حلی را دوره ی توسعه ی فقه شیعه و پیشرفت دانش در سراسر جهان اسلام دانسته اند. زیرا وی اُلجایتو فرمانروای مغولی را به پذیرش مذهب تشیع تشویق کرد که این امر در رواج مذهب تشیع بسیار موثر بود. علامه حلی برای نشر علوم اسلامی، تلاش خستگی ناپذیری انجام داد. او نخستین فقیهی بود که ریاضیات را

واردِ فقه نمود و فقهِ استدلالی را تکامل بخشید. کشفُ المَقال فی احوالِ الرِّجال، تبصِرَهُ المُتعَلِّمین، تَذکِرَهُ الفُقهاء، الاَسرار و ده ها کتاب ارزشمند دیگرِ از آثار وی می باشد. علامه حلی در 21 محرم سال 726 ق در 78 سالگی بدرود حیات گفت و در نجف اشرف مدفون شد.

_ درگذشت «ابن فرات» فقیه و مورخ مصری (807 ق)(1)

_ وفات «محمد بن حسن شیروانی» عالم بزرگ مسلمان (1098 ق)(2)

_ رحلت آیت اللّه «سیداحمد حسینی زنجانی» (1393 ق)(3)

30 رمضان

30 رمضان

1- ابن فرات فقیه، مورخ و خطیب مصری در سال 735 ق در قاهره به دنیا آمد و از اوان نوجوانی در طلب علم برآمد. خصوصیات برجسته ی ابن فرات، شیفتگی وی به تاریخ بود، به طوری که همواره به تالیف مطالب تاریخی اشتغال داشت. مهم ترین اثر این مورخ مسلمان، تاریخ الدُوَلِ و المُلوک نام دارد که به تاریخ ابن فرات نیز مشهور است. او در این اثر، حوادث و وقایع قرون ششم تا هشتم هجری قمری را به نگارش درآورده است. اسماءُ الصَّحابه و تاریخُ العِباد و البِلاد از دیگر آثار اوست.

2- محمد بن حسن شیروانی، فقیه، محدث، متکلم، حکیم و جامع معقول و منقول بوده و در این علوم بسیار مُتِبَحِّر به شمار می رود. او را به عِلت کثرت استعداد و اصابت رَای، به وَحیدُ العَصر، سُلطانُ الحُکما و المُتَکَلِّمین نامیده اند. اثباتُ النبوهِ و الامامه، اصول الدین و شرح تهذیب شیخ طوسی از آثار وی می باشد. وی سرانجام در 65 سالگی در اصفهان درگذشت و در مشهد به خاک سپرده شد. لازم به ذکر است که علامه شیروانی داماد ملامحمد تقی مجلسی و معروف به ملامیرزا است.

3- آیت اللّه سیداحمد حسینی زنجانی در سال 1308 قمری در شهر زنجان به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود به پایان رساند. پس از تأسیس حوزه ی علمیه ی قم به این شهر هجرت کرد و از محضر اساتیدی چون آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری بهره برد و از اساتید برجسته در سطوح عالیه گردید. آیت اللّه زنجانی در علوم کلام، ریاضی، ادبیات، تاریخ، بدیع و عروض صاحب نظر بود و علاوه بر مراتب علمی، با شرایط و مقتضیات زمان کاملاً آشنایی داشت. یکی از تألیفات ایشان به نام «خَیرُالامور» است. آیت اللّه زنجانی اولین بار نماز جماعت را در مدرسه

ی فیضیه ی برپا کرد. پیکر آن فقیه بزرگوار در جوار حضرت معصومهس مدفون می باشد.

_ تولد فقیه کبیر آیت اللّه «سیدمحمد مهدی بحرالعلوم» (1155 ق)(1)

شوال

زیر فصل ها

1 شوال

2 شوال

3 شوال

4 شوال

5 شوال

6 شوال

7 شوال

8 شوال

9 شوال

10 شوال

11 شوال

12 شوال

13 شوال

14 شوال

15 شوال

16 شوال

17 شوال

18 شوال

19 شوال

20 شوال

21 شوال

22 شوال

23 شوال

24 شوال

25 شوال

26 شوال

27 شوال

28 شوال

29 شوال

30 شوال

1 شوال

1 شوال

_ عید سعید فطر

_ درگذشت «امام بخاری» محدث بزرگ اهل سنَّت (256 ق)(2)

_ درگذشت «ابن دهّان» مفسر و ادیب مسلمان (569 ق)(3)

1- علامه ی دهر و وحید عصر، سید محمدمهدی بحرالعلوم در آخرین ساعات ماه رمضان، قبل از طلوع عید فطر سال 1155 ق در عتبات عالیات به دنیا آمد. وی به علت فراست و کوشش فراوان، در نوجوانی به درس خارج پدر بزرگوار خود راه یافت و پس از آن در حلقه ی درس استاد بزرگ حوزه، آیت اللّه وحید بهبهانی، قرار گرفت و بعد از پنج سال به اجتهاد نایل آمد. سید بحرالعلوم پس از وفات استادش، وحید بهبهانی، رهبری کامل و زعامت و مرجعیت شیعه را به دست گرفت و آوازه ی او آفاق را پر کرد. شیخ جعفر کاشف الغطاء، حجت الاسلام محمدباقر شَفقی، سید عبداللّه شُبَّر، سید محمد مجاهد، سید محمدجواد عاملی و شیخ احمد نراقی و... از جمله شاگردان بارز وی بوده اند. از سید، تألیفات متعددی بر جای مانده که المصابیح فی الفقه، مِشکاهُ الهدایه و کتابُ الرِّجال از آن جمله اند. این عالم ربانی سرانجام در رجب یا ذیحجه ی سال 1212 ق در57 سالگی دار فانی را وداع و در نجف اشرف به خاک سپرده شد.
2- ابوعبداللّه محمد بن اسماعیل بن ابراهیم مشهور به امام بخاری از محدثین بزرگ و مورد اعتماد راویان حدیث می باشد. وی جهت تحصیل و تصحیح احادیث نبوی به سرزمین های بسیاری سفر کرد و از بزرگان حدیث استفاده نمود. کتاب جامع صحیح معروف به صحیح بخاری، یکی از معروف ترین کتب حدیثی اهل سنت و شیعه، توسط امام بخاری تدوین گشته است. الادب المفرد، تاریخ اَوسط و السُّنن نیز از اوست.
3- ابومحمد سعید بن مبارک معروف به ابن دهان، مفسر، ادیب و شاعر مسلمان در سال 494 ق در بغداد به دنیا آمد و پس از طی دوران تحصیلات مقدماتی، علم لغت را فرا گرفت و از بزرگان بسیاری، حدیث شنید. این لغت شناس بزرگ همچنین به ادبیات، به ویژه سرودن شعر، توجه خاصی داشت و شاگردانش را نیز به سرودن شعر تشویق می کرد. ابن دهان، کتابخانه ای عظیم داشت که در جریان طغیان رود دجله، خسارت های شدیدی دید. او برای احیای مجدد کتب از دست رفته، تلاش های بسیار کرد و سرانجام بینایی خود را در این راه از دست داد. از آثار ابن دَهّان تنها بخش کوچکی، آن هم در زمینه ی شعر و ادب و به صورت خطی باقی مانده است. ابن دَهّان سرانجام در 75 سالگی درگذشت.

ص:279

_ درگذشت حکیم و متکلم شهیر «امام فخر رازی» (606 ق)(1)

_ آغاز سلطنت «فتحعلی شاه قاجار» دومین پادشاه سلسله ی قاجاریه (1212 ق)(2)

_ تسخیر شهر گنجه توسط قوای روس (1218 ق)

2 شوال

2 شوال

_ درگذشت «ابن تعاویذی» شاعر بغدادی (584 ق)(3)

1- فخرالدین محمد بن عمر رازی معروف به امام فخر رازی در سال 544 قمری در ری به دنیا آمد. او از علما، حکما و متکلمان معروف اسلام است. اعتراض ها و شک های فراوان وی در مورد مسائل مختلف سبب شد که او را «امامُ المَشَکّکین» بنامند. فخر رازی با آن همه تبحّر علمی، شبهه های بسیار سختی در دین وارد می کرد و خود از حلّ آن ها عاجز می ماند. وی عاقبت به خوارزم رفت و با علمای آن سامان به مذاکرات دینی پرداخت. پس از طرح شبهات خود، از جانب بزرگان شهر، از آن دیار اخراج گردید. فخر رازی سپس به ماوراءالنهر عزیمت نمود و باز به همان سبب تبعید شد و سرانجام به ری رفت و در همان جا ماندگار گردید. در حلقه ی درس فخر رازی بیش از دو هزار تن از فقها، به تحصیل علوم می پرداختند. ایشان در علم کلام، از مذهب اشعری و در فقه، از مذهب شافعی پیروی می نمود و به اکثر علوم زمان خود احاطه داشته، کسی توانایی مناظره با او را نداشت. از امام فخر رازی، ده ها اثر نفیس به جای مانده که مفاتیح الغَیب یا تفسیر کبیر، عِصمةُ الانبیاء، اسرارُ النُّجوم و تحصیلُ الحَق و... از آن جمله اند. امام فخر رازی در سال 606 قمری در 62 سالگی در شهر هرات درگذشت.
2- هنوز نعش آقامحمدخان قاجار را به خاک نسپرده بودند که قسمتی از اردوی او سر به طغیان برداشت و با تدبیر حاج ابراهیم کلانتر، بقیه ی سپاه به تهران رفت. آقامحمد خان که فرزندی از خود نداشت، برادرزاده ی خود، باباخان معروف به فتحعلی میرزا را ولیعهد خود و فرمانروای فارس قرار داده بود. فتحعلی به سرعت خود را به تهران رساند و با کمک حاج

ابراهیم کلانتر در عید فطر 1212 ق در 26 سالگی تاجگذاری کرد و دوران 38 ساله ی پادشاهی ننگین خود را آغاز نمود.

3- ابوالفتح محمد بن عبیداللّه تعاویذی، ازمشاهیر ادبا، شعرا و نویسندگان قرن ششم هجری در دهم رجب سال 519 ق در بغداد به دنیا آمد. در اشعار وی، بسیاری ازمعانی دقیق در قالب الفاظ لطیف و کم نظیر بیان شده است. لقب تعاویذی را به این جهت به او داده اند زیرا جدِّ وی دعانویس بوده و «تعویذ» به معنی دعایی است که به بازو می بندند. این شاعر مسلمان، بیشتر اوقاتش را به سرودن شعر صرف کرد. ابن تعاویذی، قصاید بسیار زیبا و بلندی در مدح اهل بیت پیامبر اسلام سروده است. اشعار وی همواره مورد تمجید شاعران و نویسندگان بعد از او قرارگرفته است. ابن تعاویذی سرانجام در سال 584 ق در 75 سالگی در بغداد وفات یافت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

_ وفات «ابوبکر نقاش» محدث شهیر عراقی (604 ق)(1)

_ تولد «ابن واصل» مورخ و ادیب مسلمان (604 ق)(2)

_ تصرف آمل مرکز حکومت سادات علوی به دست سپاهیان «امیرتیمور گورکانی» (795ق)

3 شوال

3 شوال

_ تاسیس «اولین خانقاه» مسیحیت در کشور مصر در امپراتوری روم (330ق)

_ درگذشت «ابن یونس» دانشمند و ریاضی دان عرب (399 ق)(3)

1- ابوبکر نقاش، قرآن شناس و محدث مشهور مسلمان عراقی، در اوایل جوانی به بغداد رفت و نزد اساتید مشهور زمان خود، علوم دینی را آموخت. سپس طی سفرهای متعدد به سرزمین های مختلف اسلامی، با دیگر معارف دینی، به ویژه علم حدیث، آشنایی عمیق یافت. ابوبکر نقاش، در زمان حیات خود، در قرائت قرآن و نقل حدیث، دارای اعتبار خاصی بود. او را دارای آثار بسیاری دانسته اند، اما تنها، کتاب تفسیر قران وی به نام «شَفاءُالصَّدر» به جای مانده است.
2- ابن واصل در حماه در غرب سوریه به دنیا آمد و تحصیلاتش را نزد پدر که مدرس مدرسه ی ناصریه ی بیت المقدس بود، آغاز کرد. او پس از پدر بر کرسی تدریس نشست و راه پدر را ادامه داد. ابن واصل در ساختن رصدخانه و چند دستگاه نجومی با تعاسیف، ریاضی دان مصری همکاری داشت و در سال 663 ق، قاضی القضات شهر خود شد.از ابن واصل سه اثر مشهور تاریخی بر جای مانده که عبارتند از: التاریخ الصالحی در تاریخ عمومی انبیا و خلفا، نظم الدُرَر فی الحوادث و السِیَر و نیز مُفَرِّجُ الکَرب فی اخبار بنی ایوب که مهم ترین منبع درباره ی تاریخ سلسله ی ایوبیان است. ابن واصل سرانجام در سال 697 ق در 93 سالگی درگذشت.
3- ابوالحسن علی بن ابی سعید مصری معروف به ابن یونس، از منجمان بزرگ و متخصصین در این علم می باشد و اکثر عمر خود را در رصد و

اعمال نجومی به سر برده است. وی در علوم دیگر نیز متبحر و دارای اشعار فراوانی بوده است. الزیج الکبیر الحاکمی و الطول و العرض از اوست. وفات ابن یونس در مصر به طور ناگهانی روی داد.

_ تصرف شهر شیراز توسط «امیر مبارزالدین محمد» سرسلسله ی آل مظفر (754 ق)(1)

_ درگذشت مورخ و محدث بزرگ «حافظ ابرو» حافظ بزرگ قرآن کریم (834 ق)(2)

_ درگذشت آیت اللّه «آقا رضا تبریزی» (1313 ق)

_ رحلت آیت اللّه «محمّدحسین شهرستانی» عالم بزرگ اسلامی (1315 ق)(3)

_ سقوط کابینه ی «وثوق الدوله» (1338 ق)(4)

1- امیر مبارزالدین محمد، سرسلسله ی آل مظفر، که از دست اندازی های متوالی شیخ ابواسحاق به کرمان و یزد متغیر شده بود بالاخره عازم تسخیر شیراز و برانداختن امیر شیخ ابواسحاق گردید. محاصره ی شیراز به مدت 6 ماه طول کشید تا این که در سوم شوال سال 754 ق شهر را به تصرف خود درآورد.

2- نورالدین لطف اللّه بن عبداللّه خوافی هِرَوی معروف به حافظ ابرو، از مشاهیر مورخین و تاریخ نگار قرن نهم هجری است. وی درهرات به دنیا آمد. در همدان به مسند فضل و کمال قدم نهاد و بر اثر دانش فراوان، مورد تشویق امیر تیمور گورکانی واقع شد. چون قرآن را از حفظ بود به حافظ و چون ابروانی به هم پیوسته داشت به ابرو معروف گردید و به حافظ ابرو شهرت دارد. اولین اثر تاریخی او که در اوایل قرن نهم هجری نگاشته شده، کتاب ظفرنامه ی شاهی است که بعدها این اثر را بر کتاب مفصل تر خود به نام جامع التواریخ رشیدی افزود. جغرافیای تاریخی نیز کتاب دیگر اوست. حافظ ابرو در زنجان وفات یافت.

3- آیت اللّه حاج میرزا محمد حسین حسینی مرعشی شهرستانی از علما و مشاهیر بزرگ علوم اسلامی در سال 1256 ق در کرمانشاه، به دنیا آمد. وی از کودکی، علوم دینی و اسلامی را به خوبی فراگرفت و در جوانی به درجه ی اجتهاد رسید. آیت اللّه شهرستانی از دوازده سالگی شروع به تالیف نمود و در حدود هشتاد اثر از خود به جای گذاشت که تاریخ لباب الاجتهاد و تذکره النفس از آن جمله اند. این عالم ربانی در اواخر عمر، پس

از سفری که به مشهد و تهران داشت، راهی کربلا گردید و در آن دیار مقدس، مرجعیت جمعی از شیعیان را برعهده گرفت. سرانجام در 59 سالگی در کربلا درگذشت و در رواق حسینی به خاک سپرده شد.
4- پس از انقلاب روسیه و اتمام جنگ جهانی اول، انگلیس یکه تاز سیاست داخلی ایران شد و جای خالی روسیه را پر کرد. پس از جنگ، قراردادی از جانب انگلیس عنوان گردید که به موجب آن، انگلستان نیروی نظامی و مالی کشور ایران را به دست گیرد و در ساخت راه آهن، ایران را یاری دهد. وثوق الدوله بدون این که این قرارداد را از تصویب مجلس بگذراند آن را به مرحله ی اجرا گذاشت. این معاهده، ایران را در اختیار انگلیس قرار می داد و مردم، خطر آن را کمتر از خطر کمونیست نمی دانستند. بنابراین مردم به آن اعتراض کردند و این پیمان از سوی جامعه ی ملل تایید نگردید. ناچار دولت وثوق الدوله که مسؤول انعقاد آن بود، مجبور به استعفا شد.

_ درگذشت عالم ربانی آیت اللّه «ذبیح اللّه قوچانی» (1414 ق)

4 شوال

4 شوال

_ تصرف شهر نیشابور توسط «یعقوب لیث صفاری» و سرنگونی سلسله ی طاهریان (259 ق)(1)

_ درگذشت «ابوبکر محمد بن حسن دارقطنی» عالم و ادیب (351 ق)(2)

_ تولد «سید محمد دلداری» عالم بزرگ هندی (1260 ق)(3)

1- طاهریان اولین سلسله ی حکومتی در ایران پس از اسلام هستند که در اوایل قرن سوم هجری در خراسان قدرت یافتند. تشکیل دولت طاهری در خراسان ناشی از ضعف و گرفتاری عمومی خلفای عباسی در این زمان بود. با آن که خلفای عباسی از طاهریان حمایت می کردند ولی یعقوب لیث تنها با پشتوانه ی شمشیرزنانِ سیستانی بر طاهریان پیروز شد و خلیفه را مجبور به تأیید خود نمود. این تایید ناشی از پیروزی های پی درپی یعقوب لیث صفاری در شرق ایران بود. همچنین پس از فتح کابل توسط یعقوب و ارسال غنایم بسیار برای خلیفه ی عباسی، از جانب خلیفه، حکومت بلخ و طخارستان به وی واگذار شد. با این قدرت گیری یعقوب، او در شوال 259 ق، نیشابور، پایتخت حکومت طاهریان را فتح کرد و به حکومت پنجاه ساله ی ایشان بر ایران خاتمه داد.

2- محمد بن حسن دار قطنی عالم وادیب قرن چهارم، از قاریان و مفسرین مشهور قرآن در عصرِ خود بود. دار قطنی بیشتر عمر خود را در راه تالیف آثار علمی سپری کرد. المُعجَمُ الکبیر، المناسک و المَوضِع فی معانی القُرآن از جمله تالیفات اوست.

3- سیدمحمددلداری، تحصیلاتش را نزد پدر و دیگر علمای آن عصر آغاز کرد و پس از سال ها کسب دانش در علوم مختلف دینی، به تالیف کتب ارزشمندی همت گماشت. از جمله آثار او که متجاوز از چهل جلد است، می توان به کتاب عِمادُ الاجتهاد در علم فقه اشاره کرد.

_ رحلت عالم مجاهد و مبارزه ی آیت اللّه «سید عبدالحسین لاری» (1342 ق)(1)

_ درگذشت عالم برجسته «میرزا رضا کلباسی» (1383 ق)

5 شوال

5 شوال

_ حرکت «امام علی»(ع) ازطریق مداین برای جنگ صفین (37 ق)

_ ورود «مسلم بن عقیل» نماینده ی امام حسین(ع) به کوفه (60 ق)(2)

1- آیت اللّه سیدعبدالحسین لاری در صفر سال 1264 ق در لار به دنیا آمد. بعد از اتمام دوره ی مقدماتی و سطح، راهی نجف اشرف گردید و در درس میرزای بزرگ شیرازی حاضر شد. وی علاوه بر اخذ اجازه ی اجتهاد از استاد، از آیات عظام محمدحسین کاظمی، فاضل ایروانی، لطف اللّه مازندرانی و ملاحسینقلی همدانی نیز گواهی اجتهاد دریافت کرد. آیت اللّه لاری به دستور آیت اللّه شیرازی جهت هدایت و رهبری مردم خطه ی فارس به لارستان رفت. ایشان در اولین گام، حوزه ی علمیه ی لار را تاسیس نمود و به نشر احکام اسلامی همت گماشت. حضور مجتهد مقتدری مانند آیت اللّه لاری، باعث کم نفوذ شدن مبلغان مسیحی و انزوای آنان گردید. ضبط و ثبت اموال حاکم دست نشانده، احداث کارخانه ی اسلحه سازی، آموزش نیروهای نظامی و امتناع از پرداخت مالیات به دولت مرکزی، گام های مهمی بود که به رهبری آیت اللّه لاری جهت ایجاد ملت اسلام برداشته شد. قیام ایشان در حمایت از مشروطه خواهان شیراز و رویارویی با نیروهای دولتی و نیز همکاری بادلیران تنگستان در مقابله با متجاوزان انگلیسی از جمله فعالیت های آیت اللّه لاری در راه استقلال مردم و اعاده ی شرافت اسلامی می باشد. از آیت اللّه لاری حدود چهل اثر فقهی، کلامی، فقهی _ سیاسی، اصولی و... به یادگار مانده است. این عالم مجاهد سرانجام در 86 سالگی جان به جان آفرین تسلیم کرد و در شهرستان جَهرم به خاک سپرده شد. آرامگاه ابدی وی در جهرم، معروف به مقبره ی «آقا»، زیارتگاه پیروان خاندان عصمت و طهارت و فرزندان جهاد و شهادت است.

2- مسلم بن عقیل، نماینده و پسر عموی امام حسینع به منظور دعوت ازمردم کوفه و آگاهی از میزان وفاداری آنان به امام، وارد این شهر شد. مردم کوفه، قبلاً با ارسال نامه های فراوان، خواستار عزیمت امام به این شهر و رهبری آنان برای مبارزه با حکومت ستمکار اموی شده بودند. در بدو ورود مسلم به کوفه، وی نامه ی امام را که حاکی از دعوت مردم کوفه به قیام بود، برای آنان قرائت کرد و دراندک زمانی، حدود 18 هزار نفر با وی بیعت کردند. پس از آن، مسلم، بیعت گسترده ی اهالی کوفه را به اطلاع امام رساند. اما اندکی بعد، مردم کوفه تحت تأثیر تبلیغات و تهدید و تطمیع ابن زیاد، حاکم جدیدِ کوفه، بیعت خود را با امام حسین(ع) نادیده گرفتند. آن ها حتی پا را فراتر گذاردند و گروهی از آن ها عازم جنگ با امام شدند. مسلم بن عقیل هم که در کوفه تنها مانده بود، به دست ماموران اموی اسیر شد و به شهادت رسید.

_ تولد «خواجوی کرمانی» شاعر و ادیب شهیر ایرانی (679 ق)(1)

_ رحلت «سیدجمال الدین حسینی اسدآبادی» متفکر و مصلح بزرگ جهان اسلام (1314 ق)(2)

1- ابوالعطاء کمال الدین محمود بن علی بن محمود، معروف به خواجوی کرمانی در سال 679 ق در شهر کرمان به دنیا آمد. او در جوانی در کرمان و فارس تحصیل کرد و از آن پس به مسافرت پرداخت. خواجو در اثنای مسافرت، با عده ای از مشایخ، سلاطین و وزرا ملاقات کرد و در پایان عمر، چندی نیز با حافظ شیرازی، شاعر بزرگِ غزل سرای قرن هشتم معاشرت داشت. دیوان قصیده ها، غزل ها و رباعی ها، مثنوی های همای و همایون، گل و نوروز، کمال نامه، گوهر نامه و... از آثار خواجوی کرمانی است. در غالبِ این مثنوی ها، خواجو از نظامی پیروی کرده است. خواجو در غزل های خود، شیوه ی سعدی را اساس قرار داده و آن را با افکار عرفانی در آمیخته است. روش ایجاد شده توسط خواجوی کرمانی به همت حافظ شیرازی کامل شده است. این ادیب نامدار ایرانی سرانجام در 753 ق در 74 سالگی درگذشت.

2- سیدمحمد بن سید صفدر معروف به سیدجمال، اندیشمند انقلابی، سخنور و از رهبران ضداستعماری ملل اسلامی است که بنا به گفته ی بسیاری از تاریخ نگاران، وی شیعه و ایرانی و در سال 1254 قمری در اسدآباد همدان چشم به جهان گشود. پدرش او را به کابل برد و به تحصیل علوم متنوع از جمله: تاریخ، فقه، ادبیات، منطق، حکمت و ریاضیات پرداخت. در 18 سالگی در بسیاری از علوم متداوله به مقام عالی رسید. سیدجمال الدین از آن پس، به هندوستان و حجاز و مکه مسافرت کرد. سپس به مصر رفت و در دانشگاه الازهر به تدریس منطق و فلسفه پرداخت و شیخ محمد عبده از محضر او استفاده نمود. از آن جا که سید، خود بنیانگذار اتحاد ملل اسلامی و وحدت شیعه و سنی بود، تعمّدا ملیت خود را مخفی نگه می داشت. سید با مسافرت به اکثر کشورهای عربی و اسلامی و با ایراد خطابه های پرشور، از مسلمانان می خواست با اتحاد و همبستگی در برابر مفاسد و حاکمیت دست نشانده و استعماری اروپاییان ایستادگی کنند. در نتیجه، دولت های دست نشانده، تحمل چنین اندیشه ای را در جامعه ی خویش نداشتند و چندین بار او را به هند، پاریس و لندن تبعید کردند. سیدجمال الدین با همیاری محمد عبده، 18 شماره از روزنامه

ی عروه الوثقی را در پاریس منتشر کرد، ولی با کارشکنی مقامات انگلیسی، این نشریه تعطیل شد. وی هم چنین به ایران و عثمانی سفر کرد و ملاقات هایی با سران کشورهای اسلامی از جمله ناصرالدین شاه قاجار داشت، تا بلکه حرکت و رشد مسلمانانِ سرزمین های اسلامی را فراهم نماید. اما دول استعماری سخت با او مخالفت کردند. پس از آن راهی استامبول شد و چون ناصرالدین شاه قاجار، توسط یکی از یاران سید در شهر ری به قتل رسید، امپراتور عثمانی او را تحت نظر گرفت. سرانجام سیدجمال الدین اسدآبادی در پنجم شوال 1314 قمری مصادف با 18 اسفند 1275 در 60 سالگی دیده از جهان فرو بست و در گورستان شیخلَر ترکیه به خاک سپرده شد.

ص:285

6 شوال

6 شوال

_ وفات «ابن بَردَس» شاعر و محدث مسلمان (786 ق)(1)

_ امضای معاهده ی سوم ابریشم بین ایران و عثمانی در آذربایجان (1027 ق)

_ شکست «حافظ محمد پاشا» سردار عثمانی از «شاه عباس صفوی» در جنگ بغداد (1033 ق)(2)

7 شوال

7 شوال

_ وقوع غزوه ی احد دومین جنگ صدر اسلام به فرماندهی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله (3 ق)(3)

1- عمادالدین اسماعیل بن محمد بَعلَبکی معروف به ابن بردس در بعلبک، یکی از شهرهای لبنان متولد شد. پس از تحصیل علوم مقدماتی در زادگاهش، به شهر دمشق رفت و از دانش علمای مشهور زمان خود، بهره های بسیار بُرد. او ضمن سفر به سرزمین های مختلف اسلامی، به تکمیل تحصیلات خود اهتمام ورزید و سپس به تدریس پرداخت. از ابن بردس که به دین داری، صیانت نفس و حُسن خلق در میان مردم شهره بود، آثاری به صورت خطی باقی مانده است که کتاب «الاعلامُ فی وَفَیاتِ الاعلام» از آن جمله می باشد.

2- آخرین جنگ های شاه عباس اول با امپراتوری عثمانی، در سال های 1032 و 1034 ق بر سر تسخیر بغداد بود. پس از مدتی نبرد، سرانجام بغداد به تصرف ایران درآمد و نیروهای عثمانی، شکست سختی را متحمل شدند. شاه عباس سپس به زیارت عتبات عالیات رفت و به تعمیر ابنیه ی آن شهرها همت گماشت.

3- پس از شکست مشرکان در جنگ بدر در سال دوم هجری، آنان لشکری سه هزارنفری مهیا کرده و به سمت مدینه به راه افتادند. مسلمانان به

تعداد هزار نفر به رهبری پیامبر اسلامص در هفتم شوال از مدینه خارج شده و به سمت اُحُد به راه افتادند. در این میان منافقانی که با جنگ در خارج از مدینه مخالف بودند با تحریک دیگران، سیصد نفر را از همراهی با لشکر مسلمانان منصرف کرده و سپاه اسلام با هفتصد نفر رو در روی مشرکان قرار گرفت. پیروزی در ابتدای جنگ از آنِ مسلمانان بود ولی با سرپیچی عِده ای از فرمان اکید پیامبر مبنی بر حراست از موضع استراتژیک اُحد، سپاهیان قریش با طی کردن این تنگه ی مهم، پشت سَرِ قوای اسلام قرار گرفت و تعداد زیادی از مسلمانان را به شهادت رساندند. در این جنگ، حمزه عموی پیامبر و هفتاد تن از یاران آن حضرت نیز به شهادت رسیدند.

_ وفات «احمد بن جیهانی» دانشمند ایرانی (306 ق)(1)

_ درگذشت حکیم متألّه «میرزا رفیعا نایینی» (1080 ق)(2)

_ رحلت «علامه میرزا ابوالحسن شعرانی» فقیه، مفسر و عارف نامی (1393 ق)(3)

1- ابوعبداللّه احمد بن جیهانی دانشمند، سیاست مدار و جغرافی دانِ مشهور ایرانی به واسطه ی تحقیقات ارزنده ای که انجام داد، در جهان اسلام شهرت یافت. مهم ترین اثر ابن جیهانی، کتابی در علم جغرافیا تحت عنوان المَسالِکُ و المَمالِک است که جغرافی نویسان متأخر، اطلاعات خود را درباره ی سرزمین های آن دوران، از این کتاب اخذ کرده اند.

2- میرزا رفیع الدین محمد بن حیدر طباطبایی معروف به میرزا رفیعا نایینی، از علمای بزرگ شیعه ی قرن یازدهم هجری است. وی فقیه اصولی، متکلم و جامع معقول و منقول بوده و از اساتید علامه مجلسی دوم و شیخ حر عاملی و از شاگردان شیخ بهایی می باشد. اقسامُ التَّشکیک و حقیقتَهُ، حاشیه ی اصول کافی و الشَّجرَهُ الاهِیَّه از اوست. وفات میرزا رفیعا در هشتاد و پنج سالگی در اصفهان روی داد و در تخت فولاد به خاک سپرده شد.

3- میرزا ابوالحسن شعرانی در سال 1320 ق در تهران به دنیا آمد. مقدمات را در مدرسه ی مروی تهران گذراند. وی مدتی در محضر درس آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی بود و سپس آهنگ نجف نمود و از اساتید آن دیار بهره برد. علامه شعرانی در حالی به وطن مراجعت کرد که اوج استبداد رضاخانی، خفقان را برکشور حاکم کرده بود و در این حال به تبلیغ و تدریس و تحقیق پرداخت. علامه، علاوه بر مهارت در فقه، اصول، تفسیر، حدیث، فلسفه، ریاضی، عرفان، کلام و... به زبان های عربی، فرانسه، ترکی، انگلیسی و عبری نیز آشنایی کافی داشت. فاضلان زیادی در محضر او پرورش یافتند که حضرات آیات میرزاهاشم آملی، عبداللّه جوادی آملی، حسنِ حسن زاده آملی، و... از آن جمله اند. همچنین از علامه شعرانی آثارِ قلمی متعددی از جمله تفسیر مَنهَجُ الصادقین به جای مانده است. سرانجام، این عالم عامل و دانشمند کم نظیر پس از هفتاد و سه سال زندگی پر افتخار در هفتم شوال 1393 ق جان به جان آفرین تسلیم کرد و در جوار حرم حضرت عبدالعظیم حسنیع در خاک آرمید.

8 شوال

8 شوال

_ درگذشت «عضدالدوله دیلمی» معروف ترین امیر آل بویه در نجف اشرف (372 ق)(1)

_ آغاز نبرد «سند» در کنار رود سند بین سپاهیان خوارزمشاه و مغولان (618 ق)(2)

_ درگذشت «خواجه عطار نقشبندی» از متصوفان خراسان (802 ق)

_ مرگ «سلطان سلیم خان» امپراتور مقتدر عثمانی پس از 8 سال سلطنت (926 ق)

_ انتشار نخستین شماره از روزنامه ی «مجلس» (1324 ق)(3)

1- عمادالدوله در سال 338 ق جانشینی خود و امارت فارس را به عضدالدوله تفویض نمود. عضدالدوله معروف ترین امیر آل بویه است و در طول سلطنت خویش در فتح بلاد و آبادی شهرها و ساختن کاخ ها همت گماشت. در زمان عضدالدوله اقتدار او از سواحل دریای عمان تا شام و در حدود مصر مسلم گردید. بند امیر در فارس از آثار اوست. همچنین نخستین بار در بغداد خطبه به نام او خواندند. عضدالدوله مذهب شیعه داشت و دربارش مجمع دانشمندان بود و کتاب های بسیاری به نام او نوشته اند. جنازه ی او را در جوار حرم مطهر علی بن ابی طالب به خاک سپردند.

2- پس از گسترش حمله ی مغول به ایران، سلطان جلال الدین خوارزمشاه به مقابله با آنان پرداخت و در چندین جنگ، آن هارا شکست داد. جلال الدین که قصد عزیمت به هند و تدارک نیروی جدید را داشت به طرف آن دیار حرکت کرد و درصدد تهیه ی کشتی برای عبور از این رودخانه ی خروشان برآمد. ناگهان لشکریان مغول در رسیدند و چون تنها یک کشتی در دست جلال الدین بود، آن را برای مادر و حَرَمِ خود اختصاص داد، ولی آن هم در تلاطم امواج درهم شکست. در این هنگام، زنان حرم از او خواستند برای این که به دست پادشاه مغول گرفتار نشوند، آنان را به

قتل برساند و شاه هم دستور داد آن بیچارگان را به سند انداختند و غرق کردند. جلال الدین پس از مدتی نبرد، چون تاب مقاومت در خود ندید با اسب به رود عظیم سند زد و از آن جا گذشت و به هند رسید.

3- روزنامه ی مجلس، توسط یکی از مشروطه خواهان به نام میرزا محمدصادق طباطبایی تاسیس شد. او فرزند یکی از رهبران صدر مشروطیت به نام آیت اللّه سید محمد طباطبایی بود. شایان ذکر است که در پی اعلام مشروطیت و آزادی مطبوعات، تعداد روزنامه های ایران رو به افزایش نهاد وده ها روزنامه در شهرهای مختلف ایران منتشر شد. اما نخستین روزنامه ی عهد مشروطه که بعد از گشایش مجلس شورای ملی در ایران به چاپ رسید، روزنامه ی مجلس بود که به درج اخبار و وقایع مجلس شورای ملی می پرداخت.

_ تخریب بُقاع متبرکه ی ائمه ی بقیع(ع) در مدینه ی منوره توسط وهابیون سعودی (1344 ق)(1)

9 شوال

9 شوال

_ درگذشت «ابن سیرین بصری» خوابگزار معروف مسلمان (110 ق)(2)

1- با تسلط یافتن وهابیون بر مدینه، قبور ائمه ی شیعه و بسیاری از بزرگان اسلام توسط این فرقه ی منحرف ویران گردید. تا آن زمان، بر روی قبور ائمه ی شیعه و سایر بزرگان اسلام که در مدینه مدفون بودند، گنبد و ضریح قرار داشت، اما از این زمان به بعد وهابیون باتخریب قبور و از بین بردن ضریح و گنبدی که بر روی تربت ائمه و بزرگان اسلام قرار داشت، مسلمانان را از فیض زیارت بارگاه آن بزرگواران محروم ساختند. از جمله قبوری که در جریان این واقعه ویران گردید، بارگاه و مقبره ی امام حسن مجتبیع، امام سجاد(ع)، امام محمد باقرع و امام جعفر صادق(ع) بود. این حرکت وحشیانه ی وهابیون، جهان اسلام، به ویژه ایرانیان را شدیدا متأثر نمود و در امر سفر حجاج ایرانی هم اختلال ایجاد کرد. علاوه بر ویرانی قبور ائمه ی شیعه، قبر حضرت عبداللّه و حضرت آمنه پدر و مادر حضرت رسول صلی الله علیه و آله ، مالک، پیشوای مالکی، عباس عموی پیامبر، اسماعیل از فرزندان امام جعفر صادق(ع) و... نیز به طور کامل ویران گردید. لازم به ذکر است که قوت گرفتن فرقه ی وهابی در عربستان، از ناگوارترین حوادث تاریخ اسلام در قرن چهاردهم هجری است.

2- ابوبکر محمد بن سیرین بصری، فقیه و راوی حدیث بود که از تابعین، احادیث فراوانی را نقل کرده است. وی در سال 31 یا 33 هجری قمری به دنیا آمد. در ابتدا شغل بزّاری داشت و بسیار زیباو با جمال بود. روزی زنی وی را به بهانه ی خرید اجناس بزازی، به خانه ی خود برد و او را به گناه فرا خواند و به او گفت: در صورتی که خواسته ام را برآورده نسازی، آبرویت را می برم. ابن سیرین برای آن که حِسِّ تَنَفُّر و انزجار را در زن برانگیزد خود را به نجاست آلوده می کند وبه این ترتیب خود را از گناه می رهاند. می گویند در نتیجه ی آن تقوی، وی به علم تعبیرخواب آگاه گردید،

به حدی که او را «تالیِ یوسف صدیق» می شمارند. همه ی تعبیرات او، از ذوق سلیم و فکر ثاقب بود و حوادث رؤیایی را با آیات قرآنی و احادیث نبوی و یا حقایق خارجی تطبیق می نمود. ابن سیرین برای احادیث پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله اهمیت بسیاری قائل بود و در حفظ و نقل حدیث، دقیق و محتاط بود و همین دقت نظر او موجب شد تا مؤلفان برجسته، روایت هایش را قابل استناد بدانند. ابن سیرین در زمان حیات خود، محضر 30 نفر از اصحاب پیامبر را درک کرد و کتب و نسخه های خطی گوناگونی رابه زبان های مختلف از خود بر جای گذاشت. ویژگی هایی چون رعایت جانب احتیاط در مسایل شرعی، یک روز در میان روزه گرفتن، شب زنده داری، بردباری، نرم خویی، پرهیز از بحث و جَدَل، اعتراف به لغزش های خویش و امیدواری فراوان به رحمت الهی، از ابن سیرین چهره ای چونان زاهدان و پارسایان بزرگ ساخته است و همین امر موجب شده تا برخی از کسانی که در زمینه ی سیر و سلوک کتاب های مهم نگاشته اند، در وی به گونه ی الگوی پرهیزگاری و پارسایی بنگرند.

_ پایان محاصره ی بغداد از دست عثمانی ها توسط «شاه عباس صفوی» (1035ق)

10 شوال

10 شوال

_ درگذشت «ابن مُقْلَه» خوشنویس شهیر (328 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه شیخ «هادی تهرانی» عالم و فقیه مسلمان (1321 ق)(2)

_ درگذشت «میرزا حسین خلیلی» از رهبران مشروطه (1326 ق)(3)

1- ابوعلی محمد بن علی بن حسین بن مُقلَه بغدادی معروف به ابن مُقلَه در سال 372 ق در بغداد به دنیا آمد و نزد دانشمندان مشهور آن زمان به کسب دانش و معارف دینی پرداخت. ابن مُقلَه در جوانی به وزارت در دستگاه عباسی رسید، اما پس از چندی به دلیل مخالفت های شدید با مظالم و انحرافات حاکمان عباسی، مورد خشم آنان قرار گرفت و زندانی شد. سرانجام به دستور حاکم وقت، زبان و دست راست ابن مُقلَه را بریدند و سپس او را کشتند. بیشترین شهرت ابن مُقلَه در هنر خوشنویسی است. وی حروف را به شکل هندسی بسیار زیبایی می نوشت و بسیاری از شرح حال نویسان، او را نخستین طراح رسم الخط و شیوه ی جدید خط عربی دانسته اند. همچنین ابن مُقلَه مخترع خط ثُلْث، نَسخ، رِقاع و... است و چندبار قرآن را با خط خوش نگاشت. از آثار ابن مقلَه می توان به کتاب رساله فی علمِ الخَط و القَلَم اشاره کرد.

2- شیخ هادی فرزند مولی محمدامین تهرانی، از بزرگان علمای طراز اول اوایل قرن چهاردهم، عالم به فروع و اصول، جامع معقول و منقول و دارای تالیفات متعدد است. وی مقدمات تحصیل را از علمای تهران و اصفهان فراگرفت. آیت اللّه تهرانی در نجف اشرف از پرورش یافتگان حوزه ی درس فاضل ایروانی، میرزا محمد حسن شیرازی، شیخ مرتضی انصاری، شیخ عبدالحسین جَنّات و صاحب روضات الجنات بوده است. آثار گران بهای او که حاکی ازمراتب بالای علمی اوست، عبارتند از: اتحادُ الوجود و

الماهیه، الاِتقان، الارث، الاستِصحاب، اصالهُ البِرائه، منظومه فی الکلام، التوحید و دائِعُ النبوه فی الاحکام الشرعیه.
3- حاج میرزا حسین فرزند حاج میرزا خلیل تهرانی از فقهای شیعه در قرن چهاردهم هجری و از پرورش یافتگان حوزه ی درس شیخ محمدحسن نجفی صاحب جواهر و شیخ مرتضی انصاری بود. ایشان پس از فوت حاج میرزا محمدحسن شیرازی، مرجع تقلید بعضی از مناطق شیعه نشین گردید. آیت اللّه خلیلی از رهبران نهضت مشروطیت در نجف بود که باتشکیل چند انجمن، روحیه ی مبارزه با استبداد را در ایرانی ها تقویت نمود. از ایشان آثار خیریه ای بر جای مانده که از آن جمله می توان به بنای دو مدرسه در محله ی عماره ی نجف اشرف اشاره نمود. این عالم بزرگ در روز جمعه دهم شوال 1326 قمری در مسجد سهله وفات یافت و پس از انتقال به نجف اشرف در مقبره ی خصوصی خود مدفون گردید.

11 شوال

_ عزیمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به شهر «طائف» جهت تبلیغ دینِ اسلام (3 سال قبل از هجرت)(1)

_ وفات «عبدالعزیز اندلسی» لغت شناس و مورخ (487 ق)(2)

_ مرگ «غازان خان» ایلخانِ مغول، پس از 9 سال سلطنت در ایران (703 ق)(3)

1- سفر تبلیغی پیامبر اسلام به شهر طائف در نزدیکی مکه در حالی صورت گرفت که به تازگی ابوطالب، یاور و حامی بزرگ آن حضرت، وفات یافته و به همین دلیل، مشرکان قریش بر آزار و اذیت خود علیه پیامبر، افزوده بودند. بنابراین اگر اهالی طائف به اسلام می گرویدند، این شهر پایگاه و محل امنی برای مسلمانان تحت ستم مکه می شد.اما سران قبیله ی ثقیف در طائف، نه تنها به خدای یکتا و رسالت حضرت محمدص ایمان نیاوردند، بلکه به تحریک آن ها برخی مردم نادان، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را مورد آزار و اذیت قرار دادند و ایشان را مجروح کردند.
2- عبدالعزیز اندلسی در اکثر علوم متداول زمان خود، مهارت و دانش بسیار داشت و تالیفات متعددی از خود بر جای گذاشت. از میان آثارِ وی می توان به شرح نوادر القالی، اشاره کرد.
3- غازان، نخستین پادشاه مغول است که رسما به دین اسلام درآمد. او سرداران و سپاه مغولِ خود را وادار به قبول اسلام کرد و خود را محمود نامید. وی در دهم ذیقعده ی سال 694 ق در تبریز به پادشاهی دست یافت و دین اسلام را مذهب رسمیِ دولت ایلخانی اعلام کرد. غازان، سپس فرمان داد که همه ی کلیساها و معابد یهود و بودایی و زرتشتی را ویران سازند و آنها را تبدیل به مسجد نمایند. او دستوراتی با نام یاساهای غازانی وضع کرد و اوضاع مملکت را به کنترل خود درآورد. غازان دوبار به شام و مصر لشکر کشید ولی در بار دوم از پادشاه مصر، شکست سختی خورد و آنقدر از این شکست اندوهگین شد که در شوال سال 703 ق در سی و سه سالگی در نزدیکی قزوین درگذشت. غازان از سال ها قبل از مرگش،

دستور داده بود که در بیرون شهر تبریز و در مغرب آن، مقبره ی عظیمی که دارای گنبد رفیعی بود برای او برپا کردند و در زیر همین قُبّه بود که جسد غازانِ مغول را به خاک سپردند.

ص:291

12 شوال

12 شوال

_ رحلت «شیخ بهایی» عالم کم نظیر و دانشمند بزرگ عهد صفوی (1030ق)(1)

13 شوال

13 شوال

_ تولد «ابوعبداللّه محمد بن اسماعیل بخاری» محدث شهیر اهل سنّت (194 ق)(2)

1- شیخ الفُقهاء، استاد الحُکماء، رئیس الأُدبا، علامه ی دهر، شیخ الاسلام و المسلمین، شیخ بهاءالدین محمد بن عزالدین حسین بن عبدالصمد حارثی هَمْدانی جَبعی عاملی معروف به شیخ بهایی از شاگردان شهید ثانی و یکی از علمای بزرگ شیعه و از افتخارات جهان اسلام می باشد. شیخ بهایی فقیهی اصولی، محدث رجالی، مفسر، ریاضی دان، حکیم، متکلم، ادیب، شاعر، جامع علوم عقلی و نقلی بود و بالجمله در علوم متنوع، گوی سبقت از افاضل و دانشمندان ربوده است. وی در سال 953 قمری در بعلبک لبنان به دنیا آمد. در طول حیات پربار خویش مسافرت های زیادی به نقاط مختلف جهان داشت و از محضر اساتیدی برجسته در رشته های گوناگون استفاده نمود. شیخ بهایی در این سفرها توانست در بسیاری از علوم، مانند: هیئت و نجوم، ریاضیات، تفسیر قرآن، فقه و اصول، علم حدیث، ادبیات فارسی و عربی و طب و مهندسی متبحّر گردد و در تمامی آن ها کُتُبی را به رشته ی تحریر درآورد. وی نخستین کسی است که یک دوره ی فقه غیراستدلالی به زبان فارسی نوشت. ملاصدرا، ملامحمدتقی مجلسی اوّل، محقق سبزواری، ملاحسنعلی تُستَری، میرزا رفیعا نایینی، سید ماجد بحرانی، ملامحسن فیض کاشانی، ملامحمدصالح مازندرانی و ده ها دانشمند و فاضل دیگر از شاگردان شیخ بهایی می باشند. کشکول، اسرارالبلاغه، اثنی عشریات، خمس اربعین حدیثا، جامع عباسی، عین الحیوه و بحرالحساب و ده ها اثر دیگر از جمله آثار اوست. آثار علمی و مهندسی وی را می توان در جای جای اصفهان مشاهده نمود. سرانجام،

شیخ بهایی، این دانشمند کامل و جامع در 77 سالگی در اصفهان پایتخت سلسله ی صفویان بدرود حیات گفت و طبق وصیتش در مشهد مقدس و در نزدیکی مرقد مطهر حضرت امام رضاع مدفون گردید.

2- ابوعبداللّه محمد بن اسماعیل بخاری معروف به امام بُخاری از محدثین بزرگی است که علم و درایت و وثوق او، مورد قبول همگان می باشد. امام بخاری جهت تحصیل و تصحیح احادیث نبوی به سرزمین های مختلف سفر کرد و از بزرگان حدیث، استفاده ها نمود. وی کتاب جامع صحیح را که به صحیح بخاری معروف است، نگاشت. این کتاب یکی از کتب صحاح سته ی کتب ششگانه ی حدیث اهل سنت و به قولی صحیح ترینِ آن ها بوده و حاوی نه هزار حدیث نبوی است که از میان ششصد هزار حدیث استخراج شده اند. معروف است که پیش از نقل هر حدیث در آن کتاب، وضو گرفته و دو رکعت نماز می خواند. وفات امام بخاری در اول شوال سال 256 ق در 62 سالگی در نزدیکی سمرقند افغانستان روی داد و در همان جا مدفون گشت.

_ ولادت «زین الدین بن علی شامی» معروف به «شهید ثانی» (صاحب شرح لمعه) (911 ق)(1)

_ رحلت عالم بزرگ مسلمان آیت اللّه شیخ «محمد طه نجف» (1323 ق)(2)

_ قیام اسلامی ملت عراق علیه استعمار انگلیس به رهبری آیت اللّه شیرازی (1338 ق)(3)

_ رحلت مرجع بزرگ تقلید حضرت آیت اللّه العظمی «سیدحسین بروجردی»(1380ق)(4)

1- فقیه بزرگوارو دانشمند عالیقدر شیعه، زین الدین بن نورالدین عاملی پس از تحصیلات مقدماتی نزد پدر خویش، دروس خود را ادامه داد و یکی از مفاخر نامدار شیعه گردید. او به منظور ادامه ی تحصیلات علمی، مسافرت های متعددی به نقاط مختلف جهان اسلام آغاز نمود و به تحقیق و تتبع مشغول شد. وی در بعلبک مرجعیت یافت و شاگردانی فاضل را تربیت می کرد. زین الدین عاملی آثار تألیفی فراوانی را از خود به یادگار گذاشت که شرح لمعه معروف ترین اثر اوست. سرانجام بر اثر توطئه چینی که علیه زین الدین انجام شد، وی را دستگیر کرده و در 966 ق به شهادت رساندند. از آن پس، این عالم ربانی به شهید ثانی معروف شد.
2- آیت اللّه شیخ محمدطه نجف در نجف از خاندان اهل علم به دنیا آمد. شیخ محمدطه، از شاگردان استاد اعظم، شیخ انصاری بود. او در فقه، اصول فقه، حدیث و تفسیر از دانش بسیاری برخوردار بود. شیخ محمد طه، آثار بسیاری از خود به یادگار گذاشت که شرح معالم الاصول از آن جمله است.
3- پس از اعلان جنگ انگلستان به امپراطوری عثمانی در سال1332 ق 1914 م و تصرف بصره، علمای بزرگِ نجف، حکم به مقابله صادر کردند. در طول سال های بعد، گروه هایی به وجود آمدند که مخالف حضور انگلستان در عراق بودند. این حرکت با حمایت آیت اللّه میرزا محمدتقی شیرازی، رنگی دیگر به خود گرفت و مردم مسلمان با فتوای جهادی میرزا، علیه غاصبان انگلیسی قیام کردند. این حرکت اسلامی به قیام 1920 م عراق مشهور است.

4- مرجع بزرگ شیعه آیت اللّه العظمی سید حسین طباطبایی بروجردی در سال 1292 قمری در بروجرد متولد گردید. وی فقیه بزرگوار و عالم وارسته ای بود که زندگی خویش را در راه پربار ساختن مکتب فقهی اهل بیت عصمت و طهارتع سپری ساخت. دراصول و رجال از شاگردان حاج سیدمحمد شفیع جابلقی بود و ضمن آشنایی با تاریخ فقه، حدیث و تفسیر را از سیدجعفر کشفی دارابی اخذ کرد. آیت اللّٰه بروجردی به حدیث و رجالِ حدیث، تسلط کامل داشت. دانشور بروجرد در 28 سالگی راهی نجف اشرف گردید و در مدت هشت سال از محضر عالمانی هم چون آخوند ملامحمد کاظم خراسانی، شیخ الشریعه ی اصفهانی و علامه سیدمحمد کاظم یزدی بهره برد و به مقامی عالی در علم دست یافت. و طبقات روات و محدثین را کاملاً می شناخت. ایشان پس از آن ساکن بروجرد گردید ولی به درخواست علما و فضلای قم، در سال 1363 ق راهی این شهر شد و زعامت حوزه ی علمیه را برعهده گرفت. این عالم برجسته شاگردان فاضلی را پرورش داد که حضرات آیات مرتضی مطهری، سیدمحمد حسینی بهشتی، جعفر سبحانی، محمدفاضل لنکرانی، ناصر مکارم شیرازی و... از آن جمله اند. در زمان این شخصیت، در اقصی نقاط جهان و ایران بناها ومساجد عظیمی بنا شد. از جمله مسجد اعظم قم و مسجد بزرگ بندر هامبورگ در آلمان را می توان نام برد. تألیفات او عبارتند از: جامع احادیث شیعه، تعلیقه بر اسفار، طبقات رجال، رساله ای در منطق، حاشیه بر کفایه الاصول، حاشیه بر کفایه ی شیخ طوسی. ایشان سرانجام در 10 فروردین سال 1340ش در 88 سالگی در قم رحلت نمود و در حرم حضرت معصومهس مدفون گردید.

14 شوال

14 شوال

_ رحلت فقیه، محدث و متکلم شهیر «قطب الدین راوندی» (573 ق)(1)

_ درگذشت حکیم بزرگ «سیدمرتضی کشمیری» (1323 ق)

15 شوال

15 شوال

_ ردّ شمس برای حضرت «امیرالمومنین»(ع)(2)

1- امام قطب الدین ابوالحسن سعید بن هبه اللّه بن حسین راوندی پس از تحصیل مقدمات به سرعت مدارج علمی را طی نمود. وی از شاگردان خاص علامه طبرسی صاحب تفسیر مجمع البیان و دیگر اساتید عصر بود. ابن شهر آشوب، علی بن محمد المدائنی و دو فرزندش حسین و محمد از شاگردان قطب و فقهای زمان بوده اند. قطب الدین راوندی در تفسیر، نهج البلاغه، کلام، فلسفه، فقه، حدیث، تاریخ، اصول فقه و شعر و ادب استاد زمانه بود و در هر کدام دارای تالیفاتی می باشد. که اُمّ القُرآن، تفسیرالقرآن، الاختلافات، رسالهُ الفقها، فِقهُ القرآن و... از آن جمله اند. این عالم بزرگ و این فقیه ربانی سرانجام در سال 573 ق در شهر مقدس قم جان به جان آفرین تسلیم کرد و در جوار حرم مطهر حضرت معصومه به خاک سپرده شد. روزی که پس از هشتصد سال، قصد بازسازی صحن مبارک را داشتند، با پیکر سالم و سیمای نورانی این عارف باللّه مواجه شدند و حسب الامر حضرت آیت اللّه مرعشی نجفی، سنگ قبر بلندی بر فراز مزارش نصب کردند.

2- روزی پیامبردر کنار علیع آرمید و سر مبارک آن حضرت بر روی پای امام علی(ع) قرار داشت. امام که هنوز نماز عصر خود را به جا نیاورده بود، نتوانست خود را راضی کند که پیامبر را بیدار نماید. بنابراین صبر کرد تا پیامبر، خود از خواب برخاست وامام را محزون دید. چون سبب را دانست، دعا کرد که خورشید بار دیگر باز گردد و امام نماز خود را در وقت

خود، ادا کند. این واقعه که در مسجد فضیح روی داد به «ردّ الشمس» یعنی بازگشت خورشید مشهور گشت.

_ وفات «حضرت عبدالعظیم حسنی» در شهر ری (252 ق)(1)

_ درگذشت «ابوداوود سجستانی» از مشاهیر خراسان (272 ق)(2)

_ کشته شدن سلطان «جلال الدین خوارزمشاه» انقراض سلسله ی خوارزمشاهی (628 ق)

_ رحلت عالم ربانی «شیخ محمدتقی رازی اصفهانی» (1248 ق)(3)

1- حضرت عبدالعظیم بن عبداللّه که با پنج واسطه به امام حسن مجتبیع می رسد، ازاکابر محدثین و اعاظم علما و زهاد و عُبّاد بوده و از اصحاب امام جواد و امام هادی به شمار می رود. ولادت وی را در حدود سال 173 ق گفته اند. خَفَقان دوران عباسی و دشمنی سختی که با علویان روا می داشتند، عبدالعظیم را به هجرت واداشت و او راهی ری گردید و ساکن آن دیار شد. سرانجام این سلاله ی پاک خاندان حَسنی و این زاهد پرهیزکار در نیمه ی شوال سال 252 ق در 79 سالگی در ری درگذشت. آن حضرت را شهید و مسموم نیز می دانند. مرقد حضرت عبدالعظیم در ری، زیارتگاه مشتاقان اهل بیت است.
2- اصل ابوداود سجستانی از سیستان و مولد او به سال 202 ق بود. وی صاحب کتاب سنن است که بر احمد بن حنبل عرضه کرد و وی را پسند افتاد و تحسین کرد. ابوداوود در سال 272 ق در بصره درگذشت و عبداللّه ابن عبدالواحد هاشمی بر وی نماز خواند. علاوه بر «سنن»، دو کتاب، یکی به نام ناسخ القرآن و منسوخه و دیگری را به قولی دلائل النبوه به نام او آورده اند، هم چنین ابن ندیم کتاب اختلاف المصاحف را از او دانسته و در قاهره کتابی به نام مراسل منسوب به او به طبع رسیده است.
3- شیخ محمدتقی رازی اصفهانی فرزند عبدالرّحیم، عالم امامی، فقیه اصولی و زاهدی ژرف بین و دقیق النظر بود و در محضر عالمانی همچون سید بحرالعلوم، سید علی صاحب ریاض، شیخ جعفر کاشفُ الغطاء و سیدمحسن کاظمینی پرورش یافت. وی علاوه بر تبحر در علوم عقلی و نقلی، در اصول فقه نیز استادی مسلم و توانا به شمار می رفت. شیخ محمدتقی رازی اصفهانی که با نگارش کتاب هدایَةُ المسترشدین، به صاحب هدایه معروف است، دارای تالیفات سودمند دیگری از قبیل شرح اسماء الحُسنی، حاشیه ی معالم و... می باشد. این عالم بزرگ سرانجام در

15 شوال 1248 ق در اصفهان وفات یافت و در تخت فولادِ این شهر به خاک سپرده شد.

16 شوال

16 شوال

_ تولد «ابن ازرق فارقی» محدث و فقیه عرب (510 ق)(1)

17 شوال

17 شوال

_ وقوع غزوه ی «خندق» معروف به جنگ احزاب در مدینه (5 ق)(2)

_ تسخیر شهر مرو توسط ابومسلم خراسانی (130 ق)

_ وفات «سیدابراهیم کربلایی» عالم مسلمان (1263 ق)(3)

1- ابن ازرق فارقی، در اوان جوانی به آموختن فقه، حدیث، لغت و تفسیر قرآن روی آورد و از آن جا که به تاریخ علاقه ی بسیار داشت به فراگیری تاریخ و مطالعه در این زمینه پرداخت. از سوی دیگر، فارقی در سفرهای متعدد به مناطق مختلف، با اوضاع تاریخی و اجتماعی توده های مردم و همچنین آداب و رسوم آن ها در جوامع گوناگون آشنا شد. این سفرهای آموزنده، تاثیری شگرف در او برجای گذاشت و در واقع بخش اعظم مندرجات کتاب «تاریخ الفارقی» ثمره ی مشاهدات و یادداشت های او طی این سفرهاست. ظاهرا تنها اثر باقی مانده از این مورخ مسلمان، همین کتاب است و انگیزه ی اصلی مؤلف از تالیف آن، ارایه ی گزارش تاریخی، سیاسی و فرهنگی از اوضاع مردم و جغرافیای ادوارگذشته تا اواسط قرن ششم هجری بود.

2- آتش افروزان اصلی نبرد احزاب، یهودیان مدینه بودند که با تحریک قبایل و طوایف قریش از جمله: بنی سلیم، بنی اسد، غطفان و...، سپاه متحدی بین 10 هزار تا 24 هزار نفر بنا به نقل های مختلف مورخان جهت هجوم به مدینه الرسول مهیّا نمودند. این سپاه عظیم، شهر مدینه را به مدت یک ماه در محاصره نگه داشتند. مسلمانان مدینه به فرماندهی پیامبر اسلامص با حفر خندق در دور شهر، از مدینه دفاع کردند. با این که جوّسازی منافقان در داخل مدینه به اوج رسیده بود و یهودیان هم پیمان با

مسلمانان، پیمان خویش را نقض کردند ولی سپاه سه هزار نفری اسلام، مقاومت سرسختانه ای از خود به نمایش گذاشت. سرانجام با کشته شدن «عمرو بن عبدود» شجاع ترین و قوی ترین نیروی سپاه دشمن به دست امام علی(ع)، مشرکان، روحیه ی جنگی خود را ازدست داده و پس از مدتی سرگردانی، مفتضحانه شکست را پذیرا شده و به سوی مکه عقب نشینی نمودند.

3- سیدابراهیم کربلایی در سال 1214 ق در ایران به دنیا آمد. پس از تحصیل علوم مقدماتی برای تکمیل دانش خود، عازم شهر کربلا شد و تا پایان عمر در این شهر به تحصیل و تدریس پرداخت. از جمله آثار این عالم بزرگ مسلمان، می توان به کتب دلایل الاحکام و نتایج الافکار اشاره نمود. سیدابراهیم کربلایی سرانجام در سال 1263 در 49 سالگی در شهر مقدس کربلا دار فانی را وداع گفت.

_ درگذشت آیت اللّه «سیدمحمدقلی» عالم مسلمان هندی (1286 ق)

_ رحلت عالم زاهد «ملاعباس تربتی» معروف به «حاج آخوند» (1362 ق) (1)

18 شوال

18 شوال

_ رحلت فقیه بزرگ شیعه «محمد بن احمد بن ادریس حلّی» (598 ق) (2)

1- حاج آخوندملاعباس تربتی از عالمان زاهد و روحانیان وارسته ی منطقه ی تربت حیدریه بود که علاوه بر ترویج دین و اقامه ی جماعت و وعظ و ارشاد مردم، مانند یک کشاورز روستایی، زراعت و کار می کرد و با دسترنج خویش امرار معاش می نمود. وی پدر دانشمند و واعظ معروف، مرحوم «حسینعلی راشد» است. کتابی که مرحوم راشد در شرح حال پدر خود به نام «فضلیت های فراموش شده» نوشته است، مفید و خواندنی است.

2- فخرالدین ابوعبداللّه محمدبن احمدبن ادریس حلّی در سال 543 قمری در شهر حلّه در عراق دیده به جهان گشود. ابن ادریس از کودکی به فراگیری قرآن و علوم دینی پرداخت به طوری که در جوانی، فقیهی متبحر و عالمی برجسته شد. او معتقد بودکه تفکر و شناخت برای انتخاب راه درست، وظیفه ی هر انسانی است و هر کس که از این نعمت یعنی شناخت و تفکر، استفاده نکند، به نعمت های خداوند کفر ورزیده است. به همین جهت، علما و دانشمندان معاصر و متأخر ابن ادریس حلی، وی را به خاطر داشتنِ شجاعت علمی و تحرک بخشیدن به فقه اسلامی و تشویق به اندیشه ی آزاد ستوده اند. تا یکصد سال پس از درگذشت شیخ طوسی، تمامی مسندنشینانِ فقاهتِ شیعه، خوشه چینان آراء شیخ و در حقیقت، فقط منعکس کنندگانِ نظرات او بودند تا جایی که می توان گفت باب اجتهاد تا حدودی مسدود شده بود. در چنین وضعی، ابن ادریس پای از دایره ی تقلید بیرون نهاد و به احیای اجتهاد و اظهار نظر آزاد پرداخت. ابن ادریس دارای آثار گرانبهای چندی است که معروف ترین آن ها کتابِ «السرائر» از کتب بدیع فقهی می باشد که ارزش و اعتبار آن، پس از قرن

ها به قوَّت خود باقی است. این کتاب علاوه بر اهمیَّت فقهی، به علت دارا بودنِ گزیده ای از احادیث، ارزش حدیثی قابل توجهی دارد. این عالم بزرگ مسلَمان سرانجام در 18 شوال سال 598 قمری در 55 سالگی دار فانی را وداع گفت.

ص:297

_ تولد «میرزا حسین نوری» عالم و فقیه شهیر مسلمان (1254 ق)(1)

19 شوال

19 شوال

_ درگذشت «یعقوب لیث صفاری» فرمانروا و بنیانگذار سلسله ی صفاریان (265 ق)(2)

_ تولد «ابن منده» محدث و فقیه ایرانی (434 ق)(3)

1- میرزا حسین نوری، عالم وفقیه مشهور مسلمان در شهر نور از شهرهای شمالی ایران در استان مازندران به دنیاآمد. میرزای نوری پس از پایان تحصیلات مقدماتی در محضر عالمان بزرگی همچون حضرات آیات: ملامحمدعلی محلاتی، شیخ عبدالرحیم بروجردی، شیخ العراقین عبدالحسین تهرانی، میرزای بزرگ شیرازی، شیخ مرتضی انصاری، ملاشیخ علی خلیلی، سیدمهدی قزوینی و... حاضر شد و به جایگاه رفیعی در علم دست یافت. وی پس از طی مدارج عالی علمی، سعی و کوشش خود را در جهت کسب حدیث و جمع آوری آن متمرکز کرد. میرزا حسین نوری به تدریج یکی از محدثین توانای اسلام شد و از آن پس به تالیف کتبِ ارزشمند پرداخت. اخبار حفظ القرآن و شاخه ی طوبی از جمله آثار میرزای نوری می باشند. همچنین ده ها عالم فاضل در محضر این محدث بزرگوار حاضر شده که حضرات آیات شیخ آقابزرگ تهرانی، شیخ عباس قمی، محمدحسین کاشف الغطاء، سیدعبدالحسین شرف الدین عاملی، شیخ فضل اللّه نوری، شیخ محمدتقی بافقی، میرزا جواد ملکی تبریزی و... از آن جمله اند. سرانجام این عالم بزرگوار در سال 1320 ق در 66 سالگی رخ در نقاب خاک کشید و در حرم امام علیع مدفون گردید.

2- خصلت های جوان مردانه ی یعقوب لیث صفار، باعث جذب مردم به سوی وی شد و پس از مدتی، مردم سیستان در جنوب شرقی ایران، او را به امیری برگزیدند. یعقوب لیث پس از چندی، قدرت یافت و با کمک هواداارانِ خود، چندین شهر ایران را تصرف کرد و دولتی منسجم و یکپارچه در ناحیه ی سیستان ایجاد نمود. یعقوب در سال 261 ق با سپاهی عظیم عازم فتح بغداد، پایتخت حاکمان عباسی شد ولی از قوای عباسی شکست

خورد و عقب نشینی نمود. وی که سلسله ی صفاریان را در جنوب شرقی ایران تاسیس کرده بود بعد از این شکست، در حال تجهیز قوای دیگری بود که بیمار شد و پس از چندی درگذشت.

3- ابوزکریا یحیی بن عبدالوهاب مشهور به ابن مَنده، محدث، فقیه و مورخ ایرانی تبار، آخرین فرد از خاندان ابن منده بود. او پس از کسب علوم متداول، از دانشمندانِ هر دیار و به دست آوردن مهارت در این علوم، به تدریس و تألیف پرداخت. دانشمندان بسیاری در بغداد از محضر درس او استفاده بردند که عبدالقادر گیلانی یکی از آنهاست. از این مورخ ومحدث مسلمان، آثار زیادی بر جای مانده است که از میان آن ها می توان به کتاب زندگی نامه ی طبرانی اشاره کرد. ابن منده سرانجام در ذی حجّه ی سال 512 ق در 78 سالگی در اصفهان وفات یافت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

ص:298

_ انتشار پول کاغذی در ایران توسط «گیخاتو» فرمانروای مغولی (693 ق)(1)

_ وفات شیخ «محمدغزالی» دانشمند معاصر (1416 ق)

20 شوال

20 شوال

_ آغاز قیام «محمدبن قاسم» علیه «ابواسحق معتصم عباسی» (برادر مامون) (219 ق)

_ وفات «محمدبن یعقوب فیروزآبادی شیرازی» عالم بزرگ اهل سنّت (817 ق)(2)

_ درگذشت فقیه امامی آیت اللّه «میرزاجواد نوری» (1323 ق)(3)

1- وقتی که گیخاتوی مغول به فرمانروایی ایران رسید به سبب آن که از مرض شفا یافته بود، فرمان آزاد کردن زندانیان را صادر کرد و از خزانه ی مملکت، آنچه که در دستش رسید، در بین تهی دستان و درباریان تقسیم نمود. این بخشش ها، کشور را به کمبود درآمد و فقر اقتصادی دچار ساخت و خزانه را تهی نمود. در این هنگام وزیر گیخاتو که می دانست در چین پول کاغذی رواج دارد، برای جبران کمبود مالی و برگشتِ طلا و نقره به خزانه، دستور تاسیس چاپخانه ای را در تبریز صادر کرد و به رواج نوعی اسکناس که «چاو» نام داشت اقدام کرد. هرچند این پول مورد قبول مردم واقع نشد و آن را معتبر نشمردند، ولی این گام، زمینه ای برای به کارگیری پول کاغذی در معاملات روزمره ی مردم را فراهم آورد.

2- ابوطاهر محمد بن یعقوب بن محمد شیرازی فیروزآبادی عالم بزرگ اهل سنت دارای حافظه ای قوی و معلومات زیاد بود. وی برای تحصیل علوم، مسافرت های متعددی انجام داد و در فقه، تفسیر، حدیث و لغت متبحر شد. ابوطاهر بیش از بیست سال قاضی القُضاه سرزمین یمن و سپس شیخ الاسلام آن دیار بود. الاحادیثُ الضَّعیفَه، قاموس اللُّغَه، المُثلَّث و جَلیسُ الاَنیس از آن جمله اند. ابوطاهر شیرازی در حدود 90 سال عمر کرد و پس از مرگ در یمن مدفون شد.

3- حاجی میرزا جواد بن حاجی ملا محمدعلی نوری، فقیه امامی، مجتهد، اصولی، و از مراجع تقلید به شمار می رفت. این عالم وارسته، نزد سیدمحمدشهشهانی کسب علم کرده و در اصفهان، ریاست مذهبی وقت به ایشان منتهی می شد. کتابٌ فی الاصول، کتابٌ فی الفِقه الاستدلالی، رسالاتی در طهارت و صلوه و نکاح و تجارت از جمله آثار میرزا جواد نوری می باشند. این فقیه جلیل در اصفهان رحلت کرد و در آن شهر به خاک سپرده شد.

21 شوال

21 شوال

_ فتح آندلس به دست مسلمانان (92 ق)(1)

_ وفات «ابن حبّان» فقیه، مورخ و محدث (354 ق)(2)

22 شوال

22 شوال

_ تولد «کسایی مروزی» شاعر معروف ایرانی (341 ق)(3)

1- اندلس سرزمینی است در جنوب غربی اروپا که شامل کشورهای اسپانیا، پرتغال و منطقه ی اشغالی انگلیس جبل الطارق می باشد. اندلس از سوی سپاهیان اسلام به فرماندهی طارق بن زیاد در سال 92 قمری فتح گردید و قسمت اعظم مردم این منطقه تا سال 95 قمری با طیب خاطر، دین اسلام را پذیرفتند. حکومت اسلامی تا سال 422 قمری در این منطقه ادامه یافت ولیکن دراین تاریخ به خاطر بی کفایتی حاکمان مسلمان و دسیسه های مسیحیان و حکومت های استعماری اروپا، این کشور بزرگ به دست مسیحیان افتاد و میان 23 پادشاه اروپایی تقسیم و تجزیه گردید. مسلمانان این کشور از امیرالمسلمین مغرب (یوسف بن تاشفین مرابطی) یاری خواستند و در سال 749 قمری در نبردی معروف به «زلاقه»، مسیحیان متحمل شکست شده و این کشور به مغرب، ضمیمه گشت. اما پس از مدتی حکومت مرابطین نیز به ضعف و سستی گرایید و مجددا اندلس در تصرف مسیحیان درآمد و تجزیه گردید.

2- ابن حَبّان مورخ و محدث مشهور قرن چهارم هجری،مقدمات علوم را از اساتید معروف عصرخود آموخت و سپس به نیشابور که در آن زمان، یکی از مراکز مهم کسب علم ودانش بود، رفت و به ادامه ی تحصیل پرداخت. ابن حبّان از صاحب نظران در علم حدیث به شمار می رفت و در این زمینه، آراء و نظرات ویژه ای داشت. وی چندین بار به مقام قضاوت در شهرهای مختلف منصوب شد. ابن حبان کتابخانه ی شخصی خود رابرای استفاده و نسخه برداری دیگر دانشمندان وقف کرد، اما بیشتر کتب او از

بین رفته است. از آثار باقی مانده ی ابن حبان می توان به الثقات و روضه العقلاء اشاره کرد.

3- دوران زندگی ابواسحاق کسایی مروزی، شاعر معروف ایرانی، مقارن با اواخر عهد سامانی و اوایل دوره ی غزنوی در ایران بود. او در آغاز، شاعری مدیحه سرا بود، اما پس از چندی در پی دگرگونی روحی که موجب تحول فکری و عقیدتی او شد، زهد و عبادت پیشه کرد و تنها به مدح پیامبر اسلام وخاندان ایشان و وعظ پرداخت. کسایی در ابداع مضامین، بیان معانی و توصیف و تشبیه، قدرت بسیار داشت. او موعظه و حکمت رادر شعر فارسی به کمال رسانید.

ص:300

_ رحلت عالم بزرگ شیعه «سیدنعمت اللّه جزایری» فقیه و دانشمند نامی (1112 ق)(1)

23 شوال

23 شوال

_ تصرف آمل توسط «داعی کبیر» از نوادگان حضرت علی(ع) (250ق)

_ تولد «ابن ساعد انصاری» دانشمند مصری (749 ق)(2)

_ درگذشت حکیم «امیرمحمدحسین خاتون آبادی» (1151 ق)(3)

1- سید نعمت اللّه جزایری فرزند سیدعبداللّه که از نوادگان امام موسی کاظمع به شمار می آید، در حدود سال 1050 ق در «صباغیه» یکی از مناطق اطراف بصره به دنیا آمد. پس از تحصیل مقدمات در زادگاه خود، عازم شیراز شد و با جدیت به ادامه ی تحصیل و تدریس همت گماشت. در ادامه ی راه به اصفهان رفت و از محضر درس محقق سبزواری، شیخ حرعاملی، ملامحسن فیض کاشانی و علامه محمد باقر مجلسی و... بهره برد و به سوی قله های کمال پیش رفت. وی چنان مورد توجه ی علامه ی مجلسی قرار گرفت که به مدت چهار سال استاد را در انجام رسالت بزرگش که تألیف کتاب شریف بحارالانوار بود، یاری کرد و بعدها خود یکی از مدرسان بزرگ اصفهان گردید. نقل است که بر اثر شدت مطالعه دچار چشم درد شد و داروی پزشکان فایده نبخشید. او به همراه برادر راهی عتبات عالیات گردید و خاک مقدس آن سامان را سرمه ی چشمان خویش نمود و شفا یافت. سید جزایری در اواخر عمر به دعوت حاکم خوزستان راهی شوشتر گردید و در آن دیار، مساجد و مدارس دینی فراوانی پی افکند و به تربیت مشتاقان علوم اهل بیتع پرداخت. همچنین از او کتب فراوانی به جای مانده است. سرانجام این عالم ربانی در راه بازگشت از مشهد رضوی بیمار شد و در جایدر _ منزلگاهی نزدیک پل دختر _ دعوت حق را لبیک گفت و در همان جا به خاک سپرده شد.

2- ابن ساعد انصاری، پزشک، ریاضی دان و نویسنده ی مشهور مصری در منطق، تاریخ وقایع و احوال رجال قبلی و معاصر خود، اطلاعات وسیعی

داشت. کتاب های متعددی به او نسبت داده اند که مهم ترین آن ها ارشاد القاصد نام دارد که درباره ی تاریخ علوم است.

3- امیرمحمدحسین خاتون آبادی فرزند امیرمحمد صالح ازعالمان بزرگ امامیه در قرن دوازدهم هجری بوده که از علامه محمدباقر مجلسی، آقا جمال خوانساری، آقاحسین خوانساری و برخی دیگر از عالمان شیعی عصر خویش، اجازه ی نقل روایت گرفت. آیت اللّه خاتون آبادی در فقه، ادبیات و حدیث مهارت فراوانی داشت و احادیث معتبر اسلامی را در کتاب هایی گردآوری نمود. وی دارای آثار سودمندی چون: الالواح السماویه، حاشیه بر شرح جدید تجرید، مناقب الفضلاء، النجم الثاقب و... می باشد. سرانجام این عالم ربانی در 23 شوال سال 1151 قمری در اصفهان وفات یافت و جنازه اش به مشهد مقدس انتقال داده شد و در آن جا مدفون گردید.

_ شهادت «رئیس علی دلواری» سردسته ی دلاوران تنگستان (1333 ق) (1)

24 شوال

24 شوال

_ درگذشت «عبدالرزاق صنعانی» محدث یمنی (211 ق)(2)

_ وفات «ابن لبان» فقیه و مفسر مسلمان (749 ق)(3)

1- رئیس علی فرزند زایر محمد کدخدای دلوار از طایفه ی «نیامتی»، از چهره های سرشناس تنگستان در روزگار خویش بود. تاریخ تولد او را بین سال 1299 تا 1303 ق دانسته اند. با توجه به شهادت او در شوال سال 1333 قمری، سن وی در هنگام وفاتش بین 30 تا 34 سال بود. رئیس علی دلواری، در برابر استبداد داخلی و استعمار خارجی آن قدر مقابله و مبارزه نمود تا در این راه در 23 شوال 1333 ق برابر با 12 شهریور 1294 ش به درجه ی شهادت نایل آمد. مدفن وی در حرم امیرالمؤمنین(ع) در نجف اشرف قرار دارد.

2- ابوبکر عبدالرزاق بن هَمام بن نافِع الحِمْیَری صنعانی از دانشمندان و محدثین مشهور قرن دوم و سوم هجری است که در سال 126 ق در صَنعا در یَمن به دنیا آمد. وی دانشمندی آگاه و پرهیزکار بود و بسیاری از علمای آن روزگار، از دانش او بهره برده اند. این فقیه ارجمند که در اواخر عمر، بیناییش را از دست داد، از حافظین برجسته ی قرآن کریم بود. عبدالرَّزاق از حافظان حدیث و راویان مورد اعتماد بوده و هفده هزار حدیث را از حفظ داشت. تفسیر قرآن و کتابی در حدیث از جمله آثار عبدالرزاق صنعایی است. وی در 85 سالگی در یمن وفات یافت.

3- ابوعبداللّه شمس الدین محمّد بن احمد بن عبدالمؤمن معروف به ابن لبان، فقیه، محدث، مفسر و نویسنده ی مسلمان مصری در سال 679 ق در دمشق به دنیا آمد و دوران کودکی را در زادگاهش گذراند. وی فقه، اصول فقه و حدیث را نزد اساتید بزرگ وقت آموخت و به درجه ی والایی در آنها رسید. ابن لبان همچنین در سرودن شعر نیز دارای قریحه ی خاصی بود و علاوه بر تدریس و وعظ و خطابه، به تفسیر قرآن نیز می پرداخت.

تنها اثر چاپ شده از ابن لَبّان، کتاب رَدّ معانی الایات المُتَشابهات الی مَعانی الایاتِ المُحکَماتِ در تفسیر قرآن است که به بررسی آیات محکم و متشابه در قرآن کریم پرداخته است. ابن لَبّان سرانجام در 24 یا 25 شوال سال 749 در هفتاد سالگی بر اثر ابتلا به بیماری طاعون درگذشت.

25 شوال

_ شهادت «حضرت امام جعفر صادق»(ع) پیشوای ششم مسلمانان (148 ق)(1)

_ وفات «احمد هروی» محدث و نویسنده ی ایرانی (536 ق)(2)

_ امضای معاهده ی دوّم ابریشم بین امپراتوری عثمانی و پادشاهی صفویه (1025 ق)

_ حمله ی مزدوران رژیم ستم شاهی پهلوی به مدرسه ی فیضیه در قم (1383 ق)(3)

1- حضرت امام جعفر صادقع پیشوای ششم مسلمانان، در این روز به دست خلیفه ی عباسی، منصور دوانیقی مسموم و در مدینه به شهادت رسید. حضرت را در قبرستان بقیع در کنار پدر، جدّ و امام حسن مجتبی(ع) دفن کردند. آن امام به هنگام شهادت شصت و پنج سال داشته و مدت سی و چهار سال از امامت حضرتش می گذشت. در میان امامان معصوم(ع)، برای هیچ کدام همانند امام صادق(ع) فرصت و شرایط مساعدی پیش نیامد تا بتوانند در سطح وسیع به انقلاب فرهنگی بپردازند و با تشریح فرهنگ غنی و پُرمایه ی اسلام، بر گسترش این دین آسمانی بیفزایند. ولی برای امام صادق(ع) این فرصت، در گیر و دار کشمکش ها و رودرویی بنی امیه و بنی عباس و جنگ قدرت به دست آمد. آن بزرگمرد علم و عمل از این فرصت استفاده ی کامل کرد و اسلام و فقهِ آن را از دیدگاه ائمه ی اهل بیت(ع) معرفی نمود و با تربیت شاگردان بسیار و برجسته، حیات تازه ای به اسلام و مسلمین بخشید و فرهنگ ناب تشیّع را که از متن اسلام محمدی و علوی نشأت گرفته بود به جهانیان عرصه کرد. امام صادق(ع) به عنوان رییس مذهب جعفری حوزه ی علمیه ی اسلامی در سطح عمیق و وسیع تشکیل داده و علوم اسلامی را تدریس می نمود. در این حوزه، چهار هزار نفر به فراگیری علوم آل محمد صلی الله علیه و آله می پرداخته و حضرت در این زمان، اسلام اصیل را از زیر حجاب تیره و تار اسلام بنی امیه و بنی عباس آشکار ساخت.

2- احمد هروی محدث و نویسنده ی مسلمان ایرانی از مدرسین برجسته ی مدرسه ی نظامیه بلخ به شمار می رفت. معروف ترین شاگرد او که در محضرش پرورش یافت، رشید الدین وطواط، ادیب، شاعر و سخن سرای شهیر بلخ بود. هروی در سال 520 ق پس از مراسم حج به بغداد آمد و به درخواست گروهی از دانشمندان و نویسندگان این شهر به تدریس حدیث و ادبیات پرداخت.

3- همزمان با 25 شوال، سالروز شهادت امام جعفر صادقع برابر با دوم فروردین سال 1342 ش، مجلس سوگواری از طرف حضرت آیت اللّه گلپایگانی در مدرسه ی فیضیه ی قم برگزار شد. در این مراسم عده ی زیادی از مزدوران رژیم پهلوی با لباس کشاورزان و چماقداران ضمن برهم زدن سخنرانی، به ضرب و شتم طلاب پرداختند. در این حمله ی وحشیانه، ضمن اهانت به ساحت مقدس قرآن کریم، بر اثر پرتاب طلبه ها از طبقات فوقانی و پشت بامِ مدرسه، تعداد زیادی کشته و مجروح شدند. این واقعه، به شدت از جانب امام خمینی رحمه الله محکوم شد و سخنرانی شدیدی علیه رژیم شاه ایراد فرمودند. رژیم با این عمل می خواست هم زَهره چشمی از روحانیت بگیرد و هم حوزه را در مقابل مردم قرار دهد. اما افشاگری های حضرت امام و وقایع پس از آن، رژیم پهلوی را رسوا ساخت.

26 شوال

_ درگذشت مفسّر و مورخ شهیر مسلمان «محمدبن جریر طبری» (310 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «سیدعبدالمحمد موسوی» عالم مسلمان (1293 ق)(2)

_ ارتحال فقیه ربانی «سید هبه الدین شهرستانی» عالم مجاهد و آگاه (1386 ق)(3)

1- ابوجعفر محمد بن جریر بن یزید طبری در سال 225 هجری در آمل به دنیا آمد. وی نزد پدر و دایی خود ابوبکر خوارزمی به تحصیل پرداخت و در علوم گوناگون از قبیل فقه، حدیث، تاریخ و تفسیر، علامه ی روزگارگردید و از تمامی دانشمندان پیشی گرفت. امام طبری از پیشوایان فقه، حدیث، تفسیر و... است و در تمامی این رشته ها دارای تالیفاتی می باشد. تاریخ معروف طبری و نیز تفسیر مشهور کبیر و نیز جامع البیان فی تفسیرالقرآن، طرق حدیث الغدیر، تاریخ الامم و الملوک و ادب القاضی از اوست. محمد بن جریر طبری در 85 سالگی در بغداد دار فانی را وداع گفت و در خانه اش مدفون گشت.

2- آیت اللّه سید عبدالمحمد موسوی از هفت سالگی با حفظ قرآن، تحصیلات علوم دینی را آغاز کرد. در 24 سالگی به اجتهاد رسید و سپس به کار تدریس پرداخت. او از مدرسین بزرگ علوم دینی بود و تدریس فقه واصول فقه، تشکیل حوزه های علمیه ومدارس دینی، همچنین اجرای احکام الهی در کنار سایر فعالیت های اجتماعی از خدمات این مجتهد آگاه و مرجع تقلید مسلمانان ایران به شمار می رود.از آیت اللّه موسوی تالیفاتی برجای مانده که همه ی آن ها به صورت خطی است و از آن میان می توان به کتب شرح استدلالی بر عروه الوثقی و رساله ی ذَخیرهُ العباد اشاره کرد.

3- آیت اللّه سیدهبه الدین محمد علی شهرستانی در رجب سال 1301 ق در سامراء به دنیا آمد. پس از کسب مقدمات از پدرفاضل و دیگران در هجده سالگی راهی نجف اشرف گردید و از محضر درس آخوند خراسانی،

سیدکاظم یزدی و شیخ الشریعه اصفهانی بهره برد و در شمار مجتهدان شیعه قرار گرفت. آیت اللّه شهرستانی جهت بیداری فکری مسلمانان با شیخ محمد عبده مفتی مصر و سید محمد رضا، دانشور و اندیشمند مشهور جهان اسلام و جراید اسلامی ارتباط برقرار کرد و در پرورش روح اتحاد و بیداری مسلمین کوشید. سید هبه الدین مسافرت های متعددی در این مسیر انجام داد و سختی های فراوانی را به جان خرید. آیت اللّه شهرستانی سال های پایانی عمر خود را در بیماری چشم و سرانجام نابینایی گذراند. ولی این حالت، از روحیه ی استوار او نکاست و به فعالیت های خود ادامه داد. سرانجام این عالم مجاهد در 85 سالگی درگذشت و در حریم پاک کاظمین آرمید. از این مجتهد برجسته حدود یکصد و ده اثر به جای مانده است که المحیط فی تفسیر القُرآن، فیض الباری، الشریعهُ و الطبیعه و الدلائل و المسایل از آن جمله اند.

27 شوال

27 شوال

_ وفات «ابوالحسن عامری» فیلسوف ایرانی (381 ق)(1)

_ درگذشت زاهد عارف «سید احمد کربلایی» (1332 ق)(2)

_ رحلت آیت اللّه «سیدجواد حسینی خامنه ای» والد محترم مقام معظم رهبری (1406 ق)(3)

1- ابوالحسن عامری از جمله فیلسوفانی است که در فاصله ی زمانی میان دو فیلسوف بزرگ ایران یعنی فارابی و ابن سینا می زیست و در واقع، حلقه ی اتصال بین فلاسفه ی متقدم اسلامی شمرده می شود. ابوعلی مسکویه که از شاگردان برجسته ی عامری و معاصر ابن سینا می باشد، بسیاری از سخنان عامری را که حاوی نکات اخلاقی است در کتاب معروف خود به نام تجاربُ الاُمَم آورده است. عامری علاوه بر این که در فلسفه صاحب نظر و شارح فلسفه ی ارسطو بود، در زمینه ی اخلاق و دین نیز تحقیق و بررسی بسیاری انجام داد و آثار ارزشمندی در این زمینه برجای گذاشت. وی فلسفه را مولود عقل و استدلال می دانست و معتقد بود که عقل هرگز از فرمان خداوند سرپیچی نمی کند. الابصار و المُبَصِّر از جمله تالیفات اوست.
2- سیداحمد کربلایی از چهره های معروف اخلاق، در اصل اصفهانی بوده، ولی در کربلا رشد کرده است. وی از محضر اساتیدی چون آخوند ملاکاظم خراسانی و ملاحسینقلی همدانی بهره گرفته و پس از کسب مدارج عالی علمی، حلقه ی درس خود را تشکیل داد. جمع کثیری از بزرگان و وارستگان، به یُمن تربیت آن بزرگوار قدم در دایره ی کمال گذاشته، پشتِ پای به بساط طبیعت و دنیای مادی زده و از متوجّهان به حق و مَحرمانِ حریم قُرب شدند. مجاهدِ شهید شیخ محمدتقی بافقی، سیدمحمدکاظم عصار، سیدمحسن امین عاملی و میرزاعلی آقا قاضی طباطبایی تبریزی در مکتب درس ایشان پرورش یافتند.
3- آیت اللّه سیدجواد خامنه ای در ماه جمادی الثانی سال 1313 ق در تبریز به دنیا آمد. او از دوران طفولیت، در جریان حوادث مشروطه قرار

گرفت و با روحیه ی مبارزه گریِ شهید شیخ محمد خیابانی، خو گرفت. سید جواد در جوانی سفری به عتبات عالیات و مشهد مقدس کرد و از آن پس در شهر مشهد اقامت نمود. ایشان از محضر آقازاده ی خراسانی و حاج آقا حسین قمی کسب فیض نمود و به مدارج بالای علمی دست یافت. در سال 1345 ق برای ادامه ی تحصیلات راهی نجف اشرف گردید و در آنجا از درس میرزای نایینی و سیدابوالحسن اصفهانی بهره ای وافر برد. در روزهای سیاه اختناق ستمشاهی، رنج و فشار روز افزونِ آن دستگاه جبار بر خانواده و فرزندان خود را تحمل می کرد ولی در همه ی عمر، روی خوش به دشمنان اسلام نشان نداد. از دامان این عالم بزرگوار شخصیت بزرگواری همچون حضرت آیت اللّه سید علی خامنه ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی پرورش یافتند که مایه ی مباهات جامعه ی تشیع و جهان اسلام می باشند. آیت اللّه سیدجواد خامنه ای سرانجام درچهاردهم تیرماه 1365 ش پس از گذراندن چند ماه بیماری و ضعف در سن 93 سالگی به لقاء اللّه پیوست و در حرم امام رضاع به خاک سپرده شد.

ص:305

28 شوال

28 شوال

_ تولد «سنایی غزنوی» عارف و شاعر بزرگ ایرانی (473 ق)(1)

_ رحلت حکیم و فیلسوف شهیر آیت اللّه «سیدحسین بادکوبه ای لاهیجی» (1358 ق)(2)

1- ابوالمجد مجدود بن آدم سنایی غزنوی، شاعر بلند مرتبه ی ایرانی و عارفِ مشهور و از استادان مسلم شعرفارسی است که در غزنین به دنیا آمد. وی در آغاز جوانی، شاعردربار و مداح سلطان مسعود و بهرام شاه غزنوی بود. ولی بعد از سفر به خراسان و اقامت چندساله در آن دیار و دیدار با مشایخ تصوف، تغییرات شگرفی در او به وجود آمد و کارش به زهد و انزوا و تامل در حقایق عرفانی کشید. بروز شخصیت اصلی سنایی از این اوان صورت گرفت و در این دوره به سرودن قصاید معروف خود در زهد و وعظ و عرفان و ایجاد منظومه های حدیقَهُ الحَقیقه و طریقُ التَّحقیق و سیرُالعِباد و... توفیق یافت و نخستین بار، قصائد و منظومه های خاصی را به بحث در مسایل عرفانی اختصاص داد. تاثیر اشعار سنایی در تغییر سبک شعر فارسی و ایجاد تنوع و تجدد در آن غیر قابل انکار است. آثار او پُر است از معارف و حقایق عرفانی و اندیشه های دینی، زهد، وعظ و تمثیلات تعلیمی که با بیانی شیوا و استوار ادا شده است. وی به احتمال زیاد در سال 545 قمری در غزنین وفات یافت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

2- آیت اللّه سید حسین بادکوبه ای لاهیجی، فرزند سید رضا در سال 1293 ق در یکی از روستاهای توابع بادکوبه در آذربایجان به دنیا آمد. مقدمات علوم اسلامی را از محضر پدرش که از علمای عالی مقام عراق بود اخذ کرد و پس از فوت او به تهران آمد و در مدرسه ی صدر ساکن شد. او در تهران به مدت هفت سال از محضر عالمان نامداری همچون سیدابوالحسن جلوه و میرزا هاشم اشکوَری، بهره برد و در فلسفه و ریاضیات به استادی رسید. آیت اللّه بادکوبه ای سپس راهی نجف اشرف گردید و در حلقه ی درس اصولِ آخوند خراسانی و فقهِ شیخ محمد حسن مامقانی حاضر شد. از آن پس به تدریس فقه و اصول و فلسفه پرداخت

ولی تدریس فلسفه ی او شهرت بیشتری یافت. در نجف، کمتر کسی در علوم عقلی همطراز او بود به طوری که این عالم بزرگوار به همراه آیت اللّه غروی اصفهانی را برجسته ترین استاد و صاحب مکتب علوم عقلی در نجف به شمار آورده اند که در علوم نقلی نیز دارای مقام شامخی بوده اند. علامه سیدمحمد حسین طباطبایی و سیدجلال الدین آشتیانی از شاگردان معروف این فیلسوف شهیر می باشند. حاشیه بر اسفار، حاشیه بر کتاب الشَّواریق و حاشیه بر کتابِ طهارتِ شیخِ انصاری از جمله آثار آیت اللّه بادکوبه ای به شمار می روند. سرانجام این حکیم الهی و فیلسوف زاهد در 65 سالگی در نجف اشرف به لقاءاللّه پیوست و در جوار مرقد منور امام علیع به خاک سپرده شد.

_ارتحال ملکوتی رهبر عظیم الشأن انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (1409 ق)(1)

29 شوال

29 شوال

_ هلاکت قوم عاد به امر پروردگار

_ رحلت فقیه بزرگ شیعه آیت اللّه «آقا محمدباقر وحید بهبهانی» (1205 ق)(2)

1- آیت اللّه العظمی سید روح اللّه موسوی خمینی در 20 جمادی الثانی سال 1320 ق در خمین به دنیا آمد. پدر را در کودکی از دست داد و تحت تکفل مادر و برادرِ بزرگ خود قرار گرفت و در 16 سالگی، غم فقدان مادر نیز بر قلب او نشست. پس از تحصیل مقدمات در خمین، راهی اراک شد و در حوزه ی درس آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی شرکت جست. پس از عزیمت شیخ به قم، ایشان نیز به قم رفته و در درس خارج آیت اللّه حائری شرکت نمود. هوش سرشار و فوق العاده وسیع و تلاش وافر، از ایشان استادی بارز و گرانقدر ساخت و مدرس معروف حوزه گردید. آن حضرت پس از ارتحال آیت اللّه بروجردی، قیام تاریخی خود را علیه رژیم پهلوی آغاز کرد و پس از وقوع حوادث بسیار و تبعید ایشان، سرانجام در بهمن 1357 ش حکومت پهلوی را در ایران سرنگون نمود و با رأی قاطع ملت ایران در دوازدهم فروردین سال 1358 ش، نظام جمهوری اسلامی را بنیان نهاد. در دوران زعامت و رهبری امام خمینی، اتفاقات بسیار زیادی روی داد که آن بزرگوار هر یک را باکمک خداوند و یاری مردم پشت سر گذاشت. سرانجام این اسطوره ی قرن و امام مجاهد،در 29 شوال سال 1409 برابر با شامگاه سیزدهم خردادماه 1368 ش در 89 سالگی در تهران بدرود حیات گفت و عالم اسلام را عزادار ساخت. مرقد مطهر امام خمینی در بهشت زهرا واقع در جنوب تهران، زیارتگاه عاشقان و آزادگان است.

2- محمدباقر بن محمداکمل بهبهانی معروف به «وحید بهبهانی» در سال 1116 یا 1118 ق در اصفهان به دنیا آمد. وحید بهبهانی بعد از این که

حوزه ی اصفهان، پس از انقراض صفویه، از مرکزیت افتاد، به همراه برخی از علما و فقها به عتبات مهاجرت نمود. آیت اللّه وحید بهبهانی، کربلا را مرکز قرار داد و شاگردان بسیار مُبَرِّزی تربیت کرد. حضرات آیات عظام سیدمهدی بحرالعلوم، شیخ جعفر کاشف الغطاء، میرزا ابوالقاسم قمی (صاحب کتاب قوانین)، حاج ملامهدی نراقی، سیدعلی صاحب ریاض، میرزا مهدی شهرستانی، سیدمحمدباقر شفتی اصفهانی (معروف به حجت الاسلام) و میرزا مهدی شهید مشهدی، از آن جمله اند. علاوه بر این، وحید بهبهانی در دفاع از اجتهاد و مبارزه با اخباری گری و تربیت گروهی مجتهد مبرز، تلاش پیگیری نمود و این سبب شد که او را «استادُ الکُلّ» خواندند. او تقوی را در حد کمال داشت و شاگردانش برای او احترام بسیارعمیقی قایل بودند. نتایج کارهای آیت اللّه بهبهانی را می توان بر دو محور برشمرد: اول بررسی کامل روایاتِ اخبار و احادیث و حاکم شدن باب اجتهاد و انسداد باب اخباری گری و ظاهرگرایی. دوم در مسیر تکامل قرار گرفتن فقه اجتهادی. وحید بهبهانی از سال 1173 ق تا پایان عمر، مرجعیت و زعامت شیعیان را به عهده داشت و خدمات زیادی در این دوران به انجام رساند. حُسنِ تدبیر، مقام علمی و استعداد فوق العاده و ذوق خاص ایشان در آن عصر، زبانزد خاص و عام بود، به گونه ای که از نوادر جهان اسلام به شمار آمده، خدمات و تلاش های علمی آن فقیه بزرگوار نقطه ی عطف مهمی در تحول بحث های اصولی و اجتهادی محسوب می شد. الاجتهاد و الاخبار، شرح مفاتیح فیض و... از جمله تالیفات این مرجع بزرگ شیعه می باشند. سرانجام این عالم ربانی در 89 یا 87 سالگی در کربلا به لقاءاللّه پیوست و در حرم امام حسین(ع) به خاک سپرده شد.

_ انعقاد عهدنامه ی گلستان میان روسیه و ایران پس از شکست ایران از روس (1228 ق)(1)

_ انتخاب حضرت آیت اللّه «سید علی خامنه ای» به رهبری انقلاب اسلامی (1409 ق)(2)

1- عهدنامه ی گلستان از نتایج جنگ های ده ساله ی ایران و روسیه بود که به سبب بی کفایتی فتحعلی شاه قاجار به شکست ارتش ایران منجر شد. به موجب این عهدنامه، بخش هایی از سرزمین ایران در شمال غربی کشور از جمله گنجه، شیروان، باکو، داغستان و گرجستان تا دریای خزر به روسیه ضمیمه شد. در مقابل، دولت روسیه متعهد گردید که ولایتعهدی عباس میرزا را به رسمیت بشناسد. با این حال، سیزده سال بعد در 1241 ق، بار دیگر روسیه به خاک ایران تجاوز نمود و مناطقی دیگر را اشغال کرد که این بار به انعقاد معاهده ی ننگین ترکمانچای انجامید. نتایج شوم این قراردادها در سال های بعد از آن، بیشتر دامنگیر ملت ایران گردید.
2- آیت اللّه سیدعلی حسینی خامنه ای فرزند آیت اللّه سیدجواد که از علمای زمان خود بود، در 28 صفر سال 1358 ق برابر با 24 تیرماه 1318 ش در شهر مقدس مشهد به دنیا آمدند. ایشان پس از گذراندن دروس مقدمات نزد پدر و دیگر اساتید، در هجده سالگی به درس خارج آیت اللّه العظمی میلانی وارد و سپس عازم نجف اشرف شدند. پس از مدتی راهی قم گردیدند و از محضر درس حضرات آیات عظام بروجردی، شیخ مرتضی حائری، علامه طباطبایی و امام خمینی استفاده کردند. ایشان از آغازین ماه های نهضت اسلامی ایران به رهبری امام خمینی، در این جریان ضد طاغوتی شرکت جسته و در این راه رنج زندان و تبعید را به جان خریدند. حضرت آیت اللّه خامنه ای از اعضای اصلی شورای انقلاب بوده و پس از پیروزی انقلاب از فعالان حزب جمهوری اسلامی به شمار می رفتند. نمایندگی امام در شورای عالی دفاع و امامت جمعه ی تهران از دیگر مسؤولیت های معظم له از جانب حضرت امام خمینی بوده است. حضرت آیت اللّه خامنه ای پس از شهادت محمدعلی رجایی، با آرای قاطع ملت مسلمان ایران برای دو دوره به ریاست جمهوری ایران انتخاب شده و به دنبال ارتحال ملکوتی حضرت امام خمینی، در 29 شوال 1409 ق برابر با چهاردهم خرداد 1368 ش، با نظر و رای اکثریت اعضای مجلس خبرگان به رهبری انقلاب اسلامی ایران، برگزیده شدند.

30 شوال

30 شوال

_ رحلت فقیه جلیل، فیلسوف شهیر و حکیم والامقام آیت اللّه «شیخ محمدتقی آملی» (1391 ق)(1)

1- آیت اللّه شیخ محمدتقی آملی فرزند مولا محمد در سال 1304ق در تهران به دنیا آمد. وی پس از آموختن ادبیات عرب و منطق، فقه و اصول فقه را نزد پدر و اساتیدی همچون شیخ عبدالنّبی نوری و میرزا حسن کرمانشاهی فرا گرفت. آیت اللّه آملی سپس برای تکمیل تحصیلات خود در 1340 ق راهی نجف شد و در درس حضرات آیات: ضیاءالدین عراقی، میرزای نایینی و سیدابوالحسن اصفهانی حاضر گشت و به درجه ی اجتهاد دست یافت. ایشان پس از 13 سال اقامت در نجف اشرف، به تهران بازگشت و به تدریس حکمت، فقه و اصول فقه همت گماشت و آثاری نیز از خود به یادگار گذاشت. شیخ محمد تقی آملی فقیهی گوشیه نشین بود. از پذیرفتن مسؤولیت ریاست ابا داشت و تا پایان زندگی نیز از نوشتن رساله ی فتوایی، خودداری کرد. جمعی از فُقهای فاضل از محضرش بهره می بردند و بسیار گرامی اش می داشتند. حضرات آیات عبداللّه جوادی آملی، حسن حسن زاده آملی، علامه محمد حسین تهرانی و... از جمله شاگردان این حکیم وارسته و حیات جاوید در اخلاق، خداشناسی، حاشیه بر شرح منظومه ی سبزواری، حاشیه بر شرح اشارات ابوعلی و... از جمله آثار آیت اللّه محمدتقی آملی می باشند. سرانجام این فیلسوف شهیر و عالم ربانی در 87 سالگی در تهران بدرود حیات گفت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

ذوالقعده

اشاره

ذوالقعده

زیر فصل ها

1 ذوالقعده

2 ذوالقعده

3 ذوالقعده

4 ذوالقعده

5 ذوالقعده

6 ذوالقعده

7 ذوالقعده

8 ذوالقعده

9 ذوالقعده

10 ذوالقعده

11 ذوالقعده

12 ذوالقعده

13 ذوالقعده

14 ذوالقعده

15 ذوالقعده

16 ذوالقعده

17 ذوالقعده

18 ذوالقعده

19 ذوالقعده

20 ذوالقعده

21 ذوالقعده

22 ذوالقعده

23 ذوالقعده

24 ذوالقعده

25 ذوالقعده

26 ذوالقعده

27 ذوالقعده

28 ذوالقعده

29 ذوالقعده 30 ذوالقعده

1 ذوالقعده

1 ذوالقعده

_ ولادت «حضرت معصومه»(س) دختر گرامی امام موسی کاظم(ع) (173 ق)(1)

_ درگذشت «شریک بن عبداللّه نَخَعی» محدث و فقیه (177 ق)(2)

_ انقراض فرمانروایی اسماعیلیان در ایران توسط «هلاکوخان مغول» (654 ق)(3)

1- حضرت فاطمه ی کبری دختر ارجمند امام موسی کاظمع، ملقب به معصومه در شهر مدینه چشم به جهان گشود. مادر وی نجمه یا تکتم و خواهر اما رضا(ع) از یک مادر بود. آن حضرت از برادرش نقل روایت می کرد و فضل و کمال و علم او زبانزد خاص و عام بوده است. این بانو به برادرش امام رضا(ع) محبت زیادی داشت و پس از اعلام ولایتعهدی ایشان، به قصد زیارت برادر در مرو، به ایران وارد شد. چون به ساوه رسید بیمار گشت و از مسافتِ بین ساوه و قم پرسید. گفتند ده فرسخ است. دستور داد او را به قم ببرند. آن بانوی مکرّمه هفده روز در قم ماندگار شد و پس از آن جان به جان آفرین تسلیم کرد. حضرت فاطمه ی معصومه(س) پس از حضرت زینب کبری(س)، فاضل ترین زن در میان معصوم زادگان است.

2- ابوعبداللّه شریک بن عبداللّه کوفی نَخَعی، فقیه فاضل و محدث، در سال 75 یا 95 ق در بخارا به دنیا آمد. وی در دوران خلافت منصور دوانیقی، دومین خلیفه ی عباسی به قضاوت کوفه و سپس اهواز منصوب گردید. نَخَعی نسبت به امام علیع و خاندان اهل بیت(ع) ارادت فراوان و به بنی امیه بغض بی اندازه ای داشت. او به هوشمندی مشهور بود و در قضاوت، عدالت می ورزید. وفات نَخَعی در کوفه روی داد.

3- در سال 652 ق، منگوقاآن خان مغول، برادرش هلاکوخان را برای براندازی حکومت اسماعیلیان به ایران فرستاد. چون حکام نواحی مختلف با هلاکوجهت جنگ با اسماعیلیان همراه شدند، او توانست در سال 654 ق قلعه های اسماعیلیان را محاصره کند. در آن زمان، ریاست اسماعیلیه، با رُکن الدین خُوَرشاه بود. هلاکو، او را به اطاعت خود خواند. خُوَرشاه به صوابدید خواجه نصیرالدین طوسی، فرمانبرداری از مغول را پذیرفت و برادر خود را به خدمت هلاکو فرستاد ولی در تسلیم قلعه ها تَعلُّل نمود. سرانجام پس از یک سال، به نصیحت خواجه نصیرالدین طوسی، در ذی قعده ی سال 654 ق از قلعه به زیرآمد و در پیش هلاکو، زمینِ خدمت ببوسید. هلاکو، ضمن احترام به خُوَرشاه، فرمان داد تا همه ی قلعه های اسماعیلیه که عدد آنها به صد قلعه می رسید ویران کرده، اموال و خزائن آنها را به تاراج بُردند. به این طریق، در سال 654 ق، دولت اسماعیلیه، پس از یکصد و هفتاد و هفت سال برچیده شد. سرانجام، رُکن الدین خُوَرشاه که آخرین شاهِ اسماعیلی بود و از طرف هلاکو به نزد برادرش منگوقاآن خان فرستاده می شد، در کنار جیحون به دست همراهانِ مغولیِ خود کشته شد.

ص:310

_ آغاز هفته ی حج

2 ذوالقعده

2 ذوالقعده

_ وفات «ابن خزیمه» محدث و فقیه (311 ق)(1)

_ درگذشت «میرخواندخاوند شاه» نویسنده و محقق(903 ق)(2)

_ افتتاح دومین دوره ی اجلاسیه ی مجلس شورای ملی ایران توسط احمد شاه قاجار (1327 ق)

3 ذوالقعده

3 ذوالقعده

_ تولد «ابن مُنَیِّر» فقیه و مفسر مسلمان مصری (620 ق)(3)

1- ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه معروف به ابن خزیمه، در سال 223 ق متولد شد و از دوران جوانی برای کسب علوم مختلف دینی به سرزمین های دیگر سفر کرد. ابن خزیمه سپس به تالیف کتب متعدد همت گماشت وآثار زیادی از خود بر جای گذارد. مهم ترین اثر چاپی او کتاب التوحید و اثبات صفات الرّب نام دارد که در زمینه ی بحث های اعتقادی اسلام نگاشته شده است. ابن خزیمه در این کتاب مفصلاً عقاید خود را در باب یگانگی خداوند بر مبنای آیات قرآن مجید و روایات نقل شده از اهل بیت پیامبر گرامی اسلام بیان کرده و سپس صفات خداوند را شرح داده است. ابن خزیمه به هنگام مرگ، 88 سال داشت.

2- محمد بن برهان الدین خاوندشاه بلخی معروف به میرخواند در سال 837 ق در بلخ به دنیا آمد. درجوانی به هرات رفت و در دستگاه وزیر امیرعلیشیر نوایی وارد شد واز کمک های وی برخوردار گردید. میرخواند از طرف «سلطان حسین بایقرا» به ریاست خانقاه منصوب گردید و به نوشتن تاریخ جامعی مأمور شد. نام این کتاب روضه الصفا می باشد که از آفرینش عالم تا جلوس سلطان حسین به تخت سلطنت را در بر گرفته

است. میرخواند پس از یک بیماری طولانی، در سال 903 ق در 67 سالگی در خانقاه هرات درگذشت.
3- ابوالعبّاس ناصرالدین احمد بن محمد بن منصور معروف به ابن مُنَیِّر در اسکندریه در مصر زاده شد. وی علوم مقدماتی را نزد پدرش فراگرفت و سپس رشته های مختلف علوم دینی چون فقه، ادبیات عرب و علوم قرآن را نزد اساتید مشهور زمان آموخت و در این رشته ها تخصص یافت. ابن مُنَیِّر در دوران زندگی خود، مناصب مختلفی داشته و مدتی متصدی قضاوت بوده است، هرچند که با سعایت و حسادت جمعی از دشمنانش از این کار برکنار شد. از این دانشمند مسلمان، آثار متعددی در زمینه ی تفسیر قرآن و دیگر علوم برجای مانده که کتاب الانصاف فیما تَضَمَّنَهُ الکَشّاف مِن الاعتِزال، بارها در قاهره به چاپ رسیده است. همچنین البحر الکبیر و نیز تحریرُ التَنزیه و تَحذیرُ التشبیه از دیگر آثار اوست. ابن مُنَیِّر در 63 سالگی در اسکندریه ی مصر درگذشت و در مسجدی که امروزه به جامع المُنَیِّر معروف است به خاک سپرده شد.

_ رحلت استاد کبیر «آیت اللّه سیدمحمد فشارکی» فقیه محقق و عالم امامی (1316 ق)(1)

4 ذوالقعده

4 ذوالقعده

_ وفات «مهلبی» کاتب و دانشمند مصری (656 ق)(2)

_ درگذشت «عطاملک جوینی» سیاست مدار و مورخ شهیر ایرانی (681 ق)(3)

1- سیدمحمد بن امیر سید قاسم طباطبایی فشارکی اصفهانی، از بزرگان علمای شیعه در اوایل قرن چهاردهم هجری و از شاگردان میرزای شیرازی است. او در همان زمان، مرجعِ تدریسِ افاضل بسیاری در سامرا بود. پس از وفات استاد، راهی نجف اشرف گردید و حوزه ی درس وی نیز در آن سامان برپا شد. میرزای نایینی و حاج شیخ عبدالکریم حائری و دیگر بزرگان از شاگردان ایشان هستند. مراتب علم و فضل آیت اللّٰه فشارکی به اندازه ای است که درکلمات برخی از بزرگان به «استادِ کبیر» معروف می باشد. علی رغم فراهم بودن شرایط لازم جهت به دست گرفتن ریاست علمی و مرجع دینی، به این امور اعتنایی نکرد و تنها به تدریس و تالیف پرداخت. اِصالهُ البَرائه، الاغتسالِ و الفُروعُ المُحَمَّدیَّه ازآثار اوست. مدفن این عالم بزرگ در نجف واقع شده است.
2- مهلبی، درنظم و نثر و خط خوش سرآمد دانشمندان عصر خود بود، به طوری که ابن خلکان، مورخ مشهور درباره ی او گفته است: «با او ملاقات کردم و بیش از آن چه که شنیده بودم، دیدم». این کاتب و ادیب مسلمان، در سرودن شعر نیز توانا بود و دیوان اشعار ارزنده ای از او به جای مانده است. تمامی اشعار او لطیف و ساده است و از آن جا که دیوان اشعارش مورد پسند مردم قرار دارد، بارها درمصر و بیروت به چاپ رسیده است.
3- ابوالمظفَّر عطامَلِک علاءالدین بن بهاءالدین محمد بن محمد جُوینی در سال 623 ق در جوین از توابع خراسان متولد شد. پس از خاتمه ی تحصیل وارد کارهای دیوانی شد، زیرا پدر و برادر وی از دیوانیان بودند. وی پیش از حمله ی هلاکوخان به ایران، سفرهایی به مغولستان نمود. در سال 657

ق، هلاکوخان پس از فتح بغداد، حکومت عراق را به عطاملک واگذاشت و او تا سال 680 در این شغل باقی بود. با حضور عطاملک جوینی در دستگاه اداری مغولان، اقدامات بی رحمانه ی آنان علیه مردم تا حدودی کاهش یافت و ازتباه شدن آثار فرهنگی ایران تا اندازه ای جلوگیری به عمل آمد. او 24 سال، اداره ی عراق را به عهده داشت اما دشمنانش به تدریج، خان مغول را به او بدبین کردند. بدین ترتیب اقتدار عطاملک تدریجا افول کرد و خان مغول بر او چندان سخت گرفت که در اثر این فشارها وفات یافت. عطاملک جوینی مؤلف تاریخ معروف جهانگشای فارسی است که شامل تاریخ چنگیز خان و هلاکوخان مغول و شرح جنایات آنان می باشد. از آثار خیریه ی جوینی احداث نهر نجف است. او در آن سرزمین مقدس، نهری حفر کرده و با صرف هزینه ای فراوان، آبِ رودِ فرات را به حوالی نجف اشرف جاری نمود. وفات جوینی را در سال 681 ق نوشته اند.

5 ذوالقعده

_ تجدید بنای خانه کعبه توسط «خلیل الرَّحمن حضرت ابراهیم»(ع) به امر پروردگار

_ وفات «سیدبن طاووس» عالم و محدث عالیقدر شیعه (664 ق)(1)

1- رضی الدین سید علی بن موسی بن جعفر معروف به سید بن طاووس در سال 589 ق در شهر حلّه در عراق به دنیا آمد. وی در ابتدا از محضر پدر دانشمند خود، سعدالدین ابوابراهیم ونیز جد بزرگوارش وَرّام ابن ابی فراس استفاده کرد و بعدها از افادات دیگر بزرگان حلّه، بهره ی وافی بُرد. شهره ی سید به زودی در سراسر عراق پیچید و او پس از مدتی راهی بغداد گردید. سید در مدت پانزده سالی که در پایتخت بود، بارهابه قضاوت، وزارت و دیگر امور دولتی فرا خوانده شده بود که هر بار به طریقی آن مشاغل را نمی پذیرفت. سال های پایانی عمر شریف سید در زادگاهش سپری شد و به تدریس و تالیف پرداخت. او از دانشمندان پر کار مسلمان به شمار می رفت، چنانکه آثار متنوعی در علم کلام، اخلاق، فقه، حدیث از او به جای مانده است. یکی ازتالیفات مهم ابن طاووس به نام اَللُّهُوف، درباره ی وقایع روز عاشورا است که از کتب معتبر تاریخ اسلام به شمار می رود. کتاب مهم دیگر او المَلاحِمُ و الفِتَن فی ظهور آثار الحُجّه نام دارد که در مورد رویدادهای قبل و هنگام ظهور حضرت مهدیعج است. سیدبن طاووس، شاگردان فاضلی پرورش داد که پدر علامه حلی و علامه حلی از آن جمله اند. در اواخر عمر سیدبن طاووس و حضور او در بغداد، این شهر در محاصره ی لشکریان متوحش مغول قرار گرفت. هلاکوخان مغول در این هنگام سید را فراخوانده، امان نامه ای برای او و یارانش صادر کرد. سید که در پی راهی برای بیرون بُردن مؤمنان از پایتخت بود، هزار تن را گرد آورده، با حمایت سربازان هلاکوخان، آنان را به حِلّه رساند. پس از آن بار دیگر به بغداد بازگشت تا شاید مؤمنی را از دردی برهاند یا بی گناهی را از کیفر رهایی بخشد. سرانجام سید بن طاووس، سرور فقیهان عراق در 5 ذیقعده ی سال 664 ق دعوت حق را لبیک گفت و به دیدار معبود شتافت. سید قبلاً کفن خود را تهیه کرد و آن را در حج بیت اللّه الحرام،

لباسِ احرام خود قرار داد. همچنین آن کفن را در کعبه ی معظّمه و روضات مطهّره ی پیامبر اکرمص و ائمه ی بقیع(ع) و عراق متبرک کرد و آن را وسیله ی شفاعتِ آن بزرگواران قرار داده بود. وفات سید بن طاووس در 75 سالگی در بغداد روی داد و بدنِ وی را به نجف اشرف منتقل کرده، به خاک سپردند.

_ درگذشت «ابن هِشام» فقیه و نحویِ بزرگ عرب (761 ق)(1)

6 ذوالقعده

6 ذوالقعده

_ وفات «ابوالحسن سهروردی» فقیه و ریاضی دان (533 ق)(2)

_ درگذشت «ابن هانی» شاعر و لغت شناس مسلمان (733 ق)(3)

1- ابومحمد عبداللّه بن یوسف بن عبداللّه ملقب به جمال الدین و مشهور به ابن هشام و علامه، از بزرگان و دانشمندان نامدار نحو و ادبیات قرن هشتم هجری در ذی القعده ی سال 708 ق در قاهره به دنیا آمد. وی از شاگردان تاج الدین تبریزی و عبداللطیف بن مُرحَّل بوده و درکثرت احاطه بر بسیاری از قواعد و تحقیقات وسیع و مباحث دقیق، مشهور و محل مراجعه ی جمع زیادی از طلاب و افاضل بوده است. ابن هِشام در ابتدا شافعی مذهب بوده و سپس حنبلی را برمی گزیند. ابن هشام به زودی در نحو شهرتی عظیم به دست آورد و سرآمد همگان شد. او حتی بر استادانش برتری یافت و آثارش در فراسوی مرزهای مصر و شام به دست دانش پژوهان و اندیشمندان افتاد. معروف ترین کتاب ابن هشام مُغنی اللَّبیب می باشد. این کتاب از همان آغاز مورد توجه بسیارِ علما قرار گرفت و هم اکنون نیز پس از گذشت قرن ها، هم چنان در زمره ی کتاب های درسی مدارس علمیه است. هم چنین کتاب التَّذکِرَه، الجامِعُ الصَّغیر و قطرالنَّدی نیز از جمله آثار اوست. وفات این عالم و محدث شهیر در 53 سالگی در مصر واقع گردید.

2- ابوالحسن سهروردی در علوم اسلامی متبحر بود، اما شهرت او بیشتر به جهت دانش و آگاهی چشمگیرش در علم ریاضی است. سهروردی مدتی نزد امام محمد غزالی عالم و نویسنده ی مشهور آن عصر، کسب علم کرد. اثر معروف سهروردی، اصول الجَبر و المُقابله نام داردکه امروزه به صورت نسخه ی خطی موجود است.

3- ابوعبداللّه محمد بن علی بن هانی لَخِمی سِبتی معروف به ابن هانی، شاعر، نویسنده و لغت شناس معروف مسلمان، در جنوب اندلس متولد شد و پس از طی دوران مقدماتی تحصیل، در اوایل جوانی نزد مشاهیر

علم و ادب آن زمان به تحصیل پرداخت. در مدت کوتاهی در علوم مختلف ادبی مهارت یافت و سپس به تدریس مشغول شد. ابن هانی، شعر نیز می سروده و اشعاری از او به جای مانده است. از جمله آثار ابن هانی، می توان به کتاب شرح التَّسهیل، اُرجوزَهٌ فی الفَرائض و قوتُ المُقیم اشاره کرد. ابن هانی هنگامی که در جنگ برای باز پس گیری تنگه ی جبل الطارق شرکت کرده بود، بر اثر اصابت سنگ منجنیق کشته شد.

_ رحلت حکیمِ الهی «میرزا ابوالحسن جلوه» عارف و استاد اخلاق (1314 ق)(1)

_ وفات فقیه متکلم، آیت اللّه «میرزا صادق آقا مجتهد تبریزی» (1351 ق) (2)

1- میرزا ابوالحسن جلوه در سال 1238 ق در احمدآباد هند به دنیا آمد. نَسَب ایشان با 30 پُشت به امام حسن مجتبیع می رسد. ایشان در کودکی به همراه خانواده به اصفهان رفت و در آن شهر به تحصیل پرداخت و راه کمال پیمود. در سال 1273 ق راهی تهران شد و بیش از چهل سال در مدرسه ی دارالشفا به تدریس حکمت، فلسفه و ریاضیات مشغول گردید. میرزا طاهر تنکابنی، آیت اللّه محمدعلی شاه آبادی، سید حسین بادکوبه ای، ملامحمد آملی، جهانگیرخان قشقایی و علامه طباطبایی و... از شاگردانِ معروف ایشان می باشند. تالیفات میرزا ابوالحسن جلوه نیز گسترده و در خورِ توجه است که حاشیه بر شفا و اسفار، اثباتُ الحرکهُ الجَوهَریّه و... از آن جمله اند. سرانجام این حکیم الهی در شب جمعه، ششم ذی قعده سال 1314 ق در 76 سالگی در تهران وفات یافت ودر مرقد ابن بابْوِیْهْ مدفون گردید.
2- آقا میرزاَ صادق، فرزند عالم فقیه و متکلم، علامه میرزا محمدآقا، معروف به مجتهد کوچک در حدود سال 1273 قمری در شهر تبریز دیده به جهان گشود. تحصیلات ابتدایی را در همان شهر به پایان رسانید. در 19 سالگی به همراه برادر بزرگترش به نجف اشرف مهاجرت کرد و 24 سال در آنجا ماند. در نجف از محضر اساتیدی چون شیخ حسین فاضل اردکانی، ملامحمدفاضل ایروانی، محمد فاضل شرابیانی، محمد حسن مامقانی و شیخ هادی تهرانی استفاده نمود. در سال 1312 قمری به تهران آمد و پس از آن در زادگاه خود اقامت گزید. مجتهد تبریزی از بنیانگذاران نهضت اسلام بر علیه زَنادقه و بی دینی و سیاست های ضد اسلامی در کشورهای اسلامی بوده است. او علنا با مشروطه ی غیرمشروعه مخالفت کرد و در راه مبارزه با استبداد رضاخانی، به کردستان تبعید گشت. به گفته ی علامه امینی، او یکی از چهره های درخشان تشیع بوده است. از این عالم بزرگ بیش از 12 اثر بر جای مانده که تعدادی از آن ها عبارتند از: المَقالات الغَریَّه فی مباحث الالفاظ، رسالهٌ فی المُشتَقّات، رساله ی مُختَصَره و الفوائد فی مسائل المُتِفَرِّقَهِ الفقهیه. این عالم ربانی سرانجام به دنبال

کسالت ذات الریه در شب جمعه ششم ذی القعده سال 1351 قمری در 78 سالگی در شهر مقدس قم از دنیا رحلت کرد و آیت اللّه شیخ ابوالقاسم کبیر بر بدن او نماز خواند. جنازه ی این عالم بزرگ را به حرم حمل کردند و به هنگام حفر قبر، قبر آماده ای پیدا شد و مردم را به تعجب واداشت.

7 ذوالقعده

7 ذوالقعده

_ وفات «ابوالحسن لاعب» محدث مسلمان (439 ق)(1)

_ درگذشت «ابن بُصَیْص» خوشنویس و شَیخُ الکُتّابِ دمشق (716 ق)(2)

_ رحلت فقیه بزرگ آیت اللّه «ملامحمد اسماعیل فدایی آستانی» (1262 ق)(3)

8 ذوالقعده

8 ذوالقعده

_ وفات «ابوالحسن علی بن زبیر کوفی» نویسنده ی مسلمان (348 ق)(4)

1- ابوالحسن لاعب از محدثین مشهور مسلمان، دارای حوزه ی درسی گسترده ای بود، به طوری که جمع کثیری از علمای عرب از دانش وی بهره برده و استماع حدیث می کردند. خطیب بغدادی، دانشمند و مورخ مشهور آن زمان درکلاس درس لاعب شرکت می کرد و بعدها در آثار خود از استاد به نیکی یاد نموده است.

2- شیخ نجم الدین موسی بن علی بن محمد حَلَبی معروف به ابن بُصَیْص در سال 651 ق متولد شد. او به مدت 50 سال به کار آموزش خط پرداخت و مردم دمشق از دانش و هنر او بهره ی فراوان بردند. ابن بصیص شیوه های مختلف خط را به صورتی بسیار زیبا می نوشت. این خوشنویس مسلمان در سال های پیری،نسخه ای ازقرآن مجید را با آب طلا به زیبایی نگاشت. این نسخه ی نفیس قرآن، همراه با برخی از آثار وی، هنوز باقی است. ابن بُصَیص، صوفی مشرب بود و اشعار صوفیانه از او بر جای مانده است. وی پیری نیک منظر بود و او را به مَنِش های نیکو، امانت و پرهیزکاری ستوده اند. ابن بُصیص در 65 سالگی در دمشق درگذشت و او را در گورستان بابُ الصَّغیرِ دمشق به خاک سپردند.

3- آیت اللّه ملامحمد اسماعیل فدایی آستانی در سنین کودکی، قرآن و علوم دینی را فرا گرفت. سپس جهت ادامه ی تحصیل به شهرهای مختلف سفر کرد و در فقه و اصول فقه، استادی برجسته شد. آیت اللّه فدایی، آن گاه به کار تدریس مشغول شد و کتب متعددی را به رشته ی تحریر درآورد. شرحِ الجعفریّه، اَللّآلی، منظومه ی العقیدَهُ الوحیده و دیوان شعر از آن جمله اند. شرح حال نویسان، او را به رفتار نیکو، بردباری، امانت داری و پرهیزگاری ستوده اند. ازآیت اللّه فدایی، دیوان اشعاری نیز بر جای مانده است.

4- ابوالحسن علی بن زبیر کوفی، ابتدا در محضر پدرش به فراگیری دانش های متداول زمان پرداخت و بعد از فوت او، ثروت به جای مانده از پدر را در راه کسب علم و دانش و ایجاد کتابخانه و کمک به دانش پژوهان صرف کرد. او به گردآوری و نشر کتاب عشق می ورزید و کتاب های بسیاری را به خط زیبای خویش، نسخه برداری کرد. همین کوشش ابن زبیر درزمینه ی نسخه برداری ازکتب، موجب شد که با وجود توانایی های علمی بسیار، کمتر به کار تالیف بپردازد. ابن زبیر، یادداشت های فهرست گونه ای بر برخی از کتاب های کتابخانه اش نوشته است که مورد استفاده ی دانشمندان قرار می گرفت.

_ وفات «ابوحامد صاغانی» منجم ایرانی (379 ق)

_ درگذشت «ابوالحسن علی بن عمر بن احمد دارقطنی» محدث و فقیه (385 ق)(1)

_ ورود سپاه ترک به بغداد به رهبری «ارسلان بساسیر» (450 ق)(2)

_ درگذشت «شیخ فخرالدین ابراهیم بن شهریار عراقی همدانی»، شاعر بزرگ ایرانی (688 ق)(3)

1- علی بن عمر دارقُطنی، پس از طی مراحل مقدماتی تحصیل، به مصر و شام سفر کرد و از محضر اساتید مشهور آن زمان کسب فیض نمود. وی در تفسیر، فقه، شعر و ادبیات نیز مهارت بسیاری داشت. از جمله آثار این دانشمند مسلمان، السُّنن دارقطنی و نیز المختلف و المؤتلف نام دارند. دارقطنی اکثر دیوان های شعر عرب را از حفظ داشت. دار قطنی در جوار قبری معروف به کَرَخی در بغداد مدفون می باشد.

2- با ورود سپاه ارسلان بساسیر به بغداد، القائم باللّه خلیفه ی عباسی از شهر گریخت. بساسیر که رئیس سپاهیان ترک خلیفه بود، در سال 446 قمری سر از اطاعت خلیفه پیچید و محرمانه با المستنصر باللّه خلیفه ی فاطمی ارتباط برقرار کرد. ارتباط محرمانه ی خلیفه ی فاطمی با بساسیر، منجر به این شد که بساسیر بغداد را به نام فاطمیان تصرف کند. البته موضوع فتح بغداد بیش از یک سال طول نکشید، زیرا طغرل سلجوقی به حمایت از خلافت عباسیان به سوی عراق حرکت کرد و با کشتن ارسلان بساسیر، اوضاع خلافت رابه حال اول باز گرداند.

3- شیخ فخرالدین عراقی در 18 سالگی به هند رفت و در خدمت مشایخ بزرگ آن سامان، سیر و سلوک را برگزید. پس از چند سال، در قونیه به مجلس شیخ صدرالدین قونوی راه یافت و کتاب لمعات را نگاشت. عراقی در اواخر عمر به مصر و شام سفر کرد و در همان جا درگذشت و در جوار قبر محی الدین ابن عربی در دمشق مدفون گردید. کلام عراقی، ساده، استوار و استادانه است. در غزل ها، ترکیبات و ترجیع های وی، شور و شوقی بی مانند که نشانه ی التهاب درونی اوست دیده می شود. این شوق، گاه با تامّل در معارف و حقایق عرفانی همراه و گاه با توصیفات بدیع و کم سابقه ای از حالات سالکان و واصلان، آمیخته است.

_ رحلت فقیه و اصولی بزرگ آیت اللّه «ملاحسین بن محمد بن جعفر فشارکی» (1353 ق)(1)

_ رحلت فقیه بزرگوار آیت اللّه «میرزا عبدالرحیم سامت» (1420 ق)(2)

9 ذوالقعده

9 ذوالقعده

_ تولد «حکیم ناصر خسرو قبادیانی» شاعر مشهور ایرانی (394 ق)(3)

1- آخوند ملامحمد حسین فشارکی از علمای بزرگ شیعه، فقیه، متکلم، رجالی، اصولی و ادیب در سال 1266 ق در اصفهان به دنیا آمد. وی در اصفهان از شاگردان برادر خود، ملامحمدباقر فشارکی و نیز حاج شیخ محمدباقر مسجدشاهی و در نجف از شاگردان میرزا حبیب اللّه رشتی و شیخ زین العابدین مازندرانی بود. او از اساتید روایتی آیت اللّه مرعشی نجفی است. حاشیه ی رسایل و حاشیه ی طهارت شیخ انصاری از تالیفات اوست. وفاتش در اصفهان روی داد.
2- آیت اللّه میرزا عبدالرحیم سامت در سال 1321 ق در قزوین به دنیا آمد و پس از فراگیری دروس مقدماتی در قزوین وارد اصفهان و سپس حوزه ی علمیه ی قم گردید. از آن پس به اصفهان و سپس به نجف رفت و خوشه چین معارف اسلامی آیات عظام سیدابوالحسن اصفهانی، آقاضیاء عراقی و میرزای نایینی شد و به درجه ی اجتهاد نایل آمد. پس از اقامت ده ساله درنجف اشرف به زادگاه خود بازگشت و بیش از نیم قرن به تدریس، تبلیغ دین و اقامه ی نماز جماعت پرداخت. نقش ایشان در احیای حوزه ی علمیه ی قزوین و نیز رهبری نهضت امام خمینی در قزوین بسیار ممتاز است. سرانجام این دانشمند فرزانه در 25 بهمن 1378 برابر با هشتم ذیقعده ی سال 1420 ق در سن 99 سالگی دار فانی را وداع گفت و به دیدار معبود شتافت.
3- ابومعین ناصر بن خسرو قبادیانی در بلخ به دنیا آمد. وی از کودکی در محضر اساتید زمان خود، به تحصیل علم و دانش و حفظ قرآن پرداخت. ناصر خسرو علاوه بر ادبیات فارسی و عربی با بیشتر علوم زمان خود همچون حساب، هندسه، نجوم، طب، داروشناسی و الهیات نیز آشنا شد.

ناصرخسرو در ابتدا شغل دبیری در دربار محمود و مسعود غزنوی داشت، اما پس از چندی بر اثر تحولی که در افکار و اندیشه های او پدید آمد از سیاست کناره گیری کرد و به تحقیق در اصول و عقاید مذاهب مختلف و سیر و سفر پرداخت. او در مسافرتی که به مکه و قاهره کرد، از خلیفه ی فاطمی، مذهبِ اسماعیلی را پذیرفته و به ریاست اسماعیلیانِ خراسان برگزیده شد. ناصرخسرو با لقب «حُجّتِ زمین خراسان» به ایران بازگشت، ولی از بیم دشمنان و متعصّبان خراسان، به ناحیه ی بَدَخشان در افغانستان امروزی پناه برد و در همان جا بدرود حیات گفت. حاصل سفر هفت ساله ی ناصرخسرو، کتاب سفرنامه است که از نظر تاریخی و جغرافیایی حایز اهمیت است. وی افکار و اعتقادات خود و همچنین حکمت ها و موعظه های بسیاری را در قالب آثار و اشعارش بیان کرده است. زاد المسافرین، خوان اَخوان و وجه دین از دیگر آثار این شاعر بزرگ ایرانی است. خاصیت عمده ی شعر ناصر خسرو، اشتمالِ آن بر مواعظ و حِکَم بسیار است. همچنین جنبه ی دعوتِ مذهبیِ او، به اشعارش رنگ دینیِ آشکاری داده است و ذهن علمی او نیز باعث شد که در بیان مقاصد خود، به شدت تحت تاثیر روش منطقیان قرار گیرد. حکیم ناصر خسرو قبادیانی، بی تردید یکی از شاعران بسیار توانا و سخن آور زبان فارسی است که دارای طبعی نیرومند و سخنی استوار و قوی و اسلوبی نادر و خاص خود می باشد.

_ ورود سپاهیان مصر و عثمانی به مدینه و خارج کردن شهر از دست وهابیان (1227 ق)

10 ذوالقعده

10 ذوالقعده

_ انقراض سلسله ی سامانیان توسط ایلک خان (389 ق)(1)

_ تولد «سبط ماردینی» منجم و ریاضی دان مسلمان (826 ق)(2)

_ درگذشت «شیخ فخرالدین محمد بن حسن بن شهیدثانی» عالم نامدار شیعه (1030ق)(3)

1- بر اثر نفوذ بیش از حد غلامان تُرک در دربار سامانیان و دخالت آنان در تمام امور، حاکمیتِ این سلسله رو به انحطاط نهاد. پادشاهان سامانی در دوره ی اقتدار خود به آبادانی شهرهای قلمرو خود پرداختند. آن ها به ویژه به گسترش علم و ادب و تکریم عالمان، ادیبان و شعرا توجه ی زیادی داشتند، به گونه ای که مراکز علمی متعددی در شهرهای مختلف آسیای مرکزی و خراسان در شمال شرقی ایران تاسیس کردند. سرانجام این سلسله پس از 128 سال حکومت بر خراسان، ماوراء النهر و بخشی ازمناطق مرکزی ایران، توسط ایلک خان که از غلامان ترک و صاحب نفوذ بود،منقرض گردید. همزمان با اضمحلال سامانیان، خاندان آل بویه و سلسله ای از ترکان به نام غزنویان در ایران قدرت یافتند.
2- سبط ماردینی در دمشق به دنیا آمد. او نزد دانشمندان برجسته ی زمان خود به کسب دانش و معارف گوناگون به ویژه ستاره شناسی و ریاضیات پرداخت و در این علوم از مهارت بسیار بهره مند گردید. ماردینی، سال های طولانی از عمر خود را به تحقیق و تالیف کتاب و تدریس گذراند. مورخان، حدود چهل و دو کتاب و رساله را به نام این دانشمند بزرگ مسلمان ثبت کرده اند که نسخه های خطی برخی از آن ها موجود است. از جمله آثاری که به ماردینی نسبت داده اند، کتاب دقایِقُ الحَقایِق می باشد که در دانش ریاضیات نگاشته شده است.
3- شیخ ابوجعفر محمد بن حسن بن شهید ثانی ملقب به فخرالدین است که پدرش شیخ حسن، صاحِب کتاب معروف معالم الاصول و جدش، شهید

ثانی و صاحب کتاب شرح لَمعه می باشد. وی فقیه، محدث، متکلم، ادیب و شاعر و از شاگردان پدر و نیز میرزا محمد استرآبادی بوده است. شیخ فخرالدین تالیفات بسیاری دارد که کتابِ اِستِقصاء الاعتبار فی شرحِ الاستِبصار، تزکیهُ الرّاوی، حاشیه ی من لا یحضرُهُ الفَقیه و دیوان اشعار از آن جمله اند. این عالم ربانی در پنجاه سالگی در مکه ی معظمه وفات یافت ودر نزدیکی استاد خود، میرزای استرآبادی و در جوارمرقد حضرت خدیجهس مدفون گردید.

11 ذوالقعده

11 ذوالقعده

_ ولادت پیشوای هشتم مسلمانان، حضرت «امام رضا»(ع) (148 ق) (1)

_ تاسیس سلسله ی «آل بویه» خاندان مشهور شیعی ایرانی (321 ق) (2)

_ تولد عالم جلیل القدر «شیخ مفید» فقیه و متکلم نامدار شیعه (336 ق) (3)

1- حضرت امام علی بن موسی الرضاع در مدینه ی منوره به دنیا آمد. ابوالحسن کنیه و رضا، صابر، رضی و وفیّ از القاب آن حضرت می باشند. مادرش ام البنین که تکتم، نجمه و طاهره اش نیز می خوانند. هارون الرشید، محمد امین و عبداللّه مأمون در زمان امام رضاع خلافت کردند. تنها فرزند امام رضا(ع) حضرت جوادالائمه(ع) می باشد. آن حضرت در اواخر عمر، به درخواست مامون عباسی، به مرو رفته و به اصرار خلیفه، ولایتعهدی او را می پذیرد. با پذیرش ولایتعهدی، مامون قصد داشت هم امام را تحت نظرِ خود داشته باشد و هم خود را دوستدار اهل بیت عنوان کرده و از محبوبیت برخوردار گردد. اما سرانجام مامون، خود، امام را به شهادت رساند.
2- خاندان آل بویه که به دیالمه و دیلمیان نیز معروف بودند، در ایران و عراق حکمرانی می کردند. بنیانگذاران سلسله ی آل بویه، سه برادر به نام های علی، حسن و احمد بودند. پادشاهان این خاندان در زمان حکومت خود، سرزمین های بسیاری را تصرف کردند و حتی احمد، بغداد را به تصرف خود درآورد. زمامداران آل بویه خدمات ارزنده ای به علم و فرهنگ اسلامی کردند و از نویسندگان و دانشمندانِ زمان خود، تجلیل به عمل می آوردند. آن ها به اقامه و احیاء مراسم و شعائر دین اسلام و مذهب شیعه اهتمام داشتند. از این خاندان، آثار بسیاری در ایران و عراق بر جای مانده که بیمارستان عَضُدی بغداد، از آن جمله است.
3- محمد بن محمد بن نُعْمان معروف به شیخ مفید درروستای عُکبَرا در نزدیکی بغداد متولدشد. پدر مفید شغل معلمی داشت و بدین جهت فرزندش به لقب ابن معلم مشهور بوده است. در کودکی به همراه پدر به

بغداد آمد و فراگیری علم را نزد ابوعبداللّه حسین بن علی معروف به جُعَل، آغاز کرد. سپس نزد ابوسَریا به علم آموزی پرداخت. ابن شهرآشوب لقب مفید را به اشاره ی امام عصرعج می داند. هرچند برخی براین باورند که این لقب توسط اهل سنت به او داده شده است. او کلام را درنزد مظفر بن محمد ابوالجیش خراسانی و حسین بن علی بصری و علی بن عیسی رمانی از مشایخ معتزله آموخته است. سیدمرتضی و سید رضی از شاگردان مشهور شیخ مفید می باشند. همچنین ده ها اثر ارزشمند در رشته های کلام و عقاید، فقه، اخلاق اسلامی، امامت و فلسفه ی سیاسی در اسلام از شیخ مفید به جای مانده است. شیخ مفید در سال 413 ق در هفتاد و هفت سالگی در بغداد درگذشت.

_ آغاز جنگ «نادرشاه افشار» برای تصرف هندوستان (1151 ق)(1)

12 ذوالقعده

12 ذوالقعده

_ تولد فیلسوف کبیر و فقیه بزرگ آیت اللّه «محمدتقی آملی» (1304 ق)(2)

_ درگذشت شاعر گرانقدر ایرانی «ادیب نیشابوری» (1344 ق)(3)

1- قرار بودکه محمدشاه، پادشاه تیموری هند، مرزهای خود را بر روی مخالفان نادرشاه ببندد، ولی این امر با تعلّل تیموریانِ هندی مواجه گردید. نادرشاه نامه ای عتاب آمیز به محمدشاه فرستاد و خود به همراه سپاهی گران راهی هند گردید. نادر شهرهای سر راه به سرعت تصرف کرد و در برابر مردم هند به پیروزی رسید. محمدشاه که خود را شکست خورده می دید، دولت خود را تسلیم کرد و برای جلب رضایت نادرشاه همه ی خزاین هند را به او تقدیم نمود. از جمله ی این غنایم، جواهرات گران قیمت تخت طاووس و کوه نور می باشند.
2- شیخ محمدتقی فرزند ملامحمد آملی در تهران دیده به جهان گشود و در محضر عالمانی چون شیخ عبدالنبی نوری و میرزا حسن کرمانشاهی تلمذ نمود. مدتی در نجف اشرف از محضر درس میرزای نائینی، آقا ضیاء عراقی و آقا سیدابوالحسن اصفهانی بهره گرفت. سپس به تهران بازگشت و به مدت بیش از چهل سال به تصنیف و تدریس اشتغال ورزید. او فقیه و فیلسوفی گوشه نشین بود و از پذیرفتن مسؤولیت ریاست خودداری می نمود. آیت اللّه محمدتقی آملی، تا پایان عمر از نوشتن رساله ی عملیّه خودداری کرد. حاشیه بر شرح اشارات، دُرَرُالفوائد، رسالهٌ فی قاعدهِ لاضَرَر و... از جمله تالیفات این فقیه و عارف بزرگوار می باشند. سرانجام این حکیم الهی در آخرین روز ماه شوال سال 1391 ق در 87 سالگی دار فانی را وداع گفت و در تهران به خاک سپرده شد.
3- شیخ عبدالجواد ادیب نیشابوری، شاعر ایرانی در سال 1281 ق در نیشابور به دنیا آمد. در سنین کودکی به علت ابتلا به بیماری آبله، یک چشم او نابینا شد ولی با پشتکار و علاقه ی فراوان، به تحصیل و فراگیری علم و

دانش پرداخت. ادیب، پس از مهارت یافتن در ادبیات عرب ودیگر علوم متداول زمان، به مدت بیش از چهل سال در مدارس مشهد به تدریس پرداخت. ادیب نیشابوری به تدریج شاعری چیره دست و دارای سبکی مخصوص شد. انتخاب الفاظ مناسب و انسجام ترکیبات و معانی دقیق از مزایای شعر اوست. دیوان اشعار ادیب، حاوی اشعار نغز وشیوایی به فارسی و عربی است که در حدود 6 هزار بیت از آن جمع آوری شده است. وی علاوه بر فنون ادبی، از علوم ریاضی، نجوم و فقه و اصول نیز بهره داشت. ادیب نیشابوری سرانجام در 63 سالگی در مشهد درگذشت و در حرم مطهر امام رضاع به خاک سپرده شد.

13 ذوالقعده

13 ذوالقعده

_ تولد «ابن جوزی» فقیه و واعظ شهیر مسلمان در بغداد(508 ق)(1)

_ درگذشت «اوحد الدین انوری ابیوردی» شاعر، ادیب و فیلسوف ایرانی (581 ق)(2)

_ درگذشت حکیم بزرگ «قطب الدین رازی» (766 ق)(3)

1- ابوالفضایل جمال الدین عبدالرحمن بن علی جوزی معروف به ابن جوزی، مدتی از عمرش را جهت کسب دانش و آشنایی با علما در سفر به شهرهای مختلف سپری کرد. او را مردی دانشمند و مردم دوست، وصف کرده اند که همه به او احترام می گذاشتند و بسیاری که از محضر او سود بردند، بعدها از دانشمندان مشهور عصر خود شدند. از ابن جوزی تالیفات فراوانی بر جای مانده که از آن میان می توان به کتاب های المنتظم و ایضاحُ القوانین اشاره کرد. وی در سال 597 ق در 89 سالگی درگذشت.

2- حُجَّهُ الحَق اوحَد الدین محمد بن محمد انوری ابیوردی، به غزلیات شیوا و قطعات نغز خود مشهور است و از ارکان شعر پارسی محسوب می شود. او در علوم ادبی و عقلی سرآمد بوده و در ریاضیات و نجوم، دستی داشت. وی سالیانی مداح اُمرا و حکام آن دوران بوده است. انوری طبعی قوی و مهارتی وافر در آوردن معانی دقیق و مشکل داشت. وی در شعر خود از زبان محاوره کمک می گرفت. طریقه ی ابداعی انوری مبتنی بر سادگی و بی پیرایگی در ترکیب سخن و آمیزش آن با لغات عربی و استفاده ی بسیار از اصطلاحات علمی و مضامین دقیق و تخیّلات و تشبیهات و استعارات فراوان می باشد. انوری نه تنها در قصیده، بلکه در غزل نیز قدرت و مهارت بسیار نشان داده است. غزل های انوری از حیث سادگی لفظ و لطافت معنی، بهترین غزل های فارسی پیش از سعدی محسوب می شوند. مقطّعات وی هم در سادگی و روانی کم نظیر است.

3- قطب الدین محمدبن محمدرازی اصلاً اهل ورامین است. نَسَب او به یک واسطه به پادشاهان آل بویه یا ابوجعفرصدوق یعنی محمدبن بابویه می رسد. وی شاگرد علامه حلی متوفی 726 ه و عضدالدین ایجی است و

استاد شهید اول است. شهید اول درباره او فرموده است: «وی در میان بزرگان علم و ادب اهمیت زیادی یافت و در منطق و حکمت و علوم ادبی از دانشمندان بزرگ زمان خود شد. او دریایی است که اعماق آن ناپیداست و مذهب امامیه ی اثنی عشری دارد». قطب الدین در دمشق اقامت گزیده و در همان شهر وفات یافته است. رساله در تحقیق کلیات، رساله ی تحقیق دلالت و القواعدُ المَنطقیه، از جمله آثار این دانشمند مسلمان است.

_ ارتحال فقیه متکلم «میرزا محمد استرآبادی» (1028 ق)(1)

_ رحلت عالم بزرگوار آیت اللّه «آقامحمد فرزند آخوند خراسانی» (1356 ق)(2)

14 ذوالقعده

14 ذوالقعده

_ درگذشت «ابن سمعون» واعظ مسلمان (387 ق)(3)

1- میرزا محمد بن علی بن ابراهیم استرآبادی، اصولی، رجالی، فقیه، متکلم، مفسر و از بزرگان علمای شیعه است. وی در ابتدا در نجف ساکن بود و بعدها در مکه اقامت گزید. استرآبادی را از جمله کسانی گفته اند که به محضر مبارک حضرت صاحب الامرعج شرفیاب شده است. میرزای استرآبادی سه دوره کتاب رجال تالیف کرده که عبارتند از: توضیح المقال، تلخیص الاقوال فی معرفه الرجال و منهج المقال. این کتب بهترین و جامع ترین منابع رجالی می باشند و به همین جهت، میرزا به صاحب رجال شهرت یافته است. وی در مکه وفات یافت و درکنار مرقد منور حضرت خدیجه ی کبری(س) مدفون گردید.
2- آیت اللّه آقا محمد بن آخوند خراسانی از علمای معاصر خراسان و رئیس حوزه ی علمیه ی مشهد بود. تولد وی در نجف اشرف واقع شده و در مهدعلم پرورش یافته است. پس از تحصیل ادبیات، متون فقه و اصول و تکمیل سطوح، از محضر مرحوم والدش استفاده ی کامل نموده تابه مدارج اعلای علم ارتقا یافت. او در زمان حیات پدر بزرگوارش، به مشهدمقدس عزیمت کرد و در آن جا اقامت گزید. در مشهد، حوزه ی درس خارج تشکیل داد و صدها نفر از علما و فضلا به درسش حاضر می شده اند. آقامحمد خراسانی سپس دارای ریاست تامه و مرجعیت عامه گردید. وی در غائله ی مسجد گوهرشادِ سال 1354 ق به تهران منتقل شد و دو سال بعد وفات نمود و در جوار مرقد مطهر سیدالکریم، عبدالعظیم حسنیع مدفون گردید.
3- ابوالحسن محمد بن احمد بن اسماعیل معروف به ابن سمعون، از مشاهیر وُعّاظِ اواخر قرن چهارم هجری است. کلمات حکیمانه و عبارات

عبرت آمیزِ وی در نهایتِ شهرت می باشند. ابن سمعون در ابتکار معانیِ دقیق و مضامینِ لطیف، بسیار توانا بود. بیشترین شهرت ابن سمعون در وعظ و خطابه است، اما درراه جمع آوری حدیث نیز زحمات بسیاری کشید و جهت استماع آن سفرهای متعددی کرد. از جمله آثار ابن سمعون می توان به کتاب الامالی اشاره نمود. آثار به جا مانده از این خطیب توانا، هم اکنون درکتابخانه ی ظاهریه ی دمشق نگهداری می شود. وفات ابن سمعون در هشتاد و هفت سالگی در بغداد واقع شد و در خانه ی خود مدفون گردید. گویند در حدود 40 سال بعد در رجب 426 ق جنازه اش را به مقبره ی باب الحَرْب منتقل کرده و در نزدیکی قبر احمد بن حنبل به خاک سپردند، در حالی که بدنش سالم مانده و حتی کفن او نیز پوسیده نبود.

_ تولد مجتهد بزرگ شیعه «حاج میرزا رضی ذوالنوری» عالم و فقیه (1294 ق)(1)

_ تصویب قانون اساسی مشروطیت ایران (1324 ق)(2)

1- آیت اللّه میرزا رضی ذوالنوری از اساتید توانای مسلمان، در تبریز به دنیا آمد. او دوران کودکی و جوانی خود را به تحصیل علوم دینی و ادبیات عرب در زادگاهش گذراند و پس از اتمام علوم مقدماتی، رهسپار حوزه ی علمیه ی نجف در عراق شد. آیت اللّه ذوالنوری پس از کسب درجه ی عالی اجتهاد به ایران مراجعت کرد و از آن پس به کار تالیف و تدریس پرداخت. شاگردان بسیاری در حلقه ی درس او حضور پیدا می کردند که شماری از آنان به اجتهاد دست یافتند. از این دانشمند والامقام مسلمان، آثاری چون قضا و شهادت و شرحی بر عروه الوثقی بر جای مانده است.
2- پس از وقوع حوادث بسیار و مبارزات پیگیر آزادی خواهان و مشروطه طلبان، سرانجام مجلس شورای ملی در چهاردهم جمادی الثانی 1324 ق با دستور مظفرالدین شاه قاجار تاسیس شد. از آن پس نمایندگان منتخب، سعی در تدوین قانون اساسی داشتند که در این راه با مشکلاتی مواجه بودند. آزادی خواهان واقعی درصدد بودند تا قدرت ملی را افزون سازند ولی درباریان تمایل داشتند قدرت را در وجود شاه متمرکز کنند و مجلس را به صورت یک هیئت مشورتی درآوردند. سرانجام با پیروزی آزادی خواهان، متن قانون اساسی مشروطیت با 51 اصل تهیه شد و در 14 ذی القعده ی 1324 ق به امضاء مظفرالدین شاه قاجار رسید. قانون اساسی با تشریفات خاص توسط چهار نفر: مشیرالدوله صدراعظم، ناصر الملک همدانی وزیر مالیه، محتشم السلطنه و مشیرالملک از سیاست مدارانِ وقت، به مجلس آورده شد. نمایندگان مجلس از قانون اساسی استقبال کردند و به هم تبریک گفتند. به دنبال آن جشن ها بر پا شد و تهران چراغانی گردید.

15 ذوالقعده

15 ذوالقعده

_ قلع و قمع بازماندگان بنی امیه توسط بنی عباس (132 ق)(1)

_ درگذشت «ابن فاخر» لغت شناس مسلمان (500 ق)(2)

_ تولد علامه «میرزا محمد حسین نایینی» مدرس و مرجع بزرگ تقلید (1276 ق)(3)

1- پس از قیام ابومسلم خراسانی و سرنگونی دولت بنی امیه، خاندان بنی عباس به قدرت رسیدند و به کشتار وسیع امویان دست زدند. این قتل عام ها به حدی رسید که ابوالعباس، خلیفه ی اول عباسی به سفّاح یعنی خونریز شهرت یافت. سفاح تنها دریک جلسه ی مهمانی، هفتاد نفر از بزرگان بنی امیه را احضار کرد و کشت. سپس بر روی نعش آن ها سفره انداخت و طعام خورد و نفسی به راحتی کشید.
2- ابوالکَرَم مبارک بن فاخر بن محمد در سال 431 یا 438 ق در بغداد به دنیا آمد و تا آخر عمر در همان شهر زیست. این دانشمند و لغت شناس بزرگ مسلمان، در جوانی، سفرهای بسیاری به حجاز و یمن کرد و از علمای آن زمان کسب دانش نمود و سرانجام در لغت و حدیث به مقام استادی رسید. ابن فاخر در مجالس درس خود، شیوه ی خاصی داشت که گاه مورد انتقاد قرار می گرفت. مثلاً پیش پای طلاب برمی خاست و آنان را بسیار تکریم می کرد. شیوه ی نگارش ابن فاخر مبتنی بر نثری فاخر و آمیخته با صنایع لفظی اما فصیح و روشن بود. از جمله آثار ابن فاخر می توان به کتاب جواب مسائل، المعلّم، نحو العُرف و... اشاره کرد. ابن فاخر تالیف کتب دیگری را نیز آغاز کرده بود ولی عمرش کفاف نداده است که آنها را به اتمام برساند. وی در 69 یا 62 سالگی در بغداد درگذشت و در مقبره ی بابِ حَرب به خاک سپرده شد.
3- حاج میرزا حسین نایینی از بزرگ ترین علما و فقهای قرن چهاردهم هجری است که به کثرت تحقیق و فصاحت و کتابت معروف می باشد. وی درنایین به دنیا آمد و پس از تحصیل مقدمات به اصفهان رفت و پس از ده سال، راهی حوزه ی نجف گردید. درنجف از محضر آیات عظام: فشارکی،

صدر و میرزای بزرگ شیرازی و آخوند خراسانی بهره گرفت و پس از مدتی بر کرسی تدریس نشست. سیدمحسن حکیم، سیدمحمود شاهرودی، سید محمد حجت، سیدابوالقاسم خویی و میرزا هاشم آملی و ده ها فاضل، مجتهد و فقیه از جمله شاگردان او می باشند. میرزای نایینی از طرفداران نهضت مشروطه و یکی از رهبران آن بود و کتاب تَنبیهُ الاُمَّه را در زمینه ی حکومت اسلامی نگاشت. وسیلهُ النَّجاه، قاعده ی لاضرر، احکام خلل و تعلیقه بر عُروَهُ الوُثقی ازدیگر کتب اوست. این عالم عالی قدر سرانجام در 26 جمادی الاولی سال 1355 ق در 79 سالگی بدرود حیات گفت و در جوار حرم حضرت امام علیع مدفون گردید.

16 ذوالقعده

16 ذوالقعده

_ درگذشت «رشید الدین وطواط» کاتب و شاعر بزرگ ایرانی (573 ق) (1)

_ درگذشت عالم ربانی «شیخ زین العابدین مازندرانی» (1309 ق)(2)

17 ذوالقعده

17 ذوالقعده

_ تبعید حضرت «امام موسی کاظم»(ع) از مدینه به عراق (179 ق)(3)

1- رشیدالدین محمد بن عبدالجلیل عُمَری کاتِب بلخی معروف به وطواط از دانشمندان، نویسندگان و شاعران ذواللِّسانَین معروف قرن ششم هجری است که در سال 480 ق در بلخ ولادت یافت. ذواللسانین به کسانی می گویند که هم در زبان فارسی و هم در عربی متبحر بوده و تالیفاتی داشته باشند. وی بعد از اتمام تحصیلات خود از خراسان به خوارزم رفت و در خدمت اتسِز خوارزمشاه درآمد و بعد از او در خدمت فرزندش مُعَزَّر بود. مُنشَأت به عربی و فارسی، حَدایقُ السّحر و دیوان اشعار از تالیفات اوست. وطواط از ادیبان نامدار و فصیحان مشهور در نظم و نثر پارسی و دارای شعری استادانه و استوار است. وی در برگزیدن کلمات و قوت ترکیب، از شاعران کم نظیر و در بیان صنایع، بی آن که به زیبایی شعر لطمه زند، بسیار ماهر است. شعرِ پارسی وطواط، مجموعه ای از صنایع شعری است که با کمال استادی در عین تکلُّف اِعمال شده و سلاسَت بیان و سلامَت الفاظ را از دست نداده است. وفات رشیدالدین وطواط را در سال 573 ق در 93 سالگی گفته اند.

2- شیخ زین العابدین ابن مسلم مازندرانی، عالمی ربانی، فقیه و از بزرگان علمای امامیه در قرن سیزدهم و اوایل قرن چهاردهم هجری است. وی پس از پایان تحصیلات مقدماتی، برای تکمیل معلومات دینی به حوزه ی علمیه ی نجف رفت و از محضراساتید بزرگ آن حوزه از قبیل شیخ مرتضی انصاری، شیخ محمدحسن نجفی صاحب جواهر و سیدالعلمای

مازندرانی بهره برد و به درجات عالی علمی و معنوی دست یافت. شیخ زین العابدین مازندرانی همواره در اندیشه ی نیازمندان و فقرای جامعه بود و در حل مشکلات و رفع گرفتاری های آن ها می کوشید. وی به جهت فروتنی و تواضع فراوان خود، مورد احترام علماء و مردم بوده و نزد دانش پژوهانِ علوم دینی، مقامی والا داشت.

3- حضرت امام موسی کاظمع هفتمین پیشوای معصوم، به دستور هارون الرشید، خلیفه ی ستمکار عباسی درمدینه دستگیر و به بصره تبعید شد. گویند آن حضرت در هفتم ذیحجّه ی سال 179 ق وارد آن شهر گردید و به زندان فرستاده شد. امام، مدتی در زندان عیسی بن جعفر، حاکم بصره، بود؛ اما وی به هارون نامه ای نوشت و درخواست کرد که امام رابه فردی دیگر بسپارد، زیرادر تمام این مدت، سَنَدی بر ضد او نیافته است. هارون نیز امام را به بغداد تبعید کرد و از وزیر خود فضل به ربیع خواست که آن حضرت را به شهادت برساند، اما او نپذیرفت. سرانجام سِنْدی بن شاهِک به دستور یحیی بن خالد برمکی، وزیر دربار عباسی و به خواست هارون، امام کاظم(ع) را به شهادت رساند.

_ درگذشت «میرزا شرف جهان قزوینی» شاعر ایرانی (968 ق)

_ شهادت حاج «ملامحمد تقی شهید ثالث» فقیه بزرگوار شیعه (1264 ق) (1)

_ ترور «ناصرالدین شاه قاجار» در حرم عبدالعظیم توسط میرزا رضاکرمانی (1313ق)(2)

_ رحلت مرجع عالی قدر آیت اللّه حاج «شیخ عبدالکریم حائری یزدی» مؤسس گرانقدر حوزه ی علمیه ی قم (1355 ق)(3)

1- ملامحمد تقی بن محمد، معروف به شهید ثالث، از بزرگان علمای شیعه می باشد. او در برغان به دنیا آمد و در قزوین به تحصیل پرداخت. سپس در قم و اصفهان به ادامه ی دروس خود روی آورد و پس از آن راهی عتبات گردید. در محضر عالم بزرگ، شیخ جعفر کاشف الغطاء و نیز سید مجاهد کسب علم کرد و به مقامی رفیع در دانش رسید. اوقات عمر وی در ترویج احکام دین و ریشه کنیِ اساسِ بدعت گذاران در دین گذشت. عیون الاصول، مجالس المؤمنین و منهج الاجتهاد از آثار اوست. در سال 1264 ق که اوایل ظهور مذهب بابیه بود، بر اثر افشاگری هایش در ردّ این فرقه، از طرف هواداران این گروه زخمی شد و به همان زخم ها درگذشت.
2- ناصرالدین شاه قاجار که پس از مرگ محمدشاه، در سن شانزده سالگی به سلطنت رسیده بود، به مدت پنجاه سال در مقام پادشاهی ایران قرار گرفت و در دوران سلطنتِ بلند مدت وی تحولات مثبت و منفی گوناگون در کشور به وجود آمد. سرانجام میرزارضا کرمانی در آستانه ی آغاز جشن پنجاهمین سالگرد پادشاهی ناصرالدین شاه، با اشارت سید جمال الدین اسد آبادی، با شلیک چند گلوله در زیارتگاه حضرت عبدالعظیم حسنیع به عمر شاه 66 ساله ی قاجار پایان داد. پس از ناصرالدین شاه، پسر 45 ساله اش مظفرالدین شاه که چهل سال ولیعهد ناصرالدین شاه بود، به سلطنت رسید.
3- آیت اللّه حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی فرزند شیخ جعفر مهرجردی در سال 1276 ق در میبد یزد چشم به دنیا گشود. مقدمات و سطوح را نزد علمای آن روز یزد فراگرفت و سپس راهی عتبات مقدسه شد. در نجف در

محضر اساتید بزرگی مثل محمد فشارکی اصفهانی، میرزای شیرازی، شیخ فضل اللّه نوری، میرزا ابراهیم محلاّتی و آخوندخراسانی حضور یافت و علوم اسلامی را فرا گرفت و به درجه ی بالایی در علم دست یافت. در سال 1332 ق بنابه دعوتی، به اراک مهاجرت و حوزه ای در آن جا تاسیس نمود. سپس طی سفری به قم، بحث از ماندن ایشان و تاسیس حوزه ی علمیه به میان آمد و با اصرار علما از جمله آیت اللّه بافقی و انجام استخاره در سال 1340 ق، هجرت به قم را تقبل نمود. ایشان در آن دورانِ سیاهِ خفقان، با خون دل این حوزه را حفظ کرد. آثار بابرکت اقامت آیت اللّه حائری در شهر مقدس قم عبارتند از: تاسیس حوزه ی علمیه و شروع درس های علمی با 600 نفر از فضلا و طلاب، بنای دارالاطعام، تاسیس مریض خانه، ساختن قبرستان نو، تعمیر مدرسه ی دارالشفاء و فیضیه و ساختن بیمارستان فاطمی در قم. از ایشان تالیفات و آثار ارزشمندی به جای مانده است که برخی از آنها عبارتند از: دُرَرُالفوائد، الرضا، الصلوه، المواریث، النکاح. شاگردان ارزنده ایشان از 80 تن متجاوزند و حضرات آیات عظام: حاج آقاروح اللّه کمالوند، ملاعلی همدانی، سید شهاب الدین نجفی مرعشی، سید محمدرضا گلپایگانی، سیدمحمدتقی خوانساری، سیدمحمد حجت کوه کمره ای، سیدصدرالدین صدر، محمدعلی اراکی و حضرت امام خمینی از آن جمله اند. آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی سرانجام در شب دهم بهمن 1315 ش در 80 سالگی دار فانی را وداع گفت و در جوار حضرت معصومه به خاک سپرده شد.

18 ذوالقعده

_ تولد «خیام نیشابوری» شاعر، فیلسوف، پزشک و ریاضی دانِ شهیر ایرانی (439 ق)(1)

_ درگذشت ادیب برجسته ابوالقاسم، حسین بن محمد، معروف به «راغب اصفهانی» (502 ق)(2)

1- شهرت حکیم ابوالفتوح عمر بن ابراهیم خیام نیشابوری بیشتر در حکمت، طب، نجوم و ریاضیات بود، ولی در این دوران، بیشتر او را به سبب رباعیات لطیفش می شناسند. این رباعی ها بسیار ساده و بی آرایش و به دور از تصنع و تکلف و در کمال فصاحت و بلاغت، در معانی عالی سروده شده اند. در این اشعار، خیام، افکار فلسفیِ خود راکه غالبا در مطالبی از قبیل تحیّر یک متفکّر در برابر اسرار خلقت و تاثّر از ناپیدایی سرنوشت آدمیان و کوتاهی حیات و مصائب آن است، بیان می کند.

2- راغب اصفهانی از بزرگان علمای اهل سنت می باشد که در لغت، حدیث، کتابت، کلام، حکمت، اخلاق و علوم و فنون ادبی و عربی و شعر شهره ی آفاق و مراتب فضل و کمال وی مسلم می باشد. وی را شیعه نیز گفته اند. افانین البلاغه، جامع التفسیر و مفردات القرآن از جمله تالیفات اوست.

_ درگذشت «ابن خلدون» مورخ بزرگ مسلمانان (808 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «شیخ محمدحسین کاشف الغطاء» عالم بزرگ جهان اسلام (1373 ق)(2)

1- عبدالرحمن بن محمد بن خلدون معروف به ابن خلدون ملقب به ولی الدین، از بزرگان و مشاهیر مورخین مسلمان، در اول رمضان سال 732 ق درتونس به دنیا آمد. وی از جوانی به کارهای دولتی پرداخت ولی پس از مدتی به واسطه ی بدگویی دیگران به زندان افتاد و از کارهای دربار فاصله گرفت. از آن پس به مطالعات علمی روی آورد و دست به تالیف کتاب زد. ابن خلدون در زمان خود در تاریخ نویسی مشهور بود اما اندیشه های وی در آن زمان بازتاب کافی نیافت و از قرن سیزدهم هجری قمری نام، آثار و افکار او، مطرح شد. مهم ترین اثر ابن خلدون، کتاب تاریخ او موسوم به «کتاب العِبَر و دیوان المُبَتدَأ و الخَبر فی ایّام العَرَب و العَجَم و البَربَر» در هفت جلد ضخیم به چاپ رسیده که جلد اول آن به عنوان مقدمه، در فلسفه ی تاریخ و اجتماع، شهره ی خاص و عام است. ابن خلدون را مخترع و پدیدآورنده ی علم عمران نیز گفته اند. سرانجام ابن خلدون در 76 سالگی در قاهره وفات یافت ودر همان شهر به خاک سپرده شد.

2- علامه محمدحسین بن علی کاشف الغطاء نجفی، در سال 1294 قمری از خاندانی اهل علم و معروف به دانش و فضیلت در نجف اشرف متولد شد. ایشان مقدمات علوم را در زادگاه خویش خواند و آن گاه در حلقه ی درس دانشمندان بزرگ زمان خویش درآمد. آخوند ملامحمد کاظم خراسانی، حاج آقارضا همدانی، سید محمدکاظم یزدی، میرزا حسین نوری، میرزامحمدباقر اصطهباناتی و شیخ محمدرضا نجف آبادی از جمله اساتید وی بودند. کاشف الغطاء دارای استعدادی سرشار و ذکاوتی بسیار بود و در مدت کوتاهی توانست به مدارج عالی دست یابد و محل اعتماد مخصوص علمای حوزه ی نجف قرار گیرد. وی علاوه بر مقام علمی، در فن خطابه و سخنرانی نیز مقامی بس بلند داشت و سفرهای متعددی به کشورهای مختلف نموده و به هدایت مسلمین پرداخته است. آیت اللّه کاشف الغطاء حتی به کلیسا می رفت و ضمن سخنرانی، اشتباهات مبشّرین مسیحی را روشن می ساخت. ایشان یک بار، پس از اقامه ی نماز جماعت در مسجدالاقصی در حضور 150 نماینده از کشورهای اسلامی و 000/20

نمازگزار، سخنرانی مهمی ایراد کرد و مسلمانان را برای مبارزه با رژیم صهیونیستی تهییج نمود. بر اساس همین اندیشه های سیاسی بود که ایشان درغالب جنبش های آزادی بخش و ضداستعماری شرکت می جست. از این عالم بزرگوار بیش از 40 جلد تألیف و ترجمه به جای مانده است. که: تحریرالمجله 5 جلد، وجیزه المسائل، المراجعات الریحانیه (2 جلد) از آن جمله اند. معظم له پس از چند روز بیماری در 28 تیرماه 1334 ش در منطقه ی کرند کرمانشاه در 79 سالگی دارفانی را وداع گفت. پیکر مطهرش پس از تشییع به بغداد حمل و در وادی السلام نجف اشرف مدفون گردید. این جمله از ایشان است: «آمریکا برای ما، فقر، جهل و عقب افتادگیِ در ترقی و آبادی، زراعت و صنعت را می خواهد تا در برابرشان ذلیلَ و خاشع باشیم و به غارت منابع ثروتمان به وسیله ی آن ها راضی شویم». او در دیدار با سفیر آمریکا درباره ی اشغال فلسطین گفت: «قلب های ما از دست شما آمریکایی ها مجروح است. شما ضربه ی ناجوانمردانه ای به ما زدید که هرگز در برابر آن سکوت نخواهیم کرد».

19 ذوالقعده

19 ذوالقعده

_ درگذشت «کمال الدین فارسی» ریاضی دان ایرانی (718 ق)(1)

_ انعقاد معاهده ی «اَرزَنه الروم» میان ایران و عثمانی (1238 ق)(2)

20 ذوالقعده

20 ذوالقعده

_ درگذشت «ابوعلی قیروانی» شاعر و ادیب (456 ق)(3)

1- کمال الدین فارسی ریاضی دان و فیزیک دان ایرانی در جوانی برای کسب علم و فضیلت به سفر پرداخت تا از دانش استادان برجسته ی عصر خود،بهره گیرد. با این که مدت عمر او کوتاه بود، اما آثار بدیعی در ریاضیات و نورشناسی بر جای گذاشت. مهم ترین اثر به جا مانده ازکمال الدین فارسی، رساله ی تَذکِرَهُ الاحباب می باشد که در مورد نظریه ی اعداد، تحریر شده است. مطالعه و بررسی این رساله نشان می دهدکه او ریاضی دانی مبتکر و صاحب اندیشه ای نو و دقیق بوده است. از دیگر آثار این ریاضی دان ایرانی، می توان به کتاب تنقیح المناظر اشاره کرد که هنوز هم به عنوان یک کتاب مرجع مورد استفاده ی پژوهشگران است.

2- پس از شکست دولت عثمانی از ایران،دولت مزبور تقاضای صلح نمود و معاهده ای در ارزنه الروم در ذی قعده ی سال 1238 ق بین نمایندگان طرفین به امضا رسید که شامل هفت ماده بود. به موجب این عهدنامه، دولت ایران ولایاتی را که از عثمانی تصرف کرده بود باز گرداند ودولت عثمانی نیز تعهد کرد که به زوّار ایرانی آزار نرساند و مالکیت ایران را بر بندر خرمشهر،جزیره ی خضر و ساحل چپ اروند رود و نیز حق کشتی رانی در این قسمت رودخانه را به رسمیت بشناسد. همچنین قرار شد هر دولت در پایتخت یکدیگر سفیر و نماینده داشته باشد.

3- ابوعلی قیروانی شاعر،ادیب و منتقد مراکشی در سال390 ق در مراکش به دنیا آمد. از کودکی به فراگیری شعر و ادب و دیگر علوم رایج زمان خود پرداخت. پس از آن به منظور شرکت در مجالس درس

دانشمندان برجسته، به قیروان، واقع در جنوب تونس که در آن زمان مهد تمدن اسلامی در شمال آفریقا و اندلس به حساب می آمد، رفت و مهارت خاصی در عرصه ی شعر و ادب به دست آورد. اشعار قیروانی که بیشتر در معانی، مدح، وصف و غزل است، تصویری از مراحل مختلف زندگی اجتماعی و ادبی او را ترسیم می کند. او شیوه ی تازه ای در نقد آثار ادبی به وجود آورد به طوری که نقد را که تا پیش از آن در حد مقدمه و توضیح بود تا حد مکتبی معتبر و قابل توجه اعتبار بخشید. از قیروانی آثاری به صورت خطی و چاپی بر جای مانده است که از آن میان می توان به کتبی درباره ی شناخت صنایع شعری و شاعران قیروان اشاره کرد. ابوعلی قیروانی به هنگام مرگ 66 سال داشت.

_ به وجود آمدن اولین وزارت امور خارجه در ایران در زمان «فتحعلی شاه قاجار» (1239 ق)

21 ذوالقعده

21 ذوالقعده

_ وفات «ابن نفیس» طبیب مسلمان و کاشف گردش ریوی خون (687 ق)(1)

_ حمله ی «آقامحمدخان قاجار» به شمال غربی ایران (1210 ق)

_ آغاز صدارت «امیرکبیر» صدراعظم با کفایت ناصرالدین شاه قاجار (1264 ق)(2)

_ درگذشت عالم بزرگوار آیت اللّه «سید یونس اردبیلی» (1377 ق)(3)

1- علاءالدین علی ابن نفیس دانشمند و طبیب مسلمان در دمشق به دنیا آمد و در زادگاهش به تحصیل علوم اسلامی پرداخت. او علم طب رانزد دانشمندان مشهور آن عصر فراگرفت و پس ازمطالعه و تحقیقات عمیق در این رشته مهارت بسیاری پیدا کرد. یکی از نخستین کتاب های ابن نفیس شرح تشریح القانون نام دارد که گردش ریوی خون را شرح داده است. کشف این گردش خون، مربوط به سه قرن قبل از زمانی است که توسط دانشمندان اروپایی ارایه شده است. به همین جهت، بنا به نظر برخی از محققان، دانشمندان اروپایی، این نظریه را از ابن نفیس اقتباس کرده اند. کتاب الشامل، یکی دیگر از آثار اوست که درباره ی تکنیکِ جراحی، بحث های قابل توجهی دارد.

2- پس از مرگ محمدشاه قاجار، پسرش ناصرالدین میرزا که شانزده سال داشت به شاهی رسید. وی پس از آن که در تبریز بر تخت نشست، میزا تقی خان امیرنظام را با لشکری آراسته به تهران فرستاد و خود در 21 ذی قعده به تهران رسید. ناصرالدین میرزا، پیش از ورود به تهران، امیر نظام را به لقب اتابک اعظم ملقب کرد و او رابه صدر اعظمی خویش برگزید. بعدها صدر اعظم ناصرالدین شاه توسط سلطان قاجار ملقب به امیر کبیر گردید.

3- سید یونس فرزند سیدمحمدتقی موسوی اردبیلی در سال 1293 یا 1296 ق در اردبیل به دنیا آمد. وی پس از تحصیل مقدمات و سطوح در اردبیل، به زنجان رفت و فقه و اصول را از آخوند ملاقربانعلی زنجانی، عالم بزرگ آن سامان و علوم معقول را از آخوند ملاسبزعلی حکیم آموخت. سیدیونس سپس برای ادامه ی تحصیل راهی نجف اشرف شد و در حلقه ی درس اساتید نامداری همچون شیخ الشریعه ی اصفهانی، فاضل شربیانی، آخوند خراسانی و علامه سیدمحمدکاظم یزدی جای گرفت. وی پس از آن به کربلا رفت و از محضر آیت اللّه میرزا محمد تقی شیرازی بهره جُست. آیت اللّه اردبیلی در سال 1346 ق به اردبیل بازگشت و عهده دار امور مذهبی گردید. از آن پس به مشهد رفت و به دنبال کشتار خونین مسجد گوهرشاد، به همراه عده ای دیگر از روحانیون، دستگیر، زندانی و سپس تبعید شد. در اواخر عمر چندی درعتبات بود ولی به علت بیماری به تهران رفت و در آن شهر در 84 یا 81 سالگی درگذشت. پیکر این عالم ربانی را به مشهد منتقل کرده و در آن شهر به خاک سپردند. از آیت اللّه سید یونس اردبیلی آثاری برجای مانده که دوره ی کامل فقه، رساله در فروع علم اجمالی و معتقدات القاصر از آن جمله اند.

22 ذوالقعده

22 ذوالقعده

_ حمله ی «سلطان محمودغزنوی» به سیستان و انقراض سلسله ی صفاریان (389ق)

_ تولد «خواجه نظام الملک» وزیر دانشمند سلجوقی (408 ق)(1)

_ پایان تألیف تفسیر مشهور «مجمع البیان» توسط علامه «طبرسی» (536 ق)(2)

1- خواجه نظام الملک، دانشمند و از شخصیت های مهم سیاسی - فرهنگی قرن پنجم هجری است که در طوس به دنیا آمد. او از جمله دانشمندانی است که تاثیر بسیار زیادی بر تحولات سیاسی و فرهنگی عصر خویش گذاشت. خواجه در دربار سلسله ی سلجوقیان به وزارت منصوب شد و در طی سی سال وزارت خود،در حل و فصل امور مملکتی تلاش بسیاری کرد و بسیاری از پیشرفت های ایران در زمان سلجوقیان، مدیون کاردانی و لیاقت او بود.از اقدامات مهم خواجه نظام الملک، تاسیس مدارس متعددی در شهرهای مهم بود که به نظامیه معروف شدند. خواجه از نویسندگان چیره دست ادب فارسی نیز به شمار می رود. او تجربه ی سالیان دراز وزارت خویش را درکتابی به نام سیاست نامه گردآوری کرده است.

2- تفسیر مجمع البیان نوشته ی علامه شیخ طبرسی یکی از مفسرین بزرگ قرآن است. وی از علمای مشهور ایران بود که به خاطر فضیلت، درست کاری و امانت داری در علوم فقه، حدیث و تفسیر به امین الاسلام،یعنی امانت دار اسلام شهرت یافت. تفسیر مجمع البیان که ازتفاسیر مهم قرآن می باشد،تفسیری مرجع و قابل استفاده برای دانشمندان مسلمان بوده و هست. این تفسیر بارها چاپ شده و ترجمه ی فارسی این تفسیر،در سی جلد موجود است.

_ وفات «مخدوب علی شاه همدانی» شاعر و عارفِ مکتب تصوّف (1238 ق)(1)

_ وفات عارف عالم «ملا محمدعلی نوری اصفهانی» (1253 ق)(2)

_ آغاز سلطنت «ناصرالدین شاه قاجار» چهارمین پادشاه سلسله ی قاجاریه در تهران (1264 ق)

_ واگذاری امتیاز لاتاری به «میرزا ملکم خان» توسط «ناصرالدین شاه قاجار» (1306 ق)(3)

23 ذوالقعده

23 ذوالقعده

1- میرسید علی همدانی پسر سیدشهاب الدین همدانی ملقب به علی ثانی یا شاه همدان و معروف به مخدوب علی شاه، از عارفان و شاعران نامی قرن هشتم هجری است. او از شاگردان شیخ تقی الدین علی دوستی سمنانی شاگرد ممتاز شیخ علاءالدوله سمنانی بود که به راهنمایی دو تن از شاگردان و جانشینانِ شیخ علاءالدوله سمنانی، در اواسط قرن هشتم هجری از ایران عازم هندوستان گردید و در کشمیر به تبلیغ و نشر مکتب تصوف پرداخت. مرگ مخدوب علی شاه به سال 786 ق در ولایت کبر و سواد هندوستان اتفاق افتاد.
2- ملامحمد علی نوری اصفهانی، عارف و عالم در نور متولد شد. او در موطن خود در انزوا و تفکر زندگی می کرد و بر حَسب علاقه، به سیر آفاق و انفس پرداخت. بعدها به هندوستان سفر کرده و در بازگشت به علت تلاطم دریا تمامی کتب و یادداشت هایش را از دست داد. ملای نوری از عرفای قرن 13 بشمار می رود که در سال 1253 در اصفهان وفات یافت. حاشیه بر شرح لمعه و حاشیه بر مثنوی مولوی از آثار اوست.
3- یکی از امتیازاتی که در زمان ناصرالدین شاه اعطا شد، امتیاز تاسیس لاتاری، فراموشخانه یا فراماسونری به میرزاملکم خان، ناظم الدوله ارمنی بود. ملکم خان فرزند میرزایعقوب، مترجم سفارت روس بوده که در سراسر زندگی برای انگلستان جاسوسی کرده است. ملکم در ده سالگی به فرانسه رفت و پس از سالیانی به ایران بازگشت و فراموشخانه را

تشکیل داد. هدف او از تاسیس فراموشخانه، در ظاهر، ایجاد اتحاد کامل بین دولت و ملت بود که بعدها از اصول اصلی خود منحرف شد و محلی پر رمز و راز برای دولتمردان گردید. فراماسونی همیشه کوشیده است اقلیت های مذهبی را تحریک کند و مسأله ایجاد نماید. سیاست فراماسونری، هیچ گاه در مورد ایران، نقش نیکخواهانه و اصلاح طلبانه نداشته، بلکه فریب و تزویر، اساس کار آنان بود تا ملت را در عقب ماندگی و بی خبری نگاه دارد.

_ وقوع غزوه ی «بنی قُرَیظه» به فرماندهی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله (5 ق)(1)

_ روز زیارتی امام رضا(ع)(2)

_ درگذشت «زبیر بن بکار» از علمای مدینه و قاضی مکه (256 ق)(3)

_ تولد «ابن نَجّار» مورخ، محدث، رجالی و ادیب مسلمان (578 ق)(4)

1- یهودیان طایفه ی بنی قریظه که با مسلمانان مدینه، پیمان دفاعی برقرار کرده بودند، پس از هجوم جبهه ی متحد استکبار، متشکل از یهودیان، مشرکان قریش و طوایف دیگر عرب به شهر مدینه و وقوع نبرد سرنوشت ساز خندق جنگ احزاب، نسبت به مسلمانان، مرتکب خیانت شده و موجب تقویت جبهه ی کفر و شرک و تضیعف روحیه ی مسلمانان مدینه گردیدند. به همین جهت، پس ازپیروزی مسلمانان درجنگ احزاب با قهرمانی های مولای متقیان امام علی بن ابیطالب(ع)، مسلمانان به فرمان پیامبراکرم صلی الله علیه و آله بلادرنگ به سوی قلعه ی بنی قریظه رهسپار گردیدند و آنان را به مدت 15 (و به روایتی 25) روز در محاصره ی خویش گرفتند. سرانجام سران طایفه ی بنی قریظه چاره ای جز تسلیم ندیده و به داوری سعدبن معاذ یکی از صحابه ی بزرگ پیامبر، رضایت دادند. سعدبن معاذ، اشد مجازات را که قتل مردان جنگی قبیله بود برای آنان پیشنهادنمود که مورد پذیرش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله واقع گردید. به این صورت، فتنه و خیانت، از ریشه خشکانیده شد و شرّ یهود از سر مسلمانان کوتاه گردید.

2- بیست و سوم ذیقعده روز زیارتی امام رضاع و به روایتی شهادت آن حضرت در طوس از سوی مأمون عباسی است. البته قول مشهور درشهادت آن امام همام روز آخر ماه صفر سال 203 قمری یعنی دو سال پس از آوردن آن حضرت از مدینه به خراسان و یک سال و اندی پس ازصدور فرمان ولیعهدی به نام آن حضرت، از سوی مأمون عباسی می باشد. طبق قول مشهور، آن حضرت پس ازشهادت پدربزرگوارش، درسن 35 سالگی عهده دارمقام ولایت و رهبری شد و مدت امامت آن حضرت 20 سال به طول انجامید، که 10 سال آن با خلافت هارون الرشید و 5 سال باخلافت محمدامین و 5 سال دیگر با خلافت عبداللّه مامون مصادف

بود. از عمر آن حضرت در هنگام شهادت، 54 سال و 3 ماه و 19 روز می گذشت.
3- ابوعبداللّه ، زبیر ابن بکار، از بزرگان علمای امامیه می باشدکه در فقه، حدیث، شعر، ادب، اخبار و انساب، علامه ی وقت خود بود و تالیفات متعددی دارد که انساب قریش و الموفقیات از آن جمله اند. علت مرگ وی را سقوط از پشت بام گفته اند.
4- محبُّ الدین محمد بن نجار، مورخ، محدث، رجالی و ادیب مسلمان در بغداد به دنیا آمد. درکودکی قرآن را حفظ کرد و در نظامیه ی بغداد به تحصیل ادبیات عرب و حدیث پرداخت. سپس برای تکمیل تحصیلات خود به حجاز، شام و عراق سفر کرد. ابن نجار به همین منظور درنخستین سال های قرن هفتم هجری به بسیاری از شهرهای ایران سفر کرد و در حوزه های علمی از محضر عالمان بزرگ، کسب فیض نمود. پس از حمله ی مغولان به ایران و عراق، ابن نجار به شام و سپس به مصر رفت و به تدریس وبیان حدیث پرداخت. او در طول سفرهایش که حدود بیست سال طول کشید، برای شنیدن حدیث و فرا گرفتن علوم و معارف اسلامی و شعر و ادب از محضر حدود سه هزار استاد بهره گرفت. تحقیق و اتقان ابن نجار در حدیث، رجال و تاریخ، مورد تایید بسیاری از عالمان و محدثان قرار گرفته است. او همچنین از محضر مشایخ عرفای بزرگ عصر خود همچون محی الدین عربی و شیخ شهاب الدین سهروردی بهره برده است. تاریخ مدینه، ازهار در شعر، شافی در طب، عقد فائق در تاریخ و قمر منیر در حدیث از جمله آثار ابن نجار می باشند.

24 ذوالقعده

24 ذوالقعده

_ حرکت «امام رضا»(ع) از مدینه به خراسان محل حکومت مامون عباسی (200 ق)(1)

_ قتل «حسین بن منصورحلاّج» عارف و زاهد شهیر مسلمان (309 ق)(2)

1- مأمون، هفتمین خلیفه ی عباسی پس از پیروزی بر برادرش امین و استیلای کامل بر کشور پهناور اسلامی، تصمیم گرفت امام رضاع را از مدینه به مرو مقر حکومت خود منتقل کند و با آن حضرت به ظاهر طرح دوستی و محبت بریزد و ضمن استفاده از موقعیت علمی و اجتماعی امام، کارهای او را تحت نظارت کامل قرار دهد. آوردن امام از مدینه به مرو، هر چند در ظاهر به صورت دعوت بود، اما ماهیت واقعی آن جز ایجاد محدودیت هر چه بیشتر برای امام چیز دیگری نبود. از این جهت امام برای تفهیم ماهیت این دعوت، هیچ یک از اعضای خاندان خویش را همراه خود نبرد تا از این طریق به مسلمانان بفهماند این سفر، نوعی تبعید است نه سفری مقرون به رضایت. ولی مامون برای خنثی کردن هدف امام دستور داد گروهی از رجال و اشراف از جمله والی مدینه ملازم رکاب امام باشند و حتی مسیر سفر امام نیز معین گشت و قرار شد که امام از طریق مدینه، بصره، خرمشهر، اهواز، قم، ری و نیشابور به مرو وارد شود. آن حضرت در 10 شوال سال 201 قمری وارد مرو شد.

2- ابوعبداللّه حسین بن منصور، ملقب به حلاج از بزرگان عرفا و صوفیه می باشد که با جنید بغدادی و دیگر بزرگان این فرقه، مصاحبت داشت. گروهی او را از اولیاء اللّه می پندارند و پاره ای، کاهن و کذّاب می دانند و کرامات ذکر شده از وی را شعبده بازی می نامند. «اَنَا الحق و لَیسَ فی جُبَّتی الاّ اللّه » من حقم و در وجود من چیزی جز اللّه نیست ازکلمات مشهور اوست که جمعی با استناد به این گفتار،کافرش دانستند و سال ها به زندان انداختند. سرانجام به امر حامد بن عباس، براساس فتوای مهدور الدم بودن وی، به حلاج هزار تازیانه زدند؛ دست ها و پاهایش را قطع کردند، او را آتش زدند و خاکسترش را به دجله ریختند و گویند سرش را از

پل بغداد آویزان نمودند. امر الشیطان،التوحید، نورالنور و الیقین از تالیفات اوست.

_ رحلت فقیه بزرگ «ملامحمد شریف مازندرانی» معروف به «شریف العلماء»(1246ق)(1)

_ درگذشت عارف نامدار «محمد حسن اصفهانی» معروف به «صفی علیشاه» (1316ق)(2)

_ مرگ «مظفرالدین شاه قاجار» پنجمین پادشاه سلسله ی قاجاریه در تهران (1324 ق)(3)

25 ذوالقعده

25 ذوالقعده

_ روز «دَحوالارض»(4)

1- ملا شرف الدین محمدشریف بن حسنعلی آملی مازندرانی، فقیه و اصولی بزرگ شیعه و جامع معقول و منقول بود. در کربلا مجلس درسی داشت که بیش از هزار نفر از بزرگان حوزه در آن شرکت می کردند. سیدالعلمای مازندرانی، شیخ مرتضی انصاری، ملااسماعیل یزدی و ملاآقا دربندی از جمله شاگردان اویند.
2- حاج میرزا محمد حسن اصفهانی از بزرگان عرفا معروف به صفی علیشاه، در سوم شعبان 1251 ق در اصفهان به دنیا آمد. در اوایل امر مدتی در شیراز و کرمان و یزد و هندوستان به سر برد و عاقبت در تهران مسکن گزید. در این مسافرت ها، اصول و قواعد سیر و سلوک را آموخت و قدم به دایره ی عرفان گذارد. او در تهران خانقاهی وسیعی بنا نهاد و جمع کثیری به او ارادت ورزیدند. صفی علیشاه مردی دانا سخن سَنج، نیک محضر و خوش صحبت بود و مریدانش از او کرامات زیادی نقل می کردند. طبعی روان و منطقی استوار داشته و دارای آثاری از قبیل بَحرالحقایق، تفسیر قرآن، زُبدهُ الاسرار و عرفان الحَق می باشد. وفات او درتهران در 65 سالگی واقع شد و در خانقاه خود مدفون گردید.
3- مظفرالدین شاه قاجار مردی رئوف، مایل به آسایش رعیّت خود، ولی ضعیف النفس، بیمار و بی حال بود. از این جهت مُغرِضان بر او مسلط گشته و تا آن جا که توانستند، وی را از همراهی با ملت و اجرای عدالت باز داشتند. با همه ی این احوال، مظفرالدین شاه، دستِ خود را به خون

ملت، آلوده نساخت و به واسطه ی اعطای فرمان مشروطیت، مورد علاقه ی مردم بود. مظفرالدین شاه ده روز پس از امضای فرمان مشروطه پس از یازده سال سلطنت، در 55 سالگی در تهران درگذشت.

4- روز دَحوُالارض برای اهل معنی و صاحبان سیر و سلوک، یکی از روزهای مهم سال است که شیخ عباس قمی در مفاتیح الجنان اعمال زیادی برای این روز نقل می کند. از جمله می گوید: یکی از چهار روزی است که روزه اش بسیار سفارش شده است و این روزی است که رحمت خدا در زمین منتشر گردیده است.

_ تولد «حضرت ابراهیم»(ع) به نقل از «امام رضا»(ع)

_ خروج «پیامبر اکرم» صلی الله علیه و آله از مدینه به قصد حجه الوداع (10 ق)(1)

_ درگذشت «میرزاعیسی قائم مقام فراهانی» وزیر نامدار عهد فتحعلی شاه قاجار (1237 ق)(2)

26 ذوالقعده

26 ذوالقعده

1- از طرف پیامبر اکرمص در ماه ذیقعده ی سال دهم هجری قمری به اهالی مدینه و قبیله های اطراف اعلام شد که امسال، آن حضرت قصد زیارت خانه ی خدا و برپایی مراسم حج را دارد. به همین جهت، تعداد زیادی از مسلمانان به همراه آن حضرت عازم مکه شدند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در روز 25 ذیقعده ی سال دهم هجری قمری از مدینه حرکت نمود و در مکانی به نام ذوالحلیفه احرام بست. تمام همسران آن حضرت و یگانه دختر گرامیش، حضرت فاطمه(س) در این سفر همراه پیامبر صلی الله علیه و آله بودند. حضرت علی(ع) نیز پس از مأموریت جهادی و تبلیغی در منطقه ی یمن، به دستور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در مراسم بزرگ حجه الوداع حضور یافت. چون حجّ این سال آخرین حج پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بود به حَجَّهُ الوِداع مشهور گردید. پس از پایان مراسم حجه الوداع هنگام بازگشت به مدینه، در مکانی به نام غدیر خم،پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در اجتماع یکصد هزار نفری، حضرت علی(ع) را به فرمان خداوند متعال به جانشینی خودمنصوب فرمود و همگان با امیرالمؤمنین علی(ع) بیعت کردند.

2- میرزا عیسی قائم مقام فراهانی پدر میرزا ابوالقاسم قائم مقام، مشهور به «میرزا بزرگ» از وزرای نامی ایران در عهد فتحعلی شاه قاجار بود. وی ادیب و دانشمندی فاضل به شمار می رفت و شخصیتی کاردان و با تدبیر بود و برای انجام امور اصلاحی کوشش فراوان انجام داد. اثباتُ النَّبَوِیَّهُ الخاص+ه، احکام الجهاد و اسباب الرشاد و الجهادیه الصغری (که

دیباچه ی این هر دو کتاب اثر میرزا ابوالقاسم قائم مقام، پسر وی می باشد) از جمله آثار میرزا عیسی قائم مقام فراهانی است.

_ درگذشت «مازیارایرانی» یکی از اسپهبدان طبرستان (225 ق)(1)

_ زندانی شدن «عبدالملک دوم» آخرین پادشاه سامانی توسط «ایلَک خان ترک» (389 ق)

_ تولد علامه «تفتازانی» دانشمند و ادیب شافعی (722 ق)(2)

_ پیروزی «نادرشاه افشار» در جنگ «کردال» بر «محمدشاه گورکانی»(1151 ق)

_ آغاز دوره ی جدید جنگ های ایران و عثمانی در زمان سلطنت «محمدشاه قاجار» (1258 ق)

27 ذوالقعده

27 ذوالقعده

_ انقراض سلسله ی غزنویانِ هند توسط غوری ها (582 ق)

_ تصرف بغداد توسط «تیمور گورکانی» و قتل هزاران نفر از مردم (804ق)(3)

1- مازیار بن قارن یکی از اسپهبدان طبرستان است که تعلق خاطر خاصی به کیش و آیین زردشت و آداب ایرانی داشت. او بر معتصم عباسی عصیان کرد و معتصم، عبداللّه بن طاهر را از خراسان برای سرکوبی او فرستاد. عبداللّه ، مازیار را گرفت و به بغداد روانه کرد. خلیفه او را به ضرب تازیانه کشت و جسدش را آویخت. سپس معتصم، افشین، دیگر سردار نامدار را متهم کرد که با مازیار همدست بوده و در توطئه ی احیای دین مزدکی و خرّمی با او شریک بوده است. به همین تهمت او را به سال 227 ق به حبس انداخت تا در زندان مرد.
2- سعدالدین مسعود بن عمر بن عبداللّه خراسانی هِرَوی معروف به ملاسعدتفتازانی، در فقه، اصول، تفسیر، کلام، منطق و تمامی فنون ادبی و اکثر علوم متداول زمان، استاد کل ویگانه ی روزگار خود بود. وی مدتی از عمر خود را به سفر به شهرهای خراسان و آسیای مرکزی برای کسب علم

گذراند. علامه تفتازانی به خاطر نبوغ و احاطه ی علمیش، تالیف و نگارش را بسیار زود و در شانزده سالگی آغاز کرد. کتاب های بسیاری از خود به جای گذاشت که برخی از آن ها هنوز جزو کتاب های درسی حوزه های علمیه هستند. ازکتاب های تفتازانی می توان به المطوّل، الارشاد و مختصر المعانی اشاره نمود. تفتازانی، 20 سال آخر عمر را به دعوت امیر تیمور گورکانی در شهر سمرقند گذراند و شاگردان بسیاری تربیت کرد. علامه تفتازانی در سال 792 ق در هفتاد سالگی در این شهر وفات یافت.

3- تیمور گورکانی معروف به تیمور لنگ طی دوران سلطنت سی و شش ساله اش، سه یورش وحشیانه ی سه، پنج و هفت ساله به نواحی اطراف ایران داشت و در هر نوبت، صدها هزار نفر را قتل عام کرد. وی پس از فتح هر شهر، از سرهای کشتگان، مناره ها می ساخت و یادبودی از قساوت و سنگدلی در یادها می گذاشت. در جریان یورش هفت ساله ی تیمور، وی شهر بزرگ بغداد را که در قتل و غارت هلاکوخانِ مغول در سال 565 ق ویران شده بود تصرف کرد و چون چند سرباز او در آن شهر کشته شده بودند، دستور داد تا هر یک از سربازان او دو سر حاضر کنند و به دنبال آن، قتل عام سختی در بغداد رخ داد و هزاران نفر از کوچک و بزرگ و زن و مرد بی گناه، در پنجه ی قهرِ سربازانِ خونخوارِ تیمور لنگ مبتلا گردیده و کشته شدند. تیمور سرانجام پس از جنایات فراوان و غارت بغداد، آن را همچون ویرانه ای ترک کرد.

_ درگذشت «آزاد بلگرامی» مورخ مسلمان هندی (1200 ق)(1)

28 ذوالقعده

28 ذوالقعده

_ وفات «ابوالقاسم طبرانی» محدث مسلمان (360 ق)(2)

_ درگذشت «اسعد دمشقی» پزشک شهیر سوری (652 ق)(3)

1- آزاد بلگرامی،مورخ و عارف مسلمان هندی در شهر بلگرام هند متولد شد. او فراگیری علوم مقدماتی و حدیث را از نوجوانی آغاز کرد و پس از آن، به آموختن زبان های عربی و فارسی پرداخت. آزاد بلگرامی، آثار فراوانی به نظم و نثر به زبان های عربی و فارسی دارد و به سبب قصایدی که به زبان عربی در ستایش پیامبر اسلامص سروده، به نیکوکار هندی، ملقّب شده است. او علاوه بر شعر و ادب، در دیگر دانش ها نیز صاحب نظر بود. غزلیات فارسی «آزاد» بیشتر به سبک هندی است و تشبیهات و استعارات لطیف در آن دیده می شود. از جمله آثار این شاعرهندی می توان به دلگشانامه، مثنوی و دیوان اشعار او که به زبان عربی است اشاره کرد.

2- ابوالقاسم سلیمان بن احمد بن ایوب لَخمی شامی در سال 260 ق در طبریّه ی شام به دنیا آمد. این عالم مسلمان و دانشمند و محدث مشهور قرن چهارم هجری، برای کسب علوم دینی و جمع آوری احادیث به سرزمین های اسلامی سفر کرد و پس از 33 سال تحقیق و مطالعه، به تدریس پرداخت و شاگردان بسیاری را تربیت کرد. طبرانی سه مجموعه در باب علم حدیث نوشته که به نام های مُعجم کبیر، مُعجم وسط و مُعجم صغیر مشهورند. همچنین کتبِ تفسیر و دلائل النُّبُوَّه نیز از آثار طَبَرانی است. این دانشمند مسلمان سرانجام در سال 360 ق در یکصد سالگی در اصفهان درگذشت.

3- اسعد بن حلوان دمشقی پزشک مشهور و حاذق سوری، در سال 593 ق به دنیا آمد و پس از فراگیری علوم پزشکی، در ردیف پزشکان برجسته ی عصر خود قرارگرفت. این طبیب چیره دست، ادبیات، منطق و ریاضیات

رابه خوبی می دانست و در هر یک از این رشته ها، آثاری تألیف کرده است.

_ رحلت فقیه بزرگ شیعه «آقاضیاءالدین عراقی» استاد بزرگ حوزه ی علمیه ی نجف (1361 ق)(1)

29 ذوالقعده 30 ذوالقعده

29 ذوالقعده 30 ذوالقعده

_ شهادت امام نهم حضرت «جوادالائمه»(ع) به دستور معتصم عباسی (220 ق)(2)

1- آقا ضیاءالدین عراقی از بزرگانِ علمای شیعه در قرن چهاردهم هجری، در سال 1278 ق در قربه ی سلطان آباد اراک به دنیا آمد. او علوم مقدماتی را در زادگاهش فرا گرفت و سپس در نجف در محضر آقاسیدمحمد فشارکی حضور یافت. آقاضیاء عراقی سپس در حلقه ی درس مدرسان ناموری همچون حاج میرزا حسین خلیلی، آخوندملامحمد کاظم خراسانی، شیخ الشریعه ی اصفهانی و علامه یزدی جای گرفت و فقیهی والا مقام، اصولی و محدث رجالی و از مراجع تقلید طراز اول عصر خویش گردید. آقاضیاء، پس از وفات آخوند خراسانی، حوزه ی درس خارج خود را تشکیل داد و بسیاری از شاگردان آخوند را به مجلس خود جذب کرد. از این پس، او مرجعیت یافت و به عنوان استاد مسلَّمِ اصول و مجدّد این عالم به حساب آمد. وسعت مشرب وی سبب شد که مجلس درسش پذیرای طلاب فاضلی باشد و حوزه ی درس فقه و اصول او محل استفاده ی بزرگان قرار گیرد. در محضر آقاضیاءالدین عراقی عالمانی همچون حضرات آیات عظام سیدمحمدتقی خوانساری، سیدعبدالهادی شیرازی، سید ابوالقاسم خویی، سیدعلی یثربی کاشانی، شیخ محمدتقی آملی، شیخ محمدتقی بروجردی، میرزاهاشم آملی، سیدمحسن حکیم و شیخ عبدالنبی عراقی و بسیاری دیگر پرورش یافتند. آقا ضیاءعراقی در لطافت بیان و روانی کلام، شیوه ی نگارش و حسن تحریر از دیگران امتیاز داشته است. کتاب مقالات الاصول و شرح تبصره ی علامه از آثار قلمی این شخصیت بزرگ می باشد. آقاضیاء در فقه نیز تألیفات دیگری دارد. وی در ذی قعده ی سال 1361 قمری در 83 سالگی در نجف اشرف بدرود حیات گفت و در صحن شریف علوی مدفون گردید.

2- حضرت امام محمدتقیع در آخر ذیقعده ی سال 195 هجری درسن بیست و پنج سالگی بر اثر زهری که به دستور معتصم عباسی، توسط ام الفضل همسر آن حضرت (دختر مأمون) به او خورانده شد در بغداد به شهادت رسید و در کنار مرقد منور جد گرامیش، حضرت امام موسی کاظم(ع) مدفون گردید. آن حضرت در سن هشت سالگی به امامت رسید و هفده سال امامت نمودو به هنگام شهادت در 25 سالگی، جوان ترین امام بود. امامتِ حضرت با حکومت دو طاغوت زمان، مأمون ومعتصم عباسی همزمان بوده است. شهادت زود هنگام آن حضرت، گویای این نکته است که فعالیت های امام جواد در پاسداری از فرهنگ و ارزش های اسلامی تا چه اندازه برای حکومت های جور و ستم، خطر آفرین بوده است.

ص:340

_ ولادت عالم شیعی «ملاحسین فشارکی» (1266 ق)(1)

ذوالحجه

اشاره

ذوالحجه

زیر فصل ها

1 ذوالحجه

2 ذوالحجه

3 ذوالحجه

4 ذوالحجه

5 ذوالحجه

6 ذوالحجه

7 ذوالحجه

8 ذوالحجه

9 ذوالحجه

10 ذوالحجه

11 ذوالحجه

12 ذوالحجه

13 ذوالحجه

14 ذوالحجه

15 ذوالحجه

16 ذوالحجه

17 ذوالحجه

18 ذوالحجه

19 ذوالحجه

20 ذوالحجه

21 ذوالحجه

22 ذوالحجه

23 ذوالحجه

24 ذوالحجه

25 ذوالحجه

26 ذوالحجه

27 ذوالحجه

28 ذوالحجه

29 ذوالحجه

30 ذوالحجه

1 ذوالحجه

1 ذوالحجه

_ ازدواج امیرالمؤمنین امام علی(ع) و حضرت فاطمه ی زهرا(س) (2 ق) (2)

1- ملامحمدحسین بن محمد جعفر فشارکی، فقیه و متکلم نامدار، در سال 1266 ق در اصفهان به دنیا آمد. او در زادگاه خویش از اساتیدی همچون برادرش ملامحمدباقر فشارکی، حاج شیخ محمدباقر مسجدشاهی و

میرزامحمد هاشم چهار سوقی بهره برد و سپس در نجف در حلقه ی درس میرزای بزرگ شیرازی، میرزا حبیب اللّه رشتی قرار گرفت. بیشترین استفاده ی آخوندِ فشارکی از محضر درس شیخ زین العابدین مازندرانی بود و از او اجازه ی اجتهاد دریافت کرد. وی سپس به اصفهان مراجعت نمود و به درس و بحث و ارشاد مردم پرداخت و در اواخر عمر، مرجعیت تام یافت. در حلقه ی درس آخوند فشارکی جمعی کثیر از فرزانگان و فضلا حاضر می شدند که آیت اللّه سیدشهاب الدین مرعشی نجفی از آن جمله بود. هم چنین از این عالم برجسته تالیفاتی برجای مانده که حاشیه ی رسایل از آن جمله اند. وفات ملاحسین فشارکی در سال 1353 ق در 87 سالگی در اصفهان روی داد و در همان شهر به خاک سپرده شد.
2- خواستگاران بسیاری از شخصیت های بزرگ صدر اسلام، حضرت زهراس را برای همسری خود، از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله خواستگاری کردند. اما پیامبر صلی الله علیه و آله به هیچ یک از آن ها پاسخ مثبت نداد و از ایشان روی برمی گردانید. تا این که امام علی(ع) به محضر پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و خواستگاری نمود. پیامبر فرمود: یا علی! پیش از تو کسانی از فاطمه خواستگاری کرده اند و او در همه، اظهار کراهت کرده است. اما تو منتظر باش تا برگردم. رسول اللّه به اطاق حضرت زهرا رفت و فرمود: فاطمه جان، علی بن ابی طالب کسی است که قرابت و فضل و اسلام او را شناخته ای. من از پروردگارم خواسته ام، تو را به بهترین و محبوب ترین خلقش تزویج کند. حال، علی از تو خواستگاری می کند. نظرت چیست. فاطمه ساکت شد ولی روی برنگردانید و رسول اللّه در قیافه ی فاطمه، نارضایتی احساس نکرد. آنگاه حضرت به پاخاست و فرمود: اللّه اکبر. سکوت فاطمه حاکی از رضایت اوست. در این هنگام جبرییل نازل شد و گفت: یا رسول اللّه ! فاطمه را به علی تزویج کن. خدا، فاطمه را برای علی و علی را برای فاطمه پسندیده است، آنگاه آن حضرت، فاطمه را به علی تزویج کرد. بعد از تهیه ی مقدمات، آن دو بزرگوار با هم ازدواج کردند. پیامبر در این باره فرموده است: من فاطمه را به ازدواج علی(ع) در نیاوردم مگر آن هنگام که خدا، آن را به من فرمان داد. بدین ترتیب، نور به نور رسید و صدیقه ی طاهره به منزل حضرت علی(ع) قدم گذاشت تا از آن وصلت مبارک، دو سید جوانان اهل بهشت و زینَبین و پس از آنها ائمه ی اطهار و راهنمایان توحید، قدم به دنیا گذارند و ظلمت جهان را منور فرمایند.

_ تولد «ابن ابی الحدید» دانشمند و مورخ بزرگ مسلمان (586 ق)(1)

2 ذوالحجه

2 ذوالحجه

_ تصرف مصر توسط خلفای فاطمی و بنای شهر قاهره به عنوان مرکز حکومت آنان (358 ق)

_ ولادت عالم مجاهد و فقیه مبارز آیت اللّه شهید «شیخ فضل اللّه نوری» (1259 ق)(2)

1- ابوحامد عبدالحمید بن محمد مداینی، معروف به ابن ابی الحدید معتزلی، از بزرگان علمای معتزله، فقیه، اصولی، حکیم، متکلم، شاعر و کاتب می باشد. شرح نهج البلاغه ی او که شهره ی عام و خاص است، حاکی از مودت و دوستی وی نسبت به امیرالمؤمنینع و خانواده ی رسالت صلی الله علیه و آله می باشد. این اثر از کتب مهم و معتبر ادبی، تاریخی و کلامی است و از همان زمان تالیفش شهرت یافته و محل مراجعه و استفاده ی دانشمندان قرار گرفته است. ابن ابی الحدید در مدائن به دنیا آمد و در سال 656 ق در هفتاد سالگی در بغداد وفات یافت. شرح یاقوت ابن نوبخت، شرح مُحَصّل فخر رازی و القصائدُ السَّبع فی مدحِ سیّدنا علی(ع) از دیگر آثار اوست.

2- حاج شیخ فضل اللّه نوری از شاگردان برجسته ی میرزای بزرگ شیرازی در عراق بود. وی در سال 1300 ق به تهران رفت و به شدت با جدایی دین از سیاست مخالفت ورزید. شیخ فضل اللّه در اوایل مشروطیت، از پیشگامان و مجاهدان این نهضت به شمار می رفت و دوشادوش سیدعبداللّه بهبهانی و سیدمحمدطباطبایی به مبارزه علیه استبداد مشغول بود. ولی پس از چندی پی برد که دست های پلید و پنهانی به قصد پایمان کردن خون های ریخته شده در راه این نهضت می باشند و مشروطه را نه به معنی حکومتی که مشروط به رعایت حدود و اجرای قوانین الهی باشد، بلکه رژیمی که مردم در مقابل آن، مشروط به سکوت باشند، می خواهند. لذا شیخ فضل اللّه مخالفت خویش را با مشروطه ی غیرمشروعه اعلام کرده، به تمام ولایات تلگراف می زند و مشروطه را

تحریم می نماید. از آن سو، جناح های مقابلِ شیخ، او را در یک دادگاه فرمایشی به مرگ محکوم کرده و آن مجتهد والامقام را در سیزدهم رجب سال 1327 ق به دار آویختند.

_ درگذشت «طنطاوی جوهری» عالم و شاعر مصری (1358 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «سیدمحمد محقق داماد» استاد بزرگ حوزه ی علمیه ی قم (1388ق)(2)

_ وفات فقیه مجتهد آیت اللّه «شیخ علی نمازی» (1405 ق)(3)

1- استاد طنطاوی جوهری عالم و شاعر مسلمان مصریِ قرن چهاردهم هجری، در علوم متداول عصر، مهارت داشت و از استادان لغت به شمار می رفت. طنطاوی حافظ قرآن بود وبه تفسیر و تحلیل آن نیز می پرداخت. این حکیم فرزانه به زبان انگلیسی نیز تسلط کامل داشت و همواره به تعلیم و تدریس علوم اسلامی مشغول بود. میزان الجواهر، تفسیرقرآن و جمالُ العلمِ از جمله آثار این دانشمندِ مسلمانِ مصری به شمار می رود.

2- سیدمحمد محقق داماد، فرزند سیدجعفر موسوی در سال 1325 قمری در احمدآباد اردکان یزد متولد گردید. وی پدرش را پیش از تولد و مادرش را در 6 سالگی از دست داد. علی رغم چنین حادثه ی غم انگیزی، آغاز به تحصیل نمود. آن گاه به یزد مهاجرت کرد و نزد اساتید آن شهر به تکمیل ادبیات و سطح پرداخت. سپس با توصیه ی استاد گرامیش شیخ غلامرضا یزدی، به قم مهاجرت کرد و در درس اساتید بزرگ حوزه، بهره ها گرفت. آیت اللّه شیخ عبدالکریم حائری یزدی ارادت خاصی به ایشان داشت و با وجود چنین شاگردانی، به آینده ی حوزه دلگرم بود. همین ارادت موجب شد که او را به دامادی خود بپذیرد و به لقب «داماد» ملقب گردد. ایشان بسیار به تدریس اهمیت می داد. هنگامی که در روزهای آخر عمر در بستر بیماری قرار داشت ازاین که نمی توانست در جلسه ی درس شرکت کند، می گریست. این بزرگوار پس از 75 روز بیماری، سرانجام بر اثر سکته ی قلبی در 63 سالگی دار فانی را وداع کرد و در صحن حرم حضرت معصومهع به خاک سپرده شد.

3- آیت اللّه نمازی مقدمات و سطوح را در زادگاه خویش، شاهرود، نزد والد بزرگوار خود حاج شیخ محمد - که آیات عظام وی را «سلمان زمان» می نامیدند - و دیگر اساتید، فرا گرفت. آن گاه به مشهد مقدس رفت و در آن جا با استعداد فوق العاده ای که داشت در کمترین مدت، مدارج عالیه ی فقه و اصول را طی کرد و به درجه ی اجتهاد رسید، به گونه ای که

نگارش فقه استدلالی خود را از 22 سالگی آغاز کرد. ایشان سپس جهت بهره گیری از اساتیدبزرگ به نجف اشرف مشرف شد. ولی علاقه ی بی حد وحصر ایشان به انجام رسالت خویش در امر تبلیغ، موجب شد که به ایران بازگشته و در مشهد مقدس مقیم گردد. آیت اللّه نمازی در علم ریاضی، هندسه، تاریخ و خطاطی نیز به درجات عالی دست یافت و به زبان فرانسه مسلط بود. او از طب سنتی بهره مند بود و در مناظره نیز قدرتی شگرف داشت. در شناخت حدیث و رجال حدیث تبحر داشته، از استادان تاریخ اسلام به شمار می رفت. به تعبیر آیت اللّه العظمی مرعشی نجفی، علامه نمازی، مجلسیِ زمان بود. از این شخصیت برجسته، آثار گران بهایی به جای مانده که: مُستدرک سَفینهُ النّجاه 10 جلد، الاحتِجاجُ بالتّاج علی اَصحابِ اللِّجاج، الاَعلام الهِادیَهِ فی اِعتبارِ الکتُب الاربعه و ابواب رحمت و... از آن جمله اند.

3 ذوالحجه

_ ورود پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اصحاب به مکه در سفر حجه الوداع (10 ق)

_ تولد «ابوریحان بیرونی» دانشمند شهیر مسلمان (362 ق)(1)

_ تولد «خاقانی شروانی» شاعر بزرگ ایرانی (520 ق)(2)

1- ابوریحان بیرونی، در حوالی خوارزم از شهرهای قدیم ایران متولد شد. وی از خردسالی به تحصیل علم و دانش، علاقه نشان داد و آموختن را آغاز کرد. ابوریحان در نوجوانی موفق شد در محضر ریاضی دان و ستاره شناس بزرگ خوارزم، ابونصر خوارزمی، به تحصیل ریاضی و نجوم بپردازد. او درعلومی چون تاریخ، جغرافی، نجوم و ریاضیات سرآمد عصر خود بود. بیرونی درسفری به هند با علما و حکمای آن دیار ملاقات کرد وپس از آموختن زبان سانسکریت، اطلاعات لازم را درجهت تالیف کتاب خود به نام «مالَلهِند» به دست آورد. ابوریحان، تالیفات بسیاری نیز در نجوم، منطق و حکمت دارد که آثار او را بیش از یکصد و ده عنوان ذکر کرده اند. او در استفاده از مطالب واطلاعات در آثارش، شیوه ای نقادانه و موشکافانه داشت. از این رو، آثار و نوشته های ابوریحاین از معتبرترین منابعِ بررسی آثار پیشینیان و معاصرانش به شمار می آید. وی تا آخرین لحظاتِ عمر از آموختن دست برنداشت. وفات ابوریحان در سال 440 ق در هفتاد و هشت سالگی در غزنه روی داد.
2- افضل الدین بدیل بن علی خاقانی شروانی، معروف به حَسّانُ العَجَم از بزرگ ترین شاعران قصیده گوی و از ارکان مسلّم شعر فارسی به شمار می رود. وی نزد عمویش، کافی الدین عمر بن عثمان، و پسر عمَّش، وحیدالدین عثمان، علوم ادبی و حکمت را فرا گرفت و مدتی در خدمت ابوالعلاء گنجوی، دانشمند مشهور آن زمان، تلمذ کرد و به دامادی او درآمد. او سالیانی در خدمت منوچهر شِروانشاه و پسرش بود و مدح ایشان می گفت. مرگ فرزند و حبس و دیگر مصایب بر او روی نمود و در اواخر عمر به عُزلت نشست. قوت اندیشه و مهارت او در ترکیب الفاظ و

خلق معانی، ابتکار مضامین جدید، استفاده از راه های خاص در توصیف و تشبیه و آوردن ردیف های مشکل از خواص شعری او محسوب می شوند. ترکیبات او غالبا با خیالات بدیع همراه و با استعارات وکنایاتِ عجیب آمیخته است و معانی خاصی را که تا عهد او سابقه نداشته، در بردارد. خاقانی بر اثر احاطه به غالب علوم و اطلاعاتِ عهدِ خود و قدرت خارق العاده ای که در استفاده از آن اطلاعات در کلام داشته، توانسته است مضامین علمی بی سابقه در شعر ایجاد کند. خاقانی در 595 ق در 75 سالگی در تبریز وفات یافت و در مقبره الشعرای سرخاب مدفون شد.

_ اشغال نظامی آبادان توسط قوای انگلیس در طی جنگ جهانی اول (1332 ق)

_ رحلت آیت اللّه «شیخ حسین رشتی نجفی» از مراجع شیعه (1348 ق) (1)

_ رحلت «حاج ملامحمد هاشم خراسانی» فقیه و مورخ بزرگوار شیعه (1352 ق)(2)

4 ذوالحجه

4 ذوالحجه

_ وفات متکلم اصولی «ابواسحاق اسفراینی» عالم بزرگ مسلمان (418 ق)(3)

1- آیت اللّه شیخ حسین بن عبدالکریم رشتی نجفی کاظمی، فقیه، اصولی، متکلم و محدث، در نجف نزد حضرات آیات، علامه سیدمحمد کاظم طباطبایی یزدی و محقق خراسانی، فقه و اصول آموخت و بعد از استادانِ خود، مدرس بزرگی در حوزه شد. پس از مدتی راهی کاظمین گردید و مجلس درس خود را در آن شهر تشکیل داد. از این فقیه والامقام آثار چندی به یادگار مانده است که خُلاصَهُ الفقه و حاشیه بر کفایه از آن جمله اند. آیت اللّه شیخ حسین رشتی نجفی در کاظمین دیده از جهان فرو بست و در صحن مطهر امام کاظم و امام جوادعلیهما السلام به خاک سپرده شد.
2- ملامحمد هاشم خراسانی معروف به ثقه الاسلامی در سال 1280 ق در مشهد به دنیا آمد. پس از فرا گرفتن مقدمات علوم، رهسپار نجف اشرف گردید و در مدت دوازده سال از محضر عالمانی همچون آخوند خراسانی و سید اسماعیل صدر بهره مند شد. ملاهاشم خراسانی پس از بازگشت از نجف، به مشهد رفت و در حوزه ی درس آیت اللّه سیدعلی حائری یزدی شرکت جُست و از آن پس به تحقیق و تالیف همت گمارد. آثار متعددی از ملامحمدهاشم خراسانی به جای مانده که مهم ترین آنها عبارتند از: مُنتَخَبُ التواریخ به فارسی در تاریخ معصومان و برخی از امامزادگانِ مدفون در ایران و نیز علمایی که در مشهد، هرات، اصفهان و شیراز به خاک سپرده شده اند؛ حُسنُ العاقبهُ فی سَعادَهِ الخاتَمه و نیز غایَهُ الآمال فی حُسن

خواتیم الاعمال. سرانجام این عالم گرانقدر در سال 1352 ق برابر بَا 1313 ش در هفتاد و دو سالگی در مشهد به لقاءاللّه پیوست و در همان شهر به خاک سپرده شد.

3- ابواسحاق اسفراینی ملقب به رکن الدین شافعی، معروف به استاد از دانشمندان مشهور ایرانی است که در علم فقه، اصول فقه و کلام و دیگر معارف دینی از مهارت های بسیار برخوردار بود. او در مدارس نیشابور که در آن زمان از مراکز بزرگ تحصیل علوم مختلف بود، به تدریس اشتغال داشت. الجامع فی اصول الدین و نور العین فی مشهدالحسین از جمله آثار اوست. ابواسحاق در 80 سالگی در نیشابور وفات یافت و در اسفراین به خاک سپرده شد.

5 ذوالحجه

5 ذوالحجه

_ شکست «عباس میرزا» نایب السلطنه از قوای روسی در نبرد اصلاندوز (1228 ق)(1)

_ تولد شیخ «محمد غزالی» دانشمند بزرگ مصری (1335 ق)

_ درگذشت فقیه و عارف بزرگ آیت اللّه «محمدحسین غروی اصفهانی» (1361 ق)(2)

1- با تجاوز قوای روسی به شمال کشور، عباس میرزا، ولیعهد فتحعلی شاه قاجار به مقابله با آنان برخاسته و آن ها را شکست داد. پس از مدتی، بین سپاهیان ایران و روس در محلی به نام اصلاندور در کنار رودخانه ی ارس جنگی روی داد که به شکست ایران انجامید. فتحعلی شاه که خطر را نزدیک می دید، تقاضای صلح کرد و روسیه نیز که گرفتار جنگ با ناپلئون بود از این تقاضا استقبال نمود. درنتیجه، قراردادی که به پیمان گلستان معروف است منعقد شد و به موجب آن، همه ی ولایاتی که تا آن تاریخ در تصرف روس ها بود به اضافه ی قره باغ، شروان، باکو، دربند ودیگر مناطق به مالکیت دولت روس درآمد.

2- شیخ محمدحسین غروی اصفهانی معروف به کمپانی فرزند شیخ محمدحسن در دوم محرم سال 1296 قمری در کاظمین دیده به جهان گشود. وی با حمایت پدر که از بازرگانان متدین بود تحصیلات خویش را با جدّیت شروع کرد. سطح را نزد شیخ حسن تویسرکانی فرا گرفت؛ آن گاه از محضر آقاسیدمحمد فشارکی اصفهانی و حاج آقا رضا همدانی بهره برد واز شاگردان آخوند ملامحمد کاظم خراسانی گردید. پس از ارتحال آخوند، به تدریس پرداخت. درس اصول و فقه ایشان بسیار دقیق بود و با زبان عربی فصیح بیان می شد. آیت اللّه کمپانی علاوه بر نبوغ و تبحّرش در فقه و اصول؛ در کلام، تفسیر، حکمت، تاریخ، ادب، عرفان و سایر علوم نیز مهارت داشت. آیت اللّه غروی نزد علمای زمان از احترام و بزرگداشت بسیاری برخوردار بود و زمانی دراز به تدریس فقه و اصول و علوم عقلی اشتغال داشت. مجلس درس این عالم ربانی مجمع اهل فضل و کمال بود

ولی در تدریس فلسفه شهرتی خاص داشت. حضرات آیات عظام سید محمد حجت کوه کمره ای، سیدمحمدهادی میلانی، سیدابوالقاسم خویی، سید عبدالاعلی سبزواری، محمدتقی بهجت فومنی و محمدرضا مظفر از جمله شاگردان این عالم ربانی می باشند. ایشان در فلسفه، حکیمی عرفانی مشرب و در اخلاق، مخزن اسرار بود و در سیر و سلوک به مقام شهود رسیده بود. از همه بریده و به دوست پیوسته بود. معروف است که حدود 12 سال ازدرس و بحث کناره گرفت و به سیر و سلوک پرداخت. از این عالم بزرگوار بیش از 10 کتاب و رساله بر جای مانده است. که برخی از آن ها عبارتند از: الاجتهاد و التقلید و العِداله، اُرجوزَهٌ فی الصوم، الانوارُ القُدسیّه، تُحفهُ الحکیم، دیوان اشعار، نَهایه الدِّرایه فی شرح الکفایه و منظومه ای در اعتکاف. وی سرانجام در سپیده دم پنجم ذیحجه ی سال 1361 قمری بر اثر سکته قلبی در 65 سالگی درگذشت و پیکر پاکش در کنار مقبره ی علامه حلی در نجف اشرف به خاک سپرده شد.

6 ذوالحجه

6 ذوالحجه

_ تولد «محمد بن همام» محدث شهیر ایرانی (258 ق)(1)

_ حضور وزراء در مجلس شورای ملی قانونگذاری برای اولین بار (1324 ق)

_ شهادت زایرین خانه خدا در حرم امن الهی توسط وهابیون سعودی (1407 ق)(2)

7 ذوالحجه

7 ذوالحجه

_ شهادت «حضرت امام محمدباقر»(ع) به دستِ هشام بن عبدالملک اُمَوی (114 ق)(3)

1- ابوعلی محمد بن همام از علما ومحدثین مشهور ایرانی در بغداد زندگی می کرد. او در محضر بسیاری از علمای عصر خود، تعلیم دید و با علم حدیث به خوبی آشنایی داشت. همچنین این دانشمند مسلمان، شاگردان بسیاری تربیت کرد که بعدها هر یک از آنان عالمی برجسته در علم حدیث و دیگر علوم اسلامی شدند. از ابن همام آثاری درباره ی تاریخ پیشوایان دین اسلام به جای مانده است.
2- در ششم ذیحجه ی سال 1407 ق برابر با یازدهم مرداد ماه سال 1366 ش، صدها زائر ایرانی و تعدادی از زائران دیگر کشورها در شهر مکه ی منوّره، در حال انجام فریضه ی الهی برائت از مشرکین به دست ماموران دولت عربستان به شهادت رسیدند. زائران خانه ی خدا، این مراسم را همه ساله با الهام ازتعالیم اسلام و قرآن برگزار می کنند ودر آن، ضمن دعوت مسلمانان به اتحاد، بیزاری خود را از دشمنان اسلام به ویژه آمریکا و رژیم صهیونیستی اعلام می کنند. برگزاری مراسم برائت از مشرکین در جریان اجتماع بزرگ و پرشکوه حج، تاثیر آن را دو چندان می کند. با توجه به این موضوع رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حضرت آیت اللّه

خامنه ای بر انجام هر چه باشکوه تر مراسم برائت، تاکید داشته و دارند. بر اثر این یورش بی رحمانه، چهارصد زائر به شهادت رسیده و بیش از هزار نفر زخمی شدند.
3- امام پنجم، حضرت امام محمدباقرع در هفتم ذی الحجه ی سال صد و چهارده هجری قمری به دست هشام بن عبدالملک اموی در مدینه مسموم گردید و در قبرستان بقیع در کنار امام حسن مجتبی(ع) و امام سجاد(ع) به خاک سپرده شد. آن حضرت به هنگام شهادت، پنجاه وهفت سال داشته و از امامت ایشان، در حدود بیست سال می گذشت. در دوران امامت آن حضرت، فرصت هایی برای نهضت فکری به دست آمده بود که امام باقر(ع) کمال استفاده را در جهت تربیت شاگرد و استحکام و گسترش تشیع و انقلاب فرهنگی نمود. امام باقر(ع) در فرصت کوتاه و مناسبی که به دست آمده بود، یکسره به تعلیم و نشر علوم اسلامی پرداخت و پایه های یک مرکز بزرگ علمی را که مملو از دانش پژوهان برجسته بود، پی ریزی کرد. این موقعیت حساس، سرفصل بزرگی در تاریخ تمدن اسلامی گشود و رشد اسلام در دوره های بعد، تاثیر فراوانی از آن پذیرفت.

_ رحلت آیت اللّه «سیدمحمدتقی خوانساری» فقیه و مرجع عالی قدر تقلید (1371ق)(1)

8 ذوالحجه

8 ذوالحجه

_ روز تَرویه(2)

1- آیت اللّه سیدمحمدتقی خوانساری در سال 1305ق در خوانسار به دنیا آمد. پس از تکمیل مقدمات علوم در زادگاه خود، رهسپار حوزه ی نجف گردید و در حلقه ی درس آخوند خراسانی، سیدمحمدکاظم یزدی، میرزای نایینی و آقاضیاء عراقی جای گرفت. با شروع جنگ جهانی اول، به صف راهیان جهاد پیوست و در کنار دیگر بزرگان از کیان اسلامی به دفاع برخاست و در این راه متحمل چهار سال اسارت گردید. وی پس از بازگشت به خوانسار، در درس آیت اللّه حائری یزدی شرکت جست و مورد توجه خاص استاد قرار گرفت. آیت اللّه خوانساری پس از ارتحال مؤسّس حوزه ی علمیه ی قم، به همراه آیات عظام حجت کوه کمره ای و صدر، مسؤولیت حوزه و رهبری دینی مردم را به عهده گرفت. نماز باران ایشان در زمان حضور متفقین در ایران در سال 1320 ش و استجابت دعای باران، زبانزد خاص و عام است. در سال پایانی عمر شریف ایشان، به خواست مردم همدان،جهت سپری کردن تابستان راهی آن شهر شد و با استقبال مردم مواجه گردید. سرانجام در یکی از روزهایی که برای برپایی نماز جماعت راهی مسجد جامع همدان بود، دچار حمله ی قلبی گشت و در هفتم ذی الحجه ی سال 1371 ق به احرام جانان درآمد و در 66 سالگی لبیک گویان به سرای دوست شتافت. پیکر مطهر وی پس از تشییعی باشکوه در جوار استادش در حرم مطهر حضرت معصومه س دفن شد.

2- روز هشتم ذی الحجه، روز ترویه است. علت نامگذاری این روز به این جهت بود که در زمان حضرت ابراهیمع، درصحرای عرفات آب یافت نمی شد به این جهت مردم برای رفع نیاز آبِ روز نهم، در روز هشتم، آب را ازمکه به سرزمین عرفات حمل می نمودند. به همین جهت عده ای به هم می گفتند تَرَوَیتُم تَرَوَیتُم؟ آیا سیراب شدید؟

_ حرکت امام حسین(ع) از مکه به سوی عراق (60 ق)(1)

_ یورش به مکه و قتل عام حجاج خانه ی خدا توسط حکومت قرمطی بحرین (317 ق)(2)

9 ذوالحجه

9 ذوالحجه

_ روز عرفه (روز نیایش)(3)

_ شهادت حضرت «مسلم بن عقیل» نماینده ی امام حسین(ع) در کوفه (60 ق)(4)

1- امام حسینع در پی خودداری از بیعت با یزید بن معاویه، مکه را به قصد کوفه در عراق ترک کرد. آن حضرت، چهار ماه قبل از آن، از مدینه زادگاه و محل زندگی خود به همراه جمعی از خاندانش به مکه آمده بود. درمدتی که امام حسین(ع) در مکه بود، با استفاده از حضور تعداد زیادی از زائران خانه ی خدا در این شهر، توانست عده ی زیادی از مسلمانان را از ظلم و فساد حکومت یزید بن معاویه آگاه کند. در عین حال، به دلیل دعوت های مکرر مردم کوفه از امام و همچنین توطئه ی ترور ایشان در مکه توسط عاملان حکومت یزید، آن حضرت رهسپار کوفه شد. ضمن آن که ترک مکه در هشتم ذی الحجه که از ایام حج است، باعث جلب توجه بیشتر همگان به مخالفت امام با حکومت جابرانه ی یزید گردید.
2- ابوطاهر، رییس حکومت قرمَطی بحرین در حمله ای بی رحمانه به شهر مکه، پس از اشغال این شهر مقدس، حجاج را قتل عام کرد واموال آن ها را به غارت بُرد. وی همچنین حَجَرالاسوَد، سنگ مقدسی را که بر کعبه نصب شده بود به همراه اموال و اسیرانِ فراوان به بحرین انتقال داد. سرقت حجرالاسود، دنیای اسلام را در آن روزگار به شدت تکان داد و مسلمانان را خشمگین کرد. حجرالاسود، 22 سال در دست قرمطیانِ بحرین بود تا آن که در سال 339 ق باوساطت خلیفه ی فاطمی آن را به مکه باز گرداندند. فرقه ی قرمطیان، عقایدی انحرافی و سخت گیرانه داشتند به طوری که قتل مسلمانانِ مخالفِ خود را جایز می دانستند.

3- روز نهم ذی الحجه به عنوان روز عرفه از اعیاد بزرگ اسلامی به شمار می رود، گرچه به اسم عید نامیده نشده است. در این روز خداوند تبارک و تعالی بندگان خود را به عبادت و اطاعت خود فراخوانده، و سفره ی جود و احسان خود را برای بندگان خود گسترانده است. شیطان در این روز خوار و حقیر و خشمناک است. از ظهر روز نهم ماه ذی الحجه، زائران خانه ی خدا در صحرای عرفات وقوف می کنند و برای این وقوف، فضایل بسیاری ذکر شده است. در غروب این روز، زائران، از عرفات به مشعرالحرام می روند و خود را برای سایر مناسک پر شکوه حج آماده می کنند.
4- مسلم بن عقیل که از شخصیت های برجسته وبا تقوای زمان خود به شمار می رفت، برای ارزیابیِ میزان وفاداری مردم کوفه به امام حسینع به این شهر رفته بود. زیرا مردم کوفه، طیِ هزاران نامه، از امام حسین برای رفتن به این شهر و قیام علیه حکومت ستمگر یزید بن معاویه، دعوت کرده بودند. مردم کوفه اگرچه در ابتدا به گرمی از مسلم بن عقیل استقبال کردند، اما هنگامی که عبیداللّه بن زیاد که مردی سنگدل و بی رحم بود بر کوفه حاکم شد، کوفیان، فریبِ وعده های دروغین او را خوردند و به خاطر ترس و جهل، دست از حمایت امام حسین(ع) کشیدند و مسلم را تنها گذاشتند. در پیِ آن، مسلم به دست عُمّال ابن زیاد گرفتار آمد و به دستور آن حاکم پلید، فرستاده ی امام حسین(ع) را از بالای دارُالاماره به پایین انداختند و او را به شهادت رساندند.

_ درگذشت «جارُاللّه زمخشری» ادیب، مفسر و محدث معروف اهل سُنَّت (538 ق)(1)

_ ارتحال عالم کبیر «علامه طبرسی» مفسر شهیر قرآن کریم (548 ق) (2)

_ ولادت فَقیه بزرگوار آیت اللّه «شیخ مهدی خالصی» (1277 ق)

1- جاراللّه زمخشری استاد تفسیر، حدیث، علم لغت،ادیب و فقیه مسلمان، سال های بسیاری را در مکه اقامت داشت و از این رو به جارُاللّه یعنی همسایه ی خدا مشهور شد. زمخشری، به جهت علم و دانش بسیار در زمینه ی علوم دینی، مورد احترام فضلا و دانشمندان عصر خود بود و آثار بسیاری را در زمینه ی علوم مختلف اسلامی از خود به یادگار گذاشت. از مهم ترین تالیفات زمخشری می توان به تفسیر کَشّاف و مقدمهُ الادب اشاره کرد.

2- ابوعلی فضل بن حسن طبرسی در سال 468 ق به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات در مشهد مقدس به تحصیل ادبیات عرب، قرائت، تفسیر، حدیث، حساب و جبر، فقه، اصول وکلام پرداخت و در آن علوم متبحرگردید. علامه در حدود 54 سال در مشهد بود و سپس راهی سبزوار شد و به تدریس و تالیف همت گماشت. قطب الدین راوندی، ابن شهر آشوب، ضیاءالدین راوندی و... از جمله شاگردان او به شمار می آیند.همچنین اسرار الامامه، تاج الموالید و کنوز النجاح ازتالیفات اوست. از میان ده ها کتاب او، تفسیر کبیر مجمع البیان، به عنوان سرآمد تفاسیر، مطرح گردیده است. او همچنین فقیهی وارسته و عالمی آگاه بود و محل مراجعه ی مردم واقع می شد. سرانجام امام مفسّران، پس از نزدیک به هشتاد سال عمر با برکت درروز عرفه ی سال 548 ق بدرود حیات گفت. بعضی، مسمومیت توسط بدخواهان را عامل درگذشتِ وی گفته اند. بدنش را به مشهد منتقل کرده و در جوار حرم امام رضاع به خاک سپردند.

_ رحلت آیت اللّه «سیدابوالحسن اصفهانی» زعیم شَهیر حوزه ی علمیه ی نجف (1365 ق)(1)

10 ذوالحجه

10 ذوالحجه

_ عید سعیدقربان(2)

_ وفات «ابن الانباری» ادیب و نحوی (328 ق)(3)

_ سقوط قلعه ی شهر بخارا در مقابل حملات سپاهیان مغول (616 ق)(4)

1- سیدابوالحسن اصفهانی در سال 1284 ق در یکی از روستاهای اصفهان به دنیا آمد. پس از گذراندن دروس ابتدایی در زادگاهش، به حوزه ی اصفهان رفت و در نهایت تنگدستی به فراگیری علوم دینی و تدریس همت گماشت. در 24 سالگی راهی نجف شد و از محضر میرزای شیرازی، میرزا حبیب اللّه رشتی، محمدکاظم یزدی و آخوند خراسانی و... بهره مند گردید. ده سال آخر حیات وی، همزمان با مرجعیت عامه و زعامت دینی شیعیان بود. از مهم ترین آثار ایشان، وسیلهُ النجاه و اَنیسُ المُقلّدین می باشد. همچنین آیات عظام: سید محسن حکیم، سید محمد هادی میلانی، سیدمحمود شاهرودی، سردار کابلی،علامه طباطبایی، سید عبداللّه شیرازی و میرزا هاشم آملی و... از جمله شاگردان او می باشند. این عالم ربانی سرانجام پس از 81 سال عمر پر برکت در کاظمین دارفانی را وداع گفت و در نجف اشرف به خاک سپرده شد.
2- حضرت ابراهیمع در خواب، ذبح فرزندش را می بیند و پس از سه بار، این موضوع را با پسرش حضرت اسماعیل مطرح می کند. اسماعیل این دستور الهی را با آغوش باز می پذیرد و خود را برای اجرای آن آماده می سازد. پس از مهیا شدن ابراهیم و اسماعیل جهت انجام امر خداوند، از جانب پروردگار، قوچی جهت قربانی فرستاده می شود و این پدرو پسر از این آزمایش الهی، سربلند بیرون می آیند. از آن پس روز دهم ذیحجه به عید قربان نام گذاری شده است.
3- ابوبکر محمد بن قاسم انباری بغدادی معروف به انباری و ابن الانباری ازبزرگان ادبا، نحوی و لُغَوی قرن چهارم هجری است. ابن انباری در

تفسیر، حدیث، شعر و فنون ادبی بسیار ماهر و در بدیهه گویی و ضرب المثل استاد بود. ابن انباری به داشتن دانش و تالیفات بسیار و فضایل اخلاقی، مشهور است و تا آخرین روزهای عمر از آموختن دانش غافل نبود. اما آنچه بیش از همه، نظر مورخان را به ابن انباری جلب کرده است، حافظه ی توانای اوست. کسانی که در کلاس درس او شرکت داشتند، گفته اند که وی در مجالس درس، تنها از حافظه ی خود، بهره می برد و از دفتر و کتاب کمتر استفاده می کرد. از تالیفات ابن انباری می توان به کتب ادب الکاتب، الاضداد و ضمائر القرآن،اشاره کرد.
4- چنگیزخان مغول در ادامه ی کشورگشایی های خود در ذی الحجّه سال 616 ق به بخارا رسید و پس از سه روز محاصره، آن شهر را فتح کرد و آتش زد. چون بنای خانه های بخارا از چوب بود، همه ی آن ها به جز چند سرای و مسجد که از آجر ساخته بودند، بقیه از میان رفت. چنگیز آن شهر را غارت و مردم آن را قتل عام کرد. وی سپس جوانان بخارا را به صورت لشکری انبوه و غیرمنظم با خود برد و از ایشان در کارهای غیرنظامی مانند پرکردن خندق ها و آوردن سنگ و چوب جهت انباشتن رودخانه ها و کارهای دیگر استفاده می کردند. چنگیز در بخارا چنان کشتار و خرابی کرد که چون یکی از فراریانِ آن شهر را درباره ی این حادثه پرسیدند گفت: آمدند و سوختند و کشتند و بردند و رفتند.

_ تولد «محمد علی خان بامداد» نویسنده و شاعر (1305 ق)(1)

_ وفات آیت اللّه «محمد حسین واسعی» (1389 ق)

11 ذوالحجه

11 ذوالحجه

_ درگذشت «محمدبن عمر واقدی» مورخ معروف (207 ق)(2)

_ رحلت استاد بزرگ اخلاق و عالم عارف، آیت اللّه «میرزا جواد ملکی تبریزی» (1344 ق)(3)

1- میرزا محمدعلی خان بامداد در مشهد مقدس به دنیا آمد. او پس از فراگیری علوم مقدماتی، حکمت و ادب را نیز آموخت. دوران زندگی بامداد مقارن با استبداد صغیر در ایران بود. وی که از آزادی خواهان به شمار می رفت، در اثر فشارهای رژیم حاکم به تهران آمد و برای بیداری مردم و ترویج آزادی و مشروطیت، روزنامه ی بامداد را منتشر کرد. قطعات نظم و نثر او که درجراید و مجلات ادبی چاپ و منتشر می شد، از شهرت و استقبال فراوانی در میان مردم برخوردار بود. بامداد، مدتی ریاست کل اوقاف را به عهده داشت و همچنین در دوره ی ششم مجلس شورای ملی از سوی مردم به نمایندگی انتخاب شد.
2- ابوعبداللّه محمد بن عمر بن واقد معروف به واقدی از مشاهیر قدمای مورخین اسلامی است که در حدیث و اختلافاتی که در فقه و حدیث و احکام و اخبار گذشته موجود است بسیار آگاه بود. او از طرف مأمون عباسی قاضی بغداد بود. اخبارمکه، ذکر القرآن، فتوح الجزیره، المغازی و مقتل الحسین از کتب اوست. این گفته از واقدی است: کتابِ همه از حفظش بیشتر است ولی من، محفوظاتم از کتابم فزون تر می باشد و نیز گفته: وجود مقدس امام علیع از معجزات پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است. مثل عصای موسی(ع) و زنده کردن مردگان توسط عیسی(ع). واقدی ازقدیمی ترین مورخان جهان اسلام به شمار می رود. کتاب های متعدد او در باب غزوات پیامبر صلی الله علیه و آله و فتوحات اعراب، گواه روشنی بر این مطلب است.

3- میرزا جوادآقا فرزند حاج میرزا شفیع، عارفی کامل، عالمی عامل،سالکی و اصل و فقیهی گرانقدر بود. وی در تبریز متولد شد و پس از تحصیل مقدمات و سطوح به نجف اشرف عزیمت کرد و از محضر اساتید برجسته ای چون حاج آقا رضا همدانی، آخوند خراسانی، محدث نوری و آخوند همدانی استفاده نمود. میرزا جواد ملکی در سال 1320 قمری پس از مراجعت به ایران در تبریز سکنی گزید و در اوج مشروطیت به قم مهاجرت کرد. وی به تمام معنی اهل عبادت و تهجد بود. آیت اللّه بهاءالدینی، شیخ عباس تهرانی و حضرت امام خمینی از شاگردان برجسته ی او می باشند. از مرحوم ملکی آثار ارزنده ای از جمله اسرار الصلاه، المراقبات، اعمال السنه، رساله ای در فقه و رساله ی لقاءاللّه به جای مانده است. این عالم ربانی سرانجام پس از یک عمر تلاش در راه تهذیب انسان ها در سحرگاه یازدهم ذی الحجه ی سال 1344 قمری به دیار باقی شتافت و در قبرستان شیخان قم به خاک سپرده شد.

_ وفات فقیه امامی آیت اللّه «سیدعلی ممتاز العلماء» (1355 ق)(1)

12 ذوالحجه

12 ذوالحجه

_ اولین سفر «مظفرالدین شاه قاجار» به فرنگ (1317 ق)(2)

_ وفات آیت اللّه «میرزامحمد باقر آشتیانی» (1404 ق)(3)

1- ابوالحسن علی بن شمس العلما سیدابراهیم ملقب به ممتاز العلماء، از بزرگان علمای هند بود. وی پس از تحصیل مقدمات به فراگیری معقول و منقول پرداخت. وی در 1327 ق به نجف اشرف رفت و از محضر درس سیدمحمدکاظم یزدی، آخوند خراسانی، شیخ زین العابدین مازندرانی و آقا ضیاءالدین عراقی استفاده برد. ممتاز العلما پس از پنج سال به زادگاه خود، لکهنو برگشت و به تدریس و تالیف و ارشاد مردم پرداخت. اثبات النُّبُوَّه، الامامه و تجزی الاجتهاد از تالیفات اوست.
2- در حالی که اوضاع اقتصادی ایران در این زمان دچار آشفتگی بود، مظفرالدین شاه قاجار چندین بار به بهانه ی معالجه، به سفر فرنگ رفت ودر هر بار با استقراض از دولت های خارجی خصوصا روسیه، مملکت را دچار بدهکاری های هنگفت نمود و دست آنان را در دخالت در امور کشور باز گذاشت.
3- حاج میرزا محمد باقر فرزند میرزا احمد و نوه ی میرزا محمد حسن آشتیانی از رهبران نهضت تنباکو، در سال 1323 ق در تهران به دنیا آمد. پس از طی دروس مقدماتی در تهران، راهی نجف اشرف شد و از محضر حضرات آیات ضیاءالدین عراقی، سید ابوالحسن اصفهانی و میرزای نایینی بهره جست. پس از سالیانی به تهران مراجعت نمود و در مدرسه ی مروی به تدریس پرداخت. آثار متعددی از این عالم گرانقدر برجای مانده که کتاب الصَّوم، رساله در زکات فطر، کتاب قضاء و... از آن جمله اند. آیت اللّه آشتیانی سرانجام در 16 شهریور 1363 ش در 81 سالگی در تهران بدرود حیات گفت و در شهر ری به خاک سپرده شد.

13 ذوالحجه

13 ذوالحجه

_ انعقاد دومین پیمان اهل یثرب معروف به به عَقَبه ی دوم با پیامبر در مکه (13 بعثت)(1)

_ آغاز سلطنت «آلب ارسلان سلجوقی» پس از طغرل سلجوقی (455 ق)

_ رحلت عالم مجاهد و مجتهد مبارز آیت اللّه «میرزا محمدتقی حائری شیرازی» (1338 ق)(2)

1- پیمان عقبه ی دوم، میان پیامبر وعده ای از اهل یثرب که به حج آمده بودند منعقد شد و یثربیان از پیامبر اسلامص درخواست کردند که آن حضرت به مدینه مهاجرت کند. در این پیمان، آنها مسؤولیت دفاع از پیامبر را بر عهده گرفتند. این پیمانِ مهم و سرنوشت ساز چندی پس از پیمان عقبه ی اول منعقد شد. مسلمان شدن شماری از مردم یثرب موجب شد تا آیین حیات بخش اسلام در بین بسیاری از اهالی این شهر رواج یابد. در این حال مردم یثرب پس از دیدار با پیامبر صلی الله علیه و آله از او خواستند تا به شهر آن ها برود واین مقدمه ی هجرت بزرگ پیامبر صلی الله علیه و آله به مدینه بود.

2- میرزا محمدتقی گلشن حائری شیرازی از بزرگان علمای امامیه و از شاگردان مُبَرِّز و تربیت یافته ی میرزای شیرازی اول است. ایشان یکی از مشهورترین چهره های شناخته شده در علم و تقوی و غیرت و شهامت دینی و پرچمدار و رهبر انقلاب مسلمانان علیه اشغالگران انگلیس بود. میرزا، به خوبی احساس می کرد که هدف دولت انگلیس از درخواست پذیرش نماینده ی دولت بریتانیا به عنوان رئیس حکومت عراق تسلط بر کشورهای اسلامی است. از این رو، فتوایی مشهور به نام فتوای دفاعیه که مجوّزی رسمی برای نهضت مسلحانه ی مردم عراق بود صادر کرد. در این فتوا، مطالبه ی حقوق، بر عراقیان واجب اعلام شده و در صورت عدم پذیرش انگلستان، جواز استفاده از قوه ی دفاعی عنوان شده بود. صدور فتوای میرزا لرزه بر ارکان حکومت استعمار پیر افکند و دولت انگلیس را به عقب نشینی از مواضع خود وادار نمود. او رهبر اصلی انقلاب 1920 م

مردم مسلمان عراق علیه استعمار بود که سرانجام توسط دست نشاندگان آنها مسموم گردید و در هشتاد سالگی به لقاءاللّه پیوست.

_ وفات آیت اللّه «شیخ عبدالکریم گزی» (1339 ق)(1)

_ رحلت رجالی نامدار و محدّث شهیر شیعه آیت اللّه «آقا بزرگ تهرانی» (1389 ق)(2)

14 ذوالحجه

14 ذوالحجه

_ تاجگذاری «محمدعلی شاه قاجار» ششمین پادشاه سلسله ی قاجاریه (1324 ق)(3)

1- شیخ عبدالکریم گزی معروف به آخوند گزی در سال 1260 قمری در روستای «گز» از توابع اصفهان به دنیا آمد. مقدمات علوم را در اصفهان فرا گرفت و در 38 سالگی به مقام اجتهاد نایل آمد. اهتمامش در رفع مشکلات مردم و حل اختلافات و رفع مخاصمات و قضاوت های عادلانه، چنان بود که معروف به اداره ی عدلیه ی سیار گردید. با آن که در ده سال آخر عمر، کلیه ی امور قضایی اصفهان و توابع به دست او سپرده شده بود، هیچ گاه از مسیر ساده زیستی و قناعت دور نگردید و صفت مرد علم و تقوا را به حقیقت برازنده ی خویش ساخت. تذکرَةُ القبور در شرح حال علما و شعرای اصفهان و دیوان اشعار از جمله آثار آخوند گزی است. این عالم ربانی سرانجام در 79 سالگی وفات یافت و در تخت فولاد اصفهان به خاک سپرده شد.
2- شخ محمدحسن رازی مشهور به شیخ آقابزرگ در 11 ربیع الاول 1293 ق در تهران متولد شد. او فقیه، محقق، مُدقّق اصولی، رجالی، جامع علوم متنوعه و از شاگردان آخوند ملاکاظم خراسانی، شریعت اصفهانی، سیدکاظم یزدی و میرزا محمدتقی شیرازی بود. آقابزرگ با پشتکار خارق العاده و ایثار و عزم راسخ، هر چه کتاب و کتابخانه راغ داشت ملاحظه کرد و در حدامکان، نوشته های شیعه را جمع آوری نمود و به تهیه ی دایره المعارف کتاب شناسی شیعه یعنی «الذَّرِیعَةُ اِلی تَصانیفِ الشّیعه» در 26 جلد پرداخت. علاوه بر این کتب طَبَقاتُ اَعلامُ الشّیعه، مَعنیُ المَقال، هدیهُ الرّازی و الرَّشاد و... نیز از آثار ماندگار این عالم بزرگ می باشند. او از ملاکاظم خراسانی، شریعت اصفهانی، میرزا حسین نوری، شیخ طه نجف،

سیدحسن صدر و دیگر بزرگان روایت کرده و زیاده بر سی تن از علما از وی اجازه روایت داشتند. در محضر درس آقابزرگ تهرانی علمای فاضل فراوانی زانوی ادب زدند که حضرات آیات سیدعبدالعزیز طباطبایی یزدی، سیدمرتضی نجومی، شهید سیدمحمد علی قاضی طباطبایی، سیدمحمدصادق بحرالعلوم و... از آن جمله اند. آقابزرگ تهرانی در نجف اشرف درگذشت و طبق وصیت او، در کتابخانه اش به خاک سپرده شد.
3- پس از مظفرالدین شاه، فرزند ارشدش، محمدعلی میرزا، که در دوره ی کسالت پدر در تهران حضور داشت به پادشاهی رسید. محمدعلی شاه در 1289 ق در تبریز به دنیا آمد ومادرش ام الخاقان، دختر امیرکبیر بود. وی از سال 1313 ق ولیعهد وفرمانروای کل آذربایجان بود. با این که قانون اساسی در هنگام حیات پدرش به امضای مظفرالدین شاه رسیده بود ولی اکثر آزادی خواهان می دانستند او کسی نیست که به مشروطیت وفادار بماند وبر سر قول خود باقی باشد.

_ ولادت آیت اللّه «شیخ مرتضی حائری یزدی» عالم و فقیه جلیل (1334 ق)(1)

_ درگذشت «آیت اللّه شیخ فیاض زنجانی» عالم مسلمان (1360 ق)(2)

_ افتتاح اولین کنگره ی اسلامی در شهر مکه (1381 ق)

1- آیت اللّه شیخ مرتضی حائری یزدی فرزند آیت اللّه شیخ عبدالکریم، مؤسس حوزه ی علمیه ی قم، در شهر اراک به دنیا آمد. پس از طی تحصیلات مقدماتی و ادبیات، سطوح عالیه را در قم نزد آیات عظام سیدمحمدتقی خوانساری و سیدمحمد محقق داماد به اتمام رسانید و دردرس خارج والد معظم و آیت اللّه حجت پدر همسرشان شرکت نمود. معظم له مدتی در حوزه ی علمیه ی قم سطوح عالیه راتدریس می فرمود و از سال 1326 شمسی به تدریس خارج فقه و اصول اشتغال داشت و شاگردان بسیاری را پرورش داد. این عالم بزرگ، کلیه ی دروس فقه و اصول خود را شخصا به رشته ی تحریر درآورد که هم اکنون یک دوره ی کامل اصول فقه و نیز کتاب های طهارت، خمس، مکاسب و قسمتی از بحث صلوه، از ایشان در دست است. یک جلد از مکاسب این فقیه جلیل نیز به نام اِبْتِغاهُ الفَضیلَه فی شَرحِ الوَسیله به چاپ رسیده است. این عالم ربانی علاوه بر مقام علمی، از نَظر تقوی، زهد و وَرَع نیز زبانزد همگان بوده است. آیت اللّه مرتضی حائری یزدی بر رفع حوائج نیازمندان و رسیدگی به مستمندان نیز سعی وافر داشت. این فقیه جلیل سرانجام در 25 اسفند 1364 به ملکوت اعلی پیوست و در جوار حضرت معصومه(س) جای گرفت.
2- آیت اللّه شیخ فیاض زنجانی در سال 1285 ق در یکی از روستاهای اطراف زنجان به دنیا آمد. وی ابتدا نزد پدرش به فراگیری علوم دینی پرداخت و سپس در تهران از محضر دانشمندان گرانقدر عصر خود همچون میرزا ابوالحسن جلوه و میرزا محمدحسن آشتیانی و... بهره برد تا به اجتهاد دست یافت و پس از دست یابی به مراتب والای علمی و مهارت کافی به تدریس پرداخت. از جمله خصوصیات اخلاقی آیت اللّه فیاض در کلاس درس این بود که علی رغم توانایی علمی و تسلط کافی بر مطالب درس، در موقع اشکال درس شاگردان، سکوت می کرد و به حرف آنان گوش می داد و سپس با او به بحث می پرداخت. اگر در ضمن بحث،

صحّت گفته های شاگردش با دلیل و برهان برای او مسلّم می شد، در کمال فروتنی و تواضع می پذیرفت. ایشان کتبی درباره ی احکام اسلامی تالیف نموده است که کتاب الاجاره و ذخایرُالامَّه از آن جمله اند. سرانجام این عالم ربانی در حالی که مرجعیت مردم زنجان را برعهده داشت در 75 سالگی درگذشت و در همان دیار به خاک سپرده شد.

_ درگذشت دکتر «احمد الملط» مبارز مسلمان مصری (1415 ق)(1)

15 ذوالحجه

15 ذوالحجه

_ آغاز نهضت عباسیان با قیام «ابومسلم خراسانی» علیه حکومت اُمَوی (129 ق)

_ ولادت پیشوای دهم حضرت «امام علی النقی الهادی»(ع) در مدینه (212 ق)(2)

1- دکتر احمد الملط از مبارزان مسلمان مصری، در دوران تحصیل با حسن البَنّاء بنیانگذار جمعیت اخوان المسلمین مصر، آشنا شد و پس از چندی به این جمعیت پیوست. دکتر احمد الملط در نخستین جنگ اعراب با رژیم صهیونیستی در سال 1948 م در جبهه های نبرد، حضوری فعال داشت. او علاوه بر شرکت در جبهه ی جنگ با صهیونیسم، در جهاد و مبارزه علیه نیروهای اشغالگر انگلیس در کانال سوئز، شرکت فعال و مستقیم داشت. این پزشک مسلمان دردوران اشغال افغانستان توسط نیروهای شوروی، در جهاد مردم افغان شرکت جُست و این همکاری تا پایان اشغال و طرد نیروهای بیگانه از این کشور ادامه یافت. پس از آن، بوسنی، شاهد حضور دائمی دکتر احمد الملط در جبهه های نبرد علیه صرب ها بود. جمعیت پزشکان مسلمان که در همه ی حوادث تلخ، نظیر جنگ، زلزله و سایر وقایع پیش بینی نشده به یاری و کمک آسیب دیدگان می شتافت توسط وی تاسیس شد و خود، ریاست آن را به عهده داشت. سرانجام دکتر احمد الملط قائم مقام رهبری جمعیت اخوان المسلمین کشور مصر،پس از انجام مراسم حجِ سال 1415 ق، در مکه ی معظّمه درگذشت و در قبرستان بقیع در مدینه به خاک سپرده شد.

2- حضرت امام هادیع دهمین چراغ فروزان هدایت، در نیمه ی ذی حجّه ی سال 212 ق در قریه ای در نزدیکی مدینه به دنیا آمد. مادرش سَمانه معروف به سیّده ومکنّی به اُمُّ الْفَضْل می باشد. ابوالحسن ثالث کنیه ی حضرت و هادی، نقی، مرتضی، فقیه، امین و متوکل، از القاب آن امام هستند. مُعتَصِم، واثق، متوکل، مُنتَصَر، مُستَعین و مُعتزّ از خلفای دوران

حیات امام هادی(ع) بوده اند. پنج فرزند برای آن حضرت ذکر شده است. امام هادی(ع) پس از شهادت پدر بزرگوار خود، در سن هشت سالگی به امامت رسیده و عهده دار ولایت مسلمانان گردید. آن حضرت در همان دوران خردسالی، آن چنان از علم و هوشیاری و کمالات فوق العاده ای برخوردار بود که اطرافیان را حیران می نمود. امام دهم، همچنین در راستای انتشار مکتب تشیع به تربیت شاگردان متعددی پرداخت که حضرت عبدالعظیم حَسَنی، ابن سِکّیت اهوازی، ابوهاشم جعفری، جعفر بن سهیل و اسماعیل بن مهران از آن جمله اند. آن حضرت در تحکیم و استواری فقه و عقاید و فرهنگ تشیع، همت جدی و وسیع نمود و در این راستا، کتاب هایی نوشت که رساله هایی در ردّ جَبْر و تَفویض، اثبات عدل، احکام دین و نیز تفسیر صَحَّهُ الخِلقَه و... از آن جمله اند.

_ آغاز حکومت «محمد خدابنده» معروف به «الجایتو» ایلخان مغول (703 ق)(1)

_ وفات آیت اللّه «شیخ علی اکبر برهان» (1378 ق)(2)

16 ذوالحجه

16 ذوالحجه

_ درگذشت «محمد بن جیانی» منجم مسلمان اندلسی (471 ق)(3)

_ چاپ نخستین شماره ی از روزنامه ی «اختر» (1292 ق)(4)

1- در ادامه ی حکومت ایلخانان مغول در ایران، الجایتو که به سلطان محمد خدابنده ملقب بود به پادشاهی رسید و دو دانشمند زمان، خواجه سعدالدین ساوجی و رشید الدین فضل اللّه را به وزارت منصوب کرد. الجایتو به سبب نفوذ کلام علامه ی حلی، از مذهب سنت و جماعت به تشیع گرایید و فرمان داد که بر روی سکه ها نام دوازده امام را ضرب کنند. او بنای شهر سلطانیه - در نزدیکی زنجان - را به اتمام رساند و رصدخانه ی مراغه را که به فرمان هلاکوخان بنا شده و روی به خرابی گذارده بود، احیا کرد. الجایتو سرانجام در 28 رمضان سال 716 ق درگذشت و جَسد او را در زیر گنبدی که برای قبر خود ساخته بود به خاک سپردند.

2- آیت اللّه شیخ علی اکبر برهان، در سال 1324 ق در تهران به دنیا آمد. پس از گذراندن مراحل مقدماتی، جهت تکمیل تحصیلات خود، راهی حوزه ی علمیه ی نجف گردید و از محضر درس حضرات آیات میرزا محمدعراقی و شیخ مرتضی طالقانی استفاده برد. آیت اللّه برهان بعدها از درس آیت اللّه میرزا ابوالحسن اصفهانی و سیدابوالقاسم خویی بهره مند شد و با اخذ وکالت مطلقه از میرزای اصفهانی به تهران باز گشت. این فقیه جلیل در طول اقامت خود در تهران، چندین مدرسه و مسجد تاسیس کرد و به ارشاد مردم همت گماشت. از آثار ماندگار آیت اللّه برهان می توان به حدیثُ الایام در ادعیه و تفسیر سوره ی یوسف اشاره کرد. این مجتهد وارسته سرانجام در 54 سالگی در تهران درگذشت و به دیدار معبود شتافت.

3- ابوعبداللّه محمد بن جیانی منجم و ریاضی دان مسلمان اندلسی در سال 379 ق در قرطبه از شهرهای قدیم اندلس در اسپانیا، متولد شد و تحصیلات ابتدایی خود را در زادگاهش به پایان رساند. سپس به قاهره در مصر رفت و مدتی در آن جا اقامت گزید. جیانی در نجوم و ریاضیات از دانش بسیاری بهره منده بود واز مدافعان سرسخت کتاب اصول اقلیدس به شمار می رفت. از جمله آثار جیانی که درباره ی نجوم به رشته ی تحریر درآمده است، می توان به کتابی در شرح مقاله ی پنجم کتاب اصول اقلیدس اشاره کرد.

4- نخستین شماره ی روزنامه ی اختر به مدیریت آقامحمد طاهر تبریزی در استانبول منتشر شد، اختر، تنهاروزنامه ی ایرانی بود که در آن زمان به سبک نوین در خارج از ایران چاپ و منتشر می شد. در این روزنامه، بسیاری از رجال و بزرگان آن دوره، مقالاتی به چاپ می رساندند. روزنامه ی اختر در ایران، قفقاز، قلمرو عثمانی، هندوستان و عراق از شهرت برخوردار بود. علاوه بر این ها، این روزنامه در پیروزی نهضت تنباکو علیه استعمار انگلیس و در روشنگری و آگاه کردن مردم ایران، نقش داشته است.

17 ذوالحجه

17 ذوالحجه

_ تاسیس سلسله ی ایلکانی یا آل جلایر توسط شیخ «حسن بزرگ» (740 ق)(1)

_ تولد «محبُّ الدین سرایی» مفسر و فقیه مسلمان (790 ق)(2)

_ درگذشت عالم و مجتهد بزرگ، آیت اللّه «آقا رحیم ارباب اصفهانی» (1396 ق)(3)

1- همزمان با انحطاط ایلخانان مغول، عده ای از سرداران ایلخانی سر به استقلال خواهی برداشتند و آل جلایر یا ایلکانیان از همه نیرومندتر شدند. ایشان عراق و آذربایجان را سال ها در دست داشتند. جلایریان یا امرای ایلکانی که مؤسس آن شیخ حسن بزرگ بود، بغداد را به عنوان پایتخت زمستانی و تبریز را پایتخت تابستانی خود برگزیدند. این خاندان از سال 736 تا 814 ق بر نواحی غربی ایران و نقاط مجاور بین النهرین حکومت کردند.
2- محب الدین سرایی، مفسر و فقیه مسلمان در قاهره به دنیا آمد. این دانشمند مسلمان، همه ی عمرش را به تحصیل و تدریس پرداخت و در زمینه ی علوم دینی، دانش بسیاری کسب کرد. او در ادبیات عرب، فقه، اصول فقه، حدیث و منطق مهارت پیدا نمود و سپس در مدارس قاهره به تدریس پرداخت. حاشیه برکشاف و النهایه از آثار اوست.
3- آیت اللّه آقا رحیم ارباب اصفهانی در 12 جمادی الاول سال 1297 ق در اصفهان به دنیا آمد. پس از کسب مقدمات و سطوح حوزه، از محضر درس اساتید برجسته ای همچون ابوالمعالی کلباسی، آخوند ملامحمد کاشی، سیدمحمدباقر دُرچه ای و میرزا جهانگیرخان قشقایی بهره ها گرفت و با آیت اللّه سیدحسین طباطبایی بروجردی هم مباحث بوده است. آیت اللّه ارباب اصفهانی به تأسی از استاد عارف و حکیم خود، جهانگیرخان قشقایی، جز در هنگام اقامه ی نماز جمعه و جماعت، عمامه نمی گذاشت. وفات این فقیه بزرگ در شب عید غدیرسال 1396 ق در 99 سالگی روی داد.

_ وفات فقیه بزرگوار آیت اللّه «سیدمرتضی فیروز آبادی» (1410 ق)(1)

18 ذوالحجه

18 ذوالحجه

_ پایان طوفان نوح و قرار گرفتن کشتی حضرت نوح(ع) در کوه جودی

_ گلستان شدن آتش نمرود بر حضرت ابراهیم خلیل(ع)

_ انتخاب «یوشع بن نون»، «شمعون الصفا» و «آصف بن برخیا» به جانشینی حضرت موسی(ع)، عیسی(ع) و سلیمان(ع)

_ عید سعیدغدیرخم و انتخاب امیرالمؤمنین امام علی(ع) به جانشینی پیامبراسلام (10ق)(2)

_ بیعت مسلمانان با «امام علی»(ع) درمدینه پس از قتل عثمان بن عفان خلیفه ی سوم (35 ق)

1- سید مرتضی حسینی فیروز آبادی در آخر ربیع الاول سال 1329 قمری درنجف اشرف و در خانواده ای اهل علم و فضیلت به دنیا آمد. ایشان ضمن تحصیل به تألیف و تدریس نیز اشتغال داشت و رنج های بسیاری در تهیه ی مدارک کتاب ارزشمند خود با نام «فضائلُ الخَسمَه» بر خود هموار نمود. آیت اللّه فیروز آبادی از محضر اساتید بزرگی همچون ایروانی، سیدابوالحسن اصفهانی و غروی کمپانی بهره ی وافر یافت و شخصیت عرفانی او در خدمت حاج سیدعلی قاضی شکل گرفت.از این عالم ربانی آثار ارزشمندی بر جای مانده است. که فَضائِلُ الْخَمسه، السَّبَعهُ مِنَ السَّلَف، عِنایَهُ الاصول و الفُروعِ المُهِمَّه فی احکام الاُمَّه... از آن جمله اند. آیت اللّه فیروز آبادی پس از کسالتی ممتد و شدائد فراوانی که بعثیان بر وی وارد نموده بودند، سرانجام در 81 سالگی دار فانی را وداع کرد و به سرای باقی شتافت.

2- پیامبر گرامی اسلام حضرت محمدص هنگام بازگشت از آخرین سفر حج خود، به امر خداوند،حضرت علی ع را به عنوان جانشین و وصی خود به مسلمانان معرفی نمود. اهمیت انتخاب امام علی(ع) به جانشینی پیامبر

اسلام به حدی است که خداوند، انجام این کار عظیم را، انجام کامل رسالتِ پیامبر صلی الله علیه و آله عنوان نموده است. این مراسم درمکانی به نام غدیر خم، واقع در مسیر مکه به مدینه برگزار شد. مسلمانان حاضر در غدیرخم که شمار آنان به ده ها هزار نفر می رسید، پس از این انتخاب، باشور و اشتیاق بسیار، با امام علی(ع) بیعت کردند. خداوند، انتخاب امام علی(ع) را اکمال دین و اتمام نعمت ها عنوان کرده و دین اسلام را برای امت برگزید. با تمام سفارشی که پیامبر اسلام به جانشینی امام علی(ع) نمود، ولی پس از رحلت ایشان، برخی از مهاجرین و انصار ولایت ایشان را نپذیرفته و ابوبکر بن ابی قحافه را به خلافت برگزیدند.

_ وفات حکیم و سیاستمدار بزرگ «خواجه نصیرالدین طوسی» (672 ق) (1)

_ وفات مجتهد اصولی و فقیه کبیر «علی بن حسین بن عبدالعالی» (940 ق)(2)

_ ولادت فقیه فاضل، استاد متأخرین آیت اللّه «شیخ مرتضی انصاری» (1214 ق)(3)

1- پس از حمله ی مغولان به ایران، مقام علمی و ارزش فکری خواجه نصیرالدین طوسی موجب شد تا هلاکوخان مغول، او را در شمار بزرگان خود دانسته، نسبت به حفظ و حراست از جانِ وی کوشا باشد. از آن پس، خواجه، دارای مقام و نفوذ فراوانی شده و خدمات بسیاری به فرهنگ اسلام و کشورهای مسلمان روا داشت. جلوگیری از به آتش کشیدن مراکز فرهنگی، کتابخانه ها و مؤسسات علمی، نجات جان دانشمندان و علمای بزرگ زمان که مورد غضب مغولان بودند، جلوگیری از تهاجم مغولان به کشورهای اسلامی و نیز احداث و تجهیز رصدخانه ی عظیم مراغه وکتابخانه ی بزرگ آن، از جمله خدمات ارزنده ی خواجه نصیر در دوران وزارت در دستگاه مغولان می باشند. همچنین محفل درسی خواجه، رونقی فراوان داشته و شاگردان فاضلی در آن تربیت یافتند. علامه حلی، کمال الدین میثم بحرانی، قطب الدین رازی و سید رکن الدین استرآبادی و... از جمله شاگردان خواجه می باشند. از این عالم بزرگ شیعی بیش از 80 کتاب و رساله به جای مانده که اخلاق ناصری، اساسُ الاقتباس، اوصاف الاشراف و عِلمُ المثلث از آن جمله اند. این دانشمند گرانقدر در 75 سالگی دیده از جهان فروبست و در کاظمین عراق مدفون گشت.
2- شیخ نورالدین علی عاملی کَرَکی معروف به محقّق کَرَکی و محقّق ثانی در عهد شاه طهماسب صفوی در ایران شیخ الاسلام رسمی شد و به خدمات ارزنده دینی _ مذهبی نایل آمد. محقق کرکی بعد از خواجه نصیر، بزرگ ترین خدمات را جهت ترویج مذهب جعفری انجام داد. وی از پیشگامان تعیین امام جماعت برای کلیه شهرها و روستاهای ایران است. دانشوران بی شماری در حلقه ی درس محقق ثانی زانوی ادب زدند که شیخ علی عاملی، میر معزّالدین اصفهانی، شهید ثانی، نعمت اللّه جزایری و... از آن جمله اند. همچنین کتب اثباتُ الرَّجعه، احکامُ الارضین و جامعُ

المَقاصِد فِی شَرحِ القَواعِد از جمله آثار محقق کرکی است. سرانجام این عالم بزرگ در 75 سالگی به وسیله ی زهر عده ای از متعصّبان مسموم شد و به لقاءاللّه پیوست. پیکر محقق ثانی را با شکوه فراوان در جوار مرقد امام علیع به خاک سپردند.

3- شیخ انصاری در نجف از محضر اساتیدی همچون حاج ملااحمد نراقی، شریف العلماء مازندرانی، شیخ موسی و شیخ علی کاشف الغطاء بهره گرفت. وی پس از درگذشت صاحب جواهر، به مرجعیت عامه ی شیعه رسید. همچنین در محضر درس شیخ انصاری، فضلای زیادی زانوی ادب زدند و به مدارج بالای علمی دست یافتند که میرزای بزرگ شیرازی، آخوند ملامحمد کاظم خراسانی، سید جمال الدین اسدآبادی، میرزا حبیب اللّه رشتی و ده ها عالم دیگر از آن جمله اند. از این عالم بزرگ، تألیفات و آثار ارزشمند علمیِ چندی از قبیل کتاب رسایل، مکاسب، الصلاه و الطهاره و... به جای مانده که هم اکنون از منابع درسی حوزه های علمیه ی شیعه می باشند.

_ برگزاری اولین گردهمایی جهانی بانوان پیرو اهل بیت(ع) ازسوی مجمع جهانی اهل بیت در شهر مقدس قم (1415 ق)

19 ذوالحجه

19 ذوالحجه

_ تولد فقیه مجاهد «سیدمحمد طباطبایی» از رهبران اصلی نهضت مشروطه (1258 ق)(1)

_ رحلت فقیه بزرگوار آیت اللّه «مهدی غروی اصفهانی» (1265 ق)

20 ذوالحجه

20 ذوالحجه

1- آیت اللّه سید محمد طباطبایی، در کربلا و به قولی در تبریز به دنیا آمد و در دو سالگی به ایران آورده شد. پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی، در محضر میرزا ابوالحسن جلوه و شیخ هادی نجم آبادی، حکمت و اخلاق را فرا گرفت و سپس درعتبات به درس میرزای شیرازی راه یافت. آیت اللّه طباطبایی پس از واقعه ی تحریم تنباکو به درخواست میرزای بزرگ شیرازی راهی تهران گردید و مبارزات سیاسی خود را در راستای نهضت مشروطه وسعت بخشید. آیت اللّه سیدمحمدطباطبایی، عالم بزرگ مسلمان و از روحانیون آزادی خواه ایران و رهبران اصلی نهضت مشروطیت به شمار می رفت. ایشان با همکاری آیت اللّه سید عبداللّه بهبهانی یکی دیگر از رهبران روحانی نهضت مشروطه، در راه مبارزه با استبداد قاجاریه، کوشش و مجاهدت بسیار کرد. هنگامی که عین الدوله، صدر اعظم مظفرالدین شاه قاجار، آزادی خواهان را به سختی تحت فشار قرار داد و علاءالدوله حاکم تهران، چند تن از بازرگانان را به چوب بست، این دو روحانی والامقام، به همراه عده ی کثیری از مردم به حرم حضرت عبدالعظیم در ری پناهنده شده و در حرم آن حضرت تحصُّن کردند. این تحصُّن زمینه ی انقلاب مشروطه را فراهم آورد. اما پس از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه قاجار، آیت اللّه سید عبداللّه بهبهانی تبعید شد و آیت اللّه طباطبایی در منزل خود، تحت نظر قرار گرفت. سید

محمدطباطبایی، درعین مجاهدت در راه خدا و آزادی مردم مسلمان ایران، دانشمندی آگاه و مطلع از اصول و مبانی احکام اسلامی بود و برای گسترش علوم و معارف دینی، به تربیت شاگردان برجسته، اهتمام بسیار ورزید. این شخصیت برجسته ی دینی و سیاسی، سرانجام پس از رنج فراوانی که در قیام مشروطه و پس از آن تحمل نمود، در حدود سال 1339 ق 1299 ش در 81 سالگی درگذشت و در حرم حضرت عبدالعظیم در ری مدفون شد.

_ مرگ «آباقا خان» ایلخان مغول (680ق)(1)

_ قتل «اتابک افراسیاب» هشتمین اتابک فارس (695 ق)

_ درگذشت استاد ادبیات عرب «شیخ محمدتقی ادیب نیشابوری» (1396 ق/ 21 آذر 1355 ش)(2)

_ رحلت عارف الهی و عالم ربانی آیت اللّه «سیدعبدالکریم کشمیری» در قم (1419 ق)(3)

1- پس از مرگ هلاکو، پسرش اباقاخان به جانشینی او نشست. او تبریز را پایتخت و خواجه شمس الدین محمد جوینی را وزیر خود قرار داد. اباقاخان سعی داشت تا با کمک مسیحیان روم، دولت مصر را که در آن زمان، پرچمدار عالم اسلام بود، از میان بردارد ولی موفق نشد و از آنان شکست خورد. در زمان اباقا خان، استیلای مغول تا کنار دریای مدیترانه گسترش یافت.

2- شیخ محمدتقی ادیب نیشابوری معروف به ادیبِ نیشابوری دوم، در حدود سال 1320 ق در یکی از روستاهای اطراف نیشابور به دنیا آمد. وی تا سن 18 سالگی نزد پدرش درس خواند و سپس مدتی از محضر میرزا عبدالجواد معروف به ادیب نیشابوری اول بهره گرفت. ادیب دوم در ادبیات عرب، منطق، فلسفه، ریاضیات، فقه، اصول فقه، رجال، حدیث و تفسیر قرآن مهارت یافت و در طب و نجوم نیز اطلاعاتی به دست آورد. در سن 25 سالگی صاحب حوزه ی تدریس شد و تا سه روز پیش از مرگش قریب به 60 سال تدریس نمود. ایشان به جهت نداشتن درآمد دیگری، حق التدریس ناچیزی از طلاب دریافت می کرد و انسانی زاهد و پارسا بود. گوهر دانش، حدیث جان و جانان و تاریخ ادبیات ایران از جمله آثار اوست.

3- آیت اللّه سیدعبدالکریم کشمیری در سال 1345ق در نجف اشرف به دنیا آمد. پس از فراگیری دروس مقدمات در نجف، در حلقه ی درس خارج آیات عظام: خویی، سیدعبدالاعلی سبزواری، سید عبدالهادی شیرازی و شیخ کاظم شیرازی قرار گرفت. به دلیل هوش سرشار خویش، در کوتاه ترین زمان توانست، درجه ی اجتهاد را از آیات اللّه خویی دریافت دارد، آن گاه به تدریس سطوح عالی فلسفه در حوزه پرداخت. پشتکار آیت اللّه

کشمیری در تدریس به گونه ای بود که روزانه 11 کرسی درس اعم از فقه، اصول، فلسفه و ادبیات عرب برای ایشان برپا می شد. افزون بر تدریس، پژوهش و نگارش، در سیر معنوی و تهذیب نفس نیز به مراتب عالی دست یافت و صاحب کرامت هایی گردید. در پی سخت گیری های رژیم بعث عراق، به طور پنهانی همراه خانواده، راهی ایران شد و در مرز ایران و عراق، همه ی نگاشته های علمی ایشان به دست نیروهای امنیتی عراق افتاد. سرانجام این عارف سترگ و عالم برجسته در 18 فروردین 1378 ش پس از طی یک دوره ی بیماری در 72 سالگی جان به جان آفرین تسلیم کرد و پس از اقامه ی نماز توسط آیت اللّه بهجت، در حرم مطهر حضرت معصومهس به خاک سپرده شد.

21 ذوالحجه

21 ذوالحجه

_ تولد «ابن قَفَطی» نویسنده ی نامدار اسلام (568 ق)(1)

_ باز پس گرفتن هرات توسط «شاه طهماسب اول» (936 ق)(2)

_ قتل «آقامحمدخان قاجار» مؤسس و اولین پادشاه سلسله ی قاجاریه (1211 ق)(3)

1- ابوالحسن علی ابن یوسف، معروف به ابن القفطی و قاضی اکرم از مشاهیر مورّخین می باشد و در فقه، حدیث، نحو، لغت، اصول، قرائت، منطق، نجوم و هندسه نیز ماهر بوده است. تاریخ آل سلجوق و الرُّد علی النَّصاری از اوست. وی در 88 سالگی در سال 656 ق درگذشت.
2- در سال 930 ق شاه اسماعیل صفوی درگذشت و فرزند او، شاه طهماسب در یازده سالگی بر تخت سلطنت نشست و کشور دچار آشفتگی شد. نیروهای ازبکان هرات را متصرف شده و بلخ رامحاصره کردند و گمان داشتند که شاه صفوی، قادر به باز پس گیری آن نمی باشد. ولی شاه طهماسب در شانزده سالگی به همراه تعدادی از یاران شجاع خود، ازبکان را شکست سختی داد و به عقب راند و هرات را تصرف کرد.
3- آقامحمدخان قاجار پسر بزرگ محمدحسن خان قاجار قوانلو در محرم 1155 ق در گرگان متولد شد. در 1160 ق که عادل شاه، برادرزاده ی نادر شاه افشار برای سرکوبی محمدحسن خان، عازم مازندران شده بود، دستور داد آقامحمدخان را در خردسالی مقطوع النسل کردند. بعداز روی کار آمدن کریم خان زند و در بدری فراوانِ خاندان قاجار، به دربار زندیه فرستاده شد و مورد توجه خانِ زند قرار گرفت. آقامحمدخان به مدت 16 سال با بستگانِ خویش در شیراز در نهایت رفاهِ حال به سر برد ولی به محض اطلاع از مریضیِ کریم خان، به طرف مازندران حرکت کرد و با کمک برادرش، مدعیان را مغلوب نمود. سرانجام در 11 جمادی الثانی 1200 ق در تهران تاجگذاری نمود و از آن پس به تصرف نقاط مختلف کشور مشغول گردید. در این مدت، ده ها هزار نفر از مردم بی گناه به دستور او کشته شدند و جنایات فراوانی انجام داد. آقا محمدخان سرانجام

هنگامی که در گرجستان حضور داشت به دست دو تن از خدمتکاران خود به قتل رسید. پس از کشته شدن آقامحمد خان قاجار، چون او از خود فرزندی نداشت، برادرزاده اش باباخان معروف به فتحعلی شاه در عید فطر سال 1212 ق به پادشاهی رسید.

ص:364

_ رحلت «آخوند ملامحمد کاظم خراسانی» استاد بزرگ حوزه ی علمیه ی نجف (1329 ق)(1)

22 ذوالحجه

22 ذوالحجه

_ شهادت «میثم تمار» از یاران مُخلص امام علی(ع) در کوفه (60 ق)(2)

1- آخوند ملا محمدکاظم خراسانی در سال 1255 قمری در مشهد به دنیا آمد. و در 12 سالگی وارد حوزه ی علمیه ی مشهد گردید. چند ماهی در محضر ملاهادی سبزواری و در تهران در حلقه ی درس میرزا ابوالحسن جلوه، شرکت کرد و سرانجام در نجف اشرف به درس میرزای شیرازی و شیخ مرتضی انصاری راه یافت. آخوند سیزده سال، از درس میرزای شیرازی استفاده کرد و اندک اندک آوازه ی علمی آخوند در نجف پیچید. وی پس از فوت استاد، از مجتهدان برجسته واستادان موفق حوزه بود که شاگردان فراوانی را تربیت نمود. سیدابوالحسن اصفهانی، سید ابوالقاسم کاشانی، سیدمحمد تقی خوانساری، سیدحسن مدرس، سیدصدرالدین صدر، آقا ضیاء عراقی، شیخ عبدالکریم حائری، میرزای نایینی، سیدمحمدحسین بروجردی، سیدمحمد شاهرودی و ده ها عالم فاضل از جمله شاگردان وی بودند. هم چنین تألیفات متعددی از ایشان به جا مانده است. که از جمله ی آنها، کتاب مهم کفایهُ الاصول می باشد. از حیث مبارزات سیاسی نیز، آخوند خراسانی از مدافعان مشروطیت بود که تلاش زیادی دراین زمینه از خود نشان داد. قرار بود که بسیاری از علمای نجف، کربلا و کاظمین، خود را برای سفر به ایران آماده کنند. همچنین آخوند خراسانی آماده ی عزیمت به ایران بود که در شب چهارشنبه 21 ذی الحجه ی سال 1329 ق به طرز مشکوکی به دل درد دچار شد و پس از اقامه ی نماز صبح، در 74 سالگی به سوی دوست شتافت. برخی بر این باورند که وی به وسیله ی جاسوسان روسی و یا انگلیسی مسموم شده است. پیکر پاک این استوانه ی فقاهت پس از تشییعی با شکوه در حرم مطهر علوی به خاک سپرده شد.

2- میثم تمار ابتدا غلام بود و توسط حضرت علیع خریداری و آزاد شد. امام او را بسیار دوست داشت و احترام زیادی برایش قائل بود و میثم نیز

متقابلاً علاقه ی شدیدی به حضرت داشت. میثم را به خاطر آن که خرما فروش بود، تمّار گویند. امام علی(ع) سال ها قبل از شهادت میثم، او را از چگونگی شهادتش آگاه کرده بود. او قبل از شهادت به همگان گفته بود که مولایش امام علی(ع) طرز شهادت او را به وی گفته است. حکام جور قصد داشتند به نحوی غیر از آن چه که امام فرموده بود، میثم را به شهادت برسانند ولی سرانجام طبق پیش بینی امام(ع) زبان گویای او را بریدند و این دوستدار آل علی(ع) به جرم حمایت آشکار از اهل بیت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و دوستی با آن ها، توسط عبیداللّه ابن زیاد، حاکم کوفه به طرزی فجیع به شهادت رسید.

_ درگذشت عارف نامدار «خواجه عبداللّه انصاری» معروف به «پیر هرات» (481 ق)(1)

_ آغاز دومین دوره ی جنگ های ایران و روسیه (1241 ق)(2)

_ اشغال شهر قزوین توسط سپاهیان روس در جریان جنگ جهانی اول (1333 ق)

_ وفات آیت اللّه «حاج شیخ مجتبی قزوینی» فیلسوف بزرگ و عارف و اصل (1386 ق)(3)

1- ابواسماعیل، خواجه عبداللّه بن محمد بن علی هروی معروف به پیر هرات و شیخ الاسلام، محدث، عارف، فقیه، شاعر و از اعقاب ابوایوب انصاری از صحابه ی پیامبرص، در هرات به دنیا آمد. از کودکی هوش و استعداد وی مورد تعجب بود و در نوجوانی شعر می سرود. در تصوف، از شیخ ابوالحسن خرقانی تعلیم گرفت و جانشین وی شد. خواجه در فقه، روش احمد بن حنبل را داشت و در حدیث، توانا و صاحب اطلاعات بسیار بود و در هرات تعلیم و ارشاد می کرد. از آثارش طبقات صوفیه، از آثار بسیار معتبر فارسی و تقریبا مشهورترین کتاب اوست. مناجات نامه، کنزالسالکین، زادالعارفین، قَلَندَرْنامه و تفسیر قرآن نیز از اوست.
2- از آنجایی که در عهدنامه ی گلستان که پس از جنگ اول ایران و روس، به امضا رسید، مرز بین ایران و روسیه، به درستی معین نشده بود، باعث ایجاد مشکلاتی گردید. در مناطقی، هر دو دولت ادعای مالکیت داشتند، همچنین مردم مسلمان قفقاز و طالش، که از تصرف اراضی ایران به دست روس ها سخت ناراضی بودند و نیز علمای دین که کفّار را مسلّط بر مسلمانان می دیدند، همواره فتحعلی شاه را به باز پس گیری آن اراضی، تشویق و تشجیع می کردند. این موارد و نیز عدم همکاری دولت روسیه با ایران، موجبات شروع دوره ی دوم جنگ های ایران و روسیه را پدید آورد که سرانجام به شکست ایران و انعقاد پیمان ترکمانچای انجامید.
3- آیت اللّه شیخ مجتبی قزوینی در جوانی به نجف اشرف، مشرف شده و در آن جا از محضر میرزا محمدتقی شیرازی، سیدمحمد کاظم یزدی و میرزای نایینی بهره برد. وی در درس محقق نایینی، با آیت اللّه العظمی خویی هم بحث بود. ایشان سپس به قزوین آمد و به محضر سیدموسی

زرآبادی رسید و پس از تشرف به مشهد مقدس از آقابزرگ حکیم و میرزای اصفهانی بهره ها برد. آیت اللّه قزوینی چهل سال از عمرش را به تدریس و تربیت طلاب و افاضل گذراند و با نقد علمی مبانی فلسفه و عرفان و تحریر خالص حقایق قرآن، ارکان «مکتب تفکیک» را استوار ساخت. در علوم غریبه و اسرار، استادی مسلم بود و در قدرت روحی کم نظیر و نایل به مرحله ی تشرف بود. در تکالیف اجتماعی، مقدم بر دیگران و از نظر اخلاقی، متواضع و دایم التعقل و الذکر بود و به جوع عادت داشت. کتاب های «روشنگر» و «بیان الفِرَق در 5 جلد» از آثار این عالم ربانی می باشند.

23 ذوالحجه

23 ذوالحجه

_ درگذشت «مسعودی» مورخ و دانشمند بزرگ شیعه (345 ق)(1)

_ رحلت محدث بزرگ آیت اللّه حاج «شیخ عباس قمی» صاحب مفاتیح الجَنان (1359 ق)(2)

_ شهادت آیت اللّه حاج «شیخ مرتضی نجفی بروجردی» در نجف اشرف به دست دشمنان

1- ابوالحسن علی بن حسین بن علی مشهور به مسعودی، مورخ و محدث شیعه و از عالمان و فرهیختگان امامی است. وی به بسیاری از سرزمین ها مسافرت نمود و حقایق فراوان تاریخی و جغرافیایی را از اهل فن و بصیرت به دست آورد. مسعودی، جهانگردی را از سال 309 ق آغاز کرد و بسیاری از سرزمین های اسلامی و غیر اسلامی را از نزدیک مشاهده نمود که این سفرها، قسمت عمده ای از زندگانی او را تشکیل می دهند. به همین سبب، دو کتاب تاریخی وی یعنی مُرُوجُ الذَّهَبْ و التَّنْبیه و الاَشراف، از اعتبار بالایی نزد محققین برخورداراند. به علاوه، وی وقایع تاریخی را حکایت گونه بیان کرده و به تحلیل آن ها به ویژه از لحاظ اجتماعی پرداخته است.
2- حاج شیخ عباس بن محمدرضا بن ابی القاسم قمی، از افاضل علمای قرن چهاردهم هجری قمری و از محدثین برجسته و آگاه شیعه به شمار می آید. پس از تحصیلات مقدماتی خویش در قم، در سال 1316 قمری عازم نجف اشرف گردید و از محضر حاج میرزا حسین نوری استفاده کرد و در تألیفات استادش مساعدت نمود. پس از فوت استاد، به قم عزیمت کرد و در همان جا به انجام وظایف دینی و تالیف کتاب های ارزنده پرداخت. ایشان درطول عمر خویش ده ها کتاب که هر یک در جای خود قابل تامل و تعمق می باشد ارایه نمود. از جمله آثار ایشان، کتاب مَفاتیح الجَنان است که مشتمل بر ادعیه و زیارات معصومینع می باشد و در خانه ی هر فرد شیعی در کنار قرآن و نهج البلاغه قرار گرفته است. از دیگر آثار شیخ عباس قمی می توان به کتاب های الاَنوارُ البَهیَّه فی تَواریخُ الحُجَج الالهیَّه،

الباقیاتُ الصّالِحات فی الاَدعِیَهِ وَ الصَّلواتِ المُستَحَبّات، سَفینَهُ البِحار و مَدینَهُ الْحِکَمْ و الاثارْ، غایَهُ الْمَرام فی مَناقِبُ المُرْتَضَویه و مَنازِلُ الاخِرَه اشاره نمود. محدث قمی سرانجام پس از عمری تلاش و خدمت به اسلام و مسلمین و تحمل سختی ها و مرارَت زمان به ویژه در اواخر عمر که مصادف با توطئه های دشمنان اسلام و دین زدایی رضاخانی بود، در ذی الحجّه ی سال 1359 ق در 65 سالگی بدرود حیات گفت و پس از تشییع، در صحن مطهر امام علی(ع) در جوار استادش مرحوم حاج میرزا حسین نوری به خاک سپرده شد.

اسلام (1418 ق / 1 اردیبهشت 1377 ش)(1)

24 ذوالحجه

24 ذوالحجه

_ انگشتر بخشی «حضرت امیرالمؤمنین»(ع) در حال رکوع نماز

_ روز مباهله ی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله با مسیحیان نجران (10 ق)(2)

_ قیام سربداران خراسان به رهبری «شیخ حسن جوری» در نیشابور (737 ق)(3)

1- آیت اللّه حاج شیخ مرتضی نجفی بروجردی، از علمای برجسته ی نجف اشرف، پس از اقامه ی نماز جماعت در مسجدی در نجف اشرف توسط عمال رژیم بعث عراق به شهادت رسید. گروه های مخالف این رژیم با توجه به سابقه ی بدرفتاری و دشمنی سران بغداد با روحانیون شیعه، رژیم عراق رامسؤول ترور آیت اللّه بروجردی دانسته و آن را محکوم کردند. با این حال دو ماه بعد، آیت اللّه غروی یکی دیگر از علمای نجف نیز به شهادت رسید.
2- در این روز، رسول بزرگوار اسلام حضرت محمدص تصمیم گرفت تا با بزرگان مسیحیان نجران به مباهله بپردازد. در مباهله، طرفین، همدیگر را نفرین می کنند و برای طرفی که راستگو نیست درخواست عذاب می نمایند. هنگامی که سران هیأت نمایندگی مسیحیان نجران، پیامبر اسلام را به همراهِ تنها چهار نفر از اهلِ بیتش شامل امام علی(ع) حضرت زهرا(س) و امام حسن و امام حسین (ع) مشاهده کردند، باتعجب دریافتند که پیامبر به استجابت دعای خود و همراهانش، اعتقاد راسخ دارد، از این رو اسقُف نجران از رسول اکرم تقاضای مصالحه و بخشش کرد و این جریان، حقانیت اسلام و منزلت اهل بیت پیامبر را به روشنی آشکار ساخت.
3- همزمان با حکومت مغول و پس از قتل عام های وسیعِ چنگیز و هلاکو، مردی روحانی به نام شیخ خلیفه مازندرانی، درصدد سازماندهی مردمی علیه مغولان برآمد. او در مسجد جامع سبزوار خانه کرده و در آن جا به وعظ و ارشاد پرداخت. رفته رفته، مردم به دورش گرد آمده و نسبت به

اوضاع مسلمین آگاه گردیدند. روحانی نماهای درباری به واهمه افتاده و فتوا به قتل وی دادند. سرانجام سعید مغول دستور قتل او را صادر کرد و او را در مسجد، شهید کردند. شیخ حسن جوری شاگرد وی، راه شیخ خلیفه را دنبال کرد. او با اعلام بسیج عمومی، مردم مسلمان را سازماندهی کرده و مبارزه ی مخفی را آغاز نمود. یک بار فریاد برآورد: حاکم مغول زنانتان را می طلبد چه پاسخی می دهید؟ مردم گفتند: ما سربردار می نهیم و این ننگ را نمی پذیریم. و از این زمان بود که این قیام به سربداران مشهور شد. سرانجام برای نخستین بار، نهضتی در سراسر خراسان بر بنیاد تشیع علوی علیه استعمار خارجی و استبداد داخلی صورت گرفت و به پیروزی رسید.

_ درگذشت آیت اللّه «شیخ مرتضی آشتیانی» رئیس حوزه ی علمیه ی مشهد (1365 ق)(1)

_ رحلت آیت اللّه «حاج شیخ رضا مدنی کاشانی» مرجع و عالم برجسته ی دینی (1412ق)(2)

25 ذوالحجه

25 ذوالحجه

_ نزول سوره ی دهر در شأن امام علی(ع)، حضرت زهرا(س) و امام حسن و امام حسین(ع)(3)

1- آیت اللّه شیخ مرتضی آشتیانی پس از فراگرفتن مقدمات و سطوح، در نجف اشرف اقامت گزید و از درس خارج میرزا حبیب اللّه رشتی و مرحوم آخوند خراسانی بهره مند شد تا به مدارج عالیه ی اجتهاد و فقاهت رسید. سپس به ایران مراجعت نمود و در تهران به تدریس و اقامه ی جماعت مشغول شد. ایشان در سال 1340 قمری به مشهد مقدس رفت و به تدریس و اقامه ی جماعت و اصلاح امور مردم پرداخت. این عالم ربانی سرانجام در 84 سالگی به رحمت ایزدی پیوست و در پایین پای مبارک حضرت امام رضاع مدفون گردید. آیت اللّه آشتیانی به لحاظ اخلاص به اهل بیت، زبانزد خاص و عام بود به طوری که تمام موالید و وفیات اهل بیت را برپا نموده و با وجود کهولت سن از مردم پذیرایی و گاه خود مدیحه خوانی می نمود. ایشان دارای مکاشفات و رؤیاهای صادقه نیز بوده است. هم چنین جزو علمای با نفوذ ایران بوده و در جنبش مشروطیت شرکت داشت و در حرم حضرت عبدالعظیم متحصن گردید. میرزا محمود آشتیانی، حکیم و فقیه معاصر و اسماعیل آشتیانی، نقاش بزرگ، از فرزندان اویند.

2- آیت اللّه رضا مدنی کاشانی در محرم 1321 ق در کاشان به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات در کاشان، از محضردرس آیت اللّه حایری یزدی در قم استفاده نمود. ایشان هم مباحثه ای آیات عظام امام خمینی، محمدتقی خوانساری، مرعشی نجفی، گلپایگانی و کمالوند بود. آیت اللّه مدنی کاشانی از سال 1352 ق به کاشان بازگشت و تا آخر عمر مسؤولیت حوزه ی علمیه ی کاشان رابه عهده داشت و به تدریس و تألیف

همت می نمود. از ایشان آثار و تألیفات متعددی به عربی و فارسی بر جای مانده که براهین الحج در چهار جلد از آن جمله است.

3- پس از آن که امام علیع و حضرت زهرا(س) برای برآوردن حاجت خویش، سه روز روزه را نذر کرده بودند و نوبت به ادای آن رسید، در سه روز متوالی مسکین و یتیم و اسیری به دَرِ خانه ی آن ها آمد و غذایی طلب کرد. آن بزرگواران نیز غذای خود را به آن ها داده و خود با آب، افطار نمودند. این خانواده ی کریم در مقابل این عمل، هیچ جزایی را از افراد نخواستند و اجرِ خود را از خدا طلبیدند. در این هنگام بود که وحی بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نازل شد و سوره ی دهر یا انسان در شأن امام علی(ع) و حضرت زهرا(س) نازل گردید.

_ پذیرش خلافت توسط «امام علی»(ع) پس از قتل عثمان در مدینه (35 ق)(1)

_ درگذشت «ابن سراج» ادیب و شاعر بغدادی (316ق)(2)

_ درگذشت «علامه سید ناصر حسین موسوی هندی» فقیه اصولی و محدث (1361 ق)(3)

_ درگذشت فقیه جلیل و عالم مجاهد آیت اللّه «محمد غروی کاشانی» (1398 ق)(4)

1- پس از شورش مردم و قتل عثمان بن عفان خلیفه ی سوم در 18 ذی حجه ی سال 35 ق، مردم از امام علیع خواستند تا خلافت را بپذیرد. با وجود امتناع ایشان، پافشاری و اصرار مردم باعث شد تا آن حضرت، خلافت را قبول کنند. اما تلاش گسترده ی امام برای اجرای عدالت و حقیقت خواهی ایشان در دوره ی حکومت، باعث شد که عده ای از صاحبان قدرت و ثروت به مخالفت با آن حضرت بپردازند و سه جنگ جمل، صفین و نهروان را به امام، تحمیل نمایند.
2- ابوبکر محمد ابن سراج در کودکی به مجلس درس ابوالعباس مبرّد، نحوی معروف آن عصر راه یافت و با هوش ترین شاگرد او گردید. پس از مرگ استاد به بررسی آراء و ارزیابی نظرها و گفته های علمای معروف این علم پرداخت. ابن سراج در زمینه ی علوم قرآنی، نویسندگی و شعر نیز مهارت بسیار داشت و درفن نویسندگی و شیوه ی نگارش از نثری فاخر برخوردار بود. ابن سراج در کتاب الاصول فی النحو، کوشیده است تامسایل نحوی را با نظم و ترتیبی خاص گردآوری کند، به گونه ای که می توان هر موضوع را در بخش معینی یافت.
3- سیدناصر حسین هندی ملقب به «شمس العلماء» فرزند سیدحامدحسین، از بزرگان علمای هندوستان و مفتی و مرجع اهالی آن سامان، در نوزدهم جمادی الثانی سال 1284 ق به دنیا آمد. وی از محضر والد معظم و سیدمحمدعباس، تحصیل مراتب علمی نمود و در تمامی فضائل و کمالات نفسانیه یگانه بود. برادر وی «سید ذاکر حسین» نیز از علمای نامدار هند است و بر «کتاب عَبَقات» پدر خود شرحی نوشته است. دیوانُ الخُطَب، دیوان الشّعر، المَواعظ، نَفَحاتُ الاَزهار فی فَضایلُ الاَئِمَه

الاَطهارع از آثار اوست. سرانجام سیدناصر حسین، این فقیه اصولی و محدث رجالی در 77 سالگی بدرود حیات گفت و به لقاء اللّه رسید.
4- آیت اللّه شیخ محمد غروی فرزند علامه آیت اللّه حاج شیخ محمد حسین مجتهد نطنزی کاشانی در سال 1313 ق در کاشان متولد شد. ایشان مقدمات و ادبیات را از محضر والد و مراجع عصر خود از جمله آیت اللّه آخوند ملاحبیب اللّه کاشانی فرا گرفت. آن گاه به نجف اشرف مهاجرت کرد و از محضر آیات عظام: میرزا حسین نائینی، سیدابوالحسن اصفهانی و آقا ضیاءالدین عراقی استفاده ی کامل نمود. آیت اللّه غروی، تقریرات اساتید را به رشته ی تحریر آورد و از آن بزرگواران به دریافت درجه ی اجتهاد نایل شد. این فقیه بزرگوار سپس به وطن مراجعه کرد و در تهران اقامت گزید. وی مجتهد جامع الشرایط، عالم به معقول و منقول و حاوی اصول و فروع بوده، ادیبی کامل و از نوادر روزگار خویش به شمار می رفت. دَرِ خانه ی آیت اللّه غَرَوی بر روی همگان باز بود و محضری شیرین و منطقی داشت. ایشان دارای اشعاری در مَواعِظ و مَدایِح می باشد و با منکرات با فداکاری مقابله می کرد. آیت اللّه غَرَوی سرانجام در 83 سالگی به دیدار معبود شتافت.

26 ذوالحجه

_ تولد «علی بن یوسف آمِدی» فقیه وادیب برجسته (559 ق)(1)

_ پایان جنگ دوم ایران و روس با شکست «عباس میرزا» ولیعهد فتحعلی شاه قاجار (1242 ق)(2)

_ وفات عالم جلیل «غلامرضا یزدی کوچه بیوکی» (1378 ق)(3)

1- ابوالفضایل علی بن یوسف آمِدی، فقیه وادیب برجسته در شهر آمِد عراق متولد شد. پس از تحصیل مقدمات علوم در زادگاه خود، به بغداد رفت و فقه، اصول فقه، ادبیات و ریاضیات را نزد عالمان و فقیهان بزرگ زمان فرا گرفت. ابوالفضایل آمِدی، اشعاری دلنشین و پرمحتوا نیز سروده است. بیشتر سال های عمر او، صرف تدریس علوم اسلامی و پرورشِ دانش پژوهان مسلمان صرف گردید و سرانجام در چهل و نه سالگی در زادگاه خود درگذشت.
2- عهدنامه ی گلستان که در پی شکست ایران از روسیه در جنگ اول دو کشور به امضا رسید، مرز بین ایران و روسیه را به درستی معین نکرده بود. از این رو نارضایتیِ مردمِ نَواحیِ ایرانیِ تَمَلُّک شده توسط روس ها، باعث شد که شعله ی جنگ، بارِ دیگر فروزان شود. در ابتدا، پیروزی باقوای ایران بود، ولی بعدها، نیروهای روسی، ضربات سختی وارد آورده و بر اثر خیانت و نیز بدگویی بعضی از افراد، سپاه ایران شکست را پذیرا شد. تسخیر قلعه ی عباس آباد توسط روس ها، امید ایران را به یأس تبدیل کرد و خواهان صلح گردید. پس از آن قرارداد ترکمانچای منعقد شد که به مراتب از عهدنامه ی گلستان شوم تر بود. به موجب این قرارداد، ولایات وسیعی از ایران به روسیه الحاق گردید و امتیازات فراوانی به این دولت تعلق یافت.
3- آیت اللّه حاج شیخ غلامرضا یزدی در مشهد به دنیا آمد و در ده سالگی برای تحصیل به اصفهان رفت. سپس راهی نجف اشرف گردید و از محضر عالمان گرانقدری همچون آخوند خراسانی و علامه محمد کاظم یزدی استفاده نمود. در سال 1325 ق به یزد رفت و به ادای تکالیف دینی و

ترویج احکام اسلام اشتغال ورزید. آن عالم ربانی، منبر و وعظی مؤثر داشت و در نفوس مردم تاثیری ژرف و احترامی عمق بر جای می گذاشت. گاه با پای پیاده به روستاهای اطراف می رفت و به ارشاد و تعلیم روستائیان می پرداخت. کتاب مفتاح علوم القرآن از آثار ایشان می باشد.

_ رحلت حکیم و فیلسوف شهیر «سیدمحمدکاظم لواسانی» معروف به «عصّار» (1394 ق)(1)

27 ذوالحجه

27 ذوالحجه

_ انقراض دولت بنی امیه پس از قتل «مروان حِمار» آخرین خلیفه ی اُموی (132 ق)(2)

1- سیدمحمدکاظم حسینی لواسانی تهرانی معروف به عصار فرزند سیدمحمد، از علما، حکما و فلاسفه ی بزرگ قرن چهاردهم هجری قمری و از معاصرین میرزا مهدی آشتیانی، احمد آشتیانی و فاضل تونی بوده است. وی تحصیلات خویش را در ایران و نجف گذراند و در محضر استادانی چون آخوند خراسانی و سیدُالسّالکین احمد تهرانی حائری، به مدارج عالی اجتهاد رسید و مدت 14 سال درنجف به تدریس مشغول بود. علامه عصّار علاوه بر اطلاع جامع در فقه و اصول، در فلسفه نیز متبحر بلکه مبتکر و محقق بوده و علامه شعرانی و رفیعی قزوینی از او به نیکی، تجلیل کرده اند. از استاد، به ملاصدرای زمان نام برده شده است. علامه عصّار پس از بازگشت به تهران مامور تدوین قانون مدنی ایران گشت. استاد ضمن تدریس اسفار در مدرسه ی سپهسالار، استاد فلسفه ی دانشکده ی حقوق و ادبیات نیز بوده و اعتقاد داشت دانشگاه ها باید از مباحث علمی و فقهی برخوردار باشند. از این عالم روشنفکر، آثار ارزشمندی چون تفسیر فاتِحَهُ الْکَتاب، رساله ای در وحدت وجود، رساله ای در جبر و اختیار، رساله ای در بداء و کتاب تَذْکِرَهُ الْمُتَّقین به جای مانده است. سیدمحمد کاظم حسینی لواسانی تهرانی، این استاد و فیلسوف بزرگ شرق در شب پنج شنبه برابر با 19 دی 1353 شمسی دار فانی را وداع کرد و در مقبره ابوالفتوح رازی در ری مدفون گردید.

2- دعوت عباسیان به قیام علیه امویان در ابتدا سری بود و آنان مردم را به این نوید می دادند که پس از پیروزی، یکی از اولاد پیامبرص را به خلافت برمی گزینند. مردم نیز از روی علاقه به اهل بیت، با آنان همکاری کرده و به کمک ابومسلم خراسانی ،قیام بر ضد امویان شکلی جدی و فراگیر گرفت. سرانجام جنگی بین عبداللّه بن علی، عموی سفاح و مروان

حمار، آخرین خلیفه ی بنی امیه روی داد که با قتل مروان، حکومت غاصب هزار ماهه ی امویان سرنگون گردید. از آن پس خاندان ظالمی دیگر بر مسلمانان حاکم شد که حکومت آنان بیش از پنج قرن به طول انجامید.

_ تصرف گرگان و مازندران توسط «طغرل سلجوقی» (432 ق)(1)

_ وفات «شیخ مصلح الدین سعدی شیرازی» شاعر و استاد بزرگ ادب فارسی (691 ق)(2)

28 ذوالحجه

28 ذوالحجه

_ تهاجم وحشیانه ی سپاهیان یزید بن معاویه و وقوع حادثه ی دردناک «حَرّه» در مدینه (63 ق)(3)

1- طغرل که فرمانده ی ده هزار تن از جنگاوران سلجوقی بود از ماوراءالنهر به خراسان آمد و از سلطان مسعود غزنوی خواست که به داخل ایران مهاجرت نماید. سلطان مسعود مانع این کار شد ودر اثر جنگی که بین آن ها روی داد، سلطان غزنوی شکست خورد و طغرل در 429 ق وارد نیشابور گردید. طغرل که مؤسس سلسله ی سلجوقی به شمار می رود، پس از استقرار سلطنت خود به گرگان و طبرستان یورش برد و آن ولایات را از آخرین پادشاه آل زیار گرفت و به مُلکِ خویش افزود.

2- شیخ مصلح الدین سعدی شیرازی، شاعر و استاد بزرگ شعر ونثر فارسی، پس از گذراندن مقدماتِ علوم ادبی و دینی در زادگاهش، شیراز، در جوانی به بغداد رفت و در مدرسه ی نظامیه ی آن به آموختن علوم متداول آن دوران پرداخت. پس از تحصیل به سرزمینهای شام، فلسطین، حجاز و روم و کشورهای دیگر مسافرت کرد و با جوامع مختلف آشنا گردید. سعدی در طی این سفرها، باکمک دیده ها و شنیده هایش به همراه قریحه ی شاعری، به سرودن اشعاری زیبا و ماندنی پرداخت. وی سپس به شیراز بازگشت و به تألیف و تصنیف منظومه های پندآموز که نتیجه ی سی سال تجربه، جهانگردی و مردم شناسی بود، دست زد. سعدی در سال 655 ق اثر بزرگ اخلاقی و تربیتی خود به نام بوستان را سرود و در 656 ق گلستان، یکی از شیواترین کتاب های نثر فارسی را تدوین کرد که در ضمن آن، از اشعار فارسی و عربی نیز استفاده شده است. همچنین دیوان سعدی و مجالس پنج گانه نیز از اوست. مدفن سعدی در شیراز، میزبان خیل علاقه مندان زبان وادب فارسی از سراسر دنیاست. سعدی به همراه

فردوسی و حافظ، یکی از سه شاعر بسیار بزرگ و بلامنازع زبان و ادب فارسی است. در سخنِ او، غزل عاشقانه، آخرین حَدِّ لطافت و زیبایی را درک کرده و لطیف ترین معانی در ساده ترین و فصیح ترین و کامل ترین الفاظ آمده است. در حکمت و موعظه و ایراد حِکَم و امثال از هر شاعر پارسی گوی، موفق تر است و نثر مزّین و آراسته و شیرین و جذابِ او در گلستان، بهترین نمونه ی نثرهای فصیح پارسی است. سعدی به سبب تقدُّم در نثر و نظم، از قرن هفتم به بعد، همواره مورد تقلید و پیروی شاعران و نویسندگانِ فارسی گوی ایران و خارج از ایران بوده است.

3- پس از واقعه ی کربلا و شهادت امام حسینع و یاران و نیز اسارت اهل بیت، عده ای از مردم مدینه جهت آشنایی با رویّه و رفتار یزید بن معاویه راهی شام شدند. آنان، زمانی که به شهر بازگشتند برای مردم مدینه از فسق و فجور یزید گفتند. مردم مدینه نیز کارگزار یزید، عثمان بن محمد بن ابی سفیان و مروان بن حکم و سایر امویین را از مدینه بیرون کردند و با عبداللّه بن حنظله، بیعت نمودند. چون این خبر به گوش یزید رسید، مسلم بن عُقبَه معروف به مجرم و مُسرف را با لشکری فراوان به سوی مدینه فرستاد. لشکر شام در سنگستان بیرون مدینه معروف به «حرّه» که در یک میلی مسجدالنبی صلی الله علیه و آله قرار دارد، با مردم مدینه وارد جنگ شد. مردم مدینه پس از دادن کشته های فراوان به مدینه گریختند. لشگر شام نیز در تعقیب آن ها وارد مدینه شدند. مسرف بن عُقبه به مدت 3 روز جان و مال و ناموس مردم مدینه را برای لشگر خود حلال نمود و لشکریانش نیز از هیچ جنایتی حتی زنا در مسجدالنبی فروگذار نکردند. مسرف بن عقبه در مدینه کاری را برای یزید انجام داد که «بُسر بن اَرطاه» پیش از او در حجاز و یمن برای معاویه انجام داده بود. چند روز پس از این واقعه، مسرف بن عقبه در راه مکه و در پی جنایتی دیگر به دَرَک اَسفَل شتافت. حمله ی سپاهیان یزید به کشتن شدن بیش از ده هزار نفر انجامید و به واقعه ی حره معروف گشت.

_ صدور دستور ساخت قلعه و بنای حصار شهر تبریز توسط «شاه عباس اول» (1014 ق)

_ رحلت «حاج ملاهادی سبزواری» فیلسوف عظیم و دانشمند شهیر جهان اسلام (1289 ق)(1)

1- ملاهادی سبزواری فرزند میرزا مهدی طبیب از خانواده ای متمول و اعیان سبزوار بود که در سال 1212 ق به دنیا آمد. پس از فوت پدر و در سنین کودکی، تحت مراقبت ملاحسین به کسب معلومات مقدماتی پرداخته و جهت فراگیری حکمت اشراق به اصفهان مهاجرت نمود. ملاهادی درمحضر استادانی چون آخوند ملااسماعیل اصفهانی، آخوند ملاعلی نوری و آقا محمد علی نجفی کسب فیض نموده و به مدت 5 سال به تدریس فقه و اصول مشغول گردید. آن گاه پس از سفر حج به سبزوار مراجعت و به تدریس حکمت پرداخت. آوازه ی شهرتش موجب گشت که تشنگان چشمه ی حکمت از اقصی نقاط دنیا به سبزوار آمده و از محضر او بهره گیرند. این شخصیت برجسته واکسیر بی نظیر حکمت، علی رغم تمول خانواده، زندگی را در کمال زهد و قناعت سپری کرد و در کسوت تجرد، رنگ علایق را از لوح دل سترد. وی هیچ گونه ریاستی _ حتی پیش نمازی _ را نپذیرفت. حاج ملاهادی سبزواری مشهورترین فیلسوفی بود که قرن سیزدهم هجری به خود دیده و در بین متفکران، مقام ارجمندی داشت. از این بزرگوار حدود 36 کتاب و رساله بر جای مانده که از آن جمله اسرارالحکم، اصول دین، اسرارالعباده، الجبر و الاختیار، حواشی بر اسفار ملاصدرا، زبده الاصول شیخ بهایی، غررالفواید منظومه و هدایه المسترشدین را می توان نام برد. سرانجام این عالم بزرگ در زادگاهش در 78 سالگی بدرود حیات گفت و در همان جا به خاک سپرده شد.

ص:374

_ ورود قزاقان روسی به تبریز (1338 ق)

_ درگذشت «ستار خان» سردار ملی (1332 ق)(1)

29 ذوالحجه

29 ذوالحجه

_ درگذشت «ابن خیاط» دانشمند و نحوی بزرگ (320 ق)(2)

_ تصرف شهر بیروت توسط سپاهیان مسلمان شام و مصر در جنگ با صلیبی ها (690ق)

_ شهادت روحانی آگاه و مبارز انقلابی «شیخ محمد خیابانی» در تبریز (1338 ق)(3)

1- ستارخان در سال 1284 ق در قره داغ آذربایجان به دنیا آمد. در ابتدا به صورت جوانی عیّار منش زندگی می کرد و دوستانی همچون خود داشت. پس از آغاز مشروطه و رویداد محاصره ی تبریز، به مشروطه خواهان پیوست و در اثر رشادت ها و پایمردی های فراوان، عنوان سردار ملی گرفت. او جزو کسانی بود که پس از فرار محمدعلی شاه، فاتح تهران بودند. اما پس از چندی با دولت درگیر شده و توسط آن ها خلع سلاح و منزوی گردید. اواخر عمر خود را در تهران و با تنی زخمی و روحی خسته گذرانید و سرانجام در 48 سالگی بدرود حیات گفت ودر صحن حرم عبدالعظیم در ری به خاک سپرده شد.

2- ابوبکر محمدبن احمد بن منصور معروف به ابن خیاط از محدثین و علمای بزرگ علم نحو، درسمرقند از شهرهای ایران قدیم به دنیا آمد و پس از پایان مراحل ابتدایی تحصیل، در سال 285 ق به عراق رفت. ابن خیاط در شهرهای مختلف عراق که در آن زمان از مراکز علمی جهان اسلام بودند، علوم اسلامی به ویژه علم نحو را فراگرفت و در این علم به استادی رسید. اگرچه کتاب های زیادی از ابن خیاط در دست نیست، اما از جمله آثار وی می توان به معانی القرآن، الموجز فی النحو و النحو الکبیر اشاره کرد.

3- شیخ محمد خیابانی در سال 1297ق در خامنه از توابع شبستر به دنیا آمد. در ابتدا مدتی به همراه پدر به کار تجارت مشغول بود، اما گرایش روحی به فراگیری علم او را به سلک روحانیت در آورد. شیخ محمد مدارج علمی را به سرعت پیمود و در درس عالی فقه و اصول و هیئت و نجوم شرکت کرد. در محاصره ی تبریز، وی از ارکان فکری و رهبری مردم بود و با لباس روحانیت و تفنگ بر دوش در سنگرها به دفاع از شهر و ناموس و حیثیت مردم مسلمان در مقابل سپاه متجاوز عین الدوله صدراعظم قاجار پرداخت. پس از خلع محمدعلی شاه از حکومت، از طرف مردم تبریز به مجلس شورای ملی راه یافت، و در کنار افرادی همچون شهید مدرس به دفاع از حقوق مردم قیام کرد. از قاجار کارهای درخشان خیابانی در مجلس دوم، اعتراض شجاعانه و کارساز او علیه اولتیماتوم استعماری دولت تزاری روس بود. اوضاع نابسامان ایران و اخراج نمایندگان آذربایجان از مجلس شورای ملی، شیخ محمد خیابانی را به تشکیل مجلس محلی و قیام مردمی فرا خواند و در 16 رجب 1338 آن را علنی ساخت. در این قیام تبریز از لوث حضور خائنان و بیگانگان مزدور پاک شد و زمام امور به دست خیابانی و یارانش افتاد. این قیام پیروزمندانه، پنج ماه ادامه داشت. سرانجام با خیانت مخبرالسلطنه که چهره ای موجه و ملی داشت، هواداران و یاران خیابانی به قتل رسیده و یا خلع سلاح شدند. در نهایت بر اثر خیانت برخی مزدوران، شیخ محمد خیابانی در 29 ذی الحجه ی سال 1338 ق 22 شهریور 1299 ش به شهادت رسید. پیکر وی را در گورستان سید حمزه در تبریز به خاک سپردند. بعدها، این گورستان به مدرسه تبدیل شد و با ویرانی مدرسه، مقبره ی خیابانی مظلوم هم از بین رفت.

30 ذوالحجه

30 ذوالحجه

زیر فصل ها

کتاب نامه

361 _ آشنایی با جنگ های پیامبر اسلام و امام علی(ع)؛ سید مهدی آیت اللهی، نشر جهان آرا، چ اول، تهران 1378.

362 _ آینه ی دانشوران؛ سیدعلیرضا ریحان یزدی، کتابخانه ی آیت اللّه مرعشی نجفی، چ سوم، قم، مهر 1372.

363 _ اثر آفرینان؛ زیرنظر سیدکمال حاج سید جوادی، انجمن آثار مفاخر فرهنگی، تهران، چ اول 1377.

364 _ بزرگان تنکابن؛ محمد سماعی حائری، کتابخانه ی آیت اللّه مرعشی، چ اول، قم، 1372.

365 _ تاریخ ایران زمین؛ دکتر محمد جواد مشکور، انتشارات اشراقی، چ پنجم، تهران، 1375.

366 _ تاریخ پیامبر اسلام، محمد صلی الله علیه و آله؛ دکتر محمد ابراهیم آیتی، انتشارات دانشگاه تهران، چ ششم، تهران، 1378.

367 _ تاریخ تحلیلی اسلام؛ سیدجعفر شهیدی، مرکز نشر دانشگاهی، چ 24، تهران، 1378.

368 _ تاریخ خلفا؛ رسول جعفریان، انتشارات دلیل، چ اول، قم 1380.

369 _ تاریخ سیاسی اسلام؛ دکتر حسن ابراهیم حسن، ترجمه ابوالقاسم پاینده، سازمان انتشارات جاویدان، چ نهم، تهران 1376.

370 _ تاریخ سیاسی معاصر ایران؛ دکتر سیدجلال الدین مدنی، دفتر انتشارات اسلامی، چ هشتم، قم 1378.

371 _ تاریخ مفصل اسلام و تاریخ ایران بعد از اسلام؛ انتشارات کتابفروشی اسلام، چ هشتم، تهران 1374.

372 _ خاندان وحی؛ سیدعلی اکبر قریشی، دارالکتب الاسلامیه، چ سوم، تهران، 1373.

373 _ دایره المعارف بزرگ اسلامی؛ زیر نظر کاظم موسوی بجنوری و دیگران، مرکز دایره المعارف بزرگ اسلامی، چ اول، تهران، 1367.

374 _ دایره المعارف تشیع؛ زیر نظر احمد صدرحاج سیدجوادی و دیگران، نشر شهید سعید محبی، چ سوم، تهران 1375.

375 _ رجال اصفهان (در علم و عرفان و ادب و هنر)، انتشارات گلها، سازمان چ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چ اول، اصفهان، پاییز 1375.

376 _ رهبران مشروطه؛ ابراهیم صفایی، انتشارات جاویدان، چ سوم، تهران، 1363.

377 _ ریحانه الادب؛ میرزا محمدعلی مدرس، انتشارات خیام، چ چهارم، تهران، 1374.

378 _ زندگانی حضرت محمد صلی الله علیه و آله؛ سیدهاشم رسولی محلاتی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چ سیزدهم، تهران 1379.

379 _ زندگی نامه ی امامان(ع)؛ مرتضی باقریان، انتشارات صحوفی، قم، چ اول، 1373.

380 _ سیره چهارده معصوم؛ محمد محمدی اشتهاردی، نشر مطهر، چ سوم، قم، 1378.

381 _ سیره رسول خدا؛ رسول جعفریان، انتشارات دلیل، چ اول، قم، 1380.

382 _ سیره ی پیشوایان؛ مهدی پیشوایی، موسسه تحقیقاتی و تعلیماتی امام صادق، چ نهم، قم 1378.

383 _ سیمای فرزانگان؛ رضا مختاری، دفتر تبلیغات اسلامی، قم، چ هشتم، 1374.

384 _ فرزندان چهارده معصوم؛ حسن جلالی عزیزیان، نشر مهربان، سال اول، تهران 1378.

385 _ فرهنگ بزرگان اسلام و ایران؛ به همت آذر تفضلی و مهین فضایلی، بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، چ اول، مشهد، آبان 1372.

386 _ فرهنگ رجال و مشاهیر تاریخ معاصر ایران؛ ابوالفضل شکوری، انتشارات عالمه، چ اول، قم، زمستان 1377.

387 _ فرهنگ فارسی معین؛ محمد معین، موسسه انتشارات امیرکبیر، چ هشتم، تهران، 1371.

388 _ فرهنگ نامه مفید؛ زیر نظر رضا شیرازی و همکاران، انتشارات پیام آزادی، چ اول، تهران، 1380.

389 _ فقهای نامدار شیعه؛ عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، کتابخانه عمومی آیت اللّه مرعشی نجفی، چ دوم، قم، 1372.

390 _ فقهای نامدار شیعه؛ عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، کتابخانه ی آیت اللّه مرعشی نجفی، چ دوم، قم، زمستان 1372.

391 _ گلشن ابرار، جمعی از پژوهشگران حوزه ی علمیه ی قم، نشر معروف، چ اول، قم 1379.

392 _ گنج سخن؛ دکتر ذبیح اللّه صفا، انتشارات ققنوس، چ دهم، تهران، 1374.

393 _ گنجینه ی دانشمندان؛ محمدشریف رازی، ناشر مؤلفان، چ اول، قم، پاییز 1370.

394 _ لغت نامه ی دهخدا؛ علی اکبر دهخدا، موسسه لغت نامه ی دهخدا، انتشارات تهران، چ دوم، از دوره ی جدید، تهران، 1377.

395 _ مجموعه ی دیدار با ابرار (سرگذشت علما و فقهای بزرگوار شیعه)؛ سازمان تبلیغات اسلامی، (در ده ها جلد) از سال 1372 به بعد.

396 _ معارف و معاریف؛ سیدمصطفی حسینی دشتی، موسسه فرهنگی آرایه، چ سوم، تهران، 1379.

397 _ مفاخر آذربایجان؛ عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، نشر آذربایجان، چ اول، تبریز 75 _ 1374.

398 _ نامداران راحل، کریم جوانشیر، انتشارات سالار، چ اول، تبریز، اسفند 1375.

و ده ها اثر تک نگاری دیگر.

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که میدانند و کسانی که نمیدانند یکسانند ؟
سوره زمر/ 9

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال 1385 هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
1.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
2.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
3.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
4.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
5.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
6.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
1.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
2.ارتباط با مراکز هم سو
3.پرهیز از موازی کاری
4.صرفا ارائه محتوای علمی
5.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
1.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
2.برگزاری مسابقات کتابخوانی
3.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
4.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
5.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
6.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
7.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
8.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
9.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
10.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
11. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در 8 فرمت جهانی:
JAVA.1
ANDROID.2
EPUB.3
CHM.4
PDF.5
HTML.6
CHM.7
GHB.8
و 4 عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :
ANDROID.1
IOS.2

WINDOWS PHONE.3
WINDOWS.4
به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .
درپایان :
از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول
وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: 03134490125
دفتر تهران: 88318722 ـ 021
بازرگانی و فروش: 09132000109
امور کاربران: 09132000109